



QURAN
KAREEM

ROMAN URDU

QURAN
KAREEM
ROMAN URDU

Translated from Arabic to Urdu:
Maulana Wahiduddin Khan
(1925-2021)

Goodword Books

First published 2026

This Quran is copyright free

This is the transliteration of the Quran in Urdu.

Goodword Books

A-21, Sector 4, Noida-201301, Delhi NCR, India

Mob. +91 8588822672

info@goodwordbooks.com

www.goodwordbooks.com

Goodword Books

324, Triplicane High Road, Chennai-600005

Mob: +91-9790853944

chennaigoodword@gmail.com

CPS International

Centre for Peace and Spirituality International

1, Nizamuddin West Market, New Delhi-110 013, India

Mob. +91-9999944119

info@cpsglobal.org

www.cpsglobal.org

Center for Peace and Spirituality USA

391 Totten Pond Road,

Suite 402, Waltham MA 02451, USA

Mob. +1 617 960 7156

info@cpsusa.net

CONTENTS

1. Surah Al-Fatihah	17
2. Surah Al-Baqarah	17
3. Surah Aal-e-Imran	53
4. Surah-Al-Nisa	73
5. Surah-Al-Ma'idah	94
6. Surah-Al-An'am	110
7. Surah-Al-A'raf	129
8. Surah-Al-Anfal	149
9. Surah Al-Taubah	157
10. Surah Yunus	172
11. Surah Hud	183
12. Surah Yusuf	194
13. Surah Al-Ra'd	205
14. Surah Ibrahim	211
15. Surah-Al- Hijr	216
16. Surah-Al- Nahl	220
17. Surah Bani Israil	232
18. Surah-Al-Kahf	242
19. Surah Maryam	252
20. Surah Ta ha	258
21. Surah Al-Anbiya'	267
22. Surah Al-Hajj	274
23. Surah-Al-Mominun	282
24. Surah Al-Noor	289
25. Surah Al-Furqan	296
26. Surah-Al- Shu'ara'	302
27. Surah-Al-Naml	311
28. Surah-Al-Qasas	318

29.	Surah-Al-Ankabut	326
30.	Surah Al-Rum	333
31.	Surah Luqman	338
32.	Surah Al-Sajda	341
33.	Surah-Al-Ahzab	343
34.	Surah Saba'	351
35.	Surah Fatir	356
36.	Surah Ya sin	361
37.	Surah-Al-Saffat	366
38.	Surah Sad	372
39.	Surah-Al-Zumar	376
40.	Surah Al-Momin (Ghafir)	384
41.	Surah Fussilat	391
42.	Surah-Al -Shura	396
43.	Surah Al-Zukhruf	402
44.	Surah Al-Dukhan	407
45.	Surah Al-Jasiyah	409
46.	Surah-Al-Ahqaf	413
47.	Surah Muhammad	417
48.	Surah-Al-Fat'h	420
49.	Surah-Al-Hujurat	424
50.	Surah Qaf	426
51.	Surah-Al-Zariyat	429
52.	Surah Al-Tur	431
53.	Surah Al-Najm	433
54.	Surah-Al-Qamar	435
55.	Surah-Al-Rahman	438
56.	Surah-Al-Waqi'ah	440
57.	Surah-Al-Hadid	443
58.	Surah-Al-Mujadalah	446

59.	Surah-Al-Hashr	449
60.	Surah-Al-Mumtahinah	452
61.	Surah-Al-Saff	454
62.	Surah-Al-Jumu'ah	455
63.	Surah-Al-Munafiqun	456
64.	Surah-Al-Taghabun	458
65.	Surah-Al- Talaq	459
66.	Surah-Al-Tahrim	461
67.	Surah-Al-Mulk	463
68.	Surah-Al-Qalam	465
69.	Surah-Al-Haqqah	467
70.	Surah-Al-Ma'arij	469
71.	Surah Nuh	470
72.	Surah-Al-Jinn	472
73.	Surah-Al-Muzzammil	473
74.	Surah-Al-Muddassir	475
75.	Surah-Al-Qiyamah	476
76.	Surah-Al-dhar (Insan)	478
77.	Surah-Al-Mursalat	479
78.	Surah-Al-Naba'	481
79.	Surah Al-Nazi'aat	482
80.	Surah Abasa	483
81.	Surah At-Takwir	484
82.	Surah Al-Infitar	485
83.	Surah Al-Mutaffifeen	486
84.	Surah Al-Inshiqaq	487
85.	Surah Al-Buruj	488
86.	Surah At-Tariq	488
87.	Surah Al-A'la	489
88.	Surah Al Ghashiyah	489

89.	Surah Al-Fajr	490
90.	Surah Al-Balad	491
91.	Surah Al-Shams	492
92.	Surah Al-Lail	492
93.	Surah Al-Duha	493
94.	Surah Al-Sharh	493
95.	Surah Al-Teen	494
96.	Surah Al-Alaq	494
97.	Surah Al-Qadr	495
98.	Surah Al-Bayyinah	495
99.	Surah Al-Zalzala	496
100.	Surah Al-Adiyat	496
101.	Surah Al-Qari'ah	496
102.	Surah Al-Takasur	497
103.	Surah Al-Asr	497
104.	Surah Al-Humazah	497
105.	Surah Al-Fil	498
106.	Surah Al-Quraish	498
107.	Surah Al Ma'un	498
108.	Surah Al-Kausar	499
109.	Surah Al-Kafirun	499
110.	Surah Al-Nasr	499
111.	Surah Al-Masad	499
112.	Surah Al-Ikhlas	500
113.	Surah Al-Falaq	500
114.	Surah Al-Nas	500

“Bismillahir-Rahmanir-Rahim”

AGHAZ-E-KALAM

Qur’an Khuda ki kitaab

Qur’an Khuda ki kitaab hai, jo Paighambar-e-Islam Muhammad صلى الله عليه وسلم ko di gayi. Qur’an aek majmue ki surat mein nahin utra, balke woh 23 sal ki muddat mein mutafarriq ajza ki surat mein utara gaya. Paighambar-e-Islam Makkah mein thay, jab ke 610 AD mein Qur’an ka pehla hissa utra. Us ke baad barabar us ke mukhtalif hisse aap par utartay rahay. Qur’an ka akhiri hissa aap par 632 AD mein utra, jab ke aap Madinay mein thay. Qur’an ka yeh nuzul Farishtay Jibril ke zareye hota tha. Aakhir mein khud Farishta Jibril ki talim ke mutabiq, Qur’an ke mukhtalif hisson ko aek majmue ki shakl mein murattab kiya gaya.

Qur’an mein kul 114 surtein hain, kuch badi surtein hain aur kuch chhoti surtein. Ayaton ki tadad majmui taur par 6236 hai. Tilawat ki zarurat ke liye Qur’an ko tees paron aur saat manzilon ki surat mein taqsim kiya gaya hai. Qur’an satvein sadi ke rube awwal mein utra. Us waqt kaghaz wujud mein aa chuka tha. Yeh kaghaz baaz makhsus darakhton ke reshe se lekar dasti sanat ke taur par banaya jata tha. Us ko papyrus kaha jata hai. Qur’an ka koi hissa jab bhi utarta to us ko us kaghaz par likh liya jata tha, jis ko Arabi zaban mein qirtas (قِرطاس) kaha jata hai. Isi ke sath log Qur’an ko apne hafize mein mahfooz kar lete thay, kyun ke us waqt Qur’an hi wahid Islami literature tha. Qur’an ko namazon mein padha jata tha aur dawat-o-irshad ke tahet us ko logon ke samnay padh kar sunaya jata tha. Is tarah Qur’an bayak waqt likha bhi jata raha aur isi ke sath us ko yad bhi kiya jata raha.

Paighambar-e-Islam Muhammad صلى الله عليه وسلم ke akhiri

zamane tak Qur'an ko mahfooz karne ka yahi tariqa jari raha. Aap ki wafat 632 AD mein huvi, us ke baad Abu Bakr Siddiq Islam ke pehlay khalifa bane. Unhon ne baqaida ihtimam ke tahet, Qur'an ka aek mujallad nuskha banaya. Yeh nuskha qadeem zamane ke kaghaz ya qirtas par banaya gaya tha. Yeh mujallad Qur'an chau kor surat mein tha, chunanche is ko raba (square) kaha jata tha. Is tarah Qur'an, Khalifa-e-Awwal ke zamane mein mujallad kitaab ki surat mein mehfooz ho gaya. Teesre khalifa Usman bin Affan ke zamane mein is mujallad Qur'an ke mazid nuskhe tayyar kiye gaye aur us ko mukhtalif shahron mein bhej diya gaya. Yeh nuskhe shahr ki jami masjid mein maujud rehte thay. Log un ko padhte bhi the aur un se mazid nuskhe tayyar karte thay.

Kitabat-e-Qur'an ka yeh silsila unnisvein sadi isvi tak jari raha. unnisvein sadi mein printing press ijad huva aur sath hi kaghaz bhi jadid sanati tariqe par badi tadad mein tayyar kiya jane laga. Is tarah unnisvein sadi mein Qur'an ko baqaida taur par printing press ke zariye chhapne ka aghaz huva. Chhapai ke tariqon mein musalsal taraqqi hoti rahi. Isi ke sath Qur'an ke matbua nuskhe bhi zyada behtar taur par tayyar hone lage. Ab Qur'an ke matbua nuskhe itne zyada aam ho gaye hain ke woh har ghar mein aur har masjid mein aur har library mein aur har market mein is tarah wafir miqdar mein maujud hain ke har insan Qur'an ke chhape huve khubsurat nuskhe hasil kar sakta hai, chahe woh kurra-e-arz ke kisi bhi maqam par ho.

Qur'an Khuda ki kitaab hai. Woh apni asl Arabi zaban mein puri tarah mahfooz hai. Aisi aek kitaab ka tarjuma kabhi asl kitaab ka badal nahin ban sakta. Tarjuma-e-Qur'an ka maqsad sirf taqrib-e-fahm hai, magar is ka yeh matlab nahin ke jo shakhs Arabi zaban na janta ho, woh Qur'an ko samajh nahin sakta. Qur'an, aek ghair Arabi dan ke liye bhi aek qabil-e-fahm kitaab hai. Qur'an bazahir Arabi zaban mein hai, lekin apni haqiqat ke aitbaar se woh fitrat ki zaban mein hai, yani woh zaban jis mein Khuda ne takhliq ke waqt sare insanon se barah-e-raast khitab kiya tha. Yeh khitab har aurat

aur mard ke andar ghair shauri taur par hamesha maujud rehta hai. Is liye Qur'an har insan ke liye aek qabil-e-fahm kitaab hai, kisi ke liye shauri taur par aur kisi ke liye ghair-shauri taur par.

Is haqiqat ko Qur'an mein in alfaz mein bataya gaya hai: “Bal huwa ayaatum bayyinatonun fi suduril lazina utu-ul-'ilm” (29:49). Yani yeh khuli huvi ayatein hain un logon ke sinon mein jo ilm aata huva hai. Is ka matlab yeh hai ke Qur'an jis haqiqat-e-rabbani ko shaur ki zaban mein bata raha hai, woh ghair shauri zaban mein pehlay se insan ke andar maujud hai. Qur'an ka paigham insan ke liye koi ajnabi paigham nahin, woh usi marifat ka aek lafzi izhar hai jis se insan fitrat ki satah par pehlay se aashna hai.

Qur'an mein bataya gaya hai ke jo insan baad ke zamane mein paida ho rahe hain, woh sab ibtidai taur par takhliq-e-Adam ke waqt hi paida kar diye gaye thay. Us waqt Khuda ne un insani ruhon se barah-e-raast khitab kiya. Is mu'amale ko Qur'an mein is tarah bayan kiya gaya hai: “ aur jab tery Rab ne bani Adam ki peethon se un ki aulad ko nikala aur un ko ghawah thehraya khud un ke upar kiya main tumhara Rab nahin hon “ (7:172). Unhon ne kaha han, hum iqrar karte hain. Yeh is liye huva ke kahin tum qiyamat ke din kehne lago ke hum ko to is ki khabar nahin thi.

Khuda aur bande ke darmiyan aek aur mukalame ka zikr Qur'an mein is tarah aya hai: “hum ne amanat (ikhtiyari amal) ko aasmanon aur zameen aur pahadon ke samne pesh kiya to unhon ne us ko utah ne se inkar kiya aur woh us se dar gaye aur insan ne us ko utah liya beshak woh zalim aur jahel tha “ (33:72). In dono ayaton se maalum hota hai ke ibtidai takhliq mein Khuda ne tamam insanon ko barah-e-raast taur par khitab kiya tha. Is khitab mein jo baat kahi gayi thi, woh tamam insanon ke la shaur mein mahfooz kardi gayi. Goya ke Khuda ke jis kalaam ko insan, Qur'an ki surat mein padh raha hai, us se pehlay barah-e-raast Khudai khitab ke tahet woh us ko sun chuka hai aur samajh chuka hai. Qur'an, insan ke liye aek

maalum baat ko janna hai, na ke kisi na maalum baat ko achanak sunna. Haqiqat yeh hai ke Qur'an insani zehan ki unfolding hai.

Is baat ko samnay rakha jaye to yeh janna mushkil nahin ke Qur'an ko smajh ne ke liye Qur'an ka tarjuma bhi aek kafi zariye ki haisiyat rakhta hai. Jis admi ki fitrat zinda ho, jis ne apne aap ko baad ki (conditioning) se bachaya ho woh jab Qur'an ka tarjuma padhega to us ke zehan ke woh khane khul jayeinge jahan khuda ka khitab-e-awwal pehlay se mehfooz hai Ahad-e-Alast agar khuda ka khitab-e-awwal hai to Qur'an khuda ka khitab-e-sani. Donon aek dosre ke liye tasdeeq ki haisiyat rakhte hain. Koi admi agar Arabi zuban na janta ho, ya kam janta ho aur woh sirf tarjuma-e-Qur'an padne ki position mein ho to us ko fahm-e-Qur'an ke barye mein mayosi ka shikar nahin hona chahiye. Qur'an ka yeh tasawur insan ke liye mojudah zamane mein aek sainsi haqeqat ban chukka hai. Mojudah zamane mein genetic code ki science aur anthropology ka mutalaah, donon is Qur'an nuqta-e-nazar ki kamil taeid karte hain.

Allah ka mansuba - e - takhliq

Har kitab ka aek mauzu (subject) hota hai. Qur'an ka mauzu yeh hai ke Khuda ke takhliqi plan (Creation plan of God) se insan ko agah kiya jaye, yani insan ko yeh bataya jaye ke Khuda ne yeh dunya kis liye banayi hai. Insan ko zameen par basane ka maqsad kya hai. Maut se pehlay ke daur-e-hayat mein insan se kya matlub hai, aur maut ke baad ke daur-e-hayat mein insan ke sath kya pesh aane wala hai. Insan aek abadi makhluq hai. Us ka safar-e-hayat maut ke baad bhi jari rehta hai. Qur'an is pure safar-e-hayat ke liye aek rehnuma kitaab ki haisiyat rakhta hai. Insan ko is haqiqat se bakhabar karna, yahi Qur'an ka maqsad hai aur yahi Qur'an ka mauzu-e-kalaam.

Khuda ne insan ko aek abadi makhluq ki haisiyat se paida kiya. Phir us ke arsa-e-hayat (life span) ko do hisson mein bant diya. Us ka bahut thodha hissa qabl az maut daur mein rakha aur us ka zyada

bada hissa baad az maut daur mein rakh diya. Maut se pehlay ka jo daur hai, woh test ka daur hai aur maut ke baad ka jo daur hai, woh test ke mutabiq, achcha ya bura anjam pane ka daur. Qur'an, zindagi ki isi haqiqat ke liye aek taarufi kitaab ki haisiyat rakhta hai.

Qur'an aek aitbaar se munim ki taraf se inaam ki yad dihani hai. Khuda ne insan ko istisnayi awsaf ke sath paida kiya. Phir us ko zameen jaise sayyare par basaya, jahan insan ke liye har qism ka life support system maujud hai. Qur'an ka maqsad yeh hai keh insan, fitrat ke in inamat se istifada karte huve munim ko yad rakhe. Woh inamaat ke khaliq ka eteraf kare. Inamaat ko istemal karte huve munim ka aeteraf karna aur us ke taqaze pure karna, yahi abadi jannat ka certificate hai. Aur inamaat ko istemal karte huve munim ko faramush karden, admi ko jahannam ka mustahiq bana deta hai. Qur'an dar asl isi sab se badi haqiqat ki yad dilana hai.

Aap Qur'an ko padhein to aap us mein bar bar is qism ke bayanat payeinge ke yeh Khuda ka utara huva kalaam (word of God) hai. Bazahir yeh aek sada si baat hai, lekin jab is ko taqabuli taur par dekha jaye to maalum hoga ke yeh intehai ghair mamuli baat hai. Dunya mein bahut si kitaabein hain jin ke bare mein logon ka aqida hai ke woh muqaddas kitaabein hain. Lekin Qur'an ke siwa kisi bhi muqaddas mazhabi kitaab mein aap ko yeh likha huva nahin mile ga ke yeh Khuda ka kalaam hai. Is qism ka bayan istisnai taur par sirf Qur'an mein maujud hai. Qur'an mein is qism ka bayan hona, us ke qari ko aek nuqta-e-aghaz (starting point) deta hai. Woh us ka mutalaa aek istisnai kitaab ke taur par karta hai, na ke aam insani kitaab ke taur par.

Qur'an ka uslub-e-bayan bhi aek manfared uslub-e-bayan hai. Aam insani kitabon ka tariqa yeh hai ke us mein cheezein tasnifi tartib ke sath darj hoti hain. Us mein A se Z tak silsila war tartib ki surat mein cheezon ko bayan kiya jata hai. Magar Qur'an mein is qism ka uslub maujud nahin hai. Aam insan ko bazahir Qur'an aek ghair murattab kalaam maalum hota hai, lekin haqiqat ke aitbaar se

dekha jaye to woh aek intehai marbut aur murattab kalaam nazar ayega. Qur'an ke uslub-e-kalaam ke bare mein yeh kehna sahih hoga ke us ka uslub aek shahana uslub hai. Qur'an ko padhte huve aisa mehsus hota hai jaise us ka musannif aek aise bartar maqam par hai, jahan se woh sari insaniat ko dekh raha hai. Sari insaniat us ka concern hai. Woh apne maqam-e-azmat se puri insaniat ko khitab kar raha hai. Albatta is khitab ke dauran us ka rukh kabhi aek group ki taraf mudh jata hai aur kabhi dusre group ki taraf.

Qur'an ka aek khas pehlu yeh hai ke us ka qari kisi bhi lamha us ke musannif se consult kar sakta hai. Qur'an ka musannif Khuda hai. Woh aek zinda Khuda hai. Woh sare insanon ka ihata kiye huve hai. Woh barah-e-raast taur par har insan ki baat ko sunta hai aur us ka jawab deta hai. Is liye Qur'an ke qari ke liye har lamha yeh mumkin hai ke woh Khuda se rabt qaim kar sake. Woh Khuda se puche aur Khuda se apne sawal ka jawab paley.

Jihad kya hai

Jo log sirf media ke zariye Qur'an ko jante hain, woh aam taur par samjhte hain ke Qur'an Jihad ki kitaab hai, aur Jihad un ke nazdik naam hai tashaddud ke zariye apne maqsad ko hasil karne ka. Magar yeh sirf ghalat fehmi ki baat hai. Jo shakhs bhi Qur'an ko barah-e-raast padh le, us ko yeh samajhne mein mushkil pesh nahin ayegi ke Qur'an ka tashaddud se koi taluq nahin. Qur'an mukammal taur par kitab-e-aman hai, na ke kitaab-e-tashaddud.

Yeh sahih hai ke Qur'an ki talimat mein se aek talim woh hai jis ko Jihad kaha jata hai. Lekin Jihad pur aman koshish ka naam hai, na ke kisi qism ke mutashaddidana amal ka. Qur'an ka tasawwur-e-Jihad Qur'an ki is ayat se maalum hota hai, “وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا” (25:52)). Yani, aur is (Qur'an) ke zariye un ke sath bada Jihad karo.

Qur'an ki is ayat mein Qur'an ke zariye Jihad karne ki talim di gayi hai. Zahir hai ke Qur'an koi hathiyar nahin, Qur'an aek

nazariyati kitaab hai. Qur'an, Khudai ideology ka taaruf hai. Is se Qur'an ka tasawwur-e-Jihad wazeh taur par maalum hota hai. Qur'an ke mutabiq, Jihad dar-asl pur-aman nazariyati jidd-o-jahd (peaceful ideological struggle) ka naam hai. Is nazariyati jidd-o-jahd ka nishana Qur'an mein yeh bataya gaya hai ke Qur'an ka paigham logon ke dilon mein utar jaye (4:63).

Is ayat ke mutabiq, Qur'an ka matlub qaul woh hai jo "قول بليغ" ho, Yani aisa kalaam jo logon ke mind ko address kare, jo logon ko mutmain karne wala ho, jis ke zariye logon ko Qur'an ki sadaqat par yaqin paida ho, jis ke zariye logon ke andar fikri inqilab barpa ho jaye. Yeh Qur'an ka mission hai. Aur is qism ka mission sirf dalil ke zariye anjam diya ja sakta hai. Tashaddud ya kisi bhi musallah karwai ke zariye is nishane ko pana mumkin nahin.

Yeh sahih hai ke Qur'an mein kuch aisi ayatein hain jo qitaal (war) ki ijazat deti hain, lekin yeh ayatein sirf jangi halaat ke liye hain, woh sirf hamle ke waqt difa ke maienay mein hain. Difa ke siwa koi jang Islam mein jaiz nahin. Yeh difa bhi sirf aek qaim shudah riyasat (established state) kar sakti hai. State ke siwa kisi bhi fard, ya tanzim ko Jihad chhedne ki ijazat nahin.

Qur'an ka mutala kaise karein

Qur'an ko samajhne ke liye aek ahem baat yeh hai ke Qur'an koi qanuni kitaab nahin hai, Qur'an aek dawati kitaab hai. Qur'an ka uslub-e-kalaam qanuni nahin hai, balke dawati hai. Qanun ki zaban taayyunat ki zaban hoti hai. Qanuni tehrir mein cheezein lafzi taur par matlub hoti hain, jab ke dawati tehrir ka mu'amala aisa nahin. Dawati tahrer mein is ke maani par zor hota hai, Dawati kitaab mein alfaz ki haisiyat sirf zariye ki ho jati hai, jab ke qanuni kitaab mein alfaz khud maqsud biz-zaat ban jate hain.

Is ka aek pehlu yeh hai ke dawati tehrir mein takid ke maqsad ko hasil karne ke liye shiddat ke uslub ko ikhtiyar kiya jata hai. Dawati

tehrir mein aise alfaz istemal kiye jate hain jo bazahir nihayat sakht maalum hote hain, magar dawati kalaam mein yeh sakhti bar binaye hikmat hoti hai. Aise kisi kalaam mein shiddat ko dekh kar us ko qanuni shiddat ke maienya mein lena, sar-ta-sar nadani ki baat hogi. Isi hikmat ka yeh natija hai ke dawati kalaam mein aksar aisa hota hai ke us mein aek aisi baat kahi jati hai jo qanuni uslub ke aitbaar se nihayat sakht maalum hoti hai, magar dawati uslub ke aitbaar se woh sirf jhanjhod ne ke liye hoti hai, woh sirf is liye hoti hai ke admi ki fitrat ko jagaya jaye, us ke andar chhupe huve ehsasat ko mutaharrik kiya jaye. Aek misal se is ki wazahat hoti hai.

Paighambar-e-Islam صلى الله عليه وسلم ke zamane mein Badr (2 Hijri) ki ladai pesh aayi. Yeh ladai aap ne difa ke taur par ki thi. Is ladai mein aap ko jeet huvi. Jang ke baad aap ne mukhalifin ke sattar admiyon ko giraftar kar liya. Is ke baad yeh log asiran-e-jang ki haisiyat se Madinah laye gaye. Is waqie par Qur'an mein yeh ayat utri, “(مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَىٰ لَوْ أَن سَأَلْتَهُ فِي الْأَرْضِ” (8:67). Yani kisi nabi ke liye laiq nahin ke us ke paas qaidi hon, jab tak woh zameen mein achchi tarah khoon rezi na karle.

Is ayat ke alfaz ko agar qanuni mafhum mein liya jaye to is ka matlab yeh hoga ke asiran-e-jang ko laziman qatl kiya jana chahiye. Jaisa ke maalum hai, yeh asiran-e-jang ba waqt-e-nuzul-e-ayat puri tarah Rasul Allah صلى الله عليه وسلم ke qabza-e-ikhtiyar mein thay. Aisi halat mein agar yeh ayat qanun ki zaban mein hoti to us mein is qism ke alfaz hone chahiye thay ke jin sattar admiyon ko tum maidan-e-jang se giraftar kar ke Madinah laye ho, woh sab ke sab apne jurm ki bina par qabil-e-gardan zadni hain, is liye fauran unhein qatl kar ke un ka khatima kardo. Magar na Qur'an mein aisi ayat utri aur na Rasul Allah صلى الله عليه وسلم ne is ayat ko qanuni ayat samajh kar us ki lafzi tamil ki.

Yeh waqie wazeh taur par maalum hota hai ke yeh ayat apne zahiri alfaz ke aetibar se matlub na thi, balke woh apni haqiqat ke aetibar se matlub thi, yeh shiddat-e-kalaam ka mu'amala tha

jo is liye tha ke asiran-e-jang ke andar apni islah ka jazbah ubhre. Dosray alfaz mein yeh ke Qur'an ki mazkurah ayat mein jo baat thi, woh koi qanuni hukum na tha balke woh sirf hammering ki zuban (language of hammering) thi. Is ayat ka matlab mujrimin ki islah tha, na ke mujrimin ka qatl. Chonache in qaidiyon mein se beshtar log baad mein Islam mein dakhil ho gaye. Misal ke taur par Suhail bin Amro, waghaira.

Do nukati Program

Jo log Qur'an ke zariye sachchai ko daryافت karein, un ko Qur'an amal ka do nukati program deta hai. Apni zindagi mein khuda ki hidayat ki kamil pairwi, aur dosre insanon ko maalum khudai hidayat se bakhbar kar na khudai hidayat ki pairwi ka aghaz marifat ya khudai haqeqat ki daryافت se hota hai. Aek admi jab Qur'an ke zariye sachchai ko daryافت karta hai to us ke andar aek zehni inqilab barpa hota hai. Us ki soch badal jati hai. Us ke chahne aur na chahne ka mayar tabdel ho jata hai. Us ki zindagi andar se bahar tak aek naye Rabbani naqshay mein dhal jati hai.

Marifat-e-Khudawandi ka yeh hizhar jin surton mein hota hai. Is ko zikr aur ibadat aur akhlaq-e-husna aur muttaqiyana zindagi jaise alfaaz mein bayan kiya gaya hai. Sachchai ki daryافت koi mechanical daryافت nahin hai. Sachchai ki daryافت haqeqat-e-hayat ki daryافت hai, aur jis insan ko zindagi ki haqeqat maalum ho jaye, woh khud apni fitrat ke zor par aek naya insan ban jata hai. Sachchai ki daryافت kisi insan ke liye aek janam ke baad dosre janam lena hai. Yeh naya janam aek aise numo pazir darakht ke manind hai jo hamesha badhta rahe, jis ki taraqi ka safar kabhi khatam na ho.

Qur'an ke zariye jo log sachchai ko daryافت karein, un ke amali program ka dosra hissa woh hai jis ko Qur'an mein Dawat ila allah kaha gaya hai, yani khudai sachchai se dosron ko bakhbar karna. Yeh dawati amal aek be had sanjeda amal hai. Woh kamil dedication ka talib hai. Isi pehlu se is ko jihad bhi kaha gaya hai.

Qur'an ke mutabiq, Jihad kamil taur par aek ghair siyasi amal hai. Dawati Jihad ka nishana insan ke dil ko aur us ke dimagh ko badalna hai. Aur dil-o-dimagh mein tabdili sirf pur aman tabligh ke zariye hoti hai, na ke kisi qism ke jabr ya tashaddud ke zariye.

Qur'an ka matlub insan rabbani insan (3:79) hai, Yani woh insan jo is dunya mein Rab wala insan banay, jo Rab rukhi zindagi guzaray Rabbani insan banney ke isi process ko Quran tazkiyah (2:129) kaha gaya hai. Qur'an ke mutabiq, jannat unhein afrad ke liye hai jo is dunya mein apna tazkiyah karein, jo muzaki insan ban kar agli dunya mein dakhil hon (20:76).

Tazkiyah ke maienay hain tathir (purification), Yani apni shakhsiyat ko na matlub cheezon se paak karna. Shakhsiyat ko paak karne ka yeh amal aek musalsal amal hai, woh kabhi khatm nahin hota. Aek momin-e-Qur'an ke andar yeh amal us ki zindagi ke akhri lamhe tak jari rehta hai.

Asl yeh hai ke har insan paidaishi taur par sahih fitrat par paida hota hai. Paidaishi taur par har insan mister nature hota hai, magar dunya ki zindagi mein rozana aise tajrubat pesh aate hain jo us ki fitri shakhsiyat ke upar manfi dhabbe dalte rehte hain, ghussa aur nafrat aur hasad aur lalach aur taassub aur kebar aur be etrafi aur intiqam, yeh sab yahi manfi dhabbey hain, jo insan ki fitri shakhsiyat ko aaluda karte rehte hain. Aisi halat mein har insan ko yeh karna hai ke woh be laag muhasaba (introspection) ke zariye apna tazkiyah karta rahe, woh aaluda shakhsiyat ko fitri shakhsiyat banata rahe. Har admi ka mahoul us ko aek conditioned insan bana deta hai. Ab har admi ko yeh karna hai ke woh deconditioning ke zariye dobara apne aap ko mister nature banaye. Isi mister nature ka Qur'ani naam Rabbani insan hai.

1. SURAH AL-FATIHAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Sab tarif Allah ke liye hai jo sare jahan ka malik hai.² Bahut mehrban, nihayat rahem wala hai.³ Insaf ke din ka malik hai.⁴ Hum teri hi ibadat karte hain aur tujhi se madad chahte hain.⁵ Hum ko sidha rasta dikha.⁶ Un logon ka rasta jin par tu ne fazl kiya.⁷ Un ka rasta nahin jin par tera ghazab huva, aur na un logon ka rasta jo raste se bhatak gaye.

2. SURAH AL-BAQARAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ *Alif Lam Mim.*

² Yeh Allah ki kitaab hai. Is mein koi shak nahin. Raah dikhati hai dar rakhne walon ko.³ Jo yaqin karte hain bin dekhe, aur namaz qaim karte hain, aur jo kuch hum ne un ko diya hai woh us mein se kharch karte hain.⁴ Aur jo iman late hain us par jo tumharay upar utra aur jo tum se pehlay utara gaya, aur woh akhirat par yaqin rakhte hain.⁵ Unhi logon ne apne Rab ki raah paai hai aur wohi kamyabi ko pahunchnay walay hain.

⁶ Jin logon ne inkar kiya, un ke liye yaksan hai darao ya na darao, woh manne walay nahin hain.⁷ Allah ne un ke dilon par aur un ke kanon par mohr lagadi hai, aur un ki ankhon par parda hai, aur un ke liye bada azaab hai.

⁸ Aur logon mein kuch aise bhi hain jo kehte hain ke hum iman laye Allah par aur akhirat ke din par, halanke woh iman walay nahin hain.⁹ Woh Allah ko aur mominin ko dhoka dena chahte hain. Magar woh sirf apne aap ko dhoka de rahe hain aur woh is ka shaur nahin rakhte.¹⁰ Un ke dilon mein rog hai to Allah ne un ke rog ko badha

diya. Aur un ke liye dardnak azaab hai, is waja se ke woh jhut kehte thay.¹¹ Aur jab un se kaha jata hai ke zameen mein fasad na karo to woh jawab dete hain ke hum to islah karne walay hain.¹² Agah! yahi log fasad karne walay hain, magar woh nahin samajhte.¹³ Aur jab un se kaha jata hai ke tum bhi isi tarah iman le aao jis tarah aur log iman laye hain to kehte hain ke kya hum isi tarah iman layein jis tarah be waquf log iman laye hain. Agah! ke be waquf yahi log hain, magar woh nahin jante.¹⁴ Aur jab woh iman walon se milte hain to kehte hain ke hum iman laye hain, aur jab apne shaitanon ki majlis mein pahunchte hain to kehte hain ke hum tumharay sath hain, hum to un se sirf hansa karte hain.¹⁵ Allah un se hansa kar raha hai aur woh un ko un ki sarkashi mein dhil de raha hai, woh bhatakte phir rahe hain.¹⁶ Yeh woh log hain jinhon ne raah ke badle gumrahi kharidi to un ki tijarat mufid sabit nahin huvi, aur woh na huve raah pane walay.

¹⁷ Un ki misal aisi hai jaise aek shakhs ne aag jalai. Jab aag ne us ke ird gird ko raushan kar diya to Allah ne un ki ankh ki roshni chhin li aur un ko andheray mein chhod diya ke un ko kuch nazar nahin aata.¹⁸ Woh behre hain, gunge hain, andhay hain. Ab yeh lautnay walay nahin hain.¹⁹ Ya un ki misal aisi hai jaise aasman se barish ho rahi ho, us mein tariki bhi ho aur garaj chamak bhi. Woh kadak se dar kar maut se bach ne ke liye apni ungliyan apne kanon mein thuns rahe hon. Halanke Allah munkiron ko apne ghare mein liye huve hai.²⁰ Qarib hai ke bijli un ki nigahon ko uchak le. Jab bhi un par bijli chamakti hai, us mein woh chal padte hain aur jab un par andhera cha jata hai to woh ruk jate hain. Aur agar Allah chahe to un ke kaan aur un ki ankhon ko chhinle. Allah yaqinan har cheez par qadir hai.

²¹ Aye logo apne Rab ki ibadat karo jis ne tum ko paida kiya aur un logon ko bhi jo tum se pehlay guzar chuke hain, take tum dozakh se bach jao.²² Woh zaat jis ne zameen ko tumharay liye bichhona

banaya aur asman ko chhat banaya, aur utara aasman se pani aur us se paida kiye phal tumhari ghiza ke liye. Pas tum kisi ko Allah ke barabar na thahrao halanke tum jante ho.²³ Agar tum is kalaam ke bare mein shak mein ho jo hum ne apne bande ke upar utara hai to lao is ke jaise aek surah aur bulao apne madad garon ko bhi Allah ke siwa, agar tum sachche ho.²⁴ Pas agar tum yeh na kar sako aur hargiz na kar sakoge to daro us aag se jis ka indhan baneinge admi aur patthar. Woh taiyar ki gayi hai munafiqon ke liye.²⁵ Aur khush khabari dedo, un logon ko jo iman laye aur jinhon ne nek kaam kiye, is baat ki ke un ke liye aise bagh honge jin ke niche nahrein jari honggi. Jab bhi un ko un baghon mein se koi phal khane ko mile ga to woh kaheinge “Yeh wohi hai jo is se pehlay hum ko diya gaya tha”. Aur mile ga un ko aek dusre se milta julta. Aur un ke liye wahan pakiza jode honge. Aur woh us mein hamesha raheinge.

²⁶ Allah is se nahin Sharmata ke bayan kare misal machhar ki ya us se bhi kisi chhoti cheez ki. Phir jo iman walay hain, woh jante hain keh woh haq hai un ke Rab ki janib se. Aur jo munkir hain woh kehte hain keh is misal ko bayan kar ke Allah ne kya chaha hai. Allah us ke zariye bahut se logon ko gumrah karta hai aur bahut se logon ko us se raah dikhata hai. Aur woh gumrah karta hai un logon ko jo nafarmani karne walay hain.²⁷ Jo Allah ke ahad ko us ke bandh ne ke baad tod te hain aur is cheez ko tod te hain jis ko Allah ne jodne ka hukum diya hai aur zameen mein bigad paida karte hain. Yahi log hain nuqsan uthany walay.²⁸ Tum kaise Allah ka inkar karte ho, halanke tum be jaan thay to us ne tum ko zindagi aata ki. Phir woh tum ko maut dega. Phir zindah karega. Phir tum usi ki taraf lautae jaoge.²⁹ Wohi hai jis ne tumharay liye woh sab kuch paida kiya jo zameen mein hai. Phir aasman ki taraf tawajjuh ki aur saat asman durust kiye. Aur woh har cheez ko janne wala hai.

³⁰ Aur jab tere Rab ne farishton se kaha ke main zameen mein aek janashin banane wala hun. Farishton ne kaha: ‘Kya tu zameen mein

aise logon ko basaega jo us mein fasad karein aur khun bahaein Aur hum teri hamd karte hain aur teri paki bayan karte hain.’ Allah ne kaha main janta hun jo tum nahin jante.

^{31.} Aur Allah ne sikha diye Adam ko sare naam, phir un ko farishton ke samne pesh kiya aur kaha ke agar tum sachche ho to mujhe un logon ke naam batao.^{32.} Farishton ne kaha ke tu paak hai. Hum to wohi jante hain jo tu ne hum ko bataya. Beshak tu hi ilm wala aur hikmat wala hai.^{33.} Allah ne kaha Aye Adam, in ko batao un logon ke naam. To jab Adam ne bataye un ko un logon ke naam to Allah ne kaha kiya main ne tum se nahin kaha tha ke aasmanon aur zameen ke bhed ko mein hi janta hun. Aur mujh ko maalum hai jo tum zahir karte ho aur jo tum chhupate ho.

^{34.} Aur jab hum ne farishton se kaha ke Adam ko sajda karo to unhon ne sajda kiya, magar Iblis ne na kiya. Us ne inkar kiya aur ghamand kiya aur munkiron mein se ho gaya.^{35.} Aur hum ne kaha Aye Adam! Tum aur tumhari biwi donon jannat mein raho aur us mein se khao aasudgi ke sath jahan se chaho. Aur us darakht ke qarib mat jana warna tum zalimon mein se ho jaoge.^{36.} Phir Shaitan ne us darakht ke zariye donon ko laghzish mein muhtala kar diya aur un ko us aish se nikal diya jis mein woh thay. Aur hum ne kaha tum sab utro yahan se. Tum aek dusre ke dushman hoge. Aur tumharay liye zameen mein thahrna aur kaam chalana hai aek muddat tak.^{37.} Phir Adam ne sikh liye apne Rab se chand bol to Allah us par mutawajjah huva. Beshak woh tauba qubul karne wala, rahem karne wala hai.

^{38.} Hum ne kaha tum sab yahan se utro. Phir jab aaye tumharay paas meri taraf se koi hidayat to jo log meri hidayat ki pairavi kareinge, un ke liye na koi dar ho ga aur na woh ghamgin honge.^{39.} Aur jo log inkar kareinge aur hamari nishaniyon ko jhutlaeinge to wohi log dozakh walay hain, woh us mein hamesha raheinge.

^{40.} Aye bani Israil! Yad karo mere us ehsan ko jo main tumharay upar kiya. Aur mere ahad ko pura karo, main tumharay ahad ko

pura karunga, aur mera hi dar rakho.⁴¹ Aur iman lao us cheez par jo main utari hai. Tasdiq karti huvi us cheez ki jo tumharay paas hai. Aur tum sab se pehlay us ka inkar karne walay na bano. Aur na lo meri ayaton par mol thoda. Aur mujh se daro.⁴² Aur sahih mein ghalat ko na milao aur sach ko na chhupao, halanke tum jante ho.⁴³ Aur namaz qaim karo aur zakat ada karo aur jhukne walon ke sath jhuk jao.⁴⁴ Tum, logon se nek kaam karne ko kehte ho aur apne aap ko bhul jate ho. Halanke tum kitaab ko padhte ho, kya tum samajhte nahin.⁴⁵ Aur madad chaho sabr aur namaz se aur beshak woh bhari hai, magar un logon par nahin jo darne walay hain.⁴⁶ Jo guman rakhte hain ke un ko apne Rab se milna hai aur woh usi ki taraf lautne walay hain.

⁴⁷ Aye bani Israil, mere us ehsan ko yad karo jo main tumharay upar kiya aur is baat ko ke main ne tum ko dunya walon par fazilat di.⁴⁸ Aur daro us din se ke koi jaan kisi dusri jaan ke kuch kaam na ayegi, na us ki taraf se koi sifarish qubul hogi, aur na us se badle mein kuch liya jayega aur na un ki koi madad ki jayegi.⁴⁹ Aur jab hum ne tum ko Fir'aun ke logon se chhudaya, woh tum ko buri taklif dete thay, tumharay beton ko zabh karte aur tumhari aurton ko zinda rakhte. Aur us mein tumharay Rab ki taraf se bhari azmaish thi.⁵⁰ Aur jab hum ne darya ko phad kar tumhein paar karaya, phir bachaya tum ko, aur duba diya Fir'aun ke logon ko aur tum dekhte rahe.⁵¹ Jab hum ne Musa se wada kiya chalis raat ka, phir tum ne us ke baad bachhde ko mabud bana liya aur tum zalim thay.⁵² Phir hum ne us ke baad tum ko muaf kar diya, ta ke tum shukr guzar bano. ⁵³ Aur jab hum ne Musa ko kitaab di aur faisla karne wali cheez ta ke tum raah pao.⁵⁴ Aur jab Musa ne apni qaum se kaha 'Aye meri qaum! Tum ne bachhde ko mabud bana kar apni janon par zulm kiya hai. Ab apne paida karne walay ki taraf mutawajjah ho aur apne mujrimon ko apne hathon se qatl karo. Yeh tumharay liye tumharay paida karne walay ke nazdik behtar hai. To Allah ne

tumhari tauba qubul farmai. Beshak wohi tauba qubul karne wala, rahem karne wala hai ⁵⁵. Aur jab tum ne kaha ‘Aye Musa, hum tumhara yaqin nahin kareinge, jab tak hum Allah ko samne na dekh leinge, to tum ko bijli ne pakad liya aur tum dekhte rahe.⁵⁶ Phir hum ne tumhari maut ke baad tum ko uthaya ta ke tum shukr guzar bano.⁵⁷ Aur hum ne tumharay upar badliyon ka saya kiya aur tum par mann-o-salwa utara. Khao pakiza cheezon mein se jo hum ne tum ko di hain aur unhon ne hamara kuch nuqsan nahin kiya, woh apna hi nuqsan karte rahe.

⁵⁸. Aur jab hum ne kaha ke dakhil ho jao is shahr mein aur khao is mein se jahan se chaho faraghat ke sath, aur dakhil ho darwaze mein sar jhukaye huve aur kaho ke Aye Rab! Hamari khataon ko bakhsh de. Hum tumhari khataon ko bakhsh deinge aur neki karne walon ko zyada bhi deinge.⁵⁹ To unhon ne badal diya us baat ko jo un se kahi gayi thi dusri baat se. Is par hum ne un logon ke upar jinhon ne zulm kiya, un ki nafarmani ke sabab se, aasman se azaab utra.⁶⁰ Aur jab Musa ne apni qaum ke liye pani manga to hum ne kaha apna asa patthar par maro to us se phut nikle barah chashme. Har giroh ne apna apna ghaat pehchan liya. Khao aur piyo Allah ke rizq se aur na phiro zameen mein fasad machane walay ban kar.⁶¹ Aur jab tum ne kaha Aye Musa, hum aek hi qism ke khane par hargiz sabr nahin kar sakte. Apne Rab ko hamaray liye pukaro ke woh nikale hamaray liye jo ugta hai zameen se, saag aur kakdi aur gaihun aur masur aur piyaz. Musa ne kaha kya tum aek behtar cheez ke badle aek adna cheez lena chahte ho. Kisi shahr mein utro to tum ko milegi woh cheez jo tum mangte ho. Aur daldi gayi un par zillat aur muhtaji aur woh ghazab-e-ilahi ke mustahiq ho gaye. Yeh is waja se huva ke woh Allah ki nishaniyon ka inkar karte thay aur nabiyon ko na haq qatl karte thay. Yeh is waja se ke unhon ne nafarmani ki aur woh had par na rehte thay.

⁶². Yun hai ke jo log iman laye aur jo log Yahudi huve aur Nasrani aur Sabi, un mein se jo shakhs iman laya Allah par aur akhirat ke din par aur us ne nek kaam kiya to us ke liye us ke Rab ke paas ajr hai. Aur un ke liye na koi dar hai aur na woh ghamgin honge.

⁶³. Aur jab hum ne tum se tumhara ahad liya aur Tur pahad ko tumharay upar uthaya. Pakdo is cheez ko jo hum ne tum ko di hai mazbuti ke sath, aur jo kuch is mein hai us ko yad rakho ta ke tum bacho.⁶⁴ Us ke baad tum us se phir gaye. Agar Allah ka fazl aur us ki rahemat na hoti to zarur tum halak hojate.⁶⁵ Aur un logon ka haal tum jante ho jo Sabt (sanichar) ke mu'amale mein Allah ke hukum se nikal gaye to hum ne un ko kaha ke tum log zalil bandar ban jao.⁶⁶ Phir hum ne us ko ibrat bana diya un logon ke liye jo us ke rubaru thay aur un logon ke liye jo us ke baad aaye. Aur us mein hum ne nasihat rak di dar walon ke liye.

⁶⁷. Aur jab Musa ne apni qaum se kaha ke Allah tum ko hukum deta hai ke tum aek baqarah zabah karo. Unhon ne kaha, Kya tum hum se hans kar rahe ho? Musa ne kaha ke main Allah ki panah mangta hun ke main aisa nadan banu.⁶⁸ Unhon ne kaha, 'Apne Rab se darkhwast karo ke woh hum se bayan kare ke woh baqarah kaisi ho.' Musa ne kaha, 'Allah farmata hai ke woh baqarah na budhi ho na bachcha, un ke bich ki ho. Ab kar dalo jo hukum tum ko mila hai.'⁶⁹ Unhon ne kaha, 'Apne Rab se darkhwast karo ke woh hum se bayan kare ke is ka rang kya ho.' Musa ne kaha, 'Allah farmata hai ke woh gehre zard rang ki ho, dekhne walon ko achi maalum hoti ho.'⁷⁰ Unhon ne kaha, 'Apne Rab se darkhwast karo ke woh hum se bayan kare ke woh kaisi ho. Kyun ke baqarah mein hum ko shubha pad gaya hai. Aur Allah ne chaha to hum raah pa leinge.'⁷¹ Musa ne kaha, 'Allah farmata hai ke woh aisi baqarah ho ke mehnat karne wali na ho, zameen ko jotne wali aur kheton ko pani dene wali na ho. Woh sahih salim ho, us mein koi dagh na ho.' Unhon ne kaha, 'Ab tum wazih baat laye.' Phir unhon ne us ko zabah kiya. Aur woh

zabah karte nazar na aate thay.⁷² Aur jab tum ne aek shakhs ko maar dala, phir aek dosray par us ka ilzam dal ne lage. Halanke Allah ko zahir karna manzoor tha jo kuch tum chhupana chahte thay.⁷³ Pas hum ne hukum diya ke maro us murde ko us ke aek tukde se. Is tarah zinda karta hai Allah murdon ko. Aur woh tum ko apni nishaniyan dikhata hai ta ke tum samjho.

⁷⁴ Phir us ke baad tumharay dil sakht ho gaye. Pas woh patthar ki manind ho gaye ya us se bhi zyada sakht. Pattharon mein baaz aise bhi hote hain jin se nahrein phut nikalti hain. Baaz patthar phat jate hain aur un se pani nikal aata hai. Aur baaz patthar aise bhi hote hain jo Allah ke dar se gir padte hain. Aur Allah us se bekhbar nahin hai jo tum karte ho.

⁷⁵ Kya tum yeh ummid rakhte ho ke yeh Yahud tumharay kehne se iman le ayeinge? Halanke ke un mein se kuch log aise hain ke woh Allah ka kalaam suntay thay aur phir us ko badal dal te thay samajhne ke baad, aur woh jante hain.⁷⁶ Jab woh ahl-e-iman se milte hain to kehte hain ke hum iman laye huve hain. Aur jab woh apas mein aek dosray se milte hain to kehte hain, Kya tum un ko woh batein batate ho jo Allah ne tum par kholi hain ke woh tumharay Rab ke paas tum se hujjat karein? Kya tum samajhte nahin.⁷⁷ Kya woh nahin jante ke Allah ko maalum hai jo woh chhupate hain aur jo woh zahir karte hain.

⁷⁸ Aur un mein anpadh hain jo nahin jante hain kitaab ko magar aarzuein. Un ke paas guman ke siwa aur kuch nahin.⁷⁹ Pas kharabi hai un logon ke liye jo apne hath se kitaab likhte hain, phir kehte hain ke yeh Allah ki janib se hai, ta ke is ke zariye thodi si punji hasil kar lein. Pas kharabi hai us cheez ki badaulat jo un ke hathon ne likhi hai. Aur un ke liye kharabi hai apni is kamai se.⁸⁰ Aur woh kehte hain hum ko dozakh ki aag nahin chhooyegi magar ginti ke chand din. Kaho, kya tum ne Allah ke paas se koi wada le liya hai ke Allah apne wada ke khilaf nahin karega, ya tum Allah ke upar

aisi baat karte ho jo tum nahin jante.⁸¹ Han jis ne koi burai ki aur us ke gunah ne us ko apne ghere mein le liya, to wohi log dozakh walay hain, woh us mein hamesha raheinge.⁸² Aur jo iman laye aur jinhon ne nek amal kiye, woh jannat walay log hain, woh us mein hamesha raheinge.

⁸³ Aur jab hum ne Bani Israel se ahad liya ke tum Allah ke siwa kisi ki ibadat nahin karoge aur nek suluk karoge maa baap ke sath, qarabat daron ke sath, yatimon aur miskinon ke sath. Aur yeh ke logon se achchi baat kaho. Aur namaz qaim karo aur zakat ada karo. Phir tum is se phir gaye siwa thode logon ke. Aur tum iqrar kar ke is se hat jane walay log ho.

⁸⁴ Aur jab hum ne tum se yeh ahad liya ke tum apnon ka khun na bahaoge, aur apne logon ko apni bastiyon se na nikaloge. Phir tum ne iqrar kiya aur tum us ke gawah ho.⁸⁵ Phir tum hi woh ho ke apnon ko qatl karte ho aur apne hi aek giroh ko un ki bastiyon se nikalte ho. Un ke muqable mein un ke dushmanon ki madad karte ho gunah aur zulm ke sath. Phir agar woh tumharay paas qaid ho kar aate hain to tum fitya de kar un ko chhudate ho. Halanke khud un ka nikalna tumharay upar haram tha. Kya tum kitaab-e-ilahi ke aek hisse ko mante ho aur aek hisse ka inkar karte ho? Pas tum mein se jo log aisa karein, un ki saza us ke siwa kya hai ke un ko dunya ki zindagi mein ruswai ho aur qiyamat ke din un ko sakht azaab mein dal diya jaye. Aur Allah is cheez se bekhbar nahin hain jo tum kar rahe ho.⁸⁶ Yahi log hain jinhon ne akhirat ke badle dunya ki zindagi kharidi. Pas na un ka azaab halka kiya jayega aur na un ko madad pahunchegi.

⁸⁷ Aur hum ne Musa ko kitaab di aur us ke baad payedarpaye Rasul bheje. Aur Esa bin Maryam ko khuli khuli nishaniyan dein aur ruh-e-paak se us ki taid ki. To jab bhi koi Rasul tumharay paas woh cheez le kar aya jis ko tumhara dil nahin chahta tha to tum ne takabbur kiya. Phir aek jamaat ko jhutlaya aur aek jamaat ko maar

dala.⁸⁸ Aur Yahud kehte hain ke hamaray dil band hain. Nahin balke Allah ne un ke inkar ki waja se un par laanat kardi hai. Is liye woh bahut kam iman late hain.⁸⁹ Aur jab aayi Allah ki taraf se un ke paas aek kitaab jo suchcha karne wali hai us ko jo un ke paas hai aur woh pehlay se munkiron par fatha manga karte thay. Phir jab aayi un ke paas woh cheez jis ko unhon ne pehchan rakha tha to unhon ne us ka inkar kar diya. Pas Allah ki laanat hai inkar karne walon par.⁹⁰ Kaisi buri hai woh cheez jis se unhon ne apni janon ka sauda kiya ke woh inkar kar rahe hain Allah ke utare huve kalaam ka us zidd ki bina par ke Allah apne fazl se apne bandon mein se jis par chahe utare. Pas woh ghusse par ghussa kama kar laye aur inkar karne walon ke liye zillat ka azaab hai.

⁹¹. Aur jab un se kaha jata hai ke us kalaam par iman lao jo Allah ne utara hai to woh kehte hain ke hum us par iman rakhte hain jo hamaray upar utra hai. Aur woh is kalaam ka inkar karte hain jo us ke piche aaya hai. Halanke woh haq hai aur sachcha karne wala hai us ka jo un ke paas hai. Kaho, agar tum iman walay ho to tum Allah ke paighambaron ko is se pehlay kyun qatl karte rahe ho.

⁹². Aur Musa tumharay paas khuli nishaniyan le kar aya. Phir tum ne us ke bachhde ko maabud banaya aur tum zulm karne walay ho.

⁹³. Aur jab hum ne tum se ahad liya aur Tur pahad ko tumharay upar khada kiya. Jo hukum hum ne tum ko diya hai us ko mazbuti ke sath pakdo aur suno. Unhon ne kaha: 'Hum ne suna aur hum ne nahin mana.' Aur un ke kufr ke sabab se bachhda un ke dilon mein rach bas gaya. Kaho, agar tum iman walay ho to kaisi buri hai woh cheez jo tumhara iman tum ko sikhata hai.⁹⁴ Kaho, agar Allah ke yahan akhirat ka ghar khas tumharay liye hai, dusron ko chhod kar, to tum marne ki arzu karo agar tum sachche ho.⁹⁵ Magar woh kabhi is ki arzu na kareinge bah sabab is ke jo woh apne aage bhej chuke hain. Aur Allah khub janta hai zalimon ko.⁹⁶ Aur tum un ko zindagi ka sab se zyada haris paoge, in logon se bhi zyada jo mushrik hain. In

mein se har aek yeh chahta hai ke hazar baras ki umr paye. Halanke itna jina bhi is ko azaab se bacha nahin sakta. Aur Allah dekhta hai jo kuch woh kar rahe hain.

^{97.} Kaho ke jo koi Jibril ka mukhalif hai to us ne is kalaam ko tumharay dil par Allah ke hukum se utara hai, woh sachcha karne wala hai us ka jo us ke aage hai aur woh hidayat aur khush khabari hai iman walon ke liye.^{98.} Jo koi dushman ho Allah ka aur us ke farishton ka aur us ke Rasulon ka aur Jibril aur Mikaeel ka to Allah aise munkiron ka dushman hai.^{99.} Aur hum ne tumharay upar wazih nishaniyan utarien aur koi un ka inkar nahin karta magar wohi log jo had se guzar jane walay hain.^{100.} Kya jab bhi woh koi wada kareinge to us ka aek giroh us ko tod phenkega, balke in mein se aksar iman nahin rakhte.^{101.} Aur jab un ke paas Allah ki taraf se aek Rasul aya jo sachcha karne wala tha us cheez ka jo un ke paas hai to un logon ne jin ko kitaab di gayi thi, Allah ki kitaab ko is tarah piche phenk diya goya woh us ko jante hi nahin.

^{102.} Aur woh us cheez ke piche pad gaye jis ko shayatin, Sulaiman ki saltanat par laga kar padhte thay. Halanke Sulaiman ne kufr nahin kiya, balke yeh shayatin thay jinhon ne kufr kiya. Woh logon ko jadoo sikhate thay. Aur woh us cheez mein pad gaye jo Babel mein do farishton, Harut aur Marut par uteri gayi, jab ke un ka haal yeh tha ke jab bhi woh kisi ko apna yeh fun sikhate to us se keh dete ke hum to azmaish ke liye hain. Pas tum munkir na bano. Magar woh un se woh cheez sikhte jis se mard aur us ki aurat ke darmiyan judai dal dein. Halanke woh Allah ke izn ke bagair us se kisi ka kuch bigad nahin sakte thay. Aur woh aisi cheez sikhte jo insan ko nuqsan pahunchaye aur nafa na de. Aur woh jante thay ke jo koi is cheez ka kharidar ho, akhirat mein us ka koi hissa nahin. Kaisi buri cheez hai jis ke badle unhon ne apni janon ko bech dala. Kash, woh us ko samajhte.^{103.} Aur agar woh momin bante aur taqwa ikhtiyar karte to Allah ka badla un ke liye behtar tha, kash woh us ko samajhte.

^{104.} Aye iman walo! tum raina na kaho balke unzurna kaho aur suno. Aur inkar karne walon ke liye dardnak saza hai.^{105.} Jin logon ne inkar kiya, chahe ahl-e-kitaab hon ya mushrikin, woh nahin chahte ke tumharay upar tumharay Rab ki taraf se koi bhalai utre. Aur Allah jis ko chahta hai apni rahemat ke liye chun leta hai. Allah bada fazl wala hai.^{106.} Hum jis ayat ko multavi karte hain ya bhula dete hain to us se behtar ya us ki misl dusri late hain. Kya tum nahin jante ke Allah har cheez par qudrat rakhta hai.^{107.} Kya tum nahin jante ke Allah hi ke liye aasmanon aur zameen ki badshahi hai, aur tumharay liye Allah ke siwa na koi dost hai aur na koi madadgar.^{108.} Kya tum chahte ho ke apne Rasul se sawalaat karo jis tarah se is se pehlay Musa se sawalaat kiye gaye aur jis shakhs ne iman ko inkar se badal liya, woh yaqinan sidhi raah se bhatak gaya.

^{109.} Bahut se ahl-e-kitaab dil se chahte hain ke tumharay momin ho jane ke baad woh kisi tarah phir tum ko munkir banadein, apne hasad ki waja se, bawujud yeh ke haq un ke samne wazih ho chuka hai. Pas maaf karo aur darguzar karo yahan tak ke Allah ka faisla aa jaye. Beshak Allah har cheez par qudrat rakhta hai.^{110.} Aur namaz qaim karo aur zakat ada karo. Aur jo bhalai tum apne liye aage bhejoge, us ko tum Allah ke paas paoge. Jo kuch tum karte ho, Allah yaqinan us ko dekhta hai.^{111.} Aur woh kehte hain ke jannat mein sirf wohi log jayeinge jo yahudi hon ya Isayi hon, yeh mehez un ki aarzuein hain. Kaho ke lao apni dalil agar tum sachche ho.^{112.} Balke jis ne apne aap ko Allah ke hawale kar diya aur woh mukhlis bhi hai to aise shakhs ke liye ajr hai us ke Rab ke paas, un ke liye na koi dar hai aur na koi gham.

^{113.} Aur Yahud ne kaha ke nasara kisi cheez par nahin, aur nasara ne kaha ke Yahud kisi cheez par nahin. Aur woh sab aasmani kitaab padhte hain. Isi tarah un logon ne bhi kaha jin ke paas ilm nahin, unhein ka sa qaul. Pas Allah qiyamat ke din us baat ka faisla karega jis mein yeh jhagad rahe thay.^{114.} Aur us se badh kar zalim aur kaun

hoga jo Allah ki masjidon ko us se roke ke wahan Allah ke naam ki yad ki jaye aur un ko ujaad ne ki koshish kare. Un ka haal to yeh hona chahiye tha ke masjidon mein Allah se darte huve dakhil hon. Un ke liye dunya mein ruswai hai aur akhirat mein un ke liye bhari saza hai.¹¹⁵ Aur purab aur pachchim Allah hi ke liye hai. Tum jidhar rukh karo usi taraf Allah hai. Yaqinan Allah wusat wala hai, ilm wala hai.¹¹⁶ Aur woh kehte hain ke Allah ne beta banaya hai. Woh us se paak hai, balke aasmanon aur zameen mein jo kuch hai sab usi ka hai. Usi ke hukum bardar hain sare.¹¹⁷ Woh aasmanon aur zameen ko wujud mein lane wala hai. Woh jab kisi kaam ka karna thaharaleta hai to bas us ke liye farmadeta hai ke hoja, to woh ho jata hai.

¹¹⁸. Aur jo log ilm nahin rakhte, unhon ne kaha: ‘Allah kyun nahin kalaam karta hum se ya hamaray paas koi nishani kyun nahin ati?’ Isi tarah un ke agle bhi unhi ki si baat keh chuke hain, un sab ke dil aek jaise hain. Hum ne pesh kardi hain nishaniyan un logon ke liye jo yaqin karne walay hain.¹¹⁹ Hum ne tum ko haq ke sath bheja hai, khush khabari sunane wala aur darane wala bana kar. Aur tum se dozakh mein jane walon ki babat koi puch nahin hogi.¹²⁰ Aur Yahud aur nasara hargiz tum se razi nahin honge, jab tak tum un ki millat ke pairau na ban jao. Tum kaho ke jo raah Allah dikhata hai, wohi asl raah hai. Aur agar baad us ilm ke jo tum ko pahunch chuka hai, tum ne un ki khwahishon ki pairavi ki to Allah ke muqable mein na tumhara koi dost hoga aur na koi madadgar.¹²¹ Jin logon ko hum ne kitaab di hai, woh us ko padhte hain jaisa ke haq hai padhne ka. Yahi log iman late hain us par. Aur jo us ka inkar kare to wohi ghathe mein rehne walay hain.

¹²². ‘Aye bani israel, mere us ehsan ko yad karo jo main ne tumharay upar kiya aur is baat ko ke main ne tum ko tamam dunya walon par fazilat di.¹²³ Aur is din se daro jis mein koi shakhs kisi shakhs ke kuch kaam na aayega aur na kisi ki taraf se koi muawaza

qubul kiya jayega aur na kisi ko koi sifarish faida degi aur na kahein se un ko koi madad pahunchegi.¹²⁴ Aur jab Ibrahim ko us ke Rab ne kai baton mein azmaya to us ne pura kar dikhaya. Allah ne kaha: ‘Main tum ko sab logon ka imam banaunga.’ Ibrahim ne kaha: ‘Aur meri aulad mein se bhi?’ Allah ne kaha: ‘Mera wada zalimon tak nahin pahunchta.’

¹²⁵ Aur jab hum ne Kaabah ko logon ke ikattha hone ki jagah aur aman ka maqam thahraya. Aur hukum diya ke Maqam-e-Ibrahim ko namaz padhne ki jagah bana lo. Aur Ibrahim aur Ismail ko takid ki ke mere ghar ko tawaf karne walon, aitikaf karne walon aur ruku aur sajda karne walon ke liye paak rakho.¹²⁶ Aur jab Ibrahim ne kaha ke Aye mere Rab, is shahr ko aman ka shahr banade aur is ke bashindon ko, jo in mein se Allah aur akhirat ke din par iman rakhein, phalon ki rozi ata farma. Allah ne kaha jo inkar karega, mein us ko bhi thode dinon faida dunga. Phir us ko aag ke azaab ki taraf dakhil kar dunga aur woh bahut bura thikana hai.

¹²⁷ Aur jab Ibrahim aur Ismail Baitullah ki diwarein utha rahe thay aur yeh kehte jate thay: ‘Aye hamaray Rab, qubul kar hum se, yaqinan tu hi sunne wala, janne wala hai.’¹²⁸ Aye hamaray Rab, hum ko apna farmanbardar bana aur hamari nasl mein se apni aek farmanbardar ummat utha aur hum ko apni ibadat ke tariqe bata aur hum ko maaf farma, tu maaf karne wala, rahem karne wala hai.¹²⁹ Aye hamaray Rab, aur un mein un hi mein se aek Rasul utha jo un ko teri ayatein sunaye aur un ko kitaab aur hikmat ki talim de aur un ka tazkiya kare. Beshak tu zabardast hai, hikmat wala hai.

¹³⁰ Aur kaun hai jo Ibrahim ke deen ko pasand na kare, magar woh jis ne apne aap ko ahmaq bana liya ho. Halanke hum ne us ko dunya mein chun liya tha aur akhirat mein woh nek logon mein se hoga.¹³¹ Jab us ke Rab ne kaha ke apne aap ko hawale kardo to us ne kaha: ‘Main apne aap ko Rabb-ul-Aalamin ke hawale kiya.’¹³² Aur usi ki nasihat ki Ibrahim ne apni aulad ko aur usi ki nasihat ki Yaqub

ne apni aulad ko. ‘Aye mere beto! Allah ne tumharay liye isi deen ko chun liya hai. Pas iman ke siwa kisi aur halat par tum ko maut na aaye.¹³³ Kya tum maujud thay jab Yaqub ki maut ka waqt aya. Jab us ne apne beton se kaha ke mere baad tum kis ki ibadat karoge? Unhon ne kaha: ‘Hum usi Khuda ki ibadat kareinge jis ki ibadat aap aur aap ke aa ba Ibrahim, Ismail aur Ishaq karte aaye hain, wohi aek maabud hai aur hum us ke farmanbardar hain.¹³⁴ Yeh aek jamaat thi jo guzar gai. Us ko mile ga jo us ne kamaya aur tum ko mile ga jo tum ne kamaya. Aur tum se un ke amal ki puch na hogi.

¹³⁵. Aur woh kehte hain ke ‘Yahudi ya Nasrani ban jao to hidayat paoge.’ Kaho ke nahin, balke hum to pairavi Ibrahim ke deen ki karte hain jo Allah ki taraf yaksu tha aur woh shirk karne walon mein na tha.¹³⁶ Kaho, hum Allah par iman laye aur us cheez par iman laye jo hamari taraf utari gai hai aur us par bhi jo Ibrahim aur Ismail aur Ishaq aur Yaqub aur us ki aulad par utari gai aur jo mila Musa aur Isa ko aur jo mila sab nabiyon ko un ke Rab ki taraf se. Hum un mein se kisi ke darmiyan farq nahin karte aur hum Allah hi ke farmanbardar hain.¹³⁷ Phir agar woh iman layein jis tarah tum iman laye ho to beshak woh raah paa gaye aur agar woh phir jayein to ab woh zidd par hain. Pas tumhari taraf se Allah un ke liye kafi hai aur woh sunne wala, janne wala hai.¹³⁸ Kaho, hum ne liya Allah ka rang aur Allah ke rang se kis ka rang achcha hai aur hum usi ki ibadat karne walay hain.¹³⁹ Kaho, kya tum Allah ke bare mein hum se jhagadte ho, halanke woh hamara Rab bhi hai aur tumhara Rab bhi. Hamaray liye hamaray amaal hain aur tumharay liye tumharay amaal hain aur hum khalis us ke liye hain.¹⁴⁰ Kya tum kehte ho ke Ibrahim aur Ismail aur Ishaq aur Yaqub aur us ki aulad sab Yahudi ya Nasrani thay? Kaho ke tum zyada jante ho ya Allah. Aur us se bada zalim aur kaun hoga jo us gawahi ko chhupaye jo Allah ki taraf se us ke paas aayi huvi hai. Aur jo kuch tum karte ho Allah us se bekhabar nahin hai.¹⁴¹ Yeh aek jamaat thi jo guzar gai. Us ko milega

jo us ne kamaya aur tum ko mile ga jo tum ne kamaya. Aur tum se un ke kiye huve ki puch na hogi.

^{142.} Ab be waqaf log kaheinge ke Musalmanon ko kis cheez ne un ke qible se pher diya. Kaho ke mashriq aur maghrib Allah hi ke hain. Woh jis ko chahta hai sidha rasta dikhata hai.^{143.} Aur is tarah hum ne tum ko bich ki ummat banaya ta ke tum ho batane walay logon par, aur Rasul ho tum par batane wala. Aur jis qibla par tum thay, hum ne us ko sirf us liye thahraya tha ke hum jaan lein ke kaun Rasul ki pairavi karta hai aur kaun us se ulte paon phir jata hai. Aur be shak yeh baat bhari hai, magar un logon par jin ko Allah ne hidayat di hai. Aur Allah aisa nahin ke tumharay iman ko zaayi karde. Be shak Allah logon ke sath shafqat karne wala, mehrban hai.

^{144.} Hum tumharay munh ka barbar aasman ki taraf uthna dekh rahe hain. Pas hum tum ko usi qibla ki taraf pher deinge jo tum pasand karte ho, ab apna rukh masjid-e-Haram ki taraf pher do. Aur tum jahan kahin bhi ho, apne rukh ko usi ki taraf karo. Aur ahl-e-kitaab achchi tarah jante hain ke yeh haq hai aur un ke Rab ki taraf se hai. Aur Allah bekhbar nahin us se jo woh kar rahe hain.^{145.} Aur agar tum un ahl-e-kitaab ke samne tamam dalilein pesh kar do to bhi woh tumharay qibla ko na manayeinge aur na tum un ke qible ki pairavi kar sakte ho. Aur na woh khud aek dusre ke qible ko manate hain. Aur is ilm ke baad jo tumharay paas aachuka hai, agar tum un ki khwahishon ki pairavi karoge to yaqinan tum zalimon mein ho jaoge.^{146.} Jin ko hum ne kitaab di hai, woh us ko usi tarah pehchante hain jis tarah woh apne beton ko pehchante hain. Aur un mein se aek giroh haq ko chhupa raha hai, halanke woh us ko janta hai.^{147.} Haq woh hai jo tera Rab kahe. Pas tum hargiz shak karne walon mein se na bano.

^{148.} Har aek ke liye aek rukh hai, jidhar woh munh karta hai. Pas tum bhalaion ki taraf daudo. Tum jahan kahin bhi hoge, Allah tum sab ko le ayega. Be shak Allah sab kuch kar sakta hai.^{149.} Aur tum

jahan se bhi niklo, apna rukh masjid-e-Haram ki taraf karo. Beshak yeh haq hai, tumharay Rab ki taraf se hai. Aur jo kuch tum karte ho, Allah us se bekhbar nahin.¹⁵⁰ Aur tum jahan se bhi niklo, apna rukh masjid-e-Haram ki taraf karo aur tum jahan bhi ho, apne rukh ko usi ki taraf rakh do ta ke logon ko tumharay upar koi hujjat baqi na rahe, siwae un logon ke jo un mein be insaf hain. Pas tum un se na daro aur mujh se daro. Aur ta ke main apni naemat tumharay upar puri kar dun. Aur ta ke tum raah pao.¹⁵¹ Jis tarah hum ne tumharay darmiyan aek Rasul tum hi mein se bheja jo tum ko hamari ayatein padh kar sunata hai aur tum ko paak karta hai aur tum ko kitaab ki aur hikmat ki talim deta hai. Aur tum ko woh cheezein sikha raha hai jin ko tum nahin jante thay.¹⁵² Pas tum mujh ko yad rakho, main tum ko yad rakhunga. Aur mera ehsan mano, meri na shukri mat karo.

¹⁵³ Aye iman walo! sabr aur namaz se madad hhasil karo. Yaqinan Allah sabr karne walon ke sath hai.¹⁵⁴ Aur jo log Allah ki raah mein mare jate hain, un ko murda mat kaho balke woh zinda hain, magar tum ko khabar nahin.¹⁵⁵ Aur hum zarur tum ko azmayeinge kuch dar aur bhuk se aur maalon aur janon aur phalon ki kami se. Aur sabit qadam rehne walon ko khush khabari dedo.¹⁵⁶ Jin ka haal yeh hai ke jab un ko koi musibat pahunchti hai to woh kehte hain: ‘Hum Allah ke hain aur hum usi ki taraf lautne walay hain.¹⁵⁷ Yahi log hain jin ke upar un ke Rab ki shabashiyon hain aur rahmat hai. Aur yahi log hain jo raah par hain.

¹⁵⁸ Safa aur Marwa, beshak Allah ki yad gaaron mein se hain. Pas jo shakhs Baitullah ka hajj kare ya umrah kare to is par koi harj nahin keh woh un ka tawaf kare aur jo koi shauq se kuch neki kare to Allah qadardan hai, janne wala hai.¹⁵⁹ Jo log chhupate hain hamari utari huvi khuli nishaniyon ko aur hamari hidayat ko, baad is ke, ke hum us ko logon ke liye kitaab mein khol chuke hain to wohi log hain jin par Allah laanat karta hai aur un par laanat karne

walay laanat karte hain.¹⁶⁰ Albatta jin hon ne tauba ki aur islah karli aur wazeh taur par byaan kar diya to un ko main maaf kar dunga aur main hun maaf karne wala, mehrban.¹⁶¹ Beshak jin logon ne inkar kiya aur woh usi haal mein mar gaye to wohi log hain ke in par Allah ki aur farishton ki aur tamam insanon ki laanat hai.¹⁶² Isi haal mein woh hamesha raheinge. Un par se azaab halka nahin kiya jayega aur na un ko dhil diya jayega.

¹⁶³. Aur tumhara maabud aek hi maabud hai. Us ke siwa koi maabud nahin. Woh bada mehrban hai, nihayat rahem wala hai.

¹⁶⁴. Beshak aasmanon aur zameen ki banawat mein aur raat aur din ke aane jane mein aur un kashtiyon mein jo insanon ke kaam aane wali cheezein lekar samndar mein chalti hain, aur us pani mein jise Allah ne aasman se utara. Phir is se murda zameen ko zindagi bakshi. Aur us ne zameen mein sab qism ke janwar phaila diye. Aur hawaon ki gardish mein aur badalon mein jo asman aur zameen ke darmiyan hukum ke tabe hain, in logon ke liye nishaniyan hain jo aql se kaam lete hain.

¹⁶⁵. Aur kuch log aise hain jo Allah ke siwa dusron ko us ka barabar thahrte hain. Un se aisi mohabbat karte hain jaisi mohabbat Allah se rakhna chahiye. Aur jo iman walay hain, woh sab se zyada Allah se mohabbat rakhne walay hain. Aur agar yeh zalim us waqt ko dekh lein jab ke woh azaab se dochar hongee ke zor sara ka sara Allah ka hai aur Allah bada sakht azaab dene wala hai.¹⁶⁶ Jab ke woh log jin ke kehne par dusre chalte thay un logon se alag ho jayeinge jo un ke kehne par chalte thay. Azaab un ke samne hoga aur un ke sab taraf ke rishte bilkul tut chuke hongee.¹⁶⁷ Woh log jo piche chalte thay, kaheinge ke kash hum ko dunya ki taraf lautne ka mauqa mil jata to hum bhi un se alag hojate jaise yeh hum se alag ho gaye. Is tarah Allah un ke amaal ko unhein hasrat bana kar dikhayega aur woh aag se nikal na sakeinge.

^{168.} Logon! Zameen ki cheezon mein se halal aur pakiza cheezein khao aur shaitan ke qadmon par mat chalo, beshak woh tumhara khula dushman hai.^{169.} Woh tum ko sirf bure kaam aur behayaai ki talqin karta hai aur is baat ki ke tum Allah ki taraf woh batein mansub karo jin ke bare mein tum ko koi ilm nahin.^{170.} Aur jab un se kaha jata hai ke us par chalo jo Allah ne utara hai to woh kehte hain ke hum us par chaleinge jis par hum ne apne baap dada ko paya hai. Kya is surat mein bhi ke un ke baap dada na aql rakhte hon aur na sidhi raah jante hon.^{171.} Aur un munkiron ki misal aisi hai jaise koi shakhs aise janwar ke piche chilla raha ho jo bulane aur pukarne ke siwa aur kuch nahin sunta. Yeh behre hain, gunge hain, andhe hain. Woh kuch nahin samajhte.

^{172.} Aye iman walon, hamari di huvi paak cheezon ko khao aur Allah ka shukr ada karo agar tum us ki ibadat karne walay ho.^{173.} Allah ne tum par haram kiya hai sirf murdar ko aur khun ko aur suwwar ke gosht ko. Aur jis par Allah ke siwa kisi aur ka naam liya gaya ho. Phir jo shakhs majbur ho jaye, woh na khwahish mand ho aur na had se aage badhne wala ho, to us par koi gunah nahin. Beshak Allah bakshne wala, mehrban hai.^{174.} Jo log is cheez ko chhupate hain jo Allah ne apni kitaab mein utari hai aur us ke badle mein thoda mol lete hain, woh apne pet mein sirf aag bhar rahe hain. Qiyamat ke din Allah na un se ham kalaam hoga aur na un ko paak karega aur un ke liye dardnak azaab hai.^{175.} Yeh woh log hain jinhon ne hidayat ke badle gumrahi ka sauda kiya aur bakshish ke badle azaab ka, to kaisi sahar hai un ko aag ki.^{176.} Yeh is liye ke Allah ne apni kitaab ko theek theek utara, magar jin logon ne kitaab mein kai rahein nikal li hain, woh zid mein dour ja pade hain.

^{177.} Neki yeh nahin ke tum apne munh purab aur pachchim ki taraf karlo, balke neki yeh hai ke admi iman laye Allah par aur akhirat ke din par aur farishton par aur kitaab par aur paighambaron par. Aur maal de Allah ki mohabbat mein rishte daron ko aur yatimon ko aur

mohtajon ko aur musafiron ko aur mangne walon ko aur gardanein chhudane mein. Aur namaz qaim kare aur zakat ada kare aur jab ahad karlein to us ko pura karein. Aur sabr karne walay sakhti mein aur taklif mein aur ladaai ke waqt. Yahi log hain jo sachche nikle aur yahi hain dar rakhne walay.

^{178.} Aye iman walo, tum par maqtulon ka qisas lena farz kiya jata hai. Aazad ke badle aazad, ghulam ke badle ghulam, aurat ke badle aurat. Phir jis ko us ke bhai ki taraf se kuch maafi ho jaye to us ko chahiye ke woh maarooof ki pairavi kare aur khubi ke sath us ko ada kare. Yeh tumharay Rab ki taraf se aek asani aur mehrbani hai. Ab us ke baad bhi jo shakhs zyadati kare, us ke liye dardnak azaab hai.^{179.} Aur aye aql walo, qisas mein tumharay liye zindagi hai ta ke tum bacho.^{180.} Tum par farz kiya jata hai ke jab tum mein se kisi ki maut ka waqt aa jaye aur woh apne piche, maal chhod raha ho to woh maaruf ke mutabiq wasiyyat karde apne maa baap ke liye aur apne qarabat daron ke liye. Yeh zaruri hai khuda se darne walon ke liye.^{181.} Phir jo koi wasiyyat ko sunne ke baad us ko badal dale to us ka gunah usi par hoga jis ne us ko badla, yaqinan Allah sunne wala, janne wala hai.^{182.} Albatta jis ko wasiyyat karne walay ki babat yeh andesha ho keh us ne janib dari ya haq talafi ki hai aur woh apas mein sulh kara de to us par koi gunah nahin. Allah maaf karne wala, rahem karne wala hai.

^{183.} Aye iman walo, tum par roza farz kiya gaya jis tarah tum se aglon par farz kiya gaya tha, ta ke tum parhezgar bano.^{184.} Ginti ke chand din. Phir jo koi tum mein bimar ho ya safar mein ho to woh dosry dinon mein tadad puri karle. Aur jo us ko ba mushaqqat bardasht kar sakein, to aek roze ka badla aek miskin ka khana hai. Jo koi mazid neki kare to woh us ke liye behtar hai. Aur tum roza rakho to yeh tumharay liye zyada behtar hai, agar tum jano.^{185.} Ramzan ka mahina jis mein Qur'an utara gaya, hidayat hai logon ke liye aur khuli nishaniyan rasta ki aur haq aur batil ke darmiyan faisla karne

wala. Pas tum mein se jo koi us mahine ko paye, woh us ke roze rakhe. Aur jo bimar ho ya safar par ho to woh dusre dinon mein ginti puri karle. Allah tumharay liye asani chahta hai, woh tumharay sath sakhti karna nahin chahta. Aur is liye ke tum ginti puri karlo aur Allah ki badai karo us par ke us ne tum ko raah batai aur ta ke tum us ke shukr guzar bano.

^{186.} Aur jab mere bande tum se meri babat puchein to mein nazdik hon, pukarne walay ki pukar ka jawab deta hon jab ke woh mujhe pukarta hai, to chahiye ke woh mera hukum manaein aur mujh par yaqin rakhein, ta ke woh hidayat payein.^{187.} Tumharay liye roza ki raat mein apni biwiyon ke paas jana jaiz kiya gaya. Woh tumharay liye libas hain aur tum un ke liye libas ho. Allah ne jana ke tum apne aap se khayanat kar rahe thay to us ne tum par ehsan kiya aur tum ko maaf kar diya. To ab tum un se milo aur chaho jo Allah ne tumharaye liye likh diya hai. Aur khao aur piyo, yahan tak ke subah ki safed dhaari kali dhaari se alag zahir ho jaye. Phir pura karo roza raat tak. Aur jab tum masjid mein atikaf mein ho to biwiyon se khalwat na karo. Yeh Allah ki hadein hain to un ke nazdik na jao. Is tarah Allah apni ayatein logon ke liye bayan karta hai ta ke woh bachein.^{188.} Aur tum apas mein aek dusre ke maal ko na haq taur par na khao aur un ko haakimon tak na pahunchao, ta ke dosron ke maal ka koi hissa batariq-e-gunah kha jao. Halanke tum us ko jante ho.

^{189.} Woh tum se chandon ki babat puchte hain. Keh do ke woh auqat hain logon ke liye aur hajj ke liye. Aur neki yeh nahin ke tum gharon mein aao chhat par se, balke neki yeh hai ke admi parhez gari kare. Aur gharon mein un ke darwazon se aao aur Allah se daro ta ke tum kamyab ho.^{190.} Aur Allah ki raah mein un logon se lado jo ladte hain tum se. Aur zyadati na karo. Allah zyadati karne walon ko pasand nahin karta.^{191.} Aur qatl karo un ko jis jagah pao aur nikal do un ko jahan se unhon ne tum ko nikala hai. Aur fitna sakht tar hai qatl se. Aur un se masjid haram ke paas na lado jab tak ke woh tum

se us mein jang na chhedein. Pas agar woh tum se jang chhedein to un ko qatl karo. Yahi saza hai munkiron ki.¹⁹² Phir agar woh baaz ajayein to Allah bakhshne wala, mehrban hai.¹⁹³ Aur un se jang karo yahan tak ke fitna baqi na rahe aur deen Allah ka ho jaye, phir agar woh baaz ajayein to is ke baad sakhti nahin hai magar zalimon par.

¹⁹⁴. Huramat wala mahina hurmat walay mahine ka badla hai aur hurmaton ka bhi qisas hai. Pas jis ne tum par zyadati ki tum bhi us par zyadati karo jaisi us ne tum par zyadati ki hai. Aur Allah se daro aur jaan lo ke Allah parhaizgaron ke sath hai.¹⁹⁵ Aur Allah ki raah mein kharch karo aur apne aap ko halakat mein na dalo. Aur kaam achchi tarah karo. Beshak Allah pasand karta hai achchi tarah kaam karne walon ko.

¹⁹⁶. Aur pura karo hajj aur umrah Allah ke liye. Phir agar tum ghar jao to jo qurbani ka janwar muyassar ho, woh pesh kardo aur apne saron ko na mundaao jab tak ke qurbani apne thikane par na pahunch jaye. Tum mein se jo bimar ho ya us ke sar mein koi taklif ho to woh fidya de roza ya sadqa ya qurbani ka. Jab aman ki halat ho aur koi hajj tak umrah ka faida hasil karna chahe to woh qurbani pesh kare jo us ko muyassar aaye. Phir jis ko muyassar na aaye to woh hajj ke ayam mein teen din ke roze rakhe aur saat din ke roze jab ke tum gharon ko lauto. Yeh pure das din huve. Yeh us shakhs ke liye hai jis ka khandan masjid-e-haram ke paas abad na ho. Allah se daro aur jaan lo ke Allah sakht azaab dene wala hai.¹⁹⁷ Hajj ke mutaaain mahine hain. Pas jis ne hajj ka azm kar liya to phir us ko hajj ke dauran na koi fuhsh baat karni hai aur na gunah ki aur na ladai jhagde ki. Aur jo nek kaam tum karoge, Allah us ko jaan lega. Aur tum zada-e-raah lo. Behtarin zada-e-raah taqwa ka zada-e-raah hai. Aur Aye aql walo! mujh se daro.

¹⁹⁸. Tum par is mein koi gunah nahin ke tum apne Rab ka fazl talash karo. Phir jab tum log Arfat se wapas ho to Allah ko yad karo Mash'ar-e-Haram ke nazdik. Aur us ko yad karo jis tarah Allah

ne bataya hai. Is se pehlay yaqinan tum raah bhatke huve logon mein thay.¹⁹⁹ Phir tawaf ko chalo jahan se sab log chalein aur Allah se maafi mango. Yaqinan Allah bakhshne wala, rahem karne wala hai.²⁰⁰ Phir jab tum apne hajj ke amaal pure karlo to Allah ko yad karo jis tarah tum pehlay apne baap dada ko yad karte thay, balke us se bhi zyada. Pas koi admi kehta hai, ‘Aye hamaray Rab, hum ko isi dunya mein dede, aur akhirat mein us ka kuch hissa nahin.²⁰¹ Aur koi admi hai jo kehta hai ke ‘Aye hamaray Rab, hum ko dunya mein bhalai de aur akhirat mein bhi bhalai de aur hum ko aag ke azaab se bacha.’²⁰² Inhein logon ke liye hissa hai in ke kiye ka, aur Allah jald hisab lene wala hai.²⁰³ Aur Allah ko yad karo muqarrar dino mein. Phir jo shakhs jaldi kar ke do din mein Makkah wapas aa jaye us par koi gunah nahin aur jo shakhs thahar jaye us par bhi koi gunah nahin. Yeh us ke liye hai jo Allah se dare. Aur tum Allah se darte raho aur khub jaan lo ke tum usi ke paas ikattha kiye jaoge.

²⁰⁴. Aur logon mein se koi hai ke us ki baat dunya ki zindagi mein tum ko khushkun lagti hai aur woh apne dil ki baat par Allah ko gawah banata hai. Halanke woh sakht jhagdalu hai.²⁰⁵ Aur jab woh pitth pherta hai to woh is koshish mein rehta hai ke zameen mein fasad phailaye aur khetiyon aur jaanon ko halak kare. Halanke Allah fasad ko pasand nahin karta.²⁰⁶ Aur jab us se kaha jata hai ke Allah se dar to waqar us ko gunah par jama deta hai. Pas aise shakhs ke liye Jahannam kafi hai aur woh bahut bura thikana hai.²⁰⁷ Aur logon mein koi hai ke Allah ki khushi ki talash mein apni jaan ko bech deta hai aur Allah apne bandon par nihayat meharban hai.

²⁰⁸. Aye iman walo! Islam mein pure pure dakhil ho jao aur shaitan ke qadmon par mat chalo, woh tumhara khula huva dushman hai.²⁰⁹ Agar tum phisal jao baad is ke ke tumharay paas wazeh dalilein aa chuki hain to jaan lo ke Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

²¹⁰. Kya log is intizar mein hain ke Allah badal ke saibanon mein aaye aur farishte bhi ajayein aur mu'amale ka faisla kar diya jaye aur sare mu'amalat Allah hi ki taraf phere jate hain.²¹¹ Bani Israil se pucho, hum ne un ko kitni khuli khuli nishaniyan dein. Aur jo shakhs Allah ki naemat ko badal dale jab ke woh us ke paas aa chuki ho to Allah yaqinan sakht saza dene wala hai.²¹² Khush numa kardi gayi hai dunya ki zindagi un logon ki nazar mein jo munkir hain aur woh iman walon par hanste hain. Halanke jo parhezgar hain, woh qiyamat ke din un ke muqable mein unche honge. Aur Allah jis ko chahta hai, be hisab rozi de deta hai.

²¹³. Log aek ummat thay. Unhon ne ikhtilaf kiya to Allah ne paighambaron ko bheja khush khabari dene walay aur darane walay. Aur un ke sath uteri kitaab haq ke sath ta ke woh faisla karde un baton ka jin mein log ikhtilaf kar rahe hain. Aur yeh ikhtilafat unhein logon ne kiye jin ko haq diya gaya tha baad is ke ke un ke paas khuli khuli hidayat aa chuki thi aaps ki zid ki waja se. Pas Allah ne apni taufiq se haq ke mu'amale mein iman walon ko raah dikhai jis mein woh jhagad rahe thay aur Allah jis ko chahta hai sidhi raah dikha deta hai.²¹⁴ Kya tum ne yeh samajh rakha hai ke tum jannat mein dakhil ho jaoge halanke abhi tum par woh halaat guzre hi nahin jo tumharay aglon par guzre thay. Un ko sakhti aur taklif pahunchi aur woh hila mare gaye. Yahan tak ke Rasul aur un ke sath iman lane walay pukar uthe ke Allah ki madad kab ayegi Yad rakho Allah ki madad qarib hai.

²¹⁵. Log tum se puchte hain ke woh kya kharch karein Keh do ke jo maal tum kharch karo to is mein haq hai tumharay maa baap ka aur rishte daron ka aur yatimon ka aur mohtajon ka aur musafiron ka Aur jo bhalai tum karoge woh Allah ko maalum hai.²¹⁶ Tum par ladai ka hukum huva hai aur woh tum ko giran maalum hoti hai. Ho sakta hai ke tum aek cheez ko na gawar samjho aur woh tumharay

liye bhali ho. Aur ho sakta hai ke tum aek cheez ko pasand karo aur woh tumharay liye buri ho- Aur Allah janta hai tum nahin jante.

²¹⁷. Log tum se hurmat walay mahine ki babat puchte hain ke is mein ladna kaisa hai. Keh do ke is mein ladna bahut bura hai. Magar Allah ke raste se rokna aur iska inkar karna aur Masjid al-Haram se rokna aur is ke logon ko is se nikalna Allah ke nazdik is se zyada bura hai. Aur fitna qatl se bhi zyada badi burai hai. Aur yeh log tum se barabar ladte raheinge yahan tak ke woh tum ko tumharay deen se pher dein agar qabu payein. Aur tum mein se jo koi apne deen se phirega aur kufr ki halat mein mar jaye to aise logon ke amaal zaya ho gai dunya mein aur akhirat mein. Aur woh aag mein padne walay hain woh is mein hamesha raheinge.²¹⁸ Woh log jo iman laye aur jinhon ne hijrat ki aur Allah ki raah mein jihad kiya woh Allah ki rahemat ke ummidwar hain. Aur Allah bakhshne wala mehrban hai.

²¹⁹. Log tum se sharab aur juye ki babat puchte hain. Keh do ke in donon cheezon mein bada gunah hai aur logon ke liye kuch faiday bhi hain. Aur un ka gunah bahut zyada hai, un ke faide se. Aur woh tum se puchte hain ke woh kya kharch karein. Keh do ke jo hajat se zyada ho. Is tarah Allah tumharay liye ahkam ko bayan karta hai ta ke tum dhyan karo.²²⁰ Dunya aur akhirat ke maamlat mein. Aur woh tum se yatimon ki babat puchte hain. Keh do ke jis mein un ki behbud ho woh behtar hai. Aur agar tum un ko apne sath shamil karlo to woh tumharay bhai hain. Aur Allah ko maalum hai ke kaun kharabi paida karne wala hai aur kaun durustgi paida karne wala. Aur agar Allah chahta to tum ko mushkil mein dal deta. Allah zabardast hai, tadbir wala hai.

²²¹. Aur mushrik auraton se nikah na karo jab tak woh iman na layein, aur momin kaniz behtar hai aek mushrik aurat se, agarche woh tum ko achchi maalum ho. Aur apni auraton ko mushrik mardon ke nikah mein na do jab tak woh iman na layein, momin

ghulam behtar hai aek azad mushrik se, agar woh tum ko achcha maalum ho. Yeh log aag ki taraf bulate hain aur Allah jannat ki taraf aur apni bakhshish ki taraf bulata hai apne hukum se. Woh apne ahkam logon ke liye khol kar bayan karta hai ta ke woh nasihat pakdein.²²² Aur woh tum se haiz ka hukum puchte hain. Keh do ke woh aek gandagi hai, us mein auraton se alag raho. Aur jab tak woh paak na ho jayein, un ke qarib na jao. Phir jab woh achchi tarah paak ho jayein to us tarah se un ke paas jao jis ka Allah ne tum ko hukum diya hai. Allah dost rakhta hai, tauba karne walon ko aur wo dost rakhta hai paak rehne walon ko.²²³ Tumhari aurtein tumhari khetiyan hain. Pas apni kheti mein jis tarah chaho jao aur apne liye aage bhejo aur Allah se daro aur jaan lo ke tumhein zarur us se milna hai. Aur iman walon ko khush khabari dedo.

²²⁴ Aur Allah ko apni qasmon ka nishana na banao ke tum bhalai na karo aur parhezgari na karo aur logon ke darmiyan sulah na karo. Allah sunne wala, janne wala hai.²²⁵ Allah tumhari be irada qasmon par tum ko nahin pakadta, magar woh us kaam par pakadta hai jo tumharay dil karte hain. Aur Allah bakshne wala, tahammul wala hai.²²⁶ Jo log apni biwiyon se na milne ki qasam khate hain, un ke liye char mahine tak ki mohlat hai. Phir agar woh ruju kar lein to Allah maaf kar dene wala, mehrban hai.²²⁷ Aur agar woh talaq ka faisla karein to yaqinan Allah sunne wala, janne wala hai.²²⁸ Aur talaq di huvi auraton ne apne aap ko teen haiz tak roke rakhein, aur agar woh Allah par aur akhirat ke din par iman rakhti hain to un ke liye jaiz nahin ke woh us cheez ko chhupayein jo Allah ne paida kiya hai un ke pet mein. Aur us dauran mein un ke shauhar un ko phir lauta lene ka haq rakhte hain agar woh sulah karna chahein. Aur un auraton ke liye dastur ke mutabiq usi tarah huquq hain jis tarah dastur ke mutabiq un par zimme dariyan hain. Aur mardon ka unke muqable mein kuch darja badha huva hai. Aur Allah zabardast hai, tadbir wala hai.

^{229.} Talaq do bar hai. Phir ya to qaide ke mutabiq rakh lena hai ya khush uslubi ke sath rukhsat kar dena. Aur tumharay liye yeh baat jaiz nahin ke tum ne jo kuch un auraton ko diya hai, us mein se kuch lelo magar yeh ke donon ko dar ho ke woh Allah ki hadon par qaim na reh sakeinge, phir agar tum ko yeh dar ho ke donon Allah ki hadon par qaim na rah sakeinge to donon par gunah nahin us maal mein jis ko aurat fidyeh mein de. Yeh Allah ki hadein hain to in se bahar na niklo. Aur jo shakhs Allah ki hudud se nikal jaye to wohi log zalim hain.^{230.} Phir agar woh us ko talaq de dein to us ke baad woh aurat us ke liye halal nahin jab tak ke woh kisi dosray mard se nikah na kare. Phir agar woh mard us ko talaq dede to gunah nahin in donon par ke phir mil jayein basherte ke unhein Allah ki hadon par qaim rehne ki tawaqqo ho. Yeh Khuda wandi zabite hain jo woh bayan kar raha hai un logon ke liye jo danishmand hain.

^{231.} Aur jab tum auraton ko talaq dede aur woh apni iddat tak pahunch jayein to un ko ya qaide ke mutabiq rakh lo ya qaide ke mutabiq rukhsat kardo. Aur taklif pahunchane ki gharaz se na roko ta ke un par zyadati karo. Aur jo aisa karega, us ne apna hi bura kiya. Aur Allah ki ayaton ko khel na banao. Aur yad karo apne upar Allah ki naemat ko aur us kitaab aur hikmat ko jo us ne tumhari nasihat ke liye utari hai. Aur Allah se daro aur jaan lo ke Allah har cheez ko janne wala hai.

^{232.} Aur jab tum apni auraton ko talaq dede aur woh apni iddat puri karlein to un ko na roko ke woh apne shauharon se nikah karlein. Jab ke woh dastur ke mutabiq apas mein razi ho jayein. Yeh nasihat ki jati hai us shakhs ko jo tum mein se Allah par aur akhirat ke din par yaqin rakhta hai. Yeh tumharay liye zyada pakiza aur suthra tariqa hai. Aur Allah janta hai, tum nahin jante.^{233.} Aur ma`ein apne bachchon ko pure do sal tak doodh pilayein. Un logon ke liye jo puri muddat tak doodh pilana chahte hain. Aur jis ka bachcha hai us ke zimme hain un maanon ka khana aur kapda dastur ke mutabiq.

Kisi ko hukum nahin diya jata magar us ki bardasht ke mutabiq. Na kisi maa ko us ke bachche ke sabab se taklif di jaye, aur na kisi baap ko us ke bachche ke sabab se. Aur yahi zimmedari waris par bhi hai. Phir agar donon bahami razamandi aur mashwara se doodh chhudana chahein to donon par koi gunah nahin, aur agar tum chaho ke apne bachon ko kisi aur se doodh pilwao tab bhi tum par koi gunah nahin basherte ke tum qaide ke mutabiq woh ada kardo jo tum ne un ko dena thahraya tha. Aur Allah se daro aur jaan lo ke jo kuch tum karte ho, Allah us ko dekh raha hai.

²³⁴. Aur tum mein se jo log mar jayein aur biwiyen chhod jayein, woh biwiyen apne aap ko char mahine das din tak intizar mein rakhein. Phir jab woh apni muddat ko pahunchein to jo kuch woh apni zaat ke bare mein qaidah ke muafiq karein us ka tum par koi gunah nahin. Aur Allah tumharay kamon se puri tarah bakhabar hai.²³⁵ Aur tumharay liye is baat mein koi gunah nahin ke un aurton ko paigham dene mein koi baat isharathan kaho ya apne dil mein chhupae rakho. Allah ko maalum hai ke tum zarur un ka dhiyaan karoge. Magar chhup kar un se wada na karo, tum un se sirf dastur ke muafiq koi baat keh sakte ho. Aur aqd-e-nikah ka irada us waqt tak na karo jab tak muqararah muddat apni khatm ko na pahunch jaye. Aur jaan lo ke Allah janta hai jo kuch tumharay dilon mein hai. Pas is se daro aur jaan lo ke Allah bakhshne wala, tahammul wala hai.²³⁶ Agar tum aurton ko aisi halat mein talaq do ke na un ko tum ne hath lagaya hai aur na un ke liye kuch mehar muqarrar kiya hai to un ke mehar ka tum par koi muwakhaza nahin. Albatta un ko dastur ke mutabiq kuch saman dedo, wusat walay par apni haisiyat ke mutabiq hai aur tangi walay par apni haisiyat ke mutabiq. Yeh neki karne walon par lazim hai.²³⁷ Aur agar tum un ko talaq do qabl is ke ke un ko hath lagao aur tum un ke liye kuch mehar bhi muqarrar kar chuke thay to jitna mehr tum ne muqarrar kiya tha us ka aadha ada kardo, illa yeh ke woh maaf kardein, ya woh mard maaf karde jis

ke hath mein nikah ki girah hai. Aur tumhara maaf kar dena zyada qarib hai taqwa se. Aur apas mein ehsan karne se ghaflat mat karo. Jo kuch tum karte ho Allah us ko dekh raha hai.

^{238.} Pabandi karo namazon ki aur pabandi karo bich ki namaz ki. Aur khade ho Allah ke samne ajiz bane huve.^{239.} Agar tum ko andesha ho to paidal ya sawari par padh lo. Phir jab halat-e-aman ajaye to Allah ko us tariqe par yad karo jo us ne tum ko sikhaya hai, jis ko tum nahin jante thay.^{240.} Aur tum mein se jo log wafat paa jayein aur biwiyon chhod rahe hon, woh apni biwiyon ke bare mein wasiyyat kardein ke aek sal tak un ko ghar mein rakh kar kharch diya jaye. Phir agar woh khud se ghar chhod dein to jo kuch woh apni zaat ke mu'amale mein dastur ke mutabiq karein, us ka tum par koi ilzam nahin. Allah zabardast hai, hikmat wala hai.^{241.} Aur talaq di huvi aurton ko bhi dastur ke mutabiq kharch dena hai, yeh lazim hai parhezgaron ke liye.^{242.} Is tarah Allah tumharay liye apne ahkam khol kar bayan karta hai ta ke tum samjho.

^{243.} Kya tum ne un logon ko nahin dekha jo apne ghar se bhag khade huve maut ke dar se, aur woh hazaron ki tadad mein thay. To Allah ne un se kaha ke mar jao. Phir Allah ne un ko zinda kiya. Beshak Allah logon par fazl karne wala hai. Magar aksar log shukr nahin karte.^{244.} Aur Allah ki raah mein lado aur jaan lo ke Allah sunne wala, janne wala hai.^{245.} Kaun hai jo Allah ko qarz-e-hasan de ke Allah us ko badha kar us ke liye kai gunah karde. Aur Allah hi tangi bhi paida karta hai aur kushadgi bhi. Aur tum sab usi ki taraf lautaye jaoge.

^{246.} Kya tum ne Bani Israel ke sardaron ko nahin dekha Musa ke baad, jab ke unhon ne apne nabi se kaha ke hamaray liye aek badshah muqarrar kar dijiye ta ke ham Allah ki raah mein ladein. Nabi ne jawab diya, "Aisa na ho ke tum ko ladai ka hukum diya jaye tab tum na lado." Unhon ne kaha, "Yeh kaise ho sakta hai ke hum na ladein Allah ki raah mein. Halanke hum ko apne gharon se

nikala gaya hai aur apne bachchon se juda kiya gaya hai. Phir jab un ko ladai ka hukum huva to thode logon ke siwa sab phir gaye. Aur Allah zalimon ko khub janta hai.²⁴⁷ Aur un ke nabi ne un se kaha ke Allah ne Talut ko tumharay liye badshah muqarrar kiya hai. Unhon ne kaha ke is ko hamaray upar badshahi kaise mil sakti hai, halanke is ke muqable mein hum badshahi ke zyada haqdar hain. Aur is ko zyada daulat bhi hasil nahin. Nabi ne kaha Allah ne tumharay muqable mein is ko chuna hai aur ilm aur jism mein is ko ziyadati di hai. Aur Allah apni saltanat jis ko chahta hai deta hai. Allah badi wusat wala, janne wala hai.²⁴⁸ Aur un ke nabi ne un se kaha ke Talut ke badshah ho ne ki nishani yeh hai ke tumharay paas woh sanduq aa jayega jis mein tumharay Rab ki taraf se tumharay liye taskeen hai aur aal-e-Musa aur aal-e-Harun ki chhodi huvi yadgarein hain. Is sanduq ko farishte le ayeinge. Is mein tumharay liye badi nishani hai, agar tum yaqin rakhne walay ho.

²⁴⁹ Phir jab Talut faujon ko le kar chala to us ne kaha Allah tum ko aek nadi ke zariye azmane wala hai. Pas jis ne is ka pani piya woh mera sathi nahin aur jis ne is ko na chakha, woh mera sathi hai, magar yeh ke koi apne hath se aek chullu bhar le. To unhone is mein se khub piya bajuz thode admiyon ke. Phir jab Talut aur jo us ke sath iman par qaim rahe thay, dariya paar kar chuke to woh log bole ke aaj hum ko Jalut aur us ki faujon se ladne ki taqat nahin. Jo log yeh jante thay ke woh Allah se milne walay hain, unhon ne kaha ke kitni hi chhoti jamaatein Allah ke hukum se badi jamaaton par ghalib aayi hain. Aur Allah sabr karne walon ke sath hai.²⁵⁰ Aur jab Jalut aur us ki faujon se un ka samna huva to unhon ne kaha aye humaray Rab, hamaray upar sabr dal de aur hamaray qadmon ko jama de aur un munkiron ke muqable mein hamari madad kar.²⁵¹ Phir unhon ne Allah ke hukum se un ko shikast di. Aur Dawud ne Jalut ko qatl kar diya. Aur Allah ne Dawud ko badshahat aur danai aata ki aur jin cheezon ka chaha ilm baksha, aur agar Allah baaz logon ko baaz

logon se difa na karta rahe to zameen fasad se bhar jaye. Magar Allah dunya walon par bada fazl farmane wala hai.

²⁵². Yeh Allah ki ayatein hain jo hum tum ko sunate hain, theek theek. Aur be shak tu paighambaron mein se hai.²⁵³ In paighambaron mein se baaz ko hum ne baaz par fazilat di. Un mein se baaz se Allah ne kalaam kiya. Aur baaz ke darje buland kiye. Aur hum ne Esa bin Maryam ko khuli nishaniyan dein aur hum ne us ki madad ki ruh-ul-Quds se. Aur Allah agar chahta to un ke baad aane walay saaf hukum aa jane ke baad na ladte, magar unhon ne ikhtilaf kiya. Phir in mein se koi iman laya aur kisi ne inkar kiya. Aur agar Allah chahta to woh na ladte, magar Allah karta hai jo woh chahta hai.

²⁵⁴. Aye iman walon, kharch karo un cheezon mein se jo hum ne tum ko diya hai, is din ke aane se pehlay jis me na kharid o farokht hai aur na dosti hai aur na sifarish. Aur jo munkir hain wohi hain zulm karne walay.²⁵⁵ Allah, us ke siwa koi maabud nahin. Woh zinda hai, sab ka thamne wala. Us ko na oongh aati hai aur na nind. Usi ka hai jo kuch aasmanon aur zameen mein hai. Kon hai jo us ke paas us ki ijazat ke baghair sifarish kare. Woh janta hai jo kuch un ke aage hai aur jo kuch un ke piche hai, aur woh us ke ilm mein se kisi cheez ka ihaata nahin kar sakte magar jo woh chahe. Us ki hukumat aasmanon aur zameen par chhai huvi hai. Woh thakta nahin un ke thamne se. Aur wohi hai buland martaba, bada.²⁵⁶ Deen ke maamale mein koi zabardasti nahin. Hidayat, gumrahi se alag ho chuki hai. Pas jo shakhs shaitan ka inkar kare aur Allah par iman laye us ne mazbut halaqa pakad liya jo tut ne wala nahin. Aur Allah sunne wala, janne wala hai.²⁵⁷ Allah kaam banane wala hai iman walon ka, woh un ko andheron se nikal kar ujaale ki taraf le aata hai, aur jin logon ne inkar kiya un ke dost shaitan hain, woh un ko ujaale se nikal kar andheron ki taraf le jate hain. Yeh aag mein jane walay log hain, woh us mein hamesha raheinge.

^{258.} Kya tum ne us ko nahin dekha jis ne Ibrahim se us ke Rab ke bare mein hujjat ki. Kyun ke Allah ne us ko saltanat di thi. Jab Ibrahim ne kaha ke mera Rab woh hai jo jalata aur maarta hai. Woh bola ke main bhi jalata hun aur maarta hun. Ibrahim ne kaha ke Allah suraj ko purab se nikalta hai tum us ko pachchim se nikal do. Tab woh munkir hairan reh gaya. Aur Allah zalimon ko raah nahin dikhata.

^{259.} Ya jaise woh shakhs jis ka guzar aek basti par se huva. Aur woh apni chhaton par giri huvi thi. Us ne kaha, “Halak ho jane ke baad Allah is basti ko dobara kaise zinda karega?” Phir Allah ne us par sau baras tak ke liye maut taari kardi. Phir us ko uthaya. Allah ne pucha, “Tum kitni deer is halat mein rahe?” Us ne kaha, “Aek din ya aek din se kuch kam.” Allah ne kaha, “Nahin, balke tum sau baras is haal mein rahe. Ab tum apne khane pine ki cheezon ko dekho ke woh sadhi nahin hain aur apne gadhay ko de kho. Aur ta ke hum tum ko logon ke liye aek nishani bana dein. Aur haddiyon ki taraf dekho, kis tarah hum un ka dhancha khada karte hain. Phir un par gosht chadhate hain. Pas jab us par wazih huva to kaha, “Main janta hun ke beshak Allah har cheez par qudrat rakhta hai.” ^{260.} Aur jab Ibrahim ne kaha ke “Aye mere Rab, mujh ko dikha de ke tu murdon ko kis tarha zinda karega.” Allah ne kaha, “Kya tum ne yaqin nahin kiya?” Ibrahim ne kaha, “Kyun nahin, magar is liye ke mere dil ko taskeen ho jaye.” Farmaya, “Tum char parinde lo aur un ko apne se halalo. Phir un mein se har aek ko alag alag pahadi par rakho, phir un ko bulao. Woh tumharay paas daudte huve chale ayeinge. Aur jaan lo ke Allah zabardast hai, hikmat wala hai.”

^{261.} Jo log apne maal ko Allah ki raah mein kharch karte hain un ki misal aisi hai jaise aek dana ho jis se saat baalein paida hoti hon, har bali mein sau dane hon. Aur Allah badhata hai jis ke liye chahta hai. Aur Allah wusat wala, janne wala hai. ^{262.} Jo log apne maal ko Allah ki raah mein kharch karte hain phir kharch karne ke baad

na ehsan rakhte hain aur na taklif pahunchate hain, un ke liye un ke Rab ke paas un ka ajr hai. Aur un ke liye na koi dar hai aur na woh ghamgin honge.²⁶³ Munasib baat keh dena aur darguzar karna us sadqe se behtar hai jis ke piche satana ho. Aur Allah beniyaz hai, tahammul wala hai.²⁶⁴ Aye iman walo! ehsan rakh kar aur sata kar apne sadqe ko zaya na karo, jis tarah woh shakhs jo apna maal dikhawe ke liye kharch karta hai aur woh Allah par aur akhirat ke din par iman nahin rakhta. Pas us ki misal aisi hai jaise aek chattan ho jis par kuch mitti ho, phir us par zor ka mein padde aur woh us ko bilkul saaf karde. Aise logon ko apni kamai kuch bhi hath na lagegi. Aur Allah munkiron ko raah nahin dikhata.

²⁶⁵ Aur un logon ki misal jo apne maal ko Allah ki raza chahne ke liye aur apne nafs mein pukhtagi ke liye kharch karte hain, aek bagh ki tarah hai jo bulandi par ho. Us par zor ka mein pada to woh dugna phal laya. Aur agar zor ka mein nahin padde to halki phuvaar bhi kafi hai. Aur jo kuch tum karte ho Allah us ko dekh raha hai.

²⁶⁶ Kya tum mein se koi ye pasand karta hai ke us ke paas khajuron aur anguron ka aek bagh ho, us ke niche nahrein beh rahi hon. Us mein us ke waste har qisam ke phal hon. Aur woh budha ho jaye aur us ke bachche abhi kamzor hon. Tab us bagh par aek bagola aaye jis mein aag ho. Phir woh bagh jal jaye. Allah is tarah tumharay liye khol kar nishaniyan batata hai ta ke tum ghaur karo.

²⁶⁷ Aye iman walo! kharch karo umda cheez ko apni kamai mein se aur us mein se jo hum ne tumharay liye zameen mein se paida kiya hai. Aur radi cheez ka qasad na karo ke us mein se kharch karo, halanke tum kabhi us ko lene walay nahin, illa yeh ke chashmposhi kar jao. Aur jaan lo ke Allah be niyaz hai, khubiyon wala hai.

²⁶⁸ Shaitan tum ko mohtaji se darata hai aur buri baat ki talim karta hai aur Allah wada deta hai apni bakshish ka aur fazl ka. Aur Allah wusat wala hai, janne wala hai.²⁶⁹ Woh jis ko chahta hai hikmat de

deta hai aur jis ko hikmat mili us ko badi daulat mili. Aur nasihat wahi hasil karte hain jo aql walay hain.

²⁷⁰. Aur tum jo kharch karte ho ya jo nazar mante ho us ko Allah janta hai. Aur zalimon ka koi madadgar nahin.²⁷¹ Agar tum apne sadaqat zahir kar ke do to bhi achcha hai aur agar tum unhein chhupa kar mohtajon ko do to yeh tumharay liye zyada behtar hai. Aur Allah tumharay gunahon ko dour kar dega aur Allah tumharay kamon se waqif hai.²⁷² Un ko hidayat par lana tumhara zimma nahin, balke Allah jis ko chahta hai hidayat deta hai. Aur jo maal tum kharch karoge apne hi liye karoge. Aur tum na kharch karo magar Allah ki raza chahne ke liye. Aur tum jo maal kharch karoge, woh tum ko pura kar diya jayega aur tumharay liye us mein kami nahin ki jayegi.²⁷³ Sadqat un hajat mandon ke liye hain jo Allah ki raah mein ghir gaye hon, zameen mein daud dhup nahin kar sakte. Na waqif admi un ko ghani khayaal karta hai, un ke na mangne ki waja se. Tum un ko un ki surat se pehchan sakte ho. Woh logon se lipat kar nahin mangte. Aur jo maal tum kharch karoge woh Allah ko maalum hai.²⁷⁴ Jo log apne maalon ko raat aur din, chhupe aur khule kharch karte hain, un ke liye un ke Rab ke paas ajr hai. Aur un ke liye na khauf hai aur na woh ghamgin honge.

²⁷⁵. Jo log sood khate hain, woh qiyamat mein na utheinge magar us shakhs ki manind jis ko shaitan ne chhu kar khabti banadya hai. Yeh us liye ke unhon ne kaha ke tijarat karna bhi waisa hi hai jaisa sood lena. Halanke Allah ne tijarat ko halal thahraya hai aur sud ko haram kiya hai. Phir jis shakhs ke paas us ke Rab ki taraf se nasihat pahunchi aur woh baaz aaya to jo kuch woh le chuka woh us ke liye hai. Aur us ka mu'amala Allah ke hawale hai. Aur jo shakhs phir wohi kare to wohi log dozakhi hain, woh us mein hamesha raheinge.²⁷⁶ Allah sood ko ghatata hai aur sadaqat ko badhata hai. Aur Allah pasand nahin karta na shukron ko, gunahgaron ko.²⁷⁷ Be shak jo log iman laye aur nek amal kiye aur namaz ki pabandi ki aur

zakat ada ki, un ke liye un ka ajr hai un ke Rab ke paas. Un ke liye na koi andesha hai aur na woh ghamgin honge.

²⁷⁸. Aye iman walo! Allah se daro aur jo sood baqi reh gaya hai us ko chhod do, agar tum momin ho.²⁷⁹ Agar tum aisa nahin karte to Allah aur us ke Rasul ki taraf se ladai ke liye khabardar ho jao. Aur agar tum tauba karlo to asl raqm ke tum haqdar ho, na tum kisi par zulm karo aur na tum par zulm kiya jaye.²⁸⁰ Aur agar aek shakhs tangi wala hai to us ki farakhi tak mohlat do. Aur agar tum maaf kardo to yeh tumharay liye zyada behtar hai, agar tum samjho.²⁸¹ Aur us din se daro jis din tum Allah ki taraf lautaye jaoge. Phir har shakhs ko us ka kiya huva pura pura mil jayega aur un par zulm na hoga.

²⁸². Aye iman walo! jab tum kisi muqarrar muddat ke liye udhaar ka len den karo to us ko likh liya karo. Aur us ko likhe tumharay darmiyan koi likhne wala, insaf ke sath. Aur likhne wala likhne se inkar na kare, jaisa Allah ne us ko sikhaya, usi tarah us ko chahiye ke likh de. Aur woh shakhs likh waaye jis par haq aata hai. Aur woh dare Allah se jo us ka Rab hai aur us mein koi kami na kare. Aur agar woh shakhs jis par haq aata hai be samajh ho ya kamzor ho ya khud likh wane ki qudrat na rakhta ho to chahiye ke us ka wali insaf ke sath likhwa de. Aur apne mardon mein se do admiyon ko gawah bana lo. Aur agar do mard na hon to phir aek mard aur do aurtein, un logon mein se jin ko tum pasand karte ho, ta ke agar aek aurat bhul jaye to dosri aurat us ko yad dila de. Aur gawah inkar na karein jab woh bulaye jayein. Aur mu'amala chota ho ya bada, meyaad ke taayun ke sath us ko likhne mein kahili na karo. Yeh likh lena Allah ke nazdik zyada insaf ka tariqa hai aur gawahi ko zyada durust rakhta hai aur zyada qarin-e-qiyas hai ke tum shubah mein na pado. Lekin agar koi sauda dast ba dast ho jis ka tum aapas mein len den kiya karte ho to tum par koi ilzam nahin ke tum us ko na likho. Magar jab yeh sauda karo to gawah bana liya karo. Aur kisi

likh ne walay ko ya gawah ko taklif na pahunchai jaye. Aur agar aisa karoge to yeh tumharay liye gunah ki baat hogi. Aur Allah se daro, Allah tum ko sikhata hai aur Allah har cheez ka janne wala hai.²⁸³ Aur agar tum safar mein ho aur koi likh ne wala na pao to rehn rakh ne ki cheezein qabze mein de di jayein. Aur agar tum mein se aek shakhs dosray shakhs ka aitbaar karta ho to chahiye ke jis shakhs par etibar kiya gaya, woh aitbaar ko pura kare. Aur Allah se dare jo us ka Rab hai. Aur gawahi ko na chhupao. Aur jo shakhs chhupayega us ka dil gunahgar hoga. Aur jo kuch tum karte ho, Allah us ko Janne wala hai.

²⁸⁴ Allah ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo zameen mein hai. Tum apne dil ki baton ko zahir karo ya chhupao, Allah tum se us ka hisab lega. Phir jis ko chahega bakhshega aur jis ko chahega saza dega. Aur Allah har cheez par qudrat rakhta hai.²⁸⁵ Rasul iman laya hai us par jo us ke Rab ki taraf se us par utra hai. Aur musalman bhi us par iman laye hain. Sab iman laye hain Allah par aur us ke farishton par aur us ki kitaabon par aur us ke Rasulon par. Hum us ke Rasulon mein se kisi ke darmiyan farq nahin karte. Aur woh kehte hain ke hum ne suna aur mana hum teri bakhshish chahte hain aye hamaray Rab, aur teri hi taraf lautna hai.²⁸⁶ Allah kisi par zimme dari nahin dalta magar us ki taqat ke mutabiq. Us ko mile ga wohi jo us ne kamaya aur us par padega wohi jo us ne kiya. Aye hamaray Rab, hum ko na pakadna agar hum bhulein ya hum ghalti kar jayein. Aye hamaray Rab, hum par bojh na dal jaisa bojh tu ne dala tha hum par aur dosron par. Aye hamaray Rab, hum se woh na uthwa jo us ki taqat hum ko nahin. Aur darguzar kar hum se. Aur hum ko bakhsh de aur hum par rahem kar. Tu hamara karsaz hai. Pas inkar karne walon ke muqabil mein hamari madad kar.

3. SURAH AAL-E-IMRAN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Alif Lam Mim.*

^{2.} Allah, us ke siwa koi mabood nahin, zinda aur sab ka thamne wala.^{3.} Us ne tum par kitaab utari haq ke sath, tasdiq karne wali us cheez ki jo us ke aage hai, aur us ne Tawrat aur Injil utari.^{4.} Us se pehlay logon ki hidayat ke liye aur Allah ne Furqan utara. Be shak jin logon ne Allah ki nishaniyon ka inkar kiya, un ke liye sakht azaab hai aur Allah zabardast hai, badla lene wala hai.^{5.} Be shak Allah se koi cheez chhupi huvi nahin, na zameen mein aur na aasman mein.
^{6.} Wohi tumhari surat banata hai maa ke pet mein jis tarah chahta hai. Us ke siwa koi mabood nahin, woh zabardast hai, hikmat wala hai.

^{7.} Wohi hai jis ne tumharay upar kitaab utari. Us mein baaz ayatein mazbut hain, woh kitaab ki asl hain. Aur dosri ayatein mutashabeh hain. To jin ke dilon mein taidh hai, woh mutashabeh ayaton ke piche pad jate hain fitne ki talash mein aur us ke matlab ki talash mein. Halanke un ka matlab Allah ke siwa koi nahin janta. Aur jo log pukhta ilm walay hain, woh kehte hain ke hum un par iman laye. Sab hamaray Rab ki taraf se hai. Aur nasihat wohi log qubul karte hain jo aql walay hain.^{8.} Aye hamaray Rab, hamaray dilon ko na pher jab ke tu hidayat de chuka. Aur hum ko apne paas se rahemat de. Beshak tu hi sab kuch dene wala hai.^{9.} Aye hamaray Rab, tu jama karne wala hai logon ko aek din jis mein koi shubah nahin. Beshak Allah wada ke khilaf nahin karta.

^{10.} Beshak jin logon ne inkar kiya, un ke maal aur un ki aulad Allah ke muqable mein un ke kuch kaam na ayeinge. Aur yahi log aag ke indhan honge.^{11.} Un ka anjam waisa hi hoga jaisa Fir'aun walon ka aur un se pehlay walon ka huva. Unhon ne hamari nishaniyon

ko jhutlaya. Us par Allah ne un ke gunahon ke baais un ko pakad liya. Aur Allah sakht saza dene wala hai.¹² Inkar karne walon se kehdo ke ab tum maghclub kiye jaoge aur Jahannam ki taraf jama kar ke lejaye jaoge aur Jahannam bahut bura thikana hai.¹³ Beshak tumharay liye nishani hai un do girohon mein jin mein (Badr mein) mudbhed huvi. Aek giroh Allah ki raah mein lad raha tha aur dosra munkir tha. Yeh munkir khuli ankhon se un ko dugna dekhte thay. Aur Allah jis ko chahta hai apni madad ka zor de deta hai. Us mein ankh walon ke liye bada sabaq hai.

¹⁴ Logon ke liye khush numa kardi gayi hai mohabbat khwahishon ki aurtein, bete, sone chandi ke dher, nishan lage huve ghode, maweshi aur kheti. Yeh dunyavi zindagi ke saman hain. Aur Allah ke paas achha thikana hai.¹⁵ Kaho, kya main tum ko bataun is se behtar cheez? Un logon ke liye jo darte hain unke Rab ke paas bagh hain jin ke niche nahrein jari hongy. Woh un mein hamesha raheinge aur suthri biwiyon hongy aur Allah ki razamandi hogi. Aur Allah ki nigah mein hain us ke bande.¹⁶ Jo kehte hain Aye hamaray Rab, hum iman le aaye. Pas tu hamaray gunahon ko maaf karde aur hum ko aag ke azaab se bacha.¹⁷ Woh sabr karne walay hain aur sachche hain farmanbardar hain aur kharch karne walay hain aur pichli raat ko maghfirat mangne walay hain.

¹⁸ Allah ki gawahi hai aur farishton ki aur ahl-e-ilm ki ke Allah ke siwa koi maabud nahin. Woh qaim rakhne wala hai insaf ka. Us ke siwa koi mabood nahin. Woh zabardast hai, hikmat wala hai.

¹⁹ Deen Allah ke nazdik sirf Islam hai. Aur ahl-e-kitaab ne is mein jo ikhtilaf kiya woh aapas ki zid ki waja se kiya, baad is ke ke un ko sahih ilm pahunch chuka tha. Aur jo Allah ki ayaton ka inkar kare to Allah yaqinan jald hisab lene wala hai.²⁰ Phir agar woh tum se is bare mein jhagdein to un se kah do ke main apna rukh Allah ki taraf kar chuka aur jo mere pairau hain woh bhi. Aur ahl-e-kitaab se aur anpadhon se pucho kya tum bhi isi tarah Islam late ho. Agar

woh Islam laaein to unhon ne raah paali. Aur agar woh phir jaein to tumharay upar sirf pahuncha dena hai. Aur Allah ki nigah mein hain us ke bande.²¹ Jo log Allah ki nishaniyon ka inkar karte hain aur paighambaron ko na haq qatl karte hain aur un logon ko maar dalte hain jo logon mein se insaf ki dawat le kar uthte hain, un ko aek dardnak saza ki khushkhabari de do.²² Yahi woh log hain jin ke amaal dunya aur akhirat mein zaayi ho gaye aur un ka madadgar koi nahin.

²³ Kya tum ne un logon ko nahin dekha jin ko Allah ki kitaab ka aek hissa diya gaya tha. Un ko Allah ki kitaab ki taraf bulaya ja raha hai ke woh un ke darmiyan faisla karein. Phir un ka aek giroh munh pher leta hai be rukhi karte huve.²⁴ Yeh us sabab se ke woh log kehte hain ke hum ko hargiz aag na chhuegi bajuz gine huve chand dinon ke. Aur un ki banai huvi baton ne un ko un ke deen ke bare mein dhoke mein dal diya hai.²⁵ Phir us waqt kya hoga jab hum un ko jama kareinge aek din jis ke aane mein koi shak nahin aur har shakhs ko jo kuch us ne kiya hai, us ka pura pura badla diya jaye aur un par zulm na kiya jaye.²⁶ Tum kaho, aye Allah, saltanat ke malik tu jis ko chahe saltanat de aur jis se chahe saltanat chhinle. Aur tu jis ko chahe izzat de aur jis ko chahe zalil kare. Tere hath mein hai sab khubi. Beshak tu har cheez par qadir hai.²⁷ Tu raat ko din mein dakhil karta hai aur din ko raat mein dakhil karta hai. Aur tu be jaan se jaandar ko nikalta hai aur tu jaandar se be jaan ko nikalta hai. Aur tu jis ko chahta hai be hisab rizq deta hai.

²⁸ Mominin ko chahiye ke woh ahl-e-iman ko chhod kar munkiron ko dost na banayein. Aur jo shakhs aisa karega to Allah se us ka koi talluq nahin. Magar aisi halat mein ke tum un se bachao karna chaho. Aur Allah tum ko darata hai apni zaat se. Aur Allah hi ki taraf lautna hai.²⁹ Keh do ke jo kuch tumharay sinon mein hai us ko chhupao ya zahir karo, Allah us ko janta hai. Aur woh janta hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai.

Aur Allah har cheez par qadir hai.³⁰ Jis din har shakhs apni ki huvi neki ko apne samne maujud payega, aur jo burai ki hogi usko bhi. Us din har admi yeh chahega ke kash, abhi yeh din us se bahut dour hota. Aur Allah tum ko darata hai apni zaat se. Aur Allah apne bandon par bahut mehrban hai.³¹ Kaho, agar tum Allah se mohabbat karte ho to, meri pairavi karo, Allah tum se mohabbat karega. Aur tumharay gunahon ko maaf kardega. Allah bada maaf karne wala, bada mehrban hai.³² Kaho ke Allah ki itaat karo aur Rasul ki. Phir agar woh aeraz karein to Allah munkiron ko dost nahin rakhta.

³³. Beshak Allah ne Adam ko aur Nuh ko aur Aal-e-Ibrahim ko aur Aal-e-Imran ko sare Aalam ke upar muntakhab kiya hai.³⁴ Yeh aek dosray ki aulad hain. Aur Allah sunne wala, janne wala hai.

³⁵. Jab Imran ki biwi ne kaha aye mere Rab, mein ne nazr kiya tere liye jo mere pet mein hai woh azad rakha jayega. Pas tu mujh se qubul kar, beshak tu sunne wala, janne wala hai.³⁶ Phir jab us ne jana to us ne kaha aye mere Rab, mein ne toh ladki ko jana hai aur Allah khub janta hai ke us ne kya jana hai aur ladka nahin hota ladki ki manind. Aur main ne us ka naam Maryam rakha hai aur main us ko aur us ki aulad ko Shaitan mardud se teri panah mein deti hun.

³⁷. Pas us ke Rab ne us ko achchi tarah qubul kiya aur us ko umda tariqe se parwan chadhaya aur Zakariyya ko us ka sarparast banaya. Jab kabhi Zakariyya un ke paas hujre mein aata to woh wahan rizq paata. Us ne pucha Aye Maryam, yeh cheez tumhein kahan se milti hai. Maryam ne kaha yeh Allah ke paas se hai. Beshak Allah jis ko chahta hai be hisab rizq deta hai.³⁸ Us waqt Zakariyya ne apne Rab ko pukara. Us ne kaha Aye mere Rab, mujh ko apne paas se pakiza aulad ata kar, beshak tu dua ka sunne wala hai.³⁹ Phir farishton ne us ko awaaz di jab ke woh hujra mein khada huva namaz padh raha tha ke Allah tujh ko Yahya ki khush khabari deta hai jo Kalimatullah ki tasdiq karne wala hoga aur sardar hoga aur apne nafs ko rokne wala hoga aur Nabi hoga nekon mein se.⁴⁰ Zakariyya ne kaha aye

mere Rab, mere yahan ladka kis tarah hoga, halanke mein budha ho chuka hun aur meri aurat banjh hai. Farmaya usi tarah Allah kar deta hai jo woh chahta hai.⁴¹ Zakariyya ne kaha aye mere Rab, mere liye koi nishani muqarrar karde. Kaha tumharay liye nishani yeh hai ke tum teen din tak logon se baat na kar sakoge, magar ishara se aur apne Rab ko kasrat se yad karte raho aur sham aur subah us ki tasbih karo.⁴² Aur jab farishton ne kaha aye Maryam, Allah ne tum ko muntakhab kiya hai aur tum ko paak kiya hai aur tum ko dunya bhar ki aurton ke muqable mein muntakhab kiya hai.⁴³ Aye Maryam, apne Rab ki farmanbardari karo aur sajda karo aur ruku karne walon ke sath ruku karo.⁴⁴ Yeh ghaib ki khabrein hain jo hum tum ko wahi kar rahe hain aur tum un ke paas maujud na thay jab woh apne quray dal rahe thay ke kaun Maryam ki sarparasti kare aur na tum us waqt un ke paas maujud thay jab woh apas mein jhagad rahe thay.

⁴⁵ Jab farishton ne kaha aye Maryam, Allah ne tum ko khushkhabari deta hai apni taraf se aek kalimah ki. Us ka naam masih Isa bin Maryam hoga. Woh dunya aur akhirat mein martaba wala hoga aur Allah ke muqarrab bandon mein hoga.⁴⁶ Woh logon se batein karega jab maa ki goud mein hoga aur jab puri umr ka hoga. Aur woh salihin mein se hoga.⁴⁷ Maryam ne kaha aye mere Rab, mujhe kis tarah ladka hoga jab ke kisi mard ne mujh ko hath nahin lagaya. Farmaya usi tarah Allah karta hai jo chahta hai. Jab woh kisi kaam ka faisla karta hai to us ko kehta hai hoja aur woh hojata hai.

⁴⁸ Aur Allah us ko kitaab aur hikmat aur Tawrat aur Injil sikhayega.

⁴⁹ Aur woh Rasul hoga Bani Israil ki taraf ke mein tumharay paas tumharay Rab ki nishani le kar aya hun. Mein tumharay liye mitti se parinde ki manind surat banata hun, phir us mein phunk marta hun to woh Allah ke hukum se waqai parindah ban jati hai. Aur mein Allah ke hukum se madarzaad andhe aur kodhi ko achcha karta hun. Aur main Allah ke hukum se murde ko zinda karta hun, Aur main

tum ko batata hun ke tum kya khatе ho aur apne gharon mein kya zakhira karte ho. Beshak is mein tumharay liye nishani hai agar tum iman rakhte ho.⁵⁰ Aur mein tasdiq karne wala hun to raat ki jo mujh se pehlay ki hai aur mein is liye aya hun ke baaz un cheezon ko tumharay liye halal thahraon jo tum par haram kardi gayi hain. Aur mein tumharay paas tumharay Rab ki taraf se nishani le kar aya hun. Phir tum Allah se daro aur meri itaat karo.⁵¹ Beshak Allah mera Rab hai aur tumhara bhi. Pas us ki ibadat karo, yahi sidhi raah hai.

⁵² Phir jab Isa ne un ka inkar dekha to kaha ke, “Kaun mera madadgar banta hai Allah ki raah mein?” Hawariyon ne kaha ke, “Hum hain Allah ke madadgar. Hum iman laye hain Allah par aur aap gawah rahein ke hum farmanbardar hain.”⁵³ Aye hamaray Rab, hum iman laye us par jo tu ne utara, aur hum ne Rasul ki pairavi ki. Pas tu likh le hum ko gawahi dene walon mein.⁵⁴ Aur unhon ne khufiya tadbir ki. Aur Allah ne bhi khufiya tadbir ki aur Allah sab se behtar tadbir karne wala hai.⁵⁵ Jab Allah ne kaha ke aye Isa, main tum ko wapas lene wala hun aur tum ko apni taraf utha lene wala hun aur jin logon ne inkar kiya hai un se tumhein paak karne wala hun aur jo tumharay pairau hain un ko qiyamat tak un logon par ghalib karne wala hun jinhon ne tumhara inkar kiya hai. Phir meri taraf hogi sab ki wapasi.⁵⁶ Pas mein tumharay darmiyan un cheezon ke bare mein faisla karunga jin mein tum jhagadte thay.⁵⁷ Phir jo log munkir huve un ko sakht azaab dunga dunya mein aur akhirat mein aur un ka koi madadgar na hoga. Aur jo log iman laye aur nek kaam kiye un ko Allah un ka pura ajr dega aur Allah zalimon ko dost nahin rakhta.⁵⁸ Ye hum tum ko sunate hain apni ayatein aur pur hikmat mazamin.

⁵⁹ Beshak Isa ki misal Allah ke nazdik Adam ki si hai. Allah ne us ko mitti se banaya. Phir us ko kaha ke hoja, to woh ho gaya.

⁶⁰ Haq baat hai tere Rab ki taraf se. Phir tum na ho shak karne walon mein.⁶¹ Phir jo tum se is bare mein hujjat kare baad is ke ke

tumharay paas ilm aa chukka hai to un se kaho ke aao, hum bulayein apne beton ko aur tumharay beton ko, apni auraton ko aur tumhari auraton ko. Aur hum aur tum khud bhi jama hon. Phir hum mil kar dua karein ke jo jhuta hai us par Allah ki laanat ho.⁶² Beshak ye sachcha bayan hai. Aur Allah ke siwa koi maabud nahin aur Allah hi zabardast hai, hikmat wala hai.⁶³ Phir agar woh qubul na karein to Allah mufsidon ko janne wala hai.

⁶⁴ Kaho aye ahl-e-kitaab, aao aek aisi baat ki taraf jo hamaray aur tumharay darmiyan musallam hai ke hum Allah ke siwa kisi ki ibadat na karein aur Allah ke sath kisi ko sharik na thahraein. Aur hum mein se koi kisi dosray ko Allah ke siwa Rab na banaye. Phir agar woh is se aeraz karein to keh do ke tum gawah raho, hum farmanbardar hain.⁶⁵ Aye ahl-e-kitaab, tum Ibrahim ke bare mein kyun jhagadte ho, halanke Tawrat aur Injil to us ke baad utri hain? Kya tum is ko nahin samajhte.⁶⁶ Tum woh log ho ke tum us baat ke bare mein jhagadte ho jis ka tumhein kuch ilm tha. Ab tum aisi baat mein kyun jhagadte ho jis ka tumhein koi ilm nahin. Aur Allah janta hai, tum nahin jante.⁶⁷ Ibrahim na yahudi tha aur na nasrani. Balke woh haneef muslim tha aur woh shirk karne walon mein se nahin tha.⁶⁸ Logon mein zyadah munasibat Ibrahim se un ko hai jinhon ne us ki pairavi ki aur yeh paighambar aur jo us par iman laye. Aur Allah iman walon ka sathi hai.⁶⁹ Ahl-e-kitaab mein se aek giroh chahta hai ke woh kisi tarah tum ko gumrah karde. Halanke woh nahin gumrah karte magar khud apne aap ko. Magar woh is ka ehसाas nahin karte.⁷⁰ Aye ahl-e-kitaab, tum Allah ki nishaniyon ka kyun inkar karte ho halanke tum gawah ho.⁷¹ Aye ahl-e-kitaab, tum kyun sahih mein ghalat ko mila te ho aur haq ko chhupate ho. Halanke tum jante ho.

⁷² Aur ahl-e-kitaab ke aek giroh ne kaha ke mominin par jo cheez utari gayi hai us par subah ko iman lao aur sham ko us ka inkar kardo, shayad ke mominin bhi us se phir jayein.⁷³ Aur yaqin na karo

magar sirf us ka jo chale tumharay deen par. Kaho, hidayat wohi hai jo Allah hidayat kare. Aur yeh usi ka deen hai ke kisi ko wohi kuch diya jaye jo tum ko diya gaya tha. Ya woh tum se tumharay Rab ke yahan hujjat karein. Kaho, badaai Allah ke hath mein hai. Woh jis ko chahta hai deta hai aur Allah bada wusat wala hai, ilm wala hai.⁷⁴ Woh jis ko chahta hai apni rahemat ke liye khas kar leta hai. Aur Allah bada fazl wala hai.⁷⁵ Aur ahl-e-kitaab mein koi aisa bhi hai ke agar tum us ke paas amanat ka dhair rakho to woh us ko tumhein ada karde. Aur un mein koi aisa hai ke agar tum us ke paas aek dinar amanat rakh do to woh tum ko ada na kare, illa yeh ke tum us ke sar par khade ho jao, yeh us sabab se ke woh kehte hain ke ghair ahl-e-kitaab ke bare mein hum par koi ilzam nahin. Aur woh Allah ke upar jhut lagate hain halanke woh jante hain.⁷⁶ Balke jo shakhs apne ahad ko pura kare aur Allah se dare to be shak Allah aise muttaqiyon ko dost rakhta hai.

⁷⁷. Jo log Allah ke ahad aur apni qasmon ko thodi qimat par bechte hain, un ke liye akhirat mein koi hissa nahin. Allah na un se baat karega, na un ki janib dekhega qiyamat ke din, aur na un ko paak karega. Aur un ke liye dardnak azaab hai.⁷⁸ Aur un mein kuch log aise bhi hain jo apni zabanon ko kitaab mein modte hain take tum us ko kitaab mein se samjho, halanke woh kitaab mein se nahin. Aur woh kehte hain ke yeh Allah ki janib se hai, halanke woh Allah ki janib se nahin. Aur woh jaan kar Allah par jhut bolte hain.⁷⁹ Kisi insan ka yeh kaam nahin ke Allah us ko kitaab aur hikmat aur nubowat de aur woh logon se yeh kahe ke tum Allah ko chhod kar mere bande ban jao. Balke woh to kahega keh waste tum Allah walay bano, us waja se ke tum dosron ko kitaab ki talim dete ho aur khud bhi us ko padhte ho.⁸⁰ Aur na woh tumhein yeh hukum dega ke tum farishton aur paighambaron ko Rab banao. Kya woh tumhein kufr ka hukum dega, baad is ke ke tum Islam la chuke ho.

⁸¹. Aur jab Allah ne paighambaron se ahad liya ke jo kuch main ne tum ko kitaab aur hikmat di, phir tumharay paas paighambar aaye jo sachcha sabit kare in peshingoyion ko jo tumharay paas hain to tum us par iman laoge aur us ki madad karoge. Allah ne kaha kya tum ne iqrar kiya aur us par mera ahad qubul kiya. Unhon ne kaha hum iqrar karte hain. Farmaya ab gawah raho aur main bhi tumharay sath gawah hun.⁸² Pas jo shakhs us ke baad phir jaye to aise hi log nafarman hain.⁸³ Kya yeh log Allah ke deen ke siwa koi aur deen chahte hain? Halanke usi ke farmanbaradar hain jo aasmanon aur zameen mein hain, khushi se ya na khushi se, aur sab usi ki taraf lautaye jayeinge.⁸⁴ Kaho hum Allah par iman laye aur us par jo hamaray upar utara gaya aur jo utara gaya Ibrahim par Ismail par Ishaq par aur Yaqub par aur aulad-e-Yaqub par. Aur jo diya gaya Musa aur Isa aur dosray nabiyon ko un ke Rab ki taraf se. Hum un ke darmiyan farq nahin karte. Aur hum usi ke farmanbaradar hain.⁸⁵ Aur jo shakhs Islam ke siwa kisi dosray deen ko chahega to woh us se hargiz qubul na kiya jayega aur woh akhirat mein na muradon mein se hoga.⁸⁶ Allah kyun kar aise logon ko hidayat dega jo iman lane ke baad munkir ho gaye. Halanke woh gawahi de chuke keh yeh Rasul barhaq hai aur un ke paas raushan nishaniyan aa chuki hain. Aur Allah zalimon ko hidayat nahin deta.⁸⁷ Aise logon ki saza yeh hai ke un par Allah ki, us ke farishton ki aur sare insanon ki laanat hogi.⁸⁸ Woh is mein hamesha raheinge, na un ka azaab halka kiya jayega aur na un ko mohlat di jayegi.⁸⁹ Albatta jo log us ke baad tauba kar lein aur apni islah kar lein to beshak Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁹⁰ Beshak jo log iman lane ke baad munkir ho gaye phir woh kufr mein badhte rahe, un ki tauba hargiz qubul na ki jayegi aur yahi log gumrah hain.⁹¹ Beshak jin logon ne inkar kiya aur inkar ki halat mein mar gaye, agar woh zameen bhar sona bhi fidya mein dein to qubul na kiya jayega. Un ke liye dardnak azaab hai aur un ka koi madadgar na hoga.

⁹². Tum hargiz neki ke martabe ko nahin pahunch sakte jab tak tum un cheezon mein se na kharch karo jin ko tum mahbub rakhte ho. Aur jo cheez bhi tum kharch karoge us se Allah bakhabar hai.

⁹³. Sab khane ki cheezein bani Israil ke liye halal thein bajuz us ke jo Israil ne apne upar haram kar liya tha qabl is ke ke tawrat utri. Kaho ke tawrat lao aur us ko padho agar tum sachche ho.⁹⁴ Us ke baad bhi jo log Allah par jhut bandhein wohi zalim hain.⁹⁵ Kaho, Allah ne sach kaha. Ab Ibrahim ke deen ki pairavi karo jo hanif tha aur woh shirk karne wala na tha.⁹⁶ Beshak pehla ghar jo logon ke liye banaya gaya wohi hai jo makkah mein hai, barkat wala aur sare jahan ke liye hidayat ka markaz.⁹⁷ Us mein khuli huvi nishaniyan hain, maqam-e-Ibrahim hai, jo us mein dakhil ho jaye woh mamun hai. Aur logon par Allah ka yeh haq hai ke jo us ghar tak pahunchne ki taqat rakhta ho woh us ka hajj kare aur jo koi munkir huva to Allah tamam dunya walon se be niyaaz hai.⁹⁸ Kaho, “Aye ahl-e-kitaab, tum kyun Allah ki nishaniyon ka inkar karte ho. Halanke Allah dekh raha hai jo kuch tum karte ho.”⁹⁹ Kaho, aye ahle kitaab, tum iman lane walon ko allah ki rah se kyun rokhte ho. Tum is me aib dhundte ho. Halanke tum gawah banaye gaye ho. Aur Allah tumharay kamon se bekhbar nahin.

¹⁰⁰. “Aye iman walo! agar tum ahl-e-kitaab mein se aek giroh ki baat maan lo ge toh woh tum ko iman ke baad phir munkir bana deinge.”¹⁰¹ Aur tum kis tarah inkar karoge, halanke tum ko Allah ki ayatein sunai ja rahi hain aur tumharay darmiyan us ka Rasul maujud hai. Aur jo shakhs Allah ko mazbuti se pakdega toh woh pahunch gaya sidhi raah par.¹⁰² Aye iman walo! Allah se daro jaisa ke us se darna chahiye. Aur tum ko maut na aaye magar us haal mein ke tum muslim ho.¹⁰³ Aur sab mil kar Allah ki rassi ko mazbut pakad lo aur phut na dalo. Aur Allah ka yeh inaam apne upar yad rakho ke tum aek dosray ke dushman thay. Phir us ne tumharay dilon mein ulfat dal di, pas tum us ke fazl se bhai bhai ban gaye.

Aur tum aag ke ghade ke kinare khade thay to Allah ne tum ko us se bacha liya. Is tarah Allah tumharay liye apni nishaniyan bayan karta hai take tum raah pao.

¹⁰⁴. Aur zarur hai ke tum mein aek giroh ho jo neki ki taraf bulaye, woh bhalai ka hukum de aur burai se roke. Aur aise hi log kamyab honge.¹⁰⁵. Aur tum un logon ki tarah na ho jana jo firqon mein bat gaye aur baham ikhtilaf kar liya baad is ke ke un ke paas wazih ahkam aa chuke thay. Aur un ke liye bada azaab hai.¹⁰⁶. Jis din kuch chehre raushan honge aur kuch chehre kaale honge, to jin ke chehre kaale honge un se kaha jayega kya tum apne iman ke baad munkir ho gaye, to ab chakho azaab apne kufr ke sabab se.¹⁰⁷. Aur jin ke chehre raushan honge woh Allah ki rahemat mein honge, woh us mein hamesha raheinge.¹⁰⁸. Yeh Allah ki ayatein hain jo hum tum ko haq ke sath suna rahe hain aur Allah jahan walon par zulm nahin chahta.¹⁰⁹. Aur jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai sab Allah ke liye hai aur sare maamlat Allah hi ki taraf lautaye jayeinge.

¹¹⁰. Ab tum behtarin giroh ho jis ko logon ke waste nikala gaya hai. Tum bhalai ka hukum dete ho aur burai se rokhte ho aur Allah par iman rakhte ho, aur agar ahl-e-kitaab bhi iman late to un ke liye behtar hota. Un mein se kuch iman walay hain aur un mein aksar nafarman hain.¹¹¹. Woh tumhara kuch bigad nahin sakte magar kuch satana. Aur agar woh tum se muqabla kareinge to tum ko peeth dikhaeinge. Phir un ko madad bhi na pahunchegi.¹¹². Aur un par musallat kardi gayi zillat, khawah woh kahein bhi paye jayein, siwa is ke ke Allah ki taraf se koi ahad ho ya logon ki taraf se koi ahad ho aur woh Allah ke ghazab ke mustahiq ho gaye aur un par musallat kardi gai pasti. Yeh us waste ke woh Allah ki nishaniyon ka inkar karte rahe aur unhon ne paighambaron ko na haq qatl kiya. Yeh us sabab se huva ke unhon ne nafarmani ki aur woh had se nikal jate thay.

¹¹³. Sab ahl-e-kitaab yaksan nahin. Un mein aek giroh ahad par qaim hai. Woh raton ko Allah ki ayatein padhte hain aur woh sajda karte hain.¹¹⁴. Woh Allah par aur akhirat ke din par iman rakhte hain aur bhalai ka hukum dete hain aur burai se rokhte hain aur nek kamon mein daudte hain. Yeh salih log hain.¹¹⁵. Jo neki bhi woh kareinge us ki na qadri nahin ki jayegi aur Allah parhezgaron ko khub janta hai.¹¹⁶. Beshak jin logon ne inkar kiya to Allah ke muqable mein un ke maal aur aulad un ke kuch kaam na ayeinge. Aur woh log dozakh walay hain, woh us mein hamesha raheinge.¹¹⁷. Woh is dunya ki zindagi mein jo kuch kharch karte hain, us ki misal hawa ki si hai jis mein pala ho aur woh un logon ki kheti par chale jinhon ne apne upar zulm kiya hai phir woh us ko barbad karde. Allah ne un par zulm nahin kiya balke woh khud apni janon par zulm karte hain.

¹¹⁸. Aye iman walo! apne ghair ko apna razdar na banao, woh tumhein nuqsan pahunchane mein koi kami nahin karte. Un ko khushi hoti hai tum jis qadr taklif pao. Un ki adawat un ki zaban se nikli padti hai aur jo un ke dilon mein hai woh us se bhi zyada sakht hai, hum ne tumharay liye nishaniyan khol kar zahir kardi hain agar tum aql rakhte ho.¹¹⁹. Tum un se mohabbat rakhte ho magar woh tum se mohabbat nahin rakhte. Halanke tum sab aasmani kitaabon ko mante ho. Aur jab woh tum se milte hain to kehte hain ke hum iman laye aur jab woh aapas mein milte hain to tum par ghusse se ungliyan kaatte hain. Kaho, tum apne ghusse mein mar jaao. Beshak Allah dilon ki baat ko janta hai.¹²⁰. Agar tum ko koi achi halat pesh aati hai to un ko ranj hota hai aur agar tum par koi musibat aati hai toh woh us se khush hote hain. Agar tum sabr karo aur Allah se daro to un ki koi tadbir tum ko nuqsan nahin pahuncha sakegi. Jo kuch woh kar rahe hain sab Allah ke bas mein hai.

¹²¹. Jab tum subah ko apne ghar se nikle aur musalmanon ko jang ke maqamat par mutaayyan kiya aur Allah sunne wala, janne wala hai.¹²². Jab tum mein se do jamaaton ne irada kiya ke himmat

haar dein aur Allah un donon jamaaton ka madadgar tha. Aur Allah hi par chahiye ke mominin bharosa karein.¹²³ Aur Allah tumhari madad kar chuka hai Badr mein jab ke tum kamzor thay. Pas Allah se daro ta ke tum shukrguzar raho.¹²⁴ Jab tum mominin se keh rahe thay ke kya tumharay liye kafi nahin ke tumhara Rab teen hazar farishte utar kar tumhari madad kare.¹²⁵ Agar tum sabr karo aur Allah se daro aur dushman tumharay upar yak dam aa pahunche to tumhara Rab panch hazar nishan kie howay farishton se tumhari madad karega.¹²⁶ Aur yeh Allah ne is liye kiya ta ke tumharay liye khushkhabari ho aur tumharay dil is se mutmain ho jayein aur madad sirf Allah hi ki taraf se hai jo zabardast hai, hikmat wala hai.¹²⁷ Ta ke Allah munkiron ka aek hissa kaat de ya un ko zalil karde ke woh nakaam laut jayein.¹²⁸ Tum ko is amr mein koi dakhil nahin. Allah un ki tauba qubul kare ya un ko azaab de, kyun ke woh zalim hain.¹²⁹ Aur Allah hi ke ikhtiyar mein hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai. Woh jis ko chahe baksh de aur jis ko chahe azaab de aur Allah ghafur aur raheem hai.

¹³⁰ Aye iman walo! sood kayi kayi guna badha kar na khao aur Allah se daro ta ke tum kamyab ho.¹³¹ Aur daro us aag se jo munkiron ke liye tayyar ki gai hai.¹³² Aur Allah aur Rasul ki itaat karo ta ke tum par rahem kiya jaye.¹³³ Aur daudo apne Rab ki bakhshish ki taraf aur us jannat ki taraf jis ki wusat asmano aur zameen jaisi hai. Woh tayyar ki gai hai Allah se darne walon ke liye.¹³⁴ Jo log kharch karte hain faraghat mein aur tangi mein. Woh ghusse ko pee jane walay hain aur logon se darguzar karne walay hain. Aur Allah neki karne walon ko dost rakhta hai.¹³⁵ Aur aise log ke jab woh koi khuli burai kar baithein ya apni jaan par koi zulm kar dalein to woh Allah ko yad karke apne gunahon ki maafi mangein. Allah ke siwa kaun hai jo gunahon ko maaf kare aur woh jante bujhte apne kiye par israr nahin karte.¹³⁶ Yeh log hain ke un ka badla un ke Rab ki taraf se maghfirat hai aur aise bagh hain jin ke

niche nehrein behti hongī. Un mein woh hamesha raheinge. Kaisa achcha badla hai kaam karne walon ka.¹³⁷ Tum se pehlay bahut si misalein guzar chuki hain to zameen mein chal phir kar dekho ke kya anjam huva jhutlane walon ka.¹³⁸ Yeh bayan hai logon ke liye aur hidayat aur nasihat hai darne walon ke liye.

¹³⁹. Aur himmat na haro aur gham na karo, tum hi ghalib rahoge agar tum momin ho.¹⁴⁰ Agar tum ko koi zakhm pahunche to dushman ko bhi waisa hi zakhm pahuncha hai. Aur hum in ayyaam ko logon ke darmiyan badal te rehte hain ta ke Allah iman walon ko jaanle aur tum mein se kuch logon ko gawah banaye aur Allah zalimon ko dost nahin rakhta.¹⁴¹ Aur ta ke Allah iman walon ko chantle aur inkar karne walon ko mita de.¹⁴² Kya tum khayal karte ho ke tum jannat mein dakhil ho jaoge, halanke abhi Allah ne tum mein se un logon ko jana nahin jinhon ne jihad kiya aur na un ko jo sabit qadam rehne walay hain.¹⁴³ Aur tum maut ki tamnna kar rahe thay us se milne se pehlay, so ab tum ne us ko khuli ankhon se dekh liya.

¹⁴⁴. Muhammad bas aek Rasul hain. Un se pehlay bhi Rasul guzar chuke hain. Phir kya agar woh mar jayein ya qatl kar diye jayein to tum ulte paon phir jaoge. Aur jo shakhs phir jata hai woh Allah ka kuch nahin bigadega aur Allah shukr guzaron ko badla dega.¹⁴⁵ Aur koi jaan mar nahin sakti baghair Allah ke hukum ke. Allah ka likha howa wada hai. Aur jo shakhs dunya ka faida chahta hai, us ko hum dunya mein se de dete hain. Aur jo akhirat ka faida chahta hai, us ko hum akhirat mein se de dete hain. Aur shukr karne walon ko hum un ka badla zarur ata kareinge.¹⁴⁶ Aur kitne Nabi hain jin ke sath ho kar bahut se Allah walon ne jang ki. Allah ki raah mein jo musibatein un par padein, un se na woh past himmat huve, na unhon ne kamzori dikhai. Aur na woh dabe. Aur Allah sabr karne walon ko dost rakhta hai.¹⁴⁷ Un ki zaban se us ke siwa kuch aur na nikla ke Aye hamaray Rab, hamaray gunahon ko baksh de aur hamaray kaam mein hum se

jo zyadati huvi us ko maaf farma aur hum ko sabit qadam rakh aur munkir qaum ke muqable mein hamari madad farma.¹⁴⁸ Pas Allah ne un ko dunya ka badla bhi diya aur akhirat ka achcha badla bhi. Aur Allah neki karne walon ko dost rakhta hai.

¹⁴⁹. Aye iman walo! agar tum munkiron ki baat manoge to woh tum ko ulte paon phair deinge, phir tum nakam ho kar reh jaoge.
¹⁵⁰. Balke Allah tumhara madadgar hai aur woh sab se behtar madad karne wala hai.¹⁵¹ Hum munkiron ke dilon mein tumhara roub dal deinge kyun ke unhon ne aisi cheez ko Allah ka sharik thahraya jis ke haq mein Allah ne koi dalil nahin utari. Un ka thikana jahannam hai aur woh buri jagah hai zalimon ke liye.¹⁵² Aur Allah ne tum se apne wade ko sach kar dikhaya jab tum un ko Allah ke hukum se qatl kar rahe thay. Yahan tak ke jab tum khud kamzor pad gaye aur tum ne kaam mein jhagda kiya aur tum kehne par na chale jab ke Allah ne tum ko woh cheez dikhai thi jo ke tum chahte thay. Tum mein se baaz dunya chahte thay aur tum mein se baaz akhirat chahate thay. Phir Allah ne tumhara rukh un se pher diya. Ta ke woh tumhari azmaish kare aur Allah ne tum ko maaf kar diya aur Allah iman walon ke haq mein bada fazl wala hai.¹⁵³ Jab tum chadhe ja rahe thay aur mudkar bhi kisi ko na dekhte thay aur Rasul tum ko tumharay piche se pukar raha tha. Phir Allah ne tum ko gham par gham diya ta ke tum ranjida na ho us cheez par jo tumharay hath se chuk gai aur na us musibat par jo tum par padi. Aur Allah khabardar hai jo kuch tum karte ho.

¹⁵⁴. Phir Allah ne tumharay upar gham ke baad itminan utara yani oongh, jis ka tum mein se aek jamaat par ghalba ho raha tha aur aek jamaat woh thi ke us ko apni janon ki fikr padi huvi thi. Woh Allah ke bare mein khilaf-e-haqiqat khayalat, jahiliyyat ke khayalat qaim kar rahe thay. Woh kehte thay kya hamara bhi kuch ikhtiyar hai. Kaho, sara mu'amala Allah ke ikhtiyar mein hai. Woh apne dilon mein aisi baat chhupaye huve hain jo woh tum par zahir nahin karte.

Woh kehte hain ke agar is mamle mein kuch hamara bhi dakhla hota to hum yahan na mare jate. Kaho, agar tum apne gharon mein hote to bhi jin ka qatl hona likha gaya tha, woh apni qatl gahon ki taraf nikal padte. Yeh is liye huva ke Allah ko azmana tha jo kuch tumharay sinon mein hai aur nikhar na tha jo kuch tumharay dilon mein hai. Aur Allah janta hai sinon wali baat ko.¹⁵⁵ Tum mein se jo log phir gaye thay us din ke donon girohon mein mudbhed huvi, un ko shaitan ne un ke baaz amaal ke sabab se phusla diya tha. Allah ne un ko maaf kar diya. Beshak Allah bakhshne wala, meharban hai.

¹⁵⁶ Aye iman walo! tum un logon ke manind na hojana jinhon ne inkar kiya. Woh apne bhaiyon ki nisbat kehte hain, jab ke woh safar ya jihad mein nikalte hain aur un ko maut aa jati hai, ke agar woh hamaray paas rehte to na marte aur na mare jate. Ta ke Allah us ko un ke dilon mein sabab-e-hasrat bana de. Aur Allah hi jilata hai aur maarta hai, aur jo kuch tum karte ho Allah us ko dekh raha hai.¹⁵⁷ Aur agar tum Allah ki raah mein mare jao ya mar jao to Allah ki maghfirat aur rehmat us se behtar hai jis ko woh jama kar rahe hain.¹⁵⁸ Aur tum mar gaye ya mare gaye baharhaal tum Allah hi ke paas ikattha kiye jaoge.¹⁵⁹ Yeh Allah ki badi rehmat hai ke tum un ke liye narm ho. Agar tum tund khu aur sakht dil hote to yeh log tumharay paas se bhag jate. Pas un ko maaf kardo aur un ke liye maghfirat mango aur mu'amalat mein un se mushwara lo. Phir jab faisla karlo to Allah par bharosa karo. Beshak Allah un se mohabbat karta hai jo us par bharosa rakhte hain.¹⁶⁰ Agar Allah tumhara sath de to koi tum par ghalib nahin a sakta aur agar woh tumhara sath chhod de to us ke baad kaun hai jo tumhari madad kare. Aur Allah hi ke upar bharosa karna chahiye iman walon ko.

¹⁶¹ Aur Nabi ka yeh kaam nahin ke woh kuch chhupa rakhe aur jo koi chhupayega woh apni chhupai huvi cheez ko qiyamat ke din hazir karega. Phir har jaan ko us ke kiye huve ka pura badla mile ga aur un par kuch zulm nahin hoga.¹⁶² Kia woh shakhs jo Allah ki

marzi ka tabe hai, woh us shakhs ke manind ho jayega jo Allah ka ghazab le kar lauta aur us ka thikana jahannam hai aur woh kaisa bura thikana hai.¹⁶³ Allah ke yahan un ke darje alag alag honge. Aur Allah dekh raha hai jo woh karte hain.¹⁶⁴ Allah ne iman walon par ehsan kiya ke un mein unhein mein se aek Rasul bheja jo un ko Allah ki ayatein sunata hai aur un ko paak karta hai aur un ko kitaab aur hikmat ki talim deta hai. Beshak yeh us se pehlay khuli huvi gumrahi mein thay.

¹⁶⁵. Aur jab tum ko aisi musibat pahunchi jis ki dugni musibat tum pahuncha chuke thay to tum ne kaha ke yeh kahan se aayi. Kaho yeh tumharay apne paas se hai. Beshak Allah har cheez par qadir hai.¹⁶⁶ Aur donon jamaaton ki mudbhed ke din tum ko jo musibat pahunchi, woh Allah ke hukum se pahunchi aur us waste ke Allah mominin ko jaan le.¹⁶⁷ Aur un ko bhi jaan le jo munafiq thay jin se kaha gaya ke aao Allah ki raah mein lado ya dushman ko dafa karo. Unhon ne kaha agar hum jante ke jang hona hai to hum zarur tumharay sath chalte. Yeh log us din iman se zyada kufr ke qarib thay. Woh apne munh se woh baat kehte hain jo un ke dilon mein nahin hai aur Allah us cheez ko khub janta hai jis ko woh chhupate hain.¹⁶⁸ Yeh log jo khud baithe rahe, apne bhaiyon ki nisbat kehte hain ke agar woh hamari baat mante to mare na jate. Kaho tum apne upar se maut ko hata do agar tum sachche ho.

¹⁶⁹. Aur jo log Allah ki raah mein mare gaye un ko murda na samjho, balke woh zinda hain apne Rab ke paas, un ko rozi mil rahi hai.¹⁷⁰ Woh khush hain us par jo Allah ne apne fazl mein se un ko diya hai aur khush khabari le rahe hain ke jo log un ke piche hain aur abhi wahan nahin pahunche hain, un ke liye bhi na koi khauf hai aur na woh ghamgin honge.¹⁷¹ Woh khush ho rahe hain Allah ke inaam aur fazl par aur us par ke Allah iman walon ka ajr zaya nahin karta.¹⁷² Jin logon ne Allah aur Rasul ke hukum ko mana bad is ke ke un ko zakhm lag chuka tha, un mein se jo nek aur muttaqi hain un

ke liye bada ajr hai.¹⁷³ Jin se logon ne kaha ke dushman ne tumharay khilaf badi taqat jama karli hai us se daro, lekin is cheez ne un ke iman mein aur izafa kar diya aur woh bole ke Allah hamaray liye kafi hai aur woh behtarin karsaz hai.¹⁷⁴ Pas woh Allah ki naemat aur us ke fazl ke sath wapas aaye. Un logon ko koi burai pesh na aai. Aur woh Allah ki raza mandi par chale aur Allah bada fazl wala hai.¹⁷⁵ Yeh shaitan hai jo tum ko apne doston ke zariye darata hai. Tum un se na daro, balke mujh se daro agar tum momin ho.

¹⁷⁶. Aur woh log tumharay liye bais-e-gham na bane jo inkar mein sabqat kar rahe hain. Woh Allah ko hargiz koi nuqsan nahin pahuncha sakte. Allah chahta hai ke un ke liye akhirat mein koi hissa na rakhe. Un ke liye bada azaab hai.¹⁷⁷ Jin logon ne iman ke badle kufr ko kharida hai, woh Allah ka kuch bigad nahin sakte aur un ke liye dardnak azaab hai.¹⁷⁸ Aur jo log kufr kar rahe hain, woh yeh khayal na karein ke hum jo un ko mohlat de rahe hain yeh un ke haq mein behtar hai. Hum to bas is liye mohlat de rahe hain ke woh jurm mein aur badh jayein aur un ke liye zalil karne wala azaab hai.¹⁷⁹ Allah aisa nahin ke woh mominon ko us halat par chhod de jis par ke tum ab ho jab tak ke woh napaak ko paak se juda na karle. Aur Allah aisa nahin ke woh tum ko ghaib se ba khabar karde, balke Allah chun leta hai apne Rasulon mein jis ko chahta hai. Pas tum iman lao Allah par aur us ke Rasulon par. Aur agar tum iman lao aur parhezgari ikhtiyar karo to tumharay liye bada ajr hai.

¹⁸⁰. Aur jo log bukhl karte hain us cheez mein jo Allah ne un ko apne fazl mein se diya hai, woh hargiz yeh na samjhein ke yeh un ke haq mein achcha hai, balke yeh un ke haq mein bahut bura hai. Jis cheez mein woh bukhl kar rahe hain us ka qiyamat ke din un ko tauq pehnaya jayega. Aur Allah hi waris hai zameen aur aasmanon ka. Aur jo kuch tum karte ho, Allah us se bakhabar hai.¹⁸¹ Allah ne un logon ka qaul suna jinhon ne kaha ke Allah mohtaj hai aur hum ghani hain. Hum likh leinge un ke is qaul ko aur un ke paighambaron

ko na haq maar dalne ko bhi. Aur hum kaheinge ke ab aag ka azaab chakho.¹⁸² Yeh tumharay apne hathon ki kamai hai aur Allah apne bandon ke sath na insafi karne wala nahin.¹⁸³ Jo log kehte hain ke Allah ne hum ko hukum diya hai ke hum kisi Rasul ko tasleem na karein jab tak woh hamaray samne aisi qurbani pesh na karein jis ko aag khale, un se kaho ke mujh se pehlay tumharay paas Rasul aaye khuli nishaniyan lekar aur woh cheez lekar jis ko tum keh rahe ho, phir tum ne kyun un ko maar dala, agar tum sachche ho.

¹⁸⁴. Pas agar yeh tum ko jhutlate hain to tum se pehlay bhi bahut se Rasul jhutlaye ja chuke hain jo khuli nishaniyan aur sahife aur raushan kitaab le kar aaye thay.¹⁸⁵ Har shakhs ko maut ka maza chakhna hai aur tum ko pura ajr to bas qiyamat ke din mile ga. Pas jo shakhs aag se bach jaye aur jannat mein dakhil kiya jaye, woh hi kamyab raha aur dunya ki zindagi to bas dhoke ka sauda hai.

¹⁸⁶. Yaqinan tum apne jaan aur maal mein azmaye jaoge. Aur tum bahut si taklifdeh batein sunoge un se jin ko tum se pehlay kitaab mili aur un se bhi jinhon ne shirk kiya. Aur agar tum sabr karo aur taqwa ikhtiyar karo to yeh bade hausle ka kaam hai.¹⁸⁷ Aur jab Allah ne Ahl-e-Kitaab se ahad liya ke tum Khuda ki kitaab ko puri tarah logon ke liye zahir karoge aur us ko nahin chhupaoge. Magar unhon ne us ko pas-e-pusht dal diya aur us ko thodi qimat par bech dala. Kaisi buri cheez hai jis ko woh kharid rahe hain.¹⁸⁸ Jo log apne in kartuton par khush hain aur chahte hain ke jo kaam unhon ne nahin kiye us par un ki tarif ho, un ko azaab se bari na samjho. Un ke liye dardnak azaab hai.¹⁸⁹ Aur Allah hi ke liye hai zameen aur aasmanon ki badshahi, aur Allah har cheez par qadir hai.

¹⁹⁰. Aasmanon aur zameen ki paidaish mein aur raat din ke bari bari aane mein aql walon ke liye bahut nishaniyan hain.¹⁹¹ Jo khade aur baithe aur apni karwaton par Allah ko yad karte hain aur aasmanon aur zameen ki paidaish mein ghaur karte rehte hain, woh keh uthte hain Aye hamaray Rab, tu ne yeh sab bemaqsad nahin

banaya. Tu paak hai, pas hum ko aag ke azaab se bacha.¹⁹² Aye hamaray Rab, tu ne jis ko aag mein dala, us ko tu ne waqai rusva kar diya. Aur zalimon ka koi madadgar nahin.¹⁹³ Aye hamaray Rab, hum ne aek pukarne walay ko suna jo iman ki taraf pukar raha tha ke apne Rab par iman lao. Pas hum iman laye. Aye hamaray Rab, hamaray gunahon ko baksh de aur hamari buraiyon ko hum se dour kar aur hamara khatima nek logon ke sath kar.¹⁹⁴ Aye hamaray Rab, tu ne jo wade apne Rasulon ki marifat hum se kiye hain, un ko hamaray sath pura kar aur qiyamat ke din hum ko rusvai mein na dal. Beshak tu apne wade ke khilaf karne wala nahin hai.

¹⁹⁵ Un ke Rab ne un ki dua qubul farmai ke mein tum mein se kisi ka amaal zay karne wala nahin, khwah woh mard ho ya aurat, tum sab aek dosray se ho. Pas jin logon ne hijrat ki aur jo apne gharon se nikale gaye aur meri raah mein sataye gaye aur woh lade aur mare gaye, mein un ki khatayein zarur un se dour kar dunga aur un ko aise baghon mein dakhil karunga jin ke niche nehrein behti hongii. Yeh un ka badla hai Allah ke yahan aur behtarin badla Allah hi ke paas hai.¹⁹⁶ Aur mulk ke andar munkiron ki sargarmiyon ko tum ko dhoke mein na dalien.¹⁹⁷ Yeh thoda sa faida hai. Phir un ka thikana jahannam hai aur woh kaisa bora thikana hai.¹⁹⁸ Albatta jo log apne Rab se darte hain, un ke liye bagh honge jin ke niche nehrein behti hongii woh us mein hamesha raheinge. Yeh Allah ki taraf se un ki mezbani hogi aur jo kuch Allah ke paas nek logon ke liye hai wohi Sab se behtar hai.¹⁹⁹ Aur beshak ahl-e-kitaab mein kuch aise bhi hain jo Allah par iman rakhte hain aur us kitaab ko bhi mante hain jo tumhari taraf bheji gayi hai aur us kitaab ko bhi mante hain jo is se pehlay khud un ki taraf bheji gayi thi, woh Allah ke aage jhuke huve hain aur woh Allah ki ayaton ko thodi qimat par bech nahin dete. Un ka ajr un ke Rab ke paas hai aur Allah jald hisab lene wala hai.²⁰⁰ Aye iman walo! sabr karo aur muqable mein mazbut raho aur lage raho aur Allah se daro, ummid hai ke tum kamyab hoge.

4. SURAH-AL-NISA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye logo, apne Rab se daro jis ne tum ko aek jaan se paida kiya aur usi se us ka joda paida kiya aur un donon se bahut se mard aur aurtein phaila dein. Aur Allah se daro jis ke waste se tum aek dosray se sawal karte ho aur khabar dar raho qarabat walon se. Beshak Allah tumhari nigrani kar raha hai.² Aur yatimon ka maal un ke hawale karo. Aur bore maal ko achche maal se na badlo aur un ke maal apne maal ke sath mila kar na khao. Yeh bahut bada gunah hai.³ Aur agar tum ko andesha ho ke tum yatimon ke mu'amale mein insaf na kar sakoge to aurton mein se jo tum ko pasand hon un se do do, teen teen, char char tak nikah karlo. Aur agar tum ko andesha ho ke tum adl na kar sakoge to aek hi nikah karo ya jo kaniz tumhari milk mein ho. Is mein ummid hai ke tum insaf se na hatoge.⁴ Aur auraton ko un ke mehr khushdili ke sath ada karo. Phir agar woh is mein se kuch tumharay liye chhod dein apni khushi se to tum us ko hansa khushi se khao.

⁵. Aur nadanon ko apna woh maal na do jis ko Allah ne tumharay liye qayam ka zariya banaya hai aur is maal mein se un ko khilao aur pehnao aur un se bhalai ki baat kaho.⁶ Aur yatimon ko janchte raho, yahan tak ke jab woh nikah ki umr ko pahunch jayein to agar tum un mein hoshiyari dekho to un ka maal un ke hawale kardo. Aur un ka maal israf se aur is khayal se ke woh bade ho jayein na khao. Aur jis ko hajat na ho woh yatim ke maal se parhez kare aur jo shakhs mohtaj ho, woh dastur ke mutabiq khae. Phir jab tum un ka maal un ke hawale karo to un par gawah thahra lo aur Allah hisab lene ke liye kafi hai.⁷ Maa baap aur qarabat daron ke tarke mein se mardon ka bhi hissa hai aur maa baap aur qarabat daron ke tarke mein se auraton ka bhi hissa hai, thoda ho ya zyada ho, aek muqarrar kiya huva hissa.⁸ Aur agar taqsim ke waqt rishtedar aur

yatim aur mohtaj maujud hon to is mein se un ko bhi kuch do aur un se hamdardi ki baat kaho.⁹ Aur aise logon ko darna chahiye ke agar woh apne piche natawan bachche chhod jate to unhein un ki bahut fikr rehti hai. Pas un ko chahiye ke Allah se darein aur baat pakki kahein.¹⁰ Jo log yatimon ka maal na haq khate hain, woh log apne peton mein aag bhar rahe hain aur woh anqarib bhadakti huvi aag mein dale jaeinge.

¹¹ Allah tum ko tumhari aulad ke bare mein hukum deta hai ke mard ka hissa do auraton ke barabar hai. Agar aurtein do se zyada hain to un ke liye dotehai hai is maal se jo mooris chhod gaya hai, aur agar woh akeli hai to us ke liye adha hai. Aur maiyat ke maa baap ko donon mein se har aek ke liye chhatta hissa hai is maal ka jo woh chhod gaya hai basharte ke mooris ke aulad ho. Aur agar mooris ke aulad na ho aur us ke maa baap us ke waris hain to us ki maa ka tehai hissa hai aur agar us ke bhai bahan hain to us ki maa ke liye chhatta hissa hai. Yeh hisse wasiyyat nikalne ke baad ya ada-e-qarz ke baad hain jo woh kar jata hai. Tumharay baap hon ya tumharay bete hon, tum nahin jante ke un mein tumharay liye sab se zyada nafe` kon hai. Yeh Allah ka thahraya huva farz hai. Beshak Allah ilm wala, hikmat wala hai.¹² Aur tumharay liye is maal ka aadha hissa hai jo tumhari biwiyen chhodein, beshak un ke aulad nahin hain. Aur agar un ke aulad ho to tumharay liye biwiyon ke tarke ka chouthai hissa hai wasiyyat nikalne ke baad jis ki woh wasiyyat kar jayein ya ada-e-qarz ke baad. Aur un biwiyon ke liye chouthai hissa hai tumharay tarke ka agar tumharay aulad nahin hai, aur agar tumharay aulad hai to un ke liye aathwan hissa hai tumharay tarka ka baad wasiyyat nikalne ke jis ki tum wasiyyat kar jao ya adaye qarz ke baad. Aur agar koi mooris mard ya aurat aisa ho jis ke na usul hon aur na furu' aur us ke aek bhai bahan ho to donon mein se har aek ke liye chhatta hissa hai. Aur agar woh us se zyada hon, to woh aek tehai mein sharik honge baad

wasiyyat nikalne ke jis ki woh wasiyyat ki gai ho ya ada-e-qarz ke baad, baghair kisi ko nuqsan pahunchaye. Yeh hukum Allah ki taraf se hai aur Allah alim aur halim hai.¹³ Yeh Allah ki thahrai huvi hadein hain. Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki itaat karega, Allah us ko aise baghon mein dakhil karega jin ke niche nehrein behti honghi, un mein woh hamesha raheinge aur yahi badi kamyabi hai.¹⁴ Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki na-farmani karega aur us ke muqarrar kiye huve zabiton se bahar nikal jayega, us ko woh aag mein dakhil karega jis mein woh hamesha rahega aur us ke liye zillat wala azaab hai.

¹⁵ Aur tumhari aurton mein se jo koi badkari kare to un par apnon mein se char mard gawah karo. Phir agar woh gawahi dedein to un aurton ko gharon ke andar band rakho, yahan tak ke un ko maut utha le ya Allah un ke liye koi raah nikalde.¹⁶ Aur tum mein se do mard jo wohi badkari karein to un ko aziyyat pahunchao. Phir agar woh donon tauba karlein aur apni islah karlein to un ka khayal chod do. Beshak Allah tauba qubul karne wala, rahem karne wala hai.¹⁷ Tauba, jis ko qubul karna Allah ke zimme hai, woh un logon ki hai jo buri harkat nadani se kar baithte hain, phir jald hi tauba kar lete hain. Wohi hain jin ki tauba Allah qubul karta hai aur Allah janne wala, hikmat wala hai.

¹⁸ Aur aise logon ki tauba nahin hai jo barabar gunah karte rahein, yahan tak ke jab maut un mein se kisi ke samne aa jaye tab woh kahein ke ab mein tauba karta hun aur na un logon ki tauba hai jo is haal mein marte hain ke woh munkir hain, un ke liye to hum ne dardnak azaab tayyar kar rakha hai.

¹⁹ Aye iman walo! tumharay liye jayiz nahin ke tum aurton ko zabardasti apni miraas mein lelo aur na un ko is gharaz se roke rakho ke tum ne jo kuch un ko diya hai us ka kuch hissa un se lelo, magar is surat mein ke woh khuli huvi be hayai karein. Aur un ke sath achchi tarah guzar basar karo. Agar woh tum ko na pasand hon

to ho sakta hai ke aek cheez tum ko pasand na ho magar Allah ne us mein tumhare liye bahut badi bhalai rakhi hai.²⁰ Aur agar tum aek biwi ki jagah dosri biwi badalna chaho aur tum us ko bahut sa maal de chuke ho to tum us mein se kuch wapas na lo. Kya tum us ko bohtan lagakar aur sarikh zulm karke wapas loge.²¹ Aur tum kis tarah us ko loge jab ke aek, dosray se khalwat kar chhuka hai aur woh tum se pukhta ahad le chuki hai.²² Aur un aurton se nikah mat karo jin se tumharay baap nikah kar chuke hain, magar jo pehlay ho chuka hai. Beshak yeh be hayai hai aur nafrat ki baat hai aur bahut bura tariqa hai.

²³. Tumharay upar haram ki gaein, tumhari ma'ain, tumhari betiyan, tumhari behnein, tumhari phuphiyan, tumhari khalayein, tumhari bhatijiyan aur bhanjiyan aur tumhari woh ma'ain jinhon ne tum ko doodh pilaya, tumhari doodh sharik behnein, tumhari aurton ki ma'ain aur un ki betiyan jo tumhari parwarish mein hain jo tumhari un biwiyon se hun jin se tum ne sohbat na ki ho to tum par koi gunah nahin. Aur tumharay sulbi beton ki biwiyan aur yeh ke tum akhatta karo do behnon ko magar jo pehlay ho chuka. Beshak Allah bakhshne wala, mehrban hai. ²⁴. Aur woh aurtein bhi haram hain jo kisi dusre ke nikah mein hun, magar yeh ke woh jang mein tumharay hath ayein. Yeh Allah ka hukum hai tumharay upar. Un ke ilawa jo aurtein hain, woh sab tumharay liye halal hain basherte ke tum apne maal ke zariye se un ke talib bano, un ko qaid-e-nikah mein le kar, na ke badkari ke taur par. Phir un auraton mein se jo tum kaam mein laye, un ko un ka tai shuda mehar dedo. Aur mehar ke thahrane ke baad jo tum ne aapas mein razi nama kiya ho to us mein koi gunah nahin. Beshak Allah janne wala, hikmat wala hai. ²⁵. Aur tum mein se jo shakhs qudrat na rakhta ho ke azad Musalman auraton se nikah kar sake, to us ko chahiye ke woh tumhari un kanizon mein se kisi ke sath nikah kar le jo tumharay qabze mein hon aur momina hon. Allah tumharay iman ko khub janta hai, tum

aapas mein aek ho. Pas un ke malikon ki ijazat se un se nikah karlo aur maaruf tariqe se un ke mehar ada kardo, is tarah ke woh qaid-e-nikah mein layi jayein, na ke azad shahwat rani karein aur chori chhupe ashnaiyan karein. Phir jab woh qaid-e-nikah mein aa jayein aur us ke baad woh badkari ki murtakib hon to aazad auraton ke liye jo saza hai us ki nisf saza un par hai. Yeh us ke liye hai jo tum mein se badkari ka andesha rakh ta hai. Aur agar tum zabt se kaam lo to yeh tumharay liye zyada behtar hai, aur Allah bakhshne wala rahem karne wala hai.”

^{26.} Allah chahta hai ke woh tumharay waste bayan kare aur tumhein un logon ke tariqon ki hidayat de jo tum se pehlay guzar chuke hain aur tum par tawajju kare, Allah janne wala, Hikmat wala hai.^{27.} Aur Allah chahta hai ke woh tumharay upar tawajju kare aur jo log apni khwahishat ki pairavi kar rahe hain, woh chahte hain ke tum raah-e-raast se bahut dour nikal jao.^{28.} Allah chahta hai ke tum se bojh ko halka kare, aur insan kamzor banaya gaya hai.

^{29.} Aye iman walo! aapas mein aek dosray ka maal nahaq taur par na khao magar yeh ke tijarat ho aapas ki khushi se. Aur khun na karo aapas mein. Beshak Allah tumharay upar bada mehrban hai.^{30.} Aur jo shakhs sarkashi aur zulm se aisa karega, us ko hum zarur aag mein daleinge. Aur yeh Allah ke liye asan hai.^{31.} Agar tum in bade gunahon se bachte rahe jin se tumhein mana kiya gaya hai to hum tumhari chhoti buraiyon ko maaf kar deinge aur tum ko izzat ki jagah dakhil kareinge.^{32.} Aur tum aisi cheez ki tamanna na karo jis mein Allah ne tum mein se aek ko dosray par badayi di hai. Mardon ke liye hissa hai apni kamai ka aur aurton ke liye hissa hai apni kamai ka. Aur Allah se us ka fazl mango. Beshak Allah har cheez ka ilm rakh ta hai.^{33.} Aur hum ne walidein aur qarabat mandon ke chhode huve mein se har aek ke liye waris thahra diye hain aur jin se tum ne ahad bandh rakha ho to un ko un ka hissa dedo, beshak Allah ke rubaru hai har cheez.

³⁴. Mard, aurton ke upar qawwam hain. Is bina par ke Allah ne aek ko dosray par badai di hai aur is bina par ke mard ne apne maal kharch kiye. Pas jo nek aurtein hain woh farmanbardari karne wali, peeth piche nigezbani karti hain Allah ki hifazat se. Aur jin auraton se tum ko sarkashi ka andesha ho, un ko samjhao aur un ko un ke bistar mein tanha chhod do aur un ko saza do. Pas agar woh tumhari itaat karein to un ke khilaf ilzam ki raah na talash karo. Beshak Allah sab se upar hai, bahut bada hai.³⁵ Aur agar tumhein miyan biwi ke darmiyan taalluqat bigadne ka andesha ho to aek munsif, mard ke rishte daron mein se khada karo aur aek munsif, aurat ke rishte daron mein se khada karo. Agar donon islah chaheinge to Allah un ke darmiyan muafiqat kardega. Beshak Allah sab kuch janne wala, khabardar hai.

³⁶. Aur Allah ki ibadat karo aur kisi cheez ko us ka sharik na banao. Aur achcha suluk karo maa baap ke sath aur qarabat daron ke sath aur yatimon aur miskinon aur qarabatdar padosi aur ajnabi padosi aur paas baithne walay aur musafir ke sath aur mamlook ke sath. Beshak Allah pasand nahin karta itraane walay, badai karne walay ko.³⁷ Jo ke bukhl karte hain aur dusron ko bhi bukhl sikhate hain aur jo kuch unhein Allah ne apne fazl se de rakha hai us ko chhupate hain. Aur hum ne munkiron ke liye zillat ka azaab tayyar kar rakha hai.³⁸ Aur jo log apna maal logon ko dikhane ke liye kharch karte hain aur Allah par aur akhirat ke din par iman nahin rakhte, aur jis ka sathi shaitan ban jaye to woh bahut bura sathi hai.³⁹ Un ka kya nuqsan tha agar woh Allah par aur akhirat ke din par iman late aur Allah ne jo kuch unhein de rakha hai us mein se kharch karte. Aur Allah un se achchi tarah bakhabar hai.⁴⁰ Beshak Allah zara bhi kisi ki haq talafi nahin karega. Agar neki ho to woh us ko dugna badha deta hai aur apne paas se bahut bada sawab deta hai.

⁴¹. Phir us waqt kya haal hoga jab hum har ummat mein se aek gawah layeinge aur tum ko un logon ke upar gawah bana kar khada

kareinge.⁴² Woh log jinhon ne inkar kiya aur paighambar ki na farmani ki, woh us roz tamanna kareinge ke kash zameen un par barabar kardi jaye, aur woh Allah se koi baat na chhupa sakeinge.⁴³ Aye iman walo! nazdik na jao namaz ke jis waqt ke tum nashe mein ho yahan tak ke samajhne lago jo tum kehte ho, aur na us waqt jab ke ghusl ki hajat ho magar safar karte huve, yahan tak ke ghusl karlo. Aur agar tum mariz ho ya safar mein ho ya tum mein se koi jaye hajat se aya ho ya tum auraton ke paas gaye ho phir tum ko pani na mile to tum paak mitti se tayammum karlo aur apne chehre aur hathon ka masah karlo, beshak Allah maaf karne wala, bakhshne wala hai.

⁴⁴ Kya tum ne un logon ko nahin dekha jin ko kitaab se hissa mila tha? Woh gumrahi ko mol le rahe hain aur chahte hain ke tum bhi raah se bhatak jao.⁴⁵ Allah tumharay dushmanon ko khub janta hai. Aur Allah kafi hai himayat ke liye aur Allah kafi hai madad ke liye.⁴⁶ Yahud mein se aek giroh baat ko us ke mahel se hata deta hai aur kehta hai ke hum ne suna aur na mana. Aur kehte hain ke suno aur tumhein sunwaya na jaye. Woh apni zaban ko mod kar kehte hain ra'ina, deen mein aib lagane ke liye. Aur agar woh kehte ke hum ne suna aur mana, aur suno aur hum par nazar karo to yeh un ke haq mein zyada behtar aur dorust hota, magar Allah ne un ke inkar ke sabab se un par laanat kardi hai. Pas woh iman nahin layeinge magar bahut kam.

⁴⁷ Aye woh logo jin ko kitaab di gayi us par iman lao jo hum ne utara hai, tasdiq karne wali us kitaab ki jo tumharay paas hai, us se pehlay ke hum chehron ko mita dein phir un ko ulta dein peeth ki taraf ya un par laanat karein jaise hum ne laanat ki sabt walon par. Aur Allah ka hukum pura ho kar rehta hai.⁴⁸ Beshak Allah us ko nahin bakhshega ke us ke sath shirk kiya jaye. Lekin us ke ilawa jo kuch hai, us ko woh jis ke liye chahega bakhsh dega. Aur jis ne Allah ka sharik thahraya, us ne bada tufan bandha.⁴⁹ Kya tum ne dekha

un ko jo apne aap ko pakiza kehte hain? Balke Allah hi paak karta hai jis ko chahta hai, aur un par zara bhi zulm na hoga.⁵⁰ Dekho, yeh Allah par kaisa jhut bandh rahe hain aur sarikh gunah hone ke liye yahi kafi hai.

⁵¹. Kya tum ne un logon ko nahin dekha jinhein kitaab se hissa mila tha, woh jibt aur taghut ko mante hain aur munkiron ke mutaalliq kehte hain ke woh musalmanon se zyada sahih raste par hain? ⁵². Yahi log hain jin par Allah ne laanat ki hai aur jis par Allah laanat kare, tum us ka koi madadgar na paoge.⁵³ Kya khuda ke iqtedar mein kuch un ka bhi dakhil hai, phir to yeh logon ko aek til barabar bhi na dein.⁵⁴ Kya yeh logon par hasad kar rahe hain us bina par jo Allah ne un ko apne fazl se diya hai? Pas hum ne aal-e-Ibrahim ko kitaab aur hikmat di hai aur hum ne un ko aek badi saltanat bhi dedi.⁵⁵ Un mein se kisi ne us ko mana aur koi us se ruka raha aur aise logon ke liye jahannam ki bhadakti huvi aag kafi hai. ⁵⁶. Be shak jin logon ne hamari nishaniyon ka inkar kiya, un ko hum sakht aag mein dalienge. Jab un ke jism ki khal jal jayegi to hum un ki khal ko badal kar dosri kareinge ta ke woh azaab chakhte rahein. Beshak Allah zabardast hai, hikmat wala hai.⁵⁷ Aur jo log iman laye aur nek kaam kiye, un ko hum baghon mein dakhil kareinge jin ke niche nehrein behti honghi, us mein woh hamesha raheinge, wahan un ke liye suthri biwiyon honghi aur un ko hum ghani chhaon mein rakheinge.

⁵⁸. Allah tum ko hukum deta hai ke amanatein un ke haqdaron ko pahuncha do. Aur jab logon ke darmiyan faisla karo to insaf ke sath faisla karo. Allah achchi nasihat karta hai tum ko, be shak Allah sunne wala, dekhne wala hai.⁵⁹ Aye iman walo! Allah ki itaat karo aur Rasul ki itaat karo aur apne mein ahl-e-ikhtiyar ki itaat karo. Phir agar tumharay darmiyan kisi cheez mein ikhtilaf ho jaye to us ko Allah aur Rasul ki taraf lautao, agar tum Allah par aur akhirat ke din par iman rakhte ho. Yeh baat achchi hai aur is ka anjam behtar

hai.⁶⁰ Kya tum ne un logon ko nahin dekha jo dawa karte hain ke woh iman laye hain us par jo utara gaya hai tumhari taraf aur jo utara gaya hai tum se pehlay, woh chahte hain ke muqaddama ko le jayein Shaitan ki taraf, halanke ke un ko hukum ho chuka hai ke us ko na manayein aur Shaitan chahta hai ke un ko behka kar bahut dour dal de.⁶¹ Aur jab un se kaha jata hai ke aao, Allah ki uteri huvi kitaab ki taraf aur Rasul ki taraf to tum dekhoge ke munafiqin tum se katra jate hain.⁶² Phir us waqt kya hoga jab un ke apne hathon ki layi huvi musibat un par pahunchegi, us waqt yeh tumharay paas qasmein khate huve aeinge ke Khuda ki qasam, hum ko to sirf bhalai aur milap se gharaz thi.⁶³ Un ke dilon mein jo kuch hai Allah us se khub waqif hai. Pas tum un se aeraz karo aur un ko nasihat karo aur un se aisi baat kaho jo un ke dilon mein utar jaye.

⁶⁴. Aur hum ne jo Rasul bheja, isi liye bheja ke Allah ke hukum se us ki itaat ki jaye aur agar woh jab ke Unhon ne apna bura kiya tha, woh tumharay paas aate aur Allah se maafi chahte aur Rasul bhi un ke liye maafi chahta to yaqinan woh Allah ko bakhshne wala, rahem karne wala pate. ⁶⁵. Pas tere Rab ki qasam, woh kabhi iman walay nahin ho sakte jab tak woh apne bahami jhagdon mein tum ko faisla karne wala na maan lein. Phir jo faisla tum karo, us par woh apne dilon mein koi tangi na payein aur us ko khushi se qubul kar lein.⁶⁶ Aur agar hum un ko hukum dete ke apne aap ko halaak karo ya apne ghar se niklo to un mein se thode hi us par amal karte. Aur yeh log woh karte jis ki unhein nasihat ki jati hai to un ke liye yeh baat behtar aur iman par sabit hoti ⁶⁷. Aur us waqt hum un ko apne paas se bada ajr dete.⁶⁸ Aur un ko sidha rasta dikhate.⁶⁹ Aur jo Allah aur Rasul ki itaat karega, woh un logon ke sath hoga jin par Allah ne inaam kiya, yani Paigambar aur siddiq aur shaheed aur salih. Kaisi achchi hai un ki rafaqat. ⁷⁰. Yeh fazl hai Allah ki taraf se aur Allah ka ilm kafi hai.

⁷¹. Aye iman walon, apni ahthyaat karlo phir niklo juda juda ya ikathay ho kar.⁷² Aur tum mein koi aisa bhi hai jo deer laga deta hai. Phir agar tum ko koi musibat pahunche to woh kehta hai ke Allah ne mujh par inaan kiya ke main un ke sath nahin tha.⁷³ Aur agar tum ko Allah ka koi fazl hasil ho to kehta hai, goya tumharay aur us ke darmiyan koi rishta-e-mohabbat hi nahin, ke kash main bhi un ke sath hota to badi kamyabi hasil karta.⁷⁴ Pas chahiye ke ladein Allah ki raah mein woh log jo akhirat ke badle dunya ki zindagi ko bech dete hain. Aur jo shakhs Allah ki raah mein lade, phir mara jaye ya ghalib ho to hum us ko bada ajr deinge.⁷⁵ Aur tum ko kya huva ke tum nahin lad te Allah ki raah mein aur un kamzor mardon aur aurton aur bachon ke liye jo kehte hain ke Khudaya, hum ko is basti se nikal jis ke baashinde zalim hain aur hamaray liye apne paas se koi himayati paida karde aur hamaray liye apne paas se koi madadgar khada karde.⁷⁶ Jo log iman walay hain, woh Allah ki raah mein ladte hain aur jo munkir hain, woh shaitan ki raah mein ladte hain. Pas tum shaitan ke sathiyon se lado. Beshak shaitan ki chaal bahut kamzor hai.

⁷⁷. Kya tum ne in logon ko nahin dekha jin se kaha gaya tha ke apne hath roke rakho aur namaz qaim karo aur zakat do. Phir jab un ko ladai ka hukum diya gaya to un mein se aek giroh insanon se aisa darne laga jaise Allah se darna chahiye ya us se bhi zyada. Woh kehte hain aye hamaray Rab, tu ne hum par ladai kyun farz kardi. Kyun na chhode rakha hum ko thodi muddat tak. Keh do ke dunya ka faida thoda hai aur akhirat behtar hai is ke liye jo parhezgari kare, aur tumharay sath zara bhi zulm na hoga.⁷⁸ Aur tum jahan bhi hoge, maut tum ko paa legi, agar tum mazbut qilnon mein ho. Agar un ko koi bhalai pahunchti hai to woh kehte hain ke yeh Khuda ki taraf se hai aur agar un ko koi burai pahunchti hai to woh kehte hain ke yeh tumharay sabab se hai. Kehdo ke sab kuch Allah ki taraf se hai. Un logon ka kya haal hai ke lagta hai ke koi baat hi nahin

samajhte.⁷⁹ Tum ko jo bhalai bhi pahunchti hai, woh Khuda ki taraf se pahunchti hai aur tum ko jo burai pahunchti hai, woh tumharay apne sabab se hai. Aur hum ne tum ko insanon ki taraf paighambar bana kar bheja hai aur Allah ki gawahi kafi hai.

⁸⁰ Jis ne Rasul ki itaat ki, us ne Allah ki itaat ki aur jo ulta phira to hum ne un par tum ko nigran bana kar nahin bheja hai.⁸¹ Aur yeh log kehte hain ke hum ko qubul hai. Phir jab tumharay paas se nikalte hain to un mein se aek giroh us ke khilaf mashwara karta hai jo woh keh chuka tha. Aur Allah un ki sargoshiyon ko likh raha hai. Pas tum un se aeraz karo aur Allah par bharosa rakho, aur Allah bharosa ke liye kafi hai.⁸² Kya yeh log Qur'an par ghaur nahin karte, agar yeh Allah ke siwa kisi aur ki taraf se hota to woh us ke andar bada ikhtilaf pate.⁸³ Aur jab un ko koi baat aman ya khauf ki pahunchti hai to woh us ko phaila dete hain. Aur agar woh us ko Rasul tak ya apne zimmedar as'hab tak pahunchate to un mein se jo log tehqiq karne walay hain, woh us ki haqiqat jaan lete. Aur agar tum par Allah ka fazl aur us ki rahemat na hoti to thode logon ke siwa tum sab shaitan ke piche lag jate.

⁸⁴ Pas lado Allah ki raah mein. Tum par apni jaan ke siwa kisi ki zimmedari nahin aur ahl-e-iman ko ubharo. Ummid hai ke Allah munkiron ka zor tod de aur Allah bada zor wala aur bahut sakht saza dene wala hai.⁸⁵ Jo shakhs kisi achchi baat ke haq mein kahega, us ke liye us mein se hissa hai, aur jo us ki mukhalifat mein kahega, us ke liye us mein se hissa hai aur Allah har cheez par qudrat rakhne wala hai.⁸⁶ Aur jab koi tum ko dua de to tum bhi dua do us se behtar ya ulat kar wahi keh do, beshak Allah har cheez ka hisab lene wala hai.⁸⁷ Allah hi maabud hai. Us ke siwa koi maabud nahin. Woh tum sab ko qiyamat ke din jama karega jis ke aane mein koi shubah nahin. Aur Allah ki baat se badhkar sachchi baat aur kis ki ho sakti hai.

⁸⁸. Phir tum ko kya huva hai ke tum munafiqon ke mu`amale mein do giroh ho rahe ho? Halanke Allah ne un ke amaal ke sabab se un ko ulta pher diya hai. Kya tum chahte ho ke un ko raah par lao jin ko Allah ne gumrah kiya hai? Aur jis ko Allah gumrah karde, tum hargiz us ke liye koi raah nahin paa sakte.⁸⁹ Woh chahte hain ke jis tarah unhon ne inkar kiya hai, tum bhi inkar karo ta ke tum sab barabar ho jao. Pas tum un mein se kisi ko dost na banao jab tak woh Allah ki raah mein hijrat na karein. Phir agar woh us ko qubul na karein to un ko pakdo aur jahan kahin un ko pao, unhein qatl karo aur un mein se kisi ko sathi aur madadgar na banao.⁹⁰ Magar woh log jin ka talluq kisi aisi qaum se ho jin ke sath tumhara muahada hai, ya woh log jo tumharay paas is haal mein ayein ke un ke sine tang ho rahe hain tumhari ladai se aur apni qaum ki ladai se. Aur agar Allah chahta to un ko tum par zor de deta to woh zarur tum se ladte. Pas agar woh tum ko chhode rahein aur tum se jang na karein aur tumharay sath sulah ka rawayya rakhein to Allah tum ko bhi un ke khilaf kisi iqdam ki ijazat nahin deta.⁹¹ Dosray kuch aise logon ko bhi tum paoge jo chahte hain ke tum se bhi aman mein rahein aur apni qaum se bhi aman mein rahein. Jab kabhi woh fitne ka mauqa payein, woh us mein kood padhte hain. Aise log agar tum se yaksu na rahein aur tumharay sath sulah ka rawayya na rakhein aur apne hath na rokein to tum un ko pakdo aur un ko qatl karo jahan kahin pao. Yeh log hain jin ke khilaf hum ne tum ko khuli hujjat di hai.

⁹². Aur momin ka kaam nahin ke woh momin ko qatl kare magar yeh ke ghalti se aisa ho jaye. Aur jo shakhs kisi momin ko ghalti se qatl karde to woh aek momin ghulam ko azad kare aur maqtul ke warison ko khun baha de, illa yeh ke woh maaf kardein. Phir maqtul agar aisi qaum mein se tha jo tumhari dushman hai aur woh khud momin tha to woh aek momin ghulam ko azad kare. Aur agar woh aisi qaum se tha ke tumharay aur us ke darmiyan ahad hai to woh us ke warison ko khun baha de aur aek momin ko azad kare. Phir jis ko

muyassar na ho to woh lagatar do mahine ke roze rakhe. Yeh taubah hai Allah ki taraf se. Aur Allah janne wala, hikmat wala hai.⁹³ Aur jo shakhs kisi momin ko jaan kar qatl kare to us ki saza jahannam hai jis mein woh hamesha rahega aur us par Allah ka ghazab aur us ki laanat hai aur Allah ne us ke liye bada azaab tayyar kar rakha hai.

⁹⁴ Aye iman walo! jab tum safar karo Allah ki raah mein to khub tehqiq kar liya karo aur jo shakhs tum ko salam kare us ko yeh na kaho ke tu momin nahin. Tum dunyavi zindagi ka saman chahte ho to Allah ke paas bahut saman-e-ghanimat hai. Tum bhi pehlay aise hi thay. Phir Allah ne tum par fazl kiya to tehqiq kar liya karo. Jo kuch tum karte ho Allah us se khabardar hai.⁹⁵ Barabar nahin ho sakhte baithe rehne walay ahl-e-iman jin ko koi uzr nahin aur woh ahl-e-iman jo Allah ki raah mein ladne walay hain apne maal aur apni jaan se. Maal o jaan se jihad karne walon ka darja Allah ne baithe rehne walon ki nisbat bada rakha hai, aur har aek se Allah ne bhalai ka wada kiya hai. Aur Allah ne jihad karne walon ko baithe rehne walon par ajr-e-azeem mein bartari di hai.⁹⁶ Un ke liye Allah ki taraf se bade darje hain aur maghfirat aur rahemat hai. Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.

⁹⁷ Jo log apna bura kar rahe hain, jab un ki jaan farishte nikaleinge to woh un se puchheinge ke tum kis haal mein thay. Woh kaheinge ke hum zameen mein bebas thay. Farishte kaheinge kya Khuda ki zameen kushada nahin thi ke tum watan chhod kar wahan chalejate. Yeh woh log hain jin ka thikana jahannam hai aur woh bahut bura thikana hai.⁹⁸ Magar woh bebas mard aur aurtein aur bachche jo koi tadbir nahin kar sakte aur na koi raah pa rahe hain.⁹⁹ Yeh log, ummid hai ke Allah unhein maaf karega aur Allah maaf karne wala, bakhshne wala hai.¹⁰⁰ Aur jo koi Allah ki raah mein watan chhodega, woh zameen mein bade thikane aur badi wusat payega aur jo shakhs apne ghar se Allah aur us ke Rasul ki taraf hijrat kar

ke nikle, phir us ka ajr Allah ke yahan muqarrar ho chuka hai aur Allah bakhshne wala, rahem karne wala hai.

¹⁰¹. Aur jab tum zameen mein safar karo to tum par koi gunah nahin ke tum namaz mein qasr karo, agar tum ko dar ho ke munkir tum ko satayeinge. Beshak munkir log tumharay khule huve dushman hain.¹⁰². Aur jab tum ahl-e-iman ke darmiyan ho aur un ke liye namaz qaim karo to chahiye ke un ki aek jamaat tumharay sath khadi ho aur woh apne hathiyar liye huve hon. Phir jab woh sajda kar chukein to woh tumharay paas se hat jayein aur dosri jamaat aaye jis ne abhi namaz nahin padhi hai aur woh tumharay sath namaz padhein. Aur woh bhi apne bachao ka saman aur hathiyar liye rahein. Munkir log chahte hain ke tum apne hathiyaron aur saman se kisi tarah ghafil ho jao to woh tum par yak bargi tut padein. Aur tumharay upar koi gunah nahin agar tum ko barish ke sabab se taklif ho ya tum bimar ho to apne hathiyar utar do aur apne bachao ka saman liye raho. Beshak Allah ne munkiron ke liye ruswa karne wala azaab tayyar kar rakha hai.¹⁰³. Pas jab tum namaz ada karlo to Allah ko yad karo khade aur baithe aur lete. Phir jab itmenan ho jaye to namaz ki iqamat karo. Beshak namaz ahl-e-iman par muqarrar waqton ke sath farz hai.¹⁰⁴. Aur qaum ka picha karne se himmat na haro. Agar tum dukh uthate ho to woh bhi tumhari tarah dukh uthate hain aur tum Allah se woh ummid rakhte ho jo ummid woh nahin rakhte. Aur Allah janne wala, hikmat wala hai.

¹⁰⁵. Beshak hum ne yeh kitaab tumhari taraf haq ke sath utari hai, ta ke tum logon ke darmiyan us ke mutabiq faisla karo jo Allah ne tum ko dikhaya hai. Aur baddiyanat logon ki taraf se jhagadne walay na bano.¹⁰⁶. Aur Allah se bakshish mango. Beshak Allah bakhshne wala, mehrban hai.¹⁰⁷. Aur tum un logon ki taraf se na jhagadho jo apne aap se khayanat kar rahe hain. Allah aise shakhs ko pasand nahin karta jo khayanat wala aur gunahgar hai.¹⁰⁸. Woh insanon se sharmate hain aur Allah se nahin Sharmate. Halanke

woh un ke sath hota hai jab ke woh sargoshiyan karte hain us baat ki jis se Allah razi nahin. Aur jo kuch woh karte hain Allah us ka ihata kiye huve hai.

¹⁰⁹. Tum logon ne dunya ki zindagi mein to un ki taraf se jhagda kar liya. Magar Qiyamat ke din kaun un ke badle Allah se jhagda karega ya kaun hoga un ka kaam banane wala.¹¹⁰. Aur jo shakhs burai kare ya apne aap par zulm kare phir Allah se bakhshish mange to woh Allah ko bakhshne wala, rahem karne wala payega.¹¹¹. Aur jo shakhs koi gunah karta hai to woh apne hi haq mein karta hai aur Allah janne wala, hikmat wala hai.¹¹². Aur jo shakhs koi ghalti ya gunah kare phir us ki tohmat kisi be gunah par lagade to us ne aek bada bohtan aur khula huva gunah apne sar le liya.¹¹³. Aur agar tum par Allah ka fazl aur us ki rahemat na hoti to un mein se aek giroh ne to yeh thaan hi liya tha ke woh tum ko behka kar rahega. Halanke woh apne aap ko behka rahe hain. Woh tumhara kuch bigad nahin sakte. Aur Allah ne tum par kitaab aur hikmat utari hai aur tum ko woh cheez sikhai hai jis ko tum nahin jante thay aur Allah ka fazl hai tum par bahut bada.

¹¹⁴. Un ki aksar sargoshiyon mein koi bhalai nahin. Bhalai wali sargoshi sirf us ki hai jo sadqa karne ko kahe ya kisi nek kaam ke liye kahe ya logon mein sulah karane ke liye kahe. Jo shakhs Allah ki khushi ke liye aisa kare to hum us ko bada ajr ata kareinge.¹¹⁵. Magar jo shakhs Rasul ki mukhalifat karega aur mominin ke raste ke siwa kisi aur raste par chalega, halanke us par raah wazeh ho chuki to us ko hum usi taraf chalayeinge jidhar woh khud phir gaya aur us ko jahannam mein dakhil kareinge aur woh bura thikana hai.

¹¹⁶. Beshak Allah us ko nahin bakhshhega ke us ka sharik tharraya jaye aur us ke siwa dosray gunahon ko bakhsh dega jis ke liye chahega. Aur jis ne Allah ka sharik tharraya woh behak kar bahut dour jaa pada.¹¹⁷. Woh Allah ko chhod kar pukarte hain deviyon

ko aur woh pukar te hain sarkash shaitan ko.¹¹⁸ Us par Allah ne laanat ki hai. Aur shaitan ne kaha tha ke mein tere bandon se aek muqarrar hissa le kar rahunga.¹¹⁹ Main un ko behkaunga aur un ko jhuti ummidein dilaunga aur un ko sujhaunga, to woh chaupayon ke kaan kateinge aur un ko sujhaunga to woh Allah ki banawat ko badleinge aur jo shakhs Allah ke siwa shaitan ko apna dost banaye to woh khule huve nuqsan mein pad gaya.¹²⁰ Woh un ko wada deta hai aur un ko ummidein dilata hai aur shaitan ke tamam wade fareb ke siwa aur kuch nahin.¹²¹ Aise logon ka thikana jahannam hai aur woh us se bachne ki koi raah na payeinge.¹²² Aur jo log iman laye aur unhon ne nek kaam kiye un ko hum aise baghon mein dakhil kareinge jin ke niche nadiyan jari honghi, jin mein woh hamesha raheinge. Allah ka wada sachcha hai aur Allah se badh kar kaun apni baat mein sachcha hoga.

¹²³. Na tumhari arzuon par hai aur na ahl-e-kitaab ki arzuon par. Jo koi bhi bura karega, us ka badla paega aur woh na paega Allah ke siwa apna koi himayati aur na madadgar.¹²⁴ Aur jo shakhs koi nek kaam karega, chahe woh mard ho ya aurat, basharte ke woh momin ho, to aise log jannat mein dakhil honge aur un par zara bhi zulm nahin hoga.¹²⁵ Aur is se behtar kis ka deen hai jo apna chehra Allah ki taraf jhuka de aur woh neki karne wala ho. Aur woh chale deen-e-Ibrahim par jo yaksu tha aur Allah ne Ibrahim ko apna dost bana liya tha.¹²⁶ Aur Allah ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zamaeen mein hai aur Allah har cheez ka ihata kiye huve hai.

¹²⁷. Aur log tum se auraton ke bare mein hukum puchte hein. Keh do Allah tumhein un ke bare mein hukum deta hai aur woh ayat bhi jo tumhein kitab mein un yatim auraton ke bare mein padh kar sunai jati hain jin ko tum woh nahin dete jo un ke liye likha gaya hai aur chahte ho ke un ko nikah mein le aao. Aur jo ayat kamzor bachchon ke bare mein hain, aur yatimon ke sath insaf karo aur jo bhalai tum karoge woh Allah ko khub maalum hai.¹²⁸ Aur agar kisi aurat ko

apne shohar ki taraf se bad suluki ya be rukhi ka andesha ho to is mein koi haraj nahin ke donon aapas mein koi sulah kar lein aur sulah behtar hai aur haris insan ki tabiyat mein basi huvi hai. Aur agar tum achcha suluk karo aur Khuda tarsi se kaam lo to jo kuch tum karoge, Allah us se ba-khabar hai.¹²⁹ Aur tum hargiz auraton ko barabar nahin rakh sakte agarche tum aisa karna chaho. Pas balke aek hi taraf na jhuk pado ke dosri ko latki huvi ki tarah chhod do. Aur agar tum islah karo aur daro to Allah bakhshne wala, mehrban hai.¹³⁰ Aur agar donon juda ho jaein to Allah har aek ko apni wusat se be ihtiyaj kar dega aur Allah badi wusat wala, hikmat wala hai.

¹³¹. Aur Allah ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai. Aur hum ne hukum diya hai un logon ko jinhein tum se pehlay kitaab di gayi aur tum ko bhi ke Allah se daro. Aur agar tum ne na mana to Allah hi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai aur Allah be niyaz hai, sab khubiyaon wala hai.¹³² Aur Allah hi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai aur bharose ke liye Allah kafi hai.¹³³ Agar woh chahe to tum sab ko le jaye aye logo, aur dosron ko bhi le aaye. Aur Allah us par qadir hai.¹³⁴ Jo shakhs dunya ka sawab chahta ho to Allah ke paas dunya ka sawab bhi hai aur akhirat ka sawab bhi. Aur Allah sunne wala, dekhne wala hai.

¹³⁵. Aye iman walo! insaf par khub qaim rehne walay aur Allah ke liye gawahi dene walay bano, chahe woh tumharay ya tumharay maa baap ya azizon ke khilaf ho. Agar koi maaldar hai ya mohtaj to Allah tum se zyada donon ka khair khwah hai. Pas tum khwahish ki pairavi na karo ke haq se hat jao. Aur agar tum kaji karoge ya pehlu tahi karoge to jo kuch tum karoge, Allah us se bakhabar hai.

¹³⁶. Aye iman walo! iman lao Allah par aur us ke Rasul par aur us kitaab par jo us ne apne Rasul par utari aur us kitaab par jo us ne pehlay nazil ki. Aur jo shakhs inkar kare Allah ka aur us ke farishton ka aur us ki kitaabon ka aur us ke Rasulon ka aur akhirat ke din ka

to woh behak kar dour japada.¹³⁷ Beshak jo log iman laye phir inkar kiya, phir iman laye phir inkar kiya, phir woh inkar mein badhte gaye to Allah un ko hargiz nahin bakhshega aur na un ko raah dikhayega.¹³⁸ Munafiqon ko khush khabari dedo ke un ke liye aek dardnak azaab hai.¹³⁹ Woh log jo mominon ko chhod kar munkiron ko dost banate hain, kya woh un ke paas izzat ki talash kar rahe hain, to izzat sari Allah ke liye hai.

¹⁴⁰ Aur Allah kitaab mein tum par yeh hukum utar chuka hai ke jab tum suno ke Allah ki nishaniyon ka inkar kiya ja raha hai aur un ka mazaq kiya ja raha hai to tum un ke sath na baitho, yahan tak ke woh dosri baat mein mashghul ho jayein. Warna tum bhi un hi jaise ho jaoge. Allah munafiqon ko aur munkiron ko Jahannam mein aek jagah ikathay karne wala hai.¹⁴¹ Woh munafiq tumharay liye intizar mein rehte hain. Agar tum ko Allah ki taraf se koi fatha hasil hoti hai to woh kehte hain ke kya hum tumharay sath nahin thay. Aur agar munkiron ko koi hissa mil jaye to un se kehte hain ke kya hum tumharay khilaf ladne par qadir nahin thay aur phir bhi hum ne tum ko musalmanon se bachaya. To Allah hi tum logon ke darmiyan qiyamat ke din faisla karega aur Allah hargiz munkiron ko mominon par koi raah nahin dega.

¹⁴² Munafiqin Allah ke sath dhoke bazi kar rahe hain. Halanke Allah hi ne un ko dhoke mein dal rakha hai. Aur jab woh namaz ke liye khade hote hain to kaahili ke sath khade ho te hain mehez logon ko dikhane ke liye. Aur woh Allah ko kam hi yad karte hain.¹⁴³ Woh donon ke bich latak rahe hain, na idhar hain aur na udhar. Aur jis ko Allah bhatka de tum us ke liye koi raah nahin paa sakte.¹⁴⁴ Aye iman walo! mominon ko chhod kar munkiron ko apna dost na banao. Kya tum chahte ho ke apne upar Allah ki khuli hujjat qaim karlo.¹⁴⁵ Beshak munafiqin dozakh ke sab se niche ke tabqe mein honge aur tum un ka koi madadgar na paoge.¹⁴⁶ Albatta jo log taubah karein aur apni islah kar lein aur Allah ko mazbuti se pakad lein aur

apne deen ko Allah ke liye khali kar lein to yeh log iman walon ke sath honge aur Allah iman walon ko bada sawab dega.¹⁴⁷ Allah tum ko azaab de kar kya karega, agar tum shukr guzari karo aur iman lao. Allah bada qadrdaan hai, sab kuch janne wala hai.

¹⁴⁸. Allah bad goyi ko pasand nahin karta magar yeh ke kisi par zulm huva ho aur Allah sunne wala, janne wala hai.¹⁴⁹ Agar tum bhalai ko zahir karo ya tum us ko chhupao ya kisi burai se darguzar karo to Allah maaf karne wala, qudrat rakhne wala hai.

¹⁵⁰. Jo log Allah aur us ke Rasulon ka inkar kar rahe hain aur chahte hain ke Allah aur us ke Rasulon ke darmiyan tafriq karein aur kehte hain ke hum kisi ko maneinge aur kisi ko na maneinge. Aur woh chahte hain ke us ke bich mein aek raah nikalein.¹⁵¹ Aise log pakke munkirin hain aur hum ne munkiron ke liye zillat ka azaab tayyar kar rakha hai.¹⁵² Aur jo log Allah aur us ke Rasulon par iman laye aur un mein se kisi ke darmiyan farq na kiya, un ko Allah un ka ajr dega aur Allah ghafur aur raheem hai.

¹⁵³. Ahl-e-Kitaab tum se yeh mutalaba karte hain ke tum un par aasman se aek kitaab utar lao. Pas Musa se woh us se bhi badi cheez ka mutalaba kar chuke hain. Unhon ne kaha ke hamein Allah ko bilkul samne dikhado. Pas un ki is zyadti ke baais un par bijli aa padi. Phir khuli nishani aa jane ke baad unhon ne bachhde ko maabud bana liya. Phir hum ne us se darguzar kiya. Aur Musa ko hum ne khuli hujjat ata ki.¹⁵⁴ Aur hum ne un ke upar Koh-e-Tur ko uthaya un se ahad lene ke waste. Aur hum ne un se kaha ke darwaze mein dakhil ho, sar jhukaye huve aur un se kaha ke Sabt ke maamla mein zyadati na karna. Aur hum ne un se mazbut ahad liya.

¹⁵⁵. Un ko jo saza mili woh is par ke unhon ne apne ahad ko toda aur is par ke unhon ne Allah ki nishaniyon ka inkar kiya aur is par ke unhon ne paighambaron ko nahaq qatl kiya aur un ke kehne par ke hamaray dil to band hain. Balke Allah ne un ke inkar ke sabab se un ke dilon par mohr kardi hai to woh kam hi iman late hain.¹⁵⁶ Aur

un ke inkar par aur Maryam par bada bohtan bandhne par.¹⁵⁷ Aur un ke is kehne par ke hum ne Masih bin Maryam, Allah ke Rasul ko qatl kar diya. Halanke unhon ne na us ko qatl kiya aur na suli di, balke maamala un ke liye mushtaba kar diya gaya. Aur jo log is mein ikhtilaf kar rahe hain woh is ke bare mein shak mein pade huve hain. Un ko is ka koi ilm nahin, woh sirf atkal par chal rahe hain. Aur beshak unhon ne is ko qatl nahin kiya.¹⁵⁸ Balke Allah ne is ko apni taraf utha liya aur Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

¹⁵⁹. Aur Ahl-e-Kitaab mein se koi aisa nahin jo is ki maut se pehlay is par iman na laye aur qiyamat ke din woh un par gawah hoga.¹⁶⁰ Pas Yahud ke zulm ki waja se hum ne woh pak cheezein un par haram kardein jo un ke liye halal thein. Aur is waja se ke woh Allah ki raah se bahut rokthe thay.¹⁶¹ Aur is waja se ke woh sood lete thay, halanke is se unhein mana kiya gaya tha aur is waja se ke woh logon ka maal batil tariqa se khate thay. Aur hum ne un mein se munkiron ke liye dardnak azaab tayyar kar rakha hai.¹⁶² Magar un mein jo log ilm mein pukhta aur iman walay hain, woh iman laye hain is par jo tumharay upar utari gayi aur jo tum se pehlay utari gayi aur woh namaz ke paband hain aur zakat ada karne walay hain aur Allah par aur qiyamat ke din par iman rakhte hain. Aise logon ko hum zarur bada ajr deinge.

¹⁶³. Hum ne tumhari taraf wahi bheji hai jis tarah hum ne Nuh aur us ke baad ke nabiyon ki taraf wahi bheji thi. Aur hum ne Ibrahim aur Ismail aur Ishaq aur Yaqub aur aulad-e-Yaqub aur Isa aur Ayyub aur Yunus aur Harun aur Sulaiman ki taraf wahi bheji thi. Aur hum ne Dawud ko Zabur di.¹⁶⁴ Aur hum ne aise Rasul bheje jin ka haal hum tum ko pehlay suna chuke hain aur aise Rasul bhi jin ka haal hum ne tum ko nahin sunaya. Aur Musa se Allah ne kalaam kiya.¹⁶⁵ Allah ne Rasulon ko khush khabari dene walay aur darane walay bana kar bheja, ta ke Rasulon ke baad logon ke paas Allah

ke muqable mein koi hujjat baqi na rahe aur Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

^{166.} Magar Allah gawah hai us par jo us ne tumharay upar utara hai ke us ne us ko apne ilm ke sath utara hai aur farishte bhi gawahi dete hain aur Allah gawahi ke liye kafi hai.^{167.} Jin logon ne inkar kiya aur Allah ke raste se roka, woh behak kar bahut dour nikal gaye.^{168.} Jin logon ne inkar kiya aur zulm kiya, un ko Allah hargiz nahin bakhshega aur na hi un ko koi rasta dikhayega.^{169.} Jahannam ke raste ke siwa, jis me woh hamesha raheinge. Aur Allah ke liye yeh asan hai.^{170.} Aye logon, tumharay paas Rasul aa chuke hain tumharay Rab ki theek baat le kar. Pas maan lo ta ke tumhara bhala ho aur agar na manoge to Allah ka hai jo kuch aasmanon mein aur zameen mein hai aur Allah janne wala, hikmat wala hai.

^{171.} Aye Ahl-e-Kitaab, apne deen mein ghulu na karo aur Allah ke bare mein koi baat haq ke siwa na kaho. Masih Isa ibn Maryam to bas Allah ke aek Rasul aur us ka aek kalimah hain jis ko us ne Maryam ki taraf ilqa farmaya aur us ki janib se aek ruh hain. Pas Allah aur us ke Rasulon par iman lao aur yeh na kaho ke Khuda teen hain. Baaz ajao, yahi tumharay haq mein behtar hai. Mabood to bas aek Allah hi hai. Woh is se paak hai ke us ke aulad ho. Usi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai aur Allah hi ka karsaz hona kafi hai.^{172.} Masih ko hargiz Allah ka banda ban ne se aar na hoga aur na muqarrab farishton ko aar hoga. Aur jo Allah ki bandagi se inkar karega aur takabbur karega to Allah zarur sab ko apne paas jama karega.^{173.} Phir jo log iman laye aur jinhon ne nek kaam kiye hain to un ko woh pura pura ajr dega aur apne fazl se un ko mazid bhi dega aur jin logon ne aar aur takabbur kiya hai un ko dardnak azaab dega. Aur woh Allah ke muqable mein na kisi ko apna dost payeinge aur na madadgar.^{174.} Aye logo! tumharay paas tumharay Rab ki taraf se aek dalil aa chuki hai aur hum ne tumharay upar aek wazeh raushni utar di hai.

¹⁷⁵. Pas jo log Allah par iman laye aur us ko unhon ne mazbut pakad liya, un ko zarur Allah apni rehmat aur fazl mein dakhil karega aur un ko apni taraf sidha rasta dikhayega.¹⁷⁶ Log tum se hukum puch te hain. Keh do Allah tum ko kalalah (woh mooris jis ke bhai bahan ke ilawa koi aur waris maujud na ho) ke bare mein hukum batata hai. Agar koi shakhs mar jaye aur us ke koi aulad na ho aur us ke aek bahan ho to us ke liye us ke tarke ka nisf hai. Aur woh mard us bahan ka waris hoga, agar us bahan ke koi aulad na ho. Aur agar do behnein hon to un ke liye us ke tarke ka do tihayi hoga. Aur agar kayi bhai bahan mard aurtein hon to aek mard ke liye do aurton ke barabar hissa hai. Allah tumharay liye bayan karta hai, ta ke tum gumrah na ho aur Allah har cheez ka jannay wala hai.

5. SURAH-AL-MA'IDAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye iman walo! Ahad-o-paiman ko pura karo. Tumharay liye maweshi ki qism ke sab janwar halal kiye gaye, siwa un ke jin ka zikr aage kiya ja raha hai. Magar ihram ki halat mein shikar ko halal na jano. Allah hukum deta hai jo chahta hai.² Aye iman walo! Behurmati na karo Allah ki nishaniyon ki aur na hurmat walay mahinon ki aur na ahraam mein qurbani walay janwaron ki aur na patte bandhe huve niyaz ke janwar ki aur na hurmat walay ghar ki taraf aane walon ki jo apne Rab ka fazl aur us ki khushnudi dhundne nikle hain. Aur jab tum ahraam ki halat se bahar ajao to shikar karo. Aur kisi qaum ki dushmani ke us ne tum ko masjid-e-haram se roka hai, tum ko is par na ubhaare ke tum zyadati karne lago. Tum neki aur taqwa mein aek dosray ki madad karo aur gunah aur zyadati mein aek dosray ki madad na karo. Allah se daro. Beshak Allah sakht azaab dene wala hai.

3. Tum par haram kiya gaya murdar aur khun aur suwwar ka gosht aur woh janwar jo khuda ke siwa kisi aur naam par zabah kiya gaya ho aur woh jo margaya ho gala ghontne se ya chot se ya unche se gir kar ya Sing maarne se aur woh jis ko darinde ne khaya ho magar jis ko tum ne zabah kar liya aur woh jo kisi thaan par zabah kiya gaya ho aur yeh ke taqsim karo juye ke teeron se. Yeh gunah ka kaam hai. Aaj munkir tumharay deen ki taraf se mayus ho gaye. Pas tum un se na daro, sirf mujh se daro. Aaj main ne tumharay liye tumharay deen ko pura kar diya aur tum par apni naemat tamam kardi aur tumharay liye Islam ko deen ki haisiyat se pasand kar liya. Pas jo bhuk se majbur ho jaye, lekin woh gunah par mayal na ho to Allah bakhshne wala, mehrban hai.

4. Woh puchte hain ke un ke liye kya cheez halal ki gayi hai. Kaho ke tumharay liye suthri cheezein halal hain. Aur shikari janwaron mein se jin ko tum ne sadhaya hai, tum un ko sikhate ho us mein se jo Allah ne tum ko sikhaya. Pas tum un ke shikar mein se khao jo woh tumharay liye pakad rakhein. Aur un par Allah ka naam lo aur Allah se daro, Allah beshak jald hisab lene wala hai.⁵ Aaj tumharay liye sab suthri cheezein halal kardi gayin. Aur ahl-e-kitaab ka khana tumharay liye halal hai aur tumhara khana un ke liye halal hai. Aur halal hain tumharay liye paak daman aurtein momin aurton mein se aur paak daman aurtein un mein se jin ko tum se pehlay kitaab di gayi jab tum unhein un ke mehar dedo is tarah ke tum nikah mein lane walay ho, na elaniya badkari karo aur na khufiya aashnayi karo. Aur jo shakhs iman ke sath kufr karega to us ka amal zaya ho jayega aur woh akhirat mein nukhsan uthane walon mein se hoga.

6. Aye iman walo! jab tum namaz ke liye utho to apne chehron aur apne hathon ko kohniyon tak dho'o aur apne saron ka masah karo aur apne pairon ko takhnon tak dho'o. Aur agar tum halat-e-janabat mein ho to ghusl karlo. Aur agar tum mariz ho ya safar mein ho ya tum mein se koi istenja se aaye ya tum ne aurat se sohbat ki ho

phir tum ko pani na mile to paak mitti se tayammum karlo aur apne chehron aur hathon par us se masah karlo. Allah nahin chahta ke woh tum par koi tangi dale, balke woh chahta hai ke tum ko paak kare aur tum par apni naemat tamam kare ta ke tum shukr guzar bano.

⁷. Aur apne upar Allah ki naemat ko yad karo aur us ke is ahad ko yad karo jo us ne tum se liya hai. Jab tum ne kaha ke hum ne suna aur hum ne mana. Aur Allah se daro. Beshak Allah dilon ki baat tak janta hai.⁸ Aye iman walo! Allah ke liye insaf ke sath qaim rehne walay gawahi dene walay bano. Aur kisi giroh ki dushmani tum ko is par na ubhare ke tum insaf na karo, insaf karo. Yahi taqwa se zyada qarib hai aur Allah se daro beshak Allah ko khabar hai jo tum karte ho.⁹ Jo log iman laye aur Unhon ne nek amal kiya, un se Allah ka wada hai ke un ke liye bakhshish hai aur bada ajr hai.

¹⁰. Aur jinhon ne inkar kiya aur hamari nishaniyon ko jhutlaya, aise log dozakh walon mein se hain.¹¹ Aye Iman walo! apne upar Allah ke ehsan ko yad karo jab aek qaum ne irada kiya ke woh tum par dastdarazi kare to Allah ne tum se un ke hath ko rok diya. Aur Allah se daro aur iman walo ko Allah hi par bharosa hi karna chahiye.

¹². Aur Allah ne Bani Israil se ahad liya aur hum ne un mein barah sardar muqarrar kiye. Aur Allah ne kaha ke main tumharay sath hon. Agar tum namaz qaim karoge aur zakat ada karoge aur mere paighambaron par iman laoge aur un ki madad karoge aur Allah ko qarz-e-hasan doge to main tum se tumharay gunah zarur dour kar dunga aur tum ko zarur aise baghon mein dakhil karunga jin ke niche nehrein behti hongy. Pas tum mein se jo shakhs us ke baad inkar karega to woh sidhe raste se bhatak gaya.¹³ Pas un ki ahad shikani ki bina par hum ne un par laanat ki aur hum ne un ke dilon ko sakht kar diya. Woh kalaam ko us ki jagah se badal dete hain. Aur jo kuch un ko nasihat ki gayi thi, us ka bada hissa woh bhula baithy, Aur tum barabar un ki kisi na kisi khayanat se Agah hote

rehte ho, bajuz thode logon ke. Un ko maaf karo aur un se darguzar karo, Allah neki karne walon ko pasand karta hai.

¹⁴. Aur jo log kehte hain ke hum nasrani hain, un se hum ne ahad liya tha. Pas jo kuch un ko nasihat ki gayi thi, us ka bada hissa woh bhula baithy. Phir hum ne qiyamat tak ke liye un ke darmiyan dushmani aur bughz dal diya. Aur aakhir Allah un ko Agah kardega us se jo kuch woh kar rahe thay.

¹⁵. Aye ahl-e-kitaab, tumharay paas hamara Rasul aya hai. Woh kitab-e-ilahi ki bahut si baton ko tumharay samne khol raha hai jo tum chhupate thay. Aur woh darguzar karta hai bahut si cheezon se. Beshak tumharay paas Allah ki taraf se aek raushni aur aek wazeh karne wali kitaab aayi hai.¹⁶ Is ke zariye se Allah un logon ko salamati ki rahein dikhata hai jo us ki raza ke talib hain aur woh apni taufiq se un ko andheron se nikaal kar raushni mein laa raha hai aur sidhi raah ki taraf un ki rehnumayi karta hai.¹⁷ Beshak un logon ne kufr kiya jinhon ne kaha ke Khuda hi to Masih ibn Maryam hai. Kaho phir kaun ikhtiyar rakhta hai Allah ke aage agar woh chahta hai ke halak karde Masih ibn Maryam ko aur us ki maa ko aur jitne log zameen mein hain sab ko. Aur Allah hi ke liye hai badshahi aasmanon aur zameen ki aur jo kuch un ke darmiyan hai. Woh paida karta hai jo chahta hai aur Allah har cheez par qadir hai.

¹⁸. Aur Yahud-o-nasara kehte hain ke hum Khuda ke bete aur us ke mahboob hain. Tum kaho ke phir woh tumharay gunahon par tum ko saza kyun deta hai. Nahin, balke tum bhi us ki paida ki huvi makhluq mein se aek admi ho. Woh jis ko chahega bakhshega aur jis ko chahega azaab dega. Aur Allah hi ke liye hai badshahi aasmanon aur zameen ki aur jo kuch un ke darmiyan hai aur usi ki taraf laut kar jana hai.¹⁹ Aye ahl-e-kitaab, tumharay paas hamara Rasul aya hai, woh tum ko saaf saaf bata raha hai, Rasulon ke aek waqfe ke baad. Ta ke tum yeh na kaho ke hamaray paas koi khush khabari dene wala aur aagah karne wala nahin aya. Pas ab tumharay

paas khushkhabari dene wala aur darane wala agaya hai aur Allah har cheez par qadir hai.

²⁰. Aur jab Musa ne apni qaum se kaha ke aye meri qaum, apne upar Allah ke ehsan ko yad karo ke us ne tumharay andar nabi paida kiye. Aur tum ko badshah banaya aur tum ko woh diya jo dunya mein kisi ko nahin diya tha.²¹ Aye meri qaum, us paak zameen mein dakhil ho jao jo Allah ne tumharay liye likh di hai. Aur apni peeth ki taraf na lauto warna nuqsan mein pad jaoge.²² Unhon ne kaha ke aye Musa, wahan aek zabardast qaum hai. Hum hargiz wahan na jayeinge jab tak woh wahan se nikal na jayein. Agar woh wahan se nikal jayein to hum dakhil honge.²³ Do admi jo Allah se dar ne walon mein se thay aur un donon par Allah ne inaan kiya tha, unhon ne kaha ke tum un par hamla kar ke shahr ke phaatak mein dakhil ho jao. Jab tum us mein dakhil ho jaoge to tum hi ghalib hoge aur Allah par bharosa karo agar tum momin ho.²⁴ Unhon ne kaha ke aye Musa, hum kabhi wahan dakhil na honge jab tak woh log wahan hain. Pas tum aur tumhara khudawand donon ja kar lado, hum yahan baithy hain.

²⁵. Musa ne kaha ke aye mere Rab, apne aur apne bhai ke siwa kisi par mera ikhtiyar nahin. Pas tu hamaray aur is nafarman qaum ke darmiyan judai karde.²⁶ Allah ne kaha: “Woh mulk un par chalis sal ke liye haram kar diya gaya. Yeh log zameen mein bhatakte phireinge. Pas tum is nafarman qaum par afsos na karo.”

²⁷. Aur un ko Adam ke do beton ka qissa haq ke sath sunao. Jab ke un donon ne qurbani pesh ki to un mein se aek ki qurbani qubul huvi aur dosray ki qurbani qubul na huvi. Us ne kaha, “Main tujh ko maar dalunga.” Us ne jawab diya, “Allah to sirf muttaqiyon se qubul karta hai.”²⁸ Agar tum mujhe qatl karne ke liye hath uthaoge to main tum ko qatl karne ke liye tum par hath nahin uthaunga. Main darta hun Allah se jo sare jahan ka Rab hai.²⁹ Main chahta hun ke

mera aur apna gunah tu hi lele phir tu aag walon mein shamil ho jaye. Aur yahi saza hai zulm karne walon ki.

³⁰. Phir us ke nafs ne us ko apne bhai ke qatl par razi kar liya aur us ne us ko qatl kar dala. Phir woh nuqsan uthane walon mein shamil ho gaya.³¹ Phir Khuda ne aek kawwe ko bheja jo zameen mein kuredta tha, ta ke woh us ko dikhaye ke woh apne bhai ki lash ko kis tarah chhupaye. Us ne kaha afsos meri halat par ke main is kawwe jaisa bhi na ho saka ke apne bhai ki lash ko chhupa deta. Pas woh bahut sharminda huva.

³². Isi sabab se hum ne Bani Israil par yeh likh diya ke jo shakhs kisi ko qatl kare, baghair is ke keh us ne kisi ko qatl kiya ho ya zameen mein fasad barpa kiya ho to goya us ne sare admiyon ko qatl kar dala aur jis ne aek shakhs ko bachaya to goya us ne sare admiyon ko bacha liya. Aur hamaray paighambar un ke paas khule huve ahkam le kar aaye. Is ke bawujud un mein se bahut se log zameen mein zyadatiyan karte hain.³³ Jo log Allah aur us ke Rasul se ladte hain aur zameen mein fasad karne ke liye daudte hain, un ki saza yahi hai ke un ko qatl kiya jaye ya woh sulhi par chadhaye jayein ya un ke hath aur paon mukhalif samt se kate jayaein ya un ko mulk se bahar nikaal diya jaye. Yeh un ki ruswai dunya mein hai aur akhirat mein un ke liye bada azaab hai.³⁴ Magar jo log taubah kar lein tumharay qabu pane se pehlay to jaan lo ke Allah bakhshne wala, mehrban hai.

³⁵. Aye iman walo! Allah se daro aur us ka qurb talash karo aur us ki raah mein jidd-o-jahd karo ta ke tum falah pao.³⁶ Beshak jin logon ne kufr kiya hai ke agar un ke paas woh sab kuch ho jo zameen mein hai aur utna hi aur ho, ta ke woh us ko fidya mein de kar qiyamat ke din ke azaab se chhoot jayein, tab bhi woh un se qubul na ki jayegi aur un ke liye dardnak azaab hai.³⁷ Woh chaheinge ke aag se nikal jayein magar woh us se nikal na sakeinge aur un ke liye aek mustaqil azaab hai.³⁸ Aur chor mard aur chor aurat donon ke hath

kaat do. Yeh un ke kiye ka badla hai aur Allah ki taraf se ibratnak saza. Aur Allah ghalib aur Hakeem hai.³⁹ Phir jis ne apne zulm ke baad taubah ki aur islah karli to Allah beshak us par tawajju karega. Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁴⁰ Kya tum nahin jante ke Allah zameen aur aasmanon ki saltanat ka malik hai. Woh jis ko chahe saza de aur jis ko chahe maaf karde. Aur Allah har cheez par qadir hai.

⁴¹ Aye Paigambar, tum ko woh log ranj mein na dalien jo kufr ki raah mein badi tezi dikha rahe hain. Khwah woh un mein se hon jo apne munh se kehte hain ke hum iman laye, halanke ke un ke dil iman nahin laye ya un mein se hon jo Yahudi hain, jhut ke bade sunne walay, sunne walay dosray logon ki khatir jo tumharay paas nahin aaye. Woh kalaam ko us ke maqam se hata dete hain. Woh logon se kehte hain ke agar tum ko yeh hukum mile to qubul kar lena aur agar yeh hukum na mile to us se bach kar rehna. Aur jis ko Allah fitne mein dalna chahe to tum Allah ke muqabil us ke maamla mein kuch nahin kar sakte. Yahi woh log hain ke Allah ne chaha ke woh un ke dilon ko paak kare. Un ke liye dunya mein ruswayi hai aur akhirat mein un ke liye bada azaab hai.

⁴² Woh jhut ke bade sunne walay hain, haram ke bade khane walay hain. Agar woh tumharay paas ayein to khwah un ke darmiyan faisla karo ya un ko taal do. Agar tum un ko taal doge to woh tumhara kuch bigad nahin sakte. Aur agar tum faisla karo to un ke darmiyan insaf ke mutabiq faisla karo. Allah insaf karne walon ko pasand karta hai.⁴³ Aur woh kaise tum ko hakam banate hain, halanke ke un ke paas Tawrat hai jis me Allah ka hukum maujud hai, aur phir woh us se munh mod rahe hain. Aur yeh log hargiz iman walay nahin hain.

⁴⁴ Beshak hum ne Tawrat utari hai jis me hidayat aur raushni hai. Isi ke mutabiq, Khuda ke farmanbardar Anbiya Yahudi logon ka faisla karte thay aur un ke Darvesh aur Ulama bhi. Is liye ke woh

Khuda ki kitaab par nigehban thay. Aur woh us ke gawah thay. Pas tum insanon se na daro, mujh se daro aur meri ayaton ko mata-e-haqir ke iwaz na becho. Aur jo koi is ke muafiq faisla na kare jo Allah ne utara hai to wohi log munkirin hain.⁴⁵ Aur hum ne is kitaab mein un par likh diya ke jaan ke badle jaan aur ankh ke badle ankh aur nak ke badle nak aur kaan ke badle kaan aur daant ke badle daant aur zakhmon ka badla un ke barabar. Phir jis ne us ko maaf kar diya to woh us ke liye kaffara hai. Aur jo shakhs us ke muafiq faisla na kare jo Allah ne utara to wohi log zalim hain.⁴⁶ Aur hum ne un ke piche Isa ibn Maryam ko bheja tasdiq karte huve apne se qabl ki kitaab Tawrat ki aur hum ne us ko Injil di jis me hidayat aur noor hai aur woh tasdiq karne wali thi apne se agli kitaab Tawrat ki aur hidayat aur nasihat darne walon ke liye.

⁴⁷. Aur chahiye ke Injil walay is ke faisla karein jo Allah ne us mein utara hai. Aur jo koi us ke muafiq faisla na kare jo Allah ne utara to wohi log nafarman hain.

⁴⁸. Aur hum ne tumhari taraf kitaab utari haq ke sath, tasdiq karne wali pichli kitaab ki aur us ke mazamin par nigehban. Pas tum un ke darmiyan faisla karo us ke mutabiq jo Allah ne utara. Aur jo haq tumharay paas aya hai, us ko chhod kar un ki khwahishon ki pairavi na karo. Hum ne tum mein se har aek ke liye aek shariyat aur aek tariqa thahraya. Aur agar Khuda chahta to tum ko aek hi ummat bana deta. Magar Allah ne chaha ke woh apne diye huve hukmon mein tumhari azmaish kare. Pas tum bhalaiyon ki taraf daudo. Aakhir kar tum sab ko Khuda ki taraf palat kar jana hai. Phir woh tum ko Agah kar dega, us cheez se jis mein tum ikhtilaf kar rahe thay.

⁴⁹. Aur un ke darmiyan us ke mutabiq faisla karo jo Allah ne utara hai aur un ki khwahishon ki pairavi na karo aur un logon se bacho ke kahin woh tum ko phusla dein tumharay upar Allah ke utare huve kisi hukum se. Pas agar woh phir jayein to jaan lo ke Allah un ko un ke baaz gunahon ki saza dena chahta hai. Aur yaqinan logon

mein se zyada admi nafarman hain.⁵⁰ Kya yeh log jahiliyat ka faisla chahte hain? Aur Allah se behtar kis ka faisla ho sakta hai, un logon ke liye jo yaqin karna chahein.

⁵¹ Aye iman walo! Yahud aur Nasara ko dost na banao. Woh aek dosray ke dost hain. Aur tum mein se jo shakhs un ko apna dost banayega to woh un hi mein se hoga. Allah zalim logon ko raah nahin dikhata.⁵² Tum dekhte ho ke jin ke dilon mein rog hai, woh un hi ki taraf daud rahe hain. Woh kehte hain ke hum ko yeh andesha hai ke hum kisi musibat mein na phans jayein. To mumkin hai ke Allah fatah dede ya apni taraf se koi khas baat zahir kare to yeh log us cheez par jis ko yeh apne dilon mein chhupaye huve hain nadim honge.⁵³ Aur us waqt ahl-e-iman kaheinge kya yeh wohi log hain jo zor-o-shor se Allah ki qasmein kha kar yaqin dila te thay ke hum tumharay sath hain. Un ke sare amaal zaya ho gaye aur woh ghate mein rahe.

⁵⁴ Aye iman walo! tum mein se jo shakhs apne deen se phir jaye to Allah jald aise logon ko uthayega jo Allah ko mahboob honge aur Allah un ko mahboob hoga. Woh mominon ke liye narm aur munkiron ke upar sakht honge. Woh Allah ki raah mein jihad kareinge aur kisi malammat karne walay ki malammat se na dareinge. Yeh Allah ka fazl hai. Woh jis ko chahta hai ata karta hai. Aur Allah wusat wala hai aur ilm wala hai.⁵⁵ Tumharay dost to bas Allah aur us ka Rasul aur woh iman walay hain jo namaz qaim karte hain aur zakat ada karte hain aur woh Allah ke aage jhukne walay hain.⁵⁶ Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul aur iman walon ko dost banaye to beshak Allah ki jamaat hi ghalib rehne wali hai.

⁵⁷ Aye iman walo! un logon ko apna dost na banao jinhon ne tumharay deen ko mazaq aur khel bana liya hai, un logon mein se jin ko tum se pehlay kitaab di gayi aur na munkiron ko. Aur Allah se darte raho agar tum iman walay ho.⁵⁸ Aur jab tum namaz ke liye pukarte ho to woh log us ko mazaq aur khel bana lete hain. Us ki

waja yeh hai ke woh aql nahin rakhte.⁵⁹ Kaho ke aye ahl-e-kitaab, tum hum se sirf is liye zid rakhte ho ke hum iman laye Allah par aur us par jo hamari taraf utara gaya aur us par jo hum se pehlay utra. Aur tum mein se aksar log nafarman hain.⁶⁰ Kaho kya mein tum ko bataun ke woh jo Allah ke yahan anjam ke aetibar se is se bhi zyada bura hai. Woh jis par Khuda ne laanat ki aur jis par us ka ghazab huva. Aur jin mein se bandar aur suwwar bana diye gaye aur unhon ne shaitan ki parastish ki. Aise log maqam ke aetibar se badtar aur raah-e-raast se bahut dour hain.

⁶¹. Aur jab woh tumharay paas ate hain to kehte hain ke hum iman laye, halanke woh munkir aaye thay aur munkir hi chale gaye. Aur Allah khub janta hai us cheez ko jise woh chhupate hain.⁶² Aur tum un mein se aksar ko dekhoge ke woh gunah aur zulm aur haram khane par daudte hain. Kaise bure kaam hain jo woh kar rahe hain.⁶³ Un ke mashaikh aur ulama un ko kyun nahin rokhte gunah ki baat kehne se aur haraam khane se. Kaise bure kaam hain jo woh kar rahe hain.

⁶⁴. Aur Yahud kehte hain ke Khuda ke hath bandhe huve hain. Unhin ke hath bandh jayein aur laanat ho un ko us kehne par. Balke Khuda ke donon hath khule huve hain. Woh jis tarah chahta hai kharch karta hai. Aur tumharay upar tumharay Parwardigar ki taraf se jo kuch utra hai, woh un mein se aksar logon ki sarkashi aur inkar ko badha raha hai. Aur hum ne un ke darmiyan dushmani aur kina qiyamat tak ke liye dal diya hai. Jab kabhi woh ladai ki aag bhadkate hain to Allah us ko bujha deta hai. Aur woh zameen mein fasad phailane mein sargarm hain. Halanke Allah fasad barpa karne walon ko pasand nahin karta.

⁶⁵. Aur agar ahl-e-kitaab iman late aur Allah se darte to hum zarur un ki buraiyan un se dour kardete aur un ko naemat ke baghon mein dakhil karte.⁶⁶ Aur agar woh Tawrat aur Injil ki pabandi karte aur us ki jo un par un ke Rab ki taraf se utara gaya hai to woh khate apne

upar se aur apne qadmon ke niche se. Kuch log un mein se sidhi raah par hain, lekin zyada un mein se aise hain jo bahut bura kar rahe hain.

⁶⁷ Aye Paighambar, jo kuch tumharay upar tumharay Rab ki taraf se utra hai us ko pahunchao. Aur agar tum ne aisa nahin kiya to tum ne Allah ke paigham ko nahin pahunchaya. Aur Allah tum ko logon se bachayega. Allah yaqinan munkir logon ko raah nahin deta.

⁶⁸ Keh do, aye ahl-e-kitaab, tum kisi cheez par nahin jab tak tum qaim na karo Tawrat aur Injil ko aur us ko jo tumharay upar utra hai tumharay Rab ki taraf se. Aur jo kuch tumharay upar tumharay Rab ki taraf se utara gaya hai, woh zarur un mein se aksar ki sarkashi aur inkar ko badhayega. Pas tum inkar karne walon ke upar afsos na karo.⁶⁹ Be shak jo log iman laye aur jo log Yahudi huve aur Sabi aur Nasrani, jo shakhs bhi iman laye Allah par aur akhirat ke din par aur nek amal kare to un ke liye na koi andesha hai aur na woh ghamgin honge.

⁷⁰ Hum ne Bani Israil se ahad liya aur un ki taraf bahut se Rasul bheje. Jab koi Rasul un ke paas aisi baat le kar aya jis ko un ka dil na chahatha to baazon ko unhon ne jhutlaya aur baazon ko qatl kar diya.⁷¹ Aur khayal kiya ke kuch kharabi nahin hogi. Pas woh andhe aur behre ban gaye. Phir Allah ne un par tawajju ki. Phir un mein se bahut se andhe aur behre ban gaye. Aur Allah dekhta hai jo kuch woh kar rahe hain.

⁷² Yaqinan un logon ne kufr kiya jinhon ne kaha ke Khuda tu hi Masih ibn Maryam hai. Halanke Masih ne kaha tha ke "Aye Bani Israil, Allah ki ibadat karo jo mera Rab hai aur tumhara Rab bhi." Jo shakhs Allah ka sharik thahrayega to Allah ne haraam ki us par jannat aur us ka thikana aag hai. Aur zalimon ka koi madadgar nahin.⁷³ Yaqinan in logon ne kufr kiya jinhon ne kaha ke Khuda teen mein ka tiska hai. Halanke koi mabood nahin bajuz aek mabood ke. Aur agar woh baaz na aaye us se jo woh kehte hain to un mein

se kufr par qaim rehne walon ko aek dardnak azaab pakdega.⁷⁴ Yeh log Allah ke aage taubah kyun nahin karte aur us se maafi kyun nahin chahte? Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁷⁵ Masih ibn Maryam to sirf aek Rasul hain. Un se pehlay bhi bahut se Rasul guzar chuke hain. Aur un ki maa aek rastbaz khatun thi. Donon khana khate thay. Dekho hum kis tarah un ke samne dalilein bayan kar rahe hain. Phir dekho woh kidhar ulte chale jarahe hain.⁷⁶ Kaho, kya tum Allah ko chhod kar aisi cheez ki ibadat karte ho jo na tumharay nuqsan ka ikhtiyar rakhti hai aur na nafa ka. Aur sunne wala aur janne wala sirf Allah hi hai.

⁷⁷ Kaho, aye Ahl-e-Kitaab, apne deen mein na haq ghulu na karo aur un logon ke khayalat ki pairavi na karo jo is se pehlay gumrah huve aur jinhon ne bahut se logon ko gumrah kiya. Aur woh sidhi raah se bhatak gaye.

⁷⁸ Bani Israil mein se jin logon ne kufr kiya, un par laanat ki gai Dawud aur Isa ibn Maryam ki zaban se. Is liye ke unhon ne nafarmani ki aur woh had se aage badh jate thay.⁷⁹ Woh aek dosray ko mana nahin karte thay us burai se jo woh karte thay. Nihayat bura kaam tha jo woh kar rahe thay.⁸⁰ Tum un mein bahut admi dekhoge ke kufr karne walon se dosti rakhte hain. Kaisi buri cheez hai jo unhon ne apne liye aage bheji hai ke Khuda ka ghazab huva un par aur woh hamesha azaab mein pade raheinge.⁸¹ Agar woh iman rakhne walay hote Allah par aur Nabi par aur us par jo us ki taraf utra to woh munafiqon ko dost na banate. Magar un mein aksar nafarman hain.

⁸² Iman walon ke sath adawat mein tum sab se badh kar Yahud aur Mushrikin ko paoge. Aur iman walon ke sath dosti mein tum sab se zyada un logon ko paoge jo apne aap ko Nasara kehte hain. Yeh is liye ke un mein alim aur raahib hain. Aur is liye ke woh takabbur nahin karte.⁸³ Aur jab woh us kalimah ko sunte hain jo Rasul par utara gaya hai to tum dekhoge ke un ki ankhone se aansoo jari hain,

is sabab se ke unhon ne haq ko pehchana. Woh pukar uthte hain ke “Aye hamaray Rab! Hum iman laye. Pas tu hum ko gawahi dene walon mein likh le”⁸⁴. Aur hum kyun na iman layein Allah par aur us haq par jo hamein pahuncha hai jab ke hum yeh aarzu rakhte hain ke hamara Rab hamein salih logon ke sath shamil kare.⁸⁵ Pas Allah un ko us qaul ke badle mein aise bagh dega jin ke niche nehrein behti honghi, woh un mein hamesha raheinge. Aur yahi badla hai nek amal karne walon ka.⁸⁶ Aur jinhon ne inkar kiya aur hamari nishaniyon ko jhutlaya to wohi log dozakh walay hain.

⁸⁷. Aye iman walo! un suthri cheezon ko haraam na thaharao jo Allah ne tumharay liye halal ki hain aur had se na badho. Allah had se badhne walon ko pasand nahin karta.⁸⁸ Aur Allah ne tum ko jo halal cheezein di hain, un mein se khao. Aur Allah se daro jis par tum iman laye ho.⁸⁹ Allah tum se tumhari be mani qasmon par giraft nahin karta. Magar jin qasmon ko tum ne mazbut bandha, un par woh zarur tumhari giraft karega. Aisi qasam ka kaffara hai das miskinon ko ausat darja ka khana khila na jo tum apne ghar walon ko khilate ho ya Kapda pehna dena ya aek gardan azad karna. Aur jis ko muyassar na ho woh teen din ke roze rakhe. Yeh kaffara hai tumhari qasmon ka jab ke tum qasam kha baitho. Aur apni qasmon ki hifazat karo. Is tarah Allah tumharay liye apne ahkam bayan karta hai ta ke tum shukr ada karo.

⁹⁰. Aye iman walo! sharab aur juwa aur than aur paanse sab gande kaam hain, shaitan ke. Pas tum in se bacho ta ke tum falah pao.⁹¹ Shaitan to yahi chahta hai ke sharab aur juwe ke zariye woh tumharay darmiyan dushmani aur bughz dal de aur tum ko Allah ki yad aur namaz se rokde. To kya tum in se baaz aaoge? ⁹². Aur itaat karo Allah ki aur itaat karo Rasul ki aur bacho. Agar tum aeraz karoge to jaan lo ke hamaray Rasul ke zimme sirf khol kar pahuncha dena hai.⁹³ Jo log iman laye aur nek kaam kiye un par us cheez mein koi gunah nahin jo woh kha chuke. Jab ke woh dare aur iman laye

aur nek kaam kiya. Phir dare aur iman laye phir dare aur nek kaam kiya. Aur Allah nek kaam karne walon ke sath mohabbat rakhta hai.

⁹⁴. Aye iman walo! Allah tumhein us shikar ke zariye se azmaish mein dalega jo bilkul tumharay hathon aur tumharay nezon ki zad mein hoga, ta ke Allah jane kaun shakhs us se bin dekhe darta hai. Phir jis ne us ke baad zyadati ki to us ke liye dardnak azaab hai.

⁹⁵. Aye iman walo! shikar ko na maro jab ke tum halat-e-ahraam mein ho. Aur tum mein se jo shakhs us ko jaan boojh kar mare to us ka badla usi tarah ka janwar rahe jaisa ke us ne mara hai, jis ka faisla tum mein se do adil admi kareinge aur yeh nazranah Ka'bah pahunchaya jaye. Ya us ke kaffarah mein kuch mohtajon ko khana khilana hoga. Ya us ke barabar roze rakhne honge, ta ke woh apne kiye ki saza chakhe. Allah ne maaf kiya jo kuch ho chuka. Aur jo shakhs phirega to Allah us se badla lega. Aur Allah zabardast hai, badla lene wala hai.

⁹⁶. Tumharay liye darya ka shikar aur us ka khana jayiz kiya gaya, tumharay faide ke liye aur qafilon ke liye. Aur jab tak tum ahraam mein ho, khushki ka shikar tumharay upar haram kiya gaya. Aur Allah se daro jis ke paas tum hazir kiye jaoge.⁹⁷ Allah ne Ka'bah, hurmat walay ghar ko logon ke liye qayam ka baais banaya. Aur hurmat walay mahinon ko aur qurbani ke janwaron ko aur gale mein patte pade huve janwaron ko bhi yeh is liye ke tum jano ke Allah ko maalum hai jo kuch aasmanon mein aur jo kuch zameen mein hai. Aur Allah har cheez se waqif hai.⁹⁸ Jaan lo ke Allah ka azaab sakht hai aur be shak Allah bakhshne wala, mehrban hai.

⁹⁹. Rasul par sirf pahuncha dene ki zimmadari hai. Allah janta hai jo kuch tum zahir karte ho aur jo kuch tum chhupate ho.¹⁰⁰ Kaho ke na paak aur paak barabar nahin ho sakte, agarche na paak ki kasrat tum ko bhali lage. Pas Allah se daro, aye aql walo! Ta ke tum falah pao.

¹⁰¹. Aye iman walo! aisi baton ke mutaalliq sawal na karo ke agar woh tum par zahir ki jayein to woh tum ko giran guzrein. Aur agar

tum un ke mutaalliq sawal karoge aise waqt mein jab ke Qur'an utar raha hai to woh tum par zahir kardi jayeingi. Allah ne un se darguzar kiya. Aur Allah bakhshne wala, tahammul wala hai.¹⁰² Aisi hi batein tum se pehlay aek jamaat ne puchi, phir woh unke munkir ho kar reh gaye.¹⁰³ Allah ne Bahira aur Saiba aur Wasila aur Haam (buton ke naam par chhode huve janwar) muqarrar nahin kiye. Magar jin logon ne kufr kiya woh Allah par jhut bandhte hain aur un mein se aksar aql se kaam nahin lete.¹⁰⁴ Aur jab un se kaha jata hai ke Allah ne jo kuch utara hai us ki taraf aao aur Rasul ki taraf aao to woh kehte hain ke hamaray liye wohi kafi hai jis par hum ne apne badon ko paya hai. Kya agarche un ke bade na kuch jante hon aur na hidayat par hon.¹⁰⁵ Aye iman walo! tum apni fikr rakho. Koi gumrah ho to us se tumhara kuch nuqsan nahin agar tum hidayat par ho. Tum sab ko Allah ke paas laut kar jana hoga, phir woh tum ko batayega jo kuch tum kar rahe thay.

¹⁰⁶. Aye iman walo! tumharay darmiyan gawahi wasiyat ke waqt, jab ke tum mein se kisi ki maut ka waqt ajaye, is tarah hai ke do motabar admi tum mein se gawah hon. Ya agar tum safar ki halat mein ho aur wahan maut ki musibat pesh ajaye to tumharay ghairon mein se do gawah le liye jayeinge. Phir agar tum ko shubah ho jaye to donon gawahon ko namaz ke baad rok lo aur woh donon khuda ki qasam kha kar kahein ke hum kisi qimat ke iwaz is ko na becheinge khwah koi qarabatdar hi kyun na ho. Aur na hum Allah ki gawahi ko chhupayeinge. Agar hum aisa kareinge to be shak hum gunahgar honge.¹⁰⁷ Phir agar pata chale ke in donon ne koi haq talafi ki hai to un ki jagah do aur shakhs un logon mein se khade hon jin ka haq pichle do gawahon ne maar na chaha tha. Woh Khuda ki qasam khayein ke hamari gawahi in donon ki gawahi se zyada bar haq hai aur hum ne koi zyadati nahin ki hai. Agar hum aisa karein to hum zalimon mein se honge.¹⁰⁸ Yeh qaribtarin tariqa hai ke log gawahi theek dein, ya is se darein ke hamari qasam un ki qasam ke baad ulti

padegi. Aur Allah se daro aur suno. Allah nafarmanon ko sidhi raah nahin chalata.

¹⁰⁹. Jis din Allah paighambaron ko jama karega, phir puchhega tum ko kya jawab mila tha? Woh kaheinge hamein kuch ilm nahin, chhupi huvi baton ko janne wala tu hi hai.¹¹⁰ Jab Allah kahega aye Isa ibn-e-Maryam, meri is naemat ko yad karo jo maine tum par aur tumhari maa par kiya jab ke maine ruh-e-paak se tumhari madad ki. Tum logon se kalaam karte thay goad mein bhi aur badi umr mein bhi. Aur jab main ne tum ko kitaab aur hikmat aur Tawrat aur Injil ki talim di. Aur jab tum mitti se parinde jaisi surat mere hukum se banate thay phir us mein phunk maarte thay to woh mere hukum se parinda ban jati thi. Aur tum andhe aur juzami ko mere hukum se achcha kar dete thay. Aur jab tum murdon ko mere hukum se nikal khada karte thay. Aur jab maine bani Israil ko tum se roka jab ke tum un ke paas khuli nishaniyan le kar aaye to un ke munkiron ne kaha yeh to bas aek khula huva jadu hai.

¹¹¹. Aur jab main ne hawariyon ke dil mein dal diya ke mujh par iman lao aur mere Rasul par iman lao, to unhon ne kaha ke hum iman laye aur tu gawah rah ke hum farmanbardar hain.¹¹² Jab hawariyon ne kaha ke aye Isa ibn-e-Maryam, kya tumhara Rab yeh kar sakta hai ke hum par aasman se aek khawan utare? Isa ne kaha Allah se daro agar tum iman walay ho.¹¹³ Unhon ne kaha ke hum chahte hain ke hum is mein se khayein aur humaray dil mutmain hon aur hum yeh jaan lein ke tu ne hum se sach kaha aur hum us par gawahi dene walay ban jayein.¹¹⁴ Isa ibn-e-Maryam ne dua ki ke aye Allah, hamaray Rab, to aasman se hum par aek khwan utar jo hamaray liye aek Eid ban jaye, hamaray aglon ke liye aur hamaray pichlon ke liye aur teri taraf se aek nishani ho. Aur hum ko ata kar, tu hi behtarin ata karne wala hai.¹¹⁵ Allah ne kaha main ye khwan zarur tum par utarunga. Phir us ke baad tum mein se jo shakhs munkir hoga, us ko main aisi saza dunga jo dunya mein kisi ko na di hogi.

¹¹⁶. Aur jab Allah puchega ke aye Isa ibn-e-Maryam, kya tum ne logon se kaha tha ke mujh ko aur meri maa ko khuda ke siwa mabood banalo. Woh jawab deinge ke tu paak hai, mera yeh kaam na tha ke main woh baat kahun jis ka mujhe koi haq nahin. Agar main ne yeh kaha hoga to tujh ko zarur maalum hoga. Tu janta hai jo mere ji mein hai aur main nahin janta jo tere ji mein hai, beshak tu hi hai chhupi baton ka janne wala.¹¹⁷ Main ne un se wohi baat kahi jis ka tu ne mujhe hukum diya tha, yeh ke Allah ki ibadat karo jo mera Rab hai aur tumhara bhi. Aur main un par gawah tha jab tak main un mein raha. Phir jab tu ne mujhe wafat dedi to un par tu hi nigran tha aur tu har cheez par gawah hai.¹¹⁸ Agar tu un ko saza de to woh tere bande hain aur agar tu un ko maaf karde to tu hi zabardast hai, hikmat wala hai.¹¹⁹ Allah kahega aaj woh din hai ke sachchon ko un ka sach kaam ayega. Un ke liye bagh hain jin ke niche nehrein beh rahi hain. Un mein woh hamesha raheinge. Allah un se razi huva aur woh Allah se razi huve. Yahi hai badi kamyabi.¹²⁰ Aasmanon aur zameen aur jo kuch un mein hai sab ki badshahi Allah hi ke liye hai aur woh har cheez par qadir hai.

6. SURAH-AL-AN'AM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Tareef Allah ke liye hai jis ne aasmanon aur zameen ko paida kiya aur tarikiyon aur raushni ko banaya. Phir bhi munkir log dosron ko apne Rab ka hamsar thahirate hain.² Wohi hai jis ne tum ko mitti se paida kiya, phir aek muddat muqarrar ki aur muqarrar muddat usi ke ilm mein hai. Phir bhi tum shak karte ho.³ Aur wohi Allah aasmanon mein hai aur zameen mein. Woh tumharay chhupe aur khule ko janta hai aur woh janta hai jo kuch tum karte ho.

⁴. Aur un ke Rab ki nishaniyon mein se jo nishani bhi un ke paas aati hai, woh us se aeraz karte hain.⁵ Chunanche jo haq un ke paas

aya hai, us ko bhi unhon ne jhutla diya. Pas anqarib un ke paas us cheez ki khabrein ayeingi jis ka woh mazaq udate thay.⁶ Kya unhon ne nahin dekha ke hum ne un se pehlay kitni qaumon ko halak kar diya. Un ko hum ne zameen mein jamadiya tha jitna tum ko nahin jamaya aur hum ne un par aasman se khub barish barsayi aur hum ne nehrein jari ki jo un ke niche behti thi, phir hum ne un ko un ke gunahon ke baais halak kar dala. Aur un ke baad hum ne dosri qaumon ko uthaya.

⁷. Aur agar hum tum par aisi kitaab utarte jo kaghaz mein likhi hoti aur woh us ko apne hathon se chu bhi lete, tab bhi inkar karne walay yeh kehte ke yeh to aek khula huva jadu hai.⁸ Aur woh kehte hain ke is par koi farishta kyun nahin utara gaya. Aur agar hum koi farishta utarte to maamla ka faisla ho jata, phir unhein koi mohlat na milti.⁹ Aur agar hum kisi farishte ko Rasul bana kar bhejte to us ko bhi admi banate aur un ko usi shubah mein dal dete jis mein woh ab pade huve hain.¹⁰ Aur tum se pehlay bhi Rasulon ka mazaq udaya gaya tha, to un mein se jin logon ne mazaq udaya, un ko us cheez ne aa ghera jis cheez ka woh mazaq udate thay.¹¹ Kaho, zameen mein chalo phiro aur dekho ke jhutla ne walon ka anjam kya huva.

¹². Pucho ke kis ka hai jo kuch aasmanon aur zameen mein hai. Kaho, sab kuch Allah ka hai. Us ne apne upar rehmat likh li hai. Woh zarur tum ko jama karega qiyamat ke din, is mein koi shak nahin. Jin logon ne apne aap ko ghate mein dala, wohi hain jo is par iman nahin late.¹³ Aur Allah hi ka hai jo kuch thahrta hai raat mein aur jo kuch din mein. Aur woh sab kuch sunne wala, janne wala hai.¹⁴ Kaho, kya main Allah ke siwa kisi aur ko madadgar banaon jo banane wala hai aasmanon aur zameen ka? Aur woh sab ko khilata hai aur us ko koi nahin khilata. Kaho mujh ko hukum mila hai ke main sab se pehlay Islam lane wala banaon aur tum hargiz mushrikon mein se na bano.¹⁵ Kaho, agar main apne Rab ki nafarmani karun to main aek bade din ke azaab se darta hun.

^{16.} Jis shakhs se woh is roz hata liya gaya, us par Allah ne bada rahem farmaya aur yahi khuli huvi kamyabi hai.

^{17.} Aur agar Allah tujh ko koi dukh pahunchaye to us ke siwa koi us ka dour karne wala nahin.^{18.} Aur agar Allah tujh ko koi bhalai pahunchaye to woh har cheez par qadir hai. Aur usi ka zor hai apne bandon par. Aur woh hikmat wala, sab ki khabar rakhne wala hai.

^{19.} Tum pucho ke sab se bada gawah kaun hai. Kaho, Allah, woh mere aur tumharay darmiyan gawah hai aur mujh par yeh Qur'an utra hai, ta ke main tum ko is se khabardar kar dun aur us ko jise yeh pahunche. Kya tum is ki gawahi dete ho ke khuda ke sath kuch aur mabood bhi hain? Kaho, main is ki gawahi nahin deta. Kaho, woh to bas aek hi maabud hai aur main bari hun tumharay shirk se.

^{20.} Jin logon ko hum ne kitaab di hai, woh us ko pehchante hain jaise apne beton ko pehchante hain. Jin logon ne apne ko ghate mein dala, woh is ko nahin mante.^{21.} Aur us shakhs se zyada zalim kaun hoga jo Allah par bohtan bandhe ya Allah ki nishaniyon ko jhutlaye. Yaqinan zalimon ko falah nahin milti.^{22.} Aur jis din hum un sab ko jama kareinge, phir hum kaheinge un sharik thahirane walon se ke tumharay woh sharik kahan hain jin ka tum ko dawa tha.^{23.} Phir un ke paas koi fareb na rahega magar yeh ke woh kaheinge ke Allah apne Rab ki qasam, hum shirk karne walay na thay.^{24.} Dekho yeh kis tarah apne aap par jhut bole aur khoyi gaein un se woh batein jo woh banaya karte thay.

^{25.} Aur un mein baaz log aise hain jo tumhari taraf kaan lagate hain aur hum ne un ke dilon par parde dal diye hain ke woh is ko na samjhein. Aur un ke kanon mein bojh hai. Agar woh tamam nishaniyan dekh lein tab bhi woh un par iman na layeinge. Yahan tak ke jab woh tumharay paas tum se jhagadne aate hain to woh munkir kehte hain ke yeh to bas pehlay logon ki kahaniyan hain.^{26.} Woh logon ko rokhte hain aur khud bhi is se alag rehte hain. Woh khud apne aap ko halak kar rahe hain magar woh nahin samajhte.

²⁷. Aur agar tum un ko is waqt dekho jab woh aag par khade kiye jayeinge aur kaheinge ke kash hum phir bhej diye jayein to hum apne Rab ki nishaniyon ko na jhutlayein aur hum iman walon mein se ho jayein.²⁸ Ab un par woh cheez khul gai jis ko woh is se pehlay chhupate thay. Aur agar woh wapas bhej diye jayeinge to woh phir wohi kareinge jis se woh roke gaye thay. Aur beshak woh jhute hain.

²⁹. Aur woh kehte hain ke zindagi to bas yahi hamari dunya ki zindagi hai. Aur hum phir uthaye jane walay nahin.³⁰ Aur agar tum us waqt dekhte jab ke woh apne Rab ke samne khade kiye jayeinge. Woh un se puchhega, “Kiya yeh haqiqat nahin hai,” woh jawab deinge “Han, hamaray Rab ki qasam, yeh haqiqat hai.” Khuda farmayega, “Achcha to azaab chakho us inkar ke badle jo tum karte thay.”³¹ Yaqinan woh log ghate mein rahe jinhon ne Allah se milne ko jhutlaya. Yahan tak ke jab woh ghadi un par achanak ayegi to woh kaheinge, “Haay afsos, is baab mein hum ne kaisi kotahi ki aur woh apne bojh apni peethon par uthaye huve honge. Dekho, kaisa bura bojh hai jis ko woh uthayeinge.”³² Aur dunya ki zindagi to bas khel tamasha hai aur akhirat ka ghar behtar hai un logon ke liye jo taqwa rakhte hain, kya tum nahin samajhte.

³³. Hum ko maalum hai ke woh jo kuch kehte hain us se tum ko ranj hota hai. Yeh log tum ko nahin jhutlate balke yeh zalim darasl Allah ki nishaniyon ka inkar kar rahe hain.³⁴ Aur tum se pehlay bhi Rasulon ko jhutlaya gaya to unhon ne jhutlaye jane aur taklif pahunchane par sabr kiya yahan tak ke un ko hamari madad pahunch gai. Aur Allah ki baton ko koi badalne wala nahin. Aur paighambaron ki kuch khabrein tum ko pahunch hi chuki hain.³⁵ Aur agar un ki berukhi tum par giran guzar rahi hai to agar tum mein kuch zor hai to zameen mein koi surang dhundo ya aasman mein sidhi lagao. Aur un ke liye koi nishani le aao. Aur agar Allah chahta to un sab ko hidayat par jama kar deta. Pas tum nadanon

mein se na bano.³⁶ Qubul to wohi log karte hain jo sunte hain aur murdon ko Allah uthayega, phir woh us ki taraf lautaye jayeinge.

³⁷. Aur woh kehte hain ke Rasul par koi nishani us ke Rab ki taraf se kyun nahin utri. Kaho, Allah beshak qadir hai ke koi nishani utare, magar aksar log nahin jante.³⁸ Aur jo bhi janwar zameen par chalta hai aur jo bhi parinda apne donon bazuon se udta hai, woh sab tumhari hi tarah ke anwa hain. Hum ne likhne mein koi cheez nahin chhodi hai. Phir sab apne Rab ke paas ikhatay kiye jayeinge.

³⁹. Aur jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya, woh behre aur gunge hain, tarikiyon mein pade huve hain. Allah jis ko chahta hai bhatka deta hai aur jis ko chahta hai sidhi raah par laga deta hai.

⁴⁰. Kaho, yeh batao ke agar tum par Allah ka azaab aaye ya qiyamat ajaye to kya tum Allah ke siwa kisi aur ko pukaroge? Batao agar tum sachche ho.⁴¹ Balke tum usi ko pukaroge. Phir woh dour kar deta hai us musibat ko jis ke liye tum us ko pukarte ho, agar woh chahta hai. Aur tum bhul jate ho un ko jinhein tum sharik thahirate ho.

⁴². Aur tum se pehlay bahut si qaumon ki taraf hum ne Rasul bheje. Phir hum ne un ko pakda sakhti mein aur taklif mein ta ke woh gidgidayein.⁴³ Pas jab hamari taraf se un par sakhti aai to kyun na woh gidgidaye, balke un ke dil sakht ho gaye. Aur shaitan un ke amal ko un ki nazar mein khushnuma kar ke dikhata raha.⁴⁴ Phir jab unhon ne is nasihat ko bhula diya jo un ko ki gai thi to hum ne un par har cheez ke darwaze khol diye. Yahan tak ke jab woh us cheez par khush ho gaye jo unhein di gai thi to hum ne un ko achanak pakad liya. Us waqt woh naummid ho kar reh gaye.⁴⁵ Pas un logon ki jadd kaatdi gai jinhon ne zulm kiya tha aur sari tareef Allah ke liye hai, tamam jahanon ka Rab.

⁴⁶. Kaho, yeh batao ke Allah agar chean le tumharay kaan aur tumhari ankhein aur tumharay dilon par mohr karde to Allah ke siwa kaun mabood hai jo us ko wapas laye. Dekho hum kyun kar

tarah tarah se nishaniyan bayan karte hain, phir bhi woh aeraz karte hain.⁴⁷ Kaho, yeh batao agar Allah ka azaab tumharay upar achanak ya elaniya ajaye to zalimon ke siwa aur kaun halak hoga.⁴⁸ Aur Rasulon ko hum sirf khushkhabari dene walay ya darane walay ki haisiyat se bhejte hain. Phir jo iman laya aur apni islah ki to un ke liye na koi andeshah hai aur na woh ghamgin honge.⁴⁹ Aur jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya to un ko azaab pakad lega is liye ke woh nafarmani karte thay.⁵⁰ Kaho, mein tum se yeh nahin kehta ke mere paas Allah ke khazane hain aur na mein ghaib ko janta hun aur na mein tum se kehta hun ke mein farishta hun. Mein to bas us wahi ki pairavi karta hun jo mere paas aati hai. Kaho, kya andha aur ankhon wala donon barabar ho sakte hain. Kya tum ghaur nahin karte.

⁵¹ Aur tum is wahi ke zariye se darao un logon ko jo andesha rakhte hain is baat ka ke woh apne Rab ke paas jama kiye jayeinge is haal mein ke Allah ke siwa na un ka koi himayati hoga aur na koi sifarish karne wala, shayad ke woh Allah se darein.⁵² Aur tum un logon ko apne se dour na karo jo subah-o-sham apne Rab ko pukarte hain us ki khushnudi chahte huve. Un ke hisab mein se kisi cheez ka bojh tum par nahin aur tumharay hisab mein se kisi cheez ka bojh un par nahin ke tum un ko apne se dour karke beinsafon mein se ho jao.⁵³ Aur is tarah hum ne un mein se aek ko dosray se azmaya hai, ta ke woh kahein ke kya yahi woh log hain jin par hamaray darmiyan Allah ka fazl huva hai. Kya Allah shukr guzaron se khub waqif nahin.

⁵⁴ Aur jab tumharay paas woh log ayein jo hamari ayat par iman laye hain to un se kaho ke tum par salamati ho. Tumharay Rab ne apne upar rehmat likhli hai. Beshak tum mein se jo koi nadani se burai kar baithe phir us ke baad woh taubah kare aur islah karle to Allah bakhshne wala mehrban hai.⁵⁵ Aur is tarah hum apni

nishaniyan khol kar bayan karte hain, aur ta ke mujrimin ka tariqa zahir hojaye.

⁵⁶. Kaho, mujhe is se roka gaya hai ke main un ki ibadat karun jin ko tum Allah ke siwa pukarte ho. Kaho, mein tumhari khwahishon ki pairavi nahin kar sakta. Agar mein aisa karun to mein beraah ho jaunga aur mein raah pane walon mein se na rahunga.⁵⁷ Kaho mein apne Rab ki taraf se aek raushan dalil par hun aur tum ne us ko jhutla diya hai. Woh cheez mere paas nahin hai jis ke liye tum jaldi kar rahe ho. Faisla ka ikhtiyar sirf Allah ko hai. Wohi haq ko bayan karta hai aur woh behtarin faisla karne wala hai.⁵⁸ Kaho, agar woh cheez mere paas hoti jis ke liye tum jaldi kar rahe ho to mere aur tumharay darmiyan maamla ka faisla ho chuka hota, aur Allah khub janta hai zalimon ko.

⁵⁹. Aur usi ke paas ghaib ki kunjiyan hain, us ke siwa us ko koi nahin janta. Allah janta hai jo kuch khushki mein aur samandar mein hai. Aur darakht se girne wala koi patta nahin jis ka us ko ilm na ho aur zameen ki tarikiyon mein koi dana nahin girta aur na koi tar aur khushk cheez magar sab aek khuli huvi kitaab mein darj hai.⁶⁰ Aur wohi hai jo raat mein tum ko wafat deta hai aur din ko jo kuch tum karte ho us ko janta hai. Phir tum ko utha deta hai us mein ta ke muqarrarah muddat puri ho jaye. Phir usi ki taraf tumhari wapasi hai. Phir woh tum ko bakhabar kardega us se jo tum karte rahe ho.⁶¹ Aur woh ghalib hai apne bandon ke upar aur woh tumharay upar nigran bhejta hai yahan tak ke jab tum mein se kisi ki maut ka waqt aa jata hai to hamaray bheje huve farishte us ki ruh qabz kar lete hain aur woh kotahi nahin karte.⁶² Phir sab, Allah, apne malik-e-haqiqi ki taraf wapas laye jayeinge. Sun lo, hukum usi ka hai aur woh bahut jald hisab lene wala hai.

⁶³. Kaho, kaun tum ko najat deta hai khushki aur samandar ki tarikiyon se, tum us ko pukarte ho ajizi se aur chupke chupke ke agar Khuda ne hum ko najat dedi is musibat se to hum us ke shukr

guzar bandon mein se ban jayeinge.⁶⁴ Kaho, Khuda hi tum ko najat deta hai us se aur har taklif se, phir bhi tum shirk karne lagte ho.

⁶⁵ Kaho, Khuda qadir hai is par ke woh tum par koi azaab bhej de tumharay upar se ya tumharay pairon ke niche se ya tum ko giroh giroh kar ke aek ko dosray ki taqat ka maza chakha de. Dekho, hum kis tarah dalael mukhtalif pehluon se bayan karte hain ta ke woh samjhein.⁶⁶ Aur tumhari qaum ne us ko jhutla diya hai halanke woh haq hai. Kaho, mein tumharay upar darogha nahin hun.⁶⁷ Har khabar ke liye aek waqt muqarrar hai aur tum jald hi jaanloge.

⁶⁸ Aur jab tum un logon ko dekho jo hamari ayaton mein aib nikalte hain to un se alag ho jao, yahan tak ke woh kisi aur baat mein lag jayein. Aur agar kabhi shaitan tum ko bhulade to yad aane ke baad aise be insaf logon ke paas na baitho.⁶⁹ Aur jo log Allah se darte hain, un par un ke hisab mein se kisi cheez ki zimme dari nahin, albatta yad dilana hai shayad ke woh bhi darein.⁷⁰ Un logon ko chhodo jinhon ne apne deen ko khel tamasha bana rakha hai aur jin ko dunya ki zindagi ne dhoke mein dal rakha hai. Aur Qur'an ke zariye nasihat karte raho ta ke koi shakhs apne kiye mein giraftar na ho jaye, is haal mein ke Allah se bachane wala koi madadgar aur sifarishi us ke liye na ho. Agar woh dunya bhar ka maawaza de tab bhi woh qubul na kiya jaye. Yahi log hain jo apne kiye mein giraftar ho gaye. Un ke liye khaulta huva pani pine ke liye hoga aur dardnak saza hogi is liye ke woh kufr karte thay.

⁷¹ Kaho, kya hum Allah ko chhod kar un ko pukarein jo na hum ko nafa de sakte aur na hum ko nuqsan pahuncha sakte. Aur kya hum ulte paon phir jayein, baad is ke ke Allah hum ko sidha rasta dikha chuka hai, us shakhs ki manind jis ko shaitanon ne bayaban mein bhatka diya hai aur woh hairan phir raha ho, us ke sathi us ko sidhe raste ki taraf bula rahe hun ke hamaray paas aajao. Kaho ke rehnumai to sirf Allah ki rehnumai hai aur hum ko hukum mila hai ke hum apne aap ko Aalam ke Rab ke hawalay kardein.⁷² Aur yeh

ke namaz qaim karo aur Allah se daro aur wohi hai jis ki taraf tum samete jaoge.⁷³ Aur wohi hai jis ne aasmanon aur zameen ko haq ke sath paida kiya hai aur jis din woh kahega ke hoja to woh ho jayega. Us ki baat haq hai aur usi ki hukumat hogi us roz jab sur phunka jayega. Woh ghaib-o-hazir ka aalam aur Hakeem, khabeer hai.

⁷⁴ Aur jab Ibrahim ne apne baap Aazar se kaha ke kya tum buton ko maabud mante ho? Mein tum ko aur tumhari qaum ko khuli huvi gumrahi mein dekhta hun.⁷⁵ Aur isi tarah hum ne Ibrahim ko dikha di aasmanon aur zameen ki hukumat, aur ta ke us ko yaqin ajaye.⁷⁶ Phir jab raat ne us par andhera kar liya, us ne aek taare ko dekha. Kaha yeh mera Rab hai. Phir jab woh doob gaya to us ne kaha main doob jane walon ko dost nahin rakhta.

⁷⁷ Phir jab us ne chaand ko chamakte huve dekha to kaha yeh mera Rab hai, phir jab woh doob gaya to us ne kaha agar mera Rab mujhe hidayat na kare to mein gumrah logon mein se ho jaonga.

⁷⁸ Phir jab suraj ko chamakte huve dekha to kaha yeh mera Rab hai. Yeh sab se bada hai. Phir jab woh doob gaya to us ne apni qaum se kaha ke aye logon, mein is shirk se bari hun jo tum karte ho.

⁷⁹ Mein ne apna rukh yaksu ho kar us ki taraf kar liya jis ne aasmanon aur zameen ko paida kiya hai aur mein shirk karne walon mein se nahin hun.

⁸⁰ Aur us ki qaum us se jhagadne lagi. Us ne kaha kya tum Allah ke maamla mein mujh se jhagadte ho, halanke us ne mujhe raah dikhadi hai. Aur mein un se nahin darta jin ko tum Allah ka sharik thahirate ho magar yeh ke koi baat mera Rab hi chahe. Mere Rab ka ilm har cheez par chaya huva hai, kya tum nahin sochte.⁸¹ Aur mein kyunkar daron tumharay sharikon se jab ke tum Allah ke sath un cheezon ko khudai mein sharik thahirate huve nahin darte jin ke liye us ne tum par koi sanad nahin utari. Ab donon fariqon mein se aman ka zyada mustahiq kaun hai, agar tum jante ho.⁸² Jo log iman laye aur nahin milaya unhon ne apne iman mein koi nuqsan, unhein

ke liye aman hai aur wohi sidhi raah par hain.⁸³ Yeh hai hamari dalil jo hum ne Ibrahim ko us ki qaum ke muqable mein di. Hum jis ke darje chahte hain buland kar dete hain. Be shak tumhara Rab Hakeem aur Aleem hai.

⁸⁴. Aur hum ne Ibrahim ko Ishaq aur Yaqub ata kiye, har aek ko hum ne hidayat di aur Nuh ko bhi hum ne hidayat di us se pehlay. Aur us ki nasl mein se Dawud aur Sulaiman aur Ayyub aur Yusuf aur Musa aur Harun ko bhi. Aur hum nekon ko isi tarah badla dete hain.⁸⁵ Aur Zakariyya aur Yahya aur Isa aur Ilyas ko bhi, un mein se har aek saleh tha.⁸⁶ Aur Ismail aur Al-Yasa aur Yunus aur Lut ko bhi aur un mein se har aek ko hum ne dunya walon par fazilat ata ki.⁸⁷ Aur un ke baap dadaon aur un ki aulad aur un ke bhaiyon mein se bhi, aur un ko hum ne chun liya aur hum ne sidhe raste ki taraf un ki rehnumai ki.⁸⁸ Yeh Allah ki hidayat hai, woh us se sarfaraz karta hai apne bandon mein se jis ko chahta hai. Aur agar woh shirk karte to zaya ho jata jo kuch unhon ne kiya tha.⁸⁹ Yeh log hain jin ko hum ne kitaab aur hikmat aur nabowat ata ki. Pas agar yeh Makkah walay is ka inkar kardein to hum ne us ke liye aise log muqarrar kar diye hain jo us ka munkir nahin hain.⁹⁰ Yahi log hain jin ko Allah ne hidayat bakhshi, Pas tum bhi un ke tariqe par chalo. Keh do, mein is par tum se koi maawaza nahin mangta. Yeh to bas aek nasihat hai dunya walon ke liye.

⁹¹. Aur unhon ne Allah ka bahut ghalat andaza lagaya jab unhon ne kaha ke Allah ne kisi insan par koi cheez nahin utari. Kaho ke woh kitaab kisne utari thi jis ko lekar Musa aaye thay, woh raushan thi aur rehnumai thi logon ke waste, jis ko tum ne waraq waraq kar rakha hai. Kuch ko zahir karte ho aur bahut kuch chhupa jate ho. Aur tum ko woh batein sikhaein jin ko na jante thay tum aur na tumharay baap dada. Kaho ke Allah ne utari. Phir un ko chhod do ke apni kaj bahsiyon mein khelte rahein.⁹² Aur yeh aek kitaab hai jo hum ne utari hai, barkat wali hai, tasdiq karne wali un ki jo is se

pehlay hain. Aur ta ke tu daraye Makkah walon ko aur us ke aas paas walon ko. Aur jo akhirat par yaqin rakhthe hain, wohi is par iman layeinge. Aur woh apni namaz ki hifazat karne walay hain.

⁹³. Aur us se badh kar zalim kaun hoga jo Allah par jhuti tohmat bandhe ya kahe ke mujh par wahi aai hai, halanke us par koi wahi nazil nahin ki gai ho. Aur kahe ke jaisa kalaam Khuda ne utara hai mein bhi utarunga. Aur kash tum is waqt dekho jab yeh zalim maut ki sakhtiyon mein hongee aur farishte hath badha rahe hongee ke lao apni janein nikalo. Aaj tum ko zillat ka azaab diya jayega is sabab se ke tum Allah par jhuti batein kehte thay. Aur tum Allah ki nishaniyon se takabbur karte thay.⁹⁴ Aur tum hamaray paas akele akele aa gaye jaise ke hum ne tum ko pehli martaba paida kiya tha. Aur jo kuch asbab hum ne tum ko diya tha sab tum piche chhod aaye. Aur hum tumharay sath un sifarish walon ko bhi nahin dekhte jin ke mutaalliq tum samajhte thay ke tumhara kaam banane mein un ka bhi hissa hai. Tumhara rishta tut gaya aur tum se jate rahe woh dawe jo tum karte thay.

⁹⁵. Beshak Allah dane aur ghutli ko phaadne wala hai. Woh jaandar ko be jaan se nikal ta hai aur wohi be jaan ko jaandar se nikalne wala hai. Wohi tumhara Allah hai, phir tum kidhar behke chale jaa rahe ho.⁹⁶ Wohi baramad karne wala hai subah ka aur us ne raat ko sukun ka waqt banaya hai aur suraj aur chaand ko hisab se rakha hai. Yeh thahiraya huva hai bade ghalbe walay ka, bade ilm walay ka.⁹⁷ Aur wohi hai jis ne tumharay liye sitare banaye ta ke tum un ke zariye se khuski aur tari ke andheron mein raah pao. Beshak hum ne dalail khol kar bayan kar diye hain un logon ke liye jo janna chahein.

⁹⁸. Aur wohi hai jis ne tum ko paida kiya aek jaan se, phir har aek ke liye aek thikana hai aur har aek ke liye us ke sonpe jane ki jagah. Hum ne dalail khol kar bayan kar diye hain un logon ke liye jo samjhein.⁹⁹ Aur wohi hai jis ne aasman se pani barsaya, phir hum

ne us se nikali ugne wali har cheez. Phir hum ne us se sarsabz shakh nikali jis se hum teh ba teh dane paida kar diye hain. Aur khajur ke gabhe mein se phal ke guchhe jhuke huve aur bagh angur ke aur zaitun ke aur anaar ke, apas mein milte julte aur juda juda bhi. Har aek ke phal ko dekho jab woh phalta hai. Aur us ke pakne ko dekho jab woh pakta hai. Beshak un ke andar nishaniyan hain un logon ke liye jo iman ki talab rakhte hain.

^{100.} Aur unhon ne Jinnaat ko Allah ka sharik qarar diya. Halanke usi ne un ko paida kiya hai. Aur be jane bojhe us ke liye bete aur betiyan tarashein. Paak aur bartar hai woh un baton se jo yeh bayan karte hain.^{101.} Woh aasmanon aur zameen ka mujid hai. Us ka koi beta kaise ho sakta hai jab ke us ki koi biwi nahin. Aur us ne har cheez ko paida kiya hai aur woh har cheez se bakhabar hai.^{102.} Yeh hai Allah tumhara Rab. Us ke siwa koi mabood nahin. Wohi har cheez ka khaliq hai, phir tum usi ki ibadat karo. Aur woh har cheez ka karsaz hai.^{103.} Us ko nigahein nahin patein, magar woh nigahon ko paa leta hai. Woh bada barik been aur bada bakhabar hai.^{104.} Ab tumhare paas tumhare Rab ki taraf se basirat ki raushniyan aa chuki hain. Phir jo binai se kaam lega woh apne hi liye, aur jo andha banega woh khud nukhsan uthayega. Aur mein tumhare upar koi nigran nahin hun.

^{105.} Aur is tarah hum apni dalilein mukhtalif tariqon se bayan karte hain aur ta ke woh kahein ke tum ne padh diya aur ta ke hum achchi tarah khol dein un logon ke liye jo janna chahein.^{106.} Tum bas us cheez ki pairavi karo jo tumharay Rab ki taraf se tum par wahi ki ja rahi hai. Us ke siwa koi mabood nahin aur mushrikon se aeraz karo.^{107.} Aur agar Allah chahta to yeh log shirk na karte. Aur hum ne tum ko un ke upar nigran nahin banaya hai aur na tum un par mukhtar ho.^{108.} Aur Allah ke siwa jin ko yeh log pukarte hain, un ko gaali na do, warna yeh log had se guzar kar jahalat ki bina par Allah ko gaaliyan dene lageinge. Isi tarah hum ne har giroh ki

nazron mein us ke amal ko khushnuma bana diya hai. Phir un sab ko apne Rab ki taraf palatna hai. Us waqt Allah unhein bata dega jo woh karte thay.

^{109.} Aur yeh log Allah ki qasam bade zor se kha kar kehte hain ke agar un ke paas koi nishani ajaye to woh zarur us par iman le ayein. Kehdo ke nishaniyan to Allah ke paas hain. Aur tumhein kya khabar ke agar nishaniyan ajayein tab bhi yeh iman nahin layeinge.^{110.} Aur hum un ke dilon aur un ki nigahon ko pher deinge jaisa ke yeh log us ke upar pehli bar iman nahin laye. Aur hum un ko un ki sarkashi mein bhataкта huva chhod deinge. ^{111.} Aur agar hum un par farishte utar dete aur murde un se batein karte aur hum sari cheezein un ke samne aikatha kar dete tab bhi yeh log iman lane wal ay na thay, illa yeh ke Allah chahe magar un mein se aksar log nadani ki batein karte hain.

^{112.} Aur isi tarah hum ne sharer admiyon aur sharir jinnon ko har nabi ka dushman bana diya. Woh aek dosray ko purfareb batein sikhate hain dhoka dene ke liye. Aur agar tera Rab chahta to woh aisa na kar sakte. Pas tum unhein chhod do ke woh jhut bandhte rahein.^{113.} Aur aisa is liye hai ke is ki taraf un logon ke dil maeyl hon jo akhiraat par yaqin nahin rakhte. Aur ta ke woh us ko pasand karein aur ta ke jo kamai unhein karni hai woh karlein.

^{114.} Kya main Allah ke siwa kisi aur ko munsif banaon? Halanke us ne tumhari taraf wazih kitaab utari hai. Aur jin logon ko hum ne pehlay kitaab di thi, woh jante hain ke yeh tere Rab ki taraf se utari gai hai wakiyat ke sath. Pas tum na ho shak karne walon mein.

^{115.} Aur tumharay Rab ki baat puri sachchi hai aur insaf ki. Koi badalne wala nahin us ki baat ko aur woh sunne wala, janne wala hai.^{116.} Aur agar tum logon ki aksariyat ke kehne par chalo jo zameen mein hain to woh tum ko khuda ke raste se bhatka deinge. Woh mehez guman ki pairavi karte hain aur qiyas araiyan karte hain.

¹¹⁷. Beshak tumhara Rab khub janta hai un ko jo us ke raste se bhatke huve hain aur khub janta hai un ko jo raah paye huve hain.

¹¹⁸. Pas khao us janwar mein se jis par Allah ka naam liya jaye, agar tum us ki ayaton par iman rakhte ho.¹¹⁹ Aur kya waja hai ke tum us janwar mein se na khao jis par Allah ka naam liya gaya hai, halanke khuda ne tafsil se bayan kardi hain woh cheezein jin ko us ne tum par haraam kiya hai, siwa is ke ke us ke liye tum majbur ho jao. Aur yaqinan bahut se log apni khwahishat ki bina par gumrah karte hain baghair kisi ilm ke. Beshak tumhara Rab khub janta hai had se nikal jane walon ko.¹²⁰ Aur tum gunah ke zahir ko bhi chhod do aur us ke batin ko bhi. Jo log gunah kama rahe hain, un ko jald badla mil jayega us ka jo woh kar rahe thay.¹²¹ Aur tum us janwar mein se na khao jis par Allah ka naam na liya gaya ho. Yaqinan yeh be hukmi hai aur shayatin alqaa kar rahe hain apne sathiyon ko ta ke woh tum se jhagdein. Aur agar tum un ka kaha manoge to tum bhi mushrik ho jaoge.

¹²². Kya woh shakhs jo murda tha phir hum ne us ko zindagi di aur hum ne us ko aek raushni di ke us ke sath woh logon mein chalta hai, woh us shakhs ki tarah ho sakta hai jo tarikiyon mein pada hai, woh is se nikal ne wala nahin. Is tarah munkiron ki nazar mein un ke amaal khush numa bana diye gaye hain.¹²³ Aur is tarah har basti mein hum ne gunah garon ke sardar rakhe hain ke woh wahan heele karein. Halanke woh jo heela karte hain apne hi khilaf karte hain, magar woh us ko nahin samajhte.¹²⁴ Aur jab un ke paas koi nishani aati hai to woh kehte hain ke hum hargiz nahin manayeinge jab tak hum ko bhi wohi na diya jaye jo khuda ke paighambaron ko diya gaya. Allah hi behtar janta hai ke woh apni paighambari kis ko bakhshhe. Jo log mujrim hain zarur un ko Allah ke yahan zillat nasib hogi aur sakht azaab bhi, is waja se ke woh makr karte thay.

¹²⁵. Allah jis ko chahta hai ke hidayat de to us ka Sina Islam ke liye khol deta hai. Aur jis ko chahta hai ke gumrah kare to us ke sine

ko bilkul tang kar deta hai, jaise us ko aasman mein chadhna pad raha ho. Is tarah Allah gandagi dal deta hai un logon par jo iman nahin late.¹²⁶ Aur yahi tumharay Rab ka sidha rasta hai. Hum ne wazeh kardi hain nishaniyan ghaur karne walon ke liye.¹²⁷ Unhi ke liye salamati ka ghar hai un ke Rab ke paas. Aur woh un ka madadgar hai us amal ke sabab se jo woh karte rahe.

¹²⁸. Aur jis din Allah un sab ko jama karega, aye jinnon ke giroh, tum ne bahut se le liye insanon mein se. Aur insanon mein se un ke sathi kaheinge aye hamaray Rab, hum ne aek dosray ko istemal kiya aur hum pahunch gaye apne us wade ko jo tu ne hamaray liye muqarrar kiya tha. Khuda kahega ab tumhara thikana aag hai, hamesha us mein rahoge magar jo Allah chahe. Beshak tumhara Rab hikmat wala, ilm wala hai.¹²⁹ Aur isi tarah hum sath mila deinge gunahgaron ko aek dosray se, basabab un amaal ke jo woh karte thay.¹³⁰ Aye jinnon aur insanon ke giroh, kya tumharay paas tumhein mein se paighambar nahin aaye jo tum ko meri ayatein sunate aur tum ko us din ke paas aane se darate thay. Woh kaheinge hum khud apne khilaf gawah hain. Aur un ko dunya ki zindagi ne dhoke mein rakha. Aur woh apne khilaf khud gawahi deinge ke beshak hum munkir thay.¹³¹ Yeh us waja se ke tumhara Rab bastiyon ko un ke zulm par us haal mein halak karne wala nahin ke wahan ke log bekhobar hon.

¹³². Aur har shakhs ka darja hai us ke amal ke lihaz se, aur tumhara Rab logon ke amaal se bekhobar nahin.¹³³ Aur tumhara Rab be niyaz, rehmat wala hai. Agar woh chahe to tum sab ko uthale aur tumharay baad jis ko chahe tumhari jagah le aaye. Jis tarah us ne tum ko paida kiya dosron ki nasl se.¹³⁴ Jis cheez ka tum se wada kiya ja raha hai, woh aa kar rahegi aur tum khuda ko ajiz nahin kar sakte.¹³⁵ Kaho, aye logo tum amal karte raho apni jagah par, main bhi amal kar raha hun. Tum jald hi jaan loge ke anjam-e-kar kis

ke haq mein behtar hota hai. Yaqinan zalim kabhi falah nahin paa sakte.

^{136.} Aur Khuda ne jo kheti aur chaopaye paida kiye, us mein se unhon ne Khuda ka kuch hissa muqarrar kiya hai. Pas woh kehte hain ke yeh hissa Allah ka hai, un ke guman ke mutabiq, aur yeh hissa hamaray sharikon ka hai. Phir jo hissa un ke sharikon ka hota hai woh to Allah ko nahin pahunchta aur jo hissa Allah ke liye hai woh un ke sharikon ko pahunch jata hai. Kaisa bura faisla hai jo yeh log karte hain.^{137.} Aur is tarah bahut se mushrikon ki nazar mein un ke sharikon ne apni aulad ke qatl ko khush numa bana diya hai, ta ke un ko barbad karein aur un par un ke deen ko mushtabah bana dein. Aur agar Allah chahta to woh aisa nahin karte. Pas un ko chhod do ke woh apni iftira mein lage rahein.

^{138.} Aur kehte hain ke yeh janwar aur yeh kheti mamnu hai, unhein koi nahin kha sakta siwa us ke jis ko hum chahein, apne guman ke mutabiq. Aur falan chhupaye hain ke un ki peeth haraam kardi gayi hai aur kuch chhupaye hain jin par woh Allah ka naam nahin lete. Yeh sab unhon ne Allah par iftira kiya hai. Allah jald un ko us iftira ka badla dega.^{139.} Aur kehte hain ke jo falan qism ke janwar ke pet mein hai, woh hamaray mardon ke liye khas hai aur woh hamari aurton ke liye haraam hai. Agar woh murda ho to us mein sab sharik hain. Allah jald un ko is kehne ki saza dega. Beshak Allah hikmat wala, ilm wala hai.^{140.} Woh log ghate mein pad gaye jinhon ne apni aulad ko qatl kiya nadani se baghair kisi ilm ke. Aur unhon ne us rizq ko haraam kar liya jo Allah ne un ko diya tha, Allah par bohtan bandhte huve. Woh gumrah ho gaye aur woh hidayat pane walay na bane.

^{141.} Aur woh Allah hi hai jis ne bagh paida kiye, kuch tattiyon par chadhaye jate hain aur kuch nahin chadhaye jate. Aur khajur ke darakht aur kheti, ke us ke khane ki cheezein mukhtalif hoti hain aur zaitun aur anar, baham milte julte bhi aur aek dosray se mukhtalif

bhi. Khao in ki paidawar jab ke woh phalein aur Allah ka haq ada karo us ke katne ke din. Aur israf na karo, beshak Allah israf karne walon ko pasand nahin karta.¹⁴² Aur us ne maweshiyon mein bojh uthane walay paida kiye aur zameen se lage huve bhi. Khao un cheezon mein se jo Allah ne tumhein di hain. Aur shaitan ki pairavi na karo, woh tumhara khula huva dushman hai.

¹⁴³. Allah ne aath jode paida kiye. Do bheed ki qism se aur do bakri ki qism se. Pucho ke donon nar Allah ne haraam kiye hain ya donon madah. Ya woh bachche jo bheedon aur bakriyon ke pet mein hon. Mujhe dalil ke sath batao agar tum sachche ho.¹⁴⁴ Aur isi tarah do ounton ki qism se hain aur do gaay ki qism se. Pucho ke donon nar Allah ne haraam kiye hain ya donon madah. Ya woh bachche jo ountni aur gaay ke pet mein hon. Kya tum is waqt hazir thay jab Allah ne tum ko us ka hukum diya tha? Phir us se zyada zalim kaun hai jo Allah par jhut bohtan bandhe ta ke woh logon ko behka de bina ilm ke. Beshak Allah zalimon ko raah nahin dikha ta.¹⁴⁵ Kaho, mujh par jo wahi aai hai, us mein to main koi cheez nahin pata jo haraam ho kisi khane walay par siwa us ke ke woh murdar ho ya bahaya huva khun ho ya suwwar ka gosht ho ke woh napaak hai, ya naajaiz zabiha jis par Allah ke siwa kisi aur ka naam pukara gaya ho. Lekin jo shakhs bhuk se beaikhtyar ho jaye, na nafarmani kare aur na zyadati kare, to tera Rab bakhshne wala, mehrban hai.

¹⁴⁶. Aur Yahud par hum ne sare nakhun walay janwar haraam kiye thay aur gaay aur bakri ki charbi haram ki siwa us ke jo un ki pet ya antadiyon se lagi ho ya kisi haddi se mili huvi ho. Yeh saza di thi hum ne un ko un ki sarkashi par aur yaqinan hum sachche hain.
¹⁴⁷. Pas agar woh tum ko jhut layein to kehdo ke tumhara Rab badi wasi rehmat wala hai. Aur us ka azaab mujrim logon se tal nahin sakta.

¹⁴⁸. Jinhon ne shirk kiya, woh kaheinge ke agar Allah chahta to hum shirk nahin karte aur na hamaray baap dada karte aur na hum

kisi cheez ko haraam kar lete. Isi tarah jhutlaya un logon ne bhi jo un se qabl huve hain. Yahan tak ke unhon ne hamara azaab chakha. Kaho kya tumharay paas koi ilm hai jis ko tum hamaray samne pesh karo. Tum to sirf guman ki pairavi kar rahe ho aur mehez atkal se kaam lete ho.¹⁴⁹ Kaho ke puri hujjat to Allah ki hai. Aur agar Allah chahta to woh tum sab ko hidayat de deta.¹⁵⁰ Kaho ke apne gawahon ko lao jo is par gawahi dein ke Allah ne in cheezon ko haram thairaya hai. Agar woh jhuti gawahi de bhi dein to tum un ke sath gawahi na dena, aur tum un logon ki khwahishon ki pairavi na karo jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya aur jo akhirat par iman nahin rakhte aur dosron ko apne Rab ka humsar thairate hain.

¹⁵¹. Kaho, aao main sunaon woh cheezein jo tumharay Rab ne tum par haraam ki hain. Yeh ke tum us ke sath kisi cheez ko sharik na karo aur maa baap ke sath nek suluk karo aur apni aulad ko muflisi ki waja se qatl na karo. Hum tum ko bhi rozi dete hain aur un ko bhi. Aur behayai ke kaam ke paas na jao, khwah woh zahir ho ya poshidah, aur jis jaan ko Allah ne haraam thairaya hai us ko na maro magar haq par. Yeh batein hain jin ki Khuda ne tumhein hidayat farmai hai ta ke tum aql se kaam lo.

¹⁵². Aur yatim ke maal ke paas na jao magar aise tariqe se jo behtar ho yahan tak ke woh apni jawani ko pahunch jaye. Aur nap toal mein pura insaf karo. Hum kisi ke zimme wohi cheez lazim karte hain jis ki use taqat ho. Aur jab bolo to insaf ki baat bolo, khwah मामala apne rishtedar ka ho. Aur Allah ke ahad ko pura karo. Yeh cheezein hain jin ka Allah ne tumhein hukum diya hai ta ke tum nasihat pakdo.¹⁵³ Aur Allah ne hukum diya ke yahi meri sidhi shah raah hai, pas isi par chalo aur dosray raston par na chalo ke woh tum ko Allah ke raste se juda kar dein. Yeh Allah ne tum ko hukum diya hai ta ke tum bachte raho.

¹⁵⁴. Phir hum ne Musa ko kitaab di nek kamon par apni naemat puri karne ke liye aur har baat ki tafsil aur hidayat aur rehmat, ta

ke woh apne Rab ke milne ka yaqin karein.¹⁵⁵ Aur isi tarah hum ne yeh kitaab utari hai, aek barkat wali kitaab. Pas is par chalo aur Allah se daro ta ke tum par rehmat ki jaye.¹⁵⁶ Is liye ke tum yeh na kehne lago ke kitaab to hum se pehlay ke do girohon ko di gayi thi aur hum un ko padhne padhane se bekhabar thay.¹⁵⁷ Ya kaho ke agar hum par kitaab uteri jati to hum un se behtar raah par chalne walay hote. Pas aa chuki tumharay paas tumharay Rab ki taraf se aek raushan dalil aur hidayat aur rehmat. To us se zyada zalim kaun hoga jo Allah ki nishaniyon ko jhutlaye aur un se munh mode. Jo log hamari nishaniyon se aeraz karte hain hum un ko un ke aeraz ki padash mein bahut bura azaab deinge.¹⁵⁸ Yeh log kya is ke muntazir hain ke un ke paas farishte ayein ya tumhara Rab aaye ya tumharay Rab ki nishaniyon mein se koi nishani zahir ho. Jis din tumharay Rab ki nishaniyon mein se koi nishani aa pahunchegi to kisi shakhs ko us ka iman nafa na dega jo pehlay iman na la chuka ho ya apne iman mein kuch neki na ki ho. Kaho tum raah dekho, hum bhi raah dekhte hain.

¹⁵⁹ Jinhon ne apne deen mein rahien nikalein aur giroh giroh ban gaye tum ko un se kuch sarokar nahin. Un ka maamla Allah ke hawale hai. Phir wohi un ko batadega jo woh karte thay.¹⁶⁰ Jo shakhs neki le kar ayega to us ke liye us ka das guna hai. Aur jo shakhs burai le kar ayega to us ko bus us ke barabar badla mile ga aur un par zulm nahin kiya jayega.

¹⁶¹ Kaho, mere Rab ne mujh ko sidha rasta bataya hai. Deen-e-Sahih Ibrahim ki millat ki taraf jo yaksu thay aur mushrikin mein se na thay.¹⁶² Kaho meri namaz aur meri qurbani, mera jina aur mera marna Allah ke liye hai jo Rab hai sare jahan ka.¹⁶³ Koi us ka sharik nahin. Aur mujhe usi ka hukum mila hai aur main sab se pehlay farmanbardar hun.¹⁶⁴ Kaho, kya main Allah ke siwa koi aur Rab talash karun jab ke wohi har cheez ka Rab hai aur jo shakhs bhi koi kamai karta hai woh usi par rehta hai. Aur koi bojh uthane

wala dosray ka bojh na uthayega. Phir tumharay Rab hi ki taraf tumhara lautna hai. Pas woh tumhein batadega woh cheez jis mein tum ikhtilaf karte thay.¹⁶⁵ Aur wohi hai jis ne tumhein zameen mein aek dosray ka janashin banaya aur tum mein se aek ka rutba dosray par buland kiya, ta ke woh azmaye tum ko un cheezon mein jo us ne tum ko di hain. Tumhara Rab jald saza dene wala hai aur beshak woh bakhshne wala, mehrban hai.

7. SURAH-AL-A'RAF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Alif Lam Mim Saad.*

² Yeh kitaab hai jo tumhari taraf utari gai hai. Pas tumhara dil us ke baais tang na ho, ta ke tum us ke zariye se logon ko darao, aur woh iman walon ke liye yaddahani hai.³ Jo utra hai tumhari janib tumharay Rab ki taraf se us ki pairavi karo aur us ke siwa dosray sarparaston ki pairavi na karo. Tum bahut kam nasihat mante ho.⁴ Aur kitni hi bastiyan hain jin ko hum ne halak kar diya. Un par hamara azaab raat ko pahuncha, ya dopahar ko jab ke woh aaram kar rahe thay.⁵ Phir jab hamara azaab un par aya to woh us ke siwa kuch na keh sake ke waqai hum zalim thay.⁶ Pas hum ko zarur puchna hai un logon se jin ke paas Rasul bheje gaye aur hum ko zarur puchna hai Rasulon se.⁷ Phir hum un ke samne sab byaan kar deinge ilm ke sath aur hum kahin ghaib na thay.⁸ Us din wazndar sirf haq hoga. Pas jin ke palde bhari honge wohi log kamyab thahraeinge.⁹ Aur jin ke palde halke honge wohi log hain jinhon ne apne aap ko ghathe mein dala, kyun ke woh hamari nishaniyon ke sath na insafi karte thay.

¹⁰. Aur hum ne tum ko zameen mein jagah di aur hum ne tumharay liye us mein zindagi ka saman faraham kiya, magar tum bahut

kam shukr karte ho.¹¹ Aur hum ne tum ko paida kiya, phir hum ne tumhari surat banai. Phir farishton se kaha ke Adam ko sajda karo. Pas unhon ne sajda kiya. Magar Iblis sajda karne walon mein शामिल na huva.¹² Khuda ne kaha ke tujhe kis cheez ne sajda karne se roka, jab ke main ne tujh ko hukum diya tha. Iblis ne kaha ke main us se behtar hun. Tu ne mujh ko aag se banaya hai aur Adam ko mitti se.¹³ Khuda ne kaha ke tu utar yahan se. Tujhe yeh haq nahin ke tu is mein ghamand kare. Pas nikal ja, yaqinan tu zalil hai.¹⁴ Iblis ne kaha ke us din tak ke liye tu mujhe mohlat de jab ke sab log uthaye jayeinge.¹⁵ Khuda ne kaha ke tujhe mohlat digai hai.¹⁶ Iblis ne kaha ke chunke tu ne mujhe gumrah kiya hai, main bhi logon ke liye teri sidhi raah par baithunga.¹⁷ Phir un par aaunga un ke aage se aur un ke piche se aur un ke dayein se aur un ke bayein se, aur tu un mein se aksar ko shukr guzar na payega.¹⁸ Khuda ne kaha ke nikal yahan se zalil aur thukraya huva. Jo koi un mein se teri raah par chalega to main tum sab se jahannam ko bhar dunga.

¹⁹ Aur aye Adam, tum aur tumhari biwi jannat mein raho aur khao jahan se chaho, magar is darakht ke paas na jana warna tum nuqsan uthanay walon mein se ho jaoge.²⁰ Phir shaitan ne donon ko behkaya ta ke woh kholde un ki woh sharm ki jaghein jo un se chhupai gai thein. Us ne un se kaha ke tumharay Rab ne tum ko is darakht se sirf is liye roka hai ke kahin tum donon farishte na ban jao ya tum ko hamesha ki zindagi hasil ho jaye.²¹ Aur us ne qasam kha kar kaha ke main tum donon ka khair khwah hun.

²² Pas maeyl kar liya un ko fareb se. Phir jab donon ne darakht ka phal chakha to un ki sharmgahein un par khul gayein aur woh apne ko bagh ke patton se dhankne lage aur un ke Rab ne un ko pukara ke kya main ne tumhein is darakht se mana nahin kiya tha aur ye nahin kaha tha ke shaitan tumhara khula dushman hai.²³ Unhon ne kaha, aye hamaray Rab hum ne apni janon par zulm kiya aur agar tu hum ko maaf na kare aur hum par rahem na kare to hum ghata

uthanay walon mein se ho jayeinge.²⁴ Khuda ne kaha, utro, tum aek dosray ke dushman ho gye, aur tumharay liye zameen mein aek khas muddat tak thairna aur nafa uthana hai.²⁵ Khuda ne kaha, is hi mein tum jiyoge aur is hi mein tum maroge aur is hi se tum nikale jaoge.

²⁶ Aye Bani Adam, hum ne tum par libas utara jo tumharay badan ke qabil-e-sharm hisson ko dhanke aur zinat bhi. Aur taqwa ka libas us se bhi behtar hai. Yeh Allah ki nishaniyon mein se hai ta ke log ghaur karein.²⁷ Aye Adam ki aulad, shaitan tum ko behka na de jis tarah us ne tumharay maa baap ko jannat se nikalwa diya, us ne un ke libas utrawaye ta ke un ko un ke samne beparda karde. Woh aur us ke sathi tum ko aisi jagah se dekhte hain jahan se tum unhein nahin dekhte. Hum ne shaitanon ko un logon ka dost bana diya hai jo iman nahin late.

²⁸ Aur jab woh koi fuhsh (khuli burai) karte hain to kehte hain ke hum ne apne baap dada ko isi tarah karte huve paya hai aur Khuda ne hum ko isi ka hukum diya hai. Kaho, Allah kabhi bure kaam ka hukum nahin deta. Kya tum Allah ke zimme woh baat lagate ho jis ka tumhein koi ilm nahin.²⁹ Kaho ke mere Rab ne qist ka hukum diya hai aur yeh ke har namaz ke waqt apna rukh sidha rakho. Aur usi ko pukaro usi ke liye deen ko khali karte huve. Jis tarah us ne tum ko pehlay paida kiya, usi tarah tum dosri bar bhi paida ho gye.³⁰ Aek giroh ko us ne raah dikhai aur aek giroh hai ke us par gumrahi sabit ho chuki. Unhon ne Allah ko chhod kar shaitanon ko apna rafiq banaya aur guman yeh rakhte hain ke woh hidayat par hain.

³¹ Aye aulad-e-Adam, har namaz ke waqt apna libas pehno aur khao piyo. Aur had se tajawuz na karo. Beshak Allah had se tajawuz karne walon ko pasand nahin karta.³² Kaho ke Allah ki zinat ko kisne haram kiya jo us ne apne bandon ke liye nikala tha aur khane ki paak cheezon ko. Kaho woh dunya ki zindagi mein bhi iman walon ke liye hain aur akhiraat mein to woh khas unhi ke liye hongis.

Usi tarah hum apni ayatein khol kar bayan karte hain un logon ke liye jo janna chahte hain.³³ Kaho, mere Rab ne to bas fuhsh baton ko haram thairaya hai woh khuli hon ya chhupi hon, aur gunah ko aur nahaq ki zyadati ko aur is baat ko ke tum Allah ke sath kisi ko sharik karo jis ki us ne koi dalil nahin utari aur yeh ke tum Allah ke zimme aisi baat ko lagao jis ka tum ilm nahin rakhte.

³⁴. Aur har qaum ke liye aek muqarrara muddat hai. Phir jab un ki muddat ajayegi to woh na aek saat piche hat sakeinge aur na aage badh sakeinge.³⁵ Aye bani Adam, agar tumharay paas tum mein se Rasul ayein jo tum ko meri ayatein sunayein to jo shakhs dara aur jis ne islah karli, un ke liye na koi khauf hoga aur na woh ghamgin honge.³⁶ Aur jo log meri ayaton ko jhutlayein aur un se takabbur karein, wohi log dozakh walay hain. Woh us mein hamesha raheinge.³⁷ Phir us se zyada zalim kaun hoga jo Allah par bohtan bandhe ya us ki nishaniyon ko jhutlaye, un ke nasib ka jo hissa likha huva hai woh unhein mil kar rahega. Yahan tak ke jab hamaray bheje huve un ki jaan lene ke liye un ke pass pahucheinge to un se pucheinge ke Allah ke siwa jin ko tum pukarte thay kahan hain. Woh kaheinge ke woh sab hum se khoye gaye. Aur woh apne upar iqrar kareinge ke be shak woh inkar karne walay thay.

³⁸. Khuda kahega, dakhil ho jao aag mein jinnon aur insanon ke un girohon ke sath jo tum se pehlay guzar chuke hain. Jab bhi koi giroh jahannam mein dakhil hoga woh apne sathi giroh par laanat karega. Yahan tak ke jab woh us mein jama ho jayeinge to un ke pichle apne agle ke bare mein kaheinge, aye hamaray Rab, yahi log hain jinhon ne hum ko gumrah kiya pas tu un ko aag ka dohra azaab de. Khuda kahega ke sab ke liye dohra hai magar tum nahin jante.
³⁹. Aur un ke agle apne pichle se kahinge, tum ko hum par koi fazilat hasil nahin. Pas apni kamai ke natije mein azaab ka maza chakho.

⁴⁰. Beshak, jin logon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya aur un se takabbur kiya, un ke liye asman ke darwaze nahin khole jayeinge

aur woh Jannat mein dakhil nahin honge jab tak ke ount sui ke nake mein na ghus jaye. Aur hum mujrimon ko aisi hi saza dete hain.⁴¹ Un ke liye dozakh ka bichhona hoga aur un ke upar usi ka odhna hoga. Aur hum zalimon ko isi tarah saza dete hain.⁴² Aur jo log iman laye aur unhon ne nek kaam kiye, hum kisi shakhs par us ki taqat ke muafiq hi bojh dalte hain. Yahi log Jannat walay hain, woh us mein hamesha raheinge.⁴³ Aur un ke sine ki har khalish ko hum nikal deinge. Un ke niche nehrein beh rahi hongii aur woh kaheinge ki sari taarif Allah ke liye hai jis ne hum ko yahan tak pahunchaya aur hum raah pane walay na thay agar Allah hum ko hidayat na karta. Hamaray Rab ke Rasul sachchi baat le kar aaye thay. Aur awaz ayegi ki yeh jannat hai jiske tum waris thairaye gaye ho apne amaal ke badle.

⁴⁴ Aur Jannat walay dozakh walon ko pukareinge ke hum se hamaray Rab ne jo wada kiya tha hum ne us ko sachcha paya, kya tum ne bhi apne Rab ke wada ko sachcha paya? Woh kaheinge han. Phir aek pukar ne wala donon ke darmiyan pukarega ke Allah ki laanat ho zalimon par.⁴⁵ Jo Allah ki raah se rokthe thay aur us mein kaji dhundte thay aur woh akhirat ke munkir thay.

⁴⁶ Aur donon ke darmiyan aek aad hogi. Aur Airaaf ke upar kuch log honge jo har aek ko un ki alamat se pehchaneinge aur woh Jannat walon ko pukar kar kaheinge ke tum par salamati ho, woh abhi Jannat mein dakhil nahin huve hain magar woh ummid war honge.⁴⁷ Aur jab dozakh walon ki taraf un ki nigah pheri jayegi to woh kaheinge ke aye hamaray Rab, hum ko shamil na kar na in zalimon ke sath.⁴⁸ Aur Airaaf walay un logon ko pukareinge jinhein woh un ki alamat se pehchante honge. Woh kaheinge ke tumharay kaam na aai, tumhari jamaat aur tumhara apne ko bada samajhna.⁴⁹ Kya yahi woh log hain jin ki nisbat tum qasam kha kar kehte thay ke un ko kabhi Allah ki rehmat nahin pahunchegi? Jannat mein dakhil ho jao, ab na tum par koi dar hai aur na tum ghamgin honge.

^{50.} Aur dozakh ke log Jannat walon ko pukareinge ke kuch pani hum par dal do ya is mein se jo Allah ne tumhein khane ko de rakha hai. Woh kaheinge ke Allah ne in donon cheezon ko munafiqon ke liye haraam kar diya hai.^{51.} Woh jinhon ne apne deen ko khel aur tamasha bana liya tha aur jin ko dunya ki zindagi ne dhoke mein dal rakha tha. Pas aaj hum un ko bhula deinge jis tarah unhon ne apne is din ki mulaqat ko bhula diya tha aur jaisa ke woh hamari nishaniyon ka inkar karte rahe.

^{52.} Aur hum un logon ke paas aek aisi kitaab le aaye hain jis ko hum ne ilm ki bunyad par mufassal kiya hai, hidayat aur rehmat bana kar un logon ke liye jo iman layein.^{53.} Kya ab woh isi ke muntazir hain ke is ka mazmun zahir ho jaye. Jis din us ka mazmun zahir ho jayega to woh log jo us ko pehlay bhule huve thay bol utheinge ke beshak hamaray Rab ke paighambar haq le kar aaye thay. Pas ab kya koi hamari sifarish karne walay hain ke woh hamari sifarish karein ya hum ko dobara wapas hi bhej diya jaye ta ke hum us se mukhtalif amal karein jo hum pehlay kar rahe thay. Unhon ne apne aap ko ghate mein dala aur un se gum ho gaya woh jo woh ghadte thay.

^{54.} Beshak, tumhara Rab wohi Allah hai jis ne aasmanon aur zameen ko chhe dinon mein paida kiya. Phir woh arsh par mutamakkin huva. Woh udhata hai raat ko din par, din us ke piche laga aata hai daudta huva. Aur us ne paida kiye suraj aur chaand aur sitare, sab tabedar hain us ke hukum ke. Yad rakho, usi ka kaam hai paida karna aur hukum karna. Badi barkat wala hai Allah jo Rab hai sare jahan ka.^{55.} Apne Rab ko pukaro gidgirate huve aur chupke chupke. Yaqinan woh had se guzar jane walon ko pasand nahin karta.^{56.} Aur zameen mein fasad na karo us ki islah ke baad. Aur usi ko pukaro khauf ke sath aur tama ke sath. Yaqinan Allah ki rehmat nek kaam karne walon se qarib hai.

^{57.} Aur woh Allah hi hai jo hawaon ko apni rehmat ke aage khush khabari bana kar bhejta hai. Phir jab woh bojjhal badalon ko utha leti

hain to hum us ko kisi khushk sarzameen ki taraf hank dete hain. Phir hum us ke zariye pani utarte hain. Phir hum us ke zariye se har qism ke phal nikalte hain. Isi tarah hum murdon ko nikaleinge, ta ke tum ghaur karo.⁵⁸ Aur jo zameen achchi hai us ki paidawar nikal ti hai us ke Rab ke hukum se aur jo zameen kharab hai us ki paidawar kam hi hoti hai. Isi tarah hum apni nishaniyan mukhtalif pehluon se dikhate hain un ke liye jo shukr karne walay hain.

⁵⁹ Hum ne Nuh ko us ki qaum ki taraf bheja. Nuh ne kaha, “Aye meri qaum, Allah ki ibadat karo. Us ke siwa tumhara koi mabood nahin. Main tum par aek bade din ke azaab se darata hun.⁶⁰ Us ki qaum ke badon ne kaha ke hum ko to yeh nazar aata hai ke tum aek khuli huvi gumrahi mein muftala ho.⁶¹ Nuh ne kaha, “Aye meri qaum, mujh mein koi gumrahi nahin hai, balke main bheja huva hun sare Aalam ke Parwardigar ka.⁶² Tum ko apne Rab ke paigham pahuncha raha hun aur tumhari khair khwahhi kar raha hun. Aur main Allah ki taraf se woh baat janta hun jo tum nahin jante.⁶³ Kya tum ko is par taajub huva ke tumharay Rab ki nasihat tumharay paas tum mein se aek shakhs ke zariye aai ta ke woh tum ko daraye aur ta ke tum bacho aur ta ke tum par raham kiya jaye.⁶⁴ Pas unhon ne us ko jhutla diya. Phir hum ne Nuh ko bachaya aur un logon ko bhi jo us ke sath kashti mein thay aur hum ne un logon ko dubo diya jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya tha. Beshak woh log andhe thay.

⁶⁵ Aur Aad ki taraf hum ne unke bhai Hud ko bheja. Unhon ne kaha, “Aye meri qaum, Allah ki ibadat karo, us ke siwa tumhara koi mabood nahin. So kya tum darte nahin.⁶⁶ Us ki qaum ke bade jo inkar kar rahe thay bole, “Hum to tum ko be aqli mein muftala dekhte hain aur hum ko guman hai ke tum jhute ho.”⁶⁷ Hud ne kaha, “Aye meri qaum, mujhe kuch be aqli nahin, balke main Khuda wand-e-Aalam ka Rasul hun.⁶⁸ Tum ko apne Rab ke paigham pahuncha raha hun aur tumhara khair khwah aur amin hun.⁶⁹ Kya

tum ko is par taajub hai ke tumharay paas tumhein mein se aek shakhs ke zariye tumharay Rab ki nasihat aai ta ke woh tum ko daraye. Aur yad karo jab ke us ne qaum Nuh ke baad tum ko us ka janashin banaya aur dil dol mein tum ko phailao bhi zyada diya. Pas Allah ki naematon ko yad karo ta ke tum falah pao.

⁷⁰. Hud ki qaum ne kaha, “Kya tum hamaray paas is liye aaye ho ke hum tanha Allah ki ibadat karein aur un ko chhod dein jin ki ibadat hamaray baap dada karte aaye hain. Pas tum jis azaab ki dhamki hum ko dete ho, us ko lao agar tum sachche ho.”⁷¹. Hud ne kaha, Tum par tumharay Rab ki taraf se napaki aur ghussa waqf ho chuka hai. Kya tum mujh se un naamon par jhagadte ho jo tum ne aur tumharay baap dada ne rakhe hain, jin ki khuda ne koi sanad nahin utari. Pas intizar karo, main bhi tumharay sath intizar karne walon mein hun.⁷² Phir hum ne bachaya us ko aur jo us ke sath thay apni rehmat se aur un logon ki jadd kaat di jo hamari nishaniyon ko jhutlate thay aur mante na thay.

⁷³. Aur Samud ki taraf hum ne un ke bhai Salih ko bheja. Unhon ne kaha, “Aye meri qaum, Allah ki ibadat karo, us ke siwa tumhara koi mabood nahin. Tumharay paas tumharay Rab ki taraf se aek khula huva nishan aa gaya hai. Yeh Allah ki ountni tumharay liye aek nishani ke taur par hai. Pas us ko chhod do ke woh khae Allah ki zameen mein. Aur us ko koi gazand na pahunchana warna tum ko aek dardnak azaab pakad lega.”⁷⁴. Aur yad karo jab ke Khuda ne Aad ke baad tum ko un ka janashin banaya aur tum ko zameen mein thikana diya, tum us ke maidanon mein mahal banate ho aur pahadon ko taraash kar ghar banate ho. Pas Allah ki nematon ko yad karo aur zameen mein fasad karte na phiro.

⁷⁵. Un ki qaum ke bade jinhon ne ghamand kiya, woh un mominin se bole jo natawan ginay jate thay, “Kya tum ko yaqin hai ke Salih apne Rab ke bheje huve hain?” Unhon ne jawab diya ke hum to jo woh le kar aaye hain us par iman rakhte hain.⁷⁶ Woh mutakabbir

log kehne lage ke hum to us cheez ke munkir hain jis par tum iman laye ho.⁷⁷ Phir unhon ne ountni ko kaat dala aur apne Rab ke hukum se phir gaye. Aur unhon ne kaha, Aye Salih, agar tum paighambar ho to woh azaab hum par lao jis se tum hum ko darate thay.⁷⁸ Phir unhein zalzale ne aa pakda aur woh apne ghar mein aundhe munh pade rahe.⁷⁹ Aur Salih yeh kehta huva un ki bastiyon se nikal gaya ke Aye meri qaum, main ne tum ko apne Rab ka paigham pahuncha diya aur main ne tumhari khair khwahi ki magar tum khair khwahon ko pasand nahin karte.

⁸⁰. Aur hum ne Lut ko bheja. Jab us ne apni qaum se kaha, Kya tum khuli behayai ka kaam karte ho jo tum se pehlay dunya mein kisi ne nahin kiya.⁸¹ Tum aurton ko chhod kar mardon se apni khwahish puri karte ho. Balke tum had se guzar jane walay log ho.⁸² Magar us ki qaum ka jawab us ke siwa kuch nahin tha ke unhein apni basti se nikal do. Yeh log bade pakbaz bante hain.⁸³ Phir hum ne bachaya Lut ko aur us ke ghar walon ko, us ki biwi ke siwa jo piche reh jane walon mein se bani.⁸⁴ Aur hum ne un par barish barsai pattharon ki, phir dekho ke kaisa anjam huva mujrimon ka.

⁸⁵. Aur Madyan ki taraf hum ne un ke bhai Shoaib ko bheja. Us ne kaha, Aye meri qaum, Allah ki ibadat karo, is ke siwa koi tumhara mabood nahin. Tumharay paas tumharay Rab ki taraf se dalil pahunch chuki hai. Pas nap aur toal puri karo. Aur mat ghata kar do logon ko un ki cheezein. Aur fasad na dalo zameen mein us ki islah ke baad. Yeh tumharay haq mein behtar hai agar tum momin ho.⁸⁶ Aur raston par mat baitho ke darao aur Allah ki raah se un logon ko roko jo is par iman laa chuke hain aur is raah mein kaji talash karo. Aur yad karo jab ke tum bahut thode thay phir tum ko bada diya. Aur dekho fasad karne walon ka anjam kya huva.⁸⁷ Aur agar tum mein se aek giroh is par iman laya hai jo de kar bheja gaya hun aur aek giroh iman nahin laya hai to intizar karo

yahan tak ke Allah hamaray darmiyan faisla karde aur woh behtarin faisla karne wala hai.

⁸⁸. Qaum ke bade jo mutakabbir thay unhon ne kaha ke aye Shuoab hum tum ko aur un logon ko jo tumharay sath iman laye hain apni basti se nikal deinge ya tum hamari millat mein phir aajao. Shuoab ne kaha, Kya hum bezar honge tab bhi.⁸⁹ Hum Allah par jhut ghadne walay honge agar hum tumhari millat mein laut aaye baad is ke ke Allah ne hum ko us se najat di. Aur hum se yeh mumkin nahin ke hum us millat mein laut aaye magar yeh ke Khuda hamara Rab hi aisa chahe. Hamara Rab har cheez ko apne ilm se ghere huve hai. Hum ne apne Rab par bharosa kiya. Aye hamaray Rab, hamaray aur hamari qaum ke darmiyan haq ke sath faisla karde, to behtarin faisla karne wala hai.⁹⁰ Aur un badon ne jo iski qaum mein se inkar kiya tha kaha ke agar tum Shuoab ki pairavi karoge to tum barbad ho jaoge.⁹¹ Phir un ko zalzale ne pakad liya. Pas woh apne ghar mein aundhe munh pade rahe.⁹² in logon ne Shuoab ko jhutlaya tha goya woh kabhi us basti mein base hi na thay, jin logon ne Shuoab ko jhutlaya wahi ghate mein rahe.⁹³ Us waqt Shuoab un se munh modh kar chala aur kaha, "Aye meri qaum, main tum ko apne Rab ke paigham pahuncha chuka aur tumhari khair khuwahi kar chuka. Ab mein kya afsos karun munkiron par.

⁹⁴. Aur hum ne jis basti mein bhi koi nabi bheja, us ke bashindon ko hum ne sakhti aur taklif mein muftala kiya ta ke woh gidgidayein.⁹⁵ Phir hum ne dukh ko sukh se badal diya yahan tak ke unhein khub taraqqi huvi aur woh kehne lage ke taklif aur khushi to hamaray baap dada ko bhi pahunchti rahi hai. Phir hum ne un ko achanak pakad liya aur woh us ka guman bhi na rakhte thay.⁹⁶ Aur agar bastiyon walay iman late aur darte to hum un par asman aur zameen ki naematein khol dete. Magar unhon ne jhutlaya to hum ne un ko pakad liya un ke amaal ke badle.⁹⁷ Phir kya basti walay is se bekhauf ho gaye hain ke hamara azaab raat ke waqt aa pade jab

ke woh sote hon.⁹⁸ Ya kya basti walay is se bekhauf ho gaye hain ke hamara azaab aa pade un par din chadhe jab woh khelte hain.⁹⁹ Kya yeh log Allah ki tadbiron se be khauf ho gaye hain? Pas Allah ki tadbiron se wohi log be khauf hote hain jo tabah hone walay hon.

¹⁰⁰. Kya sabaq nahin mila un ko jo zameen ke waris huve hain us ke agle bashindon ke baad ke agar hum chahein to un ko pakad lein un ke gunahon par. Aur hum ne un ke dilon par mohr kardi hai pas woh nahin samajhte.¹⁰¹ Yeh woh bastiyan hain jin ke kuch halat hum tum ko suna rahe hain. Un ke paas hamaray Rasul nishaniyan le kar aaye to harghiz na huva ke woh iman laye is baat par jis ko woh pehlay jhutla chuke thay. Is tarah Allah munkirin ke dilon par mohr kar deta hai.¹⁰² Aur hum ne un ke aksar logon mein ahad ka nibah na paya aur hum ne un mein se aksar ko nafarman paya.

¹⁰³. Phir un ke baad hum ne Musa ko apni nishaniyon ke sath bheja Fir'aun aur us ki qaum ke sardaron ke paas, magar unhon ne hamari nishaniyon ke sath zulm kiya. Pas dekho ke mufsidon ka kya anjam huva.¹⁰⁴ Aur Musa ne kaha aye Fir'aun, main ne Parwardigare-Aalam ki taraf se bheja huva aya hun.¹⁰⁵ Sazawar hun ke Allah ke naam par koi baat haq ke siwa na kahun. Main tumharay paas tumharay Rab ki taraf se khuli huvi nishani le kar aaya hun. Pas tu mere sath bani Israil ko jane de.¹⁰⁶ Fir'aun ne kaha, agar tum koi nishani lekar aaye ho to us ko pesh karo agar tum sachche ho.¹⁰⁷ Tab Musa ne apna Asa dal diya to yakayak woh aek saaf azhdaha ban gaya.¹⁰⁸ Aur us ne apna hath nikala to yakayak woh dekhne walon ke samne chamak raha tha.¹⁰⁹ Fir'aun ki qaum ke sardaron ne kaha yeh shakhs bada mahir jadugar hai.¹¹⁰ Woh chahta hai ke tum ko tumhari zameen se nikal de.¹¹¹ Ab tumhari kya salah hai? Unhon ne kaha, Musa ko aur us ke bhai ko mohlat do aur shahron mein harkare bhejo.¹¹² Woh tumharay paas sare mahir jadugar le ayein.

¹¹³. Aur jadugar Fir'aun ke paas aaye. Unhon ne kaha, hum ko inam to zarur milega agar hum ghalib rahein.¹¹⁴ Fir'aun ne kaha,

han aur yaqinan tum hamaray muqarrabeen mein dakhil hoge.¹¹⁵ Jadugaron ne kaha, ya to tum dalo ya hum dalne walay bante hain.¹¹⁶ Musa ne kaha, tum hi dalo. Phir jab Unhon ne dala to logon ki ankhon par jadu kiya aur un par dehshat taari kardi aur bahut bada kartab dikhaya.¹¹⁷ Aur hum ne Musa ko hukum bheja ke apna asa dal do. To achanak woh nigalne laga us ko jo unhon ne ghadha tha.¹¹⁸ Pas haq zahir huva aur jo kuch unhon ne banaya tha, woh batil ho kar reh gaya.¹¹⁹ Pas woh log wahin haar gaye aur zalil ho kar rahe.¹²⁰ Aur jadugar sajde mein gir pade.¹²¹ Unhon ne kaha, hum iman laye Rab-ul-Aalamin par.¹²² Jo Rab hai Musa aur Harun ka.

¹²³ Fir'aun ne kaha, tum log Musa par iman le aaye qabl is ke ke main tumhein ijazat dun? Yaqinan yeh aek sazish hai jo tum logon ne shahr mein is gharz se ki hai ke tum us ke bashindon ko yahan se nikal do, to tum bahut jald jaan loge.¹²⁴ Main tumharay hath aur paon mukhalif samton se kaatunga phir tum sab ko suli par chadha dunga.¹²⁵ Unhon ne kaha, hum ko apne Rab hi ki taraf lautna hai.¹²⁶ Tu hum ko sirf is baat ki saza dena chahta hai ke hamaray Rab ki nishaniyan jab hamaray samne aa gayein to hum un par iman le aaye. Aye Rab, hum par sabr undel de aur hum ko wafat de Islam par.

¹²⁷ Qaum-e-Fir'aun ke sardaron ne kaha, kya tu Musa aur us ki qaum ko chhod dega ke woh mulk mein fasad phailayein aur tujh ko aur tere maboodon ko chhodein? Fir'aun ne kaha ke hum un ke beton ko qatl kareinge aur un ki aurton ko zinda rakheinge. Aur hum un par puri tarah qadir hain.¹²⁸ Musa ne apni qaum se kaha ke Allah se madad chaho aur sabr karo. Zameen Allah ki hai, woh apne bandon mein se jis ko chahta hai us ka waris bana deta hai. Aur akhri kamyabi Allah se darne walon ke liye hai.¹²⁹ Musa ki qaum ne kaha, hum tumharay aane se pehlay bhi sataye gaye aur tumharay aane ke baad bhi. Musa ne kaha qarib hai ke tumhara Rab tumharay

dushman ko halak karde aur bajaye un ke tum ko is sar zameen ka malik banade, phir dekhe ke tum kaisa amal karte ho.

¹³⁰. Aur hum ne Fir'aun walon ko qahat aur paidawar ki kami mein muftala kiya ta ke un ko nasihat ho.¹³¹ Lekin jab un par khushhali aati to kehte yeh hamaray liye hai aur agar un par koi afat aati to us ko Musa aur us ke sathiyon ki nahusat batate. Suno, un ki badbakhti to Allah ke paas hai magar un mein se aksar nahin jante.¹³² Aur unhon ne Musa se kaha, hum ko mas - hoor karne ke liye tum koi bhi nishani lao hum tum par iman lane walay nahin hain.

¹³³. Phir hum ne un ke upar tufan bheja aur tiddi aur juwein aur mendak aur khun. Yeh sab nishaniyan alag alag dikhayein. Phir bhi unhon ne takabbur kiya aur woh mujrim log thay.¹³⁴ Aur jab un par koi azaab padta to kehte, "Aye Musa, apne Rab se hamaray liye dua karo jis ka us ne tum se wada kiya hai. Agar tum hum par se us azaab ko hata do to hum zarur tum par iman layeinge aur tumharay sath bani Israil ko jane deinge."¹³⁵ Phir jab hum un se dour kar dete afat ko kuch muddat ke liye jahan baher haal unhein pahunchna tha to usi waqt woh ahad ko tod dete.

¹³⁶. Phir hum ne un ko saza di aur un ko samandar mein gharq kar diya kyun ke unhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya aur un se be parwah ho gaye.¹³⁷ Aur jo log kamzor samjhe jate thay un ko hum ne us sar zameen ke mashriq-o-maghrib ka waris banaya jis mein hum ne barkat rakhi thi. Aur bani Israil par tere Rab ka nek wada pura ho gaya basabab is ke unhon ne sabr kiya aur hum ne Fir'aun aur us ki qaum ka woh sab kuch barbad kar diya jo woh banate thay aur jo woh chdhate thay.

¹³⁸. Aur hum ne bani Israil ko samandar ke paar utar diya. Phir un ka guzar aek aisi qaum par huva jo apne buton ko pujne mein lage huve thay. Unhon ne kaha aye Musa, hamari ibadat ke liye bhi aek butt bana de jaise un ke butt hain. Musa ne kaha, tum bade jahil log ho.¹³⁹ Yeh log jis kaam mein lage huve hain, woh barbad hone

wala hai aur yeh jo kuch kar rahe hain woh batil hai.¹⁴⁰ Us ne kaha, kya mein Allah ke siwa koi aur mabood tumharay liye talash karun, halanke us ne tum ko tamam Aalam par fazilat di hai.¹⁴¹ Aur jab hum ne Fir'aun walon se tum ko najat di jo tum ko sakht azaab mein dale huve thay. Tumharay beton ko qatl karte aur tumhari aurton ko zinda rehne dete aur is mein tumharay Rab ki taraf se tumhari badi azmaish thi.

¹⁴² Aur hum ne Musa se tees raton ka wada kiya aur us ko pura kiya das mazid raton se to us ke Rab ki muddat challees raton mein puri huvi. Aur Musa ne apne bhai Harun se kaha, mere piche tum meri qaum mein meri janashini karna, islah karte rehna aur bigad paida karne walon ke tariqe par na chalna.¹⁴³ Aur jab Musa hamaray waqt par aya aur us ke Rab ne us se kalaam kiya to us ne kaha, mujhe apne ko dikhade ke main tujh ko dekhon. Farmaya, tum mujh ko hargiz nahin dekh sakte. Albatta pahad ki taraf dekho, agar woh apni jagah qaim rahe to tum bhi mujhe dekh sakoge. Phir jab us ke Rab ne pahad par apni tajalli dali to us ko rezah rezah kar diya. Aur Musa behosh ho kar girpada. Phir jab hosh aya to bola, tu paak hai, main ne teri taraf ruju' kiya aur main sab se pehlay iman lane wala hun.

¹⁴⁴ Allah ne farmaya, "Aye Musa, main ne tum ko logon par apni paighambari aur apne kalaam ke zariye se sarfaraz kiya. Pas ab lo jo kuch main ne tum ko aata kiya hai. Aur shukr guzaron mein se bano.¹⁴⁵ Aur hum ne is ke liye takhtiyon par har qism ki nasihat aur har cheez ki tafsil likh di. Pas us ko mazbuti se pakdo aur apni qaum ko hukum do ke un ke behtar mafhum ki pairavi karein. Anqarib mein tum ko nafarmanon ka ghar dikhaunga.

¹⁴⁶ Mein apni nishaniyon se un logon ko pherdunga jo zameen mein nahaq ghamand karte hain. Aur agar woh har qism ki nishaniyan dekh lein tab bhi un par iman na layeinge. Aur agar woh hidayat ka rasta dekhein to us ko na apnayeinge aur agar gumrahi

ka rasta dekhein to us ko apna leinge. Yeh is sabab se hai ke unhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya aur un ki taraf se apne ko ghafil rakha.¹⁴⁷ Aur jinhon ne hamari nishaniyon ko aur akhirat ki mulaqat ko jhutlaya, un ke amaal akarat ho gaye aur woh badle mein wohi payeinge jo woh karte thay.

¹⁴⁸. Aur Musa ki qaum ne us ke piche apne zevaron se aek bachda banaya. Aek dhad jis se bail ki si awaz nikalti thi. Kya unhon ne nahin dekha ke woh na un se bolta hai aur na koi raah dikhata hai. Us ko unhon ne mabood bana liya aur woh bade zalim thay.¹⁴⁹ Aur jab woh pachtaye aur unhon ne mehsus kiya ke woh gumrahi mein pad gaye thay to unhon ne kaha, agar hamaray Rab ne ham par rahem na kiya aur hum ko na baksha to yaqinan hum barbad ho jayeinge.¹⁵⁰ Aur jab Musa ranj aur ghusse mein bhara huva apni qaum ki taraf lauta to us ne kaha, tum ne mere baad meri बहुत बुरी जानशुनी की. Kya tum ne apne Rab ke hukum se pehlay hi jaldi kar li. Aur us ne takhtiyān dal dein aur apne bhai ka sar pakad kar us ko apni taraf khinchne laga. Harun ne kaha, aye meri maa ke bete, logon ne mujhe daba liya aur qarib tha ke mujhe maar dalein. Pas tu dushmanon ko mere upar hansne ka mauqa na de aur mujhe zalimon ke sath शामिल ना कर.¹⁵¹ Musa ne kaha, aye mere Rab, maaf karde mujh ko aur mere bhai ko aur hum ko apni rehmat mein dakhil farma aur tu sab se zyada rahem karne wala hai.

¹⁵². Beshak, jin logon ne bachhde ko mabood banaya, un ko un ke Rab ka ghazab pahunchega aur zillat dunya ki zindagi mein. Aur hum aisa hi badla dete hain jhut bandhne walon ko.¹⁵³ Aur jin logon ne bure kaam kiye phir us ke baad taubah ki aur iman laye to beshak us ke baad tera Rab bakhshne wala, mehrban hai.

¹⁵⁴. Aur jab Musa ka ghussa thama to us ne takhtiyān utha lein aur jo un mein likha huva tha, us mein hidayat aur rehmat thi un logon ke liye jo apne Rab se darte hain.¹⁵⁵ Aur Musa ne apni qaum mein se sattar admi chune hamaray muqarrar kiye huve waqt ke liye phir

jab un ko zalzale ne pakda to Musa ne kaha aye Rab, agar tu chahta to pehlay hi tu un ko halak kar deta aur mujh ko bhi. Kya tu hum ko aise kaam par halak karega jo hamaray andar ke bewaqufon ne kiya. Yeh sab teri azmaish hai, tu us se jis ko chahe gumrah karde aur jis ko chahe hidayat de. Tu hi hamara thumne wala hai. Pas hum ko bakhsh de aur hum par rahem farma, tu sab se behtar bakhshne wala hai.¹⁵⁶ Aur hamaray liye is dunya mein bhi bhalai likh de aur akhirat mein bhi. Hum ne teri taraf ruju kiya. Allah ne kaha, main apna azaab usi par dalta hun jis ko chahta hun aur meri rehmat shamil hai har cheez ko. Pas main us ko likh dunga un ke liye jo dar rakhte hain aur zakat ada karte hain aur hamari nishaniyon par iman late hain.

¹⁵⁷. Jo log pairavi kareinge us Rasul ki jo nabi ummi hai, jis ko woh apne yahan Tawrat aur Injil mein likha huva pate hain. Woh un ko neki ka hukum deta hai aur un ko burai se rokta hai aur un ke liye pakiza cheezein jaiz thahrata hai aur na paak cheezein haram karta hai aur un par se woh bojh aur qaidein utarta hai jo un par thein. Pas jo log us par iman laye aur jinhon ne us ki izzat ki aur us ki madad ki aur us noor ki pairavi ki jo us ke sath utara gaya hai to wohi log falah pane walay hain.

¹⁵⁸. Kaho, aye logo, beshak main Allah ka Rasul hun tum sab ki taraf jis ki hukumat hai aasmanon aur zameen mein, us ke siwa koi mabood nahin, wohi jilata hai aur wohi maarta hai. Pas iman lao Allah par aur us ke ummi Rasul-o-nabi par jo iman rakhta hai Allah aur us ke kalimat par aur us ki pairavi karo ta ke tum hidayat pao.

¹⁵⁹. Aur Musa ki qaum mein aek giroh aisa bhi hai jo haq ke mutabiq rehnumai karta hai aur usi ke mutabiq insaf karta hai.

¹⁶⁰. Aur hum ne un ko baarah gharanon mein taqsim kar ke unhein alag alag giroh bana diya. Aur jab Musa ki qaum ne pani manga to hum ne Musa ko hukum bheja ke falan chattan par apni laathi maro to us se baarah chashme phut nikle. Har giroh ne apna pani pine ka maqam maalum kar liya. Aur hum ne un par badliyon ka saya kiya

aur un par mann-o-salwa utara. Khao pakiza cheezon mein se jo hum ne tum ko di hain. Aur Unhon ne hamara kuch nahin bigada balke khud apna hi nuqsan karte rahe.¹⁶¹ Aur jab un se kaha gaya ke is basti mein jaa kar bas jao, us mein jahan se chaho khao. Aur kaho hum ko bakhsh de aur darwaza mein jhuke huve dakhil ho, hum tumhari khatayein maaf kar deinge. Hum neki karne walon ko aur zyada dete hain.¹⁶² Phir un mein se zalimon ne badal dala dosra lafz us ke siwa jo un se kaha gaya tha. Phir hum ne un par aasman se azaab bheja is liye ke woh zulm karte thay.

¹⁶³. Aur un se us basti ka haal pucho jo darya ke kinare thi. Jab woh sabt (sanichar) ke bare mein tajawuz karte thay. Jab un ke sabt ke din un ki machliyan pani ke upar aati thein aur jis din sabt na hota to na aatein. Un ki azmaish hum ne is tarah ki, is liye ke woh nafarmani karte thay.¹⁶⁴ Aur jab un mein se aek giroh ne kaha ke tum aise logon ko kyun nasihat karte ho jinhe Allah halak karne wala hai ya un ko sakht azaab de ne wala hai. Unhon ne kaha, tumharay Rab ke samne ilzam utarne ke liye aur is liye ke shayad woh darein.

¹⁶⁵. Phir jab unhon ne bhula di woh cheez jo un ko yad dilai gai thi to hum ne un logon ko bacha liya jo burai se rokthe thay aur un logon ko jinhon ne apni janon par zulm kiya aek sakht azaab mein pakad liya. Is liye ke woh nafarmani karte thay.¹⁶⁶ Phir jab woh badhne lage us kaam mein jis se woh roke gaye thay to hum ne un se kaha ke zalil bandar ban jao.

¹⁶⁷. Aur jab tumharay Rab ne elaan kar diya ke woh un par qiyamat ke din tak zarur aise log bhejta rahega jo un ko nihayat bura azaab deinge. Be shak tera Rab jald saza dene wala hai aur beshak woh bakhshne wala, mehrban hai.¹⁶⁸ Aur hum ne un ko giroh giroh kar ke zameen mein mutafarriq kar diya. Un mein kuch nek hain aur un mein kuch is se mukhtalif. Aur hum ne un ki azmaish ki achche halat se aur bure halat se ta ke woh baaz ayein.

^{169.} Phir un ke piche nakhalaf log aaye jo kitaab ke waris bane, woh isi dunya ki mata lete hain aur kehte hain ke hum yaqinan bakhsh diye jayeinge. Aur agar aisi hi mataa un ke samne phir aaye to us ko le leinge. Kya un se kitaab mein us ka ahad nahin liya gaya hai ke woh Allah ke naam par haq ke siwa koi aur baat na kahein. Aur unhon ne padha hai jo kuch us mein likha hai. Aur akhirat ka ghar behtar hai dar ne walon ke liye, kya tum samajhte nahin.^{170.} Aur jo log Khuda ki kitaab ko mazbuti se pakadte hain aur namaz qaim karte hain, beshak hum muslihin ka ajr zaya nahin kareinge.^{171.} Aur jab hum ne pahad ko un ke upar uthaya goya ke woh saiban hai. Aur unhon ne guman kiya ke woh un par aa padega. Pakdo us cheez ko jo hum ne tum ko di hai mazbuti se, aur yad rakho jo is mein hai ta ke tum bacho.

^{172.} Aur jab tere Rab ne bani Adam ki peethon se un ki aulad ko nikala aur un ko gawah thairaya khud un ke upar. Kya mein tumhara Rab nahin hun? Unhon ne kaha, han, hum iqrar karte hain. Yeh is liye huva ke kahin tum qiyamat ke din kehne lago ke hum ko to is ki khabar nahin thi.^{173.} Ya kaho ke hamaray baap dada ne pehlay se shirk kiya tha aur hum un ke baad un ki nasl mein huve. To kya tu hum ko halak karega is kaam par jo ghalat kar logon ne kiya.^{174.} Aur is tarah hum apni nishaniyan khol kar bayan karte hain ta ke woh ruju karein.

^{175.} Aur un ko us shakhs ka haal sunao jis ko hum ne apni ayatein di thin to woh un se nikal bhaga. Phir shaitan us ke piche lag gaya aur woh gumrahon mein se ho gaya.^{176.} Aur agar hum chahte to us ko un ayaton ke zariye bulandi ata karte magar woh to zameen ka ho raha aur apni khwahishon ki pairavi karne laga. Pas us ki misal kutte ki si hai ke agar tu us ka taaqub kare tab bhi hanpe aur agar chhod de tab bhi hanpe. Yeh misal un logon ki hai jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya. Pas tum yeh ahwal un ko sunao ta ke woh sochein.^{177.} Kaisi buri misal hai un logon ki jo hamari nishaniyon ko

jhutlate hain aur woh apna hi nuqsan karte rahe.¹⁷⁸ Allah jis ko raah dikhaye, wohi raah pane wala hota hai aur jis ko woh be raah kare, to wohi ghaata uthane walay hain.

¹⁷⁹. Aur hum ne jinnaat aur insan mein se bahut se logon ko dozakh ke liye paida kiya hai. Un ke dil hain jin se woh samajhte nahin, un ki ankhein hain jin se woh dekhte nahin, un ke kaan hain jin se woh sunte nahin. Woh aise hain jaise chhupaye balke un se bhi zyada beraah. Yahi log hain ghafil.¹⁸⁰ Aur Allah ke liye hain sab achche naam. Pas un se us ko pukaro aur un logon ko chhod do, jo us ke naamon mein kaj rawi karte hain. Woh badla pa kar raheinge apne kamon ka.¹⁸¹ Aur hum ne jin ko paida kiya hai un mein se aek giroh aisa hai jo haq ke mutabiq rehnumai karta hai, aur haq ke mutabiq faisla karta hai.¹⁸² Aur jin logon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya hum un ko ahista ahista pakdeinge aisi jagah se jahan se un ko khabar bhi na hogi.¹⁸³ Aur main un ko dhil deta hun, beshak mera dao bada mazbut hai.

¹⁸⁴. Kya un logon ne ghaur nahin kiya ke un ke sathi ko koi junun nahin hai. Woh to aek saaf darane wala hai.¹⁸⁵ Kya unhon ne aasmanon aur zameen ke nizaam par nazar nahin kiya aur jo kuch Allah ne paida ki hai har cheez se, aur us baat par ke shayad un ki muddat qarib aagai ho. Pas us ke baad woh kis baat par iman layeinge.¹⁸⁶ Jis ko Allah beraah karde us ko koi raah dikhane wala nahin. Aur woh un ko sarkashi mein bhataкта huva chhod deta hai.¹⁸⁷ Woh tum se qiyamat ki babat puchte hain ke us ka waqu kab hoga. Kaho, us ka ilm to mere Rab ke paas hai. Wohi us ke waqt par us ko zahir karega. Woh bhari ho rahi hai. Asamano mein aur zameen mein. Woh jab tum par ayegi to achanak aa jayegi. Woh tum se puch te hain goya ke tum us ki tehqiq kar chuke ho. Kaho, us ka ilm to bas Allah hi ke paas hai. Lekin aksar log nahin jante.¹⁸⁸ Kaho, main malik nahin apni jaan ka bhale ka aur na bure ka magar jo Allah chahe. Aur agar main ghaib ko janta to main bahut

se faide apne liye hasil kar leta aur mujhe koi nuqsan na pahunchta. Main to mehez aek darane wala, aur khushkhabari sunane wala hun un logon ke liye jo meri baat manein.

¹⁸⁹. Wohi hai jis ne tum ko paida kiya aek jaan se aur usi se banaya us ka joda ta ke us ke paas sukun hasil kare. Phir jab mard ne aurat ko dhank liya to us ko aek halka sa hamal reh gaya. Phir woh us ko liye phirti rahi. Phir jab woh bojhal ho gai to donon ne mil kar apne Rab Allah se dua ki agar tu ne hamein tandurust aulad di to hum tere shukr guzar raheinge.¹⁹⁰ Magar jab Allah ne un ko tandurust aulad dedi to woh us ki bakshi huvi cheez mein dosron ko us ka sharik thairane lage. Allah bartar hai un mushrikana baton se jo yeh log karte hain.¹⁹¹ Kya woh sharik banate hain aison ko jo kisi cheez ko paida nahin karte balke woh khud makhluq hain.¹⁹² Aur woh na un ki kisi qism ki madad kar sakte hain aur na apni hi madad kar sakte hain.¹⁹³ Aur agar tum un ko rehnumai ke liye pukaro to woh tumhari pukar par na chaleinge. Barabar hai khwah tum un ko pukaro ya tum khamush raho.¹⁹⁴ Jin ko tum Allah ke siwa pukarte ho, woh tumharay hi jaise bande hain. Pas tum un ko pukaro, woh tumhein jawab dein agar tum sachche ho.

¹⁹⁵. Kya un ke paon hain ke un se chalein. Kya un ke hath hain ke un se pakdein. Kya un ki ankhein hain ke un se dekhein. Kya un ke kaan hain ke un se sunein. Kaho, tum apne sharikon ko bulao. Phir tum log mere khilaf tadbirein karo aur mujhe mohlat na do.¹⁹⁶ Yaqinan mera karsaz Allah hai jis ne kitaab utari hai aur woh karsazi karta hai nek bandon ki.¹⁹⁷ Aur jin ko tum pukarte ho us ke siwa, woh na tumhari madad kar sakte hain aur na apni hi madad kar sakte hain.¹⁹⁸ Aur agar tum un ko raste ki taraf pukaro to woh tumhari baat na suneinge aur tum ko nazar aata hai ke woh tumhari taraf dekh rahe hain magar woh kuch nahin dekhte.

¹⁹⁹. Darguzar karo, neki ka hukum do aur jahilon se na uljho.

²⁰⁰. Aur agar tum ko koi waswasa shaitan ki taraf se aaye to Allah ki

panah chaho. Beshak woh sunne wala, janne wala hai.²⁰¹ Jo log dar rakhte hain jab kabhi shaitan ke asar se koi bura khayal unhein chhu jata hai to woh fauran chaunk padte hain aur phir usi waqt un ko soojh aajati hai.²⁰² Aur jo shaitan ke bhai hain woh un ko gumrahi mein khinche chale jate hain, phir woh kami nahin karte.

²⁰³ Aur jab tum un ke samne koi nishani (mojiza) nahin laye to woh kehte hain ke kyun na tum chhant laye kuch apni taraf se. Kaho, main to usi ki pairavi karta hun jo mere Rab ki taraf se mujh par wahi ki jati hai. Yeh soojh ki batein hain tumharay Rab ki taraf se aur hidayat aur rehmat hai un logon ke liye jo iman rakhte hain.

²⁰⁴ Aur jab Qur'an padha jaye to us ko tawajju se suno aur khamush raho, ta ke tum par rehmat ki jaye.²⁰⁵ Aur apne Rab ko subah-o-sham yad karo apne dil mein, ajizi aur khauf ke sath aur past awaz se, aur ghafilon mein se na bano.²⁰⁶ Jo (farishte) tere Rab ke paas hain, woh us ki ibadat se takabbur nahin karte. Aur woh us ki paak zaat ko yad karte hain aur usi ko sajda karte hain.

8. SURAH-AL-ANFAL

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Woh tum se Anfal (maal-e-ghanimat) ke bare mein puchte hain. Kaho ke Anfal Allah aur us ke Rasul ke hain. Pas tum log Allah se daro aur apne apas ke taalluqat ki islah karo aur Allah aur us ke Rasul ki itaat karo, agar tum iman rakhte ho.² Iman walay to woh hain ke jab Allah ka zikr kiya jaye to un ke dil dehal jayein aur jab Allah ki ayat un ke samne padhi jayein to woh un ka iman badhadein aur woh apne Rab par bharosa rakhte hain.³ Woh namaz qaim karte hain aur jo kuch hum ne unhein diya hai, us mein se kharch karte hain.⁴ Yahi log haqiqi momin hain. Un ke liye un ke Rab ke paas darje aur maghfirat hain aur un ke liye izzat ki rozi hai.

⁵. Jaisa ke tumharay Rab ne tum ko haq ke sath tumharay ghar se nikala. Aur mominon mein se aek giroh ko yeh na gawar tha. ⁶. Woh is haq ke maamla mein tum se jhagad rahe thay bawajud yeh ke woh zahir ho chuka tha, goya ke woh maut ki taraf hanke ja rahe thay ankhon dekhte. ⁷. Aur jab Khuda tum se wada kar raha tha ke do jamaaton mein se aek tum ko mil jayegi. Aur tum chahte thay ke jis mein kanta na lage woh tum ko mile. Aur Allah chahta tha ke woh haq ka haq ho kar rahe apne kalimat se aur munkiron ki jadd kaat de. ⁸. Ta ke haq haq ho kar rahe aur batil batil ho kar reh jaye, khwah mujrimon ko woh kitna hi nagawar ho.

⁹. Jab tum apne Rab se faryad kar rahe thay to us ne tumhari faryad suni ke main tumhari madad ke liye aek hazar farishte lagatar bhej raha hun. ¹⁰. Aur yeh Allah ne sirf is liye kiya ta ke tumharay liye khush khabri ho aur ta ke tumharay dil is se mutmain ho jayein. Aur madad to Allah hi ke paas se aati hai. Yaqinan, Allah zabardast hai, hikmat wala hai. ¹¹. Jab Allah ne tum par oongh dal di apni taraf se tumhari taskeen ke liye aur aasman se tumharay upar pani utara ta ke us ke zariye se woh tumhein paak kare aur tum se shaitan ki najasat ko dour kare aur tumharay dilon ko mazbut kare aur is se qadmon ko jama de. ¹². Jab tere Rab ne farishton ko hukum bheja ke main tumharay sath hun, tum iman walon ko jamae rakho. Main munkiron ke dilon mein roab dal dunga. Pas tum un ki gardan ke upar maro aur un ke por por par zarb lagao. ¹³. Yeh is sabab se ke unhon ne Allah aur us ke Rasul ki mukhalifat ki. Aur jo koi Allah aur us ke Rasul ki mukhalifat karta hai to Allah saza dene mein sakht hai. ¹⁴. Yeh to ab chakho aur jaan lo ke munkiron ke liye aag ka azaab hai.

¹⁵. Aye iman walo! jab tumhara muqabla munkirin se maidan-e-jang mein ho to un se peeth mat phero. ¹⁶. Aur jis ne aise mauqa par peeth pheri, siwa is ke ke jangi chaal ke taur par ho ya dosri fauj se

jaa milne ke liye, to woh Allah ke ghazab mein ajayega aur us ka thikana jahannam hai aur woh bahut hi bura thikana hai.

¹⁷. Pas un ko tum ne qatl nahin kiya balke Allah ne qatl kiya. Aur jab tu ne un par khak phenki to tum ne nahin phenki balke Allah ne phenki ta ke Allah apni taraf se iman walon par khub ehsan kare. Beshak Allah sunne wala, janne wala hai.¹⁸. Yeh to ho chuka. Aur beshak Allah munkiron ki tamam tadbirein bekar kar ke rahega.¹⁹. Agar tum faisla chahte thay to faisla tumharay samne aa gaya. Aur agar tum baaz aa jao to yeh tumharay haq mein behtar hai. Aur agar tum phir wohi karoge to hum bhi phir wohi kareinge aur tumhara jattha tumharay kuch kaam nahin ayega. Khwah woh kitna hi zyada ho. Aur be shak Allah iman walon ke sath hai.

²⁰. Aye iman walo! Allah aur us ke Rasul ki itaat karo aur us se rugardani na karo halanke ke tum sun rahe ho.²¹. Aur un logon ki tarah na ho jao jinhon ne kaha ke hum ne suna, halanke woh nahin sunte.²². Yaqinan Allah ke nazdik baddarin janwar woh behre gunge log hain jo aql se kaam nahin lete.²³. Aur agar un mein kisi bhalai ka ilm Allah ko ho ta to woh zarur unhein sunne ki taufiq deta aur agar ab woh unhein sunwade to woh zarur rugardani kareinge berukhi karte huve.

²⁴. Aye iman walon, Allah aur Rasul ki pukar par labbaik kaho jab ke Rasul tum ko us cheez ki taraf bula raha hai jo tum ko zindagi dene wali hai. Aur jaan lo ke Allah admi aur us ke dil ke darmiyan hael ho jata hai. Aur yeh ke usi ki taraf tumhara ikattha hona hai.²⁵. Aur daro us fitne se jo khas unhi logon par waqe nahin hoga jo tum mein se zulm ke murtakib huve hain. Aur jaan lo ke Allah sakht saza dene wala hai.

²⁶. Aur yad karo jab ke tum thode thay aur zameen mein kamzor samjhe jate thay. Darte thay ke log achanak tum ko uchak na lein. Phir Allah ne tum ko rehne ki jagah di aur apni nusrat se tumhari taid ki aur tum ko pakiza rozi di ta ke tum shukr guzar bano.²⁷. Aye

iman walo! khiyanat na karo Allah aur Rasul ki aur khiyanat na karo apni amanaton mein halanke ke tum jante ho.²⁸ Aur jaan lo ke tumharay maal aur tumhari aulad aek azmaish hai. Aur yeh ke Allah hi ke paas hai bada ajr.

²⁹. Aye iman walo! agar tum Allah se daroge to woh tumharay liye furqan baham pahuchayega aur tum se tumharay gunahon ko dour karega aur tum ko baksh dega aur Allah bada fazl wala hai.

³⁰. Aur jab munkir tumhari nisbat tadbirein soch rahe thay ke woh tum ko qaid kardein ya qatl kardalein ya jilawatan kardein. Woh apni tadbirein kar rahe thay aur Allah apni tadbirein kar raha tha aur Allah behtarin tadbir wala hai.

³¹. Aur jab un ke samne hamari ayatein padhi jati hain to kehte hain hum ne sun liya. Agar hum chahein to hum bhi aisa hi kalaam pesh kardein. Yeh to bas aglon ki kahaniyan hain.³² Aur jab Unhon ne kaha ke Aye Allah, agar yahi haq hai tere paas se to hum par aasman se patthar barsa de ya aur koi dardnak azab hum par le aa.

³³. Aur Allah aisa karne wala nahin ke un ko azaab de is haal mein ke tum un mein maujud ho aur Allah un par azaab lane wala nahin jab ke woh istighfar kar rahe hon.³⁴ Aur Allah un ko kyun na azaab dega halanke woh Masjid-e-Haram se rokte hain jab ke woh us ke mutwalli nahin. Us ke mutwalli to sirf Allah se dar ne walay ho sakte hain. Magar un mein se aksar us ko nahin jante.³⁵ Aur Baitullah ke paas un ki namaz siti bajane aur tali pitne ke siwa aur kuch nahin. Pas ab chakho azaab apne kufr ka.

³⁶. Jin logon ne inkar kiya woh apne maal ko is liye kharch karte hain ke logon ko Allah ki raah se rokein. Woh is ko kharch karte raheinge phir yeh un ke liye hasrat banega phir woh maghlab kiye jayeinge. Aur jinhon ne inkar kiya, un ko Jahannam ki taraf ikattha kiya jayega.³⁷ ta keh Allah napak ko alag karde paak se aur na paak ko aek par aek rakhe phir us dher ko Jahannam mein dalde, yahi log hain khasare mein padne walay.

³⁸. Inkar karne walon se kaho ke agar woh baaz ajayein to jo kuch ho chuka hai woh unhein maaf kar diya jayega. Aur agar woh phir wohi kareinge to hamara maamla aglon ke sath guzar chuka hai.

³⁹. Aur un se lado yahan tak ke fitna baqi na rahe aur deen sab Allah ke liye ho jaye. Phir agar woh baaz aa jayein to Allah dekhne wala hai un ke amal ka.⁴⁰ Aur agar unhon ne aeraz kiya to jaan lo ke Allah tumhara Maula hai aur kya hi achcha Maula hai aur kya hi achcha madadgar.

⁴¹. Aur jaan lo ke jo kuch maal ghanimat tumhein hasil ho, us ka panchwan hissa Allah aur Rasul ke liye aur rishte daron aur yatimon aur miskin aur musafiron ke liye hai, agar tum iman rakhte ho Allah par aur us cheez par jo hum ne apne bande (Muhammad) par uteri faisle ke din ke donon jamaaton mein mudbhed huvi aur Allah har cheez par qadir hai.

⁴². Aur jab tum wadi ke qaribi kinare par thay aur woh dour ke kinare par. Aur qafila tum se niche ki taraf tha. Aur agar tum aur woh waqt muqarrar karte to zarur us taqarrur ke bare mein tum mein ikhtilaf hota lekin jo huva woh is liye huva ta ke Allah is amr ka faisla karde jis ko ho kar rehna tha, ta ke jis ko halak hona hai, woh raushan dalil ke sath zinda rahe. Yaqinan Allah sunne wala, janne wala hai.⁴³ Jab Allah tumharay khwab mein un ko thoda dikhata raha. Agar woh un ko zyada dikha deta to tum log himmat haar jate aur aa pas mein jhagadne lagte is maamla mein. Lekin Allah ne tum ko bacha liya. Yaqinan woh dilon tak ka haal janta hai.⁴⁴ Aur jab Allah ne un logon ko tumhari nazar mein kam kar ke dikhaya aur tum ko un ki nazar mein kam kar ke dikhaya ta ke Allah is amr ka faisla karde jis ka hona tai tha. Aur sare maamlat Allah hi ki taraf laut te hain.

⁴⁵. Aye iman walo! jab kisi giroh se tumhara muqabla ho to tum sabit qadam raho aur Allah ko bahut yad karo ta ke tum kamyab ho.⁴⁶ Aur itaat karo Allah ki aur us ke Rasul ki aur aapas mein jhagda

na karo, warna tumharay andar kamzori aa jayegi aur tumhari hawa ukhad jayegi aur sabr karo, beshak Allah sabr karne walon ke sath hai.⁴⁷ Aur un logon ki tarah na bano jo apne gharon se akad te huve aur logon ko dikhlate huve nikle aur jo Allah ki raah se rokthe hain. Halanke woh jo kuch kar rahe hain, Allah un ka ihata kiye huve hai.

⁴⁸. Aur jab shaitan ne unhein un ke amaal khushnuma bana kar dikhaye aur kaha ke logon mein se aaj koi tum par ghalib aane wala nahin, aur main tumharay sath hun. Magar jab donon giroh amne samne huve to woh ulte paon bhaga aur kaha ke main tum se bari hun, main woh kuch dekh raha hun jo tum log nahin dekhte. Main Allah se darta hun aur Allah sakht saza dene wala hai.⁴⁹ Jab munafiq aur jin ke dilon mein rog hai, woh kehte thay ke un logon ko un ke deen ne dhoke mein dal diya hai, aur jo Allah par bharosa kare to Allah bada zabardast aur hikmat wala hai.

⁵⁰. Aur agar tum dekhte jab ke farishte un munkirin ki jaan qabz karte hain, maarte huve un ke chehron aur un ki peethon par, aur yeh kehte huve ke ab jalne ka azaab chakhao.⁵¹ Yeh badla hai us ka jo tum ne apne hathon aage bheja tha aur Allah hargiz bandon par zulm karne wala nahin.⁵² Fir'aun walon ki tarah aur jo un se pehlay thay ke unhon ne Allah ki nishaniyon ka inkar kiya, to Allah ne un ke gunahon par un ko pakad liya. Beshak Allah qowat wala hai, sakht saza dene wala hai.⁵³ Yeh is waja se huva ke Allah us inaan ko jo woh kisi qaum par karta hai, us waqt tak nahin badalta jab tak woh us ko nahin badal dein jo un ke nafson mein hai. Aur beshak Allah sunne wala, janne wala hai.⁵⁴ Fir'aun walon ki tarah aur jo un se pehlay thay ke unhon ne apne Rab ki nishaniyon ko jhutlaya phir hum ne un ke gunahon ke sabab se un ko halak kar diya aur hum ne Fir'aun walon ko gharq kar diya aur yeh sab log zalim thay.

⁵⁵. Beshak sab jaandaron mein badtarin Allah ke nazdik woh log hain jinhon ne inkar kiya aur woh iman nahin late.⁵⁶ Jin se tum ne ahad liya, phir woh apna ahad har bar tod dete hain aur woh darte

nahin.⁵⁷ Pas agar tum un ko ladai mein pao to un ko aisi saza do ke jo un ke piche hain woh bhi dekh kar bhag jaein, ta ke unhein ibrat ho.⁵⁸ Aur agar tum ko kisi qaum se badahadi ka dar ho to un ka ahad un ki taraf phenk do, aisi tarah ke tum aur woh barabar ho jayein. Beshak Allah bad ahadon ko pasand nahin karta.

⁵⁹. Aur inkar karne walay yeh na samjhein ke woh nikal bhageinge, woh hargiz Allah ko ajiz nahin kar sakte.⁶⁰ Aur un ke liye jis qadr tum se ho sake tayyar rakho quwwat aur pale huve ghode ke ta ke tumhari haibat rahe Allah ke dushmanon par aur tumharay dushmanon par aur un ke ilawa dusron par bhi jin ko tum nahin jante. Allah un ko janta hai. Aur jo kuch tum Allah ki raah mein kharch karoge, woh tumhein pura kar diya jayega aur tumharay sath koi kami nahin ki jayegi.⁶¹ Aur agar woh sulah ki taraf jhukein to tum bhi us ke liye jhuk jao aur Allah par bharosa rakho. Beshak woh sunne wala, janne wala hai.⁶² Aur agar woh tum ko dhoka de na chaheinge to Allah tumharay liye kafi hai. Wohi hai jis ne apni nusrat aur mominin ke zariye tum ko quwwat di.⁶³ Aur un ke dilon mein ittefaq paida kar diya. Agar tum zameen mein jo kuch hai sab kharch kar dalte, tab bhi tum un ke dilon mein ittefaq paida nahin kar sakte. Lekin Allah ne un mein ittefaq paida kar diya, beshak woh zoraawar hai, hikmat wala hai.

⁶⁴. Aye Nabi, tumharay liye Allah kafi hai aur woh mominin jinhon ne tumhara sath diya hai.⁶⁵ Aye Nabi, mominin ko ladai par ubharo. Agar tum mein bees admi sabit qadam honge to woh do sau par ghalib ayeinge aur agar tum mein sau honge to woh hazar munkiron par ghalib ayeinge, is waja se ke woh log samajh nahin rakhte.⁶⁶ Ab Allah ne tum par se bojh halka kar diya aur us ne jaan liya ke tum mein kuch kamzori hai. Pas agar tum mein sau sabit qadam honge to woh do sau par ghalib ayeinge aur agar hazar honge to woh Allah ke hukum se do hazar par ghalib ayeinge, aur Allah sabit qadam rehne walon ke sath hai.

⁶⁷. Kisi Nabi ke liye laiq nahin ke us ke paas qaidi hon jabtak ke woh zameen mein achchi tarah khun rezi na karle. Tum dunya ke asbab chahte ho aur Allah akhirat ko chahta hai. Aur Allah zabardast hai, hikmat wala hai.⁶⁸ Aur agar Allah ka aek likha huva pehlay se maujud na hota to jo tariqa tum ne ikhtiyar kiya, us ke baais tum ko sakht azaab pahunch jata.⁶⁹ Pas jo maal tum ne liya hai us ko khao, woh tumharay liye halal aur paak hai aur Allah se daro, beshak Allah bakhshne wala, mehrban hai.

⁷⁰. Aye Nabi, tumharay hath mein jo qaidi hain, un se keh do ke agar Allah tumharay dilon mein koi bhalai payega to jo kuch tum se liya gaya hai, us se behtar woh tumhein de dega aur tum ko bakhsh dega aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁷¹ Aur agar yeh tum se badahadi kareinge to is se pehlay Unhon ne khuda se badahadi ki to khuda ne tum ko un par qabu de diya aur Allah ilm wala, hikmat wala hai.

⁷². Jo log iman laye aur jinhon ne hijrat ki aur Allah ki raah mein apne jaan-o-maal se jihad kiya. Aur woh log jinhon ne panah di aur madad ki, woh log aek dosray ke rafiq hain aur jo log iman laye magar Unhon ne hijrat nahin ki to un se tumhara rafaqat ka koi talluq nahin jab tak ke woh hijrat kar ke na aa jayein. Aur woh tum se deen ke mu`amale mein madad mangein to tum par un ki madad karna wajib hai, illa yeh ke madad kisi aisi qaum ke khilaf ho jis ke sath tumhara moahida hai. Aur jo kuch tum karte ho Allah us ko dekh raha hai.⁷³ Aur jo log munkir hain, woh aek dosray ke rafiq hain. Agar tum aisa nahin kroge to zameen mein fitna phailega aur bada fasad hoga.

⁷⁴. Aur jo log iman laye aur unhon ne hijrat ki aur Allah ki raah mein jihad kiya aur jin logon ne panah di aur madad ki, yahi log sachche momin hain. Un ke liye bakshish hai aur behtarin rizq hai.⁷⁵ Aur jo log baad mein iman laye aur hijrat ki aur tumharay sath mil kar jihad kiya woh bhi tum mein se hain. Aur khun ke rishtedar

aek dosray ke zyada haqdar hain Allah ki kitaab mein. Beshak Allah har cheez ka janne wala hai.

9. SURAH AL-TAUBAH

¹ E'lan-e-Baraat hai Allah aur us ke Rasul ki taraf se un mushrikon ko jin se tum ne muahide kiye thay.² phir tum log mulk mein char mahine chal phir lo aur jaan lo ke tum Allah ko ajiz. nahin kar sakte aur yeh ke Allah munkiron ko ruswa karne wala hai.³ Elaan hai Allah aur Rasul ki taraf se bade Hajj ke din logon ke liye ke Allah aur us ka Rasul mushrikon se bari-uz-zimmah hain. Ab agar tum log taubah karo to tumharay haq mein behtar hai. Aur agar tum munh pheroge to jaanlo ke tum Allah ko ajiz kar ne walay nahin ho. Aur inkar karne walon ko sakht azaab ki khush khabari dedo.⁴ Magar jin mushrikon se tum ne muahada kiya tha, phir unhon ne tumharay sath koi kami nahin ki aur na tumharay khilaf kisi ki madad ki to un ka muahada un ki muddat tak pura karo. Beshak Allah parhezgaron ko pasand karta hai.

⁵ Phir jab hurmat walay mahine guzar jayein to mushrikon ko qatl karo jahan pao aur un ko pakdo aur un ko ghero aur baitho har jagah un ki ghaat mein. Phir agar woh taubah kar lein aur namaz qaim karein aur zakat ada karein to unhein chhod do. Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁶ Aur agar mushrikon mein se koi shakhs tum se panah mange to tum us ko panah do ta ke woh Allah ka kalaam sune phir us ko us ke aman ki jagah pahuncha do. Yeh is liye ke woh log ilm nahin rakhte.

⁷ In mushrikon ke liye Allah aur us ke Rasul ke zimme koi ahad kaise reh sakta hai, magar jin logon se tum ne ahad kiya tha Masjid Al-Haram ke paas, phir jab tak woh tum se sidhe rahein tum bhi un se sidhe raho, beshak Allah parhezgaron ko pasand karta hai.

⁸ Kaise ahad rahega jab ke yeh haal hai ke agar woh tumharay upar

qabu payein to tumharay bare mein na qarabat ka li haz karein aur na ahad ka. Woh tum ko apne munh ki baat se razi karna chahte hain magar un ke dil inkar karte hain. Aur un mein aksar bad ahad hain.⁹ Unhon ne Allah ki ayaton ko thodi qimat par bech diya, phir unhon ne Allah ke raste se roka. Bahut bura hai jo woh kar rahe hain.¹⁰ Kisi momin ke maamla mein woh na qarabat ka li haz karte hain aur na ahad ka, yahi log hain zyadati karne walay.¹¹ Phir agar woh tauba karein aur namaz qaim karein aur zakat ada karein to woh tumharay deeni bhai hain. Aur hum khol kar bayan karte hain ayaton ko janne walon ke liye.

¹² Aur agar ahad ke baad yeh apni qasmon ko tod dalien aur tumharay deen mein aib lagayein to kufr ke in sardaron se lado. Beshak in ki qasmein kuch nahin, ta ke woh baaz ayein.¹³ Kya tum na ladoge aise logon se jin hon ne apne ahad tod diye aur Rasul ko nikalne ki jasarat ki aur wohi hain jin hon ne tum se jang mein pahal ki. Kya tum un se daroge? Allah zyada mustahiq hai ke tum us se daro agar tum momin ho.¹⁴ In se lado. Allah tumharay hathon in ko saza dega aur in ko ruswa karega aur tum ko in par ghalib karega aur ahl-e-iman ke sine ko thanda karega aur un ke dil ki jalan ko dour karega.¹⁵ Aur Allah tauba nasib karega jise chahega aur Allah janne wala hai, hikmat wala hai.

¹⁶ Kya tumhara yeh guman hai ke tum chhod diye jaoge halanke abhi Allah ne tum mein se un logon ko jana hi nahin jin hon ne jihad kiya aur jin hon ne Allah aur Rasul aur mominin ke siwa kisi ko dost nahin banaya aur Allah janta hai jo kuch tum karte ho.

¹⁷ Mushrikon ka kaam nahin ke woh Allah ki masajidon ko abad karein halanke woh khud apne upar kufr ke gawah hain. In logon ke amal akarat gaye aur woh hamesha aag mein rehne walay hain.¹⁸ Allah ki masajidon ko to woh abad karta hai jo Allah aur akhirat par iman laya aur Allah ki raah mein jihad kiya, Allah ke nazdik ye donon barabar nahin ho sakte. Aur Allah zalim logon ko raah nahin

dikhata.¹⁹ Kya tum ne hajiyon ke pani pilane aur Masjid Al-Haram ke basane ko barabar kar diya us shakhs ke jis ne Allah aur akhirat par iman laya aur Allah ki raah mein jihad kiya, Allah ke nazdik ye donon barabar nahin ho sakte.²⁰ Jo log iman laye aur unhon ne hijrat ki aur Allah ki raah mein apni jaan aur maal se jihad kiya, un ka darja Allah ke yahan bada hai aur yahi log kamyab hain.²¹ Un ka Rab un ko khush khabari deta hai apni rehmat aur khushnudi ki aur aise baghon ki jin mein un ke liye daimi naemat hogi.²² Un mein woh hamesha raheinge. Beshak Allah hi ke paas bada ajr hai.

²³ Aye iman walo! apne baap aur apne bhaiyon ko dost na banao agar woh iman ke muqabla mein kufr ko aziz rakhein. Aur tum mein se jo un ko apna dost banayeinge to aise hi log zalim hain.

²⁴ Kaho ke agar tumharay baap aur tumharay ladke aur tumharay bhai aur tumhari biwian aur tumhara khandan aur woh maal jo tum ne kamaya hai aur woh tijarat jis ke band hone se tum darte ho aur woh ghar jo tum pasand karte ho, yeh sab tum ko Allah aur us ke Rasul aur us ki raah mein jihad karne se zyada mehboob hain to intizar karo yahan tak ke Allah apna hukum bhej de aur Allah nafarman logon ko rasta nahin deta.

²⁵ Beshak Allah ne bahut se mauqon par tumhari madad ki hai aur Hunain ke din bhi jab tumhari kasrat ne tum ko naaz mein muftala kar diya tha. Phir woh tumharay kuch kaam na aaye aur zameen apni wusat ke bawajud tum par tang ho gai, phir tum peeth pher kar bhage.²⁶ Us ke baad Allah ne apne Rasul aur mominin par apni sukunat utari aur aise lashkar utare jin ko tum ne nahin dekha aur Allah ne munkiron ko saza di aur yahi munkiron ka badla hai.²⁷ Phir us ke baad Allah jis ko chahe taubah nasib kare aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.²⁸ Aye iman walo! mushrik bilkul na paak hain. Pas woh is sal ke baad Masjid-e-Haram ke paas na ayein aur agar tum ko muflisi ka andesha ho to Allah agar chahe to apne fazl se tum ko beniyaz kardega, Allah Aleem aur Hakeem hai.

²⁹ Un ahl-e-kitaab se lado jo na Allah par iman rakhte hain aur na akhiraat ke din par aur na Allah aur us ke Rasul ke haraam thairaye huve ko haraam thairate hain aur na deen-e-haq ko apna deen bana te hain, yahan tak ke woh apne hathon se jizya dein aur chhote bankar rahein.³⁰ Aur Yahud ne kaha ke Uzair Allah ke bete hain aur nasara ne kaha ke Masih Allah ke bete hain. Yeh un ke apne munh ki batein hain. Woh un logon ki baat ki naql kar rahe hain jinhon ne un se pehlay kufr kiya. Allah un ko halak kare, woh kahan bhatak rahe hain.³¹ Unhon ne Allah ke siwa apne ulama aur mashaikh ko Rab bana dala aur Masih ibn Maryam ko bhi. Halanke un ko sirf yeh hukum tha ke woh aek mabood ki ibadat karein. Us ke siwa koi mabood nahin, woh paak hai us se jo woh sharik karte hain.

³² Woh chahte hain ke Allah ki raushni ko apne munh se bujha dein aur Allah apni raushni ko pura kiye baghair manne wala nahin, khwah munkiron ko yeh kitna hi nagawar ho.³³ Usi ne apne Rasul ko bheja hai hidayat aur deen-e-haq ke sath ta ke us ko sare deen par ghalib karde, khwah yeh mushrikon ko kitna hi nagawar ho.

³⁴ Aye iman walo! ahle kitaab ke aksar ulama aur mashaikh logon ke maal batil tariqon se khate hain aur logon ko Allah ke raste se rok te hain aur jo log sona aur chandi jama kar ke rakhte hain aur un ko Allah ki raah mein kharch nahin karte, un ko aek dardnak azaab ki khushkhabari dedo.³⁵ Us din us maal par dozakh ki aag dahkai jayegi. Phir us se un ki peshaniyan aur un ke pehlu aur un ki peethein daghi jayeingi. Yahi hai woh jis ko tum ne apne liye jama kiya tha. Pas ab chakho jo tum jama karte rahe.

³⁶ Mahinon ki ginti Allah ke nazdik barah mahine hain Allah ki kitaab mein, jis din se us ne aasmanon aur zameen ko paida kiya, un mein se char hurmat walay hain. Yahi hai sidha deen. Pas un mein tum apne upar zulm na karo. Aur mushrikon se sab mil kar lado jis tarah woh sab mil kar tum se ladte hain aur jaan lo ke Allah muttahiyan ke sath hai.³⁷ Mahinon ka hata dena kufr mein aek izafa

hai. Is se kufr karne walay gumrahi mein padte hain, woh kisi sal haram mahine ko halal kar lete hain aur kisi sal us ko haraam kar dete hain ta ke Khuda ke haraam kiye huve ka hisab pura kar ke us ke haraam kiye huve ko halal karlein. Un ke bure amaal un ke liye khush numa banaye gaye hain. Aur Allah inkar karne walon ko rasta nahin dikhata.

^{38.} Aye iman walo! Tum ko kya ho gaya hai ke jab tum se kaha jata hai ke Allah ki raah mein niklo to tum zameen se lage jate ho. Kya tum akhirat ke muqable mein dunya ki zindagi par razi ho gaye? Akhirat ke muqable mein dunya ki zindagi ka saman to bahut thoda hai.^{39.} Agar tum nikloge to Khuda tum ko dardnak saza dega aur tumhari jagah woh dosri qaum ko leayega aur tum Khuda ka kuch bhi bigad nahin sakoge aur Khuda har cheez par qadir hai.

^{40.} Agar tum Rasul ki madad na kroge to Allah khud us ki madad kar chuka hai jab ke munkiron ne us ko nikal diya tha, woh sirf do mein ka dosra tha, jab woh donon ghaar mein thay. Jab woh apne sathi se keh raha tha ke gham na karo, Allah hamaray sath hai. To Allah ne us par apni sukunat nazil farmai aur us ki madad aise lashkaron se ki jo tum ko nazar nahin na aate thay aur Allah ne munkiron ki baat nichhi kardi aur Allah hi ki baat to unchi hai aur Allah zabardast hikmat wala hai.

^{41.} Halke aur bojhal aur apne maal aur apni jaan se Allah ki raah mein jihad karo, yeh tumharay liye behtar hai agar tum jaan lo.

^{42.} Agar nafa qarib hota aur safar halka hota to woh zarur tumharay piche ho lete, magar yeh manzil un par kathin hogai. Ab woh qasmein khayeinge ke agar hum se ho sakta to hum zarur tumharay sath chalte. Woh apne aap ko halakat mein dal rahe hain. Aur Allah janta hai ke yeh log yaqinan jhute hain.

^{43.} Allah tum ko maaf kare, tum ne kyun unhein ijazat dedi. Yahan tak ke tum par khul jata ke kaun log sachche hain aur jhuton ko bhi tum jaan lete.^{44.} Jo log Allah par aur akhirat ke din par iman rakhte

hain, woh kabhi tum se yeh darkhwast na kareinge ke woh apne maal aur apni jaan se jihad na karein, aur Allah darne walon ko khub janta hai.⁴⁵ Tum se ijazat to wohi log mangte hain jo Allah par aur akhirat ke din par iman nahin rakhte aur un ke dil shak mein pade hote hain. Pas woh apne shak mein bhatak rahe hain.⁴⁶ Aur agar woh nikalna chahte to zarur woh us ka kuch saman kar lete. Magar Allah ne un ka uthna pasand na kiya is liye unhein jama rehne diya aur keh diya gaya ke baithne walon ke sath baithte raho.

⁴⁷ Agar yeh log tumharay sath nikalte to woh tumharay liye kharabi hi badha ne ka baais bante aur woh tumharay darmiyan fitna pardazi ke liye daud dhup karte aur tum mein un ki sunne walay hain aur Allah zalimon se khub waqif hai.⁴⁸ Yeh pehlay bhi fitnah ki koshish kar chuke hain aur woh tumharay liye kaamon ka ulat pher karte rahe hain. Yahan tak ke haq aa gaya aur Allah ka hukum zahir huva aur woh na khush hi rahe.

⁴⁹ Aur un mein woh bhi hain jo kehte hain ke mujhe rukhsat dedi jiyे aur mujh ko fitne mein na daliен. Sun lo, woh to fitne mein pad chuke hain. Aur beshak jahannam munkiron ko ghере huva hai.⁵⁰ Agar tumhein koi achchai pesh aati hai to un ko dukh hota hai aur agar tum ko koi musibat pahunchti hai to woh kehte hain hum ne pehlay hi apna bachao kar liya tha aur woh khush ho kar lautte hain.⁵¹ Kaho, hamein sirf wohi cheez pahunchegi jo Allah ne hamaray liye likh di hai. Woh hamara karsaz hai aur ahl-e-iman ko Allah hi par bharosa karna chahiye.⁵² Kaho, tum hamaray liye sirf do bhalaiyon mein se aek bhalai ke muntazir ho. Magar hum tumharay haq mein us ke muntazir hain ke Allah tum par azaab bheje apni taraf se ya hamaray hathon se. Pas tum intizar karo, hum bhi tumhare sath intizar karne walon mein se hain.

⁵³ Kaho, tum khushi se kharch karo ya na kushi se, tum se hargiz qubul na kiya jayega. Beshak tum nafarman log ho.⁵⁴ Aur woh apne kharch ki qubuliyat se sirf is liye mehrum huve kyun ke unhon ne

Allah aur us ke Rasul ka inkar kiya aur yeh log namaz ke liye aate hain to girani ke sath aate hain aur kharch karte hain to nagawari ke sath.⁵⁵ Tum un ke maal aur aulad ko kuch waqat na do. Allah to yeh chahta hai ke un ke zariye se unhein dunya ki zindagi mein azaab de aur un ki janein is halat mein niklein ke woh munkir hon.⁵⁶ Woh Khuda ki qasam kha kar kehte hain ke woh tum mein se hain halanke woh tum mein se nahin. Balke woh aise log hain jo tum se darte hain.⁵⁷ Agar woh koi panah ki jagah payein ya koi khoh ya ghus baithne ki jagah to woh bhag kar us mein ja chhupein.

⁵⁸. Aur un mein aise bhi hain jo tum par sadaqat ke bare mein aib lagate hain. Agar us mein se unhein de diya jaye to razi rehte hain aur agar na diya jaye to naraz ho jate hain.⁵⁹ Kya achcha hota ke Allah aur Rasul ne jo kuch unhein diya tha us par woh razi rehte aur kehte ke Allah hamaray liye kafi hai. Allah apne fazl se hum ko aur bhi dega aur us ka Rasul bhi, hum ko to Allah hi chahiye.⁶⁰ Sadaqat (Zakat) to dar asl faqiron aur miskinon ke liye hain aur un karkunon ke liye jo sadaqat ke kaam par muqarrar hain. Aur un ke liye jin ki taleef-e-qalb matlub hai. Niz gardanon ke chhudane mein aur jo tawan bharein aur Allah ke raste mein aur musafir ki imdad mein. Yeh aek farz hai Allah ki taraf se aur Allah ilm wala, hikmat wala hai.

⁶¹. Aur un mein woh log bhi hain jo Nabi ko dukh dete hain aur kehte hain ke yeh shakhs to kaan hai. Kaho ke woh tumhari bhalai ke liye kaan hai. Woh Allah par iman rakhta hai aur ahl-e-iman par aetamad karta hai aur woh rehmat hai un ke liye jo tum mein ahl-e-iman hain. Aur jo log Allah ke Rasul ko dukh dete hain un ke liye dardnak saza hai.⁶² Woh tumharay samne Allah ki qasmein khate hain ta ke tum ko razi karein. Halanke Allah aur us ka Rasul zyada haq dar hain ke woh us ko razi karein, agar woh momin hain.⁶³ Kya un ko maalum nahin ke jo Allah aur us ke Rasul ki mukhalifat kare

us ke liye jahannam ki aag hai jis mein woh hamesha rahega. Yeh bahut badi ruswai hai.

⁶⁴. Munafiqin darte hain ke kahin mominon par aisi surah nazil na ho jaye jo un ko un ke dilon ke bhedon se Agah karde. Kaho ke tum mazaq udalo, Allah yaqinan us ko zahir karega jis se tum darte ho.⁶⁵ Aur agar tum un se pucho to woh kaheinge ke hum to hansii aur dil lagi kar rahe thay. Kaho, kya tum Allah se aur us ki ayat se aur us ke Rasul se hansii, dil lagi kar rahe thay.⁶⁶ Bahane mat banao, tum ne iman lane ke baad kufr kiya hai. Aur hum tum mein se aek giroh ko maaf kar deinge to dosray giroh ko to zarur saza deinge kyun ke woh mujrim hain.

⁶⁷. Munafiq mard aur munafiq aurtein sab aek hi tarah ke hain. Woh burai ka hukum dete hain aur bhalai se mana karte hain aur apne hathon ko band rakhte hain. Unhon ne Allah ko bhula diya to Allah ne bhi un ko bhula diya. Beshak munafiqin bahut nafarman hain.⁶⁸ Munafiq mardon aur munafiq aurton aur munkiron se Allah ne Jahannam ki aag ka wada kar rakha hai jis mein woh hamesha raheinge. Yahi un ke liye bas hai. Un par Allah ki laanat hai aur un ke liye qaim rehne wala azaab hai.⁶⁹ Jis tarah tum se agle log, woh tum se zor mein zyada thay aur maal-o-aulad ki kasrat mein tum se badhe huve thay to unhon ne apne hisse se faida uthaya aur tum ne bhi apne hisse se faida uthaya, jaisa ke tumharay aglon ne apne hissa se faida uthaya tha. Aur tum bhi wohi behsein ki jaisi behsein unhon ne ki thin. Yahi woh log hain jin ke amaal dunya aur akhirat mein zaya ho gaye aur yahi log ghate mein padne walay hain.⁷⁰ kya unhein un logon ki khabar nahin pahunchi jo un se pehlay guzre. Qaum-e-Nuh aur Aad aur Samud aur qaum-e-Ibrahim aur ashab-e-Madyan aur ulti huvi bastiyon ki. Un ke paas un ke Rasul dalilon ke sath aaye, to aisa na tha ke Allah un par zulm karta, magar woh khud apni janon par zulm karte rahe.

⁷¹. Aur momin mardon aur momin aurton ne aek dosre ke madadgar hain. Woh bhalai ka hukum dete hain aur burai se rokete hain aur namaz qaim karte hain aur zakat ada karte hain aur Allah aur us ke Rasul ki itaat karte hain. Yahi woh log hain jin par Allah rahem karega. Beshak Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

⁷². Momin mardon aur momin aurton se Allah ka wada hai baghon ka ke un ke niche nadiyan jari honghi, un mein woh hamesha raheinge. Aur wada hai, suthre makanon ka hameshgi ke baghon mein aur Allah ki raza mandi jo sab se badh kar hai. Yahi badi kamyabi hai.

⁷³. Aye Nabi, munkiron aur munafiqon se jihad karo aur un par kade ban jao. Aur un ka thikana Jahannam hai aur woh bahut bura thikana hai.⁷⁴ Woh khuda ki qasam khate hain ke unhon ne nahin kaha. Halanke unhon ne kufir ki baat kahi aur woh Islam ke baad munkir ho gaye aur Unhon ne woh chaha jo unhein hasil nahin ho sakta. Aur yeh sirf us ka badla tha ke un ko Allah aur Rasul ne apne fazl se ghani kar diya. Agar woh taubah karein to un ke haq mein behtar hai aur agar woh aeraz karein to khuda un ko dardnak azaab dega dunya mein bhi aur akhirat mein bhi. Aur zameen mein un ka na koi himayati hoga aur na madadgar.

⁷⁵. Aur un mein woh bhi hain jinhon ne Allah se ahad kiya ke agar us ne hum ko apne fazl se ata kiya to hum zarur sadqa kareinge aur hum salih ban kar raheinge.⁷⁶ Phir jab Allah ne un ko apne fazl se ata kiya to woh bakhil karne lage aur barghashta ho kar unhon ne munh pher liya.⁷⁷ Pas Allah ne un ke dilon mein nifaq bitha diya us din tak ke liye jab tak ke woh us se mileinge, us sabab se ke unhon ne Allah se kiye huve wade ki khilafwarzi ki aur us sabab se ke woh jhut bolte rahe.⁷⁸ Kya unhein khabar nahin ke Allah un ke raaz aur un ki sargoshi ko janta hai aur Allah tamam chhupi huvi baton ko janne wala hai.⁷⁹ Woh log jo taan karte hain un mominon par jo dil khol kar sadaqat dete hain aur jo sirf apni mehnat mazduri se infaq karte hain, woh un ka mazaq udate hain. Allah un mazaq

uda ne walon ka mazaq udata hai aur un ke liye dardnak azaab hai.⁸⁰ Tum un ke liye maafi ki darkhwast karo ya na karo, agar tum sattar martaba unhein maaf karne ki darkhwast karoge to Allah un ko maaf karne wala nahin. Yeh is liye ke Unhon ne Allah aur Rasul ka inkar kiya aur Allah nafarmanon ko raah nahin dikhata.

⁸¹. Piche reh jane walay Allah ke Rasul se piche baith rehne par bahut khush huve aur un ko giraan guzra ke woh apne maal aur jaan se Allah ki raah mein Jihad karein. Aur unhon ne kaha ke garmi mein na niklo. Keh do ke dozakh ki aag is se zyada garam hai, kash unhein samajh hoti.⁸² Phir woh hasein kam aur roein zyada, is ke badle mein jo woh karte thay.⁸³ Phir agar Allah tum ko un mein se kisi giroh ki taraf wapas laye aur woh tum se Jihad ke liye nikalne ki ijazat mangein to keh dena ke tum mere sath kabhi nahin chaloge aur na mere sath ho kar kisi dushman se ladoge. Tum ne pehli bar bhi baith rehne ko pasand kiya tha, pas piche rehne walon ke sath baithe raho.⁸⁴ Aur un mein se jo koi mar jaye, us par tum kabhi namaz na padho aur na us ki qabr par khade ho. Beshak unhon ne Allah aur us ke Rasul ka inkar kiya aur woh us haal mein mare ke woh nafarman thay.”

⁸⁵. Aur un ke maal aur aulad tum ko tajjub mein na dalien. Allah to bas yeh chahta hai ke un ke zariye se un ko dunya mein azaab de aur un ki janein us haal mein niklein ke woh munkir hon.⁸⁶ Aur jab koi surah utarti hai ke Allah par iman lao aur us ke Rasul ke sath Jihad karo to un ke muqдор walay tum se rukhsat mangne lagte hain aur kehte hain ke hum ko chhod dijiye ke hum yahan thairne walon ke sath reh jayein.⁸⁷ Unhon ne us ko pasand kiya ke piche rehne walon ke sath reh jayein. Aur un ke dilon par mohr kardi gai pas woh kuch nahin samajhte.⁸⁸ Lekin Rasul aur jo log us ke sath iman laye hain, unhon ne apne maal aur jaan se Jihad kiya aur un ke liye hain khubiyon aur wohi falah pane walay hain.⁸⁹ Un ke liye Allah ne aise

bagh tayyar kar rakhe hain jin ke niche nehrein behti hain. Un mein woh hamesha raheinge. Yahi badi kamyabi hai.”

⁹⁰. Badwi Arbon mein se bhi bahane karne walay aaye ke unhein ijazat mil jaye aur jo Allah aur us ke Rasul se jhut bole, woh baith rahe. Un mein se jinhon ne inkar kiya un ko aek dardnak azaab pakdega.⁹¹ Koi gunah kamzoron par nahin hai aur na bimaron par aur na un par jo kharch karne ko kuch nahin pate jab ke woh Allah aur us ke Rasul ke sath khair khuwahi karein. Nek karon par koi ilzam nahin aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁹² Aur na un logon par koi ilzam hai ke jab woh tumharay paas aaye ke tum un ko sawari do. Tum ne kaha ke mere paas koi cheez nahin ke tum ko us par sawar kar dun to woh is haal mein wapas huve ke un ki ankhon se aansu jari thay is gham mein ke unhein kuch muyassar nahin jo woh kharch karein.⁹³ Ilzam to bas un logon par hai jo tum se ijazat mangte hain halanke woh maal dar hain. Woh us par razi ho gaye ke piche rehne walon ke sath reh jayein aur Allah ne un ke dilon par mohr kardi, pas woh nahin jante.”

⁹⁴. Jab tum un ki taraf paltoge to woh tumharay samne uzraat pesh kareinge. Keh do ke bahane na banao. Hum hargiz tumhari baat na manayeinge. Beshak Allah ne hum ko tumharay halaat bata diye hain. Ab Allah aur Rasul tumharay amal ko dekheinge. Phir tum us ki taraf lautaye jaoge jo khule aur chhupe ka janne wala hai, woh tum ko batayega jo kuch tum karrahe thay.”⁹⁵ Yeh log tumhari wapasi par tumharay samne Allah ki qasmein khayeinge ta ke tum un se darguzar karo. Pas tum un se darguzar karo beshak woh na paak hain aur un ka thikana jahannam hai badle mein us ke jo woh karte rahe.⁹⁶ Woh tumharay samne qasmein khayeinge ke tum un se razi ho jao. Agar tum un se razi bhi ho jao to Allah nafarman logon se razi hone wala nahin.

⁹⁷. Dehaat walay kufar aur nifaq mein zyada sakht hain aur woh isi laiq hain ke Allah ne apne Rasul par jo kuch utara hai us ke

hudod se be khabar rahein. Aur Allah sub kuch janne wala, hikmat wala hai.⁹⁸ Aur dehatiyon mein aise bhi hain jo Khuda ki raah mein kharch ko aek tawan samajhte hain aur tumharay liye zamane ki gardishon ke muntazir hain. Buri gardish khud un par hai aur Allah sunne wala, janne wala hai.⁹⁹ Aur dehatiyon mein woh bhi hain jo Allah par aur akhirat ke din par iman rakhte hain aur jo kuch kharch karte hain, woh us ko Allah ke yahan qurb ka aur Rasul ki duaen lene ka zariya banate hain. Han beshak woh un ke liye qurb ka zariya hai. Allah un ko apni rehmat mein dakhil karega. Yaqinan Allah bakhshne wala, mehrban hai.”

¹⁰⁰. Aur muhajireen aur ansaar mein jo log sabiq aur muqaddam hain aur jinhon ne khubi ke sath un ki pairavi ki, Allah un se razi huva aur woh us se razi huve. Aur Allah ne un ke liye aise bagh tayyar kar rakhe hain jin ke niche nehrein behti hongi. Woh un mein hamesha raheinge. Yahi hai badi kamyabi.¹⁰¹ Aur tumharay gird-o-pesh jo dehati hain un mein munafiq hain aur Madine walon mein bhi munafiq hain. Woh nifaq par jam gaye hain. Tum un ko nahin jante, hum un ko jante hain. Hum un ko dohra azaab deinge. Phir woh aek azaab azeem ki taraf bheje jayeinge.”

¹⁰². Kuch aur log hain jinhon ne apne qusuron ka aetraf kar liya hai. Unhon ne mile jule amal kiye thay, kuch bhale aur kuch bure. Ummid hai ke Allah un par tawajju kare. Beshak Allah bakhshne wala, mehrban hai.¹⁰³ Tum un ke maalon mein se sadqah lo, is se tum un ko paak karoge aur un ka tazkiyah karoge. Aur tum un ke liye dua karo. Beshak tumhari dua un ke liye waja-e-taskeen hogi. Allah sub kuch sunne wala, janne wala hai.¹⁰⁴ Kya woh nahin jante ke Allah hi apne bandon ki taubah qubul karta hai. Aur wohi sadqaat ko qubul karta hai. Aur Allah tauba qubul karne wala, mehrban hai.¹⁰⁵ Kaho ke amal karo, Allah aur us ka Rasul aur ahl-e-iman tumharay amal ko dekheinge aur tum jald us ke paas lautaye jaoge jo tumam khule aur chhupe ko janta hai. Woh tum ko batayega jo

kuch tum kar rahe thay.¹⁰⁶ Kuch dosray log hain jin ka maamla abhi Khuda ka hukum aane tak thairha huva hai, ya woh un ko saza dega ya un ki taubah qubul karega, aur Allah janne wala, hikmat wala hai.

¹⁰⁷. Aur un mein aise bhi hain jo aek masjid banai nuqsan pahunchane ke liye aur kufr ke liye aur ahl-e-iman mein phut dalne ke liye aur is liye ta ke kamin gaah faraham karein us shakhs ke liye jo pehlay se Allah aur us ke Rasul se lad raha hai. Aur yeh log qasmein khayeinge ke hum ne to sirf bhalai chahi thi aur Allah gawah hai ke woh jhute hain.¹⁰⁸ Tum us imarat mein kabhi khade na hona. Albatta jis masjid ki bunyad awwal din se taqwa par padi hai, woh us laiq hai ke tum us mein khade ho. Us mein aise log hain jo paak rehne ko pasand karte hain aur Allah paak rehne walon ko pasand karta hai.¹⁰⁹ Kya woh shakhs behtar hai jis ne apni imarat ki bunyad Khuda se dar par aur Khuda ki khush nudi par rakhi, ya woh shakhs behtar hai jis ne apni imarat ki bunyad aek khai ke kinare par rakhi jo girne ko hai. Phir woh imarat us ko le kar jahannam ki aag mein gir padi. Aur Allah zalimon ko raah nahin dikhata.¹¹⁰ Aur yeh imarat jo unhon ne banai hamesha un ke dilon mein shak ki bunyad bani rahegi bajuz is ke ke un ke dil hi tukde ho jayein. Aur Allah Aleem, Hakeem hai.

¹¹¹. Bilashubha Allah ne mominon se un ki jaan aur un ke maal ko kharid liya hai jannat ke badle. Woh Allah ki raah mein ladte hain. Phir maarte hain aur mare jate hain. Yeh Allah ke zimme aek sachcha wada hai, Tawrat mein aur Injil mein aur Qur'an mein. Aur Allah se badh kar apne ahad ko pura karne wala kaun hai. Pas tum khushiyan karo is maamla par jo tum ne Allah se kiya hai. Aur yahi hai sab se badi kamyabi.¹¹² Woh tauba karne walay hain, ibadat karne walay hain, hamd karte hain, Khuda ki raah mein phir ne wali hain, ruku karte hain, sajda karte hain, bhalai ka hukum karte hain,

burai se rok ne walay hain, Allah ki hudod ka khayal rakhte hain, aur mominon ko khush khabari dedo.

¹¹³. Nabi ko aur un logon ko jo iman laye hain rawa nahin ke woh mushrikon ke liye maafi ki dua karein, chahe woh un ke rishte dar hi kyun na hon jab ke un par khul chuka hai ke yeh jahannam mein jane walay log hain.¹¹⁴. Aur Ibrahim ka apne baap ke liye maafi ki dua mangna sirf us wade ke sabab se tha jo us ne us se kar liya tha. Phir jab us par khul gaya ke woh Allah ka dushman hai to woh us se betaalluq ho gaya. Beshak Ibrahim bada narm dil aur burdbar tha.¹¹⁵. Aur Allah kisi qaum ko hidayat dene ke baad gumrah nahin karta jab tak un ko saaf saaf woh cheezein batana de jin se unhein bachna hai, beshak Allah har cheez ka ilm rakhta hai. ¹¹⁶. Allah hi ki saltanat hai aasmanon mein aur zameen mein, woh jilata hai aur wohi marta hai. Aur Allah ke siwa na tumhara koi dost hai aur na madadgar.

¹¹⁷. Allah ne Nabi par aur muhajireen aur ansaar par tawajju farmai jinhon ne tangi ke waqt Nabi ka sath diya, baad is ke ke un mein se kuch logon ke dil kaji ki taraf maeyl ho gaye thay. Phir Allah ne un par tawajju farmai. Beshak Allah un par mehrban hai, rahem karne wala hai.¹¹⁸. Aur un teenon par bhi us ne tawajju farmai jin ka maamla utha rakha gaya tha. Yahan tak ke jab zameen apni wusat ke bawajud un par tang hogai aur woh khud apni janon se tang aa gaye aur unhon ne samajh liya ke Allah se bach ne ke liye khud Allah ke siwa koi jaye panah nahin. Phir Allah un ki taraf palta ta ke woh us ki taraf palat ayein. Beshak Allah taubah qubul karne wala, rahem karne wala hai.

¹¹⁹. Aye iman walo! Allah se daro aur sachche logon ke sath raho.¹²⁰. Madine walon aur atraf ke baduon ke liye zeba na tha ke woh Allah ke Rasul ko chhod kar piche baith rahein aur na yeh ke apni jaan ko us ki jaan se aziz rakhein. Yeh is liye ke jo pyas aur thakan aur bhuk bhi un ko Khuda ki raah mein lahaq hoti hai aur jo qadam bhi woh munkiron ko ranj pahunchane wala uthate hain

aur jo cheez bhi woh dushman se chinte hain, un ke badle mein un ke liye aek neki likh di jati hai. Allah neki karne walon ka ajr zaya nahin karta.¹²¹ Aur jo chhota ya bada kharch unhon ne kiya aur jo maidan unhon ne tai kiye, woh sab un ke liye likha gaya ta ke Allah un ke amal ka achche se achcha badla de.

¹²². Aur yeh mumkin na tha ke ahl-e-iman sab ke sab nikal khade hon. To aisa kyun na huva ke un ke har giroh mein se aek hissa nikal kar aata, ta ke woh deen mein gehri samajh paida karta aur wapas jakar apni qaum ke logon ko Agah karta ta ke woh bhi parhez karne walay bante.

¹²³. Aye iman walo ! un munkiron se jang karo jo tumharay aas paas hain aur chahiye ke woh tumharay andar sakhti payein aur jaan lo ke Allah darne walon ke sath hai.¹²⁴ Aur jab koi surah utarti hai to un mein se baaz keh te hain ke is ne tum mein se kis ka iman zyada kar diya. Pas jo iman walay hain, un ka us ne iman zyada kar diya aur woh khush hote hain.¹²⁵ Aur jin logon ke dilon mein rog hai to is ne badha di un ki gandagi par gandagi. Aur woh marte tak munkir hi rahe.¹²⁶ Kya yeh log dekhte nahin ke woh har sal aek bar ya do bar azmaish mein dale jate hain, phir bhi na to tauba karte hain aur na sabaq hasil karte hain.¹²⁷ Aur jab koi surah utari jati hai to yeh log aek dosray ko dekhte hain ke koi dekhta to nahin, phir chal dete hain. Allah ne un ke dilon ko pher diya is waja se ke yeh samajh se kaam lene walay log nahin hain.

¹²⁸. Tumharay paas aek Rasul aya hai jo khud tum mein se hai. Tumhara nuqsan mein padna is par shaaq hai. Woh tumhari bhalai ka haris hai. iman walon par nihayat shafiq aur mehrban hai.¹²⁹ Phir bhi agar woh munh pherein to kehdo ke Allah mere liye kafi hai. Us ke siwa koi mabood nahin. Usi par main ne bharosa kiya. Aur wohi malik hai Arsh azeem ka.

10. SURAH YUNUS

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Alif-Lam-Ra.*

Yeh Pur hikmat kitaab ki ayatein hain.² Kya logon ko is par hairat hai ke hum ne unhein mein se aek shakhs par wahi ki ke logon ko darao, aur jo iman layein un ko khush khabari suna do ke un ke liye un ke Rab ke paas sachcha martaba hai. Munkiron ne kaha ke yeh shakhs to khula jadugar hai.

^{3.} Beshak tumhara Rab Allah hai jis ne aasmanon aur zameen ko chhe dino (adwar) mein paida kiya, phir woh arsh par qaim huva. Wohi maamlat ka intezam karta hai. Us ki ijazat ke baghair koi sifarish karne wala nahin. Yahi Allah tumhara Rab hai, to tum usi ki ibadat karo, kya tum sochte nahin.^{4.} Usi ki taraf tum sab ko laut kar jana hai, yeh Allah ka pakka wada hai. Beshak woh paidaish ki ibtida karta hai, phir woh dobara paida karega ta ke jo log iman layein aur unhon ne nek kaam kiye un ko insaf ke sath badla de. Aur jinhon ne inkar kiya un ke inkar ke badle un ke liye khaulta huva pani aur dardnak azaab hai.

^{5.} Allah hi hai jis ne suraj ko chamakta banaya aur chaand ko raushni di aur us ki manzilein muqarrar kardi ta ke tum barson ka shumar aur hisab maalum karo. Allah ne yeh sab kuch bemaqsad nahin banaya hai. Woh nishaniyan khol kar byan karta hai un ke liye jo samajh rakhte hain.^{6.} Yaqinan raat aur din ke ult pher mein aur Allah ne jo kuch aasmanon aur zameen mein paida kiya hai, un mein un logon ke liye nishaniyan hain jo darte hain.

^{7.} Beshak jo log hamari mulaqat ki ummid nahin rakhte aur dunya ki zindagi par razi aur mutmain hain aur jo hamari nishaniyon se beparwah hain.^{8.} Un ka thikana jahannam hoga basabab is ke jo woh karte thay.^{9.} Beshak jo log iman laye aur nek kaam kiye, Allah un ke

iman ki badaulat un ko (jannat mein) pahuncha dega, un ke niche nehrien behti honghi, naemat ke baghon mein.¹⁰ Is mein un ka Qaul hoga ke aye Allah tu paak hai. Aur mulaqat un ki salam se hogi. Aur un ki akhri baat yeh hogi ke sari taarif Allah ke liye hai jo Rab hai sare jahan ka.

¹¹ Agar Allah logon ke liye azaab isi tarah jald pahuncha de jis trha woh un ke sath rehmat mein jaldi karta hai to un ki muddat khatm kardi gai hoti. Lekin hum un logon ko jo hamari mulaqat ki ummid nahin rakhte un ki sarkashi mein bhatakne ke liye chhod dete hain.¹² Aur insan ko jab koi taklif pahunch ti hai to woh khade aur baithe aur lete hum ko pukarta hai. Phir jab hum us se us ki taklif ko dour kardete hain to woh aisa hojata hai goya us ne kabhi apne kisi bure waqt par hum ko pukara hi nahin tha. Is tarah had se guzar jane walon ke liye un ke amaal khush numa bana diye gaye hain.

¹³ Aur hum ne tum se pehlay qaumon ko halak kiya jab ke unhon ne zulm kiya. Aur un ke paighambar un ke paas khuli huvi dalilon ke sath aaye aur woh iman lene walay nahin bane. Hum aisa hi badla dete hain mujrim logon ko.¹⁴ Phir hum ne un ke baad tum ko mulk mein janashin banaya ta ke hum dekhein ke tum kaisa amal karte ho.

¹⁵ Aur jab un ko hamari khuli huvi ayatein padh kar sunayi jati hain to jin logon ko hamaray paas aane ka khatka nahin hai, woh kehte hain ke is ke siwa koi aur Qur'an lao ya is ko badal do. Kaho ke mera yeh kaam nahin ke mein apne ji se is ko badal dun. Mein to sirf us wahi ki pairavi karta hun jo mere paas aati hai. Agar mein apne Rab ki nafarmani karunga to mein aek bade din ke azaab se darta hun.¹⁶ Kaho ke Allah agar chahta to mein us ko tumhein na sunata aur na Allah us se tumhein bakhabar karta. Mein is se pehlay tumharay darmiyan aek umr guzar chuka hun, phir kya tum aql se kaam nahin lete.¹⁷ Is se badhkar zalim aur kaun hoga jo Allah

par jhut bohtan bandhe ya us ki nishaniyon ko jhutlaye. Yaqinan mujrimon ko falah hasil nahin hoti.

¹⁸. Aur woh Allah ke siwa aisi cheezon ki ibadat karte hain jo un ko na nuqsan pahuncha sakein aur na nafa pahuncha sakein. Aur woh kehte hain ke yeh Allah ke yahan hamaray sifarishi hain. Kaho, kya tum Allah ko aisi cheez ki khabar dete ho jo us ko aasmanon aur zameen mein maalum nahin. Woh paak aur bartar hai us se jo woh sharik karte hain.¹⁹ Aur log aek hi ummat thay, phir unhon ne ikhtilaf kiya. Aur agar tumharay Rab ki taraf se aek baat pehlay se na tai kardi gai hoti to un ke darmiyan us amr ka faisla kar diya jata jis mein woh ikhtilaf kar rahe hain.

²⁰. Aur woh kehte hain ke nabi par is ke Rab ki taraf se koi nishani kyun nahin uteri gai, kaho ke Ghaib ki khabar to Allah hi ko hai. Tum log intizar karo, mein bhi tumharay sath intizar karne walon mein se hun.²¹ Aur jab koi taklif padne ke baad hum logon ko apni rehmat ka maza chakhate hain to woh fauran hamari nishaniyon ke maamla mein heele banane lagte hain. Kaho ke Khuda apne heelon mein un se bhi zyada tez hai. Yaqinan hamaray farishte tumhari heele baziyon ko likh rahe hain.

²². Woh Allah hi hai jo tum ko khushki aur tari mein chalata hai. Chunanche jab tum kashti mein hote ho aur kashtiyan logon ko le kar muafiq hawa se chal rahi hoti hain aur log is se khush ho te hain ke yakayak tund hawa aati hai aur un par har janib se maujein uthne lagti hain aur woh guman karle te hain ke hum ghir gaye. Us waqt woh apne deen ko Allah hi ke liye khalis kar ke us ko pukarne lagte hain ke agar tu ne hamein is se najat dedi to yaqinan hum shukr guzar bande baneinge.²³ Phir jab woh un ko najat de deta hai to fauran hi woh zameen mein na haq ki sarkashi karne lagte hain. Aye logon, tumhari sarkashi tumharay apne hi khilaf hai, dunya ki zindagi ka nafa uthalo, phir tum ko hamari taraf laut kar aana hai, phir hum bata deinge jo kuch tum kar rahe thay.

²⁴. Dunya ki zindagi ki misal aisi hai jaise pani, hum ne us ko aasman se barsaya to zameen ka sabzah khub nikla jise log khate hain aur jise janwar khate hain. Yahan tak ke jab zameen puri raunaq par aagai aur sanwar uthi aur zameen walon ne guman kar liya ke ab yeh hamaray qabu mein hai to achanak us par hamara hukum raat ko ya din ko agaya, phir hum ne us ko kaat kar dher kar diya goya kal yahan kuch tha hi nahin. Is tarah hum nishaniyan khol kar bayan karte hain un logon ke liye jo ghaur karte hain.

²⁵. Aur Allah salamati ke ghar ki taraf bulata hai aur woh jis ko chahta hai sidha rasta dikha deta hai.²⁶ Jin logon ne bhalai ki, un ke liye bhalai hai aur us par mazid bhi. Aur un ke chehron par na siyahi chaygi aur na zillat. Yahi jannat walay log hain, woh us mein hamesha raheinge.²⁷ Aur jinhon ne buraiyan kamain to burai ka badla us ke barabar hai. Aur un par ruswai chhai huvi hogi. Koi un ko Allah se bachane wala na hoga. Goya ke un ke chehre andheri raat ke tukdon se dhank diye gaye hain. Yahi log dozakh walay hain, woh us mein hamesha raheinge.

²⁸. Aur jis din hum un sab ko jama kareinge, phir hum shirk karne walon se kaheinge ke ruko tum bhi aur tumharay banaye huve sharik bhi. Phir hum un ke darmiyan tafriq kar deinge aur un ke sharik kaheinge ke tum hamari ibadat to nahin karte thay.²⁹ Allah hamaray darmiyan gawahi ke liye kafi hai. Hum tumhari ibadat se bilkul be khabar thay.³⁰ Us waqt har shakhs apne is amal se do char hoga jo us ne kiya tha aur log Allah apne malik-e-haqiqi ki taraf lauteinge aur jo jhut unhon ne ghade thay woh sab un se jate raheinge.

³¹. Kaho ke kaun tum ko asman aur zameen se rozi deta hai, ya kaun hai jo kaan par aur ankhon par ikhtiyar rakhta hai. Aur kaun be jaan mein se jaandar ko aur jaandar mein se bejaan ko nikalta hai. Aur kaun maamlat ka intizar kar raha hai. Woh kaheinge ke Allah. Kaho ke phir kya tum darte nahin.³² Pas wohi Allah tumhara Parwardigar-e-Haqiqi hai. Sachchai ke baad bhatakne ke siwa

aur kya hai, tum kidhar phire jate ho.³³ Isi tarah tere Rab ki baat sarkashi karne walon ke haq mein puri ho chuki hai ke woh iman na layeinge.

³⁴ Kaho, kya tumharay thairae huve sharikon mein koi hai jo pehli bar paida karta ho, phir woh dobara bhi paida kare. Kaho, Allah hi pehli bar bhi paida karta hai phir wohi dobara bhi paida karega. Phir tum kahan bhatke jate ho.³⁵ Kaho, kya tumharay sharikon mein koi hai jo haq ki taraf rehnumai karta ho, keh do ke Allah hi haq ki taraf rehnumai karta hai. Phir jo haq ki taraf rehnumai karta hai, woh pairavi kiye jane ka mustahiq hai ya woh jis ko khud hi rasta na milta ho balke use rasta bataya jaye. Tum ko kya ho gaya hai, tum kaisa faisla karte ho.³⁶ Un mein se aksar sirf guman ki pairavi kar rahe hain. Aur guman haq baat mein kuch bhi kaam nahin deta. Allah ko khub maalum hai jo kuch woh karte hain.

³⁷ Aur yeh Qur'an aisa nahin ke Allah ke siwa koi is ko bana le. Balke yeh tasdiq hai un peshin goyiyon ki jo is ke pehlay se maujud hain. Aur kitaab ki tafsil hai, is mein koi shak nahin ke woh Khuda Wand-e-Aalam ki taraf se hai.³⁸ Kya log kehte hain ke is shakhs ne is ko ghad liya hai. Kaho ke tum us ki manind koi surah lao. Aur Allah ke siwa tum jin ko bula sako bulalo, agar tum sachche ho.³⁹ Balke yeh log us cheez ko jhutla rahe hain jo un ke ilm ke ihate mein nahin aai. Aur jis ki haqiqat abhi un par nahin khuli. Isi tarah un logon ne bhi jhutlaya jo un se pehlay guzre hain, phir dekho ke zalimon ka anjam kya huva.

⁴⁰ Aur un mein se woh bhi hain jo Qur'an par iman layeinge aur woh bhi hain jo us par iman nahin layeinge. Aur tera Rab mufsidon ko khub janta hai.⁴¹ Aur agar woh tum ko jhutlate hain to keh do ke mera amal mere liye hai aur tumhara amal tumharay liye. Tum is se bari ho jo main karta hun aur main is se bari hun jo tum kar rahe ho.⁴² Aur un mein baaz aise bhi hain jo tumhari taraf kaan lagate hain, to kya tum behron ko sunaoge jab ke woh samajh se kaam

nahin le rahe hain.⁴³ Aur un mein se kuch aise hain jo tumhari taraf dekhte hain, to kya tum andhon ko rasta dikhaoge agar woh dekh na rahe hun.⁴⁴ Allah logon par kuch bhi zulm nahin karta, magar log khud hi apni janon par zulm karte hain.

⁴⁵ Aur jis din Allah un ko jama karega, goya ke woh bas din ki aek ghadi dunya mein thay. Woh aek dosray ko pehchaneinge. Beshak sakht ghate mein rahe woh log jinhon ne Allah se milne ko jhutlaya aur woh raah-e-raast par na aaye.⁴⁶ Hum tum ko us ka koi hissa dikhadein jis ka hum un se wada kar rahe hain ya tumhein wafat de dein, baharhaal un ko hamari hi taraf lautna hai, phir Allah gawah hai us par jo kuch woh kar rahe hain.⁴⁷ Aur her ummat ke liye aek Rasul hai. Phir jab un ka Rasul aa jata hai to un ke darmiyan insaf ke sath faisla kar diya jata hai aur un par koi zulm nahin hota.

⁴⁸ Aur woh kehte hain ke yeh wada kab pura hoga agar tum sachche ho.⁴⁹ Kaho, mein apne waste bhi bure aur bhale ka malik nahin, magar jo Allah chahe. Har ummat ke liye aek waqt hai. Jab un ka waqt aa jata hai to phir na woh aek ghadi piche ho te aur na aage.⁵⁰ Kaho ke batao, agar Allah ka azaab tum par raat ko aa pade ya din ko a jaye to mujrim log us se pehlay kya kar leinge.⁵¹ Phir kya jab azaab waqe ho chukega tab us par yaqin karoge. Ab qaeyl huve aur tum isi ka taqaza karte thay.⁵² Phir zalimon se kaha jaega ke ab hamesha ka azaab chakho. Yeh usi ka badla mil raha hai jo kuch tum kamate thay.

⁵³ Aur woh tum se puchte hain ke kya yeh baat sach hai. Kaho ke han mere Rab ki qasam, yeh sach hai aur tum us ko thakana sakoge.

⁵⁴ Aur agar har zalim ke paas woh sab kuch ho jo zameen mein hai to woh us ko fidyе mein de dena chahega. Aur jab woh azaab ko dekheinge to apne dil mein pachtayeinge aur un ke darmiyan insaf se faisla kar diya jayega aur un par zulm na hoga.⁵⁵ Yad rakho, jo kuch aasmanon aur zameen mein hai sab Allah ka hai, yad rakho,

Allah ka wada sachha hai magar aksar log nahin jante.⁵⁶ Wohi zinda karta hai aur wohi marta hai aur usi ki taraf tum lautaye jaoge.

⁵⁷ Aye logo, tumharay paas tumharay Rab ki taraf se nasihat aai hai aur is ke liye shifa jo sinon mein hoti hai aur ahl-e-iman ke liye hidayat aur rehmat.⁵⁸ Kaho ke yeh Allah ke fazl aur us ki rehmat se hai. Ab chahiye ke log khush hon, yeh us se behtar hai jis ko woh jama kar rahe hain.⁵⁹ Kaho, yeh batao ke Allah ne tumharay liye jo rizq utara tha, phir tum ne us mein se kuch ko haraam thairaya aur kuch ko halal. Kaho, kya Allah ne tum ko is ka hukum diya hai ya tum Allah par jhut laga rahe ho.⁶⁰ Aur qiyamat ke din ke bare mein un logon ka kya khayal hai jo Allah par jhut laga rahe hain. Be shak Allah logon par bada fazl farmane wala hai, magar aksar log shukr ada nahin karte.

⁶¹ Aur tum jis haal mein bhi ho aur Qur'an mein se jo hissa bhi suna rahe ho aur tum log jo kaam bhi karte ho, hum tumharay upar gawah rehte hain jis waqt tum us mein mashghul ho te ho. Aur tere Rab se zara bhi koi cheez ghaib nahin, na zameen mein aur na aasman mein aur na is se chhotti aur na badi, magar woh aek wazeh kitaab mein hai.⁶² Sun lo, Allah ke doston ke liye na koi khauf hoga aur na woh ghamgin honge.⁶³ Yeh woh log hain jo iman laye aur darte rahe.⁶⁴ Un ke liye khush khabari hai dunya ki zindagi mein bhi aur akhirat mein bhi. Allah ki baton mein koi tabdili nahin, yahi badi kamyabi hai.⁶⁵ Aur tum ko un ki baat gham mein na dale. Zor sab Allah hi ke liye hai, woh sunne wala, janne wala hai.

⁶⁶ Suno, jo aasmanon mein hai aur jo zameen mein hai sab Allah hi ke hain. Aur jo log Allah ke siwa sharikon ko pukarte hain woh kis cheez ki pairavi kar rahe hain, woh sirf guman ki pairavi kar rahe hain aur woh mehez atkal dauda rahein hain.⁶⁷ Woh Allah hi hai jis ne tumharay liye raat banai ta ke tum sukun hasil karo aur din ko raushan banaya. Be shak is mein nishaniyan hain un logon ke liye jo sunte hain.

⁶⁸. Kehte hain ke Allah ne beta banaya hai. Woh paak hai, be niyaz hai. Usi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai. Tumharay paas us ki koi dalil nahin. Kya tum Allah par aisi baat ghadte ho jis ka tum ilm nahin rakhte.⁶⁹ Kaho, jo log Allah par jhut bandh te hain woh falah nahin payeinge.⁷⁰ Un ke liye bas dunya mein thoda faida utha lena hai. Phir hamari hi taraf un ka lautna hai. Phir un ko hum us inkar ke badle sakht azaab ka maza chakhayeinge.

⁷¹. Aur un ko Nuh ka haal sunao. Jab ke us ne apni qaum se kaha ke “Aye meri qaum, agar mera khada hona aur Allah ki ayaton se nasihat karna tum par giran ho gaya hai to mein ne Allah par bharosa kiya. Tum apna muttafiqah faisla kar lo aur apne sharikon ko bhi sath lelo, tum ko apne faisle mein koi shubah baqi na rahe. Phir tum log mere sath jo kuch karna chahte ho, woh kar guzro aur mujh ko mohlat na do.⁷² Agar tum aeraz karoge to main ne tum se koi mazduri nahin mangi hai. Meri mazduri to Allah ke zimma hai. Aur mujh ko hukum diya gaya hai ke mein farman bardaron mein se hun.⁷³ Phir unhon ne us ko jhutla diya to hum ne Nuh ko aur jo log us ke sath kashti mein thay, najat di aur un ko janashin banaya. Aur un logon ko gharq kar diya jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya tha. Dekho ke kya anjam huva un ka jin ko daraya gaya tha.

⁷⁴. Phir hum ne Nuh ke baad kitne Rasul bheje. Woh un ke paas khuli khuli dalilein le kar aaye, magar woh us par iman lene walay na bane jis ko woh pehlay jhutla chuke thay. Isi tarah hum had se nikal jane walon ke dilon par mohr lagadi hai.

⁷⁵. Phir hum ne un ke baad Musa aur Harun ko Fir’aun aur us ke sardaron ke paas apni nishaniyan de kar bheja, magar unhon ne ghamand kiya aur woh mujrim log thay.⁷⁶ Phir jab un ke paas hamari taraf se sachchi baat pahunchi to unhon ne kaha yeh to khula huva jadu hai.⁷⁷ Musa ne kaha ke kya tum haq ko jadu kehte ho jab ke woh tumharay paas aa chuka hai. Kya yeh jadu hai, halanke jadu

walay kabhi falah nahin pate.⁷⁸ Unhon ne kaha ke kya tum hamaray paas is liye aaye ho ke hum ko is raste se phir do jis par hum ne apne baap dada ko paya hai, aur is mulk mein tum donon ki badai qaim ho jaye, aur hum kabhi tum donon ki baat manne walay nahin hain.

⁷⁹. Aur Fir'aun ne kaha ke tamam mahir jadugaron ko mere paas lao.⁸⁰ Jab jadugar aaye to Musa ne un se kaha ke jo kuch tumhein dalna hai dalo.⁸¹ Phir jab jadugaron ne dala to Musa ne kaha ke jo kuch tum laye ho woh jadu hai. Beshak Allah us ko batil kar dega, Allah yaqinan Mufsidon ke kaam ko sudharne nahin deta.⁸² Aur Allah apne hukum se haq ko haq kar dikhata hai, khwah mujrimon ko woh kitna hi nagawar ho.

⁸³. Phir Musa ko us qaum mein se chand naujawanon ke siwa kisi ne na mana, Fir'aun ke dar se aur khud apni qaum ke bade logon ke dar se ke kahin woh un ko kisi fitnah mein na dal dein, beshak Fir'aun zameen mein ghalba rakhta tha aur woh un logon mein se tha jo had se guzar jate hain.⁸⁴ Aur Musa ne kaha, Aye meri qaum, agar tum Allah par iman rakhte ho to usi par bharosa karo, agar tum waqai farman bardar ho.⁸⁵ Unhon ne kaha, Hum ne Allah par bharosa kiya, aye hamaray Rab, hamein zalim logon ke liye fitnah na bana.⁸⁶ Aur apni rehmat se hum ko munakir logon se najat de.

⁸⁷. Aur hum ne Musa aur us ke bhai ki taraf wahi ki ke apni qaum ke liye Misr mein kuch ghar muqarrar karlo aur apne un gharon ko Qibla banao aur namaz qaim karo aur ahl-e-iman ko khush khabari dedo.

⁸⁸. Aur Musa ne kaha, Aye hamaray Rab, tu ne Fir'aun ko aur us ke sardaron ko dunya ki zindagi mein raunaq aur maal diya hai. Aye hamaray Rab, is liye ke woh teri raah se logon ko bhatkaein. Aye hamaray Rab, un ke maal ko gharat karde aur un ke dilon ko sakht karde ke woh iman na layein yahan tak ke dardnak azaab ko dekh lein.⁸⁹ Farmaya, Tum donon ki dua qubul ki gai. Ab tum donon jame raho aur un logon ki raah ki pairavi na karo jo ilm nahin rakhte.

⁹⁰. Aur hum ne Bani Israil ko samandar paar karwa diya to Fir'aun aur us ke lashkar ne un ka picha kiya, sarkashi aur zyadati ki gharaz se. Yahan tak ke jab Fir'aun dubne laga to us ne kaha ke main iman laya ke koi mabood nahin, magar woh jis par Bani Israil iman laye. Aur main us ke farman bardaron mein hun.⁹¹ Kya ab, aur is se pehlay tu nafarmani karta raha aur tu fasad barpa karne walon mein se tha.⁹² Phir aaj hum tere badan ko bachayeinge ta ke tu apne baad walon ke liye nishani bane, aur beshak bahut se log hamari nishaniyon se ghafil rehte hain.

⁹³. Aur hum ne Bani Israil ko achcha thikana diya aur un ko suthri cheezein khane ke liye dein. Phir unhon ne ikhtilaf nahin kiya magar us waqt jab ke ilm un ke paas aa chukka tha. Yaqinan tera Rab qiyamat ke din un ke darmiyan us cheez ka faisla karega jis mein woh ikhtilaf karte rahe.

⁹⁴. Pas agar tum ko is cheez ke bare mein shak hai jo hum ne tumhari taraf utari hai to un logon se puch lo jo tum se pehlay se kitaab padh rahe hain. Beshak yeh tum par haq aya hai tumharay Rab ki taraf se, pas tum shak karne walon mein se na bano.⁹⁵ Aur tum un logon mein shamil na ho jinhon ne Allah ki ayaton ko jhutlaya hai, warna tum nuqsan uthane walon mein se hoge.

⁹⁶. Beshak jin logon par tere Rab ka faisla pura ho gaya hai, woh iman nahin layeinge.⁹⁷ Khwah un ke paas sari nishaniyan ajayein jab tak ke woh dardnak azaab ko samne na dekh lein.⁹⁸ Pas kyun na huva ke koi basti iman laye ke us ka iman us ko nafa deta, Yunus ki qaum ke siwa? Jab woh iman laye to hum ne un se dunya ki zindagi mein ruswai ka azaab taal diya aur un ko aek muddat tak baher mand hone ka mauqa diya.

⁹⁹. Aur agar tera Rab chahta to zameen par jitne log hain sab ke sab iman le aate. Phir kya tum logon ko majbur karoge ke woh momin ho jayein.¹⁰⁰ Aur kisi shakhs ke liye mumkin nahin ke woh

Allah ki ijazat ke baghair iman la sake. Aur Allah un logon par gandagi dal deta hai jo aql se kaam nahin lete.

^{101.} Kaho ke aasmanon aur zameen mein jo kuch hai, use dekho. Aur nishaniyan aur daraawe un logon ko faida nahin pahunchate jo iman nahin late.^{102.} Woh to bas is tarah ke din ka intizar kar rahe hain jis tarah ke din un se pehle guzre huve logon ko pesh aaye. Kaho, intizar karo main bhi tumharay sath intizar karne walon mein hun.^{103.} Phir hum bacha lete hain apne Rasulon ko aur un ko jo iman late. Isi tarah hamara zimmah hai ke hum iman walon ko bacha leinge.

^{104.} Kaho, aye logo! Agar tum mere deen ke mutaalliq shak mein ho to main un ki ibadat nahin karta jin ki ibadat tum karte ho Allah ke siwa. Balke main us Allah ki ibadat karta hun jo tum ko wafat deta hai aur mujh ko hukum mila hai ke main iman walon mein se banun.^{105.} Aur yeh ke apna rukh yaksu ho kar deen ki taraf karo. Aur mushrikon mein se na bano.^{106.} Aur Allah ke ilawa un ko na pukaro jo tum ko na nuqsan pahuncha sakte hain aur na faida. Phir agar tum aisa karoge to yaqinan tum zalimon mein se ho jaoge.^{107.} Aur agar Allah tum ko kisi taklif mein pakad le to us ke siwa koi nahin jo us ko dour kar sake. Aur agar woh tum ko koi bhalai pahuncha na chahe to us ke fazl ko koi rokne wala nahin. Woh apna fazl apne bandon mein se jis ko chahta hai deta hai aur woh bakhshne wala, mehrban hai.

^{108.} Kaho, aye logo, tumharay Rab ki taraf se tumharay paas haq aya hai. Jo hidayat qubul karega, woh apne hi liye karega aur jo bhatkega to us ka wabal usi par ayega, aur main tumharay upar zimmedar nahin hun.^{109.} Aur tum us ki pairavi karo jo tum par wahi ki jati hai aur sabr karo yahan tak ke Allah faisla karde aur woh behtarin faisla karne wala hai.

11. SURAH HUD

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Alif Lam Ra.*

Yeh kitaab hai jis ki ayatein pehlay mohkam ki gayein, phir aek dana aur khabir hasti ki taraf se un ki tafsil ki gai.² Ke tum Allah ke siwa kisi aur ki ibadat na karo. Main tum ko us ki taraf se darane wala aur khush khabari dene wala hun.³ Aur yeh ke tum apne Rab se maafi chaho aur us ki taraf palat aao, woh tum ko aek muddat tak ata karega achcha saman-e-zindagi, aur woh zyada behtar amal karne walay ko zyada ata karta hai. Aur agar tum phir jaoge to main tumharay haq mein aek bade din ke azaab se darta hun.⁴ Tum sab ko Allah ki taraf palatna hai aur woh har cheez par qadir hai.

⁵. Dekho, yeh log apne sinon ko lappette hain ta ke us se chhup jayein. Khabar dar, jab woh kapdon se apne aap ko dhanpte hain, Allah janta hai jo kuch woh chhupate hain aur jo woh zahir karte hain. Woh dilon ki baat tak janne wala hai. ⁶ Aur zameen par koi chalne wala aisa nahin jis ki rozi Allah ke zimme na ho. Aur woh janta hai jahan koi thaharta hai aur jahan woh sonpa jata hai. Sab kuch aek khuli huvi kitaab mein maujud hai.

⁷. Aur wohi hai jis ne aasmanon aur zameen ko chhe dinon mein paida kiya. Aur us ka arsh pani par tha ta ke tum ko azmaye ke kaun tum mein achcha kaam karta hai.⁸ Aur agar hum kuch muddat tak un ki saza ko rok de to kehte hain ke kya cheez us ko roke huve hai. Agah, jis din woh un par aa padega to woh un se phera na jayega aur un ko gheregi woh cheez jis ka woh mazaqa uda rahe thay.

⁹. Aur agar hum insan ko apni kisi rehmat se nawazte hain phir us se us ko mehrum kar dete hain to woh mayus aur na shukra ban jata hai.¹⁰ Aur agar kisi taklif ke baad jo us ko pahunchi thi, us ko hum naemat se nawaz te hain to woh kehta hai ke sari musibatein

mujh se dour ho gai, woh itranay wala aur akadne wala banjata hai.
¹¹ Magar jo log sabr karne walay aur nek amal karne walay hain, un ke liye bakshish hai aur bada ajr.

¹² Kahein aisa na ho ke tum us cheez ka kuch hissa chhod do jo tumhari taraf wahi ki gai hai. Aur tum us baat par tang dil ho ke woh kehte hain ke is par koi khazana kyun nahin utara gaya, ya is ke sath koi farishta kyun nahin aaya. Tum to sirf darane walay ho aur Allah har cheez ka zimmedar hai.¹³ Kya woh kehte hain ke paighambar ne is kitaab ko ghad liya hai. Kaho, tum bhi aisi hi das suratein bana kar le aao aur Allah ke siwa jis ko bula sako bula lo, agar tum sachche ho.¹⁴ Pas agar woh tumhara kaha pura na kar sakein to jaan lo ke yeh Allah ke ilm se utra hai aur yeh ke us ke siwa koi mabood nahin, phir kya tum hukum mante ho.

¹⁵ Jo log dunya ki zindagi aur us ki zinat chahte hain, hum un ke amaal ka badla dunya hi mein de dete hain. Aur is mein un ke sath koi kami nahin hoti.¹⁶ Yahi log hain jin ke liye akhirat mein aag ke siwa kuch nahin hai. Unhon ne dunya mein jo kuch banaya tha woh barbad huva aur kharab gaya jo unhon ne kamaya tha.

¹⁷ Bhala aek shakhs jo apne Rab ki taraf se aek dalil par hai, us ke baad Allah ki taraf se us ke liye aek gawah bhi aa gaya, aur us se pehlay Musa ki kitaab rehnuma aur rahemat ki haisiyat se maujud thi, aise hi log us par iman late hain aur jamaaton mein se jo koi us ka inkar kare to us ke wada ki jagah aag hai. Pas tum us ke bare mein kisi shak mein na pado. Yeh haq hai tumharay Rab ki taraf se magar aksar log nahin mante.

¹⁸ Aur us se badh kar zalim kaun hai jo Allah par jhut ghade. Aise log apne Rab ke samne pesh honge aur gawahi dene walay kaheinge ke yeh woh log hain jinhon ne apne Rab par jhut ghada tha. Suno, Allah ki laanat hai zalimon ke upar.¹⁹ Un logon ke upar jo Allah ke raste se logon ko rokthe hain aur us mein kaji dhund te hain. Yahi log akhirat ke munkir hain.²⁰ Woh log zameen mein Allah ko

bebas karne walay nahin aur na Allah ke siwa koi madadgar hai, un par dohra azaab hoga. Woh na sun sakte thay aur na dekh sakte thay.²¹ Yeh woh log hain jinhon ne apne aap ko ghate mein dala. Aur woh sab kuch un se khoya gaya jo unhon ne ghad rakha tha.²² Is mein shak nahin ke yahi log akhirat mein sab se zyada ghate mein raheinge.

²³ Jo log iman laye aur jinhon ne nek amal kiye aur apne Rab ke samne ajizi ki, wohi log jannat walay hain. Woh us mein hamesha raheinge.²⁴ In donon firqon ki misal aisi hai jaise aek andha aur behra ho aur dosra dekhne aur sunne wala. Kya yeh donon yaksan ho jayeinge. Kya tum ghaur nahin karte.

²⁵ Aur hum ne Nuh ko us ki qaum ki taraf bheja ke main tum ko khula huwa darane wala hun.²⁶ Yeh ke tum Allah ke siwa kisi ki ibadat na karo. Main tum par aek dardnak azaab ke din ka andesha rakhta hun.²⁷ Us ki qaum ke sardaron ne kaha, jinhon ne inkar kiya tha, ke hum to tum ko bas apne jaise aek admi dekhte hain. Aur hum nahin dekhte ke koi tumhara tabe huva ho, siwaye un ke jo hum mein past log hain, be samjhe bujhe. Aur hum nahin dekhte ke tum ko hamaray upar kuch badai hasil hai, balke hum to tum ko jhuta khayal karte hain.

²⁸ Nuh ne kaha aye meri qaum, batao agar main apne Rab ki taraf se aek raushan dalil par hun aur us ne mujh par apne paas se rehmat bheji hai, magar woh tum ko nazar na aai to kya hum us ko tum par chipka sakte hain jab ke tum us se bezar ho.²⁹ Aur aye meri qaum, main is par tum se kuch maal nahin mangta. Mera ajr to bas Allah ke zimme hai aur main hargiz un ko apne se dour karne wala nahin jo iman laye hain. Un logon ko apne Rab se milna hai. Magar main dekhta hun tum log jahalat mein mubtala ho.³⁰ Aur aye meri qaum, agar main un logon ko dhutkardun to Khuda ke muqable mein kaun meri madad karega. Kya tum ghaur nahin karte.³¹ Aur main tum se nahin kehta ke mere paas Allah ke khazane hain. Aur na main ghaib

ki khabar rakhta hun. Aur na yeh kehta hun ke main farishta hun. Aur main yeh bhi nahin keh sakta ke jo log tumhari nigahon mein haqir hain, un ko Allah koi bhalai nahin dega. Allah khub janta hai jo kuch un ke dilon mein hai. Agar main aisa kahun to main hi zalim hunga.

³². Unhon ne kaha ke aye Nuh, tum ne hum se jhagda kiya aur bahut jhagda kar liya. Ab woh cheez le aao jis ka tum hum se wada karte rahe ho, agar tum sachche ho.³³ Nuh ne kaha ke is ko to tumharay upar Allah hi layega agar woh chahega aur tum us ke qabu se bahar na ja sakoge.³⁴ Aur meri nasihat tum ko faida nahin degi agar main tum ko nasihat karna chahun jab ke Allah yeh chahta ho ke woh tum ko gumrah kare. Wohi tumhara Rab hai aur usi ki taraf tum ko laut kar jana hai.

³⁵. Kya woh kehte hain ke paighambar ne is ko ghad liya hai. Kaho ke agar main ne is ko ghada hai to mera jurm mere upar hai aur jo jurm tum kar rahe ho, us se main bari hun.

³⁶. Aur Nuh ki taraf wahi ki gai ke ab tumhari qaum mein se koi iman nahin layega, siwae us ke jo iman laa chuka hai. Pas tum un kamon par ghamgin na ho jo woh kar rahe hain.³⁷ Aur hamaray rubaru aur hamaray hukum se tum kashti banao aur zalimon ke haq mein mujh se baat na karo, beshak yeh log gharq honge.³⁸ Aur Nuh kashti banane laga. Aur jab us ki qaum ka koi sardar us par guzarta to woh us ki hansa udata, unhon ne kaha agar tum hum par hanste ho to hum bhi tum par haseinge.³⁹ Tum jald jaan lo ge ke woh kaun hain jin par woh azaab aata hai jo us ko ruswa kare aur us par woh azaab utarta hai jo daimi hai.

⁴⁰. Yahan tak ke jab hamara hukum aa puhncha aur tufan ubal pada, hum ne Nuh se kaha ke har qism ke janwar ka aek aek joda kashti mein rakh lo aur apne ghar walon ko bhi, siwa un ashkhas ke jin ki babat pehlay kaha ja chuka hai aur sab iman walon ko bhi. Aur thode hi log thay jo Nuh ke sath iman laye thay.⁴¹ Aur

Nuh ne kaha ke kashti mein sawar ho jao, Allah ke naam se us ka chalna hai aur us ka thahar na bhi. Beshak mera Rab bakhshne wala, mehrban hai.⁴² Aur kashti pahad jaisi maujon ke darmiyan un ko le kar chalne lagi. Aur Nuh ne apne bete ko pukara jo us se alag tha. Aye mere bete, hamaray sath sawar ho ja aur munkiron ke sath mat rah.⁴³ Us ne kaha, Main kisi pahad ki panah le loonga jo mujh ko pani se bacha lega. Nuh ne kaha ke aaj koi Allah ke hukum se bacha ne wala nahin, magar woh jis par Allah rahem kare. Aur donon ke darmiyan mauj hael ho gai aur woh dubne walon mein shamil ho gaya.⁴⁴ Aur kaha gaya ke aye zameen, apna pani nigal le aur aye asman tham ja. Aur pani sukha diya gaya. Aur maamla ka faisla ho gaya aur kashti jodi pahad par thahar gai aur kaha gaya ke dour ho zalimon ki qaum.

⁴⁵ Aur Nuh ne apne Rab ko pukara aur kaha ke aye mere Rab, mera beta mere ghar walon mein se hai, aur beshak tera wada sachcha hai. Aur tu sab se bada haakim hai.⁴⁶ Khuda ne kaha aye Nuh, woh tere ghar walon mein nahin. Us ke kaam kharab hain. Pas mujh se us cheez ke liye sawal na karo jis ka tumhein ilm nahin. Main tum ko nasihat karta hun ke tum jahilon mein se nahin bano.⁴⁷ Nuh ne kaha ke aye mere Rab, main teri panah chahata hun ke tujh se woh cheez mangun jis ka mujhe ilm nahin. Aur agar tu mujhe maaf na kare aur mujh par rahem na farmaye to main barbad ho jaunga.

⁴⁸ Kaha gaya ke aye Nuh, utro, hamari taraf se salamati ke sath aur barkaton ke sath, tum par aur un girohon par jo tumharay sath hain. Aur (un se zahur mein aane walay) giroh ke hum un ko faida deinge, phir un ko hamari taraf se aek dard nak azaab pakad lega.⁴⁹ Yeh ghaib ki khabrein hain jo hum tumhari taraf wahi kar rahe hain. Us se pehlay na tum un ko jante thay aur na tumhari qaum. Pas sabr karo beshak akhri anjam darne walon ke liye hai.

⁵⁰. Aur Aad ki taraf hum ne un ke bhai Hud ko bheja. Us ne kaha ke aye meri qaum, Allah ki ibadat karo. Us ke siwa tumhara koi maabud nahin. Tum ne mujh se jhut ghad rakhe hain.⁵¹ Aye meri qaum, main is par tum se koi ujrat nahin mangta. Mera ajr to us par hai jis ne mujhe paida kiya hai. Kya tum nahin samajhte?⁵² Aur aye meri qaum, apne Rab se maafi chaho, phir us ki taraf palto. Woh tumharay upar khub barishein barsayega aur tumhari qowat par mazid qowat ka izafa karega. Aur tum mujrim ho kar rugurdani na karo.

⁵³. Unhon ne kaha ke aye Hud, tum hamaray paas koi khuli huvi nishani le kar nahin aaye ho, aur hum tumharay kehne se apne maboodon ko chhodne walay nahin hain. Aur hum hargiz tum ko manne walay nahin hain.⁵⁴ Hum to yahi kaheinge ke tumharay upar hamaray maboodon mein se kisi ki maar padi hai. Hud ne kaha, main Allah ko gawah thahrata hun aur tum bhi gawah raho ke main bari hun un se jin ko tum sharik karte ho.⁵⁵ Aur is ke siwa, Pas tum sab mil kar mere khilaf tadbir karo, phir mujh ko mohlat na do.⁵⁶ Main ne Allah par bharosa kiya jo mera Rab hai aur tumhara Rab bhi. Koi janwar aisa nahin jis ki choti us ke hath mein na ho. Beshak mera Rab sidhi raah par hai.

⁵⁷. Agar tum aeraz karte ho to main ne tum ko woh paigham pahuncha diya tha jis ko de kar mujhe tumhari taraf bheja gaya tha. Aur mera Rab tumhari jagah tumharay siwa kisi aur giroh ko janashin (khalifa) banayega. Tum us ka kuch bhi bigad nahin sakoge. Beshak mera Rab har cheez par nighban hai.⁵⁸ Aur jab hamara hukum aa pahuncha, hum ne apni rehmat se Bacha diya Hud ko aur un logon ko jo us ke sath iman laye thay. Aur hum ne un ko aek sakht azaab se bacha diya.⁵⁹ Aur yeh Aad thay ke unhon ne apne Rab ki nishaniyon ka inkar kiya. Aur us ke Rasulon ko na mana aur har sarkash aur mukhalif ki baat ki ittiba ki.⁶⁰ Aur un ke piche laanat lagadi gai is dunya mein aur qiyamat ke din. Sun lo,

Aad ne apne Rab ka inkar kiya. Sun lo, douri hai Aad ke liye jo Hud ki qaum thi.

^{61.} Aur Samud ki taraf hum ne un ke bhai Salih ko bheja. Us ne kaha, Aye meri qaum, Allah ki ibadat karo. Us ke siwa tumhara koi mabood nahin. Usi ne tum ko zameen se banaya, aur us mein tum ko abad kiya. Pas maafi chaho, phir us ki taraf ruju karo. Beshak mera Rab qarib hai, qubul karne wala hai. ^{62.} Unhon ne kaha ke aye Salih Is se pehlay hum ko tum se ummid thi. Kya tum hum ko un ki ibadat se rokte ho jin ki ibadat hamaray baap dada karte thay. Aur jis cheez ki taraf tum hum ko bulate ho, us ke bare mein hum ko sakht shubah hai aur hum bade khiljaan mein hain. ^{63.} Us ne kaha ke aye meri qaum batao agar main apne Rab ki taraf se aek wazeh dalil par hun aur us ne mujhe apne paas se rehmat di hai to mujhe khuda se kaun bachayega agar main us ki na farmani karun. Pas tum kuch nahin badhao ge mera siwaye nuqsan ke.

^{64.} Aur aye meri qaum, yeh Allah ki ountni tumharay liye aek nishani hai. Pas us ko chhod do ke woh Allah ki zameen mein khae. Aur us ko koi taklif na pahunchao warna bahut jald tum ko azaab pakad lega. ^{65.} Phir unhon ne us ke paon kaat dale. Tab Salih ne kaha ke teen din aur apne gharon mein faida utha lo. Yeh aek wada hai jo jhuta nahin hoga. ^{66.} Phir jab hamara hukum aaya to hum ne apni rehmat se Salih ko aur un logon ko jo us ke sath iman laye thay bacha liya aur us din ki ruswai se (mehfooz rakha). Beshak tera Rab hi qawi aur zabardast hai. ^{67.} Aur jin logon ne zulm kiya tha, un ko aek haul nak awaz ne pakad liya, phir subah ko woh apne gharon mein aundhe pade reh gye. ^{68.} Jaise ke woh kabhi un mein base hi nahin. Suno, Samud ne apne Rab se kufr kiya. Suno, phatkar hai Samud ke liye.

^{69.} Aur Ibrahim ke paas hamaray farishte khush khabari le kar aaye. Kaha tum par salamati ho. Ibrahim ne kaha tum par bhi salamati ho. Phir deer na guzri ke Ibrahim aek bhuna huva bachda

le aaya.⁷⁰ Phir jab dekha ke un ke hath khane ki taraf nahin badh rahe hain to woh khatak gaya aur dil mein un se dara. Unhon ne kaha ke daro nahin, hum Lut ki qaum ki taraf bheje gaye hain.⁷¹ Aur Ibrahim ki biwi khadi thi, woh hans padi. Pas hum ne us ko Ishaq ki khush khabari di aur Ishaq ke aage Yaqub ki.⁷² Us ne kaha, aye kharabi, kya main bachcha janungi, halanke ke main budhi hun aur yeh mera khawind bhi budha hai. Yeh to aek ajib baat hai.⁷³ Farishte ne kaha, kya tum Allah ke hukum par taajjub karti ho. Ibrahim ke ghar walo! tum par Allah ki rahematein aur barkatein hain. Beshak Allah nihayat qabil-e-taarif aur badi shan wala hai.

⁷⁴ Phir jab Ibrahim ka khauf dour huva aur us ko khush khabari mili to woh hum se qaum Lut ke bare mein jhagadnay laga.
⁷⁵ Beshak Ibrahim bada halim aur narm dil tha aur ruju karne wala tha.⁷⁶ Aye Ibrahim, is ko chhodo. Tumhare Rab ka hukum aa chuka hai aur un par aek aisa azaab aane wala hai jo lautaya nahin jata.

⁷⁷ Aur jab hamaray farishte Lut ke paas pahunche to woh ghabraya aur un ke aane se dil tang huva. Us ne kaha aaj ka din bada sakht hai.⁷⁸ Aur us ki qaum ke log daudte huve us ke paas aaye. Aur woh pehlay se bure kaam kar rahe thay. Lut ne kaha aye meri qaum, yeh meri betiyan hain, woh tumharay liye zyada pakiza hain. Pas tum Allah se daro aur mujhe mere mehmanon ke samne ruswa na karo. Kya tum mein koi bhala admi nahin hai.⁷⁹ Unhon ne kaha, tum jante ho ke hum ko tumhari betiyon se kuch gharaz nahin, aur tum jante ho ke hum kya chahte hain.

⁸⁰ Lut ne kaha, kash mere paas tum se muqable ki qowat hoti ya main jaa baithta kisi mustahkam panah mein.⁸¹ Farishte ne kaha ke aye Lut, hum tere Rab ke bheje huve hain. Woh hargiz tum tak nahin pahunch sakeinge. Pas tum apne logon ko le kar kuch raat rahe nikal jao. Aur tum mein se koi mudh kar na dekhe. Magar tumhari aurat, is par wohi kuch guzarne wala hai jo un logon par guzrega. Un ke liye subah ka waqt muqarrar hai, kya subah qarib

nahin hai.⁸² Phir jab hamara hukum aaya to hum ne us basti ko talpat kar diya aur us par patthar barsaye kankar ke, teh-ba-teh.⁸³ Tumharay Rab ke paas se nishan lagaye huve. Aur woh basti un zalimon se kuch dour nahin thi.

⁸⁴. Aur Madyan ki taraf un ke bhai Shuoab ki taraf se bheja. Us ne kaha ke aye meri qaum, Allah ki ibadat karo, us ke siwa tumhara koi mabood nahin. Aur nap aur taul mein kami na karo. Main tum ko achche haal mein dekh raha hun, aur main tum par aek gherlene walay din ke azaab se darta hun.⁸⁵ Aur aye meri qaum, nap aur toal ko pura karo insaf ke sath. Aur logon ko un ki cheezein ghata kar na do. Aur zameen par fasad na machao.⁸⁶ Jo Allah ka diya huva bacha rahe, woh tumharay liye behtar hai agar tum momin ho. Aur main tumharay upar nigez nahin hun.

⁸⁷. Unhon ne kaha ke aye Shuoab, kya tumhari namaz tum ko yeh sikhati hai ke hum un cheezon ko chhod dein jin ki ibadat hamaray baap dada karte thay? Ya apne maal mein apni marzi ke mutabiq tasarruf karna chhod dein. Bas tum hi to aek Danish mand aur nek chalan admi ho.

⁸⁸. Shuoab ne kaha ke aye meri qaum, batao, agar mein apne Rab ki taraf se aek wazeh dalil par hun aur us ne apni janib se mujh ko achcha rizq bhi diya. Aur mein nahin chahta ke mein khud wohi kaam karun jis se mein tum ko rok raha hun. Mein to sirf islah chahta hun, jahan tak ho sake. Aur mujhe taufiq to Allah hi se mile gi. Usi par main ne bharosa kiya hai. Aur usi ki taraf main ruju karta hun.⁸⁹ Aur aye meri qaum, aisa na ho ke meri mukhalifat kar ke tum par woh afat aa pade jo qaum-e-Nuh ya qaum-e-Hud ya qaum-e-Salih par aai thi, aur Lut ki qaum to tum se dour bhi nahin thi.⁹⁰ Aur apne Rab se maafi mango phir us ki taraf palat aao. Beshak mera Rab mehrban aur mohabbat wala hai.

⁹¹. Unhon ne kaha ke “Aye Shuoab, jo tum kehte ho, us ka bahut sa hissa hamari samajh mein nahin aata. Aur hum to dekhte hain ke

tu hum mein kamzor hai. Aur agar teri biradari na hoti to hum tum ko sangsar kar dete. Aur tum hum par kuch bhari nahin.⁹² Shuoab ne kaha ke Aye meri qaum, kya meri biradari tum par Allah se zyada bhari hai. Aur Allah ko tum ne pas e pusht dal diya. Beshak mere Rab ke qabu mein hai jo kuch tum karte ho.⁹³ Aur aye meri qaum, tum apne tariqe par kaam kiye jao aur mein apne tariqe par kaam karta rahunga. Jald hi tum ko maalum ho jayega ke kis ke upar ruswa karne wala azaab aata hai aur kaun jhuta hai. Aur intizar karo, mein bhi tumharay sath intizar karne walon mein hun.

⁹⁴ Aur jab hamara hukum aya hum ne Shuoab ko aur jo us ke sath iman laye thay apni rehmat se bacha liya. Aur jin logon ne zulm kiya tha, un ko kadak ne pakad liya. Pas woh apne gharon mein aundhe pade reh gaye.⁹⁵ Goya ke woh kabhi un mein base hi nahin thay. Suno, phatkar hai Madyan ko jaise phatkar huvi thi Samud ko.

⁹⁶ Aur hum ne Musa ko apni nishaniyon aur wazih sanad ke sath bheja.⁹⁷ Fir'aun aur us ke sardaron ki taraf. Phir woh Fir'aun ke hukum par chale halanke Fir'aun ka hukum haq par nahin tha.⁹⁸ Qiyamat ke din woh apni qaum ke aage hoga aur un ko aag par pahunchayege. Aur kaisa bura ghaat hai jis par woh pahunchenge.⁹⁹ Aur is dunya mein un ke piche laanat laga di gai aur qiyamat ke din bhi. Kaisa bura inaan hai jo un ko mila.

¹⁰⁰ Yeh bastiyon ke kuch halaat hain jo hum tum ko suna rahe hain. Un mein se baaz bastiyan ab tak qaim hain aur baaz mit gai hain.¹⁰¹ Aur hum ne un par zulm nahin kiya. Balke Unhon ne khud apne upar zulm kiya. Phir jab tere Rab ka hukum aya to un ke mabood un ke kuch kaam na aaye jin ko woh Allah ke siwa pukarte thay. Aur unhon ne un ke haq mein barbadi ke siwa aur kuch nahin badha ya.

¹⁰² Aur tere Rab ki pakad aisi hi hai jab ke woh bastiyon ko un ke zulm par pakadta hai. Beshak us ki pakad badi dardnak aur sakht hai.¹⁰³ Is mein un logon ke liye nishani hai jo akhirat ke azaab

se darte hain. Woh aek aisa din hai jis mein sab log jama honge aur woh haziri ka din hoga.¹⁰⁴ Aur hum us ko aek muddat ke liye taal rahe hain jo muqarrar hai.¹⁰⁵ Jab woh din ayega to koi jaan us ki ijazat ke baghair kalaam nahin kar sakegi. Pas un mein kuch badbakht honge, aur kuch nek bakht.

¹⁰⁶. Pas jo log badbakht hain woh aag mein honge. Un ko wahan chikhna hai aur dahadna.¹⁰⁷ Woh us mein raheinge jab tak asman aur zameen qaim hain, magar jo tera Rab chahe. Beshak tera Rab kar dalta hai jo chahta hai.¹⁰⁸ Aur jo log nek bakht hain, woh jannat mein honge, woh us mein raheinge jab tak asman aur zameen qaim hain, magar jo tera Rab chahe bakshish hai be inteha.¹⁰⁹ Pas tu un cheezon se shak mein na reh jin ki yeh log ibadat kar rahe hain. Yeh to bas usi tarah ibadat kar rahe hain jis tarah un se pehlay un ke baap dada ibadat kar rahe thay. Aur hum un ka hissa unhein purapura deinge baghair kisi kami ke.

¹¹⁰. Aur hum ne Musa ko kitaab di. Phir us mein phut pad gai. Aur agar tere Rab ki taraf se pehlay hi aek baat na aa chuki hoti to un ke darmiyan faisla kar diya jata. Aur un ko is mein shubha hai jo mutmain nahin hone deta.¹¹¹ Aur yaqinan tera Rab har aek ko us ke amaal ka pura badla dega. Woh ba khabar hai us se jo woh kar rahe hain.

¹¹². Pas tum jame raho jaisa ke tum ko hukum huva hai aur woh bhi jinhon ne tumharay sath taubah ki hai aur had se na badho, beshak woh dekh raha hai jo tum karte ho.¹¹³ Aur un ki taraf na jhuko jinhon ne zulm kiya, warna tum ko aag pakad legi aur Allah ke siwa tumhara koi madadgar nahin, phir tum kahin madad na paoge.¹¹⁴ Aur namaz qaim karo din ke donon hisson mein aur raat ke kuch hisson mein. Beshak nekiyan dour karti hain buraion ko. Yeh yad dahani hai yad dahani hasil karne walon ke liye.¹¹⁵ Aur sabr karo, Allah neki karne walon ka ajr zaya nahin karta.

¹¹⁶. Pas kyun na aisa huva ke tum se pehlay ki qaumon mein aise ahl – e - khair hote jo logon ko zameen mein fasad karne se rokte. Aise thode log nikle jin ko hum ne un mein se bacha liya. Aur zalim log to usi aysh mein pade rahe jo unhein mila tha aur woh mujrim thay.¹¹⁷ Aur tera Rab aisa nahin hai ke woh bastiyon ko na haq tabah karde, halanke us ke bashinde islah karne walay hon.

¹¹⁸. Aur agar tera Rab chahta to logon ko aek hi ummat bana deta, magar woh hamesha ikhtilaf mein raheinge.¹¹⁹ Siwa un ke jin par tera Rab rahem farmaye. Aur us ne is liye un ko paida kiya hai. Aur tere Rab ki baat puri huvi ke mein jahannam ko jinnon aur insanon se bhar dunga.

¹²⁰. Aur hum Rasulon ke ahwal se sab cheez tum he suna rahe hain. Jis se tumharay dil ko mazbut karein aur us mein tumharay paas haq aa ya aur mominon ke liye nasihat aur yaddahani.¹²¹ Aur jo log iman nahin late, un se kaho ke tum apne tariqe par amal karte raho aur hum apne tariqe par amal kar rahe hain.¹²² Aur intizar karo hum bhi muntazir hain.¹²³ Aur aasmanon aur zameen ki chhupi baat Allah ke paas hai aur wohi tamam umoor ka marja hai. Pas tum us ki ibadat karo aur usi par bharosa rakho aur tumhara Rab us se bekhabar nahin hai jo tum kar rahe ho.

12. SURAH YUSUF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Alif Lam Ra.*

Yeh wazeh kitaab ki ayatein hain.² Hum ne is ko Arabi Qur'an bana kar utara hai ta ke tum samjho.³ Hum tum ko behtarin sarguzasht sunate hain is Qur'an ki badulat jo hum ne tumhari taraf wahi kiya. Is se pehlay beshak tu bekhabaron mein tha.

4. Jab Yusuf ne apne baap se kaha ke Abba jaan, mein ne khwab mein gyarah sitare aur suraj aur chaand dekhe hain. Mein ne un ko dekha ke woh mujh ko sajda kar rahe hain.⁵ Us ke baap ne kaha ke Aye mere bete, tum apna yeh khwab apne bhaiyon ko na sunana ke woh tumharay khilaf koi sazish karne lagein. Beshak Shaitan insan ka khula dushman hai.⁶ Aur isi tarah tera Rab tujh ko muntakhab karega aur tum ko baton ki haqiqat tak pahunchna sikhayega aur tum par aur Aal-e-Yaqub par apni naemat puri karega jis tarah woh us se pehlay tumharay ajdad Ibrahim aur Ishaq par apni naemat puri kar chuka hai. Yaqinan tera Rab Aleem aur Hakeem hai.

7. Haqiqat yeh hai ke Yusuf aur us ke bhaiyon mein puchne walon ke liye badi nishaniyan hain.⁸ Jab us ke bhaiyon ne apas mein kaha ke Yusuf aur us ka bhai hamaray baap ko hum se zyada mahboob hain. Halanke hum to aek pura jattha hain. Yaqinan hamara baap aek khuli huvi ghalti mein muftala hai.⁹ Yusuf ko qatl kar do ya us ko kisi jagah phenk do ta ke tumharay baap ki tawajjuh sirf tumhari taraf ho jaye. Aur us ke baad tum bilkul theek ho jana.¹⁰ Un mein se aek kehne walay ne kaha ke Yusuf ko qatl na karo. Agar tum kuch karne hi walay ho to us ko kisi andhe kuwein mein dal do. Koi raah chalta qafila us ko nikal le jayega.

11. Unhon ne apne baap se kaha, Aye hamaray baap, kya baat hai ke aap Yusuf ke maamla mein hum par bharosa nahin karte. Halanke hum to us ke khair khwah hain.¹² Kal us ko hamaray sath bhej dijiye, khayee aur khele, aur hum us ke nighban hain.¹³ Baap ne kaha, main us se ghamgin hota hun ke tum us ko le jao aur mujh ko andesha hai ke us ko koi bhediya kha jaye jab ke tum us se ghafil ho.¹⁴ Unhon ne kaha ke agar us ko bhediya kha gaya jab ke hum aek puri jamaat hain, to hum bade khasare walay sabit honge.

15. Phir jab woh us ko le gaye aur yeh tai kar liya ke us ko aek andhe kuwein mein dal dein aur hum ne Yusuf ko wahi ki ke tu un ko un ka yeh kaam jatayega aur woh tujh ko na janeinge.¹⁶ Aur woh

sham ko apne baap ke paas rote huve aaye.¹⁷ Unhon ne kaha ke aye hamaray baap, hum Dawoud ka muqabla karne lage aur Yusuf ko hum ne apne saman ke paas chod diya. Phir us ko bhediya kha gaya. Aur aap hamari baat ka yaqin na kareinge, chahe hum sachche hon.¹⁸ Aur woh Yusuf ki qamiz par jhuta khun laga kar le aaye. Baap ne kaha nahin, balke tumharay nafs ne tumharay liye aek baat banadi hai. Ab sabr hi behtar hai. Aur jo baat tum zahir kar rahe ho, us par Allah hi se madad mangta hun.

¹⁹. Aur aek qafila aaya to unhon ne apna pani bhar ne wala bheja. Us ne apna dol latka diya. Us ne kaha, khush khabri ho, yeh to aek ladka hai.²⁰ Aur us ko tijarat ka maal samajh kar mehfooz kar liya. Aur Allah khub janta tha jo woh kar rahe thay. Aur Unhon ne us ko thodi si qimat, chand dirham ke badle bech diya. Aur woh us se beraghat thay.

²¹. Aur ahl-e-Misr mein se jis shakhs ne us ko kharida, us ne apni biwi se kaha ke us ko achchi tarah rakho. Ummid hai ke woh hamaray liye mufid ho ya hum us ko beta bana lein. Aur is tarah hum ne Yusuf ko is mulk mein jagah di. Aur ta ke hum us ko baton ki tavil sikhaein. Aur Allah apne kaam par ghalib rehta hai. Lekin aksar log nahin jante.²² Aur jab woh apni pukhtagi ko pahuncha hum ne us ko hukum aur ilm aata kiya. Aur nekiyan karne walon ko hum aisa hi badla dete hain.

²³. Aur Yusuf jis aurat ke ghar mein tha woh us ko phuslane lagi aur aek din us ne darwaze band kar diye aur boli ke aaja. Yusuf ne kaha khuda ki panah. Woh mera aqa hai, us ne mujh ko achchi tarah rakha hai. Beshak zalim log kabhi falah nahin pate.²⁴ Aur aurat ne us ka irada kar liya aur woh bhi us ka irada karta agar woh apne Rab ki burhan na dekh leta. Aisa huva ta ke hum us se burai aur behayai ko dour kar dein. Beshak woh hamaray chune huve bandon mein se tha.

²⁵. Aur donon darwazon ki taraf bhage. Aur aurat ne Yusuf ka kurta piche se phaad diya. Aur donon ne us ke shohar ko darwaze par paya. Aurat boli ke jo teri ghar wali ke sath burai ka irada kare, us ki saza is ke siwa kya hai ke use qaid kiya jaye ya use sakht azaab diya jaye.²⁶ Yusuf bola ke isi ne mujhe phuslane ki koshish ki. Aur aurat ke kunbah walon mein se aek shakhs ne gawahi di ke agar is ka kurta aage se phata huva ho to aurat sachchi hai aur woh jhuta hai.²⁷ Aur agar is ka kurta piche se phata huva ho to aurat jhuti hai aur woh sachcha hai.²⁸ Phir jab Aziz ne dekha ke us ka kurta piche se phata huva hai to us ne kaha ke beshak yeh tum aurton ki chaal hai. Aur tumhari chaalein bahut badi hoti hain.²⁹ Yusuf, is se darguzar karo. Aur aye aurat tu apni ghalti ki maafi mang. Beshak tu hi khatakar thi.

³⁰. Aur shahr ki aurtein kehne lagin ke Aziz ki biwi apne naujawan ghulam ke piche padi huvi hai. Woh us ki mohabbat mein fariftha hai. Hum dekhte hain ke woh khuli huvi ghalti par hai.³¹ Phir jab us ne un ka fareb suna to us ne un ko bulaya. Aur un ke liye aek majlis tayyar ki aur un mein se har aek ko aek aek churi di aur Yusuf se kaha ke tum un ke samne aao. Phir jab auraton ne us ko dekha to woh dang reh gayin. Aur Unhon ne apne hath kaat dale. Aur unhon ne kaha Hasha lil lah, yeh admi nahin hai, yeh to koi buzurg farishta hai.³² Us ne kaha yeh wohi hai jis ke bare mein tum mujh ko malamat kar rahi theen aur main ne us ko roka tha magar woh bach gaya. Aur agar us ne woh nahin kiya jo main us se keh rahi hun to woh qaid mein padega aur zarur be izzat hoga.³³ Yusuf ne kaha, Aye mere Rab, qaid khana mujh ko us cheez se zyada pasand hai jis ki taraf yeh mujhe bula rahi hain. Aur agar tu ne un ka fareb mujh se dafa na kiya to main un ki taraf maeyl ho jaunga aur jahilon mein se ho jaunga.³⁴ Pas us ke Rab ne us ki dua qubul karli aur un ka fareb us se dafa kar diya. Beshak woh sunne wala aur janne wala hai.

³⁵. Phir nishaniyan dekh lene ke baad un logon ki samajh mein aya ke aek muddat ke liye us ko qaid kar dein.³⁶ Aur qaid khana mein us ke sath do aur jawan dakhil huve. Un mein se aek ne (aek roz) kaha ke main khwab mein dekh ta hun ke main sharab nichod raha hun aur dosray ne kaha ke main khwab mein dekhta hun ke main apne sir par roti uthaye hon jis mein se chidyan kha rahi hain. Hum ko us ki tabir batao. Hum dekhte hain ke tum nek logon mein se ho.

³⁷. Yusuf ne kaha, Jo khana tum ko milta hai, us ke aane se pehlay main tumhe un khwabon ki tabir bataunga. Yeh us ilm mein se hai jo mere Rab ne mujhe sikhaya hai. Main ne un logon ke mazhab ko chhoda jo Allah par iman nahin late aur woh log akhirat ke munkir hain.³⁸ Aur main ne apne buzurgon Ibrahim aur Ishaq aur Yaqub ke mazhab ki pairavi ki. Hum ko yeh haq nahin ke hum kisi cheez ko Allah ka sharik thahraein. Yeh Allah ka fazl hai hamaray upar aur sab logon ke upar magar aksar log shukr nahin karte.³⁹ Aye mere jail ke sathiyon, kya juda juda kayi mabood behtar hain ya Allah akela zabardast.⁴⁰ Tum us ke siwa nahin pujte ho magar kuch namon ko jo tum ne aur tumharay baap dada ne rakhe hain. Allah ne us ki koi sanad nahin utari. Iqtidar sirf Allah ke liye hai. Us ne hukum diya hai ke us ke siwa kisi ki ibadat na karo. Yahi sidha deen hai magar bahut log nahin jante.

⁴¹. Aye mere qaid khane ke sathiyo, tum mein se aek apne aaqa ko sharab pilayega. Aur jo dosra hai us ko suli di jayegi. Phir parinde us ke sar mein se khaenge. Is amr ka faisla ho gaya jis ke bare mein tum puch rahe thay.⁴² Aur Yusuf ne us shakhs se kaha jis ke bare mein us ne guman kiya tha ke woh bach jayega ke apne aaqa ke paas mera zikr karna. Phir shaitan ne us ko apne aaqa se zikr karna bhula diya. Pas woh qaid khana mein kayi sal pada raha.

⁴³. Aur badshah ne kaha ke main khwab mein dekhta hun ke saat moti gaein hain jin ko saat dubli gaein kha rahi hain aur saat hari

baliyan hain aur dosri saat sukhi baliyan. Aye darbar walon, mere khwab ki tabir mujhe batao agar tum khwab ki tabir dete ho.⁴⁴ Woh bole yeh khayali khwab hain aur hum ko aise khwabon ki tabir maalum nahin.⁴⁵ Un do qaidiyon mein se jo shakhs bach gaya tha aur us ko aek muddat ke baad yad aya, us ne kaha ke main tum logon ko us ki tabir bataunga, pas mujhe (Yusuf ke paas) jane do.

⁴⁶ Yusuf, aye sachche, mujhe us khwab ka matlab batao ke saat moti gaein hain jin ko saat dubli gaein kha rahi hain. Aur saat baliyan hari hain aur dosri saat sukhi. Ta ke main un logon ke paas jaon ta ke woh jaan lein.⁴⁷ Yusuf ne kaha ke tum saat sal tak barabar kheti karoge. Pas jo fasl tum kaatoge, usko uski baliyon mein chhod do magar thoda sa jo tum khao.⁴⁸ Par us ke baad saat sakht sal aaeinge. Us zamana mein woh ghallah kha liya jayega jo tum us waqt ke liye jama karoge, bajuz thoda sa jo tum mehfooz karloge.⁴⁹ Phir us ke baad aek sal aayega jis mein logon par menh barsega. Aur woh us mein ras nichodeinge.

⁵⁰ Aur badshah ne kaha ke us ko mere paas lao. Phir jab qasid us ke paas aaya to us ne kaha ke tum apne aaqa ke paas wapas jao aur us se pucho ke un aurton ka kya maamla hai jinhon ne apne hath kaat liye thay. Mera Rab to un ke fareb se khub waqif hai.⁵¹ Badshah ne pucha, tumhara kya majra hai jab tum ne Yusuf ko phusla ne ki koshish ki thi. Unhon ne kaha ke hashalillah, hum ne us mein kuch burai nahin pai. Aziz ki biwi ne kaha ab haq khul gaya. Main ne hi us ko phuslane ki koshish ki thi aur bilashubah woh sachcha hai.

⁵² Yeh is liye ke (Aziz-e-Misr) yeh jaan le ke main ne dar parda us ki khiyanat nahin ki. Aur beshak Allah khiyanat karne walon ki chaal ko chal ne nahin deta. ⁵³ Aur main apne nafs ki braat nahin karta. Nafs to badi hi sikhata hai, illa yeh ke mera Rab rahem farmaye. Beshak mera Rab bakhshne wala, mehrban hai.

⁵⁴ Aur badshah ne kaha, us ko mere paas lao. Main us ko khas apne liye rakhunga. Phir jab Yusuf ne us se baat ki to badshah

ne kaha, aaj se tum hamaray yahan muazzez aur motamad hoye.⁵⁵ Yusuf ne kaha ke mujhe mulk ke khazanon par muqarrar kardo. Main nigheban hun aur janne wala hun.⁵⁶ Aur is tarah hum ne Yusuf ko mulk mein ba ikhtiyar bana diya. Woh us mein jahan chahe jagah banaye. Hum jis par chahein apni inayat mutawaja kar dete hain. Aur hum neki karne walon ka ajr zaya nahin karte.⁵⁷ Aur akhirat ka ajr kahin zyada badh kar hai, iman aur taqwa walon ke liye.

⁵⁸ Aur Yusuf ke bhai Misr aaye phir woh us ke paas pahunche, pas Yusuf ne un ko pehchan liya. Aur unhon ne Yusuf ko nahin pehchana.⁵⁹ Aur jab us ne un ka saman tayyar kiya to kaha ke apne sautele bhai ko bhi mere paas le aana. Tum dekhte nahin ho ke main ghalla bhi pura nap kar deta hun aur behtarin mezbani karne wala bhi hun.⁶⁰ Aur agar tum us ko mere paas nahin late to na mere paas tumharay liye ghalla hai aur na tum mere paas aana.⁶¹ Unhon ne kaha ke hum us ke bare mein us ke baap ko razi karne ki koshish kareinge aur hum ko yeh kaam karna hai.

⁶² Aur us ne apne karindon se kaha ke un ka maal un ke asbab mein rakh do, ta ke jab woh apne ghar pahunchein to us ko pehchan lein, shayad woh phir aaye.⁶³ Phir jab woh apne baap ke paas laute to kaha ke aye baap, hum se ghalla rok diya gaya, pas hamaray bhai (Bin Yamin) ko hamaray sath jane de ke hum ghalla layein aur hum us ke nigheban hain.⁶⁴ Yaqub ne kaha, kya main is ke bare mein tumhara waisa hi aitbar krun jaisa ke is se pehlay is ke bhai ke bare main tumhara aitbar kar chuka hun. Pas Allah behtar nigheban hai aur woh sab mehrbanon se zyada mehrban hai.

⁶⁵ Aur jab unhon ne apna saman khola to dekha ke un ki punji bhi un ko lauta di gai hai. Unhon ne kaha, Aye hamaray baap, aur hum ko kya chahiye. Yeh hamari punji bhi hum ko lauta di gai hai. Ab hum jayeinge aur apne ahl-o-ayal ke liye rasad layeinge. Aur apne bhai ki hifazat kareinge. Aur aek ount ka bojh ghalla aur zyada layeinge. Yeh ghalla to thoda hai.⁶⁶ Yaqub ne kaha, main us ko

tumharay sath hargiz nahin bhejunga jab tak tum mujh se Khuda ke naam par yeh ahad na karo ke tum us ko zarur mere paas laoge, illa yeh ke tum sab ghir jao. Phir jab Unhon ne us ko apna pakka qaul de diya, us ne kaha ke jo hum keh rahe hain us par Allah nigezban hai.

⁶⁷. Aur Yaqub ne kaha ke Aye mere beton, tum sab aek hi darwaze se dakhil na hona, balke alag alag darwazon se dakhil hona. Aur main tum ko Allah ki kisi baat se nahin bacha sakta. Hukum to bas Allah ka hai. Main usi par bharosa rakhta hun aur bharosa karne walon ko usi par bharosa karna chahiye.⁶⁸. Aur jab woh dakhil huve jahan se un ke baap ne un ko hidayat ki thi, woh un ko nahin bacha sakta tha Allah ki kisi baat se. Woh bas Yaqub ke dil mein aek khayal tha jo us ne pura kiya. Beshak woh hamari di huvi talim se sahib-e-ilm tha magar aksar log nahin jante.

⁶⁹. Aur jab woh Yusuf ke paas pahunche to us ne apne bhai ko apne paas rakha. Kaha ke main tumhara bhai (Yusuf) hun. Pas ghamgin na ho us se jo woh kar rahe hain.⁷⁰. Phir jab un ka saman tayyar kar diya to pine ka piyala apne bhai ke asbab mein rakh diya. Phir aek pukarne walay ne pukara ke Aye qafila walo! tum log chor ho.

⁷¹. Unhon ne un ki taraf mutawaja ho kar kaha, Tumhari kya cheez kho gai hai.⁷². Unhon ne kaha, Hum shahi paimana nahin paa rahe hain. Aur jo us ko layega us ke liye aek bar-e-shutr ghalla hai aur main us ka zimmedar hun.⁷³. Unhon ne kaha, Allah ki qasam tum ko maalum hai ke hum log is mulk mein fasad karne ke liye nahin aaye aur na hi hum kabhi chor thaye.⁷⁴. Unhon ne kaha agar tum jhute nikle to us chori karne walay ki saza kya hai.⁷⁵. Unhon ne kaha,

Us ki saza yeh hai ke jis shakhs ke asbab mein woh mile pas wohi shakhs apni saza hai. Hum log zalimon ko aise hi saza dete hain.

⁷⁶. Phir us ne us ke chhote bhai se pehlay un ke thailon ki talashi lena shuru kiya. Phir us ke bhai ke thaile se us ko baramad kar liya. Is tarah hum ne Yusuf ke liye tadbir ki. Woh badshah ke qanun ki ro se apne bhai ko nahin le sakta tha magar yeh ke Allah chahe. Hum

jis ke darje chahte hain buland kar dete hain aur har ilm walay se balatar aek ilm wala hai.

⁷⁷. Unhon ne kaha agar yeh chori kare to is se pehlay is ka aek bhai bhi chori kar chuka hai. Pas Yusuf ne is baat ko apne dil mein rakha, aur is ko un par zahir nahin kiya. Us ne apne ji mein kaha, tum khud hi bure log ho, aur jo kuch tum bayan kar rahe ho Allah us ko achchi tarah janta hai.⁷⁸ Unhon ne kaha ke aye aziz, is ka aek bahut budha baap hai so tu us ki jagah hum mein se kisi ko rakhle. Hum tujh ko bahut nek dekhte hain.⁷⁹ Us ne kaha, Allah ki panah ke hum is ke siwa kisi ko pakdein jis ke paas hum ne apni cheez pai hai. Is surat mein hum zarur zalim thahrayeinge.

⁸⁰. Jab woh is se na ummid ho gaye to alag ho kar baham mashwara karne lage. Un ke bade ne kaha kya tum ko maalum nahin ke tumharay baap ne Allah ke naam par pakka iqrar liya aur is se pehlay Yusuf ke maamla mein jo zyadati tum kar chuke ho, woh bhi tum ko maalum hai. Pas mein is zameen se hargiz nahin talunga jab tak mera baap mujhe ijazat na de ya Allah mere liye koi faisla farma de. Aur woh sab se behtar faisla karne wala hai.⁸¹ Tum log apne baap ke paas jao aur kaho ke aye hamaray baap, tere bete ne chori ki aur hum wohi baat keh rahe hain jo hum ko maalum huvi aur hum ghaib ke nigezban nahin.⁸² Aur tu us basti ke logon se puch le jahan hum thay aur us qafila se puch le jis ke sath hum aaye hain. Aur hum bilkul sachche hain.

⁸³. Baap ne kaha, balke tum ne apne dil se aek baat bana li hai, pas mein sabr karunga. Ummid hai ke Allah un sab ko mere paas layega. Woh janne wala, Hakeem hai.⁸⁴ Aur us ne rukh pher liya aur kaha, haye Yusuf, aur gham se us ki ankhein safed pad gayin. Woh ghuta ghuta rehne laga.⁸⁵ Unhon ne kaha, Allah ki qasam, tu Yusuf hi ki yad mein rahega. Yahan tak ke ghul jaye ya halak ho jaye.⁸⁶ Us ne kaha, main apni pareshani aur apne gham ka shikwa sirf Allah se karta hun aur main Allah ki taraf se woh batein janta hun jo tum

nahin jante.⁸⁷ Aye mere beton, jao Yusuf aur us ke bhai ki talash karo aur Allah ki rehmat se na ummid na ho. Allah ki rehmat se sirf munkir hi na ummid hote hain.

⁸⁸. Phir jab woh Yusuf ke paas pahunche, unhon ne kaha, aye Aziz, hum ko aur hamaray ghar walon ko badi taklif pahunch rahi hai aur hum thodi punji lekar aaye hain, to hum ko pura ghalla de aur hum ko sadqa bhi de. Beshak Allah sadqa karne walon ko us ka badla deta hai.⁸⁹ Us ne kaha, kya tum ko khabar hai ke tum ne Yusuf aur us ke bhai ke sath kya kiya jab ke tum ko samajh na thi.⁹⁰ Unhon ne kaha, kya sach much tum hi Yusuf ho. Us ne kaha haan, main Yusuf hun aur yeh mera bhai hai. Allah ne hum par fazl farmaya. Jo shakhs darta hai aur sabr karta hai to Allah nek kaam karne walon ka ajr zaya nahin karta.

⁹¹. Bhaiyon ne kaha, Khuda ki qasam, Allah ne tum ko hamaray upar fazilat di, aur beshak hum ghalti par thay.⁹² Yusuf ne kaha, aaj tum par koi ilzam nahin, Allah tum ko maaf kare aur woh sab mehrbanon se zyada mehrban hai.⁹³ Tum mera yeh kurta le jao aur us ko mere baap ke chehre par dal do, us ki binai palat ayegi aur tum apne ghar walon ke sath mere paas aajao.

⁹⁴. Aur jab qafila (Misr se) chala to us ke baap ne (Kanan mein) kaha ke agar tum mujh ko budhape mein behki batein karne wala na samjho to main Yusuf ki khushbu paa raha hun.⁹⁵ Logon ne kaha, Khuda ki qasam, tum to abhi tak apne purane ghalat khayal mein muftela ho.⁹⁶ To jab khush khabari dene wala aaya, us ne Kurta Yaqub ke chehre par dal diya, pas us ki binai laut aai. Us ne kaha, kya main ne tum se nahin kaha tha ke main Allah ki taraf se woh batein janta hun jo tum nahin jante.⁹⁷ Biradaran-e-Yusuf ne kaha, aye hamaray baap, hamaray gunahon ki maafi ki dua kijiye. Beshak hum gunahgar thay.⁹⁸ Yaqub ne kaha, main apne Rab se tumharay liye maghfirat ki dua karunga. Beshak woh bakhshne wala, rahem karne wala hai.

⁹⁹. Pas jab woh sab Yusuf ke paas pahunche to us ne apne walid ko apne paas bithaya. Aur kaha ke Misr mein insha Allah aman chain se raho.¹⁰⁰ Aur us ne apne walid ko takht par bithaya aur sab us ke liye sajde mein jhuk gaye. Aur Yusuf ne kaha aye baap, yeh hai mere khwab ki tabir jo main ne pehlay dekha tha. Mere Rab ne us ko sachcha kar diya aur us ne mere sath ehsan kiya ke us ne mujhe qaid se nikala aur tum sab ko dehaat se yahan laya baad us ke ke shaitan ne mere aur mere bhaiyon ke darmiyan fasad dal diya tha. Beshak mera Rab jo kuch chahta hai us ki umda tadbir kar leta hai, woh janne wala, hikmat wala hai.

¹⁰¹. Aye mere Rab, tu ne mujh ko hukumat mein se hissa diya aur mujh ko baton ki tabir karna sikhaya. Aye aasmanon aur zameen ke paida karne walay, tu mera karsaz hai, dunya mein bhi aur akhirat mein bhi. Mujh ko farman bardari ki halat mein wafat de aur mujh ko nek bandon mein shamil farma.

¹⁰². Yeh ghaib ki khabron mein se hai jo hum tum par wahi kar rahe hain aur tum us waqt un ke paas maujud nahin thay, jab Yusuf ke bhaiyon ne apni raye pukhta ki aur woh tadbirein kar rahe thay.¹⁰³ Aur tum khwah kitna hi chaho, aksar log iman lane walay nahin hain.¹⁰⁴ Aur tum is par un se koi muawaza nahin mangte. Yeh to sirf aek nasihat hai tamam jahan walon ke liye.

¹⁰⁵. Aur aasmanon aur zameen mein kitni hi nishaniyan hain jin par un ka guzar hota rehta hai aur woh un par dhyan nahin karte.¹⁰⁶ Aur aksar log jo Khuda ko mante hain, woh us ke sath dosron ko sharik bhi thairate hain.¹⁰⁷ Kya yeh log is baat se mutmain hain ke un par azaab-e-ilahi ki koi afat aa pade ya achanak un par qiyamat aa jaye aur woh is se be khabar hon.¹⁰⁸ Kaho, yeh mera rasta hai, main Allah ki taraf bulata hun basirat ke sath, main bhi aur woh log bhi jinhon ne meri pairavi ki hai. Aur Allah paak hai aur main mushrikon mein se nahin hun.

¹⁰⁹. Aur hum ne tum se pehlay mukhtalif basti walon mein se jitne Rasul bheje sab admi thay. Hum un ki taraf wahi karte thay. Kya yeh log zameen mein chale phire nahin ke dekhte ke un logon ka anjam kya huva jo un se pehlay thay aur akhirat ka ghar un logon ke liye behtar hai jo darte hain, kya tum samajhte nahin.¹¹⁰ Yahan tak ke jab paighambar mayus ho gaye aur woh khayal karne lage ke un se jhut kaha gaya tha to un ko hamari madad pahunchi. Pas najat mili jis ko hum ne chaha aur mujrim logon se hamara azaab tala nahin ja sakta.

¹¹¹. Un ke qisson mein samajhdar logon ke liye badi ibrat hai. Yeh koi ghadi huvi baat nahin, balke tasdiq hai us cheez ki jo us se pehlay maujud hai. Aur tafsil hai har cheez ki. Aur hidayat aur rahemat hai iman walon ke liye

13. SURAH AL-RA'D

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Alif Lam Mim Ra.*

Ye kitaab-e-ilahi ki ayatein hain. Aur jo kuch tumharay upar tumharay Rab ki taraf se utra hai woh haq hai, magar aksar log nahin mante.² Allah hi hai jis ne asman ko buland kiya baghair aise sutun ke jo tumhein nazar ayein. Phir woh apne takht par mutamakkin huva aur us ne suraj aur chaand ko aek qanun ka paband banaya, har aek aek muqarrarah waqt par chalta hai. Allah hi har kaam ka intezam karta hai. Woh nishaniyon ko khol khol kar bayan karta hai ta ke tum apne Rab se milne ka yaqin karo.

³. Aur wohi hai jis ne zameen ko phailaya. Aur us mein pahad aur nadiyan rakh din aur har qism ke phalon ke jode us mein paida kiye. Woh raat ko din par udha deta hai. Beshak in cheezon mein nishaniyan hain un logon ke liye jo ghaur karein.

4. Aur zameen mein paas paas mukhtalif qttye hain aur anguron ke bagh hain aur kheti hai aur khajurein hain, in mein se kuch ikhare hain aur kuch dohre. Sab aek hi pani se sairab hote hain. Aur hum aek ko dosray par paidawar mein fauqiyat dete hain. Beshak in mein nishaniyan hain un logon ke liye jo ghaur karein.

5. Aur agar tum tajjub karo to tajjub ke qabil un ka ye qaul hai ke jab hum mitti ho jayeinge to kya hum naye sire se paida kiye jayeinge. Yeh woh log hain jinhon ne apne Rab ka inkar kiya aur yeh woh log hain jin ki gardanon mein tauq pade huve hain, woh aag walay log hain, woh us mein hamesha raheinge.

6. Woh bhalai se pehlay burai ke liye jaldi kar rahe hain. Halanke un se pehlay misalein guzar chuki hain aur tumhara Rab logon ke zulm ke bawujud un ko maaf karne wala hai. Aur beshak tumhara Rab sakht saza dene wala hai.

7. Aur jin logon ne inkar kiya, woh kehte hain ke is shakhs par us ke Rab ki taraf se koi nishani kyun nahin utri. Tum to sirf khabardar karne walay ho. Aur har qaum ke liye aek raah batane wala hai.

8. Allah janta hai har madah ke hamal ko. Aur jo kuch rahmon mein ghatta aur badhta hai us ko bhi. Aur har cheez ka us ke yahan aek andaza hai.⁹ Woh poshidah aur zahir ko janne wala hai, sab se bada hai, sab se bartar.¹⁰ Tum mein se koi shakhs chhup ke se baat kare aur jo pukar kar kahe aur jo raat mein chhupa huva ho aur jo din mein chal raha ho, Khuda ke liye sab yaksan hain.

11. Har shakhs ke aage aur piche us ke nigran hain jo Allah ke hukum se us ki dekh bhal kar rahe hain. Beshak Allah kisi qaum ki halat ko nahin badalta jab tak ke woh us ko na badal dalien jo un ke ji mein hai. Aur jab Allah kisi qaum par koi afat lana chahta hai to phir us ke hatne ki koi surat nahin aur Allah ke siwa us ke muqable mein koi us ka madadgar nahin.

12. Wohi hai jo tum ko bijli dikhata hai jis se dar bhi paida hota hai aur ummid bhi. Aur wohi hai jo pani se lade huve badal utha ta

hai.¹³ Aur bijli ki garaj us ki hamd ke sath us ki paki bayan karti hai aur farishte bhi us ke khauf se aur woh bijliyan bhejta hai, phir jis par chahe unhein girade ta hai aur woh log Khuda ke baab mein jhagadte hain, halanke woh zabardast hai, qowat wala hai.

¹⁴ Sachcha pukarna sirf Khuda ke liye hai. Aur us ke siwa jin ko log pukarte hain, woh un ki is se zyada daad rasi nahin kar sakte jit na pani us shakhs ki kar raha hai jo apne donon hath pani ki taraf phailaye huve hai ta ke woh us ke munh tak pahunch jaye aur woh us ke munh tak pahunchne wala nahin. Aur munkirin ki pukar sab befaida hai.

¹⁵ Aur aasmanon aur zameen mein jo bhi hain sab Khuda hi ko sajda karte hain, khushi se ya majburi se aur un ke saae bhi subah aur sham.¹⁶ Kaho, aasmanon aur zameen ka Rab kaun hai. Keh do ke Allah. Kaho kya phir bhi tum ne us ke siwa aise madadgar bana rakhe hain jo khud apni zaat ke faide aur nuqsan ka bhi ikhtiyar nahin rakhte. Kaho, kya andha aur ankhon wala donon barabar ho sakte hain, ya kya andhera aur ujala donon barabar ho jayeinge? Kiya Unhon ne Khuda ke aise sharik thahraye hain jinhon ne bhi paida kiya hai jaisa ke Allah ne paida kiya, phir paidayish un ki nazar mein mushtabah ho gai. Kaho, Allah har cheez ka paida karne wala hai aur wohi hai akela, zabardast.

¹⁷ Allah ne aasman se pani utara. Phir naale apni apni miqdar ke mutabiq beh nikle. Phir sailab ne ubharte jhag ko uthaya aur isi tarah ka jhag un cheezon mein bhi ubhar aata hai jin ko log zevar ya asbab banane ke liye aag mein pighlate hain. Is tarah Allah haq aur batil ki missal bayan karta hai. Phir jhag to sukh jata hai aur jo cheez insanon ko nafa pahuncha ne wali hai, woh zameen mein thahr jati hai. Allah isi tarah misalein bayan karta hai.

¹⁸ Jin logon ne apne Rab ki pukar ko labbaik kaha, un ke liye bhalai hai aur jin logon ne us ki pukar ko na mana, agar un ke paas woh sab kuch ho jo zameen mein hai, aur us ke barabar aur bhi to

woh sab apni rihai ke liye de dalien. Un logon ka hisab sakht hoga aur un ka thikana jahannam hoga. Aur woh kaisa bura thikana hai.

¹⁹. Jo shakhs ye janta hai ke jo kuch tumharay Rab ki taraf se utara gaya hai woh haq hai, kya woh us ke manind ho sakta hai jo andha hai. Nasihat to aql mand log hi qubul karte hain.

²⁰. Woh log jo Allah ke ahad ko pura karte hain aur us ke ahad ko nahin todte.²¹ Aur jo us ko jodte hain jis ko Allah ne jodne ka hukum diya hai aur woh apne Rab se darte hain aur woh bure hisab ka andesha rakhte hain.²² Aur jinhon ne apne Rab ki raza ke liye sabr kiya, aur namaz qaim ki, aur hamaray diye mein se poshidah aur alaniya kharch kiya, aur jo burai ko bhalai se dafa karte hain. Akhirat ka ghar un logon ke liye hai.²³ Abdi bagh jin mein woh dakhil honge. Aur woh bhi jo us ke ahl banein, un ke aba-o-ajdad aur un ki biwiyen aur un ki aulad mein se. Aur farishte har darwaze se un ke paas ayeinge.²⁴ Kaheinge tum logon par salamati ho us sabr ke badle jo tum ne kiya. Pas kya hi khub hai akhirat ka ghar.

²⁵. Aur jo log Allah ke ahad ko mazbut karne ke baad todte hain aur us ko kaatte hain jis ko Allah ne jodne ka hukum diya hai aur zameen mein fasad karte hain, aise logon par laanat hai aur un ke liye bura ghar hai.²⁶ Allah jis ko chahta hai rozi zyada deta hai aur jis ke liye chahta hai tang kar deta hai. Aur woh dunya ki zindagi par khush hain. Aur dunya ki zindagi akhirat ke muqable mein aek mata-e-qalil ke siwa aur kuch nahin.

²⁷. Aur jinhon ne inkar kiya, woh kehte hain ke is shakhs par us ke Rab ki taraf se koi nishani kyun nahin uteri gai. Kaho, Allah jis ko chahta hai gumrah karta hai aur woh apna rasta us ko dikhata hai jo us ki taraf mutawajja ho.²⁸ Woh log jo iman laye aur jin ke dil Allah ki yad se mutmain hote hain. Suno, Allah ki yad hi se dilon ko itminan hota hai.²⁹ Jo log iman laye aur jinhon ne achche kaam kiye, un ke liye khush khabari hai aur achcha thikana hai.

³⁰. Isi tarah hum ne tum ko bheja hai, aek ummat mein jis se pehlay bahut si ummatein guzar chuki hain, ta ke tum logon ko woh paigham suna do jo hum ne tumhari taraf bheja hai. Aur woh mehrban Khuda ka inkar kar rahe hain. Kaho ke wohi mera Rab hai, us ke siwa koi mabood nahin, usi par main ne bharosa kiya aur usi ki taraf lautna hai.

³¹. Aur agar aisa Qur'an utarta jis se pahad chalne lagte, ya us se zameen tukde ho jati ya us se murde bolne lagte. Balke sara ikhtiyar Allah hi ke liye hai. Kya iman lane walon ko is se itminan nahin ke agar Allah chahta to sare logon ko hidayat dedeta. Aur inkar karne walon par koi na koi afat aati rehti hai, un ke amaal ke sabab se, ya un ki basti ke qarib kahin nazil hoti rehti hai, yahan tak ke Allah ka wada aajaye. Yaqinan Allah wada ke khilaf nahin karta.³² Aur tum se pehlay bhi Rasulon ka mazaq udaya gaya tha to main ne inkar karne walon ko dhil di, phir main ne un ko pakad liya. To dekho kaisi thi meri saza.

³³. Phir kiya jo har shakhs se us ke amal ka hisab karne wala hai (aur woh jo kisi cheez par qudrat nahin rakhte, yaksan hain), aur logon ne Allah ke sharik bana liye hain. Kaho ke un ka naam lo. Kya tum Allah ko aisi cheez ki khabar de rahe ho jis ko woh zameen mein nahin janta. Ya tum upar hi upar batein kar rahe ho, balke inkar karne walon ko un ka fareb khushnama bana diya gaya hai. Aur woh raste se rok diye gaye hain. Aur Allah jis ko gumrah kare us ko koi rasta batane wala nahin.³⁴ Un ke liye dunya ki zindagi mein bhi azaab hai aur akhirat ka azaab to bahut sakht hai. Koi un ko Allah se bachane wala nahin.

³⁵. Aur jannat ki misal jis ka muttaqiyon se wada kiya gaya hai, yeh hai ke us ke niche nehrein beheingi. Us ka phal aur saya hamesha rahega. Yeh anjam un logon ka hai jo Khuda se dare aur munkiron ka anjam aag hai.

³⁶. Aur jin logon ko hum ne kitaab di thi, woh is cheez par khush hain jo tum par utari gai hai. Aur un girohon mein aise bhi hain jo is ke baaz hisse ka inkar karte hain. Kaho ke mujhe hukum diya gaya hai ke main Allah ki ibadat karun aur kisi ko us ka sharik na thahraon. Main usi ki taraf bulata hun aur usi ki taraf mera lautna hai.³⁷ Aur isi tarah hum ne us ko aek hukum ki haisiyat se Arabi mein utara hai. Aur agar tum un ki khwahishon ki pairavi karo baad is ke ke tumharay paas ilm aa chuka hai to Khuda ke muqable mein tumhara na koi madadgar hoga aur na koi bachane wala.

³⁸. Aur hum ne tum se pehlay kitne Rasul bheje aur hum ne un ko biwiyen aur aulad aata kiya aur kisi Rasul ke liye yeh mumkin nahin ke woh Allah ke izn ke baghair koi nishani le aaye. Har aek wada likha huva hai.³⁹ Allah jis ko chahe mitata hai aur jis ko chahe baqi rakhta hai. Aur usi ke paas hai asl kitaab.

⁴⁰. Aur jis ka hum un se ahad kar rahe hain us ka kuch hissa hum tum ko dikhadein ya hum tum ko wafat de dein. pas tumharay upar sirf pahuncha dena hai aur hamaray upar hai hisab lena.⁴¹ Kya woh dekhte nahin ke hum zameen ko us ke atraf se kam karte chale aa rahe hain. Aur Allah faisla karta hai, koi us ka faisla hatane wala nahin aur woh jald hisab lene wala hai.⁴² Jo un se pehlay thay unhon ne bhi tadbirein ki magar tamam tadbirein Allah ke ikhtiyar mein hain. Woh janta hai ke har aek kya kar raha hai aur munkirin jald jaan leinge ke akhirat ka ghar kis ke liye hai.

⁴³. Aur munkirin kehte hain ke tum Khuda ke bheje huve nahin ho, kaho ke mere aur tumharay darmiyan Allah ki gawahi kafi hai. Aur us ki gawahi jis ke paas kitaab ka ilm hai.

14. SURAH IBRAHIM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Alif Lam Ra.*

Yeh kitaab hai jis ko hum ne tumhari taraf nazil kiya hai, ta ke tum logon ko andheron se nikal kar ujalon ki taraf lao, un ke Rab ke hukum se Khuda-e-Aziz aur Hameed ke raste ki taraf.² Us Allah ki taraf ke jo aasmanon aur zameen mein jo kuch hai sab usi ka hai aur munkiron ke liye aek azaab-e-shadid ki tabahi hai.³ Jo ke akhirat ke muqabla mein dunya ki zindagi ko pasand karte hain aur Allah ke raste se rokte hain aur us mein kaji nikalna chahte hain. Yeh log raste se bhatak kar dour ja padte hain.

^{4.} Aur hum ne jo paighambar bheja us ki qaum ki zaban mein bheja, ta ke woh un se bayan karde phir Allah jis ko chahta hai bhatka deta hai aur jis ko chahta hai hidayat deda hai. Woh zabardast hai, hikmat wala hai.

^{5.} Aur hum ne Musa ko apni nishaniyon ke sath bheja ke apni qaum ko andheron se nikal kar ujalon mein lao aur un ko Allah ke dinon ki yad dilao. Beshak un ke andar badi nishaniyan hain har us shakhs ke liye jo sabr aur shukr karne wala ho.

^{6.} Aur jab Musa ne apni qaum se kaha ke apne upar Allah ke is inaaam ko yad karo jab ke us ne tum ko Fir'aun ki qaum se chhudaya jo tum ko sakht takliffein pahunchate thay aur jo tumharay ladkon ko maar dalte thay aur tumhari aurton ko zinda rakhte thay aur is mein tumharay Rab ki taraf se bada imtihan tha.⁷ Aur jab tumharay Rab ne tum ko agah kar diya ke agar tum shukr karoge to main tum ko zyada dunga aur agar tum na shukri karoge to mera azaab bada sakht hai.⁸ Aur Musa ne kaha ke agar tum inkar karo aur zameen ke sare log bhi munkir ho jayein to Allah be parwah hai, khubiyon wala hai.

⁹. Kya tum ko un logon ki khabar nahin pahunchi jo tum se pehlay guzar chuke hain, qaum-e-Nuh aur Aad aur Samud aur jo log un ke baad huve hain, jin ko Khuda ke siwa koi nahin janta. Un ke paighambar un ke paas dalail le kar aaye to Unhon ne apne hath apne munh par rakh diye aur kaha ke jo tum ko diya gaya hai hum us ko nahin mante aur jis cheez ki taraf tum hum ko bulate ho hum us ke bare mein sakht uljhan mein pade huve hain.

¹⁰. Un ke paighambaron ne kaha, kya Khuda ke bare mein shak hai jo aasmanon aur zameen ko wujud mein lane wala hai. Woh tum ko bula raha hai ke tumharay gunah maaf karde aur tum ko aek muqarrar muddat tak mohlat de. Unhon ne kaha ke tum is ke siwa kuch nahin ke hamaray jaise aek admi ho. Tum chahte ho ke hum ko un cheezon ki ibadat se rok do jin ki ibadat hamaray baap dada karte thay. Tum hamaray samne koi khuli sanad le aao.

¹¹. Un ke Rasulon ne un se kaha, hum is ke siwa kuch nahin ke tumharay hi jaise insan hain magar Allah apne bandon mein se jis par chahta hai apna inaam farmata hai aur ye hamaray ikhtiyar mein nahin ke hum tum ko koi mojiza dikhaein baghair Khuda ke hukum ke. Aur iman walon ko Allah hi par bharosa karna chahiye.¹² Aur hum kyun na Allah par bharosa karein jab ke us ne hum ko hamaray raste bataye. Aur jo taklif tum hamein doge hum us par sabr hi kareinge. Aur bharosa karne walon ko Allah hi par bharosa karna chahiye.

¹³. Aur inkar karne walon ne apne paighambaron se kaha ke ya to hum tum ko apni zameen se nikal deinge ya tum ko hamari ummat mein wapas aana hoga. To paighambaron ke Rab ne un par wahi bheji ke hum un zalimon ko halak kar deinge.¹⁴ Aur un ke baad tum ko zameen par basaeinge. Yeh us shakhs ke liye hai jo mere samne khada hone se darta hai aur jo meri waid se darta hai.

¹⁵. Aur Unhon ne faisla chaha aur har sarkash, ziddi, na murad huva.¹⁶ Us ke aage dozakh hai aur us ko pip ka pani pine ko

milega.¹⁷ Woh us ko ghunt ghunt piyega aur us ko halaq se mushkil se utar sakega. Maut har taraf se us par chhai huvi hogi, magar woh kisi tarah nahin marega aur us ke aage sakht azaab hoga.

¹⁸. Jin logon ne apne Rab ka inkar kiya, un ke amaal us raakh ki tarah hain jis ko aek tufani din ki aandhi ne uda diya hai. Woh apne kiye mein se kuch bhi na paa sakeinge. Yahi dour ki gumrahi hai.¹⁹ Kya tum ne nahin dekha ke Allah ne aasmanon aur zameen ko bilkul theek theek paida kiya hai. Agar woh chahe to tum logon ko le jaye aur aek nayi makhluk le aaye.²⁰ Aur yeh Khuda par kuch bhi dushwar nahin.

²¹. Aur Khuda ke samne sab pesh honge. Phir kamzor log un logon se kaheinge jo badai walay thay hum tumharay tabe thay to kya tum Allah ke azaab se kuch hum ko bachaoge. Woh kaheinge ke agar Allah hum ko koi raah dikhata to hum ko bhi woh raah dikha dete. Ab hamaray liye yaksan hai ke hum beqarar hon ya sabr karein, hamaray bachne ki koi surat nahin.

²². Aur jab maamla ka faisla ho jayega to shaitan kahega ke Allah ne tum se sachcha wada kiya tha aur main ne tum se wada kiya to main ne us ki khilaf warzi ki. Aur mera tumharay upar koi zor nahin tha, magar yeh ke main ne tum ko bulaya to tum ne meri baat ko maan liya, pas tum mujh ko ilzam na do, aur tum apne aap ko ilzam do. Na main tumhara madadgar ho sakta hun aur na tum mere madadgar ho sakte ho. Main khud is se bezar hun ke tum is se pehlay mujh ko sharik thahrata thay. Beshak zalimon ke liye dardnak azaab hai.

²³. Aur jo log iman laye aur jinhon ne nek amal kiye woh aise baghon mein dakhil kiye jayeinge jin ke niche nehrein behti hongii. Un mein woh apne Rab ke hukum se hamesha raheinge. Is mein un ki mulaqat aek dosayr par salamati hogi.

²⁴. Kya tum ne nahin dekha, kis tarah missal bayan farmai Allah ne kalimah-e-tayyibah ki. Woh aek pakiza darakht ki manind hai,

jis ki jadd zameen mein jami huvi hai aur jis ki shakhein asman tak pahunchi huvi hain.²⁵ Woh har waqt apna phal deta hai apne Rab ke hukum se. Aur Allah logon ke liye missal bayan karta hai ta ke woh nasihat hasil karein.²⁶ Aur kalimah-e-khabisah ki misal aek kharab darakht ki hai jo zameen ke upar se ukhad liya jaye. Us ko koi sabaat nahin hota.

²⁷. Allah iman walon ko aek pakki baat se dunya aur akhirat mein mazbut karta hai. Aur Allah zalimon ko bhatkata hai. Aur Allah karta hai jo woh chahta hai.

²⁸. Kya tum ne un logon ko nahin dekha jinhon ne Allah ki naemat ke badle kufr kiya aur jinhon ne apni qaum ko halakat ke ghar mein pahuncha diya.²⁹ Jahannam, woh us mein dakhil honge aur woh kaisa bura thikana hai.³⁰ Aur unhon ne Allah ke muqabil thahraye, ta ke woh logon ko Allah ke raste se bhatka dein. Kaho ke chand din faida utha lo, aakhirkar tumhara thikana dozakh hai.

³¹. Mere jo bande iman laye hain, un se keh do ke woh namaz qaim karein aur jo kuch hum ne un ko diya hai us mein se khule aur chhupe kharch karein, qabl is ke ke woh din aaye jis mein na kharid-o-farokht hogi aur na dosti kaam ayegi.³² Allah woh hai jis ne asman aur zameen banaye aur aasman se pani utara. Phir us se mukhtalif phal nikale tumhari rozi ke liye aur kashti ko tumharay liye musakkhar kar diya ke samandar mein us ke hukum se chale aur us ne dariyaon ko tumharay liye musakkhar kiya.³³ Aur us ne suraj aur chaand ko tumharay liye musakkhar kiya ke woh barabar chale ja rahe hain aur us ne raat aur din ko tumharay liye musakkhar kiya.³⁴ Aur us ne tum ko har cheez mein se diya jo tum ne manga. Agar tum Allah ki naematon ko gino to tum gin nahin sakte. Beshak insan bahut be insaf aur bada na shukra hai.

³⁵. Aur jab Ibrahim ne kaha, aye mere Rab, is shahr ko aman wala bana. Aur mujh ko aur meri aulad ko is se dour rakh ke hum buton ki ibadat karein.³⁶ Aye mere Rab, in buton ne bahut logon ko

gumrah kar diya. Pas jis ne meri pairavi ki woh mera hai. Aur jis ne mera kaha na mana to tu bakhshne wala, mehrban hai.

^{37.} Aye hamaray Rab, main ne apni aulad ko aek be kheti ki wadi mein tere mohtaram ghar ke paas basaya hai. Aye hamaray Rab, ta ke woh namaz qaim karein. Pas tu logon ke dil un ki taraf maeyl karde aur un ko phalon ki rozi aata farma, ta ke woh shukr karein.

^{38.} Aye hamaray Rab, tu janta hai jo kuch hum chhupate hain aur jo kuch hum zahir karte hain. Aur Allah se koi cheez makhfi nahin, na zameen mein aur na aasman mein.^{39.} Shukr hai us Khuda ka jis ne mujh ko budhape mein Ismail aur Ishaq diye. Beshak mera Rab dua ka sunne wala hai.^{40.} Aye mere Rab, mujhe namaz qaim karne wala bana, aur meri aulad mein bhi. Aye mere Rab, meri dua qubul kar.^{41.} Aye hamaray Rab, mujhe maaf farma aur mere walidain ko aur mominin ko, us roz jab ke hisab qaim hoga.

^{42.} Aur hargiz mat khayal karo ke Allah us se be khabar hai jo zalim log kar rahe hain. Woh un ko us din ke liye dhil de raha hai jis din ankhein pathra jayeingi.^{43.} Woh sar uthae huve bhag rahe honge. Un ki nazar un ki taraf hat karna ayegi aur un ke dil badhawas honge.

^{44.} Aur logon ko us din se dara do jis din un par azaab aa jayega. Us waqt zalim log kaheinge ke aye hamaray Rab, hum ko thodi mohlat aur dede, hum teri dawat qubul kar leinge aur Rasulon ki pairavi kareinge. Kya tum ne is se pehlay qasmein nahin khayi thein ke tum par kuch zawal aana nahin hai.^{45.} Aur tum un logon ki bastiyon mein abad thay jinhon ne apni janon par zulm kiya. Aur tum par khul chuka tha ke hum ne un ke sath kya kiya aur hum ne tum se misalein bayan kin.^{46.} Aur unhon ne apni sari tadbirein ki aur un ki tadbirein Allah ke samne thin. Agarche un ki tadbirein aisi thin ke un se pahad bhi tal jayein.

^{47.} Pas tum Allah ko apne paighambaron se wada khilafi karne wala na samjho. Beshak Allah zabardast hai, badla lene wala hai.

⁴⁸. Jis din yeh zameen dosri zameen se badal jayegi aur asman bhi. Aur sab aek zabardast Allah ke samne pesh honge.⁴⁹ Aur tum us din mujrimon ko zanjiron mein jakda huva dekhoge.⁵⁰ Un ke libas tarkol ke honge. Aur un ke chehron par aag chhai huve hogi.⁵¹ Ta ke Allah har shakhs ko us ke kiye ka badla de. Be shak Allah jald hisab lene wala hai.⁵² Yeh logon ke liye aek ailaan hai aur ta ke us ke zariye se woh dara diye jayein. Aur ta ke woh jaan lein ke wohi aek mabood hai aur ta ke Danishmand log nasihat hasil karein.

15. SURAH-AL- HIJR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Alif Lam Ra.*

Yeh Ayatein hain kitaab ki aur aek wazeh Qur'an ki ². Woh waqt ayega jab inkar karne walay log tamanna kareinge ke kash woh manne walay bane hote.³ Unko chhodo ke woh khayein aur faida uthayein aur khayali ummid un ko bhulawe mein dale rakhe, pas aaindah woh jaan leinge.⁴ Aur hum ne is se pehlay jis basti ko bhi halak kiya hai us ka aek muqarrar waqt likha huva tha.⁵ Koi qaum na apne muqarrar waqt se aage badhti aur na piche hatti hai.

⁶. Aur yeh log kehte hain ke aye woh shakhs jis par nasihat utri hai tu beshak diwana hai.⁷ Agar tu sachcha hai to hamaray paas farishton ko kyun nahin le aata.⁸ Hum farishton ko sirf faisle ke liye utarte hain aur us waqt logon ko mohlat nahin di jati.

⁹. Beshak yeh yaddahani (kitaab) hum hi ne utari hai aur hum hi us ke muhafiz hain.

¹⁰. Aur hum tum se pehlay guzri huvi qaumon mein Rasul bhej chuke hain.¹¹ Aur jo Rasul bhi un ke paas aaya woh us ka istehza karte rahe.¹² Isi tarah hum yeh (istehza) mujrimon ke dilon mein dal dete hain.¹³ Woh us par iman nahin layeinge. Aur yeh dastur aglon

se hota aaya hai.¹⁴ Aur agar hum un par asman ka koi darwaza khol dete jis par woh chadhne lagte.¹⁵ Tab bhi woh keh dete ke hamari ankhon ko dhoka ho raha hai, balke hum par jadu kar diya gaya hai.

¹⁶ Aur hum ne aasman mein burj banaye aur dekhne walon ke liye use raunaq di.¹⁷ Aur us ko har shaitan mardud se mehfooz kiya.¹⁸ Agar koi chori chhupe sunne ke liye kaan lagata hai to aek raushan shola us ka pichha karta hai.

¹⁹ Aur hum ne zameen ko phailaya aur us par hum ne pahad rakhe aur us mein har cheez aek andaze se ugayi.²⁰ Aur hum ne tumharay liye us mein meashat ke asbab banaye aur woh cheezein jin ko tum rozi nahin dete.

²¹ Aur koi cheez aisi nahin jis ke khazane hamaray paas na hon aur hum us ko aek mutaayyan andaze ke sath hi utarte hain.²² Aur hum hi hawaon ko bar awar bana kar chalate hain. Phir hum aasman se pani barsate hain phir us pani se tum ko sairab karte hain. Aur tumharay bas mein nahin tha ke tum us ka zakhira jama kar ke rakhte.

²³ Aur beshak hum hi zinda karte hain aur hum hi maarte hain. Aur hum hi baqi reh jayeinge.²⁴ Aur hum tumharay aglon ko bhi jante hain aur tumharay peachlon ko bhi jante hain.²⁵ Aur beshak tumhara Rab un sab ko ikattha karega. Woh ilm wala hai, hikmat wala hai.

²⁶ Aur hum ne insan ko sane huve gare ki khan khanati mitti se paida kiya.²⁷ Aur us se pehlay jinnon ko hum ne aag ki lapet se paida kiya.

²⁸ Aur jab tere Rab ne farishton se kaha ke mein sane huve gare ki sukhi mitti se aek bashar paida karne wala hun.²⁹ Jab main us ko pura banalun aur us mein apni ruh mein se phunk dun to tum us ke liye sajde mein gir padna.³⁰ Phir tamam farishton ne sajda kiya.

³¹ Magar Iblis, ke us ne sajda karne walon ka sath de ne se inkar kiya.³² Khuda ne kaha aye Iblis, tujh ko kya huva ke tu sajda karne

walon mein shamil na huva.³³ Iblis ne kaha ke mein aisa nahin ke bashar ko sajda karun jis ko tu ne sane huve gare ki sukhi mitti se paida kiya hai.

³⁴. Khuda ne kaha tu yahan se nikal ja, kyun ke tu mardud hai.

³⁵. Aur beshak tujh par roz-e-jaza tak laanat hai.³⁶ Iblis ne kaha aye mere Rab, tu mujhe us din tak ke liye mohlat de jis din log uthaye jayeinge.³⁷ Khuda ne kaha, tujhe mohlat hai.³⁸ Us muqarrar waqt ke din tak.

³⁹. Iblis ne kaha, aye mere Rab, jaisa tu ne mujh ko gumrah kiya hai usi tarah main zameen mein un ke liye muzayan karunga aur sab ko gumrah kar dunga.⁴⁰ Siwaye un ke jo tere chune huve bande hain.

⁴¹. Allah ne farmaya, yeh aek sidha rasta hai jo mujh tak pahunchta hai.⁴² Be shak jo mere bande hain, un par tera zor nahin chalega. Siwa un ke jo gumrahon mein se teri pairavi karein.⁴³ Aur un sab ke liye jahannam ka wada hai.⁴⁴ Us ke saat darwaze hain. Har darwaze ke liye un logon ke alag alag hisse hain.

⁴⁵. Beshak darne walay baghon aur chashmon mein honge.

⁴⁶. Dakhil ho jao un mein salamati aur aman ke sath.⁴⁷ Aur un ke sinon ki kuduratein hum nikal deinge, sab bhai bhai ki tarah raheinge, takhton par amne samne.⁴⁸ Wahan un ko koi taklif nahin pahunchegi aur na woh wahan se nikale jayeinge.⁴⁹ Mere bandon ko khabar de do ke main bakhshne wala, rehmat wala hun.⁵⁰ Aur meri saza dardnak saza hai.

⁵¹. Aur un ko Ibrahim ke mehmanon se Agah karo.⁵² Jab woh us ke paas aaye phir unhon ne salam kiya. Ibrahim ne kaha ke hum tum logon se andesha nak hain.⁵³ Unhon ne kaha ke andesha na karo hum tum ko aek ladke ki basharat dete hain jo bada aalim hoga.⁵⁴ Ibrahim ne kaha, kya tum is budhape mein mujh ko aulad ki basharat dete ho. Pas tum kis cheez ki basharat mujh ko de rahe ho.⁵⁵ Unhon ne kaha ke hum tumhein haq ke sath basharat dete

hain. Phir tum na ummid hone walon mein se nahin ho.⁵⁶ Ibrahim ne kaha ke apne Rab ki rehmat se gumrahon ke siwa aur kaun na ummid ho sakta hai.

⁵⁷. Kaha, aye bheje huve farishto, ab tumhari muhim kya hai.

⁵⁸. Unhon ne kaha ke hum aek mujrim qaum ki taraf bheje gaye hain.⁵⁹ Magar Lut ke ghar walay ke hum un sab ko bacha leinge.

⁶⁰. Bajuz us ki biwi ke ke hum ne thahra liya hai ke woh zarur mujrim logon mein reh jayegi.

⁶¹. Phir jab bheje huve farishte khandan-e-Lut ke paas aaye.

⁶². Unhon ne kaha ke tum log ajnabi maalum hote ho.⁶³ Unhon ne kaha, nahin, balke hum tumharay paas woh cheez le kar aaye hain jis mein yeh log shak karte hain.⁶⁴ Aur hum tumharay paas haq ke sath aaye hain, aur hum bilkul sachche hain.⁶⁵ Pas tum kuch raat rahe apne ghar walon ke sath nikal jao. Aur tum un ke piche chalo aur tum mein se koi piche mud kar na dekhe aur wahan chale jao jahan tum ko jane ka hukum hai.⁶⁶ Aur hum ne Lut ke paas hukum bheja ke subah hote hi un logon ki jad kat jayegi.

⁶⁷. Aur shahr ke log khush ho kar aaye.⁶⁸ Us ne kaha yeh log mere mehman hain, tum log mujh ko ruswa na karo.⁶⁹ Aur tum Allah se daro aur mujh ko zalil na karo.⁷⁰ Unhon ne kaha kya hum ne tum ko dunya bhar ke logon se mana nahin kar diya.⁷¹ Us ne kaha yeh meri betiyan hain agar tum ko karna hai.

⁷². Teri jaan ki qasam, woh apni sar masti mein madhosh thay.

⁷³. Phir din nikalte hi un ko chinghad ne pakad liya.⁷⁴ Phir hum ne us basti ko talpat kar diya aur un logon par kankar ke patthar ki barish kardi.⁷⁵ Beshak is mein nishaniyan hain dheyan karne walon ke liye.⁷⁶ Aur yeh basti aek sidhi raah par waqe hai.⁷⁷ Beshak is mein nishani hai iman walon ke liye.

⁷⁸. Aur Aikah walay yaqinan zalim thay.⁷⁹ Phir hum ne un se intiqaam liya. Aur yeh donon bastiyan khule raste par waqe hain.

⁸⁰. Aur hijr walon ne bhi Rasulon ko jhutlaya.⁸¹ Aur hum ne un ko

apni nishaniyan di. Magar woh is se munh pher te rahe.⁸² Aur woh pahadon ko tarash kar un mein ghar banate thay ke aman mein rahein.⁸³ Pas un ko subah ke waqt sakht awaz ne pakad liya.⁸⁴ Phir un ka kya huva un ke kuch kaam nahin aaya.

⁸⁵. Aur hum ne aasmanon aur zameen ko aur jo kuch un ke darmiyan hai, hikmat ke baghair nahin banaya aur bila shubah qiyamat aane wali hai. Pas tum khubi ke sath darguzar karo.⁸⁶ Beshak tumhara Rab sab ka khaliq hai, janne wala hai.

⁸⁷. Aur hum ne tum ko saat masani aur Qur'an azeem aata kiya hai.⁸⁸ Tum is mata-e-dunya ki taraf ankh utha kar na dekho jo hum ne un mein se mukhtalif logon ko di hain aur un par gham na karo aur iman walon par apne shafqat ke bazu jhuka do.⁸⁹ Aur kaho ke main aek khula huva darane wala hun.⁹⁰ Isi tarah hum ne taqsim karne walon par bhi utara tha.⁹¹ Jinhon ne apne Qur'an ke tukde tukde kar diye.⁹² Pas tere Rab ki qasam, hum un sab se zarur pucheinge.⁹³ Jo kuch woh karte thay.

⁹⁴. Pas jis cheez ka tum ko hukum mila hai, us ko khol kar suna do aur mushrikon se aeraz karo.⁹⁵ Hum tumhari taraf se un mazaq udane walon ke liye kafi hain.⁹⁶ Jo Allah ke sath dosray mabood ko sharik karte hain. Phir anqarib woh jaan leinge.⁹⁷ Aur hum jante hain ke jo kuch woh kehte hain, us se tumhara dil tang hota hai.⁹⁸ Pas tum apne Rab ki hamd ke sath us ki tasbih karo. Aur sajda karne walon mein se bano.⁹⁹ Aur apne Rab ki ibadat karo. Yahan tak ke tumharay paas yaqini baat aa jaye.

16. SURAH-AL- NAHL

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Agaya Allah ka faisla, pas us ki jaldi na karo. Woh paak hai aur bartar hai us se jis ko woh sharik thahrata hain.² Woh farishton ko apne hukum ki ruh ke sath utarta hai apne bandon mein se jis par

chahta hai ke logon ko khabardar kar do ke mere siwa koi laiq-e-ibadat nahin. Pas tum mujh se daro.³ Us ne aasmanon aur zameen ko haq ke sath paida kiya hai. Woh bartar hai us shirk se jo woh kar rahe hain.

⁴. Us ne insan ko aek boond se banaya. Phir woh yakayak khullam khulla jhagadne laga.⁵ Aur us ne chaupayon ko banaya, un mein tumharay liye poshak hai aur dosray faide bhi, aur un mein se tum khate bhi ho.⁶ Aur un mein tumharay liye raunaq hai, jab ke sham ke waqt un ko late ho aur jab subah ke waqt chhod te ho.⁷ Aur woh tumharay bojh aise muqamaat tak pahunchte hain jahan tum sakht mehnat ke baghair nahin pahunch sakte thay. Be shak tumhara Rab bada shafiq, mehrban hai.⁸ Aur us ne ghode aur khachchar aur gadhe paida kiye ta ke tum un par sawar ho aur zinat ke liye bhi aur woh aisi cheezein paida karta hai jo tum nahin jante.

⁹. Aur Allah tak pahunchti hai sidhi raah. Aur baaz raste tedhe bhi hain aur agar Allah chahta to tum sab ko hidayat dedeta.

¹⁰. Wohi hai jis ne aasman se pani utara, tum us mein se peete ho aur usi se darakht hote hain jin mein tum charate ho.¹¹ Woh usi se tumharay liye kheti aur zaitun aur khajur aur angur aur har qism ke phal ugata hai. Beshak us ke andar nishani hai un logon ke liye jo ghaur karte hain.

¹². Aur us ne tumharay kaam mein laga diya raat ko aur din ko aur suraj ko aur chaand ko aur sitare bhi us ke hukum se muskkhar hain. Be shak us mein nishaniyan hain aqlmand logon ke liye.¹³ Aur zameen mein jo cheezein mukhtalif qism ki tumharay liye phailai hain, be shak us mein nishani hai un logon ke liye jo sabak hasil karte hain.

¹⁴. Aur wohi hai jis ne samandar ko tumharay kaam mein laga diya, ta ke tum us mein se taza gosht khao aur us se zevar nikalo jis ko tum pahante ho aur tum kashtiyon ko dekhte ho ke us mein se

cheerti huvi chalti hain aur ta ke tum us ka fazl talash karo aur ta ke tum shukr karo.

¹⁵. Aur us ne zameen mein pahad rakh diye ta ke woh tum ko le kar dagmagane na lage aur us ne nadiyan aur raste banae ta ke tum raah pao.¹⁶ Aur bahut si dosri alamatein bhi hain, aur log taron se bhi rasta maalum karte hain.

¹⁷. Phir kya jo paida karta hai woh barabar hai us ke jo kuch paida nahin kar sakta, kya tum sochte nahin.¹⁸ Agar tum Allah ki naematon ko gino to tum un ko gin na sakoge, beshak Allah bakhshne wala, mehrban hai.¹⁹ Aur Allah janta hai jo kuch tum chhupate ho aur jo kuch tum zahir karte ho.

²⁰. Aur jin ko log Allah ke siwa pukarte hain, woh kisi cheez ko paida nahin kar sakte aur woh khud paida kiye huve hain.²¹ Woh murda hain jin mein jaan nahin aur woh nahin jante ke woh kab uthaye jayeinge.²² Tumhara mabood aek hi mabood hai, magar jo log akhirat par iman nahin rakhte un ke dil munkir hain aur woh takabbur karte hain.²³ Allah yaqinan janta hai jo kuch woh chhupate hain aur jo kuch woh zahir karte hain. Beshak woh takabbur karne walon ko pasand nahin karta.

²⁴. Aur jab un se kaha jaye ke tumharay Rab ne kiya cheez utari hai to woh kehte hain ke agle logon ki kahaniyan hain.²⁵ Ta ke woh qiyamat ke din apne bojh bhi pure uthaein aur un logon ke bojh mein se bhi jin ko woh bina kisi ilm ke gumrah kar rahe hain. Yad rakho, bahut bura hai woh bojh jise woh utha rahe hain.

²⁶. Un se pehlay walon ne bhi tadbirein ki, phir Allah un ki imarat par bunyadon se aagaya. Pas chhat upar se un ke upar gir padi aur un par azaab wahan se aya jahan se un ko guman bhi nahin tha.

²⁷. Phir qiyamat ke din Allah un ko ruswa karega aur kahega ke woh mere sharik kahan hain jin ke liye tum jhagda karte thay. Jin ko ilm diya gaya tha woh kaheinge ke aaj ruswai aur azaab munkiron par hai.

²⁸. Jin logon ko farishte us halat mein wafat deinge ke woh apni janon par zulm kar rahe honge to us waqt woh sipar dal deinge ke hum to koi bura kaam nahin karte thay, han beshak Allah janta hai jo kuch tum kar te thay.²⁹ Ab jahannam ke darwazon mein dakhil ho jao, us mein humesha humesha raho. Pas kaisa bura thikana hai takabbur karne walon ka.

³⁰. Aur jo taqwa walay hain un se kaha gaya ke tumharay Rab ne kya cheez utari hai, to unhon ne kaha ke nek baat. Jin logon ne bhalai ki un ke liye is dunya mein bhi bhalai hai aur akhirat ka ghar behtar hai aur kya khub ghar hai taqwa walon ka.³¹ Hamesha reh ne ke bagh hain jin mein woh dakhil honge, un ke niche se nahrein jari honghi. Un ke liye wahan sab kuch hoga jo woh chahein, Allah parhez garon ko aisa hi badla dega.³² Jin ki ruh farishte is halat mein qabz kar te hain ke woh paak hain. Farishte keh te hain tum par salamati ho, Jannat mein dakhil ho jao apne amaal ke badle mein.

³³. Kya yeh log us ke muntazir hain ke un ke paas farishte aayein ya tumharay Rab ka hukum aajaye. Aisa hi un se pehlay walon ne kiya. Aur Allah ne un par zulm nahin kiya balke woh khud hi apne upar zulm kar rahe thay.³⁴ Phir un ko un ke bure kamon ki sazayein mili. Aur jis cheez ka woh mazaq udate thay us ne un ko gher liya.

³⁵. Aur jin logon ne shirk kiya woh keh te hain, agar Allah chahta to hum us ke siwa kisi cheez ki ibadat nahin kar te, na hum aur na hamaray baap dada, aur na hum us ke baghair kisi cheez ko haraam thahrte. Aisa hi un se pehlay walon ne kiya tha, pas Rasulon ke zimme to sirf saaf saaf pahuncha dena hai.

³⁶. Aur hum ne har ummat mein aek Rasul bheja ke Allah ki ibadat karo aur taghut se bacho, pas un mein se kuch ko Allah ne hidayat di aur kisi par gumrahi sabit huvi. Pas zameen mein chal phir kar dekho ke jhutlane walon ka anjam kya huva.³⁷ Agar tum us ki hidayat ke haris ho to Allah us ko hidayat nahin deta jis ko woh gumrah karde ta hai aur un ka koi madadgar nahin.

³⁸. Aur yeh log Allah ki qasmein khate hain, sakht qasmein ke jo shakhs mar jayega Allah us ko nahin uthayega. Haan, yeh us ke upar aek pakka wada hai, lekin aksar log nahin jante.³⁹ ta ke un ke samne us cheez ko kholde jis mein woh ikhtilaf kar rahe hain aur inkar karne walay log jaan lein ke woh jhute thay.⁴⁰ Jab hum kisi cheez ka irada karte hain to itna hi hamara keh na hota hai ke hum us ko keh te hain hoja to woh hojati hai.

⁴¹. Aur jin logon ne Allah ke liye apna watan chhoda, baad is ke ke un par zulm kiya gaya, hum un ko dunya mein zarur achcha thikana deinge aur akhirat ka sawab to bada hai, kash woh jante.

⁴². Woh aise hain jo sabr karte hain aur apne Rab par bharosa rakhte hain.

⁴³. Aur hum ne tum se pehlay bhi admiyon ko Rasul bana kar bheja, jin ki taraf hum wahi karte thay, pas ahl-e-ilm se puch lo agar tum nahin jante.⁴⁴ Hum ne bheja tha un ko dalail aur kitaabon ke sath. Aur hum ne tum par bhi yad dahani utari ta ke tum logon par us cheez ko wazeh kar do jo un ki taraf utari gai hai aur ta ke woh ghaur karein.

⁴⁵. Kya woh log jo buri tadbirein kar rahe hain, woh is baat se be fikr hain ke Allah un ko zameen mein dhansa deya un par azaab wahan se ajaye jahan se un ko guman bhi na ho.⁴⁶ Ya un ko chalte phir te pakad le to woh log Khuda ko ajiz nahin kar sakte.⁴⁷ Ya un ko andeshe ki halat mein pakad le. Pas tumhara Rab shafiq aur mehrban hai.

⁴⁸. Kya woh nahin dekhte Allah ne jo cheez bhi paida ki hai us ke saye dayein taraf aur bayein taraf jhuk jate hain. Allah ko sajda karte huve, aur woh sab ajiz hain.⁴⁹ Aur Allah hi ko sajda karte hain jitni cheezein chalne wali aasmanon aur zameen mein hain. Aur farishte bhi aur woh takabbur nahin karte.⁵⁰ Woh apne upar apne Rab se darte hain aur wohi karte hain jis ka un ko hukum milta hai.

^{51.} Aur Allah ne farmaya ke do mabood mat banao. Woh aek hi mabood hai, to mujh hi se daro.^{52.} Aur usi ka hai jo kuch aasmanon aur zameen mein hai. Aur usi ki itaat hai hamesha. To kya tum Allah ke siwa auron se darate ho.

^{53.} Aur tumharay paas jo naemat bhi hai, woh Allah hi ki taraf se hai. Phir jab tum ko taklif pahunchti hai to us se faryad karte ho.

^{54.} Phir jab woh tum se taklif dour kar deta hai to tum mein se aek giroh apne Rab ka sharik thahrane lagta hai.^{55.} ta ke woh munkir ho jayein us cheez se jo hum ne un ko di hai. Pas chand rozah faide utha lo Jald hi tum jaan loge. ^{56.} Aur yeh log hamari di huvi cheezon mein se un ka hissa laga te hain jin ke mutaalliq un ko kuch ilm nahin. Khuda ki qasam, jo ifтира tum kar rahe ho, us ki tum se zarur baaz purs hogi.

^{57.} Aur woh Allah ke liye betiyan thahrate hain, woh us se paak hai, aur apne liye woh jo dil chahta hai.^{58.} Aur jab un mein se kisi ko beti ki khush khabari di jaye to us ka chehra siyah pad jata hai, aur woh dil mein ghutta rehta hai.^{59.} Jis cheez ki us ko khushkhabari di gai hai us ke aar se logon se chhupa phirta hai. Us ko zillat ke sath rakh chhode ya us ko mitti mein gaad de. Kya hi bura faisla hai jo woh karte hain.^{60.} Buri misal hai un logon ke liye jo akhiraat par iman nahin rakhte. Aur Allah ke liye aala misalein hain. Woh ghalib aur Hakeem hai.

^{61.} Aur agar Allah logon ko un ke zulm par pakadta to zameen par kisi jaandar ko nahin chhodta. Lekin woh aek muqarrar waqt tak logon ko mohlat deta hai. Phir jab un ka muqarrar waqt aa jayega to woh na aek ghadi piche hat sakeinge aur na aage badh sakeinge.

^{62.} Aur woh Allah ke liye woh cheez thahrate hain jis ko apne liye na pasand karte hain aur un ki zabanein jhut bayan karte hain ke un ke liye bhalai hai. Laziman un ke liye dozakh hai aur woh zarur us mein pahuncha diye jayeinge.

^{63.} Khuda ki qasam, hum ne tum se pehlay mukhtalif qaumon ki taraf Rasul bheje. Phir shaitan ne un ke kaam un ko achche kar ke dikhaye. Pas wohi aaj un ka sathi hai aur un ke liye aek dardnak azaab hai.^{64.} Aur hum ne tum par kitaab sirf is liye utari hai ke tum un ko woh cheez khol kar suna do jis mein woh ikhtilaf kar rahe hain, aur woh hidayat aur rehmat hai un logon ke liye jo iman layein.

^{65.} Aur Allah ne aasman se pani utara. Phir us se zameen ko us ke murdah hone ke baad zinda kar diya. Be shak us mein nishani hai un logon ke liye jo sunte hain.

^{66.} Aur beshak tumharay liye chaupayon mein sabaq hai. Hum un ke peton ke andar ke gobar aur khun ke darmiyan se tum ko khalis doodh pilate hain, khush gawar pine walon ke liye.^{67.} Aur khajur aur angur ke phalon se bhi. Tum un se nashe ki cheezein bhi bana te ho aur khane ki achchi cheezein bhi. Beshak is mein nishani hai un logon ke liye jo aql rakhte hain.

^{68.} Aur tumharay Rab ne shahed ki makkhi par wahi kiya ke pahadon aur darakhton aur jahan tattiyon bandhte hain un mein ghar bana.^{69.} Phir har qism ke phalon ka ras chus aur apne Rab ki hamwar ki huvi rahon par chal. Us ke pet se pine ki cheez nikal ti hai, us ke rang mukhtalif hain, us mein logon ke liye shifa hai. Beshak is mein nishani hai un logon ke liye jo ghaur karte hain.

^{70.} Aur Allah ne tum ko paida kiya, phir wohi tum ko wafat deta hai. Aur tum mein se baaz woh hain jo nakarah umr tak pahunchaye jate hain ke janne ke baad woh kuch na janein. Beshak Allah ilm wala hai, qudrat wala hai.

^{71.} Aur Allah ne tum mein se baaz ko baaz par rozi mein badai di hai. Pas jin ko badai di gai hai woh apni rozi apne ghulamon ko nahin de dete ke woh is mein barabar ho jayein. Phir kya woh Allah ki naemat ka inkar karte hain.

^{72.} Aur Allah ne tumharay liye tum hi mein se biwiyon banayein aur tumhari biwiyon se tumharay liye betay aur potay paida kiye aur

tum ko suthri cheezein khane ke liye dein. Phir kya ye batil par iman late hain aur Allah ki naemat ka inkar karte hain.⁷³ Aur woh Allah ke siwa un cheezon ki ibadat karte hain jo na un ke liye aasman se kisi rozi par ikhtiyar rakhte hain aur na zameen se, aur na woh qudrat rakhte hain.⁷⁴ Pas tum Allah ke liye misalein na bayan karo. Beshak Allah janta hai aur tum nahin jante.

⁷⁵. Aur Allah missal bayan karta hai aek ghulam mamluk ki jo kisi cheez par ikhtiyar nahin rakhta, aur aek shakhs hai jis ko hum ne apne paas se achcha rizq diya hai, woh us mein se poshidah aur alaaniya kharch karta hai. Kya ye yaksan honge. Sari tarif Allah ke liye hai, lekin un mein aksar log nahin jante.

⁷⁶. Aur Allah aek aur missal bayan karta hai ke do shakhs hain, jin mein se aek gunga hai, koi kaam nahin kar sakta aur woh apne malik par aek bojh hai. Woh us ko jahan bhejta hai woh koi kaam durust kar ke nahin lata. Kya woh aur aisa shakhs barabar ho sakte hain jo insaf ki talim deta hai aur woh aek sidhi raah par hai.

⁷⁷. Aur aasmanon aur zameen ki poshidah batein Allah hi ke liye hain aur qiyamat ka maamla bas aisa hoga jaise ankh jhapakna, balke us se bhi jald. Beshak Allah har cheez par qadir hai.

⁷⁸. Aur Allah ne tum ko tumhari maaon ke pet se nikala, tum kisi cheez ko nahin jante thay. Aur us ne tumharay liye kaan, ankh aur dil banaye ta ke tum shukr karo.

⁷⁹. Kya logon ne parindon ko nahin dekha ke woh aasman ki fiza mein musakkhar ho rahe hain. Un ko sirf Allah thame huve hai. Beshak is mein nishaniyan hain un logon ke liye jo iman layein.

⁸⁰. Aur Allah ne tumharay liye tumharay gharon ko maqam-e-sukun banaya aur tumharay liye janwaron ki khal ke ghar banaye jin ko tum apne koch ke din aur qayam ke din halka pate ho. Aur un ke oon aur un ke ruwein aur un ke balon se ghar ka saman aur faide ki cheezein aek muddat tak ke liye banayein.

⁸¹. Aur Allah ne tumharay liye apni paida ki huvi cheezon ke saye banaye aur tumharay liye pahadon mein chhupne ki jagah banai aur tumharay liye aise libas banaye jo tum ko garmi se bachate hain aur aise libas banaye jo ladayi mein tum ko bachate hain. Isi tarah Allah tum par apni naematein puri karta hai ta ke tum farman bardar bano.

⁸². Pas agar woh aeraz karein to tumharay upar sirf saaf saaf pahuncha dene ki zimme dari.⁸³ Woh log Khuda ki naemat ko pehchane hain phir woh us ko munkir ho jate hain aur in mein aksar log na shukr hain.

⁸⁴. Aur jis din hum har ummat mein aek gawah uthayeinge. Phir inkar kar ne walon ko hidayat na di jayegi aur us se taubah na li jayegi.⁸⁵ Aur jab zalim log azaab ko dekheinge to woh azaab na un se halka kiya jayega aur na unhein mohlat di jayegi.

⁸⁶. Aur jab mushrik log apne shirkon ko dekheinge to kaheinge ke aye hamaray Rab, yahi hamaray woh shuraka hain jin ko hum tujhe chhod kar pukarte thay. Tab woh baat un ke upar dal deinge ke tum jhute ho.⁸⁷ Aur us din woh Allah ke aage jhuk jayeinge aur un ki ifтира pardaziyan un se gum ho jayeingi.⁸⁸ Jinhon ne inkar kiya aur logon ko Allah ke raste se roka, hum un ke azaab par azaab ka izafa kareinge, ba waja us fasad ke jo woh karte thay.

⁸⁹. Aur jis din hum har ummat mein aek gawah un mein se uthayeinge aur tum ko un logon par gawah bana kar layeinge aur hum ne tum par kitaab utari hai har cheez ko khol dene ke liye. Woh hidayat aur rahemat aur basharat hai farman bardaron ke liye.

⁹⁰. Beshak Allah hukum deta hai adl ka aur ehsan ka aur qarabat daron ko dene ka. Aur Allah rokta hai fuhsh se aur munkar se aur sarkshi se. Allah tum ko nasihat karta hai, ta ke tum yad dahani hasil karo.

⁹¹. Aur tum Allah ke ahad ko pura karo jab ke tum apas mein ahad kar lo. Aur qasmon ko pakka karne ke baad na todo. Aur tum Allah ko zaamin bhi bana chuke ho. Beshak Allah janta hai jo kuch tum

karte ho.⁹² Aur tum us aurat ki manind na bano jis ne apna mehnat se kaata huva sut tukde tukde kar ke tod diya. Tum apni qasmon ko apas mein fasad dalne ka zariya banate ho, mehez is waja se ke aek giroh dosray giroh se badh jaye. Aur Allah us ke zariye tumhari azmaish karta hai aur woh qiyamat ke din us cheez ko achchi tarah tum par zahir karega jis mein tum ikhtilaf kar rahe ho.

⁹³. Aur agar Allah chahta to tum sab ko aek hi ummat bana deta, lekin woh be raah kar deta hai jis ko chahta hai aur hidayat de deta hai jis ko chahta hai, aur zarur tum se tumharay amaal ki puch hogi.

⁹⁴. Aur tum apni qasmon ko apas mein fareb ka zariya na banao ke koi qadam jum ne ke baad phisal jaye aur tum us baat ki saza chakho ke tum ne Allah ki raah se roka aur tumharay liye aek bada azaab hai.⁹⁵ Aur Allah ke ahad ko thode faide ke liye na becho. Jo kuch Allah ke paas hai, woh tumharay liye behtar hai agar tum jano.

⁹⁶. Jo kuch tumharay paas hai woh khatm ho jayega aur jo kuch Allah ke paas hai woh baqi rehne wala hai. Aur jo log sabr kareinge, hum un ke achche kamon ka ajr zarur deinge.⁹⁷ Jo shakhs koi nek kaam karega, khwah woh mard ho ya aurat, bas shart yeh hai ke woh momin ho to hum us ko zindagi deinge, aek achchi zindagi, aur jo kuch woh karte rahe us ka hum un ko behtarin badla deinge.

⁹⁸. Pas jab tum Qur'an ko padho to shaitan mardud se Allah ki panah mango.⁹⁹ Us ka zor sirf un logon par nahin chalta jo iman walay hain aur apne Rab par bharosa rakhte hain.¹⁰⁰ Us ka zor sirf un logon par chalta hai jo us se taalluq rakhte hain, aur jo Allah ke sath shirk karte hain.

¹⁰¹. Aur jab hum aek ayat ki jagah dosri ayat badal te hain, aur Allah khub janta hai jo kuch woh utarta hai, to woh kehte hain ke tum ghad laye ho. Balke un mein aksar log ilm nahin rakhte.

¹⁰². Kaho ke is ko Ruh-ul-Quds ne tumharay Rab ki taraf se haq ke sath utara hai ta ke woh mominin ko sabit qadam rakhe aur woh hidayat aur khushkhabari ho farmanbardaron ke liye.

^{103.} Aur hum ko maalum hai ke yeh log kehte hain ke is ko to aek admi sikhata hai. Jis shakhs ki taraf woh mansub karte hain, us ki zaban Ajami hai aur yeh Qur'an saaf Arabi zaban hai.^{104.} Beshak jo log Allah ki ayaton par iman nahin late, Allah un ko kabhi raah nahin dikhayega aur un ke liye dardnak saza hai.^{105.} Jhut to woh log ghad te hain jo Allah ki ayaton par iman nahin rakhte aur yahi log jhute hain.

^{106.} Jo shakhs iman la ne ke baad Allah se munkir hoga, siwaye us ke jis par zabardasti ki gai ho basharte ke us ka dil iman par jama huva ho, lekin jo shakhs dil khol kar munkir ho jaye to aise logon par Allah ka ghazab hoga aur un ko badi saza hogi.^{107.} Yeh us waja se ke unhon ne akhirat ke muqable mein dunya ki zindagi ko pasand kiya aur Allah munkiron ko rasta nahin dikhata.^{108.} Yeh woh log hain ke Allah ne un ke dilon par aur un ke kaanon par aur un ki aankhon par mohr kardi hai. Aur yeh log bilkul ghafil hain.^{109.} Lazmi baat hai ke akhirat mein yeh log ghte mein raheinge.

^{110.} Phir tera Rab un logon ke liye jinho ne azmaish mein dale jane ke baad hijrat ki, phir jihad kiya aur qaim rahe to un baton ke baad be shak tera Rab bakshne wala, mehrban hai.^{111.} Jis din har shakhs apni hi tarafdari mein bolta huva ayega. Aur har shakhs ko us ke kiye ka pura badla mile ga aur un par zulm na kiya jayega.

^{112.} Aur Allah aek basti walon ki missal bayan karta hai ke woh aman aur itminan mein thay. Un ko un ka rizq faraghat ke sath har taraf se pahunch raha tha. Phir unhon ne Khuda ki naematon ki na shukri ki to Allah ne un ko un ke amaal ke sabab se bhuk aur khauf ka maza chakhaya.^{113.} Aur un ke paas aek Rasul unhein mein se aya to unhon ne us ko jhuta bataya, phir un ko azaab ne pakad liya aur woh zalim thay.

^{114.} So jo cheezein Allah ne tum ko halal aur paak di hain un mein se khao aur Allah ki naemat ka shukr karo, agar tum us ki ibadat karte ho.^{115.} Us ne to tum par sirf murdar ko haraam kiya hai aur

khun ko aur suwwar ke gosht ko aur jis par ghair Allah ka naam liya gaya ho. Phir jo shakhs majbur ho jaye basharte ke woh na talib ho aur na had se badhne wala ho, to Allah bakshne wala, mehrban hai.

^{116.} Aur apni zabanon ke ghade huve jhut ki bina par yeh na kaho ke yeh halal hai, aur yeh haraam hai ke tum Allah par jhuti tohmat lagao. Jo log Allah par jhuti tohmat lagayeinge woh falah nahin payeinge.^{117.} Woh thoda sa faida uthalein, aur un ke liye dardnak azaab hai.

^{118.} Aur yahudiyon par hum ne woh cheezein haraam kardi thin jo hum us se pehlay tum ko bata chuke hain ke hum ne un par koi zulm nahin kiya balke woh khud apne upar zulm karte rahe.

^{119.} Phir tumhara Rab un logon ke liye jinhon ne jahalat se burai karli, us ke baad taubah kiya aur apni islah ki to tumhara Rab us ke baad bakshne wala, mehrban hai.

^{120.} Beshak Ibrahim aek alag ummat tha, Allah ka farmanbardar, aur us ki taraf yaksu, aur woh shirk karne walon mein se nahin tha.^{121.} Woh us ki naematon ka shukr karne wala tha. Khuda ne us ko chun liya. Aur sidhe raste ki taraf us ki rehnumai ki.^{122.} Aur hum ne us ko dunya mein bhi bhalai di aur akhirat mein bhi woh achche logon mein se hoga.^{123.} Phir hum ne tumhari taraf wahi ki ke Ibrahim ke tariqe ki pairavi karo jo yaksu tha aur woh shirk karne walon mein se na tha.

^{124.} Sabt unhein logon par aayd kiya gaya tha jinhon ne us mein ikhtilaf kiya tha. Aur beshak tumhara Rab qiyamat ke din un ke darmiyan faisla karega jis baat mein woh ikhtilaf kar rahe thay.

^{125.} Apne Rab ke raste ki taraf hikmat aur achchi nasihat ke sath bulao aur un se ache tariqe se bahs karo. Beshak tumhara Rab khub janta hai ke kaun us ki raah se bhatka huva hai aur woh un ko bhi khub janta hai jo raah par chalne walay hain.

^{126.} Aur agar tum badla lo to itna hi badla lo jitna tumharay sath kiya gaya hai aur agar tum sabr karo to woh sabr karne walon ke

liye bahut behtar hai.¹²⁷ Aur sabr karo aur tumhara sabr Khuda hi ki taufiq se hai aur tum un par gham na karo aur jo kuch tadbirein woh kar rahe hain us se tang dil na ho. Beshak Allah un logon ke sath hai jo parhezgar hain aur jo neki karne walay hain.

17. SURAH BANI ISRAIL

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Paak hai woh jo le gaya aek raat apne bande ko Masjid-e-Haram se dour ki, us masjid tak jis ke mahoul ko hum ne ba barkat banaya hai, ta ke hum us ko apni kuch nishaniyan dikhayein. Be shak woh sunne wala, dekhne wala hai.

² Aur hum ne Musa ko kitaab di aur us ko Bani Israil ke liye hidayat banaya ke mere siwa kisi ko apna karsaz na banao.³ Tum un logon ki aulad ho jin ko hum ne Nuh ke sath sawar kiya tha, beshak woh aek shukr guzar banda tha.

⁴ Aur hum ne Bani Israil ko kitaab mein bataya tha ke tum do martaba zameen (Sham) mein tabahi karoge aur badi sarkashi dikhaoge.⁵ Phir jab un mein se pehla wada aaya to hum ne tum par apne bande bheje, nihayat zor walay. Woh gharon mein ghus pade aur wada pura ho kar raha.

⁶ Phir hum ne tumhari bari un par luta di aur maal aur aulad se tumhari madad ki aur tum ko zyada badi jamaat bana diya.

⁷ Agar tum achcha kaam kroge to tum apne liye achcha kroge aur agar tum bura kaam kroge tab bhi apne liye bura kroge. Phir jab dosray wade ka waqt aaya to hum ne aur bande bheje ke woh tumharay chehre ko bigad dein aur masjid (Bait-ul-Maqdis) mein ghus jayein jis tarah woh us mein pehli bar ghus gaye thay aur jis cheez par un ka zor chala us ko barbad kar dein.⁸ Baeid nahin ke tumhara Rab tumharay upar rahem kare. Aur agar tum phir wohi

karoge to hum bhi wohi kareinge aur hum ne jahannam ko munkirin ke liye qaid khana bana diya hai.

⁹. Bila shubah yeh Qur'an woh raah dikhata hai jo bilkul sidhi hai aur woh basharat deta hai iman walon ko jo achche amal karte hain ke un ke liye bada ajr hai.¹⁰ Aur yeh ke jo log akhirat ko nahin mante, un ke liye hum ne aek dardnak azaab tayyar kar rakha hai.

¹¹. Aur insan burai mangta hai jis tarah us ko bhalai mang na chahiye aur insan bada jald baaz hai.¹² Aur hum ne raat aur din ko do nishaniyan banai. Phir hum ne raat ki nishani ko mita diya aur din ki nishani ko hum ne raushan kar diya, ta ke tum apne Rab ka fazl talash karo aur ta ke tum barson ki ginti aur hisab maalum karo. Aur hum ne har cheez ko khub khol kar bayan kiya hai.

¹³. Aur hum ne har insan ki qismat us ke gale ke sath bandh di hai. Aur hum qiyamat ke din us ke liye aek kitaab nikaleinge jis ko woh khula huva payega.¹⁴ Padh apni kitaab. Aaj apna hisab lene ke liye tu khud hi kafi hai.¹⁵ Jo shakhs hidayat ki raah chalta hai to woh apne hi liye chalta hai. Aur jo shakhs be raahi karta hai woh bhi apne hi nuqsan ke liye be raah hota hai. Aur koi bojh uthane wala dosray ka bojh na uthayega. Aur hum kabhi saza nahin dete jab tak hum kisi Rasul ko na bhejein.

¹⁶. Aur jab hum kisi basti ko halak karna chahte hain to us ke khush aysh logon ko hukum dete hain, phir woh us mein nafarmani karte hain. Tab un par baat sabit ho jati hai. Phir hum us basti ko tabah o barbad kar dete hain.¹⁷ Aur Nuh ke baad hum ne kitni hi qaumein halak kardi hain. Aur tera Rab kafi hai apne bandon ke gunahon ko janne ke liye aur un ko dekhne ke liye.

¹⁸. Jo shakhs aa`jilah (dunya) ko chahta hai, us ko hum us mein se de dete hain, jitna bhi hum jis ko dena chahyein. Phir hum ne us ke liye jahannam thahra diya hai, woh us mein dakhil hoga bad hal aur raandah ho kar.¹⁹ Aur jo shakhs akhirat ko chahta hai aur us ke

liye daud ki jo ke us ki daud hai aur woh momin ho to aise logon ki koshish maqbul hogi.

²⁰. Hum har aek ko tere Rab ki bakshish mein se pahunchate hain, un ko bhi aur un ko bhi. Aur tere Rab ki bakshish kisi ke upar band nahin.²¹ Dekho hum ne un ke aek ko dosray par kis tarah fauqiyat di hai. Aur yaqinan akhirat aur bhi zyada badi hai, darje ke aitabar se aur fazilat ke aitbaar se.

²². Tu Allah ke sath kisi aur ko mabooud na bana, warna tu mazmum aur bekas ho kar reh jayega.²³ Aur tere Rab ne faisla kar diya hai ke tum us ke siwa kisi aur ki ibadat na karo aur maa baap ke sath achcha suluk karo. Agar woh tere samne budhape ko pahunch jayein, un mein se aek ya donon, to un ko uff na kaho aur na un ko jhidko, aur un se ehtram ke sath baat karo.²⁴ Aur un ke samne narmi se ijz ke bazu jhuka do. Aur kaho ke aye Rab, un donon par rahem farma jaise ke unhon ne mujhe bachpan mein pala.²⁵ Tumhara Rab khub janta hai ke tumharay dilon mein kya hai. Agar tum nek rahoge to woh taubah karne walon ko maaf kar dene wala hai.

²⁶. Aur rishtedar ko us ka haq do aur miskin ko aur musafir ko. Aur fuzul kharchi na karo.²⁷ Beshak fuzul kharchi karne walay shaitan ke bhain, aur shaitan apne Rab ka bada na shukra hai.

²⁸. Aur agar tum ko apne Rab ke fazl ke intizar mein jis ki tumhein ummid hai, un se aeraz karna pade to tum un se narmi ki baat kaho.

²⁹. Aur na apna hath gardan se bandh lo aur na us ko bilkul khula chhod do ke tum malamatazadah aur ajiz ban kar reh jao.³⁰ Be shak tera Rab jis ko chahta hai zyada rizq deta hai. Aur jis ke liye chahta hai tang kar deta hai. Beshak woh apne bandon ko janne wala, dekhne wala hai.

³¹. Aur apni aulad ko muflisi ke andeshe se qatl na karo, hum un ko bhi rizq dete hain aur tum ko bhi. Beshak un ko qatl karna bada gunah hai.³² Aur zina ke qarib na jao, woh behayai hai aur bura rasta hai.

³³. Aur jis jaan ko Khuda ne mohtaram thahraya hai us ko qatl mat karo magar haq par. Aur jo shakhs nahaq qatl kiya jaye to hum ne us ke waris ko ikhtiyar diya hai. Pas woh qatl mein had se na guzre, us ki madad ki jayegi.

³⁴. Aur tum yatim ke maal ke paas na jao magar jis tarah ke behtar ho. Yahan tak ke woh apni jawani ki umr ko pahunch jaye. Aur ahad ko pura karo beshak ahad ki puch hogi.³⁵ Aur jab nap kar do to pura napo aur theek tarazu se taul kar do. Yeh behtar tariqa hai aur us ka anjam bhi achcha hai.

³⁶. Aur aisi cheez ke piche na lago jis ki tum ko khabar nahin Beshak kaan aur aankh aur dil sab ki admi se puch hogi.³⁷ Aur zameen mein akad kar na chalo. Tum zameen ko phaad nahin sakte aur na tum pahadon ki lambayi ko paunch sakte ho.³⁸ Yeh sare bure kaam tere Rab ke nazdik na pasandidah hain.

³⁹. Yeh woh batein hain jo tumharay Rab ne hikmat mein se tumhari taraf wahi ki hai. Aur Allah ke sath koi aur mabood na banana, warna tum jahannam mein dal diye jaoge, malammat zadah aur raandah ho kar.

⁴⁰. Kya tumharay Rab ne tum ko bete chun kar diye aur apne liye farishton mein se betiyan banalein. Beshak tum badi sakht baat kehte ho.⁴¹ Aur hum ne is Qur'an mein tarah tarah se bayan kiya hai ta ke woh yad dahani hasil karein. Lekin un ki bezari badhti jati hai.⁴² Kaho ke agar Allah ke sath aur bhi mabood hote jaisa ke yeh log kehte hain to woh arsh walay ki taraf zarur rasta nikalte.⁴³ Allah paak aur bartar hai us se jo yeh log kehte hain.⁴⁴ Saaton asman aur zameen aur jo un mein hai sab us ki paaki bayan karte hain. Aur koi cheez aisi nahin jo tarif ke sath us ki paaki bayan na karti ho. Magar tum un ki tasbih ko nahin samajhte. Bila shubaha woh hilm wala, bakhshne wala hai.

⁴⁵. Aur jab tum Qur'an padhte ho to hum tumharay aur un logon ke darmiyan aek chhupa huva parda hael kar dete hain jo akhirat ko

nahin mante.⁴⁶ Aur hum un ke dilon par parda rakh te hain ke woh us ko na samjhein aur un ke kaanon mein girani paida karte hain aur jab tum Qur'an mein tanha apne Rab ka zikr karte ho to woh nafrat ke sath peeth pher lete hain.

⁴⁷. Aur hum jante hain ke jab woh tumhari taraf kaan lagate hain to woh kis liye sunte hain aur jab ke woh apas mein sargoshiyan karte hain. Yeh zalim kehte hain ke tum log to bas aek sahar zadah admi ke piche chal rahe ho.⁴⁸ Dekho tumharay upar woh kaisi kaisi misalein chust kar rahe hain. Yeh log khoegaye, woh rasta nahin paa sakte.

⁴⁹. Aur woh kehte hain ke kya jab hum haddi aur rezah ho jayeinge to kya hum az- sar-e-nau uthaye jayeinge.⁵⁰ Kaho ke tum patthar ya loha ho jao.⁵¹ Ya aur koi cheez jo tumharay khayal mein un se bhi zyada sakht ho. Phir woh kaheinge ke woh kaun hai jo hum ko dobara zinda karega. Tum kaho ke wohi jis ne tum ko pehli bar paida kiya hai. Phir woh tumharay aage apna sar hilayeinge aur kaheinge ke yeh kab hoga, kaho ke ajab nahin ke is ka waqt qarib aa pahuncha hai.⁵² Jis din Khuda tum ko pukarega to tum us ki hamd karte huve us ki pukar par chale aoge aur tum yeh khayal karoge ke tum bahut thodi muddat rahe.

⁵³. Aur mere bando se kaho ke wohi baat kahein jo behtar ho. Shaitan un ke darmiyan fasad dalta hai. Beshak shaitan insan ka khula huva dushman hai.

⁵⁴. Tumhara Rab tum ko achchi tarah janta hai, agar woh chahe to tum par rahem kare ya agar woh chahe tum ko azaab de. Aur hum ne tum ko un ka zimmedar bana kar nahin bheja.⁵⁵ Aur tumhara Rab khub janta hai un ko jo aasmanon aur zameen mein hain aur hum ne baaz nabiyon ko baaz par fazilat di hai aur hum ne Dawud ko Zabur di.

⁵⁶. Keh do ke un ko pukaro jo tum ne Khuda ke siwa mabood samajh rakha hai. Woh na tum se kisi musibat ko dour karne ka

ikhtiyar rakhte hain aur na woh us ko badal sakte hain.⁵⁷ Jin ko ye log pukarte hain woh khud apne Rab ka qurb dhundte hain ke un mein se kaun sab se zyada qarib ho jaye. Aur woh apne Rab ki rehmat ke ummidwar hain. Aur woh us ke azaab se darte hain. Waqai tumharay Rab ka azaab darne hi ki cheez hai.

⁵⁸. Aur koi basti aisi nahin jis ko hum qiyamat se pehlay halak na karein ya sakht azaab na dein. Yeh baat kitaab mein likhi huvi hai.

⁵⁹. Aur hum ko nishaniyan bhejne se nahin roka magar us cheez ne ke agle logon ne un ko jhutlaya. Aur hum ne Samud ko ountni di un ko samjhane ke liye. Phir Unhon ne us par zulm kiya. Aur nishaniyan hum sirf darane ke liye bhejte hain.

⁶⁰. Aur jab hum ne tum se kaha ke tumharay Rab ne logon ko ghere mein le liya hai. Aur woh ruya jo hum ne tum ko dikhaya woh sirf logon ki janch ke liye tha, aur us darakht ko bhi jis ki Qur'an mein mazammat ki gai hai. Aur hum un ko darate hain, lekin un ki ghayat sarkashi badhti ja rahi hai.

⁶¹. Aur jab hum ne farishton se kaha ke Adam ko sajda karo to unhon ne sajda kiya magar Iblis ne nahin kiya. Us ne kaha kya main aise shakhs ko sajda karun jis ko tu ne mitti se banaya hai.⁶² Us ne kaha, zara dekh, yeh shakhs jis ko tu ne mujh par izzat di hai agar tu mujhe qiyamat ke din tak mohlat de to mein thode logon ke siwa us ki tamam aulad ko kha jaunga.

⁶³. Khuda ne kaha ke ja, un mein se jo bhi tera sathi bana to jahannam tum sab ka purapura badla hai.⁶⁴ Aur un mein se jis par tera bas chale, tu apni awaz se us ka qadam ukhad de aur us par apne sawar aur piyade chadha laa aur un ke maal aur aulad mein us ka sathi banja aur un se wada kar. Aur shaitan ka wada aek dhoka ke siwa aur kuch nahin.⁶⁵ Be shak jo mere bande hain un par tera zor nahin chalega aur tera Rab kafi hai.

⁶⁶. Tumhara Rab woh hai jo tumharay liye samandar mein kashti chalata hai ta ke tum us ka fazl talash karo. Beshak woh tumharay

upar mehrban hai.⁶⁷ Aur jab samandar mein tum par koi afat aati hai to tum un maboodon ko bhul jate ho jin ko tum Allah ke siwa pukarte thay. Phir jab woh tum ko khushki ki taraf bachata hai to tum dobara phir jate ho. Aur insan bada hi na shukra hai.

⁶⁸. Kya tum is se bedar ho gaye ke Khuda tum ko khushki ki taraf le kar zameen mein dhansa de ya tum par patthar barsane wali aandhi bhej de, phir tum kisi ko apna karsaz na pao.⁶⁹ Ya tum is se bedar ho gaye ke woh tum ko dobara samandar mein le jaye phir tum par hawa ka sakht tufan bhejde aur tum ko tumharay inkar ke sabab gharq karde. Phir tum is par koi hamara piccha karne wala na pao.

⁷⁰. Aur hum ne Adam ki aulad ko izzat di aur hum ne un ko khushki aur tari mein sawar kiya aur un ko pakiza cheezon ka rizq diya aur hum ne un ko apni bahut si makhluqat par fauqiyat di.

⁷¹. Jis din hum har giroh ko us ke rehnuma ke sath bulayeinge. Pas jis ka amaal nama us ke dayein hath mein diya jayega woh log apna amaal nama padheinge aur un ke sath zara bhi na insafi nahin ki jayegi.⁷² Aur jo shakhs is dunya mein andha raha, woh akhirat mein bhi andha rahega aur bahut dour pada hoga raste se.

⁷³. Aur qarib tha ke yeh log fitne mein dal kar tum ko us se hata dein jo hum ne tum par wahi ki hai, ta ke tum us ke siwa hamari taraf ghalat baat mansub karo aur tab woh tum ko apna dost bana lete.⁷⁴ Aur agar hum ne tum ko jamae nahin rakha ho ta to qarib tha ke tum un ki taraf kuch jhuk pado.⁷⁵ Phir hum tum ko zindagi aur maut donon ka dohra (azaab) chakhate. Us ke baad tum hamaray muqable mein apna koi madadgar nahin pate.

⁷⁶. Aur yeh log is sar zameen se tumharay qadam ukhadne lage thay ta ke tum ko is se nikal dein. Aur agar aisa hota to tumharay baad yeh bhi bahut kam thahrane pate.⁷⁷ Jaisa ke un Rasulon ke bare mein hamara tariqa raha hai jo hum ne tum se pehlay bheja tha aur tum hamaray tariqe mein tabdili nahin paoge.

⁷⁸. Namaz qaim karo suraj dhalne ke baad se raat ke andhere tak, aur khas kar Fajr ki Qira'at. Be shak Fajr ki Qira'at mashhud hoti hai.

⁷⁹. Aur raat ko Tahajjud padho, yeh nafl hai tumharay liye. Ummid hai ke tumhara Rab tum ko Maqam-e-Mahmud par khada kare.

⁸⁰. Aur kaho ke aye mere Rab, mujh ko dakhil kar sachcha dakhil karna aur mujh ko nikal sachcha nikalna. Aur mujh ko apne paas se madadgar quwwat ata kar.⁸¹ Aur kaho ke Haq aya aur Batil mit gaya. Beshak Batil mit ne hi wala tha.

⁸². Aur hum Qur'an mein se utarte hain jis mein shifa aur rehmat hai iman walon ke liye, aur zalimon ke liye is se nuqsan ke siwa aur kuch nahin badhta.

⁸³. Aur admi par jab hum inaam karte hain to woh aeraz karta hai aur peeth modh leta hai. Aur jab us ko taklif pahunch ti hai to woh na ummid ho jata hai.⁸⁴ Kaho ke har aek apne tariqa par amal kar raha hai. Ab tumhara Rab hi behtar janta hai ke kaun zyada theek raste par hai.

⁸⁵. Aur woh tum se Ruh ke mutaalliq puchte hain. Kaho ke Ruh mere Rab ke hukum se hai, aur tum ko bahut thoda ilm diya gaya hai.

⁸⁶. Aur agar hum chahein to woh sab kuch tum se chhin lein jo hum ne wahi ke zariye tum ko diya hai, phir tum us ke liye hamaray muqable mein koi himayati na paoge.⁸⁷ Magar yeh sirf tumharay Rab ki rehmat hai, be shak tumharay upar us ka bada fazl hai.

⁸⁸. Kaho ke agar tamam insan aur jinnat jama ho jayein ke aisa Qur'an banalayein to bhi woh us ke jaisa nahin la sakeinge, agar woh aek dosray ke madadgar ban jayein.

⁸⁹. Aur hum ne logon ke liye is Qur'an mein har qism ka mazmun tarah tarah se bayan kiya hai, phir bhi aksar log inkar hi par jame rahe.⁹⁰ Aur woh kehte hain ke hum hargiz tum par iman nahin layeinge jab tak tum hamaray liye zameen se koi chashma jari na

kardo.⁹¹ Ya tumharay paas khajuron aur anguron ka koi bagh ho jaye, phir tum us bagh ke bich mein bahut si nehrein jari kardo.

⁹². Ya jaisa ke tum kehte ho, hamaray upar aasman se tukde girado ya Allah aur farishton ko lakar hamaray samne khada kardo.⁹³ Ya tumharay paas sone ka koi ghar ho jaye ya tum asman par chadh jao aur hum tumharay chadhne ko bhi na manayeinge jab tak tum wahan se hum par koi kitaab na utar do jise hum padhein. Kaho ke mera Rab paak hai, mein to sirf aek bashar hun, Allah ka Rasul.

⁹⁴. Aur jab un ke paas hidayat aa gai to un ko iman lane se is ke siwa aur koi cheez mana nahin huvi ke unhon ne kaha ke kya Allah ne bashar ko Rasul bana kar bheja hai.⁹⁵ Kaho ke agar zameen mein farishte hote ke us mein chalte phirte to albatta hum par aasman se farishte ko Rasul bana kar bhejte.⁹⁶ Kaho ke Allah mere aur tumharay darmiyan gawahi ke liye kafi hai. Be shak woh apne bandon ko janne wala, dekhne wala hai.

⁹⁷. Allah jis ko raah dikhaye wohi raah pane wala hai. Aur jis ko woh be raah karde to tum un ke liye Allah ke siwa kisi ko madadgar nahin paoge. Aur hum qiyamat ke din un ko un ke munh ke bal andhe aur gunge aur behre akhata kareinge. Un ka thikana jahannam hai. Jab us ki aag dhimi hogi hum us ko mazid bhadka deinge.⁹⁸ Yeh hai un ka badla us sabab se ke unhon ne hamari nishaniyon ka inkar kiya. Aur kaha ke jab hum haddi aur rezah ho jayeinge to kya hum azsar-e-nau paida kar ke uthaye jayeinge.

⁹⁹. Kya un logon ne nahin dekha ke jis Allah ne aasmanon aur zameen ko paida kiya woh us par qadir hai ke un ke manind dobara paida karde aur us ne un ke liye aek muddat muqarrar kar rakhi hai, us mein koi shak nahin. Us par bhi zalim log inkar kiye baghair na rahe.

¹⁰⁰. Kaho ke agar tum log mere Rab ki rehmat ke khazanon ke malik hote to is surat mein tum kharch ho jane ke andeshe se zarur hath rok lete aur insan bada hi tang dil hai.

¹⁰¹. Aur hum ne Musa ko nishaniyan khuli huvi di. To Bani Israil se puch lo jab woh un ke paas aaya to Fir'aun ne us se kaha ke aye Musa, mere khayal mein to zarur tum par kisi ne jadu kar diya hai.¹⁰² Musa ne kaha ke tu achchi tarah janta hai ke un ko asmano aur zameen ke Rab hi ne utara hai, aankhein khol dene ke liye aur mera khayal hai ke aye Fir'aun, tu zarur shamat zadah admi hai.

¹⁰³. Phir Fir'aun ne chaha ke us ko us sar zameen se ukhad de. Pas hum ne us ko aur jo us ke sath thay sab ko gharq kar diya.¹⁰⁴ Aur hum ne Bani Israil se kaha ke tum zameen mein raho. Phir jab akhiraat ka wada ajayega to hum tum sab ko ikattha kar ke layeinge.

¹⁰⁵. Aur hum ne Qur'an ko haq ke sath utara hai aur woh haq hi ke sath utra hai. Aur hum ne tum ko sirf khush khabari de ne wala aur darane wala bana kar bheja hai.¹⁰⁶ Aur hum ne Qur'an ko thoda thoda kar ke utara ta ke tum us ko logon ke samne thahr thahr kar padho. Aur us ko hum ne batadrij utara hai.

¹⁰⁷. Kaho ke tum us par iman lao ya iman na lao, woh log jin ko is se pehlay ilm diya gaya tha jab woh un ke samne padha jata hai to woh thodiyon ke bal sajda mein gir padte hain.¹⁰⁸ Aur keh te hain ke hamara Rab paak hai. Beshak hamaray

Rab ka wada zarur pura hota hai.¹⁰⁹ Aur woh thodiyon ke bal rote huve girte hain aur Qur'an un ka khushu bada deta hai.

¹¹⁰. Kaho ke khwah Allah keh kar pukaro ya Rahman keh kar pukaro, us ke liye sab achche naam hain. Aur tum apni namaz na bahut pukar kar padho aur na bilkul chup ke chup ke padho. Aur donon ke darmiyan ka tariqa ikhtiyar karo.¹¹¹ Aur kaho ke tamam khubiyon us Allah ke liye hain jo na aulad rakhta hai aur na badshahi mein koi us ka sharik hai. Aur na kamzori ki waja se us ka koi madadgar hai. Aur tum us ki khubi badaai bayan karo.

18. SURAH-AL-KAHF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Tarif Allah ke liye hai jis ne apne bande par kitaab utari, aur us mein koi kaji nahin rakhi.² Bilkul theek, ta ke woh Allah ki taraf se aek sakht azaab se agah karde. Aur iman walon ko khush khabari dede jo nek amaal karte hain ke un ke liye achcha badla hai.³ Woh us mein hamesha raheinge.⁴ Aur un logon ko dara de jo kehte hain ke Allah ne beta banaya hai.⁵ Un ko is baat ka koi ilm nahin aur na un ke baap dada ko. Yeh badi bhari baat hai jo un ke munh se nikal rahi hai, woh sirf jhut kehte hain.

⁶ Shayad tum un ke piche gham se apne aap ko halak kar daloge, agar woh is baat par iman nahin laye.⁷ Jo kuch zameen par hai, us ko hum ne zameen ki raunaq banaya hai, ta ke hum logon ko janchein ke un mein kaun achcha amal karne wala hai.⁸ Aur hum zameen ki tamam cheezon ko aek saaf maidan bana deinge.

⁹ Kya tum khayal karte ho ke Kahf aur Raqim walay hamari nishaniyon mein se bahut ajib nishani thay? ¹⁰ Jab un naujawanon ne ghaar mein panah li, phir Unhon ne kaha ke aye hamaray Rab, hum ko apne paas se rehmat de aur hamaray maamla ko durust karde.¹¹ Pas hum ne ghaar mein un ke kaanon par salha sal ke liye (nind ka parda) dal diya.¹² Phir hum ne un ko uthaya, ta ke hum maalum karein ke donon girohon mein se kaun muddat-e-qayam ka zyada theek shumar karta hai.

¹³ Hum tum ko un ka asl qissa suna te hain. Woh kuch naujawan thay jo apne Rab par iman laye aur hum ne un ki hidayat mein mazid taraqqi di.¹⁴ Aur hum ne un ke dilon ko mazbut kar diya jab woh uthe aur kaha ke hamara Rab wohi hai jo aasmanon aur zameen ka Rab hai. Hum us ke siwa kisi aur mabood ko nahin pukareinge. Agar hum aisa karein to hum bahut beja baat kareinge.¹⁵ Yeh hamari qaum ke logon ne us ke siwa dosray mabooud bana rakhe hain. Yeh

un ke haq mein wazih dalil kyun nahin late. Phir us shakhs se bada zalim aur kaun hoga jo Allah par jhut bandhe.

¹⁶. Aur jab tum un logon se alag ho gaye ho aur un ke maboodon se jin ki woh Khuda ke siwa ibadat karte hain, to ab chal kar ghaar mein panah lo, tumhara Rab tumharay upar apni rehmat phailayega aur tumharay kaam ke liye sar-o-samaan muhayya karega.

¹⁷. Aur tum suraj ko dekh te ho ke jab woh tulu hota hai to un ke ghaar se dayein taraf ko bacha rehta hai aur jab dubta hai to un se bayein taraf ko katra jata hai aur woh ghaar ke andar aek wasi jagah mein hain. Yeh Allah ki nishaniyon mein se hai jise Allah hidayat de, wohi hidayat pane wala hai aur jise Allah be raah kare to tum us ke liye koi madadgar, raah batane wala na paoge.

¹⁸. Aur tum unhein dekh kar yeh samjhte ho ke woh jaag rahe hain, halanke woh so rahe hain. Hum unhein dayein aur bayein karwat badlate rehte thay aur un ka kutta ghaar ke dahine par donon hath phailaye huve baitha tha. Agar tum un ko jhank kar dekhte to tum un se peeth pher kar bhag khade hote aur tumharay andar un ki dehshat baith jati.

¹⁹. Aur usi tarah hum ne un ko jagaya ta ke woh apas mein puchh guchh karein. Un mein se aek keh ne walay ne kaha, tum kitni deer yahan thahre. Unhon ne kaha ke hum aek din ya aek din se kam thahre honge. Woh bole ke Allah hi behtar janta hai ke tum kitni deer yahan rahe. Pas apne mein se kisi ko yeh chandi ka sikka dekar shahr bhejo, phir woh dekhe ke pakiza khana kahan milta hai, aur tumharay liye us mein se kuch khana laye. Aur woh narmi se jaye aur kisi ko tumhari khabar na hone de.²⁰ Agar woh tumhari khabar pa jayeinge to tum ko pattharon se maar dalienge ya tum ko apne deen mein lauta leinge aur phir tum kabhi falah na paoge.

²¹. Aur isi tarah hum ne un par logon ko muttala kar diya, ta ke log jaan lein ke Allah ka wada sach hai aur yeh ke qiyamat mein koi shak nahin jab log apas mein un ke maamla mein jhagad rahe

thay. Phir kehne lage ke un ke ghaar par aek imarat bana do. Un ka Rab un ko acheche se janta hai jo log un ke maamla mein ghalib aye, unhon ne kaha ke hum un ke ghaar par aek ibadatgah banayeinge.

²² Kuch log kaheinge ke woh teen thay, aur chotha un ka kutta tha. Aur kuch log kaheinge woh panch thay aur chhata un ka kutta tha, yeh log be tahqiq baat keh rahe hain, aur kuch log kaheinge ke woh saat thay aur aathvan un ka kutta tha. Kaho ke mera Rab behtar janta hai ke woh kitne thay. Thode hi log un ko jante hain. Pas tum sarsari baat se zyada un ke maamla mein behas na karo aur na un ke bare mein un mein se kisi se pucho.

²³ Aur tum kisi kaam ki nisbat yun na kaho ke mein us ko kal kar dunga.²⁴ Magar yeh ke Allah chahe. Aur jab tum bhul jao to apne Rab ko yad karo. Aur kaho ke ummid hai ke mera Rab mujh ko bhalai ki is se zyada qarib raah dikha de.

²⁵ Aur woh log apne ghaar mein teen sau sal rahe (kuch log muddat ke shumar mein) nau sal aur badh gaye hain.²⁶ Kaho ke Allah un ke rehne ki muddat ko zyada janta hai. Aasmanon aur zameen ka ghaib us ke ilm mein hai, kya khub hai woh dekhne wala aur sunne wala. Khuda ke siwa un ka koi madadgar nahin aur na Allah kisi ko apne ikhtiyar mein sharik karta hai.

²⁷ Aur tumharay Rab ki jo kitaab tum par wahi ki ja rahi hai us ko suno, Khuda ki baton ko koi badalne wala nahin. Aur us ke siwa tum koi panah nahin paa sakte.²⁸ Aur apne aap ko un logon ke sath jamaye rakho jo subh-o-sham apne Rab ko pukarte hain, woh us ki raza ke talib hain. Aur tumhari aankhein hayat-e-dunya ki raunaq ki khatir un se hatne na payein. Aur tum aise shakhs ka kehna na mano jis ke qalb ko hum ne apni yad se ghafil kar diya. Aur woh apni khwahish par chalta hai aur us ka maamla had se guzar gaya hai.

²⁹ Aur kaho ke yeh haq hai tumharay Rab ki taraf se, pas jo shakhs chahe ise mane aur jo shakhs chahe na maane. Hum ne zalimon ke liye aisi aag tayyar kar rakhi hai jis ki qanatein un ko apne ghere

mein le leingi. Aur agar woh pani ke liye faryad kareinge to un ki faryad rasi aise pani se ki jayegi jo teel ki talchhat ki tarah hoga. Woh chehron ko bhun dalega. Kya bura pani hoga aur kaisa bura thikana.

^{30.} Beshak jo log iman laye aur unhon ne achche kaam kiye to hum aise logon ka ajr zaya nahin kareinge.^{31.} Jo achchi tarah kaam karein, un ke liye humesha rehne walay bagh hain jin ke niche nehrein behti honggi wahan un ko sone ke kangan pehnaye jayeinge. Aur woh barik aur dabiz resham ke sabz kapde pehneinge, takhton par tek lagaye huve. Kaisa achcha badla hai aur kaisi achchi jagah.

^{32.} Tum un ke samne aek misal pesh karo. Do shakhs thay. Un mein se aek ko hum ne anguron ke do bagh diye. Aur un ke gird khajur ke darakhton ka ihata banaya aur donon ke darmiyan kheti rakhdi.^{33.} Donon bagh apna pura phal laye, un mein kuch kami nahin ki. Aur donon baghon ke bich hum ne nehr jari kardi.^{34.} Aur us ko khub phal mila to us ne apne sathi se baat karte huve kaha ke mein tujh se maal mein zyada hun aur tadad mein bhi zyada taqat war hun.^{35.} Woh apne bagh mein dakhil huva aur woh apne aap par zulm kar raha tha. Us ne kaha ke mein nahin samajhta ke yeh kabhi barbad ho jayega.^{36.} Aur mein nahin samajhta ke qiyamat kabhi aayegi. Aur agar mein apne Rab ki taraf lauta diya gaya to zarur us se zyada achchi jagah mujh ko milegi.

^{37.} Us ke sathi ne baat karte huve kaha, kya tum us zaat se inkar kar rahe ho jis ne tum ko mitti se banaya, phir pani ki aek bund se. Phir tum ko pura admi bana diya.^{38.} Lekin mera Rab to wohi Allah hai aur mein apne Rab ke sath kisi ko sharik nahin thahrata.^{39.} Aur jab tum apne bagh mein dakhil huve to tum ne kyun nahin kaha ke jo Allah chahta hai wohi hota hai, Allah ke baghair kisi mein koi qowat nahin. Agar tum dekhte ho ke main maal aur aulad mein tum se kam hun.^{40.} To ummid hai ke mera Rab mujh ko tumharay bagh se behtar bagh dede. Aur tumharay bagh par aasman se koi afat bhi

bhejde jis se woh bagh saaf maidan ho kar reh jaye.⁴¹ Ya us ka pani khushk ho jaye, phir tum us ko kisi tarah na paa sakoge.

⁴² Aur us ke phal par aafat aai to jo kuch us ne us par kharch kiya tha us par woh hath malta reh gaya. Aur woh bagh apni tattiyon par gira huva pada tha. Aur woh kehne laga ke aye kash, mein apne Rab ke sath kisi ko sharik na thahrata.⁴³ Aur us ke paas koi jathha na tha jo Khuda ke siwa us ki madad karta aur na woh khud badla lene wala ban saka.⁴⁴ Yahan sara ikhtiyar sirf Khuda-e-bar-haq ka hai. Woh behtarin ajr aur behtarin anjam wala hai.

⁴⁵ Aur un ko dunya ki zindagi ki misal sunao. Jaise ke pani jis ko hum ne aasman se utara. Phir us se zameen ki nabatat khub ghani hogai. Phir woh rezah rezah hogai jis ko hawayein udati phirti hain. Aur Allah har cheez par qudrat rakhne wala hai.⁴⁶ Maal aur aulad dunyavi zindagi ki raunaq hain. Aur baqi rehne wali nekiyan tumharay Rab ke nazdik sawab aur tawakkul ke aitbaar se behtar hain.

⁴⁷ Aur jis din hum pahadon ko chalayeinge. Aur tum dekhoge zameen ko bilkul khuli huvi. Aur hum un sab ko jama kareinge. Phir hum un mein se kisi ko na chhodeinge.⁴⁸ Aur sab log tere Rab ke samne saf bandh kar pesh kiye jayeinge. Tum hamaray paas aa gaye jis tarah hum ne tum ko pehli bar paida kiya tha, balke tum ne yeh guman kiya ke hum tumharay liye koi wade ka waqt muqarrar nahin kareinge.

⁴⁹ Aur register rakha jayega to tum mujrimon ko dekhoge ke is mein jo kuch hai woh is se darte hain aur kaheinge ke haye kharabi. Kaisi hai yeh kitaab ke is ne na koi chhoti baat darj karne se chhodi hai aur na koi badi baat. Aur jo kuch unhon ne kiya hai woh sab samne payeinge. Aur tera Rab kisi ke upar zulm na karega.

⁵⁰ Aur jab hum ne farishton se kaha ke Adam ko sajda karo to unhon ne sajda kiya magar Iblis ne sajda na kiya, woh jinnon mein se tha. Phir us ne apne Rab ke hukum ki na farmani ki. Ab kya tum

us ko aur us ki aulad ko mere siwa apna dost banate ho, halanke woh tumharay dushman hain? Yeh zalimon ke liye bahut bura badla hai.

^{51.} Mein ne un ko na aasmanon aur zameen paida karne ke waqt bulaya aur na khud un ke paida karne ke waqt bulaya. Aur mein aisa nahin ke gumrah karne walon ko apna madadgar banaun.

^{52.} Aur jab Allah kahega ke jin ko tum mera sharik samajhte thay un ko pukaro. Pas woh un ko pukareinge magar woh un ko koi jawab na deinge. Aur hum un ke darmiyan (adawat ki) aad kar deinge.^{53.} Aur mujrim log aag ko dekheinge aur samajh leinge ke woh us mein girne walay hain aur woh us se bachne ki koi raah na payeinge.

^{54.} Aur hum ne is Qur'an mein logon ki hidayat ke liye har qism ki missal bayan ki hai aur insan sab se zyada jhagdalu hai.^{55.} Aur logon ko baad is ke ke un ko hidayat pahunch chuki, iman lane se aur apne Rab se bakshish mangne se nahin roka magar is cheez ne ke aglon ka maamla un ke liye bhi zahir ho jaye, ya azaab un ke samne aa khada ho.

^{56.} Aur Rasulon ko hum sirf khush khabari dene wala aur darane wala bana kar bhejte hain. Aur munkir log na haq ki batein le kar jhuta jhagda karte hain, ta ke is ke zariye se haq ko niche karein aur unhon ne meri nishaniyon ko aur jo dar sunaye gaye un ko mazaq bana diya.^{57.} Is se bada zalim kaun hoga jis ko us ke Rab ki ayaton ke zariye yad dilai jaye to woh us se munh pher le aur apne hathon ke amal ko bhul jaye. Hum ne un ke dilon par parde dal diye hain ke woh is ko na samjhein aur un ke kanon mein daat hai. Aur agar tum un ko hidayat ki taraf bulao to woh kabhi raah par aane walay nahin hain.

^{58.} Aur tumhara Rab bakshne wala, rehmat wala hai. Agar woh un ke kiye par unhein pakad le to fauran un par azaab bhejde, magar un ke liye aek muqarrar waqt hai aur woh us ke muqable mein koi

panah ki jagah na payeinge.⁵⁹ Aur yeh bastiyan hain jin ko hum ne halak kar diya jab ke woh zalim ho gaye. Aur hum ne un ki halakat ka aek waqt muqarrar kiya tha.

⁶⁰. Aur jab Musa ne apne shagird se kaha ke main chalta rahunga, yahan tak ke ya to do daryaon ke milne ki jagah par pahunch jaon ya isi tarah barson tak chalta rahun.⁶¹ Phir jab woh dariyaon ke milne ki jagah pahunche to woh apni machhli ko bhulgaye. Aur machhli ne darya mein apni raah li.⁶² Phir jab woh aage badhe to Musa ne apne shagird se kaha ke hamara khana lao, hamaray is safar se hum ko badi thakan hogai.

⁶³. shagird ne kaha, kya aap ne dekha, jab hum us patthar ke paas thay to mein machhli ko bhul gaya. Aur mujh ko shaitan ne bhula diya ke mein us ka zikr karta. Aur machhli ajib tariqe se nikal kar dariya mein chali gai.⁶⁴ Musa ne kaha, isi mauqa ki to hamein talash thi. Pas donon apne qadmon ke nishan dekh te huve wapas laute.⁶⁵ To unhon ne wahan hamaray bandon mein se aek bande ko paya jis ko hum ne apne paas se rehmat di thi aur jis ko apne paas se aek ilm sikhaya tha.

⁶⁶. Musa ne us se kaha, kya mein aap ke sath reh sakta hun, ta ke aap mujhe us ilm mein se sikha dein jo aap ko sikhaya gaya hai.⁶⁷ Us ne kaha ke tum mere sath sabr nahin kar sakte.⁶⁸ Aur tum us cheez par kaise sabr kar sakte ho jo tumhari waqfiyat ke daire se bahar hai.⁶⁹ Musa ne kaha, In sha Allah, aap mujh ko sabr karne wala payeinge aur mein kisi baat mein aap ki nafarmani nahin karunga.⁷⁰ Us ne kaha ke agar tum mere sath chalte ho to mujh se koi baat na puchna jab tak ke main khud tum se us ka zikr na karun.

⁷¹. Phir donon chale. Yahan tak ke jab woh kashti mein sawar huve to us shakhs ne kashti mein chhed kar diya. Musa ne kaha, kya aap ne is kashti mein is liye chhed kiya hai ke kashti walon ko gharq kar dein. Yeh to aap ne badi sakht cheez kar dali.⁷² Us ne kaha, main ne tum se nahin kaha tha ke tum mere sath sabr nahin kar sakte.

⁷³. Musa ne kaha, meri bhul par mujh ko na pakdo aur mere maamla mein sakhti se kaam na lijiye.⁷⁴ Phir woh donon chale, yahan tak ke woh aek ladke se mile to us shakhs ne us ko maar dala. Musa ne kaha, kya aap ne aek masum jaan ko maar dala. Halanke us ne kisi ka khun nahin kiya tha. Yeh to aap ne aek na maqul baat ki.

⁷⁵. Us shakhs ne kaha ke kya main ne tum se nahin kaha tha ke tum mere sath sabr nahin kar sakte.⁷⁶ Musa ne kaha ke is ke baad agar mein aap se kisi cheez ke mutaalliq puchhun to aap mujh ko sath na rakhein. Aap meri taraf se uzr ki had ko pahunch gaye.

⁷⁷. Phir donon chale, yahan tak ke jab woh aek basti walon ke paas pahunche to wahan ke logon se khane ko manga. Unhon ne un ki mehman nawazi se inkar kiya. Phir un ko wahan aek diwar mili jo gira chahti thi to us ne us ko sidha kar diya. Musa ne kaha agar aap chahte to us par kuch ujrat le lete.⁷⁸ Us ne kaha ke ab yeh mere aur tumharay darmiyan judai hai. main tum ko un cheezon ki haqiqat bataunga jin par tum sabr nahin kar sake.

⁷⁹. Kashti ka mu`amala yeh hai ke woh chand miskinon ki thi jo dariya mein mehnat karte thay, to mein ne chaha ke us ko aibdar kar dun, aur un ke aage aek badshah tha jo har kashti ko zabardasti chhin kar le leta tha.

⁸⁰. Aur ladke ka maamla yeh hai ke us ke maa baap imandar thay. Hum ko andesha huva ke woh bada ho kar apni sarkashi aur kufr se un ko tang karega.⁸¹ Pas hum ne chaha ke un ka Rab un ko us ki jagah aisi aulad de jo pakizgi mein us se behtar ho aur shafqat karne wali ho.

⁸². Aur diwar ka maamla yeh hai ke woh shahr ke do yatim ladkon ki thi. Aur is diwar ke niche un ka aek khazana dafn tha aur un ka baap aek nek admi tha, pas tumharay Rab ne chaha ke woh donon apni jawani ki umr ko pahunchein aur apna khazana nikalein. Yeh tumharay Rab ki rehmat se huva. Aur main ne is ko apni raye se

nahin kiya. Yeh hai haqiqat un baton ki jin par tum sabr nahin kar sake.

^{83.} Aur woh tum se Zulqarnain ka haal puchte hain. Kaho ke main us ka kuch haal tumharay samne bayan karunga.^{84.} Hum ne us ko zameen mein ikhtiyar diya tha. Aur hum ne us ko har tarah ke asbab muhayya kiye thay.

^{85.} Phir Zulqarnain aek raah ke piche chala.^{86.} Yahan tak ke woh suraj ke ghurub hone ke maqam tak pahunch gaya. Us ne suraj ko dekha ke woh aek kale pani mein doob raha hai aur wahan us ko aek qaum mili. Hum ne kaha ke aye Zulqarnain, tum chaho to un ko saza do aur chaho to un ke sath achcha suluk karo.^{87.} Us ne kaha ke jo un mein se zulm karega, hum us ko saza deinge. Phir woh apne Rab ke paas pahunchay jayega, phir woh us ko sakht saza dega.^{88.} Aur jo shakhs iman layega aur nek amal karega us ke liye achchi jaza hai aur hum bhi us ke sath asan maamla kareinge.

^{89.} Phir woh aek raah par chala.^{90.} Yahan tak ke jab woh suraj nikal ne ki jagah pahuncha to us ne suraj ko aek aisi qaum par tulu hote huve paya jin ke liye hum ne aftar ke upar koi aad nahin rakhi thi.^{91.} Yeh isi tarah hai. Aur hum Zulqarnain ke ahwal se bakhabar hain.

^{92.} Phir woh aek raah par chala.^{93.} Yahan tak ke jab woh do pahadon ke darmiyan pahuncha to un ke paas us ne aek qaum ko paya jo koi baat samajh nahin pati thi.^{94.} Unhon ne kaha ke aye Zulqarnain, Yajuj aur Majuj hamaray mulk mein fasad phailate hain to kya hum tum ko koi mahsul us ke liye muqarrar kar dein ke tum hamaray aur un ke darmiyan koi rok bana do.

^{95.} Zulqarnain ne jawab diya ke jo kuch mere Rab ne mujhe diya hai woh bahut hai. Tum mehnat se meri madad karo. Main tumharay aur un ke darmiyan aek diwar bana dunga.^{96.} Tum lohe ke takhte lakar mujhe do. Yahan tak ke jab us ne donon ke darmiyan ka khala bhar diya to logon se kaha ke aag dehkao, yahan tak ke jab

us ko aag kar diya to kaha ke lao ab main is par pighla huva taanba daldun.⁹⁷ Pas Yajuj aur Majuj na us par chadh sakte thay aur na woh us mein surakh kar sakte thay.⁹⁸ Zulqarnain ne kaha ke yeh mere Rab ki rehmat hai, phir jab mere Rab ka wada ayega to woh us ko dhaa kar barabar karega aur mere Rab ka wada sachcha hai.

⁹⁹. Aur is din hum logon ko chhod deinge. Woh maujon ki tarah aek dosray mein ghuseinge. Aur sur phunka jayega. Phir hum sab ko aek sath jama kareinge.¹⁰⁰ Aur us din hum jahannam ko munkiron ke samne layeinge.¹⁰¹ Jin ki ankhon par hamari yad dahani se parda pada raha aur woh kuch sunne ke liye tayyar nahin thay.

¹⁰². Kya inkar karne walay yeh samajhte hain ke woh mere siwa mere bando ko apna karsaz bana sakeinge. Hum ne munkiron ki mehmani ke liye jahannam tayyar kar raki hai.

¹⁰³. Kaho, kya mein tum ko bata dun ke apne amaal ke aitbaar se sab se zyada ghate mian kon log hain.¹⁰⁴ Woh log jin ki koshish dunya ki zindagi mein akarat ho gai aur woh samajhte rahe ke woh bahut achcha kaam kar rahe hain.¹⁰⁵ Yahi log hain jinhon ne apne Rab ki nishaniyon ka aur us se milne ka inkar kiya. Pas un ka kya huva barbad ho gaya. Phir qiyamat ke din hum un ko koi wazan na deinge.¹⁰⁶ Jahannam un ka badla hai. Is liye ke unhon ne inkar kiya aur meri nishaniyon aur mere Rasulon ka mazaq udaya.

¹⁰⁷. Beshak Jannati log iman laye aur unhon ne nek amal kiya un ke liye Firdaus ke baghon ki mehmani hai.¹⁰⁸ Us mein woh hamesha raheinge. Woh wahan se kabhi nikalna na chaheinge.

¹⁰⁹. Kaho ke agar samandar mere Rab ki nishaniyon ko likhne ke liye raushnai ho jaye to samandar khatm ho jayega is se pehlay ke mere Rab ki batein khatm hon, agarche hum us ke sath usi ke manind aur samandar mila dein.

¹¹⁰. Kaho ke mein tumhari hi tarah aek admi hun. Mujh par wahi aati hai ke tumhara mabood sirf aek hi mabood hai. Pas jis ko apne

Rab se milne ki ummid ho, us ko chahiye ke nek amal kare aur apne Rab ki ibadat mein kisi ko sharik na thahraye.

19. SURAH MARYAM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Kaaf ha ya ain saad.*

². Yeh us rehmat ka zikr hai jo tere Rab ne apne bande Zakariyya par ki.³ Jab us ne apne Rab ko chhupi awaz se pukara. ⁴ Zakariyya ne kaha, “Aye mere Rab, meri haddiyen kamzor hogai hain. Aur sar mein balon ki safedi phail gai hai. Aur aye mere Rab, tujh se mang kar mein kabhi mehrum nahin raha.⁵ Aur main apne baad rishte daron ki taraf se andesha rakhta hun. Aur meri biwi banjh hai, pas mujh ko apne paas se aek waris de.⁶ Jo meri jagah le aur Aal-e-Yaqub ki bhi. Aur aye mere Rab us ko apna pasandidah bana.⁷ Aye Zakariyya, hum tum ko aek ladke ki basharat dete hain jis ka naam Yahya hoga. Hum ne us se pehlay us naam ka koi admi nahin banaya.⁸ Us ne kaha, “Aye mere Rab, mere yahan ladka kaise hoga jab ke meri biwi banjh hai. Aur mein budhaye ke intehai darja ko pahunch chuka hun.

⁹. Jawab mila ke aisa hi hoga. Tera Rab farmata hai ke yeh mere liye aasan hai. Main ne us se pehlay tum ko paida kiya, halanke tum kuch bhi nahin thay.¹⁰ Zakariyya ne kaha ke aye mere Rab, mere liye koi nishani muqarrar karde. Farmaya ke tumhari nishani yeh hai ke tum teen shab-o-roz logon se baat nahin kar sakoge halanke tum tandurust hoge.¹¹ Phir Zakariyya mehrab-e-ibadat se nikal kar logon ke paas aya aur un se ishare se kaha ke tum subah-o-sham Khuda ki paki bayan karo.

¹². Aye Yahya, kitaab ko mazbuti se pakdo. Aur hum ne us ko bachpan hi mein deen ki samajh ata ki.¹³ Aur apni taraf se us ko

narm dili aur pakizgi ata ki.¹⁴ Aur woh parhezgar aur apne walidain ka khidmat guzar tha. Aur woh sarkash aur nafarman na tha.¹⁵ Aur us par salamati hai jis din woh paida huva aur jis din woh marega aur jis din woh zinda kar ke uthaya jayega.

¹⁶ Aur kitaab mein Maryam ka zikr karo jab woh apne logon se alag ho kar sharqi makan mein chali gai.¹⁷ Phir us ne apne aap ko un se parde mein kar liya phir hum ne us ke paas apna farishta bheja jo us ke samne aek pura admi ban kar zahir huva.¹⁸ Maryam ne kaha, main tujh se Khuda-e-Rahman ki panah mangti hun agar tu Khuda se darne wala hai.¹⁹ Us ne kaha, main tumharay Rab ka bheja huva hun, ta ke tum ko aek pakiza ladka dun.²⁰ Maryam ne kaha, mere yahan kaise ladka hoga, jab ke mujh ko kisi admi ne nahin chhuva aur na main badkar hun.²¹ Farishte ne kaha ke aisa hi hoga. Tera Rab farmata hai ke yeh mere liye aasan hai. Aur ta ke hum us ko logon ke liye nishani bana dein aur apni janib se aek rehmat. Aur yeh aek tay shuda baat hai.

²² Pas Maryam ne us ka hamal utha liya aur woh us ko le kar aek dour ki jagah chali gai.²³ Phir dard - e - zah us ko khajur ke darakht ki taraf le gaya. Us ne kaha, kash main is se pehlay mar jati aur bhuli bisri cheez ho jati.

²⁴ Phir Maryam ko us ne us ke niche se awaz di ke ghamgin na ho. Tere Rab ne tere niche aek chashma jari kar diya hai.²⁵ Aur tum khajur ke tane ko apni taraf hilao. Is se tumharay upar pakki khajurein gireingi.²⁶ Phir khao aur piyo aur ankhein thandi karo. Phir agar tum koi admi dekho to us se kaho ke main ne Rahman ka roza maan rakha hai to aaj main kisi insan se nahin bolungi.

²⁷ Phir woh us ko goad mein liye huve apni qaum ke paas aai. Logon ne kaha, aye Maryam, tum ne bada tufan kar dala.²⁸ Aye Harun ki bahan, na tumhara baap koi bura admi tha aur na tumhari maa badkar thi.

²⁹. Phir Maryam ne us ki taraf ishara kiya. Logon ne kaha, hum us se kaise baat karein jo ke goad mein bachcha hai.³⁰ Bachcha bola, main Allah ka banda hun. Us ne mujhe kitaab di aur mujhe nabi banaya.³¹ Aur main jahan kahin bhi hun us ne mujhe barkat wala banaya hai. Aur us ne mujhe namaz aur zakat ki takid ki hai jab tak main zinda rahun.³² Aur mujh ko meri maa ka khidmat guzar banaya hai. Aur mujhe sarkash, bad bakht nahin banaya hai.³³ Aur mujh par salamati hai jis din main paida huva aur jis din main marunga aur jis din main zinda kar ke uthaya jaunga.

³⁴. Yeh hai Isa ibn Maryam, sachchi baat jis mein log jhagad rahe hain.³⁵ Allah aisa nahin ke woh koi aulad banaye. Woh paak hai. Jab woh kisi kaam ka faisla karta hai to kehta hai ke ho jaa to woh ho jata hai.

³⁶. Aur beshak Allah mera Rab hai aur tumhara Rab bhi, pas tum usi ki ibadat karo, yahi sidha rasta hai.³⁷ Phir un ke firqon ne baham ikhtilaf kiya. Pas inkar karne walon ke liye aek bade din ke aane se kharabi hai.³⁸ Jis din ye log hamaray paas ayeinge. Woh khub sunte aur khub dekhte honge, magar aaj ye zalim khuli huvi gumrahi mein hain.

³⁹. Aur un logon ko us hasrat ke din se dara do jab maamle ka faisla kar diya jayega, aur woh ghaflat mein hain. Aur woh iman nahin la rahe hain.⁴⁰ Beshak hum hi zameen aur zameen ke rehne walon ke waris honge aur log hamari hi taraf lautaye jayeinge.

⁴¹. Aur kitaab mein Ibrahim ka zikr karo. Beshak woh sachcha tha aur Nabi tha.⁴² Jab us ne apne baap se kaha ke aye mere baap, aisi cheez ki ibadat kyun karte ho jo na sune aur na dekhe, aur na tumharay kuch kaam aa sake.⁴³ Aye mere baap, mere paas aisa ilm aya hai jo tumharay paas nahin hai to tum mere kehne par chalo. Main tum ko sidha rasta dikhaunga.⁴⁴ Aye mere baap, shaitan ki ibadat na kar, be shak shaitan Khuda e Rahman ki nafarmani karne wala hai.⁴⁵ Aye mere baap, mujh ko dar hai ke tum ko Khuda e

Rahman ka koi azaab pakad le aur tum shaitan ke sathi ban kar reh jao.

⁴⁶ Baap ne kaha ke aye Ibrahim, kya tum mere maboodon se phir gaye ho. Agar tum baaz na aaye to main tum ko sangsar kar dunga. Aur tum mujh se hamesha ke liye dour ho jao.⁴⁷ Ibrahim ne kaha, tum par salamati ho. Main apne Rab se tumharay liye bakshish ki dua karunga, beshak woh mujh par mehrban hai.⁴⁸ Aur main tum logon ko chhodta hun aur un ko bhi jinhein tum Allah ke siwa pukarte ho. Aur main apne Rab hi ko pukarunga. Ummid hai ke main apne Rab ko pukar kar mehrum nahin rahunga.

⁴⁹ Pas jab woh logon se juda huva. Aur un se jin ko woh Allah ke siwa pujte thay to hum ne us ko Ishaq aur Yaqub ata kiye aur hum ne un mein se har aek ko Nabi banaya.⁵⁰ Aur un ko apni rehmat ka hissa diya aur hum ne un ka naam nek aur buland kiya.

⁵¹ Aur kitaab mein Musa ka zikr karo. Beshak woh chuna huva tha aur Rasul Nabi tha.⁵² Aur hum ne us ko Koh - e - Tur ke dahini janib se pukara aur us ko hum ne raaz ki batein karne ke liye qarib kiya.⁵³ Aur apni rehmat se hum ne us ke bhai Harun ko Nabi bana kar us ko diya.

⁵⁴ Aur kitaab mein Ismal ka zikr karo. Woh wada ka sachcha tha aur Rasul Nabi tha.⁵⁵ Woh apne logon ko namaz aur zakat ka hukum deta tha. Aur apne Rab ke nazdik pasandidah tha.⁵⁶ Aur kitab mein Idris ka zikr karo. Beshak woh sachcha tha aur Nabi tha.⁵⁷ Aur hum ne us ko buland rutba tak pahunchaya.

⁵⁸ Yeh woh log hain jin par Allah ne paighambaron mein se apna fazl farmaya. Adam ki aulad mein se aur un logon mein se jin ko hum ne Nuh ke sath sawar kiya tha. Aur Ibrahim aur Israil ki nasl se aur un logon mein se jin ko hum ne hidayat bakshi aur un ko maqbul banaya. Jab un ko Khuda-e-Rahman ki ayatein sunai gai to woh sajda karte huve aur rote huve gir pade.

⁵⁹. Phir un ke baad aise nakhalaf janashin huve jinhon ne namaz ko kho diya aur woh khwahishon ke piche pad gaye. Pas anqarib woh apni kharabi ko dekheinge.⁶⁰ Albatta jis ne tauba ki aur iman laya aur nek kaam kiya to yahi log jannat mein dakhil honge aur un ki zara bhi haq talafi nahin ki jayegi.

⁶¹. Un ke liye hamesha rehne walay bagh hain jin ka Rahman ne apne bandon Se ghaibana wada kar rakha hai. Aur yeh wada pura ho kar rehna hai.⁶² Is mein woh log koi fuzul baat nahin suneinge bajuz salam ke. Aur is mein un ka rozi subah - o - sham mile ga.⁶³ Yeh woh jannat hai jiska waris hum apne bandon mein se un ko banayeinge jo Khuda se darne walay hain.

⁶⁴. Aur hum (malayka) nahin utarte magar tumharay Rab ke hukum se. Usi ka hai jo hamaray aage hai aur jo hamaray piche hai aur jo us ke bich mein hai. Aur tumhara Rab bhulne wala nahin.⁶⁵ Woh Rab hai aasmanon ka aur zameen ka aur jo un ke bich mein hai, pas tum usi ki ibadat karo aur us ki ibadat par qaim raho. Kya tum us ka koi hum sifat jante ho.

⁶⁶. Aur insan kehta hai, kya jab main mar jaunga to phir zinda kar ke nikala jaunga.⁶⁷ Kya insan ko yad nahin aata ke hum ne us ko us se pehlay paida kiya aur woh kuch bhi nahin tha.⁶⁸ Pas tere Rab ki qasam, hum un ko jama kareinge aur shayatin ko bhi, phir un ko jahannam ke gird is tarah hazir kareinge ke woh ghutnon ke bal gire honge.

⁶⁹. Phir hum har giroh mein se un logon ko juda kareinge jo Rahman ke muqable mein sab se zyada sarkash bane huve thay.⁷⁰ Phir hum aise logon ko khoub jante hain jo jahannam mein dakhil hone ke zyada mustahiq hain.⁷¹ Aur tum mein se koi nahin jis ka is par se guzar na ho, yeh tere Rab ke upar lazim hai jo pura ho kar rahega.⁷² Phir hum un logon ko bcha liengy jo darte thay aur zalimon ko is mein gira huva chhod deinge.

^{73.} Aur jab un ko hamari khuli khuli ayatein sunayi jati hain to inkar karne walay iman lane walon se kehte hain ke donon girohon mein se kaun behtar halat mein hai aur kis ki majlis zyada achchi hai.^{74.} Aur un se pehlay hum ne kitni hi qaumein halak kardi jin se zyada asbab wali aur un se zyada shan wali thi.

^{75.} Kaho ke jo shakhs gumrahi mein hota hai to Rahman us ko dhil diya karta hai, yahan tak ke jab woh dekh leinge us cheez ko jis ka un se wada kiya ja raha hai, azaab ya qiyamat, to un ko maalum ho jayega ke kis ka haal bura hai aur kis ka jaththa kamzor.

^{76.} Aur Allah hidayat pakadne walon ki hidayat mein izafa karta hai, aur baqi rehne wali nekiyan tumharay Rab ke nazdik ajr ke aitbaar se behtar hain aur anjam ke aitbaar se bhi behter.

^{77.} Kya tum ne us ko dekha jis ne hamari ayaton ka inkar kiya aur kaha ke mujh ko maal aur aulad mil kar raheinge.^{78.} Kya us ne ghaib mein jhank kar dekha hai ya us ne Allah se koi ahad le liya hai.^{79.} Hargiz nahin, jo kuch woh kehta hai us ko hum likh leinge aur us ki saza mein izafa kareinge.^{80.} Aur jin cheezon ka woh muddai hai, us ke waris hum banayeinge aur woh hamaray paas akela aayega.

^{81.} Aur unhon ne Allah ke siwa mabood banaye hain ta ke woh un ke liye madadgar banein.^{82.} Hargiz nahin, woh un ki ibadat ka inkar kareinge aur un ke mukhalif ban jayeinge.

^{83.} Kya tum ne nahin dekha ke hum ne munkiron par shayatin ko chhod diya hai, woh un ko khub ubhaar rahe hain.^{84.} Pas tum un ke liye jaldi na karo. Hum un ki ginti puri kar rahe hain.^{85.} Jis din hum darne walon ko Rahman ki taraf mehman bana kar jama kareinge.^{86.} Aur mujrimon ko jahannam ki taraf pyasa hankeinge.^{87.} Kisi ko shafaat ka ikhtiyar na hoga, magar us ko jis ne Rahman ke paas se ijazat li ho.

^{88.} Aur yeh log kehte hain ke Rahman ne kisi ko beta banaya hai.^{89.} Yeh tum ne badi sangeen baat kahi hai.^{90.} Qarib hai ke is se asman phat padein aur zameen tukde ho jaye aur pahad tut kar gir

padein.⁹¹ Is par ke log Rahman ki taraf aulad ki nisbat karte hain.

⁹² Halanke Rahman ki yeh shan nahin ke woh aulad ikhtiyar kare.

⁹³ Aasmanon aur zameen mein koi nahin jo Rahman ka banda ho kar na aaye.⁹⁴ Us ke paas un ka shumar hai aur us ne un ko achchi tarah gin rakha hai.⁹⁵ Aur un mein se har aek qiyamat ke din us ke samne akela ayega.⁹⁶ Albatta jo log iman laye aur jinhon ne nek amal kiye, un ke liye Khuda mohabbat paida karega.

⁹⁷ Pas hum ne is Qur'an ko tumhari zaban mein is liye aasan kar diya hai ke tum muttaqiyon ko khush khabari suna do. Aur hutdharm logon ko dara do.⁹⁸ Aur un se pehlay hum kitni hi qaumon ko halak kar chuke hain. Kya tum un mein se kisi ko dekhte ho ya un ki koi aahat sunte ho.

20. SURAH TA HA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ *Taha.*

² Hum ne Qur'an tum par is liye nahin utara ke tum musibat mein pad jao.³ Balke aise shakhs ki nasihat ke liye jo darta ho.⁴ Yeh us ki taraf se utara gaya hai jis ne zameen ko aur unche aasmanon ko paida kiya hai.⁵ Woh rehmat wala hai, arsh par qaim hai.⁶ Usi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai aur jo un donon ke darmiyan hai aur jo kuch zameen ke niche hai.

⁷ Aur tum chahe apni baat pukar kar kaho, woh chupke se kahi huvi baat ko janta hai. Aur us se zyada khafi baat ko bhi.⁸ Woh Allah hai. Us ke siwa koi mabood nahin. Tamam achche naam usi ke hain.

⁹ Aur kya tum ko Musa ki baat pahunchi hai.¹⁰ Jab ke us ne aek aag dekhi to apne ghar walon se kaha ke thahro, main ne aek aag

dekhi hai, shayad main us mein se tumharay liye aek angarah laaun ya us aag par mujhe rasta ka pata mil jaye.

¹¹. Phir jab woh us ke paas pahuncha to awaz di gai ke aye Musa!

¹². Main hi tumhara Rab hun, pas tum apne jute utar do, kyun ke tum Tuwa ki muqaddas wadi mein ho.¹³. Aur main ne tum ko chun liya hai. Pas jo wahi ki ja rahi hai us ko suno.¹⁴. Main hi Allah hun. Mere siwa koi mabood nahin. Pas tum meri hi ibadat karo aur meri yad ke liye namaz qaim karo.¹⁵. Beshak qiyamat aane wali hai. Main us ko chhupana chahta hun, ta ke har shakhs ko us ke kiye ka badla mile.¹⁶. Pas us se tum ko woh shakhs ghafil na kare jo us par iman nahin rakhta aur apni khwahishon par chalta hai ke tum halak ho jao.

¹⁷. Aur yeh tumharay hath mein kya hai aye Musa.¹⁸. Us ne kaha, yeh meri lathi hai. Main is par tek lagata hun aur is se apni bakriyon ke liye patte jhadta hun. Is mein mere liye dosray kaam bhi hain.¹⁹. Farmaya ke aye Musa, is ko zameen par daldo.²⁰. Us ne is ko dal diya to yakayak woh daudta huva sanp ban gaya.²¹. Farmaya ke is ko pakad lo aur mat daro, hum phir is ko us ki pehli halat par lauta deinge.

²². Aur tum apna hath apni baghal se mila lo, woh chamakta huva niklega baghair kisi aib ke. Yeh dusri nishani hai.²³. ta ke hum apni badi nishaniyon mein se baaz nishaniyan tumhein dikhayein.²⁴. Tum Fir'aun ke paas jao. Woh had se nikal gaya hai.

²⁵. Musa ne kaha ke aye mere Rab, mere sine ko mere liye kholde.²⁶. Aur mere kaam ko mere liye aasan karde.²⁷. Aur meri zaban ki girah kholde.²⁸. ta ke log meri baat samjhein.²⁹. Aur mere khandan se mere liye aek muawin muqarrar karde.³⁰. Harun ko jo mera bhai hai.³¹. Us ke zariye se meri kamar ko mazbut karde.³². Aur us ko mere kaam mein sharik karde.³³. ta ke hum donon kasrat se teri paki bayan karein.³⁴. Aur kasrat se tera charcha karein.³⁵. Beshak tu

hum ko dekh raha hai.³⁶ Farmaya ke de diya gaya tum ko aye Musa tumhara sawal.

³⁷. Aur hum ne tumharay upar aek bar aur ehsan kiya hai.³⁸ Jab ke hum ne tumhari maa ki taraf wahi ki jo wahi ki ja rahi hai.³⁹ Ke is ko sanduq mein rakho, phir is ko dariya mein daldo, phir dariya is ko kinare par dal de. Us ko aek shakhs utha lega jo mera bhi dushman hai aur us ka bhi dushman hai. Aur main ne apni taraf se tum par aek mohabbat daldi. Aur ta ke tum meri nigrani mein parwarish pao.

⁴⁰. Jab ke tumhari bahan chalti huvi aai, phir woh kehne lagi, kya main tum logon ko is ka pata dun jo is bachche ki parwarish achche tariqe se kare. Pas hum ne tum ko tumhari maa ki taraf lauta diya, ta ke is ki ankh thandi ho aur is ko gham na rahe. Aur tum ne aek shakhs ko qatl kiya phir, hum ne tum ko is gham se najat di. Aur hum ne tum ko khub jancha. Phir tum kayi sal Madyan walon mein rahe. Phir tum aek andaza par aa gaye, aye Musa!

⁴¹. Aur main ne tum ko apne liye muntakhab kiya.⁴² Jao tum aur tumharay bhai meri nishaniyon ke sath. Aur tum donon meri yad mein susti na karna.⁴³ Tum donon Fir'aun ke paas jao ke woh sarkash ho gaya hai.⁴⁴ Pas us se narmi ke sath baat karna, shayad woh nasihat qubul kare ya dar jaye.

⁴⁵. Donon ne kaha ke aye hamaray Rab, hum ko andesha hai ke woh hum par zyadati kare ya sarkashi karne lage.⁴⁶ Farmaya ke tum andesha na karo. Main tum donon ke sath hun, sun raha hun aur dekh raha hun.⁴⁷ Pas tum us ke paas jao aur kaho ke hum donon tere Rab ke bheje huve hain, pas tu bani Israil ko hamaray sath jane de. Aur un ko na sata. Hum tere Rab ke paas se aek nishani bhi laye hain. Aur salamati us shakhs ke liye hai jo hidayat ki pairavi kare.

⁴⁸. Hum par ye wahi ki gai hai ke us shakhs par azaab hoga jo jhutlaye aur aeraz kare.

⁴⁹. Phir Fir'aun ne kaha, tum donon ka Rab kaun hai, aye Musa.

⁵⁰. Musa ne kaha, hamara Rab woh hai jis ne har cheez ko us ki surat

ata ki, phir rehnumai farmai.⁵¹ Fir'aun ne kaha, phir agli qaumon ka kya haal hai.⁵² Musa ne kaha, is ka ilm mere Rab ke paas aek daftar mein hai. Mera Rab na ghalti karta hai aur na bhulta hai.

⁵³. Wohi hai jis ne tumharay liye zameen ka farsh banaya. Aur us mein tumharay liye rahein nikali aur aasman se pani utara. Phir hum ne us ke zariye se mukhtalif qism ki nabatat paida ki.⁵⁴ Khao aur apne maweshiyon ko charao. Is ke andar ahl-e-aql ke liye nishaniyan hain.⁵⁵ Isi se hum ne tum ko paida kiya hai aur isi mein hum tum ko lautayeinge aur isi se hum tum ko dobara nikaleinge.

⁵⁶. Aur hum ne Fir'aun ko apni sab nishaniyan dikhai, to us ne jhutlaya aur inkar kiya.⁵⁷ Us ne kaha ke aye Musa, kya tum is liye hamaray paas aaye ho ke apne jadu se hum ko hamaray mulk se nikal do.⁵⁸ To hum tumharay muqabla mein aisa hi jadu layeinge. Pas tum hamaray aur apne darmiyan aek wada muqarrar karo, na hum is ke khilaf karein aur na tum. Yeh muqabla aek hamwar maidan mein hoga.

⁵⁹. Musa ne kaha, tumharay liye wada ka din mele wala din hai aur yeh ke log din chadhte tak jama kiye jayein.⁶⁰ Fir'aun wahan se hata, phir apne sare dao jama kiye, us ke baad woh muqable par aya.⁶¹ Musa ne kaha ke tumhara bura ho, Allah par jhut na bandho ke woh tum ko kisi afat se gharat karde. Aur jis ne khuda par jhut banda woh na kam huva.

⁶². Phir unhon ne apne maamala mein ikhtilaf kiya. Aur unhon ne chupke chupke baham mashwara kiya.⁶³ Unhon ne kaha ye donon yaqinan jadugar hain, woh chahate hain ke apne jadu ke zor se tum ko tumharay mulk se nikal dein aur tumharay umda tariqe ka khatma kar dein.⁶⁴ Pas tum apni tadbirein ikattha karo. Phir muttahid ho kar aao aur wohi jit gaya jo aaj ghalib raha.

⁶⁵. Unhon ne kaha ke aye Musa, ya to tum dalo ya hum pehlay dalne walay bani.⁶⁶ Musa ne kaha ke tum hi pehlay dalo, to yakayak un ki rasiyan aur un ki lathiyon un ke jadu ke zor se us ko is tarah

dikhai dein goya ki woh daud rahi hain.⁶⁷ Pas Musa apne dil mein kuch dar gaya.⁶⁸ Hum ne kaha ke tum daro nahin, tum hi ghalib rahoge.⁶⁹ Aur jo tumharay dahine hath mein hai us ko daldo, woh us ko nigal jayega jo unhon ne banaya hai. Yeh jo kuch unhon ne banaya hai ye jadugar ka fareb hai. Aur jadugar kabhi kamyab nahin hota, khwah woh kaise aaye.⁷⁰ Pas jadugar sajda mein gir pade. Unhon ne kaha ke hum Harun aur Musa ke Rab par iman laye.

⁷¹ Fir'aun ne kaha ke tum ne us ko maan liya is se pehlay ke main tum ko ijazat deta. Wohi tumhara bada hai jis ne tum ko jadu sikhaya hai. To ab main tumharay hath aur paon mukhalif samton se katwaunga. Aur main tum ko khajur ke tanon par suli dunga. Aur tum jaan lo ge ke hum mein se kis ka azaab zyada sakht hai aur zyada der tak rehne wala hai.

⁷² Jadugaron ne kaha ke hum tujh ko hargiz un dalail par tarjih nahin deinge jo hamaray paas aaye hain. Aur us zaat par jis ne hum ko paida kiya hai, pas tujh ko jo kuch karna hai us ko kar dal. Tum jo kuch kar sakte ho, isi dunya ki zindagi ka kar sakte ho.⁷³ Hum apne Rab par iman laye ta ke woh hamaray gunahon ko baksh de aur us jadu ko bhi jis par tum ne hamein majbur kiya. Aur Allah behtar hai aur baqi rehne wala hai.

⁷⁴ Beshak jo shakhs mujrim ban kar apne Rab ke samne hazir hoga to us ke liye jahannam hai, us mein woh na marega aur na jiyega.⁷⁵ Aur jo shakhs apne Rab ke paas momin ho kar ayega jis ne nek amal kiye hon, to aise logon ke liye bade unche darje hain.⁷⁶ Un ke liye hamesha rehne walay bagh hain jin ke niche nehrein jari hongy. Woh un mein hamesha raheinge. Aur yeh badla hai us shakhs ka jo pakizgi ikhtiyar kare.

⁷⁷ Aur hum ne Musa ko wahi ki ke raat ke waqt mere bandon ko lekar niklo. Phir un ke liye samandar mein sukha rasta bana lo, tum na taaqub se daro aur na kisi aur cheez se daro.⁷⁸ Phir Fir'aun ne apne lashkaron ke sath un ka picha kiya phir un ko samandar ke

pani ne dhanp liya, jaisa ke dhanp liya.⁷⁹ Aur Fir'aun ne apni qaum ko gumrah kiya aur us ko sahih raah na dikhai.

⁸⁰ Aye bani Israil, hum ne tum ko tumharay dushman se najat di aur tum se Tur ke dayein janib wada thahraya. Aur hum ne tumharay upar Mann-o-Salwa utara.⁸¹ Khao hamari di huvi paak rozi aur us mein sarkashi na karo ke tumharay upar mera ghazab nazil ho. Aur jis par mera ghazab utra woh tabah huva.⁸² Albatta jo tauba kare aur iman laye aur nek amal kare aur sidhi raah par rahe to us ke liye main bahut zyada bakhshne wala hun.

⁸³ Aur aye Musa, apni qaum ko chhod kar jald aane par tum ko kis cheez ne ubhara.⁸⁴ Musa ne kaha, woh log bhi mere piche hi hain. Aur main, aye mere Rab, teri taraf jald aa gaya ta ke tu razi ho.⁸⁵ Farmaya, to hum ne tumhari qaum ko tumharay baad aek fitna mein dal diya. Aur Samri ne us ko gumrah kar diya.

⁸⁶ Phir Musa apni qaum ki taraf ghussa aur ranj mein bhare huve laute. Unhon ne kaha ke aye meri qaum, kya tum se tumharay Rab ne aek achcha wada nahin kiya tha. Kya tum par zyada zamanah guzar gaya. Ya tum ne chaha ke tumharay upar tumharay Rab ka ghazab nazil ho, is liye tum ne mujh se wada khilafi ki.

⁸⁷ Unhon ne kaha ke hum ne apne ikhtiyar se aap ke sath wada khilafi nahin ki, balke qaum ke zewarat ka bojh hum se uthwaya gaya tha to hum ne is ko phenk diya. Phir is tarah Samri ne dhaal liya.⁸⁸ Pas us ne un ke liye aek bachda baramad kar diya. aek murat jis se bail ki si awaz nikalti thi. Phir us ne kaha ke yeh tumhara mabood hai aur Musa ka mabood bhi, Musa use bhul gaye.⁸⁹ Kya woh dekhte na thay ke na woh kisi baat ka jawab deta hai aur na koi nafa ya nuqsan pahuncha sakta hai.

⁹⁰ Aur Harun ne un se pehlay hi kaha tha ke aye meri qaum, tum is bachde ke zariye se bhatak gaye ho aur tumhara Rab to Rahman hai. Pas meri pairavi karo aur meri baat mano.⁹¹ Unhon ne kaha ke

hum to usi ki parastish mein lage raheinge jab tak ke Musa hamaray paas laut na aye.

^{92.} Musa ne kaha ke aye Harun, jab tu ne dekha ke woh behak gaye hain to tum ko kis cheez ne roka ke tum meri pairavi karo.

^{93.} Kya tum ne mere kehne ke khilaf kiya. ^{94.} Harun ne kaha ke aye meri maa ke bete, tum meri dadhi na pakdo aur na mera sar. Mujhe yeh dar tha ke tum kahoge ke tum ne Bani Israil ke darmiyan phut dal di aur meri baat ka lihaz na kiya.

^{95.} Musa ne kaha ke aye Samri, tumhara kya maamla hai. ^{96.} Us ne kaha ke mujh ko woh cheez nazar aai jo dosron ko nazar nahin aai to main ne Rasul ke naqsh-e-qadam se aek mutthi uthayi aur woh us mein dal di. Mere nafs ne mujh ko aisa hi samjhaya. ^{97.} Musa ne kaha ke dour ho. Ab tere liye zindagi bhar yeh hai ke tu kahe ke mujh ko na chhuna. Aur tere liye aek aur wada yeh hai jo tujh se talne wala nahin. Aur tu apne is mabood ko dekh jis par tu barabar mutakif rehta tha, hum us ko jalaeinge phir us ko dariya mein bikher kar baha deinge. ^{98.} Tumhara mabood to sirf Allah hai is ke siwa koi mabood nahin. Us ka ilm har cheez par havi hai.

^{99.} Isi tarah hum tum ko un ke ahwal sunate hain jo pehlay guzar chuke hain. Aur hum ne tum ko apne paas se aek nasihat nama diya hai. ^{100.} Jo is se aeraz karega, woh qiyamat ke din aek bhari bojh uthayega. ^{101.} Woh us mein hamesha raheinge aur yeh bojh qiyamat ke din un ke liye bahut bura hoga. ^{102.} Jis din sur mein phunk mari jayegi aur mujrimon ko us din hum us haal mein jama kareinge ke khauf se un ki ankhein neeli hongy. ^{103.} Apas mein chupke chupke kehte hongy ke tum sirf das din rahe ho. ^{104.} Hum khub jante hain jo kuch woh kaheinge. Jab ke us ka sab se zyada waqif kar kahega ke tum sirf aek din thahre.

^{105.} Aur log tum se pahadon ki babat puchte hain. Kaho ke mera Rab un ko utha kar bikher dega. ^{106.} Phir zameen ko saaf maidan bana kar chhod dega. ^{107.} Tum is mein na koi kaji dekhoge aur na koi

bulandi.¹⁰⁸ Us din sab pukar ne walay ke piche chal padeinge. Zara bhi koi kaji na hogi. Tamam awazein Rahman ke aage dab jayeingi. Tum aek sar sara hat ke siwa kuch na sunoge.

¹⁰⁹. Us din sifarish nafa na degi, magar aisa shakhs jis ko Rahman ne ijazat di ho aur us ke liye bolna pasand kiya ho.¹¹⁰ Woh sab ke agle aur pichle ahwal ko janta hai. Aur us ka ilm us ka ehata nahin kar sakta.¹¹¹ Aur tamam chehre us hayyu-o-qayyum ke samne jhuke honge. Aur aisa shakhs na kaam rahega jo zulm le kar aya hoga.¹¹² Aur jis ne nekiyan ki hongii aur woh iman bhi rakhta hoga to us ko na kisi zyadati ka andesha hoga aur na kisi kami ka.

¹¹³. Aur isi tarah hum ne Arabi ka Qur'an utara hai aur us mein hum ne tarah tarah se waid bayan ki hai ta ke log darein ya woh un ke dil mein kuch soch dale.¹¹⁴ Pas bartar hai Allah, badshah haqiqi. Aur tum Qur'an ke lene mein jaldi na karo jab tak us ki wahi takmil ko na pahunch jaye. Aur kaho ke aye mere Rab, mera ilm zyada karde.

¹¹⁵. Aur hum ne Adam ko is se pehlay hukum diya tha to woh bhul gaya aur hum ne us mein azam na paya.¹¹⁶ Aur jab hum ne farishton se kaha ke Adam ko sajda karo to unhon ne sajda kiya magar Iblis ke is ne inkar kiya.¹¹⁷ Phir hum ne kaha ke aye Adam, yeh bila shubah tumhara aur tumhari biwi ka dushman hai to kahin woh tum donon ko jannat se nikalwa na de, phir tum mehrum ho kar reh jao.

¹¹⁸. Yahan tumharay liye yeh hai ke tum na bhuke rahoge aur na tum nange hoge.¹¹⁹ Aur tum yahan na pyase hoge, aur na tum ko dhup lagegi.¹²⁰ Phir shaitan ne un ko behkaya. Us ne kaha ke kya mein tum ko hamesghi ka darakht bataun? Aur aisi badshahi jis mein kabhi kamzori na aaye.¹²¹ Pas un donon ne us darakht ka phal khaya to un donon ke satar aek dosray ke samne khul gaye. Aur donon apne aap ko jannat ke patton se dhank ne lage. Aur Adam ne apne Rab ke hukum ki khilaf warzi ki to bhatak gaye.¹²² Phir us ke Rab ne us ko nawaza. To us ki tauba qubul ki aur us ko hidayat di.

^{123.} Khuda ne kaha ke tum donon yahan se utro. Tum aek dosray ke dushman hoge. Phir agar tumharay paas meri taraf se hidayat aaye to jo shakhs meri hidayat ki pairavi karega, woh na gumrah hoga aur na mehrum rahega.^{124.} Aur jo shakhs meri nasihat se aeraz karega to us ke liye tangi ka jina hoga. Aur qiyamat ke din hum us ko andha uthayeinge.^{125.} Woh kahega ke aye mere Rab, tu ne mujh ko andha kyun banaya, main to ankhon wala tha.^{126.} Irshad hoga ke is tarah tumharay paas hamari nishaniyan ayein to tum ne un ka kuch khayal na kiya to isi tarah aaj tumhara kuch khayal na kiya jayega.^{127.} Aur is tarah hum badla deinge us ko jo had se guzar jaye aur apne Rab ki nishaniyon par iman na laye. Aur akhirat ka azaab bada sakht hai aur bahut baqi rehne wala.

^{128.} Kya logon ko is baat se samajh na aai ke un se pehlay hum ne kitne giroh halak kar diye. Yeh un ki bastiyon mein chalte hain. Beshak is mein ahl-e-aql ke liye badi nishaniyan hain.^{129.} Aur agar tumharay Rab ki taraf se aek baat pehlay tai na ho chuki hoti aur mohlat ki aek muddat muqarrar na hoti to zarur us ka faisla chuka diya jata.^{130.} Pas jo ye kehte hain us par sabr karo. Aur apne Rab ki hamd ke sath us ki tasbih karo, suraj nikalne se pehlay aur us ke dubne se pehlay, aur raat ke waqt bhi tasbih karo. Aur din ke kinaron par bhi, ta ke tum razi ho jao.

^{131.} Aur hargiz un cheezon ki taraf ankh utha kar bhi na dekho jo hum ne un ke kuch girohon ko un ki azmaish ke liye de rakha hai. Aur tumharay Rab ka rizq zyada behtar hai aur baqi rehne wala hai.^{132.} Aur apne logon ko namaz ka hukum do aur us ke paband raho. Hum tum se koi rizq nahin mangte. Rizq to tum ko hum deinge aur behtar anjam to taqwa hi ke liye hai.

^{133.} Aur log kehte hain ke yeh apne Rab ke paas se hamaray liye koi nishani kyun nahin late. Kya un ko agli kitaabon ki dalil nahin pahunchi.^{134.} Aur agar hum un ko is se pehlay kisi azaab se halak kardete to woh kehte ke aye hamaray Rab, tu ne hamaray paas

Rasul kyun nahin bheja ke hum zalil aur ruswa hone se pehlay teri nishaniyon ki pairavi karte.¹³⁵ Kaho ke har aek muntazir hai to tum bhi intizar karo. Ayinda tum jaan loge ke kaun sidhi raah wala hai aur kaun manzil tak pahuncha.

21. SURAH AL-ANBIYA'

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Logon ke liye un ka hisab nazdik aa pahuncha. Aur woh ghaflet mein pade huve aeraz kar rahe hain.² Un ke Rab ki taraf se jo bhi nayi nasihat un ke paas aati hai, woh us ko hansi karte huve sunte hain.³ Un ke dil ghaflet mein pade huve hain. Aur zalimon ne apas mein yeh sargoshi ki ke yeh shakhs to tumharay hi jaisa aek admi hai. Phir tum kyun ankhon dekhe us ke jadu mein phanste ho.⁴ Rasul ne kaha ke mera Rab har baat ko janta hai, khwah woh aasman mein ho ya zameen mein. Aur woh sunne wala, janne wala hai.

⁵ Balke woh kehte hain, yeh para gandah khwab hain. Balke is ko us ne ghad liya hai. Balke woh aek shayir hai. Us ko chahiye ke hamaray paas is tarah ki koi nishani laye, jis tarah ki nishaniyon ke sath pichle Rasul bheje gaye thay.⁶ Un se pehlay kisi basti ke log bhi jin ko hum ne halak kiya, iman nahin laye to kya yeh log iman layeinge.

⁷ Aur tum se pehlay bhi jis ko hum ne Rasul bana kar bheja, admiyon hi mein se bheja. Hum un ki taraf wahi bhejte thay. Pas tum ahl-e-kitaab se puch lo, agar tum nahin jante.⁸ Aur hum ne un Rasulon ko aise jism nahin diye ke woh khana na khate hon. Aur woh hamesha rehne walay nahin thay.⁹ Phir hum ne un se wada pura kiya. Pas un ko aur jis jis ko hum ne chaha, bacha liya. Aur hum ne had se guzar ne walon ko halak kar diya.

¹⁰ Hum ne tumhari taraf aek kitaab utari hai jis mein tumhari yad dahani hai, phir kya tum samajhte nahin.¹¹ Aur kitni hi zalim

bastiyan hain jin ko hum ne pees dala. Aur un ke baad dosri qaum ko uthaya.¹² Pas jab unhon ne hamara azaab aate dekha to woh us se bhagne lage.¹³ Bhago mat. Aur apne saman-e-aysh ki taraf aur apne makanon ki taraf wapas chalo, ta ke tum se pucha jaye.¹⁴ Unhon ne kaha, haye hamari kam bakhti, beshak hum log zalim thay.¹⁵ Pas woh yahi pukarte rahe. Yahan tak ke hum ne un ko aisa kar diya jaise kheti kat gai ho aur aag bujh gai ho.

¹⁶ Aur hum ne asman aur zameen ko aur jo kuch un ke darmiyan hai khel ke taur par nahin banaya.¹⁷ Agar hum koi khel banana chahte to us ko hum apne paas se banate, agar hum ko yeh karna hota.¹⁸ Balke hum haq ko batil par mareinge to woh us ka sar tod dega to woh dafatan jata rahega aur tumharay liye un baton se badi kharabi hai jo tum bayan karte ho.

¹⁹ Aur usi ke hain jo aasmanon aur zameen mein hain. Aur jo us ke paas hain woh us ki ibadat se sartabi nahin karte aur na kahili karte hain.²⁰ Woh raat din us ko yad kar te hain, woh kabhi nahin thak te.

²¹ Kya Unhon ne zameen mein se mabood thahraye hain jo kisi ko zinda karte hain.²² Agar in donon mein Allah ke siwa mabood hote to donon darham barham ho jate. Pas Allah, Arsh ka malik, un baton se paak hai jo yeh log bayan karte hain.²³ Woh jo kuch karta hai us par woh pucha nahin jayega aur un se puch hogi.

²⁴ Kya Unhon ne khuda ke siwa aur mabood banaye hain. Un se kaho ke tum apni dalil lao. Yahi baat un logon ki hai jo mere sath hain aur yahi baat un logon ki hai jo mujh se pehlay huve. Balke un mein se aksar haq ko nahin jante. Pas woh aeraz kar rahe hain.²⁵ Aur hum ne tum se pehlay koi aisa paighambar nahin bheja jis ki taraf hum ne yeh wahi na ki ho ke mere siwa koi mabood nahin, pas tum meri ibadat karo.

²⁶ Aur woh kehte hain ke Rahman ne aulad banai hai, woh us se paak hai, balke (farishte) to muazzaz bande hain.²⁷ Woh us se aage

badh kar baat nahin karte. Aur woh usi ke hukum ke mutabiq amal karte hain.²⁸ Allah un ke agle aur pichle ahwal ko janta hai. Aur woh sifarish nahin kar sakte, magar us ke liye jis ko Allah pasand kare. Aur woh us ki haibat se darte rehte hain.²⁹ Aur un mein se jo shakhs kahega ke us ke siwa main mabood hun to hum us ko jahannam ki saza deinge. Hum zalimon ko aisi hi saza dete hain.

³⁰ Kya inkar karne walay ne nahin dekha ke asman aur zameen donon band thay, phir hum ne un ko khol diya. Aur hum ne pani se har jandar cheez ko banaya. Kya phir bhi woh iman nahin late.

³¹ Aur hum ne zameen mein pahad banaye ke woh un ko le kar jhuk na jaye aur is mein hum ne kushada raste banaye ta ke log raah payein.³² Aur hum ne asman ko aek mehfooz chhat banaya. Aur woh us ki nishaniyon se aeraz kiye huve hain.³³ Aur wohi hai jis ne raat aur din aur suraj aur chaand banaye. Sab aek aek madar mein tair rahe hain.

³⁴ Aur hum ne tum se pehlay bhi kisi insan ko hamesha ki zindagi nahin di thi, to kya agar tum ko maut ajaye to woh hamesha rehne walay hain.³⁵ Har jaan ko maut ka maza chakhna hai. Aur hum tum ko buri halat aur achchi halat se azmate hain, parakhne ke liye aur tum sab hamari taraf lautaye jaoge.

³⁶ Aur munkir log jab tum ko dekhte hain to woh sab tum ko mazaq bana lete hain. Kya yahi hai jo tumharay maboodon ka zikr kiya karta hai. Aur khud yeh log Rahman ka inkar karte hain.

³⁷ Insan Ujlat ke khamir se paida huva hai. Main tum ko anqarib apni nishaniyan dikhaunga, pas tum mujh se jaldi na karo.³⁸ Aur log kehte hain ke yeh wada kab ayega, agar tum sachche ho.³⁹ Kash, in munkiron ko us waqt ki khabar hoti jab ke woh aag ko na apne samne se rok sakeinge aur na apne piche se. Aur na un ko madad pahunchegi.⁴⁰ Balke woh achanak un par ajayegi, pas woh un ko bad hawas kar degi. Phir woh na is ko dafaa kar sakeinge aur na un ko mohlat di jayegi.⁴¹ Aur tum se pehlay bhi Rasulon ka mazaq

udaya gaya. Phir jin logon ne un mein se mazaaq udaya tha un ko us cheez ne gher liya jis ka woh mazaaq udate thay.

^{42.} Kaho ke kaun hai jo raat aur din mein Rahman se tumhari hifazat karta hai. Balke woh log apne Rab ki yad dahani se aeraz kar rahe hain.^{43.} Kya in ke liye hamaray siwa kuch mabood hain jo un ko bachate hain. Woh khud apni hifazat ki qudrat nahin rakhte. Aur na hamaray muqable mein koi un ka sath de sakta hai.

^{44.} Balke hum ne un ko aur un ke baap dada ko dunya ka saman diya. Yahan tak ke usi haal mein un par lambi muddat guzar gai. Kya woh nahin dekhte ke hum zameen ko us ke atraf se ghatate chale ja rahe hain. Phir kya yahi log ghalib rehne walay hain.

^{45.} Kaho ke main bas wahi ke zariye se tum ko darata hun. Aur behre pukar ko nahin sunte jab ke unhein daraya jaye.^{46.} Aur agar tere Rab ke azaab ka jhonka unhein lag jaye to woh kehne lageinge ke haye hamari bad bakhti, beshak hum zalim thay .

^{47.} Aur hum qiyamat ke din insaf ki tarazu rakheinge. Pas kisi jaan par zara bhi zulm nahin hoga. Aur agar rai ke dane ke barabar bhi kisi ka amal hoga to hum us ko hazir kar deinge. Aur hum hisab lene ke liye kafi hain.

^{48.} Aur hum ne Musa aur Harun ko furqan aur raushni aur nasihat ata ki Khuda tarson ke liye.^{49.} Jo bin dekhe apne Rab se darte hain aur woh qiyamat ka khauf rakhte hain.^{50.} Aur yeh aek ba barkat yad dahani hai jo hum ne uteri hai, to kya tum is ke munkir ho.

^{51.} Aur hum ne is se pehlay Ibrahim ko is ki hidayat ata ki. Aur hum us ko khub jante thay.^{52.} Jab us ne apne baap aur apni qaum se kaha ke yeh kya muratein hain jin par tum jame baithe ho.^{53.} Unhon ne kaha ke hum ne apne baap dada ko in ki ibadat karte huve paya hai.^{54.} Ibrahim ne kaha ke beshak tum aur tumharay baap dada aek khuli gumrahi mein muftala rahe.

^{55.} Unhon ne kaha, kya tum hamaray paas sachchi baat laye ho ya tum mazaaq kar rahe ho.^{56.} Ibrahim ne kaha, balke tumhara Rab

woh hai jo aasmanon aur zameen ka Rab hai jis ne in ko paida kiya. Aur main is baat ki gawahi dene walon mein hun.⁵⁷ Aur Khuda ki qasam main tumharay buton ke sath aek tadbir karunga jab ke tum peeth pher kar chale jaoge.⁵⁸ Pas us ne un ko tukde tukde kar diya siwa un ke aek bade ke ta ke woh us ki taraf ruju karein.

⁵⁹ Unhon ne kaha ke kis ne hamaray buton ke sath aisa kiya hai. Be shak woh bada zalim hai.⁶⁰ Logon ne kaha ke hum ne aek jawan ko in ka tazkira karte huve suna tha jis ko Ibrahim kaha jata hai.⁶¹ Unhon ne kaha ke is ko sab admiyon ke samne hazir karo, ta ke woh dekhein.⁶² Unhon ne kaha ke aye Ibrahim, kya hamaray maboodon ke sath tum ne aisa kiya hai.⁶³ Ibrahim ne kaha, balke un ke is bade ne aisa kiya hai to un se puch lo agar yeh bolte hain.

⁶⁴ Phir unhon ne apne ji mein socha, phir woh kehne lage ke haqiqat mein tum hi na haq par ho.⁶⁵ Phir apne saron ko jhuka liya. Aye Ibrahim, tum jante ho ke yeh bolte nahin.⁶⁶ Ibrahim ne kaha, kiya tum Khuda ke siwa aisi cheezon ki ibadat karte ho jo tum ko na koi faida pahuncha sakein aur na koi nuqsan.⁶⁷ Afsos hai tum par bhi aur un cheezon par jin ki tum Allah ke siwa ibadat karte ho. Kya tum samajhte nahin.

⁶⁸ Unhon ne kaha ke is ko aag mein jala do aur apne maboodon ki madad karo, agar tum ko kuch karna hai.⁶⁹ Hum ne kaha ke aye aag, tu Ibrahim ke liye thandak aur salamati banja.⁷⁰ Aur unhon ne is ke sath burai karna chaha to hum ne unhein logon ko na kaam bana diya.

⁷¹ Aur hum ne us ko aur Lut ko us zameen ki taraf najat dedi jis mein hum ne dunya walon ke liye barkatein rakhi hain.⁷² Aur hum ne us ko Ishaq diya aur mazid braan Yaqub.⁷³ Aur hum ne un ko imam banaya jo hamaray hukum se rehnumai karte thay. Aur hum ne un ko nek amla aur namaz ki iqamat aur zakat ki adayegi ka hukum bheja aur woh hamari ibadat karne walay thay.

⁷⁴. Aur Lut ko hum ne hikmat aur ilm ata kiya. Aur us ko us basti se najat di jo gande kaam karti thi. Bila shubah woh बहुत बुरे, फ़ासि़क़ लॉग़ थै.⁷⁵ Aur hum ne us ko apni rahemat mein dakhil kiya. Beshak woh nekon mein se tha.

⁷⁶. Aur Nuh ko jab us ne is se pehlay apne Rab ko pukara to hum ne us ki dua qubul ki. Phir hum ne us ko aur us ke logon ko बहुत बड़े ग़म से najat di.⁷⁷ Aur un logon ke muqable mein us ki madad ki jinhon ne hamari nishaniyon ko jhutlaya. Beshak woh बहुत बुरे लॉग़ थै. To hum ne un sab ko gharq kar diya.

⁷⁸. Aur dawud aur Sulaman ko jab woh donon khait ke bary mein faisla kar rahe thay, jab ke us mein kuch logon ki bakriyan raat ke waqt ja padein. Aur hum un ke us faisle ko dekh rahe thay.

⁷⁹. Pas hum ne Sulaiman ko us ki samajh dedi. Aur hum ne donon ko hikmat aur ilm ata kiya tha. Aur hum ne Dawud ke sath tabe kar diya tha pahadon ko ke woh us ke sath tasbih karte thay aur parindon ko bhi. Aur hum hi karne walay thay.⁸⁰ Aur hum ne us ko tumharay liye aek jangi libas ki sanat skhai, ta ke woh tum ko ladai mein mehfooz rakhe. To kya tum shukr karne walay ho.

⁸¹. Aur hum ne Sulaiman ke liye tez hawa ko musakkhar kar diya jo us ke hukum se us sar zameen ki taraf chalti thi jis mein hum ne barkatein rakhi thi. Aur hum har cheez ko janne walay hain.⁸² Aur shayatin mein se bhi hum ne us ke tabe kar diya tha jo us ke liye ghouta lagate thay. Aur us ke siwa dosray kaam karte thay aur hum un ko sambhalne walay thay.

⁸³. Aur Ayyub ko jab us ne apne Rab ko pukara ke mujh ko bimari lag gai hai aur tu sab rahem karne walon se zyada rahem karne wala hai.⁸⁴ To hum ne us ki dua qubul ki aur us ko jo taklif thi us ko dour kar diya. Aur hum ne us ko us ka kunba ata kiya aur usi ke sath us ke barabar aur bhi, apni taraf se rahemat aur nasihat, ibadat karne walon ke liye.

^{85.} Aur Ismail aur Idris aur Zulkifl ko, yeh sab sabr karne walon mein se thay.^{86.} Aur hum ne un ko apni rahemat mein daakil kiya. Beshak woh nek amal karne walon mein se thay.

^{87.} Aur Machhli walay (Yunus) ko, jab ke woh apni qaum se barham ho kar chala gaya. Phir us ne yeh samjha ke hum us ko na pakdeinge, phir us ne andhere mein pukara ke tere siwa koi mabood nahin, tu paak hai. Beshak main qusur war hun.^{88.} To hum ne us ki dua qubul ki aur us ko gham se najat di. Aur isi tarah hum iman walon ko najad dete hain.

^{89.} Aur Zakariyya ko, jab ke us ne apne Rab ko pukara ke aye mere Rab, to mujh ko akela na chhod. Aur tu behtarin waris hai.^{90.} To hum ne us ki dua qubul ki aur us ko Yahya ata kiya. Aur us ki biwi ko us ke liye durust kar diya. Yeh log nek kamon mein daudte thay aur hum ko ummid aur khauf ke sath pukarte thay. Aur hamaray aage jhuke huve thay.

^{91.} Aur woh khatoon jis ne apni namus ko bachaya to hum ne us ke andar apni ruh phunk di aur us ko aur us ke bete ko dunya walon ke liye aek nishani bana diya.

^{92.} Aur yeh tumhari ummat aek hi ummat hai aur mein hi tumhara Rab hun to tum meri ibadat karo.^{93.} Aur Unhon ne apna deen apne andar tukde tukde kar dala. Sab hamaray paas aane walay hain.

^{94.} Pas jo shakhs nek amal karega aur woh iman wala hoga to us ki mehnat ki na qadri na hogi, aur hum us ko likh lete hain.

^{95.} Aur jis basti walon ke liye hum ne halakat muqarrar kardi hai, un ke liye haraam hai ke woh ruju karein.^{96.} Yahan tak ke jab Yajuj aur Majuj khol diye jayeinge aur woh har bulandi se nikal padeinge.

^{97.} Aur sachcha wada nazdik aayega to un logon ki nigahein phati reh jayeingi jinhon ne inkar kiya tha. Haye hamari kam bakhti, hum us se ghaflat mein pade rahe. Balke hum zalim thay.

^{98.} Beshak tum aur jin ko tum Khuda ke siwa pujte thay, sab jahannam ka indhan hain. Wahin tum ko jana hai. Agar yeh waqai

mabood hote to woh is mein na padte. Aur sab is mein hamesha raheinge.¹⁰⁰ Is mein un ke liye chillana hai aur woh is mein kuch na suneinge.¹⁰¹ Beshak jin ke liye hamari taraf se bhalai ka pehlay faisla ho chuka hai, woh is se dour rakhe jayeinge.¹⁰² Woh is ki aa hat bhi na suneinge, aur woh apni pasandidah cheezon mein hamesha raheinge.¹⁰³ Un ko badi ghabrahat gham mein na dalegi, aur farishte un ka istiqbal kareinge. Yeh hai tumhara woh din jis ka tum se wada kiya gaya tha.

¹⁰⁴. Jis din hum asman ko lapet deinge jaise tumar mein aaraq lapet diye jate hain. Jis tarah pehlay hum ne takhliq ki ibtida ki thi, usi tarah hum phir us ka iadah kareinge. Yeh hamaray zimme wada hai aur hum us ko karte raheinge.¹⁰⁵ Aur Zabur mein hum nasihat ke baad likh chuke hain ke zameen ke waris hamaray nek bande honge.¹⁰⁶ Is mein aek badi khabar hai ibadat guzar logon ke liye.

¹⁰⁷. Aur hum ne tum ko sare jahan ke liye rehmat bana kar bheja hai.¹⁰⁸ Kaho ke mere paas jo wahi aati hai woh yeh hai ke tumhara mabood sirf aek mabood hai, to kya tum itaat guzar ban te ho.¹⁰⁹ Pas agar woh aeraz karein to kaho ke mein tum ko saaf taur par ittila kar chuka hun. Aur mein nahin janta ke woh cheez jis ka tum se wada kiya ja raha hai, qarib hai ya dour.¹¹⁰ Beshak woh khuli baat ko bhi janta hai aur us baat ko bhi jis ko tum chhupate ho.¹¹¹ Aur mujh ko nahin maalum shayad woh tumharay liye imtihan ho aur faida utha ne ki aek mohlat ho. Paighambar ne kaha ke aye mere Rab, haq ke sath faisla karde. Aur hamara Rab Rahman hai, usi se hum un baton par madad mangte hain jo tum bayan karte ho.

22. SURAH AL-HAJJ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye logon, apne Rab se daro. Beshak qiyamat ka bhaunchal badi bhari cheez hai.² Jis din tum use dekhoge, har doodh pilane wali

apne doodh pite bachche ko bhul jayegi. Aur har hamal wali apna hamal dal degi. Aur log tum ko madhosh nazar ayeinge halanke woh madhosh na honge, balke Allah ka azaab bada hi sakht hai.³ Aur logon mein koi aisa bhi hai jo ilm ke baghair Allah ke bare mein jhagadta hai. Aur har sarkash shaitan ki pairavi karne lagta hai.⁴ Us ki nisbat yeh likh diya gaya hai ke jo shakhs us ko dost banayega, woh us ko be rah kar dega aur us ko azaab-e-jahannam ka rasta dikhayega.

⁵ Aye logon! Agar tum dobara ji uthne ke mutaalliq shak mein ho to hum ne tum ko mitti se paida kiya hai, phir nutfah se, phir khun ke lothde se, phir gosht ki boti se, shakl wali aur baghair shakl wali bhi, ta ke hum tum par wazeh karein. Aur hum rahmon mein thahra dete hain jo chahte hain aek muayyan muddat tak. Phir hum tum ko bachcha bana kar bahar late hain. Phir ta ke tum apni puri jawani tak pahunch jao. Aur tum mein se koi shakhs pehlay hi mar jata hai aur koi shakhs badtarin umr tak pahuncha diya jata hai ta ke woh jaan lene ke baad phir kuch na jane. Aur tum zameen ko dekhte ho ke khushk padi hai, phir jab hum us par pani barsate hain to woh taza ho gai aur ubhar aai aur woh tarah tarah ki khush numa cheezein ugati hai.⁶ Yeh is liye ke Allah hi haq hai aur woh be janon mein jaan dalta hai, aur woh har cheez par qadir hai.⁷ Aur yeh ke qiyamat aane wali hai, is mein koi shak nahin aur Allah zarur un logon ko uthayega jo qabron mein hain.

⁸ Aur logon mein koi shakhs hai jo Allah ki baat mein jhagadta hai, ilm aur hidayat aur raushan kitaab ke baghair.⁹ Takabbur karte huve ta ke woh Allah ki raah se be rah karde. Is ke liye dunya mein ruswai hai aur qiyamat ke din hum us ko jalte huve aag ka azaab chakhayeinge.¹⁰ Yeh tumharay hath ke kiye huve kamon ka badla hai aur Allah apne bandon par zulm karne wala nahin.

¹¹ Aur logon mein koi hai jo kinare par reh kar Allah ki ibadat karta hai. Pas agar us ko koi faida pahuncha to woh us ibadat par

qaim ho gaya, aur agar aazmaish pesh aai to ulta pher gaya, us ne dunya bhi khodi aur akhirat bhi, yahi khola howa qasarah hai.

^{12.} Woh khuda ke siwa aisi cheez ko pukarta hai jo na us ko nuqsan pahuncha sakti aur na us ko nafa pahuncha sakti. Yeh inteha darja ki gumrahi hai.^{13.} Woh aisi cheez ko pukarta hai jis ka nuqsan us ke nafa se qarib tar hai. Kaisa bura karsaz hai aur kaisa bora rafiq.^{14.} Beshak Allah un logon ko jo iman laye aur nek amal kiye, aisi jannaton mein dakhil karega jin ke niche nehrein behti hongii. Allah karta hai jo woh chahta hai.

^{15.} Jo shakhs yeh guman rakhta hai ke Khuda dunya aur akhirat mein us ki madad nahin karega to us ko chahiye ke woh aek rassi asman tak taane. Phir us ko kaat dale aur dekhe ke kya us ki tadbir us ke ghussa ko dour karne wali banti hai.^{16.} Aur is tarah hum ne Qur'an ko khuli khuli dalilon ke sath utara hai. Aur beshak Allah jise chahta hai hidayat de deta hai.

^{17.} Is mein koi shak nahin ke jo log iman laye aur jinhon ne yahudiyat ikhtiyar ki aur sabi aur nasrani aur majus aur jinhon ne shirk kiya, Allah un sab ke darmiyan qiyamat ke roz faisla farmayega. Beshak Allah har cheez se waqif hai.

^{18.} Kya tum nahin dekhte ke Allah hi ke aage sajda karte hain jo aasmanon mein hain aur jo zameen mein hain. Aur suraj aur chaand aur sitare aur pahad aur darakht aur chhupaye aur bahut se insan. Aur bahut se aise hain jin par azaab sabit ho chuka hai aur jis ko Khuda zalil karde to us ko koi izzat dene wala nahin. Beshak Allah karta hai jo woh chahta hai.

^{19.} Yeh do firqe hain jinhon ne apne Rab ke bare mein jhagda kiya. Pas jinhon ne inkar kiya, un ke liye aag ke kapde qata kiye jayeinge. Un ke saron ke upar se khaulta huva pani dala jayega.

^{20.} Aur un ke pet ki cheezein tak gal jayeingi aur khalien bhi.^{21.} Aur un ke liye wahan lohe ke hathaude honge.^{22.} Jab bhi woh ghabra

kar is se baher nikalna chaheinge to woh phir us mein dhakel diye jayeinge, aur chakhte raho jalne ka azaab.

^{23.} Beshak jo log iman laye aur nek amal kiya, Allah un ko aise baghon mein dakhil karega jin ke niche nehrein jari hongii. Un ko wahan sone ke kangan aur moti pehnaye jayeinge aur wahan un ki poshak resham hogi.^{24.} Aur un ko pakiza qaul ki hidayat bakshi gai thi. aur un ko Khuda-e-Hameed ka rasta dikha ya gaya tha.

^{25.} Beshak jin logon ne inkar kiya aur woh logon ko Allah ki raah se aur masjid Haram se rokthe hain, jis ko hum ne logon ke liye banaya hai, jis mein maqami bashinde aur bahar se aane walay barabar hain. Aur jo is masjid mein rasta se hat kar zulm ka tariqa ikhtiyar karega, us ko hum dard nak azaab ka maza chakhayeinge

^{26.} Aur jab hum ne Ibrahim ko Baitullah ki jagah bata di ke mere sath kisi cheez ko sharik na karna aur mere ghar ko paak rakhna, tawaf karne walon ke liye aur qayam karne walon ke liye aur ruku aur sajda karne walon ke liye.

^{27.} Aur logon mein hajj ka elaan kardo, woh tumharay paas ayeinge. Pairon par chal kar aur duble ounton par sawar ho kar jo ke dour daraz raston se ayeinge.^{28.} ta ke woh apne faide ki jagahon par pahunchein aur chand maalum dino mein un chaupayon par Allah ka naam lein jo us ne unhein bakshi hain. Pas us mein se khao aur musibat zada mohtaj ko khilao.^{29.} To chahiye ke woh apna mail kuchail khatm kar dein aur apni nazrein puri karein aur us qadim ghar ka tawaf karein.

^{30.} Yeh baat ho chuki aur jo shakhs Allah ki hurmaton ki tazim karega to woh us ke haq mein us ke Rab ke nazdik behtar hai aur tumharay liye chhupaye halal kar diye gaye hain, siwa un ke jo tum ko padh kar sunaye jaa chuke hain, to tum buton ki gandagi se bacho aur jhuti baat se bacho.

^{31.} Allah ki taraf yaksu raaho, us ke sath sharik na thahrao. Aur jo shakhs Allah ke sath shirk karta hai to goya woh aasman se gir

pada. Phir chidiyan us ko uchak lein ya hawa us ko kisi dour daraz maqam par lejakar dalde.

³². Yeh baat ho chuki. Aur jo shakhs Allah ke shaair ka pura lihaz rakhega to yeh dil ke taqwa ki baat hai.³³ Tum ko un se aek muqarrar waqt tak faida uthana hai. Phir un ko qurbani ke liye qadim ghar ki taraf lejana hai.

³⁴. Aur hum ne har ummat ke liye qurbani karna muqarrar kiya ta ke woh un chaupayon par Allah ka naam lein jo us ne un ko ata kiye hain. Pas tumhara mabood aek hi mabood hai, to tum usi ke ho kar raho aur ajizi kar ne walon ko basharat de do.³⁵ Jin ka haal yeh hai ke jab Allah ka zikr kiya jata hai to un ke dil kanp uthte hain aur jo un par pade, us ko woh sahne walay aur namaz ki pabandi karne walay aur jo kuch hum ne un ko diya hai woh us mein se kharch karte hain.

³⁶. Aur qurbani ke oun-ton ko hum ne tumharay liye Allah ki yadgar banaya hai. Un mein tumharay liye bhalai hai. Pas un ko khada karke un par Allah ka naam lo. Phir jab woh karwat ke bal gir padein to un mein se khao, aur be sawal mohtaj aur sail ko khilao. Is tarah hum ne un janwar ko tumharay liye musakkhar kar diya ta ke tum shukr ada karo.³⁷ Aur Allah ko na un ka gosht pahunchta hai aur na un ka khun, balke Allah ko sirf tumhara taqwa pahunchta hai. Is tarah Allah ne un ko tumharay liye musakkhar kar diya hai, ta ke tum Allah ki bakshi huvi hidayat par us ki badai bayan karo aur neki karne walon ko khush khabari dedo.

³⁸. Beshak Allah un logon ki mudafeat karta hai jo iman laye. Beshak Allah bad ahadon aur na shukron ko pasand nahin karta.

³⁹. Ijazat dedi gai un logon ko jin se ladai ki jaa rahi hai is waja se ke un par zulm kiya gaya hai. Aur beshak Allah un ki madad par qadir hai.⁴⁰ Woh log jo apne ghar se be waja nikale gaye sirf is liye ke woh kehte hain ke hamara Rab Allah hai. Aur agar Allah logon ko aek dosray ke zariye dafa na karta rahe to khankhahein aur girja

aur ibadat khane aur masjidain jin mein Allah ka naam kasrat se liya jata hai, dha diye jate. Aur Allah zarur us ki madad karega jo Allah ki madad kare. Beshak Allah zabardast hai, zor wala hai.

⁴¹. Yeh woh log hain jin ko agar hum zameen mein ghalba dein to woh namaz ka ihtimam kareinge aur zakat ada kareinge aur maruf ka hukum deinge aur munkir se rokeinge aur sab kamon ka anjam Khuda hi ke ikhtiyar mein hai.

⁴². Aur agar woh tumhein jhutlayein to un se pehlay qaum-e-Nuh aur Aad aur Samud jhutla chuke hain.⁴³ Aur qaum-e-Ibrahim aur qaum-e-Lut.⁴⁴ Aur Madyan ke log bhi. Aur Musa ko jhutlaya gaya. Phir main ne munkiron ko dhil di. Phir mein ne un ko pakad liya. Pas kaisa huva mera azaab.

⁴⁵. So kitni hi bastiyan hain jin ko hum ne halak kar diya aur woh zalim theen. Pas ab woh apni chhaton par ulti padi hain. Aur kitne hi bekar ku-wein aur kitne pukhta mahal jo weraan pade huve hain.

⁴⁶. Kya yeh log zameen mein chale phire nahin ke un ke dil aise hojate ke woh un se samjhte ya un ke kaan aise ho jate ke woh un se sunte. Kyun ke ankhein andhi nahin hoti balke woh dil andhe ho jate hain jo sinon mein hain.

⁴⁷. Aur yeh log tum se azaab ke liye jaldi kiye huve hain. Aur Allah hargiz apne wade ke khilaf karne wala nahin hai. Aur tere Rab ke yahan ka aek din tumharay shumar ke aitbaar se aek hazar sal ke barabar hota hai.⁴⁸ Aur kitni hi bastiyan hain jin ko mein ne dhil di aur woh zalim theen. Phir mein ne un ko pakad liya. Aur meri hi taraf laut kar aana hai.

⁴⁹. Kaho ke aye logon, mein tumharay liye aek khula darane wala hun.⁵⁰ Pas jo log iman laye aur achche kaam kiye, un ke liye maghfirat hai aur izzat ki rozi.⁵¹ Aur jo log hamari ayaton ko niche dikhane ke liye daude, wohi dozakh walay hain.

⁵². Aur hum ne tum se pehlay jo bhi Rasul aur nabi bheja to jab us ne kuch padha to shaitan ne us ke padhne mein mila diya. Phir

Allah shaitan ke dale huve ko mita deta hai. Phir Allah apni ayaton ko pukhta kar deta hai. Aur Allah ilm wala, hikmat wala hai.⁵³ ta ke jo kuch shaitan ne milaya hai, us se woh un logon ko janche jin ke dilon mein rog hai aur jin ke dil sakht hain. Aur zalim log mukhalifat mein bahut dour nikal gaye hain.⁵⁴ Aur ta ke woh log jin ko ilm mila hai, woh jaan lein ke yeh fil waqia tere Rab ki taraf se hai, phir woh us par yaqin laein. Aur un ke dil us ke aage jhuk jayein. Aur Allah iman lane walon ko zarur sidha rasta dikhata hai.

⁵⁵ Aur inkar karne walay log hamesha us ki taraf se shak mein pade raheinge, yahan tak ke achank un par qiyamat aa jaye, ya aek manhus din ka azaab aa jaye.⁵⁶ Us din sara ikhtiyar sirf Allah ko hoga. Woh un ke darmiyan faisla farmayega. Pas jo log iman laye aur achche kaam kiye woh naemat ke baghon mein hongey.⁵⁷ Aur jinhon ne inkar kiya aur hamari ayaton ko jhutlaya to un ke liye zillat ka azaab hai.

⁵⁸ Aur jin logon ne Allah ki raah mein apna watan chhoda, phir woh qatl kar diye gaye ya woh mar gaye, Allah zarur un ko achcha rizq dega. Aur beshak Allah hi sab se behtar rizq dene wala hai.⁵⁹ Woh un ko aisi jagah pahunchayega jis se woh razi hone. Aur beshak Allah janne wala, hilm wala hai.

⁶⁰ Yeh ho chuka. Aur jo shakhs badla le waisa hi jaisa us ke sath huva tha, aur phir us par ziyadati ki jaye to Allah zarur us ki madad karega. Beshak Allah maaf karne wala, darguzar karne wala hai.

⁶¹ Yeh is liye ke Allah raat ko din mein dakhil karta hai aur din ko raat mein dakhil karta hai. Aur Allah sunne wala, dekhne wala hai.⁶² Yeh is liye ke Allah hi haq hai aur woh sab batil hain jinhein Allah ko chhod kar log pukarte hain. Aur be shak Allah hi sab se upar hai, sab se bada hai.

⁶³ Kya tum nahin dekhte ke Allah ne aasman se pani barsaya. Phir zameen sar sabz ho gai. Beshak Allah barik been hai, khabar rakhne wala hai.⁶⁴ Usi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo

kuch zameen mein hai. Beshak Allah hi hai jo be niyaz hai, tarifon wala hai.

^{65.} Kya tum dekhte nahin ke Allah ne zameen ki cheezon ko tumharay kaam mein laga rakha hai aur kashti ko bhi, woh us ke hukum se samandar mein chalti hai. Aur Allah asman ko zameen par girne se thame huve hai, magar yeh ke us ke hukum se. Beshak Allah logon par narmi karne wala, mehrban hai.^{66.} Aur wohi hai jis ne tum ko zindagi di, phir woh tum ko maut deta hai. Phir woh tum ko zinda karega. Beshak insan bada na shukra hai.

^{67.} Aur hum ne har ummat ke liye aek tariqa muqarrar kiya ke woh us ki pairavi karte thay. Pas woh is maamla mein tum se jhagda na karein. Aur tum apne Rab ki taraf bulao. Yaqinan tum sidhe raste par ho.^{68.} Agar woh tum se jhagda karein to kaho ke Allah khub janta hai jo kuch tum kar rahe ho.^{69.} Allah qiyamat ke din tumharay darmiyan us cheez ka faisla karega jis mein tum ikhtilaf kar rahe ho.^{70.} Kya tum nahin jante ke asman aur zameen ki har cheez Allah ke ilm mein hai. Sab kuch aek kitaab mein hai. Beshak yeh Allah ke liye aasan hai.

^{71.} Aur woh Allah ke siwa un ki ibadat karte hain jin ke haq mein Allah ne koi dalil nahin utari aur na un ke bare mein un ko koi ilm hai. Aur zalimon ka koi madadgar nahin.^{72.} Aur jab un ko hamari wazeh ayatein padh kar sunai jati hain to tum munkiron ke chehre par bure aasar dekhte ho. Goya ke woh un logon par hamla kar deinge jo un ko hamari ayatein padh kar suna rahe hain. Kaho ke kya mein tum ko bataon ke is se badtarin cheez kya hai. Woh aag hai. Is ka Allah ne un logon se wada kiya hai jinhon ne inkar kiya aur woh bahut bura thikana hai.

^{73.} Aye logon, aek missal bayan ki jati hai to us ko ghaur se suno, tum log Khuda ke siwa jis cheez ko pukarte ho, woh aek makkhi bhi paida nahin kar sakte. Agarche sab ke sab us ke liye jama ho jayein. Aur agar makkhi un se kuch chhin le to woh us ko us se chhuda

nahin sakte. Madad chahne walay bhi kamzor aur jin se madad chahi gai woh bhi kamzor.⁷⁴ Unhon ne Allah ki qadr na pehchani jaisa ke us ke pehchanne ka haq hai. Beshak Allah taqatwar hai, ghalib hai.

⁷⁵ Allah farishton mein se apna paigham pahunchane wala chunta hai, aur insanon mein se bhi. Beshak Allah sunne wala, dekhne wala hai.⁷⁶ Woh janta hai jo kuch un ke aage hai aur jo kuch un ke piche hai. Aur Allah hi ki taraf laut te hain sare mamlaat.

⁷⁷ Aye iman walo! ruku aur sajda karo. Aur apne Rab ki ibadat karo aur bhalai ke kaam karo ta ke tum kamyab ho.⁷⁸ Aur Allah ki raah mein koshish karo jaisa ke koshish karne ka haq hai. Us ne tum ko chuna hai. Aur us ne deen ke mu'amale mein tum par koi tangi nahin rakhi, tumharay baap Ibrahim ka deen. Usi ne tumhara naam Muslim rakha. Is se pehlay aur is Qur'an mein bhi, take Rasul tum par gawah ho aur tum logon par gawah bano. Pas namaz qaim karo aur zakat ada karo. Aur Allah ko mazbut pakdo, wohi tumhara malik hai. Pas kaisa achcha malik hai aur kaisa achcha madadgar.

23. SURAH-AL-MOMINUN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹Yaqinan falah payi iman walon ne.² Jo apni namaz mein jhukne walay hain.³ Aur jo laghu baton se aeraz karte hain.⁴ Aur jo zakat ada karne walay hain.⁵ Aur jo apni sharm gahon ki hifazat karne walay hain.⁶ Siwa apni biwiyon ke aur un auraton ke jo un ki milke-yamin mein hon ke un par woh qabil malammat nahin.⁷ Albatta jo is ke ilawa chahein to wohi log zyadati karne walay hain.⁸ Aur jo apni amanaton aur apne ahad ka khayal rakhte hain.⁹ Aur jo apni namazon ki hifazat karte hain.¹⁰ Yahi log waris ho ne walay hain.¹¹ Jo Firdaus ki wirasat payeinge, woh us mein hamesha raheinge.

¹². Aur hum ne insan ko mitti ke khulase se paida kiya.¹³ Phir hum ne pani ki aek bund ki shakl mein us ko aek mehfooz thikane mein rakha.¹⁴ Phir hum ne pani ki bund ko aek janin ki shakl di. Phir janin ko gosht ka aek lothda banaya. Pas lothde ke andar haddiyon paida ki. Phir hum ne haddiyon par gosht chadha diya. Phir hum ne us ko aek nayi surat mein bana khada kiya. Pas bada hi ba barakat hai Allah, behtarin paida karne wala.¹⁵ Phir is ke baad tum ko zarur marna hai.¹⁶ Phir tum qiyamat ke din uthaye jaoge.

¹⁷. Aur hum ne tumharay upar saat raste banaye.¹⁸ Aur hum makhluk se bekhbar nahin huve. Aur hum ne aasman se pani barsaya aek andaze ke sath. Phir hum ne us ko zameen mein thahra diya. Aur hum us ko wapas lene par qadir hain.¹⁹ Phir hum ne us se tumharay liye khajur aur angur ke bagh paida kiye. Tumharay liye un mein bahut se phal hain. Aur tum un mein se khate ho.²⁰ Aur hum ne woh darakht paida kiya jo Tur-e-Sina se nikalta hai, woh tail liye huve ugta hai. Aur khane walon ke liye salan bhi.²¹ Aur tumharay liye maweshiyon mein sabaq hai. Hum tum ko un ke pet ki cheez se pilate hain. Aur tumharay liye un mein bahut faide hain. Aur tum un ko khate ho.²² Aur tum un par aur kashtiyon par sawari karte ho.

²³. Aur hum ne Nuh ko us ki qaum ki taraf bheja to us ne kaha ke aye meri qaum, tum Allah ki ibadat karo. Us ke siwa tumhara koi mabood nahin. Kya tum darte nahin.²⁴ To us ki qaum ke sardar jinhon ne inkar kiya tha, unhon ne kaha ke yeh to bas tumharay jaise aek admi hai. Woh chahta hai ke tumharay upar bartari hasil kare. Aur agar Allah chahta to woh farishte bhejta. Hum ne yeh baat apne pichle badon mein nahin suni.²⁵ Yeh to bas aek shakhs hai jis ko junun ho gaya hai. Pas aek waqt tak us ka intizar karo.

²⁶. Nuh ne kaha ke aye mere Rab, to meri madad farma ke unhon ne mujh ko jhutla diya.²⁷ To hum ne us ko wahi ki ke tum kashti tayyar karo hamari nigrani mein aur hamari hidayat ke mutabiq. To

jab hamara hukum aajaye aur zameen se pani ubal pade to har qism ke janwaron mein se aek aek joda le kar us mein sawar ho jao. Aur apne ghar walon ko bhi, siwa un ke jin ke bare mein pehlay faisla ho chuka hai. Aur jinhon ne zulm kiya hai, un ke maamla mein mujh se baat mat karna. Beshak un ko dubna hai.

²⁸. Phir jab tum aur tumharay sathi kashti mein baith jao to kaho ke shukr hai Allah ka jis ne hum ko zalim logon se najat di.²⁹ Aur kaho ke aye mere Rab, tu mujhe utar barkat ka utarna aur tu behtar utarne wala hai.³⁰ Beshak is mein nishaniyan hain aur beshak hum bandon ko aazmate hain.

³¹. Phir hum ne in ke baad dosra giroh paida kiya.³² Phir un mein aek Rasul unhein mein se bheja ke tum Allah ki ibadat karo. Us ke siwa tumhara koi mabood nahin. Kya tum darte nahin.³³ Aur us ki qaum ke sardaron ne, jinhon ne inkar kiya aur akhirat ki mulaqat ko jhutlaya, aur un ko hum ne dunya ki zindagi mein aasudgi di thi, kaha yeh to tumharay hi jaisa aek admi hai. Wohi khata hai jo tum khate ho, aur wohi peeta hai jo tum peete ho.³⁴ Aur agar tum ne apne hi jaise aek admi ki baat mani to tum bade ghate mein rahoge.

³⁵. Kya yeh shakhs tum se kehta hai ke jab tum mar jaoge aur mitti aur haddiyan ho jaoge to phir tum nikale jaoge.³⁶ Bahut hi baid aur bahut hi baid hai jo baat tum se kahi ja rahi hai.³⁷ Zindagi to yahi hamari dunya ki zindagi hai. Yahin hum marte hain aur jite hain. Aur hum dobara uthaye jane walay nahin hain.³⁸ Yeh to bas aek aisa shakhs hai jis ne Allah par jhut bandha hai. Aur hum us ko manne walay nahin.

³⁹. Rasul ne kaha, aye mere Rab, meri madad farma ke unhon ne mujh ko jhutla diya.⁴⁰ Farmaya ke yeh log jald hi pachtayeinge.⁴¹ Phir un ko aek sakht awaz ne haq ke mutabiq pakad liya. Phir hum ne un ko khas-o-khashak kar diya. Pas dour ho zalim qaum.

⁴². Phir hum ne un ke baad dosri qaum paida ki.⁴³ Koi qaum na apne wade se aage jati aur na is se piche rehti.⁴⁴ Phir hum ne lagatar

apne Rasul bheje. Jab bhi kisi qaum ke paas us ka Rasul aaya to unhon ne us ko jhutlaya. To hum ne aek ke baad aek ko laga diya. Aur hum ne un ko kahaniyan bana diya. Pas dour hon woh log jo iman nahin late.

⁴⁵. Phir hum ne Musa aur us ke bhai Harun ko bheja apni nishaniyon aur khuli dalil ke sath.⁴⁶ Fir'aun aur us ke darbariyon ke paas to unhon ne takabbur kiya aur woh maghrur log thay.⁴⁷ Pas unhon ne kaha kya hum apne jaise do admiyon ki baat maan lein, halanke in ki qaum ke log hamaray tabedar hain.⁴⁸ Pas unhon ne un ko jhutla diya, phir woh halak kar diye gaye.⁴⁹ Aur hum ne Musa ko kitaab di ta ke woh raah paye.

⁵⁰. Aur hum ne Maryam ke bete ko aur us ki maa ko aek nishani banaya aur hum ne un ko aek unchi zameen par thikana diya jo sukun ki jagah thi aur wahan chashma jari tha.

⁵¹. Aye paighambar, suthri cheezein khao aur nek kaam karo. Main janta hun jo kuch tum karte ho.⁵² Aur yeh tumhara deen aek hi deen hai. Aur main tumhara Rab hun, to tum mujh se daro.

⁵³. Phir logon ne apne deen ko aapas mein tukde tukde kar liya. Har giroh ke paas jo kuch hai usi par woh nazaan hain.⁵⁴ Pas un ko un ki be hoshi mein kuch din chhod do.⁵⁵ Kya woh samajhte hain ke hum un ko jo maal aur aulad diye ja rahy hain.⁵⁶ To hum un ko faida pahuncha ne mein sargarm hain, balke woh baat ko nahin samajhte.

⁵⁷. Beshak jo log apne Rab ki haibat se darte hain.⁵⁸ Aur jo log apne Rab ki ayaton par yaqin rakhte hain. Aur jo log apne Rab ke sath kisi ko sharik nahin karte.⁵⁹ Aur jo log apne Rab ke sath kisi ko sharik nahin karte.⁶⁰ Aur jo log dete hain, jo kuch woh dete hain, aur un ke dil kanpte hain ke woh apne Rab ki taraf lautne walay hain.⁶¹ Yeh log bhalaiyon ki raah mein sabqat kar rahe hain aur woh un par pahunchne walay hain sab se aage.⁶² Aur hum kisi par us ki taqat se zyada bojh nahin dalte. Aur hamaray paas aek kitaab hai jo bilkul theek bolti hai. Aur un par zulm nahin hoga.

⁶³. Balke un ke dil us ki taraf se ghaflat mein hain. Aur un ke kuch kaam us ke ilawa hain woh un ko karte raheinge.⁶⁴ Yahan tak ke jab hum un ke asuda logon ko azaab mein pakdeinge to woh faryad karne lageinge.⁶⁵ Ab faryad na karo. Ab hamari taraf se tumhari koi madad nahin hogi.⁶⁶ Tum ko meri ayatein sunai jati theen to tum peeth pher kar bhagte thay.⁶⁷ Is se takabbur kar ke. Goya kisi qissago ko chhod rahe ho.

⁶⁸. Phir kya unhon ne is kalaam par ghaur nahin kiya. Ya un ke paas aisi cheez aai hai jo un ke agle baap dada ke paas nahin aai.⁶⁹ Ya unhon ne apne Rasul ko pehchana nahin. Is waja se woh us ko nahin mante.⁷⁰ Ya woh kehte hain ke us ko junun hai. Balke woh un ke paas haq le kar aaya hai. Aur un mein se aksar ko haq baat buri lagti hai.⁷¹ Aur agar haq in ki khwahishon ke tabe hota to asman aur zameen aur jo un mein hain sab tabah ho jate. Balke hum ne un ke paas un ki nasihat bheji hai to woh apni nasihat se aeraz kar rahe hain.

⁷². Kya tum un se koi maal mang rahe ho to tumharay Rab ka maal tumharay liye behtar hai. Aur woh behtarin rozi dene wala hai.⁷³ Aur yaqinan tum un ko aek sidhe raste ki taraf bulate ho.⁷⁴ Aur jo log akhirat par yaqin nahin rakhte woh raste se hat gaye hain.

⁷⁵. Aur agar hum un par rahem karein aur un par jo taklif hai, us ko dour kar dein tab bhi woh apni sarkashi mein lage raheinge behke huve.⁷⁶ Aur hum ne un ko azaab mein pakda, lekin na woh apne Rab ke aage jhuke aur na unhon ne ajzi ki.⁷⁷ Yahan tak ke jab hum un par sakht azaab ka darwaza khol deinge to us waqt woh hairat zadah reh jayeinge.

⁷⁸. Aur wohi hai jis ne tumharay liye kaan aur ankhein aur dil banaye. Tum bahut kam shukr ada karte ho.⁷⁹ Aur wohi hai jis ne tum ko zameen mein phailaya. Aur tum usi ki taraf jama kiye

jaoge.⁸⁰ Aur wohi hai jo jelata hai aur marta hai aur usi ke ikhtiyar mein hai raat aur din ka badalna. To kya tum samajhte nahin?

⁸¹. Balke unhon ne wohi baat kahi jo aglon ne kahi thi.⁸² Unhon ne kaha ke kya jab hum mar jayeinge aur hum mitti aur haddiyan ho jayeinge to kya hum dobara uthaye jayeinge.⁸³ Is ka wada hum ko aur is se pehlay hamare baap dada ko bhi diya gaya tha. Yeh mehez aglon ke afsane hain.

⁸⁴. Kaho ke zameen aur jo koi us mein hai yeh kis ka hai, agar tum jante ho.⁸⁵ Woh kaheinge ke Allah ka hai. Kaho ke phir tum soch te nahin.⁸⁶ Kaho ke kaun malik hai saat aasmanon ka aur kaun malik hai arsh-e-azim ka.⁸⁷ Woh kaheinge ke sab Allah ka hai. Kaho, phir kya tum darte nahin.⁸⁸ Kaho ke kaun hai jis ke hath mein har cheez ka ikhtiyar hai aur woh panah deta hai aur us ke muqable mein koi panah nahin de sakta, agar tum jante ho.⁸⁹ Woh kaheinge ke yeh Allah ke liye hai. Kaho ke phir kahan se tum mas`hoor kiye jate ho.

⁹⁰. Balke hum un ke paas haq laye hain aur beshak woh jhute hain.⁹¹ Allah ne koi beta nahin banaya aur us ke sath koi aur mabood nahin. Aisa hota to har mabood apni makhluq ko le kar alag ho jata. Aur aek dosray par chadhai karta. Allah paak hai us se jo woh bayan karte hain.⁹² Woh khule aur chhupe ka janne wala hai. Woh bahut upar hai us se jis ko yeh sharik batate hain.

⁹³. Kaho ke aye mere Rab, agar tu mujh ko woh dikhade jis ka un se wada kiya ja raha hai.⁹⁴ To aye mere Rab, mujh ko zalil logon mein shamil na kar.⁹⁵ Aur beshak hum qadir hain ke hum un se jo wada kar rahe hain woh tum ko dikha dein.

⁹⁶. Tum burai ko is tariqe se dafa karo jo behtar ho. Hum achcha jante hain jo yeh log kehte hain.⁹⁷ Aur kaho ke aye mere Rab, mein panah mangta hun shaitanon ke waswason se.⁹⁸ Aur aye mere Rab, main tujh se panah mangta hun ke woh mere paas ayein.

⁹⁹. Yahan tak ke jab un mein se kisi par maut aati hai to woh kehta hai ke aye mere Rab, mujhe wapas bhej de.¹⁰⁰ ta ke jis ko

main chhod aya hun us mein kuch neki kamaun. Harghiz nahin, yeh mehez aek baat hai jis ko woh kehta hai. Aur un ke aage aek parda hai us din tak ke liye jab woh uthaye jayeinge.¹⁰¹ Phir jab sur phunka jayega to phir un ke darmiyan na koi rishta rahega aur na koi kisi ko puchhega.¹⁰² Pas jin ke palle bhari hongee wohi log kamyab hongee.¹⁰³ Aur jin ke palle halke hongee to yahi log hain jinhon ne apne aap ko ghathe mein dala, woh jahannam mein hamesha raheinge.¹⁰⁴ Un ke chehron ko aag jhulas de gi aur woh us mein bad shakl hote raheinge.

¹⁰⁵ Kya tum ko meri ayatein padh kar nahin sunayi jati theen to tum un ko jhutlate thay.¹⁰⁶ Woh kaheinge ke aye hamaray Rab, hamari badbakhti ne hum ko gher liya tha aur hum gumrah log thay.¹⁰⁷ Aye hamaray Rab hum ko is se nikal le, phir agar hum dobara aisa karein to be shak hum zalim hain.¹⁰⁸ Khuda kahega ke dour ho, usi mein pade raho aur mujh se baat na karo.

¹⁰⁹ Mere bandon mein aek giroh tha jo kehta tha ke aye hamaray Rab, hum iman laye, pas tu hum ko bakhshde aur hum par rahem farma aur tu behtarin rahem farmane wala hai.¹¹⁰ Pas tum ne un ko mazaq banaya. Yahan tak ke un ke piche tum ne hamari yad bhula di aur tum un par hanste rahe.¹¹¹ Mein ne un ko aaj un ke sabr ka badla diya ke wohi hain kamyab hone walay.

¹¹² Irshad hoga ke barson ke shumar se tum kitni der zameen mein rahe.¹¹³ Woh kaheinge hum aek din rahe ya aek din se bhi kam. To ginti walon se puch lijiye.¹¹⁴ Irshad hoga ke tum thodi hi muddat rahe. Kash tum jante hote.

¹¹⁵ Pas kya tum yeh khayal karte ho ke hum ne tum ko be maqsad paida kiya hai aur tum hamaray paas nahin laye jaoge.¹¹⁶ Pas bahut bartar hai Allah, badshah-e-haqiqi, us ke siwa koi mabood nahin. Woh malik hai arsh-e-azim ka.¹¹⁷ Aur jo shakhs Allah ke sath kisi aur mabood ko pukare, jis ke haq mein us ke paas koi dalil nahin, to us ka hisab us ke Rab ke paas hai. Beshak munkiron ko falah nahin

hogi.¹¹⁸ Aur kaho ke aye mere Rab, mujhe bakhshde aur mujh par rahem farma, tu behtarin rahem farmane wala hai.

24. SURAH AL-NOOR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Yeh aek surah hai jis ko hum ne utara hai aur is ko hum ne farz kiya hai. Aur is mein hum ne saaf saaf ayatein utari hain ta ke tum yad rakho.² Zani aurat aur zani mard donon mein se har aek ko sau kode maro. Aur tum ko un donon par Allah ke deen ke maamla mein rahem na aana chahiye, agar tum Allah par aur akhirat ke din par iman rakhte ho. Aur chahiye ke donon ki saza ke waqt musalmanon ka aek giroh maujud rahe.³ Zani nikah na kare magar zaniyah ke sath ya mushrikah ke sath. Aur zaniyah ke sath nikah na kare magar Zani ya mushrik. Aur yeh haraam kar diya gaya ahl-e-iman par.

⁴ Aur jo log paak daman aurton par aib lagayein, phir char gawah na layein, un ko assi kode maro aur un ki gawahi kabhi qubul na karo. Yahi log nafarman hain.⁵ Lekin jo log is ke baad tauba karein aur islah kar lein to Allah bakhshne wala, mehrban hai.

⁶ Aur jo log apni biwiyon par aib lagayein aur un ke paas un ke apne siwa aur gawah na hon, to aise shakhs ki gawahi ki surat yeh hai ke woh char bar Allah ki qasam kha kar kahe ke beshak woh sach hai.⁷ Aur panch winbar yeh kahe ke us par Allah ki laanat ho agar woh jhuta hai.⁸ Aur aurat se saza is tarah tal jayegi ke woh char bar Allah ki qasam kha kar kahe ke yeh shakhs jhuta hai. Aur panch winbar yeh kahe ke mujh par Allah ka ghazab ho agar yeh shakhs sachcha hai.¹⁰ Aur agar tum logon par Allah ka fazl aur us ki rehmat na hoti aur yeh ke Allah tauba qubul karne wala, hikmat wala hai.

¹¹ Jin logon ne yeh tufan barpa kiya woh tumharay andar hi ki aek jamaat hain. Tum is ko apne haq mein bura na samjho balke yeh tumharay liye behtar hai. Un mein se har admi ke liye woh hai jitna

us ne gunah kamaya. Aur jisne is mein sab se bada hissa liya us ke liye bada azaab hai.

¹² Jab tum logon ne is ko suna to musalman mard aur musalman aurton ne aek dosray ki babat nek guman kyun na kiya aur kyun na kaha ke yeh khula huva bohtan hai.¹³ Yeh log is par char gawah kyun na laye. Phir jab woh gawah nahin laye to Allah ke nazdik wohi jhute hain.

¹⁴ Aur agar tum logon par dunya aur akhirat mein Allah ka fazl aur us ki rehmat na hoti to jin baton mein tum pad gaye thay, us ke baais tum par koi badi afat aa jati.¹⁵ Jab ke tum us ko apni zabanon se naql kar rahe thay. Aur apne munh se aisi baat keh rahe thay jis ka tumhein koi ilm na tha. Aur tum us ko aek maamuli baat samajh rahe thay. Halanke woh Allah ke nazdik bahut badi baat hai.¹⁶ Aur jab tum ne us ko suna to yun kyun na kaha ke hum ko zeba nahin ke hum aisi baat munh se nikalein. Maaz Allah, yeh bahut bada bohtan hai.¹⁷ Allah tum ko nasihat karta hai ke phir kabhi aisa na karna agar tum momin ho.¹⁸ Allah tum se saaf saaf ahkam bayan karta hai. Aur Allah janne wala, hikmat wala hai.

¹⁹ Beshak jo log yeh chahte hain ke musalmanon mein behayai ka charcha ho, un ke liye dunya aur akhirat mein dardnak saza hai.²⁰ Aur Allah janta hai aur tum nahin jante. Aur agar tum par Allah ka fazl aur us ki rehmat na hoti aur yeh ke Allah narmi karne wala, rehmat karne wala hai.

²¹ Aye iman walon, tum shaitan ke qadmon par na chalo. Aur jo shakhs shaitan ke qadmon par chalega to woh us ko be hayai aur badi hi ka kaam karne ko kahega. Aur agar tum par Allah ka fazl aur us ki rehmat na hoti to tum mein se koi shakhs paak nahin ho sakta. Lekin Allah hi jise chahta hai paak kar deta hai. Aur Allah sunne wala, janne wala hai.

²² Aur tum mein se jo log fazl walay aur wusat walay hain, woh is baat ki qasam na khayein ke woh apne rishte daron aur miskinon

aur khuda ki raah mein hijrat karne walon ko na deinge. Aur chahiye ke woh maaf kar dein aur darguzar karein. Kya tum nahin chahte ke Allah tum ko maaf kare. Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.

^{23.} Beshak jo log pak daman, be khabar, iman wali aurton par tohmat lagate hain, un par dunya aur akhirat mein laanat ki gai. Aur un ke liye bada azaab hai.^{24.} Us din jab un ki zabanein un ke khilaf gawahi deingi aur un ke hath aur un ke paon bhi un kamon ki jo ke yeh log karte thay.^{25.} Us din Allah un ko wajibi badla pura pura dega. Aur woh jaan leinge ke Allah hi haq hai, kholne wala hai,

^{26.} Khabis aurtein khabis mardon ke liye hain aur khabis mard khabis auraton ke liye hain. Aur pakiza aurtein pakiza mardon ke liye hain aur pakiza mard pakiza auraton ke liye. Woh log bari hain un baton se jo yeh kehte hain. Un ke liye bakshish hai aur izzat ki rozi hai.

^{27.} Aye iman walo! tum apne gharon ke Siwa dosray gharon mein dakhil na ho jab tak ijazat hasil na karlo aur ghar walon ko salam na karlo. Yeh tumharay liye behtar hai ta ke tum yad rakho.^{28.} Phir agar wahan kisi ko na pao to un mein dakhil na ho jab tak tum ko ijazat na dedijaye. Aur agar tum se kaha jaye ke laut jao to tum laut jao. Yeh tumharay liye behtar hai. Aur Allah janta hai jo kuch tum karte ho.^{29.} Tum par is mein kuch gunah nahin ke tum un gharon mein dakhil ho jin mein koi na rehta ho. Un mein tumharay faide ki koi cheez ho. Aur Allah janta hai jo kuch tum zahir karte ho aur jo kuch tum chhupate ho.

^{30.} Momin mardon se kaho ke woh apni nigahein niche rakhein aur apni sharm gahon ki hifazat karein. Yeh un ke liye pakiza hai. Beshak Allah ba khabar hai us se jo woh karte hain.

^{31.} Aur momin aurton se kaho ke woh apni nigahein niche rakhein aur apni sharm gahon ki hifazat karein aur apni zinat ko zahir na karein, magar jo us mein se zahir ho jaye. Aur apne dupatte apne sinon par dalien rahein. Aur apni zinat ko zahir na karein magar

apne shauharon par ya apne baap par ya apne shauhar ke baap par ya apne beton ya apne shohar ke beton par ya apne bhaiyon par ya apne bhaiyon ke beton par ya apni behnon ke beton par ya apni aurton par ya apne mamluk par ya zer-e-dast mardon par jo kuch gharaz nahin rakhte. Ya aise ladkon par jo aurton ke parde ki baton se abhi na waqif hon. Woh apne paon zor se na marein ke un ki makhfi zinat maalum ho jaye. Aur aye iman walo! tum sab mil kar Allah ki taraf ruju karo ta ke tum falah pao.

³². Aur tum mein jo benikah hon un ka nikah kardo. Aur tumharay ghulamon aur laundiyan mein se jo nikah ke laiq hon un ka bhi. Agar woh ghareeb honge to Allah un ko apne fazl se ghani kar dega. Aur Allah wusat wala, janne wala hai.³³. Aur jo nikah ka mauqa na payein, un ko chahiye ke woh zabt karein yahan tak ke Allah apne fazl se un ko ghani karde. Aur tumharay mamlukon mein se jo makatab hone ke talib hon to un ko makatab bana lo agar tum un mein salahiyat pao. Aur un ko us maal mein se do jo Allah ne tumhein diya hai. Aur apni laundiyan ko peshe par majbur na karo jab ke woh paak daman rehna chahti hun, mehez is liye ke dunyavi zindagi ka kuch faida tum ko hasil ho jaye. Aur jo shakhs un ko majbur kare to Allah us jabr ke baad bakhshne wala, mehrban hai.

³⁴. Aur beshak hum ne tumhari taraf raushan ayatein utari hain aur un logon ki misalein bhi jo tum se pehlay guzar chuke hain aur darne walon ke liye nasihat bhi.

³⁵. Allah aasmanon aur zameen ki raushni hai. Us ki raushni ki misal aisi hai jaise aek taaq us mein aek charagh hai. Charagh aek shishah ke andar hai. shishah aisa hai jaise aek chamakdar tara. Woh zaitun ke aek aise mubarak darakht ke tail se raushan kiya jata hai jo na sharqi hai aur na gharbi. Us ka tail aisa hai goya aag ke chhuve baghair hi woh khud ba khud jal uthega. Raushni ke upar raushni. Allah apni raushni ki raah dikhata hai jis ko chahta hai. Aur Allah

logon ke liye misalein bayan karta hai. Aur Allah har cheez ko janne wala hai.

³⁶ Aise gharon mein jin ki nisbat Allah ne hukum diya hai ke woh buland kiye jayein aur un mein us ke naam ka zikr kiya jaye. Un mein subah-o-sham Allah ki yad karte hain.³⁷ Woh log jin ko tijarat aur kharid-o-farokht Allah ki yad se ghafil nahin karti aur na namaz ki iqamat se aur zakat ki adayegi se. Woh us din se darte hain jis mein dil aur ankhein ulat jayeingi.³⁸ Ke Allah unhein un ke amal ka behtarin badla de aur un ko mazid apne fazl se nawaze. Aur Allah jis ko chahta hai be hisab deta hai.

³⁹ Aur jin logon ne inkar kiya un ke amaal aise hain jaise chatyal maidan mein sarab. Pyasa us ko pani khayal karta hai yahan tak ke jab woh us ke paas aya to us ko kuch na paya. Aur us ne wahan Allah ko maujud paya, pas us ne us ka hisab chuka diya. Aur Allah jald hisab chukka ne wala hai.⁴⁰ Ya jaise aek gehre samandar mein andhera ho, mauj ke upar mauj uth rahi ho, upar se badal chhaye huve hon, upar tale bahut se andhere, agar koi apna hath nikale to us ko bhi na dekh paye. Aur jis ko Allah raushni na de to us ke liye koi raushni nahin.

⁴¹ Kya tum ne nahin dekha ke Allah ki paaki bayan karte hain jo aasmanon aur zameen mein hai aur chidiyaan bhi par ko phailaye huve. Har aek apni namaz ko aur apni tasbih ko janta hai. Aur Allah ko maalum hai jo kuch woh karte hain.⁴² Aur Allah hi ki hukumat hai aasmanon aur zameen mein. Aur Allah hi ki taraf hai sab ki wapasi.

⁴³ Kya tum ne dekha nahin ke Allah badalon ko chalata hai. Phir un ko aapas mein mila deta hai. Phir un ko teh ba teh kar deta hai. Phir tum barish ko dekh te ho ke us ke bich se nikal ti hai aur woh aasman se us ke andar ke pahadon se ole barsata hai. Phir un ko jis par chahta hai girata hai. Aur jis se chahta hai un ko hata deta hai. Us ki bijli ki chamak maalum hota hai ke nigahon ko uchak

le jayegi.⁴⁴ Allah raat aur din ko badalta rehta hai. Beshak is mein sabaq hai ankhon walon ke liye.

⁴⁵ Aur Allah ne har jaandar ko pani se paida kiya. Phir un mein se koi apne pet ke bal chalta hai. Aur un mein se koi do paon par chalta hai. Aur un mein se koi char pairon par chalta hai. Allah paida karta hai jo woh chahta hai. Be shak Allah har cheez par qadir hai.⁴⁶ Hum ne khol kar batane wali ayatein utar di hain. Aur Allah jis ko chahta hai sidhi raah ki hidayat deta hai.

⁴⁷ Aur woh kehte hain ke hum Allah aur Rasul par iman laye aur hum ne itaat ki. Magar un mein se aek giroh us ke baad phir jata hai. Aur yeh log iman lane walay nahin hain.⁴⁸ Aur jab un ko Allah aur Rasul ki taraf bulaya jata hai, ta ke Khuda ka Rasul un ke darmiyan faisla kare to un mein se aek giroh rugardani karta hai.⁴⁹ Aur agar haq un ko milne wala ho to woh us ki taraf farmanbardar ban kar aa jate hain.⁵⁰ Kya un ke dilon mein bimari hai ya woh shak mein pade huve hain ya un ko yeh andesha hai ke Allah aur us ka Rasul un ke sath zulm kareinge. Balke yahi log zalim hain.

⁵¹ Iman walon ka qaul to yeh hai ke jab woh Allah aur us ke Rasul ki taraf bulaye jayein ta ke Rasul un ke darmiyan faisla kare to woh kehte hain ke hum ne suna aur hum ne mana. Aur yahi log falah pane walay hain.⁵² Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki itaat kare aur woh Allah se dare aur us ki mukhalifat se bache to yahi log hain jo kamyab hongee.

⁵³ Aur woh Allah ki qasmein khate hain, badi sakht qasmein, ke agar tum un ko hukum do to woh zarur nikleinge. Kaho ke qasmein na khao, dastur ke mutabiq itaat chahiye. Beshak Allah ko maalum hai jo tum karte ho.⁵⁴ Kaho ke Allah ki itaat karo aur Rasul ki itaat karo. Phir agar tum rugardani karoge to Rasul par woh bojh hai jo us par dala gaya hai aur tum par woh bojh hai jo tum par dala gaya hai. Aur agar tum us ki itaat karoge to hidayat paoge. Aur Rasul ke zimme sirf saaf saaf pahuncha dena hai.

⁵⁵. Allah ne wada farmaya hai tum mein se un logon ke sath jo iman layein aur nek amal karein ke woh un ko zameen mein iqtedar dega, jaisa ke un se pehlay logon ko iqtedar diya tha. Aur un ke liye un ke deen ko jama dega jis ko un ke liye pasand kiya hai. Aur un ki khauf ki halat ke baad us ko aman se badal dega. Woh sirf meri ibadat kareinge aur kisi cheez ko mera sharik na banayeinge. Aur jo us ke baad inkar kare to aise hi log nafarman hain.”

⁵⁶. Aur namaz qaim karo aur zakat ada karo aur Rasul ki itaat karo ta ke tum par rahem kiya jaye.⁵⁷ Jo log inkar karte hain un ki nisbat yeh guman na karo ke woh zameen mein Allah ko ajiz' kar deinge. Aur un ka thikana aag hai aur woh nihayat bura thikana hai.

⁵⁸. Aye iman walo! tumharay mamlukon ko aur tum mein jo balogh ko nahin pahunche un ko teen waqton mein ijazat lena chahiy Fajr ki namaz se pehlay, aur dopahar ko jab tum apne kapde utarte ho, aur Isha ki namaz ke baad. Yeh teen waqt tumharay liye parde ke hain. In ke baad na tum par koi gunah hai aur na un par. Tum aek dosray ke paas ba kasrat aate jate rehte ho. Is tarah Allah tumharay liye apni ayaton ki wazahat karta hai. Aur Allah janne wala, hikmat wala hai.⁵⁹ Aur jab tumharay bachche aql ki had ko pahunch jayein to woh bhi usi tarah ijazat lein jis tarah un ke agle ijazat lete rahe hain. Is tarah Allah tumharay liye apni ayaton ki wazahat karta hai aur Allah Aleem aur Hakeem hai.⁶⁰ Aur badi budhi aurtein jo nikah ki ummid nahin rakh ti hain, un par koi gunah nahin agar woh apni chadarein utar kar rakh dein, basher te ke woh zinat ki numayish karne wali na hon. Aur agar woh bhi ihtiyat karein to un ke liye behtar hai. Aur Allah sunne wala, janne wala hai.

⁶¹. Andhe par koi tangi nahin aur langde par koi tangi nahin aur bimar par koi tangi nahin aur na tum logon par koi tangi hai ke tum apne ghar se khao ya apne baap dada ke ghar se, ya apni maaon ke ghar se, ya apne bhaiyon ke ghar se, ya apni behnon ke ghar se, ya apne chachaon ke ghar se, ya apni phuphiyon ke ghar se, ya

apne mamuon ke ghar se ya apni khalaon ke ghar se ya jis ghar ki kunjion ke tum malik ho ya apne doston ke ghar se, tum par koi gunah nahin ke tum log mil kar khao ya alag alag. Phir jab tum gharon mein dakhil ho to apne logon ko salam karo jo ba barkat dua hai Allah ki taraf se. Is tarah Allah tumharay liye ayaton ki wazahat karta hai take tum samjho.

^{62.} Iman walay woh hain jo Allah aur us ke Rasul par yaqin layein. Aur jab woh kisi ijtimai kaam ke mauqa par Rasul ke sath hon to jab tak tum se ijazat na lelein wahan se na jayein. Jo log tum se ijazat lete hain wohi Allah aur us ke Rasul par iman rakhte hain. Pas jab woh apne kisi kaam ke liye tum se ijazat lein to un ko ijazat de do. Aur un ke liye Allah se maafi mango. Beshak Allah maaf karne wala, rahem karne wala hai.

^{63.} Tum log Rasul ke bulane ko is tarah ka bulana na samjho jis tarah tum apas mein aek dosray ko bula te ho. Allah tum mein se un logon ko janta hai jo aek doayre ki aad lete huve chupke se chale jate hain. Pas jo log is ke hukum ki khilaf warzi karte hain, un ko dar na chahiye ke un par koi azmaish aa jae. Ya un ko aek dard nak azaab pakad le. Yad rakho ke jo kuch aasmanon aur zameen mein hai sab Allah ka hai. Allah us halat ko janta hai jis par tum ho. Aur jis din log us ki taraf laye jayeinge to jo kuch unhon ne kiya tha, woh us se un ko ba khabar kar dega. Aur Allah har cheez ko janne wala hai.

25 SURAH AL-FURQAN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} Badi ba barkat hai woh zaat jis ne apne bande par Furqan utara ta ke woh jahan walon ke liye darane wala ho.² Woh jis ke liye aasmanon aur zameen ki badshahi hai. Aur us ne koi beta nahin banaya aur badshahi mein koi us ka sharik nahin. Aur us ne har

cheez ko paida kiya aur us ka aek andaza muqarrar kiya.³ Aur logon ne us ke siwa aise mabood banaye jo kisi cheez ko paida nahin karte, woh khud paida kiye jate hain. Aur woh khud apne liye na kisi nuqsan ka ikhtiyar rakhte hain aur na kisi nafa ka. Aur na hi woh kisi ke marne ka ikhtiyar rakhte hain aur na hi kisi ke jine ka aur na hi marne ke baad dobara zinda karne ka.

⁴ Aur munkir log kehte hain ke yeh sirf aek jhut hai jise us ne ghada hai. Aur kuch dosray logon ne is me us ki madad ki hai. Pas yeh log zulm aur jhut ke murtakib huve.⁵ Aur woh kehte hain ke yeh aglon ki be sanad batein hain jin ko us ne likh waya hai. Pas woh us ko subah-o-sham sunai jati hain.⁶ Kaho ke us ko us ne utara hai jo aasmanon aur zameen ke bhed ko janta hai. Beshak woh bakhshne wala, rahem karne wala hai.

⁷ Aur woh kehte hain ke yeh kaisa Rasul hai jo khana khata hai aur bazaaron mein chalta phirta hai. Kyun na is ke paas koi farishta bheja gaya ke woh us ke sath reh kar darata.⁸ Ya us ke liye koi khazana utara jata. Ya us ke liye koi bagh hota jis se woh khata. Aur zalimon ne kaha ke tum log aek sahar zada admi ki pairavi kar rahe ho.⁹ Dekho woh kaise kaise misalein tumharay liye bayan kar rahe hain. Pas woh behak gaye hain, phir woh raah nahin paa sakte.

¹⁰ Bada babarkat hai woh. Agar woh chahe to tum ko us se bhi behtar cheez dede. Aise baghaat jin ke niche nehrein jari hon, aur tum ko bahut se mahal dede.¹¹ Balke unhon ne qiyamat ko jhutla diya hai. Aur hum ne aise shakhs ke liye jo qiyamat ko jhutlye dozakh tayyar kar rakhi hai.¹² Jab woh un ko dour se dekheingi to woh us ka bhaphr na aur dahadna suneinge.¹³ Aur jab woh us ki kisi tang jagah mein bandh kar dale jayeinge to woh wahan maut ko pukareinge.¹⁴ Aaj aek maut ko na pukaro, aur bahut si maut ko pukaro.¹⁵ Kaho kya yeh behtar hai, ya hamesha ki jannat jis ka wada Khuda se dar ne walon se kiya gaya hai, woh un ke liye badla aur thikana hogi.¹⁶ Is mein un ke liye woh sab hoga jo woh chaheinge,

woh is mein hamesha raheinge. Yeh tere Rab ka zimme aek wada hai wajib ul ada.

¹⁷. Aur jis din woh un ko jama karega aur un ko bhi jin ki woh Allah ke siwa ibadat karte hain, phir woh kahega, kya tum ne mere in bandon ko gumrah kiya ya woh khud raste se bhatak gaye.¹⁸ Woh kaheinge ke paak hai teri zaat. Hamein yeh saza war na tha ke hum tere siwa dosron ko karsaz tajwiz karein. Magar tu ne un ko aur un ke baap dada ko dunya ka saman diya, yahan tak ke woh nasihat ko bhul gaye aur halak ho ne walay ban gaye.¹⁹ Pas unhon ne tum ko tumhari baton mein jhuta thahra diya. Ab na tum khud taal sakte ho aur na koi madad pa sakte ho. Aur tum mein se jo shakhs zulm karega hum us ko aek bada azaab chakhaeinge.

²⁰. Aur hum ne tum se pehlay jitne paighambar bheje sab khana khate thay aur bazaaron mein chalte phirte thay. Aur hum ne tum ko aek dusre ke liye azmaish banaya hai. Kya tum sabr karte ho. Aur tumhara Rab sab kuch dekhta hai.

²¹. Aur jo log hamaray samne pesh hone ka andesha nahin rakhte, woh kehte hain ke hamaray upar farishte kyun nahin utare gaye ya hum apne Rab ko dekh lete. Unhon ne apne ji mein apne ko bahut bada samjha aur woh had se guzar gaye hain sarkashi mein.²² Jab us din woh farishte ko dekheinge. Us din mujrimon ke liye koi khush khabari na hogi. Aur woh kaheinge ke panah, panah.²³ Aur hum un ke har amal ki taraf badheinge jo unhon ne kiya tha aur phir us ko udti huvi khak bana deinge.²⁴ Jannat walay us din behtarin thikane mein honge. Aur nihayat achchi aaramgah mein.

²⁵. Aur jis din asman badal se phat jayega. Aur farishte lagatar utare jayeinge.²⁶ Us din haqiqi badshahi sirf Rahman ki hogi. Aur woh din munkiron par bada sakht hoga.²⁷ Aur jis din zalim apne hathon ko katega, woh kahega kash, main ne Rasul ki maiyat mein rah ikhtiyar ki hoti.²⁸ Haye meri shamat, kash main falan shakhs ko dost na banata.²⁹ Us ne mujh ko nasihat se behka diya, baad us ke ke

woh mere paas aa chuki thi. Aur shaitan hai hi insan ko dagha dene wala.³⁰ Aur Rasul kahega ke aye mere Rab, meri qaum ne is Qur'an ko bilkul nazar andaz kar diya.³¹ Aur isi tarah hum ne mujrimon mein se har Nabi ke dushman banaye. Aur tumhara Rab kafi hai rehnumai ke liye aur madad karne ke liye.

³² Aur inkar karne walon ne kaha ke is ke upar pura Qur'an kyun nahin utara gaya. Aisa is liye hai ta ke is ke zariye se hum tumharay dil ko mazbut karein aur hum ne is ko thahr thahr kar utara hai.

³³ Aur yeh log kaisa hi ajib sawal tumharay samne layein, magar hum us ka theek jawab aur behtarin wazaahat tumhein bata deinge.

³⁴ Jo log apne munh ke bal jahannam ki taraf le jaye jayeinge, unhein ka bura thikana hai. Aur wohi hain raah se bahut bhatke huve.

³⁵ Aur hum ne Musa ko kitaab di. Aur us ke sath us ke bhai Harun ko madadgar banaya.³⁶ Phir hum ne un se kaha ke tum donon un logon ke paas jao jinhon ne hamari ayaton ko jhutla diya hai. Phir hum ne un ko bilkul tabah kar diya.³⁷ Aur Nuh ki qaum ko bhi hum ne gharq kar diya jab ke unhon ne Rasulon ko jhutlaya aur hum ne un ko logon ke liye aek nishani bana diya. Aur hum ne zalimon ke liye dardnak azaab tayyar kar rakha hai.³⁸ Aur Aad aur Samud ko aur ashab-ul-ras ko aur un ke darmiyan bahut si qaumon ko.³⁹ Aur hum ne un mein se har aek ko misalein sunayein aur hum ne har aek ko bilkul barbad kar diya.⁴⁰ Aur yeh log us basti par se guzre hain jis par buri tarah patthar barsaye gaye. Kya woh us ko dekhte nahin rahe hain. Balke woh log dobara uthaye jane ki ummid nahin rakhte.

⁴¹ Aur woh jab tum ko dekhte hain to woh tumhara mazaq banate hain. Kya yahi hai jis ko Khuda ne Rasul bana kar bheja hai.⁴² Us ne to hum ko hamaray maboodon se hata hi diya hota, agar hum un par jame na rehte. Aur jald hi un ko maalum ho jayega jab woh azaab ko dekheinge ke sabse zyada be raah kaun hai.

⁴³. Kya tum ne us shakhs ko dekha jis ne apni khwahish ko apna mabood bana rakha hai. Pas kya tum us ka zimma le sakte ho.⁴⁴ Ya tum khayal karte ho ke un mein se aksar sunte aur samajhte hain. Woh to mehez janwaron ki tarah hain balke woh un se bhi zyada be raah hain.

⁴⁵. Kya tum ne apne Rab ki taraf nahin dekha ke woh kis tarah saae ko phailata hai. Aur agar woh chahta to woh us ko thahra deta. Phir hum ne suraj ko us par dalil banaya.⁴⁶ Phir hum ne ahista ahista us ko apni taraf samet liya.⁴⁷ Aur wohi hai jis ne tumharay liye raat ko parda aur nind ko raahat banaya aur din ko ji uthne ka waqt banaya.⁴⁸ Aur wohi hai jo apni rehmat se pehlay hawaon ko khush khabari bana kar bhejta hai. Aur hum aasman se paak pani utarte hain.⁴⁹ ta ke is ke zariye se murda zameen mein jaan dal dein. Aur us ko pilaein apni makhluqat mein se bahut se janwar aur insanon ko.

⁵⁰. Aur hum ne us ko un ke darmiyan tarah tarah se bayan kiya hai ta ke woh sochein. Phir bhi aksar log na shukri kiye baghair nahin rehte.⁵¹ Aur agar hum chahte to har basti mein aek dara ne wala bhej dete.⁵² Phir tum munkiron ki baat na mano aur is ke zariye se un ke sath bada jihad karo.

⁵³. Aur wohi hai jis ne do samandron ko milaya. Yeh mitha hai pyas bujhane wala aur yeh khara hai kadwa. Aur us ne un ke darmiyan aek parda rakha aur aek mazbut aad.⁵⁴ Aur wohi hai jis ne insan ko pani se paida kiya. Phir us ko khandan wala aur sasural wala banaya. Aur tumhara Rab badi qudrat wala hai.

⁵⁵. Aur woh Allah ko chhod kar un cheezon ki ibadat karte hain jo un ko na nuqsan pahuncha sakti hain aur na faida. Aur munkir to apne Rab ke khilaf madadgar bana huva hai.⁵⁶ Aur hum ne tum ko sirf khush khabari dene wala aur dara ne wala bana kar bheja hai.⁵⁷ Tum kaho ke mein tum se us par koi ujrat nahin mangta, magar yeh ke jo chahe woh apne Rab ka rasta pakad le.

⁵⁸. Aur zinda Khuda par, jo kabhi marne wala nahin, bharsa rakho aur us ki hamd ke sath us ki tasbeeh karo. Aur woh apne bandon ke gunahon se ba khabar rehne ke liye kafi hai.⁵⁹ Jis ne paida kiya aasmanon aur zameen ko aur jo kuch un ke darmiyan hai, chhe din mein, phir woh takht par mutamakkin huva. Rahman, pas is ko kisi janne walay se pucho.⁶⁰ Aur jab un se kaha jata hai ke Rahman ko sajda karo to woh kehte hain ke Rahman kya hai. Kya hum us ko sajda karein jis ko tum hum se kehte ho? Aur un ka bidakna aur badh jata hai.

⁶¹. Badi ba barkat hai woh zaat jis ne aasman mein burj banaye aur is mein aek charagh (suraj) aur aek chamak ta chaand rakha.
⁶². Aur wahi hai jis ne raat aur din ko yake baad digare aane wala banaya, us shakhs ke liye jo sabak lena chahe aur shukr guzar banna chahe.

⁶³. Aur Rahman ke bande woh hain jo zameen mein ajizi ke sath chalte hain. Aur jab jahil log un se baat karte hain to woh keh dete hain ke tum ko salaam.⁶⁴ Aur jo apne Rab ke aage sajda aur qiyam mein ratein guzarte hain.⁶⁵ Aur jo kehte hain ke aye hamaray Rab, Jahannam ke azaab ko hum se dour rakho. Beshak is ka azaab puri tabahi hai.⁶⁶ Be shak woh bura thikana hai aur bura maqam hai.
⁶⁷. Aur woh log ke jab woh kharch karte hain to na fuzul kharchi karte hain aur na tangi karte hain. Aur un ka kharch is ke darmiyan aetedal par hota hai.

⁶⁸. Aur jo log Allah ke siwa kisi aur mabood ko nahin pukarte hain. Aur woh Allah ki haraam ki huvi kisi jaan ko qatl nahin karte magar haq par. Aur woh badkari nahin karte. Aur jo shakhs aise kaam karega to woh saza se do char hoga.⁶⁹ Qiyamat ke din us ka azaab badhta chala jayega. Aur woh us mein hamesha zalil ho kar rahega.⁷⁰ Magar jo shakhs tauba kare aur iman laye aur nek kaam kare to Allah aise logon ki buraion ko bhalaiyon se badal dega. Aur

Allah bakhshne wala, mehrban hai.⁷¹ Aur jo shakhs tauba kare aur nek kaam kare to woh dar haqiqat Allah ki taraf ruju karega.

⁷² Aur jo log jhute kaam mein shamil nahin hote. Aur jab kisi be huda cheez se un ka guzar hota hai to woh sanjidgi ke sath guzar jate hain.⁷³ Aur woh aise hain ke jab un ko un ke Rab ki ayaton ke zariye nasihat ki jati hai to woh un par behre aur andhe ho kar nahin girte.⁷⁴ Aur jo kehte hain ke aye hamaray Rab, hum ko hamari biwi aur hamari aulad ki taraf se ankhon ki thandak ata farma aur hum ko parhez garon ka imam bana.

⁷⁵ Yeh log hain ke un ko balakhane mileinge is liye ke unhon ne sabr kiya. Aur un mein un ka istiqbal dua aur salam ke sath hoga.⁷⁶ Woh un mein hamesha raheinge. Woh khub jagah hai thahr ne ki aur khub jagah hai rehne ki.⁷⁷ Kaho ke mera Rab tumhari parwah nahin rakhta. Agar tum us ko na pukaro. Pas tum jhutla chuke to woh cheez anqarib ho kar rahegi.

26. SURAH-AL- SHU'ARA'

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ *Ta Sin meem.*

² Yeh wazeh kitaab ki ayatein hain.³ Shayad tum apne ko halak kardaloge us par ke woh iman nahin late.⁴ Agar hum chahein to un par aasman se nishani utar dein. Phir un ki gardanein us ke aage jhuk jayein.⁵ Un ke paas Rahman ki taraf se koi bhi nayi nasihat aisi nahin ati jis se woh be rukhi na karte hon.⁶ Pas unhon ne jhutla diya. To ab anqarib un ko is cheez ki haqiqat maalum ho jayegi jis ka woh mazaq udate thay.

⁷ Kya unhon ne zameen ko nahin dekha ke hum ne us mein kis qadr tarah tarah ki umda cheezein ugai hain.⁸ Beshak us mein

nasihat hai aur un mein se aksar log iman nahin late.⁹ Aur beshak tumhara Rab ghalib hai, rahem karne wala hai.

¹⁰. Aur jab tumharay Rab ne Musa ko pukara ke tum zalim qaum ke paas jao.¹¹ Fir'aun ki qaum ke paas, kya woh nahin darte?

¹². Musa ne kaha aye mere Rab, mujh ko andesha hai ke woh mujhe jhutla deinge.¹³ Aur mera Sina tang hota hai aur meri zaban nahin chalti. Pas tu Harun ke paas paigham bhej de.¹⁴ Aur mere upar un ka aek jurm bhi hai pas main darta hun ke woh mujhe qatl kar deinge.

¹⁵. Farmaya kabhi nahin. Pas tum donon hamari nishaniyon ke sath jao, hum tumharay sath sunne walay hain.¹⁶ Pas tum donon Fir'aun ke paas jao aur kaho ke hum Khuda wand-e-Aalam ke Rasul hain.¹⁷ Ke tu Bani Israil ko hamaray sath jane de.¹⁸ Fir'aun ne kaha, kya hum ne tum ko bachpan mein apne andar nahin pala. Aur tum ne apni umr ke kayi sal hamaray yahan guzare.¹⁹ Aur tum ne apna woh feal jo kiya. Aur tum na shukron mein se ho.

²⁰. Musa ne kaha, us waqt main ne kiya tha aur mujh se ghalti ho gai.²¹ Phir mujhe tum logon se dar laga to main tum se bhag gaya, phir mujh ko mere Rab ne Danish-mandi ata farmai aur mujh ko Rasulon mein se bana diya.²² Aur yeh ehsan hai jo tum mujh ko jata rahe ho jab ke tum ne Bani Israil ko ghulam banaya.

²³. Fir'aun ne kaha ke Rabb-ul-Aalamin kya hai.²⁴ Musa ne kaha, aasmanon aur zameen ka Rab aur un sab ka Rab jo un ke darmiyan hain, agar tum yaqin lene walay ho.²⁵ Fir'aun ne apne ird gird walon se kaha, kya tum sunte nahin ho.²⁶ Musa ne kaha woh tumhara bhi Rab hai. Aur tumharay agle buzurgon ka bhi.²⁷ Fir'aun ne kaha tumhara yeh Rasul jo tumhari taraf bheja gaya hai majnun hai.²⁸ Musa ne kaha, mashriq-o-maghrib ka Rab aur jo kuch un ke darmiyan hai, agar tum aql rakhte ho.²⁹ Fir'aun ne kaha, agar tum ne mere siwa kisi ko mabood banaya to main tum ko qaid kar dunga.³⁰ Musa ne kaha, kya agar main koi wazeh dalil pesh karun tab bhi.³¹ Fir'aun ne kaha phir us ko pesh karo agar tum

sachche ho.³² Phir Musa ne apna asa dala to yakayak woh aek khula hawa azdaha tha.³³ Aur us ne apna hath kheincha to yakayak woh dekhne walo ke liye chamak raha tha.³⁴ Fir'aun ne apne ird gird ke sardaron se kaha, yaqinan yeh shakhs aek mahir jadugar hai.³⁵ Woh chahta hai ke woh apne jadu se tum ko tumharay mulk se nikal de. Pas tum kya mashwara dete ho.

³⁶ Darbariyon ne kaha ke is ko aur is ke bhai ko mohlat di jiye. Aur shahron mein harkare bhejiye.³⁷ Ke woh aap ke paas tamam mahir jadugaron ko layein.³⁸ Pas jadugar aek din muqarrar waqt par ikhatta huve.³⁹ Aur logon se kaha gaya ke kya tum log jama hoge.⁴⁰ ta ke hum jadugaron ka sath dein agar woh ghalib rehne walay hain.⁴¹ Phir jab jadugar aaye to unhon ne Fir'aun se kaha, kya hamaray liye koi inaan hai agar hum ghalib rahe.⁴² Us ne kaha haan, aur tum us surat mein muqarrab logon mein shamil ho jaoge.

⁴³ Musa ne un se kaha ke tum ko jo kuch dalna ho dalo.⁴⁴ Pas Unhon ne apni rasiyan aur lathiyan dali. Aur kaha ke Fir'aun ke iqbal ki qasam, hum hi ghalib raheinge.⁴⁵ Phir Musa ne apna asa dala to achanak woh us fareb ko nigal ne laga jo unhon ne banaya tha.⁴⁶ Phir jadugar sajde mein gir pade.⁴⁷ Unhon ne kaha hum iman laye Rab-ul-Aalamin par.⁴⁸ Jo Musa aur Harun ka Rab hai.

⁴⁹ Fir'aun ne kaha, tum ne us ko maan liya us se pehlay ke main tum ko ijazat dun. Beshak wohi tumhara ustad hai jis ne tum ko jadu sikhaya hai. Pas ab tum ko maalum ho jayega. Main tumharay aek taraf ke hath aur dusri taraf ke paon katunga aur tum sab ko sulhi par chadha dunga.⁵⁰ Unhon ne kaha ke kuch harj nahin. Hum apne malik ke paas pahunch jayeinge.⁵¹ Hum ummid rakhte hain ke hamara Rab hamari khataon ko maaf kar dega. Is liye ke hum pehlay iman lane walay ban gaye.

⁵² Aur hum ne Musa ko wahi bheji ke mere bandon ko le kar raat ko nikal jao. Beshak tumhara picha kiya jayega.⁵³ Pas Fir'aun ne shahron mein harkare bheje.⁵⁴ Yeh log thodi si jamaat hain.

^{55.} Aur unhon ne hum ko ghussa dila diya hai.^{56.} Aur hum aek mustaid jamaat hain.^{57.} Pas hum ne un ko baghon aur chashmon se nikala.^{58.} Aur khazanon aur umda makanat se.^{59.} Yeh huva. Aur hum ne Bani Israil ko un cheezon ka waris bana diya.

^{60.} Pas unhon ne suraj nikalne ke waqt un ka picha kiya.^{61.} Phir jab donon jamaatein aamne samne huvin to Musa ke sathi ne kaha ke hum to pakde gaye.^{62.} Musa ne kaha, Hargiz nahin, beshak mera Rab mere sath hai. Woh mujh ko raah batayega.^{63.} Phir hum ne Musa ko wahi ki ke apna asa dariya par muro. Pas woh phat gaya aur har hissa aisa ho gaya jaise bada pahad.^{64.} Aur hum ne dosray fariq ko bhi us ke qarib pahuncha diya.^{65.} Aur hum ne Musa ko aur un sab ko jo us ke sath thay bacha liya.^{66.} Phir dosron ko gharq kar diya.^{67.} Beshak is ke andar nishani hai. Aur un mein se aksar manne walay nahin hain.^{68.} Aur beshak tera Rab zabardast hai, rehmat wala hai.

^{69.} Aur un ko Ibrahim ka qissa sunao.^{70.} Jab us ne apne baap se aur apni qaum se kaha ke tum kis cheez ki ibadat karte ho.^{71.} Unhon ne kaha ke hum buton ki ibadat karte hain aur hum barabar us par jame raheinge.^{72.} Ibrahim ne kaha, kya yeh tumhari sunte hain jab tum un ko pukarte ho.^{73.} Ya woh tum ko nafa nuqsan pahunchate hain.^{74.} Unhon ne kaha balke hum ne apne baap dada ko aisa hi karte huve paya hai.

^{75.} Ibrahim ne kaha, kya tum ne un cheezon ko dekha bhi hai jin ki ibadat karte ho.^{76.} Tum bhi aur tumharay buzurg bhi.^{77.} Yeh sab mere dushman hain siwa aek Khuda-wand-e-Aalam ke.^{78.} Jis ne mujhe paida kiya, phir wohi meri rehnumai farmata hai.^{79.} Aur jo mujhe khilata hai aur pilata hai.^{80.} Aur jab main bimar hota hun to wohi mujhe shifa deta hai.^{81.} Aur jo mujh ko maut dega phir mujhe zinda karega.^{82.} Aur woh jis se main ummid rakhta hun ke badle ke din meri khata maaf karega.

^{83.} Aye mera Rab, mujhe hikmat ata farma aur mujhe nek logon mein shamil farma.^{84.} Aur mera bol sachcha rakh baad ke aane

walon mein.⁸⁵ Aur mujhe bagh-e-nimat ke warison mein se bana.⁸⁶ Aur mere baap ko maaf farma, beshak woh gumrahon mein se hain.⁸⁷ Aur mujh ko us din ruswa na kar jab ke log uthaye jayeinge.⁸⁸ Jis din na maal kaam aayega na aulad.⁸⁹ Magar woh jo Allah ke paas qalb-e-salim le kar aye.

⁹⁰. Aur jannat darne walon ke qarib lai jayegi.⁹¹. Aur jahannam gumrahon ke liye zahir ki jayegi.⁹² Aur un se kaha jayega, kahan hain woh jin ki tum ibadat karte thay.⁹³ Allah ke siwa. Kya woh tumhari madad kareinge, ya woh apna bachao kar sakte hain.⁹⁴ Phir us mein aundhe munh dal diye jayeinge. Woh aur gumrah log.⁹⁵ Aur iblis ka lashkar, sab ke sab.⁹⁶ Woh is mein baham jhagadte huve kaheinge.⁹⁷ Khuda ki qasam, hum khuli huvi gumrahi mein thay.⁹⁸ Jab hum tum ko Khuda-wand-e-Aalam ke barabar karte thay.⁹⁹ Aur hum ko to bas mujrimon ne raste se bhatkaya.¹⁰⁰ Pas ab hamara koi sifarishi nahin.¹⁰¹ Aur na koi mukhlis dost.¹⁰² Pas kash hum ko phir wapas jana ho ke hum iman walon mein se banein.¹⁰³ Beshak is mein nishani hai. Aur un mein se aksar log iman la ne walay nahin.¹⁰⁴ Aur beshak tera Rab zabardast hai, rehmat wala hai.

¹⁰⁵. Nuh ki qaum ne Rasulon ko jhutlaya.¹⁰⁶ Jab ke un ke bhai Nuh ne un se kaha, kya tum darte nahin ho.¹⁰⁷ Main tumharay liye aek amanat dar Rasul hun.¹⁰⁸ Pas tum log Allah se daro, aur meri baat mano.¹⁰⁹ Aur main is par tum se koi ujrat nahin mangta. Mera ajr to sirf Allah Rabb-ul-Aalamin ke zimma hai.¹¹⁰ Pas tum Allah se daro aur meri baat mano.¹¹¹ Unhon ne kaha kya hum tum ko maan lein, halanke tumhari pairavi razil logon ne ki hai.¹¹² Nuh ne kaha mujh ko kya khabar jo woh karte rahe hain.¹¹³ Un ka hisab to mere Rab ke zimma hai, agar tum samjho.¹¹⁴ Aur main mominon ko dour karne wala nahin hun.¹¹⁵ Main to bas aek khula huva darane wala hun.

¹¹⁶. Unhon ne kaha aye Nuh agar tum baaz na aaye to zarur sangsar kar diye jaoge.¹¹⁷ Nuh ne kaha aye mere Rab, meri qaum ne

mujhe jhutla diya.¹¹⁸ Pas tu mere aur un ke darmiyan wazeh faisla farmade. Aur mujh ko aur jo momin mere sath hain un ko najat de.¹¹⁹ Phir hum ne us ko aur us ke sathiyon ko aek bharr huvi kashti mein bacha liya.¹²⁰ Phir us ke baad hum ne baqi logon ko gharq kar diya.¹²¹ Yaqinan us ke andar nishani hai, aur un mein se aksar log manne walay nahin.¹²² Aur beshak tera Rab wahi zabardast hai, rehmat wala hai.

¹²³ Aad ne Rasulon ko jhutlaya.¹²⁴ Jab ke un ke bhai Hud ne un se kaha ke kya tum log darte nahin.¹²⁵ Main tumharay liye aek motabar Rasul hun.¹²⁶ Pas Allah se daro aur meri baat mano.¹²⁷ Aur main us par tum se koi badla nahin mangta. Mera badla sirf Khuda-wand-e-Aalam ke zimma hai.¹²⁸ Kya tum har unchi zameen par la-hasil aek yadgar imarat banate ho.¹²⁹ Aur bade bade mahal tayyar karte ho. Goya tumhein hamesha rehna hai.¹³⁰ Aur jab kisi par hath dalte ho to jabbar ban kar dalte ho.¹³¹ Pas tum Allah se daro aur meri baat mano.¹³² Aur us Allah se daro jis ne un cheezon se tumhein madad pahunchai jin ko tum jante ho.¹³³ Us ne tumhari madad ki chaupayon aur aulad se.¹³⁴ Aur baghon aur chashmon se.¹³⁵ Main tumharay upar aek bade din ke azaab se darta hun.

¹³⁶ Unhon ne kaha hamaray liye barabar hai, khwah tum nasihat karo ya nasihat karne walon mein se na bano.¹³⁷ Yeh to bas agle logon ki aek aadat hai.¹³⁸ Aur hum par hargiz azaab aane wala nahin hai.¹³⁹ Pas unhon ne us ko jhutla diya, phir hum ne un ko halak kar diya, beshak us ke andar nishani hai. Aur un mein se aksar log manne walay nahin hain.¹⁴⁰ Aur beshak tumhara Rab woh zabardast hai, rehmat wala hai.

¹⁴¹ Samud ne Rasulon ko jhutlaya.¹⁴² Jab ke un ke bhai Salih ne un se kaha kya tum darte nahin.¹⁴³ Main tumharay liye aek motabar Rasul hun.¹⁴⁴ Pas tum Allah se daro aur meri baat mano.¹⁴⁵ Aur main tum se us par koi badla nahin mangta. Mera badla sirf Khuda-wand-e-Aalam ke zimma hai.¹⁴⁶ Kya tum ko un cheezon mein be

fikri se rehne diya jayega jo yahan hain.¹⁴⁷ Baghon aur chashmon mein.¹⁴⁸ Aur kheton aur ras bhare khoshon wali khajuron mein.¹⁴⁹ Aur tum pahad khod kar fakhr karte ho makan banate ho.¹⁵⁰ Pas Allah se daro aur meri baat mano.¹⁵¹ Aur had se guzar jane walon ki baat na mano.¹⁵² Jo zameen mein kharabi karte hain aur islah nahin karte.

¹⁵³. Unhon ne kaha, tum par to kisi ne jadu kar diya hai.¹⁵⁴ Tum sirf hamaray jaise aek admi ho, pas tum koi nishani lao agar tum sachche ho.¹⁵⁵ Salih ne kaha yeh aek ountni hai. Is ke liye pani pine ki aek bari hai. Aur aek muqarrar din ki bari tumharay liye hai.¹⁵⁶ Aur is ko burai ke sath mat chhed na warna aek bade din ka azaab tum ko pakad lega.¹⁵⁷ Phir unhon ne us ountni ko maar dala, phir woh pasheman ho kar reh gaye.¹⁵⁸ Phir un ko azaab ne pakad liya. Beshak us mein nishani hai aur un mein se aksar manne walay nahin hain.¹⁵⁹ Aur beshak tumhara Rab woh zabardast hai, rehmat wala hai.

¹⁶⁰. Lut ki qaum ne Rasulon ko jhutlaya.¹⁶¹ Jab ke un ke bhai Lut ne un se kaha, kya tum darte nahin.¹⁶² Main tumharay liye aek motabar Rasul hun.¹⁶³ Pas Allah se daro aur meri baat mano.¹⁶⁴ Main us par tum se koi badla nahin mangta, mera badla to Khuda-wand-e-Aalam ke zimma hai.¹⁶⁵ Kya tum dunya walon mein se mardon ke paas jate ho.¹⁶⁶ Aur tumharay Rab ne tumharay liye jo biwiyen paida ki hain un ko chhodte ho, balke tum had se guzar jane walay log ho.

¹⁶⁷. Unhon ne kaha, aye Lut, agar tum baaz na aaye to zarur tum nikal diye jaoge.¹⁶⁸ Us ne kaha main tumharay amal se sakht bezar hun.¹⁶⁹ Aye mere Rab, tu mujh ko aur mere ghar walon ko un ke amal se najat de.¹⁷⁰ Pas hum ne us ko aur us ke sab ghar walon ko bacha liya.¹⁷¹ Magar aek budhiya ke woh piche rehne walon mein reh gai.¹⁷² Phir hum ne dosron ko halak kar diya.¹⁷³ Aur hum ne un par barsaya aek menah. Pas kaisa bura menah tha jo un par barsa

jin ko daraya gaya tha.¹⁷⁴ Beshak us mein nishani hai. Aur in mein se aksar manne walay nahin.¹⁷⁵ Aur beshak tera Rab woh zabardast hai, rehmat wala hai.

¹⁷⁶. As\hab-e-Aikah ne Rasulon ko jhutlaya.¹⁷⁷ Jab Shuoab ne un se kaha kya tum darte nahin.¹⁷⁸ Mein tumharay liye aek motabar Rasul hun.¹⁷⁹ Pas Allah se daro aur meri baat mano.¹⁸⁰ Aur mein is par tum se koi badla nahin mangta, mera badla Khuda-wand-e-Aalam ke zimme hai.¹⁸¹ Tum log pura pura napo aur nuqsan dene walon mein se na bano.¹⁸² Aur sidhi tarazu se taulo.¹⁸³ Aur logon ko un ki cheezein ghata kar na do aur zameen mein fasad na phailao.¹⁸⁴ Aur us zaat se daro jis ne tum ko paida kiya hai aur guzeshta naslon ko bhi.

¹⁸⁵. Unhon ne kaha tum par to kisi ne jadu kar diya hai.¹⁸⁶ Aur tum hamaray hi jaise aek admi ho. Aur hum to tum ko jhute logon mein se khayal karte hain.¹⁸⁷ Pas hamaray upar aasman se koi tukda girao agar tum sachche ho.¹⁸⁸ Shuoab ne kaha mera Rab khub janta hai jo kuch tum kar rahe ho.¹⁸⁹ Pas unhon ne us ko jhutlaya. Phir un ko badal walay din ke azaab ne pakad liya. Beshak woh aek bade din ka azaab tha.¹⁹⁰ Beshak is mein nishani hai aur un mein se aksar manne walay nahin.¹⁹¹ Aur beshak tumhara Rab zabardast hai, rehmat wala hai.

¹⁹². Aur beshak yeh Khuda-wand-e-Aalam ka utara huva kalaam hai.¹⁹³ Is ko amanatdar farishta le kar utara hai.¹⁹⁴ Tumharay dil par ta ke tum drane walon mein se bano.¹⁹⁵ Saaf Arabi zaban mein.¹⁹⁶ Aur is ka zikr agle logon ki kitaabon mein hai.¹⁹⁷ Aur kya un ke liye yeh nishani nahin hai ke is ko bani Israil ke ulama jante hain.

¹⁹⁸. Aur agar hum is ko kisi Ajmi par utarte.¹⁹⁹ Phir woh un ko padh kar sunata to woh us par iman lane walay na bante.²⁰⁰ Isi tarah hum ne iman na lane ko mujrimon ke dilon mein dal rakha hai.²⁰¹ Yeh log iman na layeinge jab tak sakht azaab na dekh lein.²⁰² Pas

woh un par achanak ajayega aur un ko khabar bhi na hogi.²⁰³ Phir woh kaheinge ke kya hum ko kuch mohlat mil sakti hai.

²⁰⁴. Kya woh hamaray azaab ko jald mang rahe hain.²⁰⁵ Batao ke agar hum un ko chand sal tak faida pahunchate rahein.²⁰⁶ Phir un par woh cheez ajaye jis se unhein daraya ja raha hai.²⁰⁷ To yeh faidaymandi un ke kis kaam ayegi.²⁰⁸ Aur hum ne kisi basti ko bhi halak nahin kiya magar is ke liye darane walay thay.²⁰⁹ Yad dilane ke liye, aur hum zalim nahin hain.²¹⁰ Aur is ko shaitan le kar nahin utre hain.²¹¹ na yeh un ke liye laiq hai aur na woh aisa kar sakte hain.²¹² Woh is ko sunne se rok diye gaye hain.

²¹³. Pas tum Allah ke sath kisi dosray maabud ko na pukaro ke tum bhi saza pane walon mein se ho jao.²¹⁴ Aur apne qaribi rishte daron ko darao.²¹⁵ Aur un logon ke liye apne bazu jhukaye rakho jo mominin mein dakhil ho kar tumhari pairavi karein.²¹⁶ Pas agar woh tumhari nafarmani karein to kaho ke jo kuch tum kar rahe ho, main us se bari hun.²¹⁷ Aur zabardast aur mehrban Khuda par bharosa rakho.²¹⁸ Jo dekhta hai tum ko jab ke tum uthte ho.²¹⁹ Aur tumhari naql-o-harkat namaziyon ke sath.²²⁰ Beshak woh sunne wala, janne wala hai.

²²¹. Kya main tumhein bataun ke shaitan kis par utarte hain.
²²². Woh har jhute gunahgar par utarte hain.²²³ Woh kaan lagate hain aur un mein se aksar jhute hain.²²⁴ Aur shayiron ke piche be raah log chalte hain.²²⁵ Kya tum nahin dekhte ke woh har wadi mein bhatakte hain.²²⁶ Aur woh kehte hain jo woh karte nahin.²²⁷ Magar jo log iman laye aur achche kaam kiye aur unhon ne Allah ko bahut yad kiya aur unhon ne badla liya baad is ke ke un par zulm huva. Aur zulm karne walon ko jald maalum ho jayega ke un ko kaisi jagah laut kar jana hai.

27. SURAH-AL-NAML

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Taa Sin.*

Yeh ayatein hain Qur'an ki aur aek wazeh kitaab ki.² Rehnumai aur khush khabari iman walon ke liye.³ Jo namaz qaim karte hain aur zakat dete hain aur woh akhirat par yaqin rakhte hain.⁴ Jo log akhirat par iman nahin rakhte un ke kamon ko hum ne un ke liye khush numa bana diya hai, phir woh bhatak rahe hain.⁵ Yeh log hain jin ke liye buri saza hai aur woh akhirat mein sakht khasare mein honge.⁶ Aur beshak Qur'an tum ko aek Hakeem aur Alim ki taraf se diya ja raha hai.

⁷. Jab Musa ne apne ghar walon se kaha ke main ne aek aag dekhi hai. Main wahan se koi khabar lata hun ya aag ka koi angara lata hun ta ke tum taapo.⁸ Phir jab woh us ke paas pahuncha to awaz di gai ke mubarak ho woh jo aag mein hai aur jo us ke paas hai. Aur paak hai Allah jo Rab hai sare jahan ka.

⁹. Aye Musa, yeh mein hun Allah, zabardast Hakeem.¹⁰ Aur tum apna asa dal do. Phir jab us ne us ko is tarah harkat karte huve dekha jaise woh sanp ho to woh piche ko muda aur palat kar na dekha. Aye Musa, daro nahin, mere huzur paighambar dara nahin karte.¹¹ Magar jis ne zyadati ki. Phir us ne burai ke baad us ko bhalai se badal diya, to main bakhshne wala, mehrban hun.¹² Aur tum apna hath apne girebaan mein dalo, woh kisi aib ke baghair safed niklega. Yeh donon mil kar nau nishaniyon ke sath Fir'aun aur us ki qaum ke paas jao. Be shak woh nafrman log hain.¹³ Pas jab un ke paas hamari wazeh nishaniyan aayin, unhon ne kaha yeh khula huva jadu hai.¹⁴ Aur unhon ne is ka inkar kiya, halanke un ke dilon ne is ka yaqin kar liya tha, zulm aur ghamand ki waja se. Pas dekho kaisa bura anjam huva mufsidon ka.

^{15.} Aur hum ne Dawud aur Sulaiman ko ilm ata kiya. Aur un donon ne kaha shukr hai Allah ke liye jis ne hum ko apne bahut se iman walon par fazilat ata farmai.^{16.} Aur Dawud ka waris Sulaiman huva. Aur kaha ke aye logon, hum ko parindon ki boli sikhai gai hai, aur hum ko har qism ki cheez di gai hai. Beshak yeh khula huva fazl hai.

^{17.} Aur Sulaiman ke liye us ka lashkar jama kiya gaya, jin aur insan aur parinde, phir un ki jamaatein banai jati.^{18.} Yahan tak ke jab woh chiyuntiyon ki wadi par pahunche. Aek chiyunti ne kaha, aye chiyuntiyo, apne surakhon mein dakhil ho jao, kahin Sulaiman aur us ka lashkar tum ko kuchal dalein aur un ko khabar bhi na ho.

^{19.} Pas Sulaiman us ki baat par muskurate huve hans pada aur kaha, aye mere Rab mujhe taufiq de ke main teri naemat ka shukr ada karun jo tu ne mujh par aur mere walidain par kiya hai aur yeh ke mein nek kaam karun jo tujh ko pasand hai aur apni rehmat se tu mujhe apne nek bandon mein dakhil kar.

^{20.} Aur Sulaiman ne parindon ka jaiza liya to kaha, kya baat hai ke main hud hud ko nahin dekh raha hun. Kya woh kahin ghaib ho gaya hai.^{21.} Main us ko sakht saza dunga ya us ko zabah kar dunga, ya woh mere samne koi saaf hujjat laye.^{22.} Zyada der nahin guzri thi ke us ne aakar kaha, ke main aek cheez ki khabar laya hun jis ki aap ko khabar na thi. Aur main saba se aek yaqini khabar le kar aya hun.^{23.} Main ne paya ke aek aurat un par badshahi kar ti hai aur us ko sab cheez mili hai. Aur us ka aek bada takht hai.^{24.} Main ne us ko aur us ki qaum ko paya ke woh suraj ko sajda karte hain Allah ke siwa. Aur shaitan ne un ke amal un ke liye khush numa bana diye, phir un ko raste se rok diya, pas woh raah nahin pate.^{25.} Ke woh Allah ko sajda na karein jo aasmanon aur zameen ki chhupi huvi cheezon ko nikal ta hai aur woh janta hai jo kuch tum chhupate ho aur jo kuch tum zahir karte ho.^{26.} Allah, us ke siwa koi mabood nahin, malik arsh-e-azeem ka.

²⁷ Sulaiman ne kaha, hum dekheinge ke tum ne sach kaha ya tum jhuton mein se ho.²⁸ Mera yeh khat lekar jao. Phir us ko un logon ki taraf dal do. Phir un se hat jana. Phir dekho ke woh kya radd-e-amal zahir karte hain.²⁹ Malka Saba ne kaha ke aye darbariyon, meri taraf aek ba waqat khat dala gaya hai.³⁰ Woh Sulaiman ki taraf se hai. Aur woh hai Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.³¹ Ke tum mere muqable mein sarkashi na karo aur muti ho kar mere paas aao.³² Malka ne kaha ke aye darbariyon, mere maamla mein mujhe raay do. Mein kisi maamla ka faisla nahin karti jab tak tum log maujud na ho.³³ Unhon ne kaha, hum log zor aawar hain, aur sakht ladai walay hain. Aur faisla aap ke ikhtiyar mein hai.³⁴ Malka ne kaha ke badshah log jab kisi basti mein dakhil hote hain to us ko kharab kar dete hain aur us ke izzat walon ko zalil karte hain. Aur yahi yeh log kareinge.³⁵ Aur main un ki taraf aek hadiya bhej ti hun, phir dekhti hun ke safir kya jawab late hain.

³⁶ Phir jab safir Sulaiman ke paas pahuncha, us ne kaha kya tum log maal se meri madad karna chahte ho. Pas Allah ne jo kuch mujhe diya hai woh us se behtar hai jo usne tum ko diya hai. Balke tum hi apne tohfe se khush ho.³⁷ Un ke paas wapas jao. Hum un par aise lashkar le kar ayeinge jin ka muqabla woh na kar sakeinge aur hum un ko wahan se be izzat kar ke nikaldeinge. Aur woh khwar honge.

³⁸ Sulaiman ne kaha ke aye darbar walon, tum mein se kaun us ka takht mere paas lata hai is se pehlay ke woh log mutee ho kar mere paas ayein.³⁹ Jinnun mein se aek dev ne kaha, main us ko tumharay paas le aaonga is se pehlay ke aap apni jagah se uthein, aur main is par qudrat rakhne wala, amanat dar hun.⁴⁰ Jis ke paas kitaab ka aek ilm tha us ne kaha, main tumharay palak jhapakne se pehlay us ko laa dunga. Phir jab us ne takht ko apne paas rakha huva dekha to us ne kaha, yeh mere Rab ka fazl hai. Ta ke woh mujhe janche ke main shukr karta hun ya na shukri. Aur jo shakhs shukr

kare to woh apne liye shukr karta hai. Aur jo shakhs na shukri kare to mera Rab be niyaz hai, karam karne wala hai.

⁴¹. Sulaiman ne kaha ke is ke taqat ka rup badal do, dekho woh samajh pati hai ya woh un logon mein se hoti hai jin ko samajh nahin.⁴² Pas jab woh aai to kaha gaya kya tumhara takht aisa hi hai. Us ne kaha, goya ke yeh wohi hai. Aur hum ko is se pehlay maalum ho chuka tha. Aur hum farman bardar thay.⁴³ Aur us ko rok rakha tha un cheezon ne jin ko woh Allah ke siwa puji thi. Woh munkir logon mein se thi.⁴⁴ Us se kaha gaya ke mahal mein dakhil ho. Pas jab us ne us ko dekha to us ko khayal kiya ke woh ghehra pani hai aur apni donon pindliyan khol dein. Sulaiman ne kaha, yeh to aek mahal hai jo shishon se banaya gaya hai. Us ne kaha ke aye mere Rab, main ne apni jaan par zulm kiya. Aur main Sulaiman ke sath ho kar Allah, Rabb-ul-Aalamin par iman lai.

⁴⁵. Aur hum ne Samud ki taraf un ke bhai Salih ko bheja, ke Allah ki ibadat karo, phir woh do firqe ban kar apas mein jhagadne lage.⁴⁶ Us ne kaha ke aye meri qaum ke logon, tum bhalai se pehlay burai ke liye kyun jaldi kar rahe ho. Tum Allah se maafi kyun nahin chahte ke tum par rahem kiya jaye.⁴⁷ Unhon ne kaha, hum to tum ko aur tumharay sath walon ko manhus samajhte hain. Us ne kaha ke tumhari buri qismat Allah ke paas hai balke tum to azmaye ja rahe ho.

⁴⁸. Aur shahr mein nau shakhs thay jo zameen mein fasad karte thay aur woh islah ka kaam nahin karte thay.⁴⁹ Unhon ne kaha ke tum log Allah ki qasam khao ke hum us ko aur us ke logon ko chupke se halak kar deinge. Phir us ke wali se keh deinge ke hum us ke ghar walon ki halakat ke waqt maujud nahin thay. Aur beshak hum sachche hain.⁵⁰ Aur unhon ne aek tadbir ki aur hum ne bhi aek tadbir ki aur un ko khabar bhi nahin huvi.⁵¹ Pas dekho kaisa huva un ki tadbir ka anjam. Hum ne un ko aur un ki puri qaum ko halak kar diya.⁵² Pas yeh hain un ke ghar wiran pade huve un ke zulm ke

sabab se. Beshak is mein sabaq hai un logon ke liye jo janein.⁵³ Aur hum ne un logon ko bacha liya jo iman laye aur jo darte thay.

⁵⁴. Aur Lut ko jab us ne apni qaum se kaha, kya tum be hayai karte ho aur tum dekhate ho.⁵⁵ Kya tum mardon ke sath shahwat rani karte ho, aur auraton ko chhod kar, balke tum log be samajh ho.

⁵⁶. Phir us ki qaum ka jawab is ke siwa kuch nahin tha ke unhon ne kaha, Lut ke ghar walon ko apni basti se nikal do, yeh log paak saaf bante hain.⁵⁷ Phir hum ne us ko aur us ke logon ko najat di siwaye us ki biwi ke jis ka piche reh jana hum ne tai kiya tha.⁵⁸ Aur hum ne un par barsaya aek haulnak barsana. Pas kaisa bura barsao tha un par jin ko Agah kiya ja chuka tha.⁵⁹ Kaho hamd hai Allah ke liye aur salam us ke un bandon par jin ko us ne muntakhab farmaya. Kya Allah behtar hai ya woh jin ko wo sharik karte hain.

⁶⁰. Bhala woh kaun hai jis ne aasmanon aur zameen ko paida kiya. Aur tumharay liye aasman se pani utara. Phir hum ne is se raunaq walay bagh ugaye. Tumharay bas mein na tha ke tum un darakhton ko uga sakte. Kya Allah ke sath koi aur mabood hai. Balke woh rah se inhiraf karne walay log hain.⁶¹ Bhala kis ne zameen ko thahrne ke laiq banaya aur us ke darmiyan nadiyan jari kin. Aur us ke liye us ne pahad banaye. Aur do samandaron ke darmiyan parda dal diya. Kya Allah ke sath koi aur mabood hai, balke un ke aksar log nahin jante.

⁶². Kaun hai jo bebas ki pukar ko sunta hai aur us ke dukh ko dour kar deta hai. Aur tum ko zameen ka janashin banata hai. Kya Allah ke sath koi aur mabood hai. Tum bahut kam nasihat pakadte ho.

⁶³. Kaun hai jo tum ko khushki aur samandar ke andheron mein rasta dikhata hai. Aur kaun apni rehmat ke aage hawaon ko khush khabari bana kar bhejta hai. Kya Allah ke sath koi aur mabood hai. Allah bahut bartar hai, us se jin ko woh sharik thahrte hain.⁶⁴ Kaun hai jo khalq ki ibtida karta hai aur phir us ka iadah karta hai. Aur kaun

tum ko asman aur zameen se rozi deta hai. Kya Allah ke sath koi aur mabood hai, kaho ke apni dalil lao, agar tum sachche ho.

⁶⁵. Kaho ke Allah ke siwa, aasmanon aur zameen mein koi ghaib ka ilm nahin rakhta. Aur woh nahin jante ke woh kab uthaye jayeinge.

⁶⁶. Balke akhirat ke baab mein un ka ilm ulajh gaya hai. Balke woh is ki taraf se shak mein hain. Balke woh is se andhe hain.⁶⁷ Aur inkar karne walon ne kaha, kya jab hum mitti ho jayeinge aur hamaray baap dada bhi, to kya hum zameen se nikale jayeinge.⁶⁸ Us ka wada hamein bhi diya gaya aur us se pehlay hamaray baap dada ko bhi. Yeh mehez aglon ki kahaniyan hain.⁶⁹ Kaho ke zameen mein chalo phiro, pas dekho ke mujrimon ka anjam kya huva.

⁷⁰. Aur un par gham na karo aur dil tang na ho un tadbiron par jo woh kar rahe hain.⁷¹ Aur woh kehte hain ke yeh wada kab hai agar tum sachche ho.⁷² Kaho ke jis cheez ki tum jaldi kar rahe ho shayad us mein se kuch tumharay paas aa laga ho.⁷³ Aur be shak tumhara Rab logon par bade fazl wala hai. Magar un mein se aksar shukr nahin karte.⁷⁴ Aur beshak tumhara Rab achchi tarah janta hai jo un ke sine chhupaye huve hain aur jo woh zahir karte hain.⁷⁵ Aur aasmanon aur zameen ki koi poshidah cheez nahin hai jo aek wazeh kitaab mein darj na ho.

⁷⁶. Beshak yeh Qur'an Bani Israil par bahut si cheezon ko wazih kar raha hai jin mein woh ikhtilaf rakhte hain.⁷⁷ Aur woh hidayat aur rehmat hai iman walon ke liye.⁷⁸ Beshak tumhara Rab apne hukum ke zariye un ke darmiyan faisla karega aur woh zabardast hai, janne wala hai.⁷⁹ To Allah par bharosa karo; beshak tum sarih haq par ho.⁸⁰ Tum murdon ko nahin suna sakte aur na tum behron ko apni pukar suna sakte ho jab ke woh peeth pher kar chale jayein.⁸¹ Aur na tum andhon ko un ki gumrahi se bacha kar rasta dikhane walay ho. Tum to sirf un ko suna sakte ho jo hamari ayaton par iman late hain, phir farmanbardar ban jate hain.

⁸². Aur jab un par baat aa padegi to hum un ke liye zameen se aek daabbah (ghair insani makhluq) nikaleinge jo un se kalaam karega ke log hamari ayaton par yaqin nahin rakhte thay.⁸³ Aur jis din hum har ummat mein se aek giroh un logon ka jama kareinge jo hamari ayaton ko jhutlate thay, phir un ki jamaat bandi ki jayegi.⁸⁴ Yahan tak ke jab woh ajayeinge to Khuda kahega ke tum ne meri ayaton ko jhutlaya halanke tumhara ilm un ka ihata na kar saka, ya bolo ke tum kya karte thay.⁸⁵ Aur un par baat puri ho jayegi is sabab se ke unhon ne zulm kiya, phir woh kuch na bol sakeinge.⁸⁶ Kya unhon ne nahin dekha ke hum ne raat banai ta ke log us mein aaram karein. Aur din ke woh us mein dekhein. Beshak is mein nishaniyan hain un logon ke liye jo yaqin karte hain.

⁸⁷. Aur jis din sur phunka jayega to ghabra utheinge jo aasmanon mein hain aur jo zameen mein hain magar woh jis ko Allah chahe. Aur sab chaleay ainge us ke aage ajizi se.⁸⁸ Aur tum pahadon ko dekh kar guman karte ho ke woh jame huve hain, aur woh chalay ayeinge jaise badal chalein. Yeh Allah ki karigari hai jis ne har cheez ko mazbut kiya hai. Beshak woh janta hai jo tum karte ho.⁸⁹ Jo shakhs bhalai le kar ayega to us ke liye us se behtar hai, aur woh us din ghabrahat se mehfooz honge.⁹⁰ Aur jo shakhs burai le kar aya to aise log aundhe munh aag mein dal diye jayeinge. Tum wahi badla pa rahe ho jo tum karte thay.

⁹¹. Mujh ko yahi hukum diya gaya hai ke main is shahr ke Rab ki ibadat karun jis ne us ko mohtram thahraya aur har cheez usi ki hai. Aur mujhe hukum diya gaya hai ke main farman bardari karne walon mein se bano.⁹² Aur yeh ke Qur'an ko sunao. Phir jo shakhs raah par ayega to woh apne liye raah par ayega aur jo gumrah huva to keh do ke main to sirf darane walon mein se hun.⁹³ Aur kaho ke sab tarif Allah ke liye hai, woh tum ko apni nishaniyan dikhayega to tum un ko pehchan lo ge, aur tumhara Rab us se be khabar nahin hai jo tum karte ho.

28. SURAH-AL-QASAS

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Ta-Sin-Mim.*

^{2.} Yeh wazeh kitaab ki ayatein hain.^{3.} Hum Musa aur Fir'aun ka kuch haal tum ko theek theek sunate hain, un logon ke liye jo iman layein.^{4.} Beshak Fir'aun ne zameen mein sarkashi ki. Aur us ne us ke bashindon ko girohon mein taqsim kar diya. Un mein se aek giroh ko us ne kamzor kar rakha tha. Woh un ke ladkon ko zabah karta tha aur un ki aurton ko zinda rakhta tha. Beshak woh fasad karne walon mein se tha.^{5.} Aur hum chahte thay ke un logon par ehsan karein jo zameen mein kamzor kiye gaye thay aur un ko peshwa banayein aur un ko waris bana dein.^{6.} Aur un ko zameen mein ikhtiyar ata karein. Aur Fir'aun aur Hamaan aur un ki faujon ko un ke zariya wohi dikhayein jis se woh darte thay.

^{7.} Aur hum ne Musa ki maa ko ilham kiya ke use doodh pilao. Phir jab tum ko us ki babat dar ho to use dariya mein daldo. Aur na andesha karo aur na ghamgin ho. Hum use tumharay paas lauta kar layeinge. Aur us ko paighambaron mein se banayeinge.^{8.} Phir us ko Fir'aun ke ghar walon ne utha liya, ta ke woh un ke liye dushman ho aur gham ka baais bane Beshak Fir'aun aur Haman aur un ke lashkar khatakar thay.^{9.} Aur Fir'aun ki biwi ne kaha ke yeh ankh ki thandak hai, mere liye aur tumharay liye. Us ko qatl na karo. Kya ajab ke yeh hum ko nafa de ya hum us ko beta bana lein. Aur woh samajhte na thay.

^{10.} Aur Musa ki maa ka dil bechain ho gaya. Qarib tha ke woh us ko zahir karde agar hum us ke dil ko na sambhalte ke woh yaqin karne walon mein se rahe.^{11.} Aur us ne us ki bahen se kaha ke tu us ke piche piche ja. To woh us ko ajnabi ban kar dekhti rahi aur un logon ko khabar nahin huvi.^{12.} Aur hum ne pehlay hi Musa se

daiyon ko rok rakha tha. To ladki ne kaha, kya main tum ko aise ghar walon ka pata dun jo us ko tumharay liye palein aur woh us ki khair khuwahi karein.¹³ Phir hum ne us ko us ki maa ki taraf lauta diya ta ke us ki ankhein thandi hon. Aur woh ghamgin na ho. Aur ta ke woh jaan le ke Allah ka wada sachcha hai, magar aksar log nahin jante.¹⁴ Aur jab Musa apni jawani ko pahuncha aur pura ho gaya to hum ne us ko hikmat aur ilm ata kiya aur hum isi tarah badla dete hain neki karne walon ko.

¹⁵ Aur shahr mein woh aise waqt dakhil huva jab ke shahr walay ghaflat mein thay to us ne wahan do admiyon ko ladte huve paya. Aek us ki apni qaum ka tha aur dosray dushmanon mein se tha. To jo us ki qaum mein se tha us ne us ke khilaf madad talab ki jo us ke dushmanon mein se tha. Pas Musa ne us ko ghunsa mara. Phir us ka kaam tamam kar diya. Musa ne kaha ke yeh shaitan ke kaam se hai. Beshak woh dushman hai, khula gumrah karne wala.¹⁶ Us ne kaha ke aye mera Rab, main ne apni jaan par zulm kiya hai. Pas tu mujhe bakhshde to Khuda ne us ko bakhsh diya. Beshak woh bakhshne wala, rahem karne wala hai.¹⁷ Us ne kaha ke aye mera Rab, jaisa tu ne mere upar fazl kiya to main kabhi mujrimon ka madadgar nahin banunga.

¹⁸ Phir subah ko woh shahr mein utha darta huva, khabar leta huva. To dekhta hai ke wohi shakhs jis ne kal madad mangi thi wohi aaj phir us ko madad ke liye pukar raha hai. Musa ne us se kaha, beshak tum sarh gumrah ho.¹⁹ Phir jab us ne chaha ke us ko pakde jo un donon ka dushman tha to us ne kaha ke aye Musa, kya tum mujhe qatl karna chahte ho jis tarah tum ne kal aek shakhs ko qatl kiya. Tum to zameen mein sarkash bankar rehna chahte ho. Tum sulah karne walon mein se banna nahin chahte.²⁰ Aur aek shakhs shahr ke kinare se daudta huva aya. Us ne kaha aye Musa, darbar walay mashwara kar rahe hain ke woh tum ko maar dalein. Pas tum nikal jao, main tumharay khair khwah hon mein se hun.²¹ Phir woh

wahan se nikla darta huva, khabar leta huva. Us ne kaha ke aye mere Rab, mujhe zalimon se najat de.

²². Aur jab tum ne Madyan ka rukh kiya to us ne kaha, ummid hai ke mera Rab mujhe sidha rasta dikhaye.²³. Aur jab woh Madyan ke pani par pahuncha to wahan us ne logon ki aek jamaat ko pani pilate huve paya. Aur un se alag aek taraf do aurton ko dekha ke woh apni bakriyon ko roke huve hain. Musa ne un se pucha ke tumhara kya majra hai. Unhon ne kaha ke hum pani nahin pilate jab tak charwahe apni bakriyan hata na lein. Aur hamara baap bahut budha hai.²⁴. To us ne un ke janwar ko pani pilaya. Phir saae ki taraf hat gaya. Phir kaha Aye mere Rab, tu jo cheez meri taraf khair mein se utare, main us ka mohtaj hun.

²⁵. Phir un donon me se aek ladki aayi, sharm se chalti huvi. Us ne kaha, 'Mera baap aap ko bula raha hai ke aap ne hamari khatir jo pani pilaya us ka aap ko badla de. Phir Jab woh un ke paas aya aur us se sara qissa bayan kiya to us ne kaha, Andesha na karo. Tum ne zalimon se najat payi.²⁶. Un me se aek ne kaha, Aye baap, is ko mulazim rakh lijiye. Behtarin admi jise aap mulazim rakein woh hi hai jo mazbut aur amanat dar ho.²⁷. Us ne kaha, Main chahta hun ke apni do ladkiyon me se aek ka nikah tumharay sath kar dun Is shart par ke tum aath sal meri mulazimat karo. Phir agar tum das sal pure kar lo to woh tumhari taraf se hai, aur main tum par mushaqqat dalna nahin chahta. In sha Allah tum mujh ko, bhala admi paoge.²⁸. Musa ne kaha, Yeh baat aap ke aur mere darmiyan tai hai. In donon muddaton mein se jo bhi puri karun to mujh par koi jabar na hoga. Aur Allah humaray qaul-o-qarar par gawah hai.

²⁹. Phir jab Musa ne muddat puri kardi aur apne ghar walon ke sath rawana huva, to use Tur ki taraf se aek aag dekhi. Us ne apne ghar walon se kaha, Tum thahro; main ne aek aag dekhi hai. Shayad main wahan se koi khabar le aaon ya aag ka angarah ta ke tum taapo.³⁰. Phir jab woh wahan pahuncha to wadi se dahine kinare se

barkat walay khitte mein aek darakht ki taraf pukara gaya ke Aye Musa, beshak main Allah hun, sare jahan ka malik.³¹ Aur yeh ke tum apna asaa daldo. Aur jab us ne us ko harkat karte huve dekha ke goya sanp ho, to woh peeth pher kar bhaga aur us ne mud kar na dekha. Aye Musa, aage aao aur na daro. Tum bilkul mehfooz ho.³² Apna hath gireban mein dalo, woh chamakta huva niklega baghair kisi maraz ke, aur khauf ke waste se apna bazu apni taraf mila lo. Pas ye tumharay Rab ki taraf se do snadein hain Fir'aun aur us ke darbariyon ke paas jane ke liye. Be shak woh nafarman log hain.

³³ Musa ne kaha, Aye mere Rab, maine un mein se aek shakhs ko qatl kiya hai to main darta hun ke woh mujhe maar dalienge.

³⁴ Aur mera bhai Harun woh mujh se zyada fasih hai zaban mein, pas tu us ko mere sath madadgar ki haisiyat se bhej ke woh meri taid kare. Main darta hun ke woh log mujhe jhutla deinge.³⁵ Farmaya ke hum tumharay bhai ke zariye tumharay bazu ko mazbut kar deinge aur hum tum donon ko ghalba deinge to woh tum logon tak na pahunch sakeinge. Hamari nishaniyon ke sath, tum donon aur tumhari pairavi karne walay hi ghalib raheinge.

³⁶ Phir jab Musa un logon ke paas hamari wazeh nishaniyon ke sath pahuncha, Unhon ne kaha ke yeh mehez ghada huva jadu hai. Aur yeh baat hum ne apne agle baap dada mein nahin suni.

³⁷ Aur Musa ne kaha mera Rab khub janta hai us ko jo us ki taraf se hidayat le kar aya hai aur jis ko akhrit ka ghar mile ga. Beshak zalim falah nahin payeinge.³⁸ Aur Fir'aun ne kaha aye darbar walo! main tumharay liye apne siwa kisi mabood ko nahin janta to aye Hamaan, mere liye mitti ko aag de, phir mere liye aek unchi imarat bana ta ke main Musa ke Rab ko jhank kar dekhun, aur main to us ko aek jhuta admi samajhta hun.

³⁹ Aur us ne aur us ki faujon ne zameen mein na haq ghamand kiya aur unhon ne samjha ke un ko hamari taraf laut kar aana nahin hai.⁴⁰ To hum ne us ko aur us ki faujon ko pakda. Phir un

ko samandar mein phenk diya. To dekho ke zalimon ka anjam kya huva.⁴¹ Aur hum ne un ko sardar banaya ke woh aag ki taraf bulayein. Aur qiyamat ke din un ko madad nahin mile gi.⁴² Aur hum ne is dunya mein un ke piche laanat laga di. Aur qiyamat ke din woh badhaal logon mein se hongee.⁴³ Aur hum ne agli ummaton ko halak karne ke baad Musa ko kitaab di. Logon ke liye basirat ka saman, aur hidayat aur rehmat ta ke woh nasihat pakdein.

⁴⁴ Aur tum pahad ke maghribi janib maujud na thay jab hum ne Musa ko ahkam diye aur na tum shahideen mein shamil thay.⁴⁵ Aur hum ne bahut si naslein paida kin phir un par bahut zamana guzar gaya. Aur tum madyan walon mein bhi nahin rehte thay ke un ko hamari ayatein sunate. Magar hum hain paighambar bhejne walay.⁴⁶ Aur tum Tur ke kinare na thay jab hum ne Musa ko pukara, lekin yeh tumharay Rab ka inaan hai, ta ke tum aek aisi qaum ko darao jin ke paas tum se pehlay koi darane wala nahin aaya ta ke woh nasihat pakdein.

⁴⁷ Aur (is liye bhi) ke aisa na ho ke jab un ke amaal ke sabab se koi afat aa pade to woh kehne lage ke hamaray Rab, tu ne hamari taraf koi Rasul kyun na bheja ke hum teri ayaton ki pairavi karte aur hum iman walon mein se hote.⁴⁸ Phir jab un ke paas hamari taraf se haq aaya to unhon ne kaha ke kyun na us ko waisa mila jaisa ke Musa ko mila tha, kya logon ne us ka inkar nahin kiya jo is se pehlay Musa ko diya gaya tha, Unhon ne kaha ke donon jadugar hain aek dosray ke madadgar, aur Unhon ne kaha ke hum donon ka inkar karte hain.

⁴⁹ Kaho ke tum Allah ke paas se koi kitaab lao jo hidayat karne mein in donon se behtar ho, main us ki pairavi karunga agar tum sachche ho.⁵⁰ Pas agar yeh log tumhara kaha na karsakein to jaan lo ke woh sirf apni khwahish ki pairavi kar rahe hain. Aur is se zyada gumrah kaun hoga jo Allah ki hidayat ke baghair apni khwahish ki pairavi kare. Beshak Allah zalim logon ko hidayat nahin deta.

⁵¹. Aur hum ne un logon ke liye pe dar pe apna kalaam bheja ta ke woh nasihat pakdein.

⁵². Jin logon ko hum ne is se pehlay kitaab di hai woh is (Qur'an) par iman late hain.⁵³ Aur jab woh un ko sunaya jata hai to woh kehte hain ke hum is par iman laye. Beshak yeh haq hai hamaray Rab ki taraf se, hum to pehlay hi se is ko manne walay hain.⁵⁴ Yeh log hain ke un ko un ka ajr dohra diya jayega, is par ke unhon ne sabr kiya. Aur woh burai ko bhalai se dafa karte hain aur hum ne jo kuch un ko diya hai us mein se woh kharch karte hain.⁵⁵ Aur jab woh laghv baat sunte hain to woh us se inkar karte hain aur kehte hain ke hamaray liye hamaray amaal hain aur tumharay liye tumharay amaal. Tum ko salam, hum besamajh logon se ulajhna nahin chahte.⁵⁶ Tum jis ko chaho hidayat nahin de sakte. Balke Allah jis ko chahata hai hidayat deta hai. Aur wohi khub janta hai jo hidayat qubul karne walay hain.

⁵⁷. Aur woh kehte hain ke agar hum tumharay sath ho kar is hidayat par chalne lage to hum apni zameen se uchak liye jayeinge kya hum ne un ko aman-o-aman walay Haram mein jagah nahin di. Jahan har qism ke phal khinche chale aate hain, hamari taraf se rizq ke taur par, lekin un mein se aksar log nahin jante.

⁵⁸. Aur hum ne kitni hi bastiyan halak kar dein jo apne saman-e-maishat par nazaan theen. Pas yeh hain un ki bastiyan jo un ke baad abad nahin huvin magar bahut kam, aur hum hi un ke waris huve.⁵⁹ Aur tera Rab bastiyon ko halak karne wala na tha jab tak un ki badi basti mein kisi paighambar ko na bhejde jo un ko hamari ayatein padh kar sunaye aur hum hargiz bastiyon ko halak karne walay nahin magar jab ke wahan ke log zalim hon.

⁶⁰. Aur jo cheez bhi tum ko di gai hai to woh bas dunya ki zindagi ka saman aur us ki raunaq hai. Aur jo kuch Allah ke paas hai woh behtar hai aur baqi rehne wala hai. Phir kya tum samajhte nahin.

⁶¹. Bhala woh shakhs jis se hum ne achcha wada kiya hai phir woh

us ko pane wala hai, kya woh us shakhs jaisa ho sakta hai jis ko hum ne sirf duniyavi zindagi ka faida diya hai, phir qiyamat ke din woh hazir kiye jane walon mein se honge.

^{62.} Aur jis din Khuda un ko pukarega phir kahega ke kahan hain mere woh sharik jin ka tum dawa karte thay.^{63.} Jin par baat sabit ho chuki hogi woh kaheinge ke aye hamaray Rab, yeh log hain jinhon ne hum ko behkaya hum ne un ko isi tarah behkaya jis tarah hum khud behke thay. Hum un se braat karte hain. Yeh log hamari ibadat nahin karte thay.

^{64.} Aur kaha jayega ke apne sharikon ko bulao to woh un ko pukareinge to woh un ko jawab na deinge. Aur woh azaab ko dekheinge. Kash, woh hidayat ikhtiyar karne walay hote.^{65.} Aur jis din Allah un ko pukarega aur farmayega ke tum ne paigham pahunchane walon ko kya jawab diya tha.^{66.} Phir us din un ki tamam batein gum ho jayeingi, to woh apas mein bhi na puchh sakeinge.^{67.} Albatta jis ne tauba ki aur iman laya aur nek amal kiya to ummid hai ke woh falah pane walon mein se hoga.

^{68.} Aur tera Rab paida karta hai jo chahe aur woh pasand karta hai jis ko chahe. Un ke hath mein nahin hai pasand karna. Allah paak aur bartar hai us se jis ko woh sharik thahrte hain.^{69.} Aur tera Rab janta hai jo kuch un ke sine chhupate hain aur jo kuch woh zahir karte hain.^{70.} Aur wohi Allah hai, us ke siwa koi mabood nahin. Usi ke liye hamd hai dunya mein aur akhirat mein. Aur usi ke liye faisla hai aur usi ki taraf tum lautaye jaoge.

^{71.} Kaho ke batao, agar Allah qiyamat ke din tak tum par hamesha ke liye raat karde to Allah ke siwa kaun mabood hai jo tumharay liye raushni le aaye. To kya tum log sunte nahin.^{72.} Kaho ke batao agar Allah qiyamat tak tum par hamesha ke liye din karde to Allah ke siwa kaun mabood hai jo tumharay liye raat ko le aaye jis mein tum sukun hasil karte ho. Kya tum log dekhte nahin.^{73.} Aur us ne apni rehmat se tumharay liye raat aur din ko banaya ta ke tum us

mein sukun hasil karo aur ta ke tum us ka fazl talash karo aur ta ke tum shukr karo.

⁷⁴. Aur jis din Allah un ko pukarega phir kahega ke kahan hain mere sharik jin ka tum guman rakhte thay.⁷⁵ Aur har ummat mein se aek gawah nikal kar layeinge. Phir logon se kaheinge ke apni dalil lao, tab woh jaan leinge ke haq Allah ki taraf hai. Aur woh batein un se gum ho jayeingi jo woh ghadte thay.

⁷⁶. Qaroon, Musa ki qaum mein se tha. Phir woh un ke khilaf sarkash ho gaya. Aur hum ne us ko itne khazane diye thay ke un ki kunjiyan uthane se kayi taqat war mard thak jate thay. Jab us ki qaum ne us se kaha ke itrao mat, Allah itrane walon ko pasand nahin karta.⁷⁷ Aur jo kuch Allah ne tum ko diya hai us mein akhirat ke talib bano. Aur dunya mein se apne hisse ko na bhulo. Aur logon ke sath bhalai karo jis tarah Allah ne tumharay sath bhalai ki hai. Aur zameen mein fasad ke talib na bano, Allah fasad karne walon ko pasand nahin karta.

⁷⁸. Us ne kaha, yeh maal mujh ko aek ilm ki bina par mila hai jo mere paas hai. Kya us ne yeh nahin jana ke Allah is se pehlay kitni jamaaton ko halak kar chuka hai jo is se zyada qowat aur jamiat rakhti theen. Aur mujrimon se un ke gunah puchhe nahin jate.

⁷⁹. Pas woh apni qaum ke samne apni puri araish ke sath nikla. Jo log hayat-e-dunya ke talib thay, unhon ne kaha, kash hum ko bhi wohi milta jo qaroon ko diya gaya hai, beshak woh badi qismat wala hai.⁸⁰ Aur jin logon ko ilm mila tha, unhon ne kaha, tumhara bura ho, Allah ka sawab behtar hai us shakhs ke liye jo iman laye aur nek amal kare. Aur yeh unhein milta hai jo sabr karne walay hain.

⁸¹. Phir hum ne us ko aur us ke ghar ko zameen mein dhansa diya. Phir us ke liye koi jamaat na uthi jo Allah ke muqable mein us ki madad karti. Aur na woh khud hi apne ko bacha saka.⁸² Aur jo log kal us ke jaisa hone ki tamanna kar rahe thay, woh keh ne lage ke

afsos, beshak Allah apne bandon mein se jis ke liye chahta hai rizq kushada kar deta hai aur jis ke liye chahta hai tang kar deta hai. Agar Allah ne hum par ehsan na kiya hota to hum ko bhi zameen mein dhansa deta. Afsos, beshak inkar karne walay falah nahin payeinge.

^{83.} Yeh akhirat ka ghar hum un logon ko deinge jo zameen mein na bada banna chahte hain aur na fasad karna. Aur aakhri anjam darne walon ke liye hai.^{84.} Jo shakhs neki le kar aayega, us ke liye us se behtar hai aur jo shakhs burai le kar aayega to jo log burai karte hain un ko wohi mile ga jo unhon ne kiya.

^{85.} Beshak jis ne tum par Qur'an ko farz kiya hai, woh tum ko aek achche anjam tak pahuncha kar rahega. Kaho ke mera Rab khub janta hai ke kaun hidayat le kar aaya hai aur kaun khuli huvi gumrahi mein hai.^{86.} Aur tum ko yeh ummid na thi ke tum par kitaab utari jayegi, magar tumharay Rab ki mehrbani se. Pas tum munkiron ke madadgar na bano.^{87.} Aur woh tum ko Allah ki ayaton se rok na dein jab ke woh tumhari taraf utari ja chuki hain. Aur tum apne Rab ki taraf bulao aur mushrikon mein se na bano.^{88.} Aur Allah ke sath kisi dosray mabood ko na pukaro. Us ke siwa koi mabood nahin. Har cheez halak hone wali hai siwa us ki zaat ke. Faisla usi ke liye hai aur tum log usi ki taraf lautaye jaoge.

29. SURAH-AL-ANKABUT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Alif Lam Mim.*

^{2.} Kya log yeh samjhte hain ke woh sirf yeh kehne par chhod diye jayeinge ke hum iman laye aur un ko janचा na jaye.^{3.} Aur hum ne un logon ko janचा hai jo un se pehlay thay, phir Allah un logon ko jaan kar rahega jo sachche hain aur woh jhuton ko bhi zarur maalum karega.

⁴. Kya jo log buraiyan kar rahe hain woh samajhte hain ke woh hum se bach jayeinge. Bahut bura faisla hai jo woh kar rahe hain.

⁵. Jo shakhs Allah se milne ki ummid rakhta hai to Allah ka wada zarur aane wala hai. Aur woh sunne wala hai, janne wala hai.⁶ Aur jo shakhs mehnat kare to woh apne hi liye mehnat karta hai. Beshak Allah jahan walon se be niyaz hai.⁷ Aur jo log iman laye aur unhon ne nek kaam kiya to hum un ki buraiyan un se dour kar deinge aur un ko un ke amal ka behtarin badla deinge.

⁸. Aur hum ne insan ko takid ki ke woh apne maa baap ke sath nek suluk kare. Aur agar woh tujh par dabao dalein ke tu aisi cheez ko mera sharik thahraye jiska tujh ko koi ilm nahin to un ki itaat na kar. Tum sab ko mere paas laut kar aana hai, phir main tum ko bataunga jo kuch tum karte thay.⁹ Aur jo log iman laye aur unhon ne nek kaam kiya to hum un ko nek bandon mein dakhil kareinge.

¹⁰. Aur logon mein koi aisa hai jo kehta hai ke hum Allah par iman laye. Phir jab Allah ki raah mein us ko sataya jata hai to woh logon ke satane ko Allah ke azaab ki tarah samajh leta hai. Aur agar tumharay Rab ki taraf se koi madad ajaye to woh kaheinge ke hum to tumharay sath thay. Kya Allah us se achchi tarah ba khabar nahin jo logon ke dilon mein hai.¹¹ Aur Allah zarur maalum karega un logon ko jo iman laye aur woh zarur maalum karega munafiqin ko.

¹². Aur munkir log iman walon se kehte hain ke tum hamaray raste par chalo aur hum tumharay gunahon ko utha leinge. Aur woh un ke gunahon mein se kuch bhi utha ne walay nahin hain. Beshak woh jhute hain.¹³ Aur woh apne bojh uthayeinge, aur apne bojh ke sath kuch aur bojh bhi. Aur yeh log jo jhuti batein banate hain qiyamat ke din us ke babat un se puch hogi.

¹⁴. Aur hum ne Nuh ko us ki qaum ki taraf bheja to woh un ke andar pachas sal kam aek hazar sal raha. Phir un ko tufan ne pakad liya aur woh zalim thay.¹⁵ Phir hum ne Nuh ko aur kashti walon ko

bacha liya. Aur hum ne us waqie ko dunya walon ke liye aek nishani bana diya.

^{16.} Aur Ibrahim ko jab us ne apni qaum se kaha ke Allah ki ibadat karo aur us se daro. Yeh tumharay liye behtar hai agar tum jano.

^{17.} Tum log Allah ko chhod kar makhluq ko pujte ho aur tum jhuti batein ghadte ho. Allah ke siwa tum jo ibadat karte ho woh tum ko rizq dene ka ikhtiyar nahin rakhte. Pas tum Allah ke paas rizq talash karo aur us ki ibadat karo aur us ka shukr ada karo. Usi ki taraf tum lautaye jaoge.^{18.} Aur agar tum jhutlaoge to tum se pehlay bahut si qaumein jhutla chuki hain. Aur Rasul par saaf saaf pahuncha dene ke siwa koi zimme dari nahin hai.

^{19.} Kya logon ne nahin dekha ke Allah kis tarah khalq ko shuru karta hai, phir woh us ko dohrayga. Beshak yeh Allah par aasan hai.^{20.} Kaho ke zameen mein chalo phiro, phir dekho ke Allah ne kis tarah khalq ko shuru kiya, phir woh us ko dobara uthayega. Beshak Allah har cheez par qadir hai.^{21.} Woh jis ko chahega azaab dega aur jis par chahega rehmat karega. Aur usi ki taraf tum lautaye jaoge.

^{22.} Aur tum na zameen mein ajiz karne walay ho aur na aasman mein, aur tumharay liye Allah ke siwa na koi karsaz hai aur na koi madadgar.^{23.} Aur jin logon ne Allah ki ayaton ka aur us se milne ka inkar kiya to wohi meri rehmat se mehrum huve aur un ke liye dardnak azaab hai.

^{24.} Phir un ka jawab is ke siwa kuch nahin tha ke unhon ne kaha ke us ko qatl kardo ya us ko jalado, to Allah ne us ko aag se bacha liya. Beshak us ke andar nishaniyan hain un logon ke liye jo iman laye.^{25.} Aur us ne kaha ke tum ne Allah ke siwa jo buut banaye hain, bas woh tumharay bahami dunya ke talluqaat ki waja se hai, phir qiyamat ke din tum mein se har aek dosray ka inkar karega aur aek dosray par lanat karega. Aur aag tumhara thikana hogi aur koi tumhara madadgar nahin hoga.^{26.} Phir Lut ne us ko mana aur kaha ke main apne Rab ki taraf hijrat karta hun. Beshak woh zabardast

hai, hikmat wala hai.²⁷ Aur hum ne ata kiya us ko Ishaq aur Yaqub aur us ki nasl mein nabuwat aur kitaab rakh di. Aur hum ne dunya mein us ko ajr ata kiya aur akhirat mein yaqinan woh salihin mein se hoga.

²⁸ Aur Lut ko jab us ne apni qaum se kaha ke tum aisi be hayai ka kaam karte ho ke tum se pehlay dunya walon mein se kisi ne nahin kiya.²⁹ Kya tum mardon ke paas jate ho aur rasta rokhte ho. Aur apni majlis mein bura kaam karte ho. To us ka jawab is ke siwa kuch nahin tha ke us ne kaha ke agar tum sachche ho to hamaray upar Allah ka azaab lao.³⁰ Lut ne kaha ke aye mere Rab, mufsid logon ke muqable mein meri madad farma.

³¹ Aur jab hamaray bheje huve Ibrahim ke paas basharat le kar pahunche, unhon ne kaha ke hum is basti ke logon ko halak karne walay hain be shak us ke log sakht zalim hain.³² Ibrahim ne kaha ke us mein to Lut bhi hai. Unhon ne kaha ke hum khub jante hain ke wahan kaun hai. Hum us ko aur us ke ghar walon ko bacha leinge magar us ki biwi ke woh piche reh jane walon mein se hogi.³³ Phir jab hamaray bheje huve Lut ke paas aaye to woh un se pareshan huva aur dil tang huva. Aur unhon ne kaha ke tum na daro aur na gham karo. Hum tum ko aur tumharay ghar walon ko bacha leinge, magar tumhari biwi ke woh piche reh jane walon mein se hogi.

³⁴ Hum us basti ke bashindon par aek aasmani azaab un ki badkariyon ki saza mein nazil karne walay hain.³⁵ Aur hum ne us basti ke kuch nishan rehne diye hain un logon ki ibrat ke liye jo aql rakhte hain.

³⁶ Aur Madyan ki taraf un ke bhai Shuoab ko. Us ne kaha ke aye meri qaum, Allah ki ibadat karo. Aur akhirat ke din ki ummid rakho aur zameen mein fasad phailane walay na bano.³⁷ To unhon ne us ko jhutla diya. Pas zalzale ne un ko aa pakda. Phir woh apne gharon mein aundhe pade rahe.

³⁸. Aur Aad aur Samud ko, aur tum par haal khul chuka hai un ke gharon se. Aur un ke amaal ko shaitan ne un ke liye khush numa bana diya. Phir un ko raste se rok diya aur woh hoshiyar log thay.

³⁹. Aur Qaroon ko aur Fir'aun ko aur Hamaan ko aur Musa un ke paas khuli nishaniyan le kar aaya to unhon ne zameen mein ghulami ki aur woh hum se bhag jane walay nahin thay.⁴⁰ Phir hum ne har aek ko us ke gunah mein pakad liya. Phir un mein se baaz par ham ne pathrao karne wali hawa bheji. Aur un mein se baaz ko kadak ne aa pakda. Aur un mein se baaz ko zameen mein dhansa diya. Aur un mein se baaz ko hum ne gharq kar diya. Aur Allah un par zulm karne wala na tha magar woh khud apni janon par zulm kar rahe thay.

⁴¹. Jin logon ne Allah ke siwa dosray karsaz banaye hain un ki misal makdi ki si hai. Us ne aek ghar banaya. Aur beshak tamam gharon se zyada kamzor ghar makdi ka ghar hai. Kash ke log jante.⁴² Beshak Allah janta hai un cheezon ko jin ko woh us ke siwa pukarte hain. Aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.⁴³ Aur yeh misalein hain jin ko hum logon ke liye bayan karte rahe hain aur un ko wohi log samajhte hain jo ilm walay hain.⁴⁴ Allah ne aasmanon aur zameen ko bar haq paida kiya hai. Beshak is mein nishani hai iman walon ke liye.

⁴⁵. Tum is kitaab ko padho jo tum par wahi ki gai hai. Aur namaz qaim karo. Beshak namaz be hayai se aur bure kamon se rokti hai. Aur Allah ki yad bahut badi cheez hai. Aur Allah janta hai jo kuch tum karte ho.

⁴⁶. Aur tum ahl-e-kitaab se bahs na karo magar us tariqa par jo behtar hai, magar jo un mein beinsaf hain. Aur kaho ke hum iman laye us cheez par jo hamari taraf bheji gai hai. Aur us par jo tumhari taraf bheji gai hai. Hamara mabood aur tumhara mabood aek hai aur hum usi ki farmanbardari karne walay hain.

⁴⁷. Aur isi tarah hum ne tumharay upar kitaab utari. To jin logon ko hum ne kitaab di hai woh us par iman late hain. Aur un logon mein se bhi baaz iman late hain. Aur hamari ayaton ka inkar sirf munkir hi karte hain.⁴⁸ Aur tum is se pehlay koi kitaab nahin padhte thay aur na us ko apne hath se likhte thay. Aisi halat mein batil parast log shubah mein padte hain.⁴⁹ Balke yeh khuli huvi ayatein hain un logon ke sine mein jin ko ilm ata huva hai. Aur hamari ayaton ka inkar nahin karte magar woh jo zalim hain.

⁵⁰. Aur woh kehte hain ke is par us ke Rab ki taraf se nishaniyan kyun nahin utari gaien. Kaho ke nishaniyan to Allah ke paas hain. Aur main sirf khula huva darane wala hun.⁵¹ Kya un ke liye yeh kafi nahin hai ke hum ne tum par kitaab utari jo un ko padh kar sunai jati hai. Beshak is main rehmat aur yad dahi hai un logon ke liye jo iman laye hain.⁵² Kaho ke Allah mere aur tumharay darmiyan gawahi ke liye kafi hai. Woh janta hai jo kuch aasmanon aur zameen mein hai. Aur jo log batil par iman laye aur jinhon ne Allah ka inkar kiya, wohi khasare mein rehne walay hain.

⁵³. Aur yeh log tum se azaab jald mang rahe hain. Aur agar aek waqt muqarrar nahin hota to un par azaab aa jata. Aur yaqinan woh un par achanak aayega aur un ko khabar bhi na hogi.⁵⁴ Woh tum se azaab jald mang rahe hain. Aur jahannam munkiron ko ghare huve hai.⁵⁵ Jis din azaab un ko upar se dhank lega aur paon ke niche se bhi, aur kahega ke chakho us ko jo tum karte thay.

⁵⁶. Aye mere bando! jo iman laye ho, beshak meri zameen wasi hai to tum meri hi ibadat karo.⁵⁷ Har jaan ko maut ka maza chakhna hai. Phir tum hamari taraf lautaye jaoge.⁵⁸ Aur jo log iman laye aur unhon ne nek amal kiye un ko hum jannat ke bala khanon mein jagah deinge jin ke niche nehrein jari hongy woh un mein hamesha raheinge.⁵⁹ Kya hi achcha ajr hai amal karne walon ka jinhon ne sabr kiya aur jo apne Rab par bharosa rakhte hain.⁶⁰ Aur kitne

janwar hain jo apna rizq uthaye nahin phirte. Allah un ko rizq deta hai aur tum ko bhi. Aur woh sunne wala, janne wala hai.

^{61.} Aur agar tum un se pucho ke kis ne paida kiya aasmanon aur zameen ko, aur musakhhar kiya suraj ko aur chaand ko, to zarur woh kaheinge ke Allah ne. Phir woh kahan se pher diye jate hain.

^{62.} Allah hi apne bandon mein se jis ka chahta hai rizq kushada karta hai aur jis ka chahta hai tang kar deta hai. Beshak Allah har cheez ka janne wala hai.^{63.} Aur agar tum un se pucho ke kis ne aasman se pani utara, phir us se zameen ko zinda kiya us ke mar jane ke baad, to zarur woh kaheinge ke Allah ne. Kaho ke sari tarif Allah ke liye hai, balke un mein se aksar log nahin samajhte.

^{64.} Aur yeh dunya ki zindagi kuch nahin hai magar aek khel aur dil ka behlawa. Aur akhirat ka ghar hi asl zindagi ki jagah hai, kash ke woh jante.^{65.} Pas jab woh kashti mein sawar hote hain to Allah ko pukarte hain, isi ke liye deen ko khali karte huve, phir jab woh un ko najat de kar khushki ki taraf le jata hai to woh fauran shirk karne lagte hain.^{66.} ta ke hum ne jo naemat un ko di hai us ki na shukri karein aur chand din faida uthayein. Phir woh jald hi jaan leinge.

^{67.} Kya woh dekhte nahin ke hum ne aek pur aman haram banaya. Aur un ke gird-o-pesh ke log uchak liye jate hain. To kya woh batil ko mante hain aur Allah ki naemat ki na shukri karte hain.^{68.} Aur us shakhs se bada zalim kaun hoga jo Allah par jhut bandhe ya haq ko jhutlaye jab ke woh us ke paas aa chuka. Kya munkiron ka thikana jahannam mein nahin hoga. Aur jo log hamari khatir mushaqqat uthayeinge, un ko hum apne raste dikhayeinge. Aur yaqinan Allah neki karne walon ke sath hai.

30. SURAH AL-RUM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat raehm wala hai.

^{1.} *Alif Lam Mim.*

^{2.} Romi paas ke ilaqe mein maghlub ho gaye.^{3.} Aur woh apni maghlubiyat ke baad anqarib ghalib honge.^{4.} Chand barson mein. Allah hi ke hath mein sab kaam hai, pehlay bhi aur piche bhi. Aur us din momin khush honge.^{5.} Allah ki madad se. Woh jis ki chahta hai madad karta hai. Aur woh zabardast hai, rehmat wala hai.^{6.} Allah ka wada hai. Allah apne wade ke khilaf nahin karta. Lekin aksar log nahin jante.^{7.} Woh dunya ki zindagi ke sirf zahir ko jante hain, aur woh akhiraat se bekhabar hain.

^{8.} Kya unhon ne apne ji mein ghaur nahin kiya, Allah ne aasmanon aur zameen ko aur jo kuch un ke darmiyan hai barhaq paida kiya hai. Aur sirf aek muqarrar muddat ke liye. Aur logon mein bahut se hain jo apne Rab se mulaqat ke munkir hain.^{9.} Kya woh zameen mein chale phire nahin ke woh dekhte ke kaisa anjam huva. Un logon ka jo un se pehlay thay, woh un se zyada taqat rakhte thay. Aur unhon ne zameen ko jota aur us ko us se zyada abad kiya jitna unhon ne abad kiya hai. Aur un ke paas un ke Rasul wazih nishaniyan le kar aaye. Phir Allah un par zulm karne wala nahin tha. Magar woh khud hi apni janon par zulm kar rahe thay.^{10.} Phir jin logon ne bura kaam kiya tha, un ka anjam bura huva, is waja se ke unhon ne Allah ki ayaton ko jhutlaya. Aur woh un ki hansii udate thay.

^{11.} Allah khalq ko pehli bar paida karta hai, phir wohi dobara us ko paida karega. Phir tum usi ki taraf lautaye jaoge.^{12.} Aur jis din qiyamat barpa hogi, us din mujrim log hairat zadah rah jayeinge.^{13.} Aur un ke sharikon mein se un ka koi sifarishi nahin hoga aur woh apne sharikon ke munkir ho jayeinge.^{14.} Aur jis din qiyamat barpa hogi, us din sab log juda juda ho jayeinge.^{15.} Pas jo iman laye

aur jinhon ne nek amal kiya woh aek bagh mein masrur honge.¹⁶ Aur jin logon ne inkar kiya aur hamari ayaton ko aur akhirat ke pesh aane ko jhutlaya to woh azaab mein pade huve honge.¹⁷ Pas tum paak Allah ki yad karo jab tum sham karte ho aur jab tum subah karte ho.¹⁸ Aur aasmanon aur zameen mein usi ke liye hamd hai, aur tisre pahar aur jab tum zuhr karte ho.

¹⁹ Woh zinda ko murda se nikalta hai aur murda ko zinda se nikalta hai. Aur woh zameen ko us ke murda ho jane ke baad zinda karta hai, aur usi tarah tum log nikale jaoge.²⁰ Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ke us ne tum ko mitti se paida kiya hai, phir yakayak tum bashar ban kar phail jate ho.²¹ Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ke us ne tumhari jins se tumharay liye jode paida kiye, ta ke tum un se sukun hasil karo. Aur us ne tumharay darmiyan mohabbat aur rehmat rakh di hai. Beshak is mein bahut si nishaniyan hain un logon ke liye jo ghaur karte hain.

²² Aur us ki nishaniyon mein se aasmanon aur zameen ki paidaish aur tumhari boliyon aur tumharay rangon ka farq hai. Beshak is mein bahut si nishaniyan hain ilm walon ke liye.²³ Aur us ki nishaniyon mein se tumhara raat aur din mein sona aur tumhara us ke fazl ko talash karna hai. Be shak is mein bahut si nishaniyan hain un logon ke liye jo sunte hain.²⁴ Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ke woh tum ko bijli dikhata hai, khauf ke sath aur ummid ke sath. Aur woh aasman se pani utarta hai phir us se zameen ko zinda karta hai us ke murda ho jane ke baad. Beshak is mein nishaniyan hain un logon ke liye jo aql se kaam lete hain.

²⁵ Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ke asman aur zameen us ke hukum se qaim hain. Phir jab woh tum ko aek bar pukarega to tum usi waqt zameen se nikal padoge.²⁶ Aur aasmanon aur zameen mein jo bhi hai usi ka hai. Sab usi ke tabe hain.²⁷ Aur wohi hai jo pehli bar paida karta hai, phir wohi dobara paida karega. Aur yeh

us ke liye zyada aasan hai. Aur aasmanon aur zameen mein usi ke liye sab se bartar sifat hai. Aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.

^{28.} Woh tumharay liye khud tumhari zaat se aek missal bayan karta hai. Kya tumharay ghulamon mein koi tumharay us maal mein sharik hai jo hum ne tum ko diya hai ke tum aur woh is mein barabar hun. Aur jis tarah tum apnon ka lihaz karte ho, usi tarah un ka bhi lihaz karte ho. Is tarah hum ayatein khol kar bayan karte hain un logon ke liye jo aql se kaam lete hain.^{29.} Balke apni janon par zulm karne walon ne bila dalil apne khayalat ki pairavi kar rakhi hai to us ko kon hidayat de sakta hai jis ko Allah ne bhatka diya ho. Aur Koi un ka madadgar nahin.

^{30.} Pas tum yaksu ho kar apna rukh is deen ki taraf rakho, Allah ki fitrat jis par us ne logon ko banaya hai. Us ke banaye huve ko badalna nahin. Yahi sidha deen hai. Lekin aksar log nahin jante.

^{31.} Usi ki taraf mutawajja ho kar aur usi se daro aur namaz qaim karo aur mushrikon mein se na bano.^{32.} Jinhon ne apne deen ko tukde tukde kar liya. Aur bahut se giroh ho gaye. Har giroh apne tariqe par nazaan hai jo us ke paas hai.

^{33.} Aur jab logon ko koi taklif pahunchti hai to woh apne Rab ko pukarte hain usi ki taraf mutawajja ho kar. Phir jab woh apni taraf se un ko mehrbani chakhata hai to un mein se aek giroh apne Rab ka sharik thahrane lagta hai.^{34.} Ke jo kuch hum ne un ko diya hai us ke munkir ho jayein. To chand din faida utha lo, anqarib tum ko maalum ho jayega.^{35.} Kya hum ne un par koi sanad utari hai ke woh un ko Khuda ke sath shirk karne ko keh rahi hai.

^{36.} Aur jab hum logon ko mehrbani chakhate hain to woh us se khush ho jate hain. Aur agar un ke amaal ke sabab se un ko koi taklif pahunchti hai to yakayak woh mayus ho jate hain.^{37.} Kya woh dekhte nahin ke Allah jis ko chahe zyada rozi deta hai aur jis ko chahe kam. Beshak is mein nishaniyan hain un logon ke liye jo iman rakhte hain.^{38.} Pas rishtadar ko us ka haq do aur miskin ko aur

musafir ko. Yeh behtar hai un logon ke liye jo Allah ki raza chahte hain aur wohi log falah pane walay hain.³⁹ Aur jo sood tum dete ho ta ke logon ke maal mein shamil ho kar woh badh jaye, to Allah ke nazdik woh nahin badhta. Aur jo zakat tum doge, Allah ki raza hasil karne ke liye to yahi log hain jo Allah ke yahan apne maal ko badha ne walay hain.

⁴⁰ Allah hi hai jis ne tum ko paida kiya. Phir us ne tum ko rozi di, phir woh tum ko maut deta hai. Phir woh tum ko zinda karega. Kya tumharay sharikon mein se koi aisa hai jo un mein se koi kaam karta hai. Woh paak hai aur bartar hai us shirk se jo yeh log karte hain.⁴¹ Khushki aur tari mein fasad phail gaya logon ke apne hathon ki kamai se, ta ke Allah maza chakhaye un ko un ke baaz amaal ka, shayad ke woh baaz ayein.⁴² Kaho ke zameen mein chalo phiro, phir dekho ke un logon ka anjam kya huva jo us se pehlay guzre hain. Un mein se aksar mushrik thay.

⁴³ Pas apna rukh deen-e-qayyim ki taraf sidha rakho, qabl is ke ke Allah ki taraf se aisa din aa jaye jis ke liye wapasi nahin hai. Us din log juda juda ho jayeinge.⁴⁴ Jis ne inkar kiya to us ka inkar usi par padega aur jis ne nek amal kiya to yeh log apne hi liye saman kar rahe hain.⁴⁵ ta ke Allah iman lane walon ko aur nek amal karne walon ko apne fazl se jaza de. Beshak Allah munkiron ko pasand nahin karta.

⁴⁶ Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ki woh hawayein bhejta hai khush khabari dene ke liye, aur ta ke woh tum ko apni rehmat se nawaze aur ta ke kashtiyan us ke hukum se chalien, aur ta ke tum us ka fazl talash karo, aur ta ke tum us ka shukr ada karo.⁴⁷ Aur hum ne tum se pehlay Rasulon ko bheja un ki qaum ki taraf. Pas woh un ke paas khuli huvi nishaniyan le kar aaye to hum ne un logon se intiqaam liya jinhon ne jurm kiya tha. Aur hum par yeh haq tha ke hum mominon ki madad karein.

⁴⁸. Allah hi hai jo hawaon ko bhejta hai. Pas woh badal ko uthati hain. Phir Allah un ko aasman mein phaila deta hai jis tarah chahta hai. Aur woh un ko teh ba teh karta hai. Phir tum menh ko dekhte ho ke us ke andar se nikalta hai. Phir jab woh apne bandon mein se jis ko chahta hai use pahuncha deta hai to yakayak woh khush ho jate hain.⁴⁹ Aur woh us ke nazil kiye jane se qabl, khushi se pehlay na ummid thay.⁵⁰ Pas Allah ki rehmat ke aasar ko dekho woh kis tarah zameen ko zinda kar deta hai us ke murda ho jane ke baad. Beshak wohi murdon ko zinda karne wala hai aur woh har cheez par qadir hai.⁵¹ Aur agar hum aek hawa bhej dein, phir woh kheti ko zard huvi dekheinge, to us ke baad woh inkar karne lageinge.⁵² To tum murdon ko nahin suna sakte aur na tum behron ko apni pukar suna sakte jab ke woh peeth pher kar chale ja rahe hon.⁵³ Aur na tum andhon ko un ki gumrahi se nikal kar raah par laa sakte ho. Tum sirf us ko suna sakte ho jo hamari ayaton par iman lane wala ho. Pas yahi log itaat karne walay hain.

⁵⁴. Allah hi hai jis ne tum ko natawani se paida kiya, phir natawani ke baad qowat di, phir qowat ke baad zof aur budhapa taari kar diya. Woh jo chahta hai paida karta hai. Aur woh ilm wala, qudrat wala hai.⁵⁵ Aur jis din qiyamat barpa hogi, mujrim log qasam kha kar kaheinge ke woh sirf aek ghadi se zyada nahin rahe. Is tarah woh phere jate thay.⁵⁶ Aur jin logon ko ilm aur iman ata huva tha, woh kaheinge ke Allah ki kitaab mein to tum roz-e-hashr tak pade rahe. Pas yahi hashr ka din hai, lekin tum nahin jante thay.⁵⁷ Pas us din zalimon ko un ki moazarat kuch nafa na degi aur na un se maafi mang ne ke liye kaha jayega.

⁵⁸. Aur hum ne is Qur'an mein logon ke liye har qism ki misalein bayan ki hain. Aur agar tum un ke paas koi nishani le aao to jin logon ne inkar kiya hai woh yahi kaheinge ke tum sab batil par ho.⁵⁹ Is tarah Allah mohr kar deta hai un logon ke dilon par jo nahin

jante.⁶⁰ Pas tum sabr karo. Be shak Allah ka wada sachcha hai. Aur tum ko bebarداشت na kar dein woh log jo yaqin nahin rakhte.

31. SURAH LUQMAN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Alif Lam Mim.*

². Yeh pur hikmat kitaab ki ayatein hain.³ Hidayat aur rehmat neki karne walon ke liye.⁴ Jo ke namaz qaim karte hain aur zakat ada karte hain, aur woh akhirat par yaqin rakhte hain.⁵ Yeh log apne Rab ke sidhe raste par hain aur yahi log falah pane walay hain.

⁶. Aur logon mein koi aisa hai jo un baton ka kharidar banta hai jo ghafil karne wali hain, ta ke Allah ki raah se gumrah kare, baghair kisi ilm ke. Aur woh us ki hansii udaye. Aise logon ke liye zalil karne wala azaab hai.⁷ Aur jab un ko hamari ayatein sunai jati hain to woh takabbur karta huva munh mod leta hai, jaise us ne suna hi nahin, jaise us ke kanon mein behra pan hai. To us ko aek dard nak azaab ki khush khabari dedo.⁸ Beshak jo log iman laye aur unhon ne nek kaam kiya, un ke liye naemat ke bagh hain.⁹ Un mein woh hamesha raheinge. Yeh Allah ka pakka wada hai aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.

¹⁰. Allah ne aasmanon ko paida kiya, aise sutunon ke baghair jo tum ko nazar aayein. Aur us ne zameen mein pahad rakh diye ke woh tum ko lekar jhuk na jaye. Aur us mein har qism ke janwar phaila diye. Aur hum ne aasman se pani utara, phir zameen mein har qism ki umda cheezein ugayain.¹¹ Yeh hai Allah ki takhliq, to tum mujh ko dikhao ke us ke siwa jo hain unhon ne kya paida kiya hai. Balke zalim log khuli gumrahi mein hain.

¹². Aur hum ne Luqman ko hikmat ata farmai ke Allah ka shukr karo. Aur jo shakhs shukr karega to woh apne liye shukr karega aur

jo na shukri karega to Allah be niyaz hai, khubiyaon wala hai.¹³ Aur jab Luqman ne apne bete ko nasihat karte huve kaha: Aye mere bete, Allah ke sath sharik na thahrana, beshak shirk bahut bada zulm hai.

¹⁴ Aur hum ne insan ko us ke maa baap ke maamla mein takid ki. Us ki maa ne dukh par dukh utha kar us ko pet mein rakha aur do baras mein us ka doodh chhudhana huva ke tu mera shukr kar aur apne walidain ka. Meri hi taraf laut kar aana hai.¹⁵ Aur agar woh donon tujh par zor dalein ke tu mere sath aisi cheez ko sharik thahraye jo tum ko maalum nahin, to un ki baat na manna. Aur dunya mein un ke sath nek bartao karna. Aur tum us shakhs ke raste ki pairavi karna jis ne meri taraf ruju kiya hai. Phir tum sab ko mere paas aana hai. Phir main tum ko bata dunga jo kuch tum karte rahe.

¹⁶ Aye mere bete, koi amal agar rai ke dane ke barabar ho phir woh kisi patthar ke andar ho ya aasmanon mein ho ya zameen mein ho, Allah us ko hazir kardega. Beshak Allah barik been hai, ba khabar hai.¹⁷ Aye mere bete, namaz qaim karo, achche kaam ki nasihat karo aur burai se roko, aur jo musibat tum ko pahunchi uspar sabr karo. Beshak yeh himmat ke kamon mein se hai.¹⁸ Aur logon se be rukhi na karo, aur zameen mein akad kar na chalo. Beshak Allah kisi akad ne walay aur fakhr karne walay ko pasand nahin karta.¹⁹ Aur apni chaal mein miyana rawi ikhtiyar karo aur apni awaz ko Past karo. Beshak sab se buri awaz gadhe ki awaz hai.

²⁰ Kya tum nahin dekhte ke Allah ne tumharay kamon mein laga diya hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai. Aur us ne apni khuli aur chhupi naematein tum par tamam kardi hain. Aur logon mein aise bhi hain jo Allah ke bare mein jhagadte hain, kisi ilm aur kisi hidayat aur kisi raushan kitaab ke baghair.

²¹ Aur jab un se kaha jata hai ke tum pairavi karo us cheez ki jo Allah ne utari hai to woh kehte hain ke nahin, hum us cheez ki pairavi kareinge jispar hum ne apne baap dada ko paya hai. Kya agar shaitan un ko aag ke azaab ki taraf bula raha ho tab bhi.

²². Aur jo shakhs apna rukh Allah ki taraf jhuka de aur woh nek amal bhi ho to us ne mazbut rassi pakdi. Aur Allah hi ki taraf hai tamam maamlat ka anjamkar.²³ Aur jis ne inkar kiya to us ka inkar tum ko ghamgin na kare. Hamari hi taraf hai un ki wapasi. To hum un ko batayeinge jo kuch unhon ne kiya. Beshak Allah dilon ki baat se bhi waqif hai.²⁴ Un ko hum thodi muddat tak faida deinge. Phir un ko aek sakht azaab ki taraf khinch layeinge.

²⁵. Aur agar tum un se pucho ke aasmanon aur zameen ko kis ne paida kiya, to woh zarur kaheinge ke Allah ne. Kaho ke sab tarif Allah ke liye hai. Balke in mein se aksar nahin jante.²⁶ Allah hi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur zameen mein, beshak Allah beniyaz hai, khubiyaon wala hai.²⁷ Aur agar zameen mein jo darakht hain woh Qalam ban jayein aur samandar, saat mazid samundron ke sath, raushnai ban jayein, tab bhi Allah ki batein khatm na hon. Beshak Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

²⁸. Tum sab ka paida karna aur zinda karna bas aisa hi hai jaisa aek shakhs ka. Be shak Allah sunne wala, dekh ne wala hai.²⁹ Kya tum ne nahin dekha ke Allah raat ko din mein daqil karta hai aur din ko raat mein daqil karta hai. Aur us ne suraj aur chaand ko kaam mein laga diya hai. Har aek chalta hai aek muqarrar waqt tak. Aur yeh ke jo kuch tum karte ho, Allah us se ba khabar hai.³⁰ Yeh is waja se hai ke Allah hi haq hai. Aur us ke siwa jo cheezein woh pukarte hain woh batil hain aur beshak Allah bartar hai, bada hai.

³¹. Kya tum ne nahin dekha ke kashti samandar mein Allah ke fazl se chalti hai, ta ke woh tum ko apni nishaniyan dikhaye. Beshak is mein nishaniyan hain har sabr karne walay, shukr karne walay ke liye.³² Aur jab maut un ke sar par badal ki tarah chha jati hai, woh Allah ko pukarte hain us ke liye deen ko khalis karte huve. Phir jab woh un ko najat de kar khushki ki taraf le aata hai to un mein kuch aetedal par rehte hain. Aur hamari nishaniyon ka inkar wohi log karte hain jo bad ahad aur na shukr guzar hain.

³³ Aye logo! apne Rab se daro aur is din se daro jab koi baap apne bete ki taraf se badla na dega aur na koi beta apne baap ki taraf se kuch badla dene wala hoga.³⁴ Beshak Allah ka wada sachcha hai to dunya ki zindagi tumhein dhoke mein na dale aur na dhoke baaz tum ko Allah ke bare mein dhoka dene payein. Beshak Allah hi qiyamat ka ilm rakhta hai aur wohi barish barsa ta hai aur woh janta hai jo kuch Rahm mein hai. Aur koi shakhs nahin janta ke kal woh kya kamai karega aur koi shakhs nahin janta keh woh kis zameen mein marega. Beshak Allah janne wala, ba khabar hai.

32. SURAH AL-SAJDA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ *Alif Lam Mim.*

² Yeh nazil ki huvi kitaab hai, is mein kuch shubah nahin, Khudawand-e-Aalam ki taraf se hai.³ Kya woh kehte hain ke us shakhs ne is ko khud ghad liya hai. Balke yeh haq hai tumharay Rab ki taraf se, ta ke tum un logon ko darao jin ke paas tum se pehlay koi darane wala nahin aaya, ta ke woh raah par aa jayein.

⁴ Allah hi hai jis ne paida kiya aasmanon aur zameen ko aur jo un ke darmiyan hai chhe dinon mein, phir woh arsh par qaim huva. Us ke siwa na tumhara koi madadgar hai aur na koi sifarish karne wala. To kya tum dhyan nahin karte.⁵ Woh aasman se zameen tak tamam maamalat ki tadbir karta hai. Phir woh us ki taraf laut te hain aek aise din mein jis ki miqdar tumhari ginti se hazar sal ke barabar hai.⁶ Wohi hai poshidah aur zahir ko janne wala. Zabardast hai, Rehmat wala hai.⁷ Us ne jo cheez bhi banai khub banai. Aur us ne insan ki takhliq ki ibtida mitti se ki.⁸ Phir us ki nasl haqir pani ke khulase se chalai.⁹ Phir us ke aaza durust kiye. Aur us mein apni

ruh phunki. Tumharay liye kaan aur ankhein aur dil banaye. Tum log bahut kam shukr karte ho.

¹⁰. Aur unhon ne kaha ke kya jab hum zameen mein gum ho jayeinge to hum phir naye sire se paida kiye jayeinge. Balke woh apne Rab ki mulaqat ke munkir hain.¹¹ Kaho ke maut ka farishta tumhari jaan qabz kar ta hai jo tum par muqarrar kiya gaya hai. Phir tum apne Rab ki taraf lautaye jaoge.¹² Aur kash tum dekho jab yeh mujrim log apne Rab ke samne sar jhuke hongee. Aye hamaray Rab, hum ne dekh liya aur hum ne sun liya tu hum ko wapas bhejde keh hum nek kaam karein. Hum yaqin karne walay ban gaye.¹³ Aur agar hum chahte to har shakhs ko us ki hidayat de dete. Lekin meri baat sabit ho chuki hai ke main jahannam ko jinnon aur insanon se bhar dunga.¹⁴ To ab maza chakho us baat ka ke tum ne us din ki mulaqat ko bhula diya. Hum ne bhi tum ko bhula diya aur apne kiye ki badaulat humesha ka azaab chakho.

¹⁵. Hamari ayaton par wohi log iman late hain ke jab un ko un ke zariye se yad dahani ki jati hai to woh sajde mein gir padte hain aur apne Rab ki hamd ke sath us ki tasbih karte hain. Aur woh takabbur nahin karte.¹⁶ Un ke pehlu bistaron se alag rehte hain. Woh apne Rab ko pukarte hain dar se aur ummid se. Aur jo kuch hum ne un ko diya hai, woh us mein se kharch karte hain.¹⁶ To kisi ko khabar nahin ke un logon ke liye un ke amaal ke sile mein ankhone ki kya thandak chhupa rakhi gai hai.¹⁷ to kisi ko khabar nahin ke un logon ke liye un ke amaal ke sily mein ankhone ki kiya thandak chopra rakhi gai hai

¹⁸. To kya jo momin hai woh us shakhs jaisa hoga jo nafarman hai. Donon barabar nahin ho sakte.¹⁹ Jo log iman laye aur unhon ne achche kaam kiye to un ke liye jannat ki qiyam gahein hain, ziyafat un kamon ki waja se jo woh karte thay.²⁰ Aur jin logon ne nafarmani ki to un ka thikana aag hai, woh log jab us se nikalna chaheinge to phir woh usi mein dhakel diye jayeinge. Aur un se kaha jayega ke

aag ka azaab chakho jis ko tum jhutlate thay.²¹ Aur hum un ko bade azaab se pehlay chhota azaab chakhayeinge, shayad ke woh baaz aa jayein.²² Aur us shakhs se zyada zalim kaun hoga jis ko us ke Rab ki ayaton ke zariye nasihat ki jaye, phir woh un se inkar kare. Hum aise mujrimon se zarur badla leinge.

²³ Aur hum ne Musa ko kitaab di. To tum us ke milne mein kuch shak na karo. Aur hum ne us ko Bani Israil ke liye hidayat banaya.²⁴ Aur hum ne un mein peshwa banaye jo hamaray hukum se logon ki rehnumai karte thay, jab ke unhon ne sabr kiya. Aur woh hamari ayaton par yaqin rakhte thay.²⁵ Beshak tera Rab qiyamat ke din un ke darmiyan un umoor mein faisla karega jin mein woh bahami ikhtilaf karte thay.²⁶ Kya un ke liye yeh cheez hidayat de ne wali na bani ke un se pehlay hum ne kitni qaumon ko halak kar diya, jin ki bastiyon mein yeh log aate jate hain. Be shak is mein nishaniyan hain, kya yeh log sunte nahin.

²⁷ Kya unhon ne nahin dekha keh hum pani ko chatyal zameen ki taraf haank kar le jate hain. Phir hum us se kheta nikal te hain jis se un ke chhupaye khate hain aur woh khud bhi. Phir kya woh dekhte nahin.²⁸ Aur woh keh te hain ke yeh faisla kab hoga agar tum sachche ho.²⁹ Kaho ke faisle ke din un logon ka iman nafa na dega jinhon ne inkar kiya. Aur na un ko mohlat di jayegi.³⁰ To un se aeraz karo aur muntazir raho, yeh bhi muntazir hain.

33. SURAH-AL-AHZAB

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat raehm wala hai.

¹ Aye Nabi, Allah se daro aur munkiron aur munafiqon ki itaat na karo, be shak Allah janne wala, hikmat wala hai.² Aur pairavi karo us cheez ki jo tumharay Rab ki taraf se tum par wahi ki jaa rahi hai, be shak Allah ba khabar hai us se jo tum log karte ho.³ Aur Allah par bharosa rakho, aur woh Allah karsaz hone ke liye kafi hai.

⁴. Allah ne kisi admi ke sine mein do dil nahin rakhe, aur na tumhari biwiyon ko jin se tum zihar karte ho tumhari maa banaya, aur na tumharay munh bole beton ko tumhara beta banaya. Yeh sab tumharay apne munh ki batein hain, aur Allah haq baat kehta hai aur woh sidha rasta dikhata hai.⁵ Munh bole beton ko un ke baapon ki nisbat se pukaro, yeh Allah ke nazdik zyada munsifana baat hai. Phir agar tum un ke baap ko na jano to woh tumharay deeni bhai hain aur tumharay rafiq hain. Aur jis cheez mein tum se bhul chuk ho jaye to us ka tum par kuch gunah nahin, magar jo tum dil se irada kar ke karo. Aur Allah maaf karne wala, rahem karne wala hai.

⁶. Aur Nabi ka haq mominon par un ki apni jaan se bhi zyada hai, aur Nabi ki biwiyon un ki maaein hain. Aur rishtedar Khuda ki kitaab mein, dosray mominin aur muhajirin ki ba nisbat, aek dosray se zyada talluq rakhte hain, magar yeh ke tum apne doston se kuch suluk karna chaho. Yeh kitaab mein likha huva hai.

⁷. Aur jab hum ne paighambaron se un ka ahad liya aur tum se aur Nuh se aur Ibrahim aur Musa aur Isa ibn Maryam se. Aur hum ne un se pakka ahad liya.⁸ ta ke Allah sachche logon se un ki sachchai ke bare mein sawal kare, aur munafiqon ke liye us ne dard nak azaab tayyar kar rakha hai.

⁹. Aye logo! jo iman laye hain, apne upar Allah ke ehsan ko yad karo, jab tum par faujein chadhayein to hum ne un par aek aandhi bheji aur aisi fauj jo tum ko dikhai na deti thi. Aur Allah dekh ne wala hai jo kuch tum karte ho.¹⁰ Jab woh tum par chadh aaye, tumharay upar ki taraf se aur tumharay niche ki taraf se, aur jab ankhein khul gaien aur dil galon tak pahunch gaye aur tum Allah ke sath tarah tarah ke guman karne lage.¹¹ Us waqt iman walay imtihan mein dale gaye aur bilkul hila diye gaye.

¹². Aur jab munafiqin aur woh log jin ke dilon mein rog hai, woh kehte thay ke Allah aur us ke Rasul ne jo wada hum se kiya tha woh sirf fareb tha.¹³ Aur jab un mein se aek giroh ne kaha ke aye Yasrab

walo, tumharay liye thahrne ka mauqa nahin, to tum laut chalo. Aur un mein se aek giroh paighambar se ijazat mangta tha, woh kehta tha ke hamaray ghar ghair mehfooz hain, aur woh ghair mehfooz nahin. Woh sirf bhagna chahte thay.¹⁴ Aur agar Madine ke atraf se un par koi ghus aata aur un ko fitna ki dawat deta to woh maan lete aur woh is mein bahut kam der karte.¹⁵ Aur unhon ne is se pehlay Allah se ahad kiya tha ke woh peeth na phereinge, aur Allah se kiye huve ahad ki puch hogi.¹⁶ Kaho ke agar tum maut se ya qatl se bhago to yeh bhagna tumharay kuch kaam nahin aayega. Aur is halat mein tum ko sirf thode dinon faida uthane ka mauqa mile ga.¹⁷ Kaho, kaun hai jo tum ko Allah se bachaye agar woh tum ko nuqsan pahuncha na chahe, ya woh tum par rehmat karna chahe. Aur woh apne liye Allah ke muqable mein koi himayati aur madadgar nahin payeinge.

¹⁸ Allah tum mein se un logon ko janta hai jo tum mein se rok ne walay hain aur jo apne bhaiyon se kehte hain ke hamaray paas aao. Aur woh ladai mein kam hi aate hain.¹⁹ Woh tum se bukhl karte hain. Phir jab khauf pesh aata hai to tum dekhte ho ke woh tumhari taraf is tarah dekhte hain ke un ki ankhein us shakhs ki ankhone ki tarah gardish kar rahi hain jis par maut ki be hoshi taari hai. Phir jab khatra dour ho jata hai to woh maal ki hirs mein tum se tez zabani ke sath milte hain. Yeh log yaqin nahin laye to Allah ne un ke amal akarat kar diye. Aur yeh Allah ke liye aasan hai.²⁰ Woh samajhte hain ke faujein abhi gai nahin hain. Aur agar faujein ajayein to yeh log yahi pasand kareinge ke kash hum badduon ke sath dehaat mein hon, tumhari khabrein puchte rahein. Aur agar woh tumharay sath hote to ladai mein kam hi hissa lete.

²¹ Tumharay liye Allah ke Rasul mein behtar namuna tha, us shakhs ke liye jo Allah ka aur Akhirat ke din ka ummid war ho aur kasrat se Allah ko yad kare.²² Aur jab iman walon ne faujon ko dekha, woh bole: Yeh wohi hai jis ka Allah aur us ke Rasul ne hum

se wada kiya tha aur Allah aur us ke Rasul ne sach kaha. Aur us ne un ke iman aur itaat mein izafa kar diya.²³ Iman walon mein aise log bhi hain jinhone Allah se kiye huve ahad ko pura kar dikhaya. Phir un mein se koi apna zimma pura kar chuka aur un mein se koi muntazir hai. Aur unhon ne zara bhi tabdili nahin ki.²⁴ ta ke Allah sachchon ko un ki sachchai ka badla de aur munafiqon ko azaab de agar chahe ya un ki tauba qubul kare. Beshak Allah bakhshne wala, rahem karne wala hai.

²⁵. Aur Allah ne munafiqon ko un ke ghusse ke sath pher diya ke un ki kuch bhi murad puri na huvi aur mominin ki taraf se ladne ke liye Allah kafi ho gaya. Allah qowat wala, zabardast hai.²⁶ Aur Allah ne un ahl-e-kitaab ko jinhon ne hamla awaron ka sath diya un ke qilon se utara. Aur un ke dilon mein us ne rob dal diya. Tum un ke aek giroh ko qatl kar rahe ho aur aek giroh ko qaid kar rahe ho.²⁷ Aur us ne un ki zameen aur un ke gharon aur un ke maalon ka tum ko waris bana diya. Aur aisi zameen ka bhi jis par tum ne qadam nahin rakha. Aur Allah har cheez par qudrat rakhta hai.

²⁸. Aye Nabi, apni biwiyon se kaho ke agar tum dunya ki zindagi aur us ki zinat chahti ho to aao, main Tum ko kuch maal-o-mata de kar khubi ke sath rukhsat kardun.²⁹ Aur agar tum Allah aur us ke Rasul aur Akhirat ke ghar ko chahti ho to Allah ne tum mein se nek kirdaron ke liye bada ajr muhayya kar rakha hai.³⁰ Aye Nabi ki biwiyo, tum mein se jo koi khuli behayai ka irtikab karegi, us ko dohra azaab diya jayega. Aur yeh Allah ke liye aasan hai.

³¹. Aur tum mein se jo Allah aur us ke Rasul ki farmanbardari karegi aur nek amal karegi to hum us ko us ka dohra ajr deinge. Aur hum ne us ke liye ba izzat rozi tayyar kardi hai.³² Aye Nabi ki biwiyo, tum aam aurton ki tarah nahin ho. Agar tum Allah se daro to tum lehje mein narmi na ikhtiyar karo ke jis ke dil mein bimari hai woh lalach mein pad jaye aur maruf ke mutabiq baat kaho.

³³. Aur tum apne ghar mein qarar se raho aur sabiqah jahiliyat ki tarah dikhlati na phiro. Aur namaz qaim karo aur zakat ada karo aur Allah aur us ke Rasul ki itaat karo. Allah to chahta hai ke tum Ahl-e-Bait se aaludgi ko dour kare aur tum ko puri tarah paak karde.

³⁴. Aur tumharay gharon mein Allah ki ayat aur hikmat ki jo talim hoti hai us ko yad rakho. Beshak Allah barik been hai, khabar rakhne wala hai.

³⁵. Beshak itaat karne walay mard aur itaat karne wali aurtein. Aur iman lane walay mard aur iman lane wali aurtein. Aur farmanbardari karne walay mard aur farmanbardari karne wali aurtein. Aur rast baz mard aur rast baz aurtein. Aur sabr karne walay mard aur sabr karne wali aurtein. Aur khushu karne walay mard aur khushu karne wali aurtein. Aur sadqa dene walay mard aur sadqa dene wali aurtein. Aur roza rakhne walay mard aur roza rakhne wali aurtein. Aur apni sharm gahon ki hifazat karne walay mard aur hifazat karne wali aurtein. Aur Allah ko kasrat se yad karne walay mard aur yad karne wali aurtein un ke liye Allah ne maghfirat aur bada ajr muhayya kar rakha hai.

³⁶. Kisi momin mard ya kisi momin aurat ke liye gunjaish nahin hai ke jab Allah aur us ke Rasul kisi maamla ka faisla kar dein to phir un ke liye is me ikhtiyar baqi rahe. Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki nafarmani karega to woh sarif ghamarahi mein pad gaya.

³⁷. Aur jab tum us shakhs se keh rahe thay jis par Allah ne inaan kiya aur tum ne inaan kiya ke apni biwi ko roke rakho aur Allah se daro, aur tum apne dil mein woh baat chhupaye huve thay jis ko Allah zahir karne wala tha, aur tum logon se dar rahe thay aur Allah zyada haqdar hai ke tum us se daro. Phir jab Zaid us se apni gharaz tamam kar chuka, hum ne tum se us ka nikah kar diya ta ke musalmanon par apne munh bole beton ke bare mein kuch tangi na

rahe. Jab ke woh un se apni gharaz tamam kar lein. Aur Allah ka hukum hone wala tha.

³⁸. Paighambar ke liye us mein koi muzayeqa nahin jo Allah ne us ke liye muqarrar kar diya ho. Yahi Allah ki sunnat un paighambron ke maamla mein rahi hai jo pehlay guzar chuke hain. Aur Allah ka hukum aek qataye faisla hota hai.³⁹ Woh Allah ke paighamon ko pahunchate thay aur usi se darte thay aur Allah ke siwa kisi se nahin darte thay. Aur Allah hisab lene ke liye kafi hai.⁴⁰ Muhammad tumharay mardon mein se kisi ke baap nahin hain, lekin woh Allah ke Rasul aur nabiyon ke khatim hain. Aur Allah har cheez ka ilm rakhta hai.

⁴¹. Aye iman walo! Allah ko bahut zyada yad karo.⁴² Aur us ki tasbih karo subah aur sham.⁴³ Wohi hai jo tum par rehmat bhejta hai aur us ke farishte bhi ta ke woh tum ko tarikiyon se nikal kar raushni mein laye. Aur woh mominin par bahut mehrban hai.⁴⁴ Jis roz woh un se mileinge, un ka istiqbal salam se hoga. Aur us ne un ke liye ba izzat sila tayyar kar diya hai.

⁴⁵. Aye Nabi, hum ne tum ko gawahi dene wala aur khush khabari dene wala aur dara ne wala bana kar bheja hai.⁴⁶ Aur Allah ki taraf, us ke izn se, dawat dene wala aur aek raushan charagh.⁴⁷ Aur mominin ko basharat dedo ke un ke liye Allah ki taraf se bahut bada fazl hai.⁴⁸ Aur tum munkiron aur munafiqon ki baat na mano aur un ke satane ko nazar andaz karo aur Allah par bharosa rakho. Aur Allah bharosa ke liye kafi hai.

⁴⁹. Aye iman walo! jab tum momin auraton se nikah karo, phir un ko hath laga ne se pehlay talaq dedo to un ke bare mein tum par koi iddat lazim nahin hai jis ka tum شمار karo. Pas un ko kuch maal dedo aur khubi ke sath un ko rukhsat kardo.

⁵⁰. Aye Nabi, hum ne tumharay liye halal kar dein tumhari woh biwiyen jin ki mehar tum de chuke ho aur woh aurtein bhi jo tumhari mamluka hain jo Allah ne ghanimat mein tum ko di hain aur

tumharay chacha ki betiyan aur tumhari phuphiyon ki betiyan aur tumhari mamuon ki betiyan aur tumhari khalaon ki betiyan jinhon ne tumharay sath hijrat ki ho. Aur us musalman aurat ko bhi jo apne aap ko paighambar ko dede, basherte ke paighambar us ko nikah mein lana chahe, yeh khas tumharay liye hai, musalmanon se alag. Hum ko maalum hai jo hum ne un ki biwiyan aur un ki bandhiyon ke bare mein farz kiya hai, ta ke tum par koi tangi na rahe aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.

⁵¹. Tum un mein se jis jis ko chaho dour rakho aur jis ko chaho apne paas rakho aur jin ko dour kiya tha un mein se phir kisi ko talab karo tab bhi tum par koi gunah nahin. Is mein zyada tawaquq hai ke un ki ankhein thandi raheingi aur woh ranjida na hongy. Aur woh is par razi rahin jo tum un sab ko do. Aur Allah janta hai jo tumharay dilon mein hai. Aur Allah janne wala hai, burdbar hai.

⁵². Un ke ilawa aur aurtein tumharay liye halal nahin hain. Aur na yeh durust hai ke tum un ki jagah dosri biwiyan karlo, agar un ki surat tum ko achchi lage, magar jo tumhari mamluka ho. Aur Allah har cheez par nigran hai.

⁵³. Ay iman walo! Nabi ke gharon mein mat jaya karo magar jis waqt tum ko khane ke liye ijazat di jaye, aise taur par ke us ki tayyari ke muntazir na raho. Lekin jab tum ko bulaya jaye to dakhil ho. Phir jab tum kha chuko to uth kar chale jao aur baton mein lage huve baithe na raho. Is baat se Nabi ko na gawari ho ti hai. Magar woh tumhara lihaz karte hain. Aur Allah haq baat kehne mein kisi ka lihaz nahin karta. Aur jab tum azwaj-e-Rasul se kuch mango to parde ki ot se mango. Yeh tariqa tumharay dilon ke liye zyada pakiza hai aur un ke dilon ke liye bhi. Aur tumharay liye jaiz nahin ke tum Allah ke Rasul ko taklif do aur na yeh jaiz hai ke tum un ke baad un ki biwiyon se kabhi nikah karo yeh Allah ke nazdik badi sangin baat hai.⁵⁴ Tum kisi cheez ko zahir karo ya us ko chhupao to Allah har cheez ko janne wala hai.

^{55.} Paighambar ki biwiyon par apne baapon ke bare mein koi gunah nahin hai. Aur na apne beton ke bare mein aur na apne bhaiyon ke bare mein aur na apne bhatijon ke bare mein aur na apni aurton ke bare mein aur na apni laundiyon ke bare mein. Aur tum Allah se darti raho, beshak Allah har cheez par nigah rakhta hai.

^{56.} Allah aur us ke farishte Nabi par rehmat bhejte hain. Aye iman walo! tum bhi us par durud-o-salam bhejo.^{57.} Jo log Allah aur us ke Rasul ko aziyyat dete hain, Allah ne un par dunya aur akhirat mein laanat ki aur un ke liye zalil karne wala azaab tayyar kar rakha hai.

^{58.} Aur jo log momin mardon aur momin auraton ko aziyyat dete hain baghair is ke ke unhon ne kuch kiya ho to unhon ne bohtan ka aur sarif gunah ka bojh uthaya.

^{59.} Aye Nabi, apni biwiyon se kaho aur apni betiyon se aur musalmanon ki auraton se ke niche kar liya karein apne upar thodi si apni chadarein, is se jaldi pehchan ho jayegi to woh sharminda na ho jayeinge. Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.^{60.} Munafiqin aur woh log jin ke dilon mein rog hai aur jo Madine mein jhuthi khabrein phailane walay hain, agar woh baaz na aaye to hum tum ko un ke piche lagadeinge. Phir woh tumharay sath Madine mein bahut kam rehne payainge.^{61.} Phatkare huve, jahan paye jayeinge pakde jayeinge aur buri tarah mare jayeinge.^{62.} Yeh Allah ka dastur hai un logon ke bare mein jo pehlay guzar chuke hain. Aur tum Allah ke dastur mein koi tabdili na paoge.

^{63.} Log tum se qiyamat ke bare mein puchte hain. Kaho ke us ka ilm to sirf Allah ke paas hai. Aur tum ko kya khabar, shayad qiyamat qarib aa gai ho.^{64.} Beshak Allah ne munafiqon ko rehmat se dour kar diya hai. Aur un ke liye bhadakati huvi aag tayyar hai.^{65.} Is mein woh hamesha raheinge. Woh na koi haami payeinge aur na koi madadgar.^{66.} Jis din un ke chehre aag mein ulat palat kiye jayeinge, woh kaheinge, Aye kash, hum ne Allah ki itaat ki ho ti aur hum ne Rasul ki itaat ki hoti.^{67.} Aur woh kaheinge, Aye hamaray Rab, hum

ne apne sardaron aur apne badon ka kehna mana to unhon ne hum ko raste se bhatkaya.⁶⁸ Aye hamaray Rab, un ko dohra azaab de aur un par bhari laanat kar.

⁶⁹. Aye iman walo! tum un logon ki tarah na bano jinhon ne Musa ko aziyyat pahunchai to Allah ne un logon ki baton se bari sabit kiya aur woh Allah ke nazdik ba aizzat tha.⁷⁰ Aye iman walo! Allah se daro aur durust baat kaho.⁷¹ Woh tumharay amaal sudharega aur tumharay gunahon ko bakhsh dega. Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki itaat kare us ne badi kamyabi hasil ki.

⁷². Hum ne amanat ko aasmanon aur zameen aur pahadon ke samne pesh kiya to unhon ne us ko uthane se inkar kiya aur woh us se dar gaye, aur insan ne us ko utha liya. Beshak woh zalim aur jahil tha.⁷³ ta ke Allah munafiq mardon aur munafiq auraton ko aur mushrik mardon aur mushrik auraton ko saza de, aur momin mardon aur momin auraton par tawajja farmaye. Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.

34. SURAH SABA'

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat raehm wala hai.

¹. Tarif Khuda ke liye hai jis ka woh sab kuch hai jo aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai, aur usi ki tarif hai akhirat mein, aur woh hikmat wala, Janne wala hai.² Woh janta hai jo kuch zameen ke andar dakhil ho ta hai aur jo kuch is se nikalta hai, aur jo aasman se utarta hai aur jo us mein chadhata hai. Aur woh Rehmat wala, Bakhshne wala hai.

³. Aur jinhon ne inkar kiya woh kehte hain ke hum par qiyamat nahin ayegi. Kaho ke kyun nahin? Qasam hai mere Parwahrdigar-e-Aalim-ul-Ghaib ki, woh zarur tum par ayegi. Us se zarrah barabar koi cheez makhfi nahin, na aasmanon mein aur na zameen mein. Aur na koi cheez us se chhoti aur na badi, magar woh aek khuli

kitaab mein hai.⁴ ta ke woh un logon ko badla de jo iman laye aur nek kaam kiya. Yahi log hain jin ke liye maafi hai aur izzat ki rozi.⁵ Aur jin logon ne hamari ayaton ko ajiz karne ki koshish ki, un ke liye sakhti ka dardnak azaab hai.⁶ Aur jin ko ilm diya gaya hai woh, us cheez ko jo tumharay Rab ki taraf se tumharay paas bheja gaya hai, jante hain ke woh haq hai aur woh Khuda-e-Aziz aur Hameed ka rasta dikhata hai.

⁷ Aur jinhon ne inkar kiya woh kehte hain, kya hum tum ko aek aisa admi batayein jo tum ko khabar deta hai ke jab tum bilkul rezh rezh ho jaoge to phir tum ko naye sire se banna hai.⁸ Kya us ne Allah par jhut bandha hai ya us ko kisi tarah ka junun hai? Balke jo log akhirat par yaqin nahin rakhte wohi azaab mein aur dour ki gumrahi mein muftala hain.⁹ To kya unhon ne asman aur zameen ki taraf nazar nahin ki jo un ke aage hai aur un ke piche bhi. Agar hum chahein to un ko zameen mein dhansa dein ya un par aasman se tukda gira dein. Beshak us mein nishani hai har us bande ke liye jo mutawajja hone wala ho.

¹⁰ Aur hum ne Dawud ko apni taraf se badi naemat di. Aye pahadon, tum bhi us ke sath tasbeeh mein shairkat karo. Aur isi tarah parindon ko hukum diya. Aur hum ne lohe ko us ke liye narm kar diya.¹¹ Ke tum kushada zirhein banao aur kadiyon ko andaze se jodo aur nek amal karo. Jo kuch tum karte ho us ko mein dekh raha hun.

¹² Aur Sulaiman ke liye hum ne hawa ko musakkhar kar diya, us ki subah ki manzil aek mahina ki ho ti aur us ki sham ki manzil aek mahina ki. Aur hum ne us ke liye tanbe ka chashma baha diya. Aur jinnat mein se aise thay jo us ke Rab ke hukum se us ke aage kaam karte thay. Aur un mein se jo koi hamaray hukum se phire to hum us ko aag ka azaab chakhayeinge.¹³ Woh us ke liye banate jo woh chahta, Imartein aur taswirein aur hauz jaise lagein aur jami huvi

degein. Aye Aal-e-Dawud, shukr guzari ke sath amal karo aur mere bandon mein kam hi shukr guzar hain.

¹⁴. Phir jab hum ne us par maut ka faisla nafiz kiya to kisi cheez ne un ko us ke marne ka pata nahin diya magar zameen ke kide ne, woh us ke Asa ko khata tha. Pas jab woh gir pada to jinnon par khula ke agar woh ghaib ko jante to is zillat ki musibat mein na rehte.

¹⁵. Saba ke liye un ke apne maskan mein nishani thi. Do bagh dayien aur bayien, apne Rab ke rizq se khaao aur us ka shukr karo. Umda shahr aur bakhshne wala Rab.¹⁶ Pas unhon ne sartabi ki to hum ne un par band ka sailab bhej diya aur un ke baghon ko do aise baghon se badal diya jin mein bad mazah phal aur jhao ke darakht aur kuch thode se bair.¹⁷ Yeh hum ne un ki na shukri ka badla diya aur aisa badla hum usi ko dete hain jo na shukr ho.

¹⁸. Aur hum ne un ke aur un ki bastiyon ke darmiyan, jahan hum ne barkat rakhi thi, aisi bastiyan abad ki jo nazar ati theen. Aur hum ne un ke darmiyan safar ki manzilein thahra di. Un mein raat din aman ke sath chalo.¹⁹ Phir unhon ne kaha ke aye hamaray Rab, hamaray safaron ke darmiyan douri dalde. Aur unhon ne apni janon par zulm kiya to hum ne un ko afsana bana diya aur hum ne un ko bilkul tittar bittar kar diya. Beshak is mein nishani hai har sabr karne walay, shukr karne walay ke liye.

²⁰. Aur Iblis ne un ke upar apna guman sach kar diya. Pas unhon ne us ki pairavi ki magar iman walon ka aek giroh.²¹ Aur Iblis ko un ke upar koi ikhtiyar na tha, magar yeh ke hum maalum kar lein un logon ko jo akhiraat par iman rakhte hain un logon se (alag kar ke) jo us ki taraf se shak mein hain aur tumhara Rab har cheez par nigran hai.

²². Kaho ke un ko pukaro jin ko tum ne Khuda ke siwa Mabood samajh rakha hai, woh na aasmanon mein zarrah barabar ikhtiyar rakhte hain aur na zameen mein aur na donon mein un ki koi shirkat

hai. Aur na un mein se koi us ka madadgar hai.²³ Aur us ke samne koi shafaat kaam nahin ati magar us ke liye jis ke liye woh ijazat de. Yahan tak ke jab un ke dilon se ghabrahat dour hogi to woh puchheinge ke tumharay Rab ne kya farmaya. Woh kaheinge ke haq baat ka hukum farmaya. Aur woh sab se upar hai, sab se bada hai.

²⁴ Kaho ke kaun tum ko aasmanon aur zameen se rizq deta hai. Kaho ke Allah. Aur hum mein aur tum mein se koi aek hidayat par hai ya khuli huvi gumrahi mein.²⁵ Kaho ke jo qusur hum ne kiya, us ki koi puchh tum se nahin hogi. Aur jo kuch tum kar rahe ho us ki babat hum se nahin puchha jayega.²⁶ Kaho ke hamara Rab hum ko jama karega, phir hamaray darmiyan woh haq ke mutabiq, faisla farmayega. Aur woh faisla karne wala hai, ilm wala hai.²⁷ Kaho, mujhe un ko dikhao jin ko tum ne sharik bana kar Khuda ke sath mila rakha hai. Hargiz nahin, balke woh Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

²⁸ Aur hum ne tum ko tamam insano ke liye khushkhabari dene wala aur dara ne wala bana kar bheja hai, magar aksar log nahin jante.²⁹ Aur woh kehte hain ke yeh wada kab hoga agar tum sachche ho.³⁰ Kaho ke tumharay liye aek khas din ka wada hai ke is se na aek saat piche hat sakte ho aur na aage badh sakte ho.

³¹ Aur jin logon ne inkar kiya woh kehte hain ke hum hargiz na is Qur'an ko manayeinge aur na us ko jo is ke aage hai. Aur agar tum us waqt ko dekho jab ke yeh zalim apne Rab ke samne khade kiye jayeinge. Aek dosray par baat dalta hoga. Jo log kamzor samjhe jate thay, woh bada banne walon se kaheinge ke agar tum na ho te to hum zarur iman walay hote.³² Bada banne walay kamzor logon ko jawab deinge. Kya hum ne tum ko hidayat se roka tha? Jab ke woh tum ko pahunch chuki thi, balke tum khud mujrim ho.³³ Aur kamzor log bade logon se kaheinge, nahin balke tumhari raat din ki tadbiron se, jab ke tum hum se kehte thay ke hum Allah ke sath kufr karein aur us ke sath sharik thahrayein. Aur woh apni pashemani ko

chhupayeinge jab ke woh azaab dekheinge. Aur hum munkiron ki gardan mein tauq daleinge. Woh wohi badla payeinge jo woh karte thay.

^{34.} Aur hum ne jis basti mein bhi koi darane wala bheja to us ke khush haal logon ne yahi kaha ke hum to us ke munkir hain jo de kar tum bheje gaye ho.^{35.} Aur unhon ne kaha ke hum maal aur aulad mein zyada hain aur hum kabhi saza pane walay nahin.^{36.} Kaho ke mera Rab jis ko chahta hai zyada rozi deta hai. Aur jis ko chahta hai kam kar deta hai, lekin aksar log nahin jante.^{37.} Aur tumharay maal aur tumhari aulad woh cheez nahin jo darjah mein tum ko hamara muqarrab banade, albatta jo iman laya aur us ne nek amal kiya, aise logon ke liye un ke amal ka duna badla hai. Aur woh bala khaanon mein itmenan se raheinge.^{38.} Aur jo log hamari ayaton ko niche dikha ne ke liye sargarm hain wo azaab mein dakhil kiye jayeinge.^{39.} Kaho ke mera Rab apne bandon mein se jis ko chahta hai kushada rozi deta hai aur jis ko chahta hai tang kar deta hai, aur jo cheez bhi tum kharch karoge to woh us ka badla dega. Aur woh behtar rozi dene wala hai.

^{40.} Aur jis din woh un sab ko jama karega phir woh farishton se puchhega, kya yeh log tumhari ibadat karte thay.^{41.} Woh kaheinge paak hai teri zaat, hamara taalluq tujh se hai, na ke un logon se, balke yeh jinnon ki ibadat karte thay. In mein se aksar log unhein ke momin thay.^{42.} Pas aaj tum mein se koi aek dosray ko na faida pahuncha sakta hai aur na nuqsan. Aur hum zalimon se kaheinge ke aag ka azaab chakh lo jis ko tum jhutlate thay.

^{43.} Aur jab un ko hamari khuli khuli ayatein sunai jati hain to woh kehte hain ke yeh to bas aek shakhs hai jo chahta hai ke tum ko un se rok de jin ki tumharay baap dada ibadat karte thay. Aur unhon ne kaha, yeh to mehez aek jhut hai ghada huva. Aur un munkiron ke samne jab haq aaya to unhon ne kaha ke yeh to bas khula huva jadu hai. Aur hum ne un ko kitaabein nahin di theen jo woh padhte

hun.⁴⁴ Aur hum ne tum se pehlay un ke paas koi dara ne wala nahin bheja.⁴⁵ Aur un se pehlay walon ne bhi jhutlaya aur yeh us ka daswein hisse ko bhi nahin pahunche jo hum ne un ko diya tha. Pas unhon ne mere Rasulon ko jhutlaya, to kaisa tha un par mera azaab.

⁴⁶ Kaho, main tum ko aek baat ki nasihat karta hun, yeh ke tum Khuda ke waste khade ho jao. Do do aur aek aek, phir socho. Tumharay sathi ko junun nahin hai, woh to bas aek sakht azaab se pehlay tum ko darane wala hai.⁴⁷ Kaho keh main ne tum se kuch muawaza manga ho to woh tumhara hi hai. Mera muawaza to bas Allah ke upar hai. Aur woh har cheez par gawah hai.

⁴⁸ Kaho ke mera Rab haq ko (batil par) marega, woh chhupi cheezon ko janne wala hai.⁴⁹ Kaho ke haq aaya aur batil na aaghaz karta hai aur na iadah.⁵⁰ Kaho keh agar main gumrahi par hun to meri gumrahi ka wabal mujh par hai aur agar main hidayt par hun to yeh us wahi ki badaulat hai jo mera Rab meri taraf bhej raha hai Beshak sunne wala hai qarib hai.

⁵¹ Aur agar tum dekho, jab yeh ghabrave huve honge, pas woh bhag na sakeinge aur qarib hi se pakadliye jayeinge.⁵² Aur woh kaheinge ke hum is par iman laye. Aur itni dour se un ke liye is ka pana kahan.⁵³ Aur is se pehlay unhon ne is ka inkar kiya. Aur bin dekhe dour jagah se batein phenkte rahe.⁵⁴ Aur un ke aur un ki arzu mein aad kardi jayegi, jaisa ke is se pehlay un ke hum mashrabon ke sath kiya gaya. Woh bade dhokhe walay shak mein pade rahe.

35. SURAH FATIR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Tarif Allah ke liye hai. Aasmanon aur zameen ka paida karne wala, farishton ko paigham risaan banane wala, jin ke par hain do do aur teen teen aur char char. Woh paidaish mein jo chahe zyada kar deta hai. Beshak Allah har cheez par qadir hai.² Allah jo Rehmat logon

ke liye khole to koi us ka rokne wala nahin. Aur jis ko woh rok le to koi us ko kholne wala nahin. Aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.

³. Aye logon, apne upar Allah ke ehsan ko yad karo. Kya Allah ke siwa koi aur Khaliq hai jo tum ko asman aur zameen se rizq deta hai? us ke siwa koi mabood nahin. To tum kahan se dhoka kha rahe ho.⁴ Aur agar yeh log tum ko jhutlayein to tum se pehlay bhi bahut se paighambar jhutlaye ja chuke hain. Aur sare umur Allah hi ki taraf ruju hone walay hain.

⁵. Aye logon, beshak Allah ka wada barhaq hai. To dunya ki zindagi tumhein dhoke mein na dale. Aur na woh bada dhokebaz tum ko Allah ke baab mein dhoka dene paye.⁶ Beshak shaitan tumhara dushman hai to tum us ko dushman hi samjho. Woh to apne giroh ko isi liye bulata hai ke woh dozakh walon mein se ho jayein.⁷ Jin logon ne inkar kiya, un ke liye sakht azaab hai. Aur jo iman laye aur nek amal kiya, un ke liye maafi hai aur bada ajr hai.

⁸. Kya aisa shakhs jis ko us ka bura amal achcha kar ke dikhaya gaya, phir woh us ko achcha samjhne laga, to Allah jis ko chahta hai bhatka deta hai aur jis ko chahta hai hidayat deta hai. Pas un par afsos kar ke tum apne aap ko halkan na karo. Allah ko maalum hai jo kuch woh karte hain.

⁹. Aur Allah hi hai jo hawaon ko bhejta hai. Phir woh badal ko uthati hain. Phir hum us ko aek murda dees ki taraf le jate hain. Phir hum ne us se zameen ko us ke murda ho jane ke baad phir zinda kar diya. Isi tarah hoga dobara ji uthna.¹⁰ Jo shakhs izzat chahta ho to izzat tamam tar Allah ke liye hai. Usi ki taraf pakiza kalaam chadhta hai aur amal-e-salih us ko upar uthata hai. Aur jo log bure tadbirein kar rahe hain un ke liye sakht azaab hai aur un ki tadbirein nabud ho kar reh jayeingi.

¹¹. Aur Allah ne tum ko mitti se paida kiya. Phir pani ki bund se, phir tum ko jode jode banaya. Aur koi aurat na hamila hoti hai aur

na janti hai magar us ke ilm se. Aur na koi umr wala badi umr paata hai aur na kisi ki umr ghati hai magar woh aek kitaab mein darj hai. Beshak yeh Allah par aasan hai.

¹². Aur donon dariya yaksan nahin hain. Yeh mitha hai, pyas bujha ne wala, pine ke liye khush gawar. Aur yeh khari kadwa hai. Aur tum donon se taza gosht khate ho aur zinat ki cheez nikalte ho jis ko tum pahente ho. Aur tum dekhte ho jahazon ko ke woh is mein phad te huve chalte hain ta ke tum us ka fazl talash karo aur ta ke tum shukr ada karo.¹³. Woh dakhil karta hai raat ko din mein aur woh dakhil karta hai din ko raat mein. Aur us ne suraj aur chaand ko musakhkhar kar diya hai. Har aek chalta hai aek muqarrar waqt ke liye. Yeh Allah hi tumhara Rab hai, usi ke liye badshahi hai. Aur us ke siwa tum jinhein pukarte ho woh khajur ki guthli ke aek chilke ke bhi malik nahin.¹⁴. Agar tum un ko pukaro to woh tumhari pukar nahin suneinge. Aur agar woh sunein to woh tumhari faryad rasi nahin kar sakte. Aur woh qiyamat ke din tumharay shirk ka inkar kareinge. Aur aek ba khabar ki tarah koi tum ko bata nahin sakta.

¹⁵. Aye logo, tum Allah ke mohtaj ho aur Allah to be niyaz hai, tarif wala hai.¹⁶. Agar chahe to tum ko le jaye aur aek nayi makhluq le aaye.¹⁷. Aur yeh Allah ke liye kuch mushkil nahin.¹⁸. Aur koi uthane wala dosray ka boj na uthaega. Aur agar koi bhari boj wala apna boj uthane ke liye pukare to us mein se zara bhi na uthaya jayega, agar che woh qarabat wala kyun na ho. Tum to sirf unhein logon ko dara sakte ho jo bina dekhe apne Rab se darte hain aur namaz qaim karte hain. Aur jo shakhs paak hota hai woh apne liye paak ho ta hai aur Allah hi ki taraf laut kar jana hai.

¹⁹. Aur andha aur ankhon wala barabar nahin.²⁰. Aur na andhera aur na ujala.²¹. Aur na saya aur na dhup.²². Aur zinda aur murda barabar nahin ho sakte. Beshak Allah sunata hai jis ko woh chahta hai. Aur tum un ko sunane walay nahin ban sakte jo qabron mein hain.²³. Tum to bas aek khabardar karne walay ho.²⁴. Hum ne tum

ko haq ke sath bheja hai, khush khabari dene wala aur dara ne wala bana kar. Aur koi ummat aisi nahin jis mein koi dara ne wala na aaya ho.²⁵ Aur agar yeh log tum ko jhutlate hain to un se pehlay jo log huve hain, unhon ne bhi jhutlaya. Un ke paas un ke paighambar khule huve dalail aur sahife aur raushan kitaab le kar aaye.²⁶ Phir jin logon ne na mana un ko main ne pakad liya, to dekho ke kaisa huva un ke upar mera azaab.

²⁷ Kya tum nahin dekhte ke Allah ne aasman se pani utara. Phir hum ne us se mukhtalif rangon ke phal paida kiye. Aur pahadon mein bhi safed aur surkh, mukhtalif rangon ke tukde hain aur gehre siyah bhi.²⁸ Aur isi tarah insano aur janwar aur chaupayon mein bhi mukhtalif rang ke hain. Allah se us ke bandon mein se sirf wohi log darte hain jo ilm walay hain. Beshak Allah zabardast hai, bakhshne wala hai.

²⁹ Jo log Allah ki kitaab padhte hain aur namaz qaim karte hain aur jo kuch hum ne un ko ata kiya hai us mein se chupe aur khule kharch karte hain, woh aisi tijarat ke ummid war hain jo kabhi maand na hongy.³⁰ ta ke Allah un ko un ka pura ajr de. Aur un ke liye apne fazl se aur zyada karde. Beshak woh bakhshne wala hai, qadrdaan hai.³¹ Aur hum ne tumhari taraf jo kitaab wahi ki hai, woh haq hai, us ki tasdiq karne wali hai jo us ke pehlay se maujud hain. Beshak Allah apne bandon ki khabar rakhne wala hai, dekhne wala hai.

³² Phir hum ne kitaab ka waris banaya un logon ko jo hum ne apne bandon mein se chun liya. Pas un mein se kuch apni janon par zulm karne walay hain aur un mein se kuch bich ki chaal par hain. Aur un mein se kuch Allah ki taufiq se bhalaiyon mein sabqat karne walay hain. Yahi sab se bada fazl hai.³³ Hamesha reh ne walay bagh hain jin mein yeh log dakhil hongy, wahan un ko sone ke kangan aur moti pehnaye jayeinge, aur wahan un ka libas resham hoga.³⁴ Aur woh kaheinge, shukr hai Allah ka jis ne hum se gham ko dour kiya.

Beshak hamara Rab maaf karne wala, qadrdan hai.³⁵ Jis ne hum ko apne fazl se abad rehne ke ghar mein utara, us mein hum ko na koi mushaqqat pahunchegi aur na kabhi takan lahaq hogi.

³⁶. Aur jinhon ne inkar kiya un ke liye jahannam ki aag hai, na un ki qaza ayegi ke woh mar jayein aur na dozakh ka azaab hi un se halka kiya jayega. Hum har munkir ko aise hi saza dete hain.

³⁷. Aur woh log us mein chillayeinge aye hamaray Rab, hum ko nikal le. Hum nek amal kareinge, us se mukhtalif jo hum kiya karte thay. Kya hum ne tum ko itni umr na di ke jis ko samajh na hota woh samajh sakta. Aur tumharay paas darane wala aaya. Ab dekho ke zalimon ka koi madadgar nahin.

³⁸. Allah aasmanon aur zameen ke ghaib ko janne wala hai. Beshak woh dil ki baton se bhi ba khabar hai.³⁹ Wohi hai jis ne tum ko zameen mein abad kiya. To jo shakhs inkar karega us ka inkar usi par padega. Aur munkiron ke liye un ka inkar un ke Rab ke nazdik, narazgi ke badhne ka baais hota hai. Aur munkiron ke liye us ka inkar un ke nuqsan mein izafa karega.

⁴⁰. Kaho, zara tum dekho apne in sharikon ko jo tum Khuda ke siwa pukarte ho, mujh ko dikhao ke unhon ne zameen mein se kya banaya hai. Ya un ki aasmanon mein koi hisse dari hai. Ya hum ne un ko koi kitaab di hai to woh us ki kisi dalil par hain, balke yeh zalim aek dosray se sirf dhoke ki baton ka wada kar rahe hain.

⁴¹. Beshak Allah hi aasmanon aur zameenon ko thame huve hai ke woh tal na jayein. Aur agar woh tal jaein to is ke siwa koi aur un ko thaam nahin sakta. Beshak woh tahammul wala hai, bakhhsne wala hai.

⁴². Aur unhon ne Allah ki takeedi qasmein khayi theen ke agar un ke paas koi darane wala aaya to woh har aek ummat se zyada hidayat qubul kar ne walay honge. Phir jab un ke paas aek darane wala aaya to sirf un ki bezari hi ko taraqqi huvi.⁴³ Zameen mein apne ko bada samajhna aur buri tadbiron karna. Aur buri tadbiron

ka wabal to buri tadbir karne walon hi par padta hai. To kya ye isi dastur ke muntazir hain jo agle logon ke baab mein zahir huva. Pas tum Khuda ke dastur mein na koi tabdili paoge aur na Khuda ke dastur ko talta huva paoge.⁴⁴ Kya ye log zameen mein chale phire nahin ke woh dekhte ke kaisa huva anjam un logon ka jo un se pehlay guzre hain, aur woh qowat mein un se badhe huve thay. Aur Khuda aisa nahin ke koi cheez us ko aajiz karde, na aasmanon mein aur na zameen mein. Beshak woh ilm wala hai, qudrat wala hai.

⁴⁵ Aur agar logon ke amaal par Allah un ko pakadta to zameen par woh aek janwar ko bhi na chhodta, lekin woh un ko aek muqarrar muddat tak mohlat deta hai. Phir jab un ki muddat puri ho jayegi to Allah apne bandon ko khud dekhne wala hai.

36. SURAH YA SIN

Shuru allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ *Yaa Sin.*

² Beshak, qasam hai ba hikmat Qur'an ki.³ beshak, tum Rasulon mein se ho.⁴ nihayat sidhe raste par.⁵ Yeh khuda-e-aziz aur raheem ki taraf se utara gaya hai.⁶ ta ke tum un logon ko dara do jin ke aglon ko nahin daraya gaya. pas woh be khabar hain.

⁷ Un mein se aksar logon par baat sabit ho chuki hai, to woh iman nahin layeinge.⁸ Hum ne un ki gardanon mein tauq dal diye hain, so woh thodiyon tak hain, pas un ke sar unche ho rahe hain.

⁹ Aur hum ne aek aad un ke samne kardi hai aur aek aad un ke piche kardi hai. Phir hum ne un ko dhank diya to un ko kuch dikhai nahin deta.¹⁰ Aur un ke liye yaksan hai, tum un ko darao ya na darao, woh iman nahin layeinge.¹¹ Tum to sirf us shakhs ko dara sakte ho jo nasihat par chale aur khuda se dare bin dekhe. To aise shakhs ko maafi ki aur ba izzat sawab ki basharat dedo.

^{12.} Yaqinan hum murdon ko zinda kareinge. Aur hum likh rahe hain jo unhon ne aage bheja aur jo unhon ne piche chhoda. Aur har cheez hum ne darj karli hai aek khuli huvi kitaab mein.

^{13.} Aur un ko basti walon ki misal sunao, jab ke us mein Rasul aaye.^{14.} Jab ke hum ne un ke paas do Rasul bheje to unhon ne donon ko jhutlaya, phir hum ne tisre se un ki taid ki, unhon ne kaha ke hum tumharay paas bheje gaye hain.^{15.} Logon ne kaha ke tum to hamaray hi jaise bashar ho aur Rahman ne koi cheez nahin utari hai, tum mehez jhut bol te ho.^{16.} Unhon ne kaha ke hamara rab janta hai ke hum be shak tumharay paas bheje gaye hain.^{17.} Aur hamaray zimma to sirf wazeh taur par pahuncha dena hai.^{18.} Logon ne kaha ke hum to tum ko manhus samjhte hain, agar tum log baaz na aaye to hum tum ko sangsar kareinge aur tum ko hamari taraf se sakht taklif pahunchegi.^{19.} Unhon ne kaha ke tumhari nahusat tumharay sath hai, kya itni baat par ke tum ko nasihat ki gai. Balke tum had se nikal jane walay log ho.

^{20.} Aur shahr ke dour maqam se aek shakhs daudta huva aaya. Us ne kaha, aye meri qaum, Rasulon ki pairavi karo.^{21.} Un logon ki pairavi karo jo tum se koi badla nahin mangte. Aur woh theek raste par hain.

^{22.} Aur main kyun na ibadat karun us zaat ki jis ne mujh ko paida kiya aur usi ki taraf tum lautaye jaoge.^{23.} Kya main us ke siwa dosron ko mabood banaun? Agar Rahman mujh ko koi taklif pahuncha na chahe to un ki sifarish mere kuch kaam nahin aayegi aur na woh mujh ko chhuda sakeinge.^{24.} Beshak is waqt main aek khuli huvi gumrahi mein hun.^{25.} Main tumharay Rab par iman laya to tum bhi meri baat sunlo.^{26.} Irshad huva ke jannat mein dakhil ho jao. Us ne kaha kash, meri qaum jaanti.^{27.} Ke mere Rab ne mujhe baksh diya aur mujhe izzat walon mein shamil kar diya.

^{28.} Aur us ke baad us ki qaum par hum ne aasman se koi fauj nahin utari, aur hum fauj nahin utara karte.^{29.} Bas aek dhamaka hova

to yakayak woh sab bujh kar reh gaye.³⁰ Afsos hai bandon ke upar, jo Rasul bhi un ke paas aaya woh us ka mazaq hi udate reh gaye.

³¹. Kya unhon ne nahin dekha ke hum ne un se pehlay kitni he qaumein halak kardi, ab woh un ki taraf wapas aane wali nahin.

³². Aur un mein koi aisa nahin jo ikattha ho kar hamaray paas hazir na kiya jaye.

³³. Aur aek nishani un ke liye murda zameen hai. Us ko hum ne zinda kiya aur us se hum ne ghalla nikala. Pas woh us mein se khate hain.³⁴ Aur us mein hum ne khajur ke aur angur ke bagh banaye. Aur us mein hum ne chashme jari kiye.³⁵ Ta ke log us ke phal khayein aur us ko un ke hathon ne nahin banaya. To kya woh shukr nahin karte.³⁶ Paak hai woh zaat jis ne sab cheezon ke jode banaye. Un mein se bhi jin ko zameen ugati hai aur khud un ke andar se bhi. Aur un mein se bhi jin ko woh nahin jante.

³⁷. Aur aek nishani un ke liye raat hai, hum us se din ko khinch lete hain to woh andhere mein reh jate hain.³⁸ Aur suraj, woh apni thahrai huvi raah par chalta rehta hai. Yeh Aziz aur Aleem ka bandha huva andaza hai.³⁹ Aur chaand ke liye hum ne manzilein muqarrar kar dein, yahan tak ke woh aisa reh jata hai jaise khajur ki purani shakh.⁴⁰ Na suraj ke bas mein hai ke woh chaand ko pakad le aur na raat, din se pehlay aa sakti hai. Aur sab aek aek daire mein tair rahe hain.

⁴¹. Aur aek nishani un ke liye yeh hai ke hum ne un ki nasl ko bhari huvi kashti mein sawar kiya.⁴² Aur hum ne un ke liye usi ke manind aur cheezein paida keen, jin par woh sawar hote hain.

⁴³. Aur agarche hum chahein to un ko gharq kar dein, phir na koi un ki faryad sunne wala ho aur na woh bachaye ja sakein.⁴⁴ Magar yeh hamari rehmat hai aur un ko aek waqt-e-mu'ayyan tak faida dena hai.

⁴⁵. Aur jab un se kaha jata hai ke us se daro jo tumharay aage hai aur jo tumharay piche hai ta ke tum par rahem kiya jaye.⁴⁶ Aur un ke

Rab ki nishaniyon mein se koi nishani bhi un ke paas aisi nahin aati jis se woh aeraz na karte hon.⁴⁷ Aur jab un se kaha jata hai ke Allah ne jo kuch tum ko diya hai, us mein se kharch karo to un logon ne inkar kiya woh iman la ne walon se kehte hain ke hum aise logon ko khilayein jin ko Allah chahta to woh un ko khila deta. Tum log to khuli huvi gumrahi mein ho.

⁴⁸. Aur woh kehte hain ke yeh wada kab hoga agar tum sachche ho. ⁴⁹. Yeh log bas aek chinghad ki raah dekh rahe hain jo un ko aa pakdegi. Aur woh jhagad te hi reh jayeinge.⁵⁰. Phir woh na koi wasiyyat kar payeinge aur na apne logon ki taraf laut sakeinge.⁵¹ Aur Sur phunka jayega to yakayak woh qabron se apne Rab ki taraf chal padeinge.⁵² Woh kaheinge, haye hamari bad bakhti, hamari qabr se kis ne hum ko uthaya yeh wohi hai jis ka Rahman ne wada kiya tha aur paighambaron ne sach kaha tha.⁵³ Bas woh aek chinghad hogi, phir yakayak sab jama ho kar hamaray paas hazir kar diye jayeinge.

⁵⁴. Pas aaj ke din kisi shakhs par koi zulm nahin hoga, aur tum ko wohi badla mile ga jo tum karte thay.⁵⁵ Beshak jannat ke log aaj apne mashghalon mein khush honge.⁵⁶ Woh aur un ki biwiyon, sayon mein masahriyon par takiya lagaye huve baithe honge.⁵⁷ Un ke liye wahan meve honge aur un ke liye woh sab kuch hoga jo woh mangeinge.⁵⁸ Un ko salam kaha jayega mehrban Rab ki taraf se.

⁵⁹. Aur aye mujrimo, aaj tum alag ho jao.⁶⁰ Aye aulad-e-Adam, kya main ne tum ko takid nahin ki thi ke tum shaitan ki ibadat na karna. Beshak woh tumhara khula huva dushman hai.⁶¹ Aur yeh ke tum meri hi ibadat karna, yahi sidha rasta hai.⁶² Aur us ne tum mein se aek kasir giroh ko gumrah kar diya. To kya tum samajhte nahin thay.⁶³ Yeh hai jahannam, jis ka tum se wada kiya gaya tha.⁶⁴ Ab apne kufir ke badle mein us mein dakhil ho jao ⁶⁵. Aaj hum un ke munh par mohr laga deinge aur un ke hath hum se boleinge aur un ke paon gawahi deinge jo kuch yeh log karte thay.

^{66.} Aur agar hum chahte to un ki ankhon ko mita dete. Phir woh raste ki taraf daudte to un ko kahan nazar aata.^{67.} Aur agar hum chahte to un ki jagah hi par un ki suratein badal dete to woh na aage badh sakte aur na piche laut sakte.^{68.} Aur hum jis ki umr zyada kar dete hain, to us ko us ki paidaish mein piche lauta dete hain, to kya woh samajhte nahin.

^{69.} Aur hum ne us ko shair nahin sikhaya aur na yeh us ke laiq hai. Yeh to sirf aek nasihat hai aur wazeh Qur'an hai.^{70.} ta ke woh us shakhs ko khabardar karde jo zinda hai aur inkar karne walon par hujjat qaim ho jaye.

^{71.} Kiya unhon ne nahin dekha ke hum ne apne hath ki banai huvi cheezon mein se un ke liye maweshi paida kiye, to woh un ke malik hain.^{72.} Aur hum ne un ko un ka tabe bana diya, to un mein se koi un ki sawari hai aur kisi ko woh khate hain.^{73.} Aur un ke liye un mein faide hain aur pine ki cheezein bhi, to kya woh shukr nahin karte.^{74.} Aur unhon ne Allah ke siwa dosray mabood banaye ke shayad un ki madad ki jaye.^{75.} Woh un ki madad nahin kar sakeinge, aur woh un ki fauj ho kar hazir kiye jayeinge.^{76.} To un ki baat tum ko ghamgin na kare, hum jante hain jo kuch woh chhupate hain aur jo kuch woh zahir karte hain.

^{77.} Kya insan ne nahin dekha ke hum ne us ko aek bond se paida kiya, phir woh sarikh jhagdalun ban gaya.^{78.} Aur woh hum par misal chaspa krata hai aur woh apni paidaish ko bhul gaya. Woh kehta hai ke haddiyon ko kaun zinda karega jab ke woh bosida hogai hon.^{79.} Kaho, un ko wohi zinda karega jis ne un ko pehli martaba paida kiya. Aur woh sab tarah paida karna janta hai.^{80.} Wohi hai jis ne tumharay liye hare bhare darakht se aag paida ki. Phir tum us se aag jalate ho.^{81.} Kya jis ne aasmanon aur zameen ko paida kiya, woh us par qadir nahin ke un jaison ko paida karde. Han woh qadir hai. Aur wohi hai asl paida karne wala, janne wala.^{82.} Us ka maamla to bas yeh hai ke jab woh kisi cheez ka irada karta hai to kehta hai ke

hoja to woh hojati hai.⁸³ Pas, paak hai woh zaat jis ke hath mein har cheez ka ikhtiyar hai aur usi ki taraf tum lautaye jaoge.

37. SURAH-AL-SAFFAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat raehm wala hai.

¹ Qasam hai, Qatar dar qatar saf bandhne walay farishton ki.² Phir dantne walon ki jhidak kar.³ Phir un ki jo nasihat sunane walay hain.⁴ Ke tumhara mabood aek hi hai.⁵ Aasmanon aur zameen ka Rab aur jo kuch un ke darmiyan hai aur sare mashriqon ka Rab.

⁶ Hum ne asman e dunya ko sitaron ki zinat se sajaya hai.⁷ Aur har shaitan e sarkash se us ko mehfooz kiya hai.

⁸ Woh mala-e-ala ki taraf kaan nahin laga sakte aur woh har taraf se mare jate hain.⁹ Bhagane ke liye, aur un ke liye aek daimi azaab hai.¹⁰ Magar jo shaitan koi baat uchak le to aek dahakta huva shola us ka picha karta hai.¹¹ Pas un se pucho ke un ki paidaish zyada mushkil hai ya un cheezon ki jo hum ne paida ki hain. Hum ne un ko chipakti huvi mitti se paida kiya hai.¹² Balke tum taajjub karte ho aur woh mazaq uda rahe hain.¹³ Aur jab un ko samjhaya jata hai to woh samajhte nahin.¹⁴ Aur jab woh koi nishani dekhte hain to woh us ko hansa mein dal dete hain.¹⁵ Aur kehte hain ke yeh to bas khula huva jadu hai.¹⁶ Kya jab hum mar jayeinge aur mitti aur haddiyan ban jayeinge to phir hum uthaye jayeinge,¹⁷ Aur kya hamaray agle baap dada bhi?¹⁸ Kaho ke haan, aur tum zalil bhi hoge.

¹⁹ Pas woh to aek jhalki hogi, phir usi waqt woh dekhne lageinge.²⁰ Aur woh kaheinge ke haye hamari kam bakhti, yeh to jaza ka din hai.²¹ Yeh wohi faisle ka din hai jis ko tum jhutlate thay.²² Jama karo un ko jinhon ne zulm kiya aur un ke sathiyon ko aur un maboodon ko.²³ Jin ki woh Allah ke siwa ibadat karte thay; phir un sab ko dozakh ka rasta dikhao.²⁴ Aur un ko thahrao, un se

kuch puchna hai.²⁵ Tum ko kya huva ke tum aek dosray ki madad nahin karte.²⁶ Balke aaj to woh farmanbardar hain.

²⁷. Aur woh aek dosray ki taraf mutawajja ho kar sawal jawab kareinge.²⁸ Kaheinge, tum hamaray paas dayein taraf se aate thay.

²⁹. Woh jawab deinge, balke tum khud iman lane walay nahin thay.³⁰. Aur hamara tumharay upar koi zor na tha, balke tum khud hi sarkash log thay.³¹. Pas hum sab par hamaray Rab ki baat puri ho kar rahi, hum ko us ka maza chakhna hi hai.³². Hum ne tum ko gumrah kiya, hum khud bhi gumrah thay.³³. Pas woh sab us din azaab mein mushtarak honge.

³⁴. Hum mujrimon ke sath aisa hi karte hain.³⁵. Yeh woh log thay ke jab un se kaha jata ke Allah ke siwa koi mabood nahin to woh takabbur karte thay.³⁶. Aur woh kehte thay ke kya hum aek shayar diwane ke kehne se apne maboodon ko chhod deinge.³⁷. Balke woh haq le kar aaya hai. Aur woh Rasulon ki peshin goyion ka misdaq hai.³⁸. Beshak tum ko dardnak azaab chakhna hoga.³⁹. Aur tum ko usi ka badla diya ja raha hai jo tum karte thay.

⁴⁰. Magar jo Allah ke chune huve bande hain.⁴¹. Un ke liye maalum rizq hoga.⁴². Meve, aur woh nihayat izzat se honge.⁴³. Aaram ke baghon mein.⁴⁴. Takhton par amne samne baithe honge.⁴⁵. Unke paas aisa piyala laya jayega jo behti huvi sharab se bhara jayega.⁴⁶. Saaf shaffaf pine walon ke liye lazzat.⁴⁷. Na is mein koi zarar hoga aur na is se aql kharab hogi.⁴⁸. Aur un ke paas nichhi nigah wali, badi ankhon wali aurtein hongy.⁴⁹. Goya ke woh Anday hain jo chupe huve rakhe hon.

⁵⁰. Phir woh aek dosray ki taraf mutawajja ho kar baat kareinge.⁵¹. Un mein se aek kehne wala kahega ke mera aek mulaqati tha.⁵². Woh kaha karta tha ke kya tum bhi tasdiq karne walon mein se ho.⁵³. Kya jab hum mar jayeinge aur mitti aur haddiyan ho jayeinge to kya hum ko jaza mile gi.⁵⁴. Kahega, kya tum jhank kar dekhoge.⁵⁵. To woh jhankega aur woh us ko jahannam ke bich mein

⁵⁰. Phir woh aek dosray ki taraf mutawajja ho kar baat kareinge.

⁵¹. Un mein se aek kehne wala kahega ke mera aek mulaqati tha.

⁵². Woh kaha karta tha ke kya tum bhi tasdiq karne walon mein se ho.⁵³. Kya jab hum mar jayeinge aur mitti aur haddiyan ho

jayeinge to kya hum ko jaza mile gi.⁵⁴. Kahega, kya tum jhank kar dekhoge.⁵⁵. To woh jhankega aur woh us ko jahannam ke bich mein

dekheinga.⁵⁶ Kahega ke Khuda ki qasam, tum to mujh ko taba karne walay thay.⁵⁷ Aur agar mere Rab ka fazl na hota to main bhi un logon mein ho ta jo pakde huve aaye hain.⁵⁸ Kya ab hum ko marna nahin hai.⁵⁹ Magar pehli bar jo hum mar chuke aur ab hum ko azaab nahin hoga.⁶⁰ Beshak yahi badi kamyabi hai.⁶¹ Aisi hi kamyabi ke liye amal karna chahiye.

⁶². Yeh ziyafat achchi hai, ya zaqqum ka darakht.⁶³ Hum ne is ko zalimon ke liye fitna banaya hai.⁶⁴ Woh aek darakht hai jo dozakh ki teh se nikalta hai.⁶⁵ Is ka khosha aisa hai jaise shaitan ka sar.⁶⁶ To woh log us se khayeinge. Phir usi se pait bhareinge.⁶⁷ Phir un ko khaulta huva pani mila kar diya jayega.⁶⁸ Phir un ki wapasi dozakh ki taraf hogi.⁶⁹ Unhon ne apne baap dada ko gumrahi mein paya.⁷⁰ Phir woh bhi un ke qadam ba qadam daudte rahe.⁷¹ Aur un se pehlay bhi agle logon mein aksar gumrah huve.⁷² Aur hum ne un mein bhi darane walay bheje.⁷³ To dekho, un logon ka anjam kya huva jin ko daraya gaya tha.⁷⁴ Magar woh jo Allah ke chune huve bande thay.

⁷⁵. Aur hum ko Nuh ne pukara to hum kya khub pukar sunne walay hain.⁷⁶ Aur hum ne us ko aur us ke logon ko bahut bade gham se bachaya.⁷⁷ Aur hum ne us ki nasl ko baqi rehne wala banaya.⁷⁸ Aur hum ne us ke tariqe par pichhlon mein aek giroh ko chhoda.⁷⁹ Salam hai Nuh par tamam dunya walon mein.⁸⁰ Hum neki karne walon ko aisa hi badla dete hain.⁸¹ Be shak woh hamaray momin bando mein se tha.⁸² Phir hum ne dosron ko gharq kar diya.

⁸³. Aur usi ke tariqe walon mein se Ibrahim bhi tha.⁸⁴ Jab ke woh aaya apne Rab ke paas qalb-e-salim ke sath.⁸⁵ Jab us ne apne baap se aur apni qaum se kaha ke tum kis cheez ki ibadat karte ho.⁸⁶ Kya tum Allah ke siwa manghadat maboodon ko chahte ho.⁸⁷ To Khuda wand-e-Aalam ke baab mein tumhara kya khayal hai.

⁸⁸. Phir Ibrahim ne sitaron par aek nazar dali.⁸⁹ Pas kaha ke main bimar hun.⁹⁰ Phir woh log us ko chhod kar chale gaye.⁹¹ To woh un

ke buton mein ghus gaya, kaha ke kya tum khate nahin ho.⁹² Tum ko kya huva ke tum kuch bolte nahin.⁹³ Phir un ko mara puri qowat ke sath.⁹⁴ Phir log us ke paas daude huve aaye.⁹⁵ Ibrahim ne kaha, kya tum log un cheezon ko pujte ho jo khud tarashte ho.⁹⁶ Aur Allah hi ne paida kiya hai tum ko bhi aur un cheezon ko bhi jo tum banate ho.⁹⁷ Unhon ne kaha, is ke liye aek makan banao phir is ko dahakti huvi aag mein daldo.⁹⁸ To unhon ne us ke khilaf aek karwai karni chahi to hum ne unhein niche kar diya.⁹⁹ Aur us ne kaha ke main apne Rab ki taraf ja raha hun, woh meri rehnumai farmayega.¹⁰⁰ Aye mere Rab, mujhe aulad-e-salih ata farma.¹⁰¹ To hum ne us ko aek burdbar ladke ki basharat di.

¹⁰². Pas jab woh us ke sath chalne phirne ki umr ko pahuncha, us ne kaha ke aye mere bete, main khwab mein dekhta hun ke tum ko zabah kar raha hun. Phir tum soch lo ke tumhari kya raye hai. Us ne kaha ke aye mere baap, aap ko jo hukum diyaja raha hai aap us ko kar daliye, In shah Allah aap mujhe sabiron mein payeinge.¹⁰³ Phir jab donon muti ho gaye aur Ibrahim ne us ko mathe ke bal gira diya.¹⁰⁴ Aur hum ne us ko awaz di ke aye Ibrahim,¹⁰⁵ Tum ne khwab ko sach kar dikhaya. Be shak hum neki karne walon ko aisa hi badla dete hain.¹⁰⁶ Yaqinan yeh aek khuli huvi azmaish thi.¹⁰⁷ Aur hum ne aek badi qurbani ke ivaz us ko chhoda liya.¹⁰⁸ Aur hum ne us par pichlon mein aek giroh chhoda.¹⁰⁹ Salamati ho Ibrahim par.¹¹⁰ Hum ne neki karne walon ko isi tarah badla diya hai.¹¹¹ Beshak woh donon hamaray momin bandon mein se thay.¹¹² Aur hum ne us ko Ishaq ki khush khabari di, aek nabi salihin mein se.¹¹³ Aur hum ne us ko aur Ishaq ko barkat di. Aur un donon ki nasl mein achche bhi hain aur aise bhi jo apne nafs par sarih zulm karne walay hain.

¹¹⁴. Aur hum ne Musa aur Harun par ehsan kiya.¹¹⁵ Aur un ko aur un ki qaum ko aek badi musibat se najat di.¹¹⁶ Aur hum ne un ki madad ki to wahi ghalib aane walay bane.¹¹⁷ Aur hum ne un donon ko wazeh kitaab di.¹¹⁸ Aur hum ne un donon ko sidha rasta

dikhaya.¹¹⁹ Aur hum ne un ke tariqe par piche walon mein aek giroh chhoda.¹²⁰ Salamati ho Musa aur Harun par.¹²¹ Hum ne neki karne walon ko isi tarah badla diya hai.¹²² Beshak woh donon hamaray momin bandon mein se thay.

¹²³. Aur Ilyas bhi paighambaron mein se tha.¹²⁴ Jab ke us ne apni qaum se kaha, kya tum darte nahin? ¹²⁵. Kya tum log B'al ko pukarte ho aur behtarin Khaliq ko chhod dete ho? ¹²⁶. Allah ko, jo tumhara bhi Rab hai aur tumharay agle baap dada ka bhi.¹²⁷ To unhon ne us ko jhutlaya to woh pakde jane walon mein se honge.¹²⁸ Magar jo Allah ke khas bande thay.¹²⁹ Aur hum ne us ke tariqe par pichhlon mein aek giroh chhoda.¹³⁰ Salamati ho Ilyas par.¹³¹ Hum ne neki karne walon ko aisa hi badla diya hai.¹³² Beshak woh hamaray momin bandon mein se tha.

¹³³. Aur beshak Lut bhi paighambaron mein se tha.¹³⁴ Jab ke hum ne us ko aur us ke logon ko najat di.¹³⁵ Magar aek budhiya jo piche reh jane walon mein se thi.¹³⁶ Phir hum ne dosron ko halak kar diya.¹³⁷ Aur tum un ki bastiyon par guzarte ho subah ko bhi.¹³⁸ Aur raat ko bhi, to kya tum nahin samajhte.

¹³⁹. Aur beshak Yunus bhi Rasulon mein se tha.¹⁴⁰ Jab ke woh bhag kar bhari huvi kashti par pahuncha.¹⁴¹ Phir qura dala to wohi khatawar nikla.¹⁴² Phir us ko machhli ne nigal liya. Aur woh apne ko malammat kar raha tha.¹⁴³ To agar woh tasbih karne walon mein se na hota.¹⁴⁴ To logon ke uthaye jane ke din tak us ke pait hi mein rehta.¹⁴⁵ Phir hum ne us ko aek maidan mein dal diya aur woh nidhaal tha.¹⁴⁶ Aur hum ne us par aek bel dar darakht uga diya.¹⁴⁷ Aur hum ne us ko aek lakh ya us se zyada logon ki taraf bejha.¹⁴⁸ Phir woh log iman laye to hum ne un ko faida utha ne diya aek muddat tak.

¹⁴⁹. Pas un se pucho, kya tumharay Rab ke liye betiyan hain aur un ke liye bete.¹⁵⁰ Kya hum ne farishton ko aurat banaya hai aur woh dekh rahe thay.¹⁵¹ Sun lo, yeh log sirf munafiq ki tarah aisa

kehte hain.¹⁵² ke Allah aulad rakhta hai aur yaqinan woh jhute hain.¹⁵³ Kya Allah ne betiyon ko beton ke muqable mein pasand kiya hai.¹⁵⁴ Tum ko kya ho gaya hai, tum kaisa hukum laga rahe ho.¹⁵⁵ Phir kya tum soch se kaam nahin lete.¹⁵⁶ Kya tumharay paas koi wazeh dalil hai.¹⁵⁷ To apni kitaab lao agar tum sachche ho.

¹⁵⁸. Aur unhon ne Khuda aur jinnat mein bhi rishtadari qarar di hai. Aur jinnon ko maalum hai ke yaqinan woh pakde huve ayeinge.¹⁵⁹ Allah paak hai un baton se jo yeh log bayan karte hain.¹⁶⁰ Magar woh jo Allah ke chune huve bande hain.¹⁶¹ Phir tum aur jin ki tum ibadat karte ho.¹⁶² Khuda se kisi ko pher nahin sakte.¹⁶³ Magar us ko jo jahannam mein padne wala hai.¹⁶⁴ Aur hum mein se har aek ka aek mutaayyan muqam hai.¹⁶⁵ Aur hum Khuda ke huzur bas saffbasta rehne walay hain.¹⁶⁶ Aur hum us ki tasbih karne walay hain.

¹⁶⁷. Aur yeh log kehte thay.¹⁶⁸ Ke agar hamaray paas pehlon ki koi talim hoti.¹⁶⁹ To hum Allah ke khas bande hote.¹⁷⁰ Phir unhon ne is ka inkar kar diya to anqarib woh jaan leinge.¹⁷¹ Aur apne bheje huve bandon ke liye hamara yeh faisla pehlay hi ho chuka hai.¹⁷² Ke beshak wohi ghalib kiye jayeinge.¹⁷³ Aur hamara lashkar hi ghalib rehne wala hai.¹⁷⁴ To kuch muddat tak un se inkar karo.¹⁷⁵ Aur dekhte raho, jald hi woh bhi dekh leinge.

¹⁷⁶. Kya woh hamaray azaab ke liye jaldi kar rahe hain.¹⁷⁷ Pas jab woh un ke sehan mein utrega to badi hi buri hogi un logon ki subah jin ko is se daraya ja chuka hai.¹⁷⁸ To kuch muddat ke liye un se aeraz karo.¹⁷⁹ Aur dekhte raho, jald hi woh khud dekh leinge.¹⁸⁰ Paak hai tera Rab, izzat ka malik, un baton se jo yeh log bayan karte hain.¹⁸¹ Aur salam hai paighambaron par.¹⁸² Aur sari tarif Allah ke liye hai jo Rab hai sare jahan ka.

38. SURAH SAD

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Sad.*

Qasam hai nasihat walay Qur'an ki. ^{2.} Balke jin logon ne inkar kiya woh ghamand aur zid mein hain.^{3.} Un se pehlay hum ne kitni hi qaumein halak kardi, to woh pukarne lage aur woh waqt bachne ka na tha.

^{4.} Aur un logon ne taajjub kiya ke un ke paas un mein se aek darane wala aaya. Aur inkar karne walon ne kaha ke yeh jadugar hai, jhuta hai. ^{5.} Kya is ne itne maboodon ki jagah aek mabood kar diya, yeh to badi ajib baat hai.^{6.} Aur un ke sardar uth khade huve ke chalo aur apne maboodon par jame raho, yeh koi matlab ki baat hai.^{7.} Hum ne yeh baat pichle mazhab mein nahin suni, yeh sirf aek banai huvi baat hai.^{8.} Kya hum sab mein se usi shakhs par kalam-e-Ilahi nazil kiya gaya. Balke yeh log meri yad dahani ki taraf se shak mein hain. Balke Unhon ne ab tak mere azaab ka maza nahin chakha.

^{9.} Kya tere Rab ki rehmat ke khazane un ke paas hain jo zabardast hai, fayyaz hai. ^{10.} Kya aasmanon aur zameen aur un ke darmiyan ki cheezon ki badshahi un ke ikhtiyar mein hai. Phir woh sidhiyan laga kar chadh jayein.^{11.} Aek lashkar yeh bhi yahan tabah hoga sab lashkaron mein se.^{12.} Un se pehlay qaum-e-Nuh aur Aad aur Mekhon wala Fir'aun.^{13.} Aur Samud aur qaum-e-Lut aur As'hab-e-Aikah ne jhutlaya. Yeh log badi badi jamaatein thay.^{14.} Un sab ne Rasulon ko jhutlaya to mera azaab nazil ho kar raha.^{15.} Aur yeh log sirf aek chinghad ke muntazir hain, jis ke baad koi dhil nahin.^{16.} Aur Unhon ne kaha ke aye hamaray Rab, hamara hissa hum ko hisab ke din se pehlay dede.

¹⁷. Jo kuch woh kehte hain us par sabr karo, aur hamaray bande Dawud ko yad karo jo qowat wala, ruju karne wala tha.¹⁸ Hum ne pahadon ko us ke sath musakkhar kar diya ke woh us ke sath subah aur sham tasbih karte thay.¹⁹ Aur parindon ko bhi jama ho kar. Sab Allah ki taraf ruju karne walay thay.²⁰ Aur hum ne us ki saltanat mazbut ki, aur us ko hikmat aata ki. Aur maamlat ka faisla karne ki salahiyat di.

²¹. Aur kya tum ko khabar pahunchi hai muqaddama walon ki jab ke woh diwar phand kar ibadat khane mein dakhil ho gaye.²² Jab woh Dawud ke paas pahunche to woh un se ghabra gaya. Unhon ne kaha ke aap darein nahin, hum do fariq-e-maamla hain, aek ne dosray par zyadti ki hai to aap hamaray darmiyan haq ke sath faisla ki jiye, be insafi na ki jiye aur hum ko rah-e-raast batayien.

²³. Yeh mera bhai hai, is ke paas ninanuwe dumbiyan hain aur mere paas sirf aek dumbi hai. To woh kehta hai ke woh bhi mere hawale karde. Aur us ne guftagu mein mujh ko daba liya.²⁴ Dawud ne kaha, us ne tumhari dumbi ko apni dumbiyon mein mila ne ka mutalba kar ke waqai tum par zulm kiya hai. Aur aksar shurkaa aek dosray par ziyadati kiya karte hain. Magar woh jo iman rakhte hain aur nek amal karte hain, aur aise log bahut kam hain. Aur Dawud ko khayal aaya ke hum ne us ka imtihan kiya hai, to us ne apne Rab se maafi mangi aur sajde mein gir gaya. Aur ruju huva.²⁵ Phir hum ne us ki woh (ghalti) maaf kardi. Aur beshak hamaray yahan us ke liye taqarab hai aur achcha anjam.

²⁶. Aye Dawud, hum ne tum ko zameen mein khalifa (haakim) banaya hai to logon ke darmiyan insaf ke sath faisla karo aur khwahish ki pairavi mat karo, woh tum ko Allah ki raah se bhatka deinge. Jo log Allah ki raah se bhatakte hain un ke liye sakht azaa hai. Is waja se ke woh roz-e-hisab ko bhule rahe.

²⁷. Aur hum ne zameen aur asman aur jo un ke darmiyan hai abas nahin paida kiya, yeh un logon ka guman hai jinhon ne inkar

kiya, to jin logon ne inkar kiya un ke liye barbadi hai aag se.²⁸ Kya hum un logon ko jo iman laye aur achche kaam kiye un ki manind kar deinge jo zameen mein fasad karne walay hain, ya hum parhez garon ko badkaron jaisa kar deinge.²⁹ Yeh aek babarakt kitaab hai jo hum ne tumhari taraf utari hai, ta ke log is ki ayaton par ghaur karein aur ta ke aql walay is se nasihat hasil karein.

³⁰. Aur hum ne Dawud ko Sulaiman aata kiya. Behtarin banda, apne Rab ki taraf bahot ruju karne wala.³¹ Jab sham ke waqt us ke samne tezro, umda ghode pesh kiye gaye.³² To us ne kaha, main ne dost rakha maal ki mohabbat ko apne Rab ki yad se, yahan tak ke chhup gaya oat mein.³³ Unko mere paas wapas lao. Phir woh jhaad ne laga pindliyan aur gardanein.

³⁴. Aur hum ne Sulaiman ko azmaya. Aur hum ne us ke takht par aek dhad dal diya. Phir us ne ruju kiya.³⁵ Us ne kaha ke aye mere Rab, mujh ko maaf karde aur mujh ko aisi sultanat de jo mere baad kisi ke liye sazawar na ho, be shak tu bada dene wala hai.³⁶ To hum ne hawa ko us ke tabe kar diya. Woh us ke hukum se narmi ke sath chalti thi jidhar woh chahta.³⁷ Aur jinnat ko bhi us ka tabe kar diya. Har tarah ke memar aur ghoul-ta-khor.³⁸ Aur dosray jo zanjiron mein jakde huve rehte.³⁹ Yeh hamara atiyah hai to khwah is ko do ya roko, be hisab.⁴⁰ Aur is ke liye hamaray yahan qurb hai aur behtar anjam.

⁴¹. Aur hamaray bande, Ayyub ko yad karo, Jab us ne apne Rab ko pukara ke shaitan ne mujh ko taklif aur azaab mein dal diya hai.⁴² Apna paon maro. Yeh thanda pani hai, nahane ke liye aur pine ke liye.⁴³ Aur hum ne us ko us ka kunba aata kiya aur un ke sath un ke barabar aur bhi, apni taraf se rehmat ke taur par aur aql walon ke liye nasihat ke taur par.⁴⁴ Aur apne hath mein seinkon ka aek muttha lo aur us se maro aur qasam na todo. Beshak hum ne us ko sabr paya. Behtarin banda, apne Rab ki taraf bahut ruju karne wala.

^{45.} Aur hamaray bandon, Ibrahim aur Ishaq aur Yaqub ko yad karo, woh hathon walay aur ankhon walay thay.^{46.} Hum ne un ko aek khas baat ke sath makhsus kya tha ke woh akhirat ki yad rakhein.

^{47.} Aur woh hamaray yahan chune huve nek logon mein se hain.

^{48.} Aur Ismail aur Alyasa aur Zul-Kifl ko yad karo, sab nek logon mein se thay.

^{49.} Yeh nasihat hai, aur beshak Allah se darne walon ke liye achcha thikana hai.^{50.} Hamesha ke bagh jin ke darwaze un ke liye khule honge. ^{51.} Woh un mein takiya lagaye baithe honge, aur bahut se phal aur mashrubat talab karte honge.^{52.} Aur un ke paas sharmeeli hum sin biwiyon hongi.^{53.} Yeh hai woh cheez jis ka tum se roz-e-hisab aane par wada kiya jata hai.^{54.} Yeh hamara rizq hai jo kabhi khatm hone wala nahin.

^{55.} Yeh baat ho chuki hai, aur sar kashon ke liye bura thikana hai. ^{56.} Jahannam, is mein woh dakhil honge. To kya hi buri jagah hai. ^{57.} Yeh khaulta huva pani aur peep hai, to yeh log un ko chakhaein. ^{58.} Aur is qism ki dosri aur bhi cheezein hongi.^{59.} Yeh aek fauj tumharay paas ghusi chali aa rahi hai, un ke liye koi khush amdid nahin. Woh aag mein padne walay hain.^{60.} Woh kaheinge bilkul tumharay liye koi khush amdid nahin. Tumhein to yeh hamaray aage laye huve hain, to kaisa bura hai yeh thikana.^{61.} Woh kaheinge ke aye hamaray Rab, jo shakhs is ko hamaray aage laya is ko to duna azaab de, jahannam mein.^{62.} Aur woh kaheinge, kya baat hai ke hum un logon ko yahan nahin dekh rahe hain jin ko hum bure logon mein shumar karte thay.^{63.} Kya hum ne un ko mazaq bana liya tha ya un se nigahein chuk rahi hain.^{64.} Beshak yeh baat sach hai, ahle-e-doza kh ka baham jhagadna.

^{65.} Kaho ke main to sirf aek darane wala hun. Aur koi mabood nahin magar Allah, yakta aur ghalib.^{66.} Woh Rab hai aasmanon aur zameen ka aur un cheezon ka jo un ke darmiyan hain, woh zabardast hai, bakhshne wala hai.^{67.} Kaho ke yeh aek badi khabar hai.^{68.} Jis se

tum be-parwah ho rahe ho.⁶⁹ Mujh ko Alam-e-bala ki kuch khabar nahin thi jab ke woh apas mein takraar kar rahe thay.⁷⁰ Mere paas to wahi bas is liye aati hai ke main aek khula huva darane wala hun.

⁷¹ Jab tumharay Rab ne farishton se kaha ke main mitti se aek bashar bana ne wala hun.⁷² Phir jab main us ko durust kar loon aur us mein apni ruh phunk dun to tum us ke aage sajde mein gir pado.⁷³ Pas tamam farishton ne sajda kiya.⁷⁴ Magar Iblis ke us ne ghamand kiya aur woh inkar karne walon mein se ho gaya.⁷⁵ Farmaya ke aye Iblis, kis cheez ne tujh ko roka ke tu us ko sajda kare Jis ko main ne apne donon hathon se banaya. Yeh tu ne takabbur kiya ya tu bade darjah walon mein se hai.⁷⁶ Us ne kaha ke main Adam se behtar hun. Tu ne mujh ko aag se paida kiya hai aur us ko mitti se.⁷⁷ Farmaya ke tu yahan se nikal ja, kyun ke tu mardud hai.⁷⁸ Aur tujh par meri laanat hai jaza ke din tak.

⁷⁹ Iblis ne kaha ke aye mere Rab, mujhe mohlat de us din tak ke jab log dobara uthaye jayeinge.⁸⁰ Farmaya ke tujhe mohlat di gai.⁸¹ Waqt-e-mu'ayyan tak ke liye.⁸² Us ne kaha ke teri izzat ki qasam, main un sab ko gumrah kar ke rahunga.⁸³ Bajuz tere un bandon ke jinhein tu ne khalis kar liya hai.⁸⁴ Farmaya, to haq yeh hai aur main haq hi kehta hun.⁸⁵ Ke main jahannam ko tujh se aur un tamam logon se bhar dunga jo un mein se teri pairavi kareinge.

⁸⁶ Kaho ke main is par tum se koi ajr nahin mangta aur na main takluf karne walon mein se hun.⁸⁷ Yeh to bas aek nasihat hai dunya walon ke liye.⁸⁸ Aur tum jald is ki di huvi khabar ko jaan loge.

39. SURAH-AL-ZUMAR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Yeh kitaab Allah ki taraf se utari gai hai jo zabardast hai, hikmat wala hai.² Beshak hum ne yeh kitaab tumhari taraf haq ke sath utari hai, pas tum Allah hi ki ibadat karo, usi ke liye deen ko khalis karte

huve.³ Agah, Deen-e-khalis sirf Allah ke liye hai. Aur jin logon ne is ke siwa dosray himayati bana rakhe hain, ke hum to un ki ibadat sirf is liye karte hain ke woh hum ko Khuda se qarib kar dein. Beshak Allah un ke darmiyan us baat ka faisla karega jis mein woh ikhtilaf kar rahe hain. Allah aise shakhs ko hidayat nahin deta jo jhuta, haq ko na manne wala hai.

⁴ Agar Allah chahta ke woh beta banaye to apni makhluk mein se jis ko chahta chun leta, woh paak hai. Woh Allah hai, akela, sab par ghalib.

⁵ Us ne aasmanon aur zameen ko haq ke sath paida kiya. Woh raat ko din par lappetta hai aur din ko raat par lappetta hai. Aur us ne suraj aur chaand ko musakkhar kar rakha hai. Har aek thahri huvi muddat par chalta hai. Sun lo ke woh zabardast hai, bakhshne wala hai.

⁶ Allah ne tum ko aek jaan se paida kiya, phir us ne usi se us ka joda banaya. Aur usi ne tumharay liye nar-o-mada chaupayon ki aath qismen utari hain. Woh tum ko tumhari maaon ke pait mein banata hai, aek khalqat ke baad dosri khalqat, teen tarikiyon ke andar. Yahi Allah tumhara Rab hai. Badshahi usi ki hai. Us ke siwa koi mabood nahin. Phir tum kahan se phere jate ho.

⁷ Agar tum inkar karo to Allah tum se be niyaz hai. Aur woh apne bandon ke liye inkar ko pasand nahin karta. Aur agar tum shukr karo to woh us ko tumharay liye pasand karta hai. Aur koi bojh uthane wala kisi dosray ka bojh nahin uthayega. Phir tumharay Rab hi ki taraf tumhari wapasi hai. To woh tum ko hidayat dega jo tum karte thay. Beshak woh dilon ki baat ko janne wala hai.

⁸ Aur jab insan ko koi taklif pahunchti hai to woh apne Rab ko pukarta hai, us ki taraf ruju ho kar. Phir jab woh us ko apne paas se naemat de deta hai to woh us cheez ko bhul jata hai jis ke liye woh pehlay pukar raha tha aur woh dosron ko Allah ka barabar thahrane lagta hai ta ke woh us ki raah se gumrah karde. Kaho ke tu apne kufir se thode din faida uthale, beshak tum aag walon mein se ho.

⁹ Bhala koi shakhs raat ki ghadiyon mein sajda aur qayam ki halat mein ajji kar raha ho, akhiraat se darta huva aur apne Rab ki rehmat ka ummidwar ho. Kaho, kya janne walay aur na janne walay donon barabar ho sakte hain. Nasihat to wahi log pakadte hain jo aql walay hain.

¹⁰ Kaho ke aye mere bando jo iman laye ho, apne Rab se daro. Jo log is dunya mein neki kareinge un ke liye nek sila hai. Aur Allah ki zameen wasi hai. Beshak sabr karne walon ko un ka sila be hisab diya jayega.

¹¹ Aur mujh ko hukum diya gaya hai ke main Allah hi ki ibadat karun, usi ke liye deen ko khalis karte huve.¹² Aur mujh ko hukum diya gaya hai ke sab se pehlay khud Musalman banun.¹³ Kaho ke agar main apne Rab ki nafarmani karun to main aek haulnak din ke azaab se darta hun.¹⁴ Kaho ke main Allah ki ibadat karta hun usi ke liye deen ko khalis karte huve.¹⁵ Pas tum us ke siwa jis ki chahe ibadat karo. Kaho ke asli ghate walay to woh hain, jinhon ne apne aap ko aur apne ghar walon ko qiyamat ke din ghate mein dala. Sun lo yahi khula huva ghata hai.¹⁶ Un ke liye un ke upar se bhi aag ke saaeban honge aur un ke niche se bhi. Yeh cheez hai jis se Allah apne bandon ko darata hai. Aye mere bandon, pas mujh se daro.

¹⁷ Aur jo log shaitan se bachay ke woh us ki ibadat karein aur woh Allah ki taraf ruju huve, un ke liye khush khabari hai. To mere bandon ko khush khabari dedo.¹⁸ Jo baat ko ghaur se sunte hain, phir us ke behtar ki pairavi karte hain. Yahi woh log hain jin ko Allah ne hidayat bakshi hai. Aur yahi hain jo aql walay hain.

¹⁹ Kya jis par azaab ki baat sabit ho chuki, pas kya tum aise shakhs ko bacha sakte ho jo ke aag mein hai.²⁰ Lekin jo log apne Rab se daray, un ke liye bala khane hain jin ke upar aur bala khane hain, bane huve. Un ke niche nehrein behti hain. Yeh Allah ka wada hai. Allah apne wade ke khilaf nahin karta.

²¹. Kya tum ne nahin dekha ke Allah ne aasman se pani utara. Phir us ko zameen ke chashmon mein jari kar diya. Phir woh us se mukhtalif qism ki khetiyan nikalta hai, phir woh khushk ho jati hai, to tum us ko zard dekhte ho. Phir woh us ko rezah rezah kar deta hai. Beshak is mein nasihat hai aql walon ke liye.²² Kya woh shakhs jis ka Sina Allah ne Islam ke liye khol diya, to woh apne Rab ki taraf se aek raushni par hai. To kharabi hai un ke liye jin ke dil Allah ki nasihat ke maamla mein sakht ho gaye. Yeh log khuli huvi gumrahi mein hain.

²³. Allah ne behtarin kalimah utara hai. Aek aisi kitaab apas mein milti julti, bar bar dohraai huvi, is se un logon ke raungte khade ho jate hain jo apne Rab se darne walay hain. Phir un ke badan aur un ke dil narm ho kar Allah ki yad ki taraf mutawajja ho jate hain. Yeh Allah ki hidayat hai. Is se woh hidayat deta hai jis ko woh chahta hai. Aur jis ko Allah gumrah karde to us ko koi hidayat dene wala nahin.

²⁴. Kya woh shakhs jo qiyamat ke din apne chehre ko buray azaab ki sipar banayega, aur zalimon se kaha jayega ke chakho maza us kamai ka jo tum karte thay.²⁵ Un se pehlay walon ne bhi jhutlaya to un par azaab wahan se aa gaya jidhar se un ka khyal bhi na tha.²⁶ To Allah ne un ko dunya ki zindagi mein ruswai ka maza chakhaya aur akhirat ka azaab aur bhi bada hai, kash ye log jante.

²⁷. Aur hum ne is Qur'an mein har qism ki misalein bayan ki hain ta ke woh nasihat hasil karein.²⁸ Yeh Arabi Qur'an hai, is mein koi tedh nahin, ta ke log darein.²⁹ Allah missal bayan karta hai aek shakhs ki jis ki milkiyat mein kayi ziddi aaqa sharik hain. Aur dosra shakhs pura ka pura aek hi aaqa ka ghulam hai. Kya in donon ka haal yaksan hoga. Sab tarif Allah ke liye hai lekin aksar log nahin jante.³⁰ Tum ko bhi marna hai aur woh bhi marne walay hain.³¹ Phir tum log qiyamat ke din apne Rab ke samne apna muqaddama pesh karogay.

³². Us shakhs se zyada zalim kaun hoga jis ne Allah par jhut bandha aur sachchai ko jhutla diya jab ke woh us ke paas aai. Kya aise munkiron ka thikana jahannam mein nahin hoga.³³ Aur jo shakhs sachchai le kar aaya aur jis ne us ki tasdiq ki, yahi log Allah se darne walay hain.³⁴ Un ke liye un ke Rab ke paas woh sab hai jo woh chaheinge, yeh badla hai neki karne walon ka.³⁵ Take Allah un se un ke bure amalon ko dour kare aur un ke nek kamon ke badle un ko un ka sawab de.

³⁶. Kya Allah apne bande ke liye kafi nahin? Aur yeh log us ke siwa dosron se tum ko darate hain, aur Allah jis ko gumrah karde to us ko koi rasta dikha ne wala nahin.³⁷ Aur Allah jis ko hidayat de us ko koi gumrah karne wala nahin, kya Allah zabardast, intiqam lene wala nahin.

³⁸. Aur agar tum un se pucho ke aasmanon ko aur zameen ko kis ne paida kiya to woh kaheinge ke Allah ne. Kaho, tumhara kya khayal hai, Allah ke siwa tum jin ko pukarte ho, agar Allah mujh ko koi taklif pahunchana chahe to kya yeh us ki di huvi taklif ko dour kar sakte hain, ya Allah mujh par koi mehrbani karna chahe to kya yeh us ki mehrbani ko rokne walay ban sakte hain. Kaho ke Allah mere liye kafi hai, bharosa karne walay usi par bharosa karte hain.³⁹ Kaho ke aye meri qaum, tum apni jagah amal karo, main bhi amal kar raha hun, to tum jald jaan logay.⁴⁰ Ke kis par ruswa karne wala azaab aata hai aur kis par woh azaab aata hai jo kabhi talne wala nahin.⁴¹ Hum ne logon ki hidayat ke liye yeh kitaab tum par haq ke sath utari hai. Phir jo shakhs hidayat hasil karega woh apne liye hasil karega aur jo shakhs be raah hoga to us ka beraah hona usi par padega. Aur tum un ke upar zimmedar nahin ho.

⁴². Allah hi wafat deta hai janon ko un ki maut ke waqt, aur jin ki maut nahin aai un ke sonay ke waqt. Phir woh un ko rokle ta hai jin ki maut ka faisla kar chuka hai aur dosron ko aek waqt-e-muqarrar

tak riha karday ta hai. Beshak is mein nishaniyan hain un logon ke liye jo ghaur karte hain.

^{43.} Kya unhon ne Allah ko chhod kar dosron ko sifarishi bana rakha hai. Kaho, agarche woh na kuch ikhtiyar rakhtay hon aur na kuch samajh te hon.^{44.} Kaho, sifarish sari ki sari Allah ke ikhtiyar mein hai. Aasmanon aur zameen ki badshahi usi ki hai. Phir tum usi ki taraf lautaye jaoge.^{45.} Aur jab akailey Allah ka zikr kiya jata hai to un logon ke dil kudhte hain jo akhirat par iman nahin rakhtay. Aur jab us ke siwa dosron ka zikr hota hai to us waqt woh khush ho jatay hain.^{46.} Kaho ke aye Allah, aasmanon aur zameen ke paida karne walay, ghaib aur hazir ke jannay walay, tu apne bandon ke darmiyan is cheez ka faisla karega jis mein woh ikhtilaf karrahay hain.^{47.} Aur agar zulm karne walon ke paas woh sab kuch ho jo zameen mein hai aur usi ke barabar aur bhi, to woh qiyamat ke din sakht azaab se bachney ke liye un ko fitya mein de dein. Aur Allah ki taraf se un ko woh maamla pesh ayega jis ka un ko guman bhi na tha.^{48.} Aur un ke samne ayeinge un ke bure amal aur woh cheez un ko gher legi jis ka woh mazaq udatay thay.

^{49.} Pas insan ko koi taklif pahunchti hai to woh hum ko pokarta hai, phir jab hum apni taraf se us ko naemat de dete hain to woh kehta hai ke yeh to mujh ko ilm ki bina par diya gaya hai, balke yeh azmaish hai magar un mein se aksar log nahin jantay.^{50.} Un se pehlay walon ne bhi yeh baat kahi to jo kuch woh kamate thay woh un ke kaam na aya.^{51.} Pas un par woh buraiyan aa padin jo unhon ne kamai thi. Aur un logon mein se jo zalim hain un ke samne bhi un ki kamai ke bure nataij jald ayenge. Woh hum ko ajiz kar denay walay nahin hain.^{52.} Kya un ko maalum nahin ke Allah jis ko chahta hai rizq kushada karta hai. Aur wohi tang karta hai. Beshak is ke andar nishaniyan hain un logon ke liye jo iman lane walay hain.

^{53.} Kaho ke aye mere bando jinhon ne apni janon par zyadti ki hai, Allah ki rehmat se mayus na ho. Beshak Allah tamam gunahon

ko maaf karta hai, woh bada bakhshne wala, mehrban hai.⁵⁴ Aur tum apne Rab ki taraf ruju karo aur us ke farmanbardar ban jao is se pehlay ke tum par azaab aajay, phir tumhari koi madad na ki jaye.

⁵⁵. Aur tum pairavi karo apne Rab ki bheji huvi kitaab ke behter pehlu ki, qabl is ke ke tum par achanak azaab aajay aur tum ko khabar bhi na ho.⁵⁶ Kahin koi shakhs yeh kahe ke afsos meri kotahi par jo main ne khuda ki janab mein ki, aur main to mazaq udane walon mein शामिल रहा.⁵⁷ Ya koi yeh kahe ke agar Allah mujh ko hidayat deta to main bhi darne walon mein se hota.⁵⁸ Ya azaab ko dekh kar koi shakhs yeh kahe ke kash, mujhe dunya mein dobara jana ho to main nek bandon mein se ho jaaun.⁵⁹ Han tumharay paas meri ayatein aai phir tum ne un ko jhutlaya aur takabbur kiya aur tum munkiron mein शामिल रहा.⁶⁰ Aur tum qiyamat ke din un logon ke chehre siyah dekhogay jinhon ne Allah par jhut bola tha. Kya mutakabbirin ka thikana jahannam mein na hoga.⁶¹ Aur jo log darte rahe, Allah un logon ko kamyabi ke sath najat dega, aur un ko koi taklif na pahunchegi aur na woh ghamgein honge.

⁶². Allah har cheez ka khaliq hai aur wohi har cheez par nigezban hai.⁶³ Aasmanon aur zameen ki kunjiyan usi ke paas hain. Aur jin logon ne Allah ki ayaton ka inkar kiya wohi ghate mein rehne walay hain.⁶⁴ Kaho ke aye nadanon, kya tum mujh ko ghair Allah ki ibadat karne ke liye kehte ho.⁶⁵ Aur tumhari taraf aur tum se pehlay walon ki taraf bhi wahi bheji gai hai ke agar tum ne shirk kiya to tumhara amal zaya ho jayega. Aur tum khasare mein rahoge.⁶⁶ Balke sirf Allah ki ibadat karo aur shukr karne walon mein se bano.

⁶⁷. Aur logon ne Allah ki qadr na ki jaisa ke us ki qadr karne ka haq hai. Aur zameen sari us ki mutthi mein hogi qiyamat ke din aur tamam asman lapete honge us ke dahine hath mein. Aur woh paak aur bartar hai us shirk se jo yeh log karte hain.⁶⁸ Aur sur phunka jayega to aasmanon aur zameen mein jo bhi hain sab behosh ho kar gir padeinge, magar jis ko Allah chahe. Phir dobara is mein

phunka jayega to yakayak sab ke sab uth kar dekhne lageinge.
^{69.} Aur zameen apne Rab ke noor se chamak uthegi. Aur kitaab rakh di jayegi aur paighambar aur gawah hazir kiye jayeinge. Aur logon ke darmiyan theek theek faisla kar diya jayega aur un par koi zulm na hoga.^{70.} Aur har shakhs ko us ke amal ka pura badla diya jayega. Aur woh khub janta hai jo kuch woh karte hain.

^{71.} Aur jin logon ne inkar kiya woh giroh giroh bana kar jahannam ki taraf hanke jayeinge. Yahan tak ke jab woh us ke paas pahucheinge us ke darwaze khol diye jayeinge aur us ke muhafiz un se kaheinge, kya tumharay paas tumhi logon mein se paighambar nahin aaye jo tum ko tumharay Rab ki ayatein sunate thay aur tum ko tumharay is din ki mulaqat se darate thay. Woh kaheinge ke han, lekin azaab ka wada munkiron par pura ho kar raha.^{72.} Kaha jayega ke jahannam ke darwazon mein dakhil ho jao, is mein hamesha rehne ke liye. Pas kaisa bura thikna hai takabbur karne walon ka.

^{73.} Aur jo log apne Rab se daray woh giroh dar giroh jannat ki taraf le jaye jayeinge. Yahan tak ke jab woh wahan pahucheinge aur us ke darwazay khol diye jayeinge aur us ke muhafiz un se kaheinge ke salam ho tum par, khush haal raho, Pas is mein dakhil ho jao hamesha ke liye.^{74.} Aur woh kaheinge ke shukr hai us Allah ka jis ne hamaray sath apna wada sach kar dikhaya aur hum ko is zameen ka waris bana diya. Hum jannat mein jahan chahein maqam karein. Pas kya khub badla hai amal karne walon ka.^{75.} Aur tum farishton ko dekhoge ke arsh ke gird halqa banaye huve apne Rab ki hamd aur tasbih karte honge. Aur logon ke darmiyan theek theek faisla kar diya jayega aur kaha jayega ke sari hamd Allah ke liye hai, Aalam ka khudawand.

40. SURAH AL-MOMIN (GHAFIR)

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

1. *Ha-Mim.*

2. Yeh kitaab utari gai hai Allah ki taraf se jo zabardast hai, jannay wala hai.³ Maaf karne wala aur tauba qubul karne wala hai. Sakht saza denay wala, badi qudrat wala, Us ke siwa koi mabooud nahin. Usi ki taraf lautna hai.

4. Allah ki ayaton mein wohi log jhagday nikaltay hain jo munkir hain, to un logon ka shahron mein chalna phirna tum ko dhoke mein na dalay.⁵ Un se pehlay Nuh ki qaum ne jhutlaya, aur un ke baad ke giroh ne bhi. Aur har ummat ne irada kiya ke apne Rasul ko pakad lein aur unhon ne na haq ke jhagday nikalay, ta ke woh is se haq ko paspa kar dein, to main ne un ko pakad liya. Phir kaisi thi meri saza.⁶ Aur isi tarah tere Rab ki baat un logon par puri ho chuki hai jinhon ne inkar kiya ke woh aag walay hain.

7. Jo arsh ko uthaye huve hain aur jo us ke ird gird hain woh apne Rab ki tasbih karte hain, us ki hamd ke sath. Aur woh us par iman rakhte hain. Aur woh iman walon ke liye maghfirat ki dua karte hain. Aye hamaray Rab, teri rehmat aur tera ilm har cheez ka ihata kiye huve hai. Pas tu maaf karde un logon ko jo tauba karein aur tairay rastay ki pairavi karein aur tu un ko jahannam ke azaab se bacha.⁸ Aye hamaray Rab, aur tu un ko hamesha rehne walay baghon mein dakhil kar jin ka tu ne un se wada kiya hai. Aur un ko bhi jo salih hain, un ke walidain aur un ki biwiyon aur un ki aulad mein se, beshak tu zabardast hai, hikmat wala hai.⁹ Aur un ko buraiyon se bacha le aur jis ko tu ne us din buraiyon se bachaya to un par tu ne rehmat kiya. Aur yahi badi kamyabi hai.

10. Jin logon ne inkar kiya, un ko pukar kar kaha jayega, Khuda ki bezari tum se us se zyada hai jitni bezari tum ko apne aap par

hai. Jab tum ko iman ki taraf bulaya jata tha to tum inkar karte thay.

¹¹. Woh kaheinge ke aye hamaray Rab, tu ne hum ko do bar maut di aur do bar hum ko zindagi di. Pas hum ne apne gunahon ka iqrar kiya, to kya nikalny ki koi surat hai. ¹². Yeh tum par is liye hai ke jab akela Allah ki taraf bulaya jata tha to tum inkar karte thay. Aur jab us ke sath sharik kiya jata to tum maan lete. Pas faisla Allah ke ikhtiyar mein hai jo azeem hai, bade martabe wala hai.

¹³. Wohi hai jo tum ko apni nishaniyan dikhata hai aur aasman se tumharay liye rizq utarta hai. Aur nasihat sirf wohi shakhs qubul karta hai jo Allah ki taraf ruju karne wala ho.¹⁴. Pas Allah hi ko pukaro, deen ko usi ke liye khalis kar ke, khwah munkiron ko nagawar kyun na ho.¹⁵ Woh buland darjon wala, arsh ka malik hai. Woh apne bandon mein se jis par chahta hai wahi behjta hai, ta ke woh mulaqat ke din se daraye.¹⁶ Jis din ke woh zahir honge, Allah se un ki koi cheez chhupi huvi nahin hogi. Aaj badshahi kis ki hai. Allah wahid qahhar ki.¹⁷ Aaj har shakhs ko us ke kiye ka badla mile ga. Aaj koi zulm nahin hoga. Be shak Allah jald hisab lene wala hai.

¹⁸. Aur un ko qarib aane wali musibat ke din se darao jab ke dil halaq tak pahunchinge, woh gham se bhare huve honge. Zalimon ka na koi dost hoga aur na koi sifarshi jis ki baat mani jaye.¹⁹ Woh nigahon ki khayanat ko janta hai aur un baton ko bhi jin ko sine chhupaye huve hain.²⁰ Aur Allah haq ke sath faisla karega. Aur jin ko woh Allah ke siwa pukarte hain, woh kisi cheez ka faisla nahin karte. Beshak Allah sunne wala hai, dekhne wala hai.

²¹. Kya woh zameen mein chalay phiray nahin ke woh dekhte ke kya anjam huva un logon ka jo in se pehlay guzar chuke hain. Woh un se bahut zyada thay qowat mein aur un aasar ke aitbar se bhi jo unhon ne zameen mein chhode. Phir Allah ne un ke gunahon par un ko pakad liya aur koi un ko Allah se bachanay wala nahin tha.²² Yeh is liye huva ke un ke paas un ke Rasul khuli huvi nishaniyan le kar

aaye to unhon ne inkar kiya. To Allah ne un ko pakad liya. Yaqinan woh taqatwar hai, sakht saza denay wala hai.

^{23.} Aur hum ne Musa ko apni nishaniyon ke sath aur khuli huvi dalil ke sath ^{24.} Aur Fir'aun aur Hamaan aur Qaroon ke paas bhi bheja, to unhon ne kaha ke yeh aek jadugar hai, jhuta hai.^{25.} Phir jab woh hamari taraf se haq le kar un ke paas pahuncha, unhon ne kaha ke in logon ke beton ko qatl kar dalo jo us ke sath iman layein aur un ki aurton ko zinda rakho. Aur un munkiron ki tadbir mehez be asar rahi.

^{26.} Aur Fir'aun ne kaha, mujh ko chhodo, main Musa ko qatl kar dalunga aur woh apne Rab ko pukare, mujh ko andesha hai ke kahin woh tumhara deen badal daley ya mulk mein fasad phaila de.^{27.} Aur Musa ne kaha ke main ne apne aur tumharay Rab ki panah li har us mutakabbir se jo hisab ke din par iman nahin rakhta.

^{28.} Aur aal-e-Fir'aun mein se aek momin shakhs, jo apne iman ko chupaye huve tha, woh bola ke tum log aek shakhs ko sirf is baat par qatl kar doge ke woh kehta hai ke mera Rab Allah hai, halanke woh tumharay Rab ki taraf se khuli huvi dalilein bhi le kar aya hai. Aur agar woh jhuta hai to us ka jhut usi par padega. Aur agar woh sachcha hai to us ka koi hissa tum ko pahunch kar rahega jis ka wada woh tum se karta hai. Beshak Allah aise shakhs ko hidayat nahin deta jo had se guzarnay wala ho, jhuta ho.^{29.} Aye meri qaum, aaj tumhari saltanat hai ke tum zameen mein ghalib ho. Phir Allah ke azaab ke muqabil hamari kon madad karega, agar woh hum par aa gaya. Fir'aun ne kaha, main tum ko wohi raye deta hun jis ko main samajh raha hun, aur main tumhari rehnumai theek bhalai ke raste ki taraf kar raha hun.

^{30.} Aur jo shakhs iman laya tha us ne kaha ke aye meri qaum, main darta hun ke tum par aur girohon jaisa din aajay.^{31.} Jaisa din qaum Nuh aur Aad aur Samud aur un ke baad walon par aaya. Aur Allah apne bandon par koi zulm karna nahin chahta.^{32.} Aur aye meri

qaum, main darta hun ke tum par chikh pukar ka din aajay.³³ Jis din tum peeth pher kar bhagoge. Aur tum ko Khuda se bachane wala koi nahin hoga. Aur jis ko Khuda gumrah karde us ko koi hidayat denay wala nahin.

³⁴. Aur is se pehlay Yusuf tumharay paas khuli huve dalilon ke sath aaye to tum un ki layi huvi baton ki taraf se shak hi mein pade rahe, yahan tak ke jab un ki wafat ho gai to tum ne kaha ke Allah un ke baad hargiz koi Rasul nahin bhejega. Isi tarah Allah un logon ko gumrah karde ta hai jo had se guzar ne walay aur shak karne walay hote hain.³⁵ Jo Allah ki ayaton mein jhagda karte hain baghair kisi dalil ke jo un ke paas aai ho. Allah aur iman walon ke nazdik yeh sakht mabghuz hai. Isi tarah Allah mohr karta hai har maghrur, sarkash ke dil par.

³⁶. Aur Fir'aun ne kaha ke aye Hamaan, mere liye aek unchi imarat bana, ta ke main raston par pahunchon.³⁷ Aasmanon ke raston tak, phir Musa ke mabood ko jhank kar dekhon, aur main to us ko jhuta khayal karta hun. Aur is tarah Fir'aun ke liye us ki bad amali khush numa bana di gai aur woh sidhe raste se rok diya gaya. Aur Fir'aun ki tadbir gharat ho kar rahi.

³⁸. Aur jo shakhs iman laya tha us ne kaha ke aye meri qaum, tum meri pairavi karo, main tum ko sahih rasta bata raha hun.
³⁹. Aye meri qaum, yeh dunya ki zindagi mehez chand rozah hai aur asl thahrne ka maqam akhirat hai.⁴⁰ Jo shakhs burai karega to woh us ka barabar badla payega. Aur jo shakhs nek kaam karega, khwah woh mard ho ya aurat, basherte ke woh momin ho to yahi log jannat mein dakhil honge, wahan woh be hisab rizq payeinge.
⁴¹. Aur aye meri qaum, kya baat hai ke main to tum ko najat ki taraf bulata hun aur tum mujh ko aag ki taraf bula rahe ho ⁴². Tum mujh ko bula rahe ho ke main Khuda ke sath kufr karun aur aisi cheez ko us ka sharik banaun jis ka mujhe koi ilm nahin. Aur main tum ko zabardast maghfirat karne walay Khuda ki taraf bula raha hun.

^{43.} Yaqini baat hai ke tum jis cheez ki taraf mujh ko bula rahe ho us ki koi awaz na dunya mein hai aur na akhirat mein. Aur beshak hum sab ki wapasi Allah hi ki taraf hai aur had se guzarnay walay hi aag mein jane walay hain.

^{44.} Pas tum aage chal kar meri baat ko yad karogay. Aur main apna mu`amala Allah ke supurd karta hun. Beshak Allah tamam bandon ka nigran hai.^{45.} Phir Allah ne us ko un ki buri tadbiron se bacha liya. Aur Fir`aun walon ko bure azaab ne gher liya. ^{46.} Aag, jis par woh subah aur sham pesh kiye jatay hain. Aur jis din qiyamat qaim hogi, Fir`aun walon ko sakht tarin azaab mein dakhil karo.

^{47.} Aur jab woh dozakh mein aek dosray se jhagdeingay to kamzor log bada bannay walon se kaheinge ke hum tumharay tabe thay, to kya tum hum se aag ka koi hissa hata sakte ho.^{48.} Bade log kaheinge ke hum sab hi is mein hain. Allah ne bandon ke darmiyan faisla kar diya.^{49.} Aur jo log aag mein honge woh jahannam ke nighbanon se kaheinge ke tum apne Rab se darkhwast karo ke woh hamaray azaab mein se aek din ki takhfif karde.^{50.} Woh kaheinge, kya tumharay paas tumharay Rasul wazih dalilein le kar nahin aaye. Woh kaheinge ke haan, nighban kaheinge phir tum hi darkhwast karo. Aur munkiron ki pukar akarat hi jane wali hai.

^{51.} Beshak hum madad karte hain apne Rasulon ki aur iman walon ki dunya ki zindagi mein, aur us din bhi jab ke gawah khade honge. ^{52.} Jis din zalimon ko un ki moazarat kuch faida na degi aur un ke liye laanat hogi aur un ke liye bura thikana hoga.^{53.} Aur hum ne Musa ko hidayat ata ki aur bani Israil ko kitaab ka waris banaya.^{54.} Rehnumai aur nasihat aql walon ke liye.^{55.} Pas tum sabr karo, beshak Allah ka wada barhaq hai aur apne qusur ki maafi chaho. Aur subah-o-sham apne Rab ki tasbih karo us ki hamd ke sath.

^{56.} Jo log kisi sanad ke baghair jo un ke paas aai ho, Allah ki ayaton mein jhagday nikalte hain, un ke dilon mein sirf badai hai ke

woh us tak kabhi pounchanay walay nahin, pas tum Allah ki panah mango, beshak woh sunne wala hai, dekhne wala hai.

^{57.} Yaqinan aasmanon aur zameen ka paida karna insanon ko paida karne ki nisbat zyada bada kaam hai, lekin aksar log nahin jantay.^{58.} Aur andha aur ankhon wala yaksan nahin ho sakta, aur na imandar aur neku kar aur woh jo burai karne walay hain. Tum log bahut kam sochte ho.^{59.} Beshak qiyamat aa kar rahegi. Is mein koi shak nahin, magar aksar log nahin mantay.

^{60.} Aur tumharay Rab ne farma diya hai ke mujh ko pukaro, main tumhari darkhwast qubul karunga, jo log meri ibadat se sartabi karte hain woh anqarib zalil ho kar jahannam mein dakhil honge.^{61.} Allah hi hai jis ne tumharay liye raat banai ta ke tum us mein aaram karo, aur din ko raushan kiya. Beshak Allah logon par bada fazl karne wala hai magar aksar log shukr nahin karte.^{62.} Yahi Allah tumhara Rab hai, har cheez ka paida karne wala, is ke siwa koi mabood nahin. Phir tum kahan se behkaye jatay ho.^{63.} Isi tarah woh log behkaye jatay rahe hain jo Allah ki ayaton ka inkar karte hain.

^{64.} Allah hi hai jis ne tumharay liye zameen ko theharnay ki jagah banai aur asman ko chhat banaya aur tumhara naqsha banaya pas umda naqsha banaya. Aur us ne tum ko umda cheezon ka rizq diya. Yeh Allah hai tumhara Rab, pas bada hi ba barkat hai Allah jo Rab hai sare jahan ka.^{65.} Wohi zinda hai us ke siwa koi mabood nahin, pas tum usi ko pukaro, deen ko usi ke liye khalis karte huve, sari tarif Allah ke liye jo Rab hai sare jahan ka.

^{66.} Kaho, mujhe is se mana kar diya gaya hai ke main un ki ibadat karun jin ko tum Allah ke siwa pukarte ho, jab ke mere paas khuli huvi dalilein aa chukin. Aur mujh ko hukum diya gaya hai ke main apne aap ko Rabb-ul-Aalamin ke hawalay kar dun.^{67.} Wohi hai jis ne tum ko mitti se paida kiya, phir nutfah se, phir khun ke lothde se, phir woh tum ko bachche ki shakl mein nikalta hai, phir woh tum ko badhata hai ta ke tum apni puri taqat ko pahuncho, phir ta ke tum

budhe ho jao. Aur tum mein se koi pehlay hi mar jata hai. Aur ta ke tum muqarrar waqt tak pahunch jao aur ta ke tum socho.⁶⁸ Wohi hai jo jilata hai aur maarta hai. Pas jab woh kisi amr ka faisla kar leta hai to bas woh us ko kehta hai ke hoja, bas woh ho jata hai.

⁶⁹ Kya tum ne un logon ko nahin dekha jo Allah ki ayaton mein jhagdaye nikaltay hain? Woh kahan se phere jatay hain.⁷⁰ Jinhon ne kitaab ko jhutlaya aur us cheez ko bhi jis ke sath hum ne apne Rasulon ko bheja, to anqarib woh janeinge.⁷¹ Jab ke un ki gardanon mein tauq honge aur zanjirein, woh ghasite jayeinge.⁷² Jaltay huve pani mein. Phir woh aag mein jhonk diye jayeinge.⁷³ Phir un se kaha jayega, kahan hain woh jin ko tum sharik karte thay.⁷⁴ Allah ke siwa. Woh kaheinge woh hum se khoye gaye balke hum is se pehlay kisi cheez ko pukarte nahin thay. Is tarah Allah gumrah karta hai munkiron ko.⁷⁵ Yeh us sabab se ke tum zameen mein nahaq khush hote thay aur us sabab se ke tum ghamand karte thay.⁷⁶ Jahanam ke darwazon mein dakhil ho jao, us mein hamesha rehne ke liye. Pas kaisa bura thikana hai ghamand karne walon ka.

⁷⁷ Pas sabr karo, beshak Allah ka wada barhaq hai. Phir jis ka hum un se wada kar rahe hain us ka kuch hissa hum tum ko dikha deinge, ya tum ko wafat deinge, pas un ki wapasi hamari hi taraf hai.

⁷⁸ Aur hum ne tum se pehlay bahut se Rasul bheje, un mein se kuch ke halaat hum ne tum ko sunaye hain aur un mein kuch aise bhi hain jin ke halaat hum ne tum ko nahin sunaye. Aur kisi Rasul ka yeh maqdoor na tha ke woh Allah ke izn ke baghair koi nishani le aaye. Phir jab Allah ka hukum aa gaya to haq ke mutabiq faisla kar diya gaya. Aur ghalat kar log us waqt khasare mein reh gaye.

⁷⁹ Allah hi hai jis ne tumharay liye maweshi banaye ta ke tum baaz se sawari ka kaam lo aur un mein se baaz ko tum khate ho.
⁸⁰ Aur tumharay liye un mein aur bhi faide hain. Aur ta ke tum un ke zariye apni hajat tak pohncho jo tumharay dilon mein ho aur un

par aur kashti par tum sawar kiye jatay ho.⁸¹ Aur woh tum ko aur bhi nishaniyan dikhata hai to tum Allah ki kin kin nishaniyon ka inkar karogay.

⁸² Kya woh zameen mein chale phire nahin ke woh dekhte ke kya anjam huva un logon ka jo in se pehlay guzray hain. Woh in se zyada thay, aur qowat mein aur nishaniyon mein, jo ke woh zameen par chhod gaye, woh un se badhe huve thay. Pas un ki kamai un ke kuch kaam na aai.⁸³ Pas jab un ke paighambar ke paas khuli huvi dalilein le kar aaye to woh apne isilm par naazan rahe jo un ke paas tha, aur un par woh azaab aa pada jis ka woh mazaq udatay thay.⁸⁴ Phir jab unhon ne hamara azaab dekha, woh kehne lage ke hum Allah Wahid par iman laye aur hum inkar karte hain jin ko hum us ke sath sharik karte thay.⁸⁵ Pas un ka iman un ke kaam na aya jab ke unhon ne hamara azaab dekh liya. Yahi Allah ki sunnat hai jo us ke bandon mein jari rahi hai, aur us waqt inkar karne walay khasare mein reh gaye.

41. SURAH FUSSILAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ *Ha Mim.*

² Yeh baday mehrban, nihayat rahem walay ki taraf se utara huva kalaam hai.³ Yeh aek kitaab hai jis ki ayatein khol khol kar bayan ki gai hain, Arabi zaban ka Qur'an, un logon ke liye jo ilm rakhte hain.⁴ Khush khabari denay wala aur darane wala. Pas un logon mein se aksar ne is se aeraz kiya. Pas woh nahin sun rahe hain.⁵ Aur unhon ne kaha hamaray dil is se parday mein hain jin ki taraf tum hum ko bulatay ho aur hamaray kanon mein daat hai. Aur hamaray aur tumharay darmiyan mein aek hijaab hai. Pas tum apna kaam karo, hum bhi apna kaam kar rahe hain.

⁶. Kaho, main to aek bashar hun tum jaisa. Mere paas yeh wahi aati hai ke tumhara mabood bas aek hi mabood hai, Pas tum sidhe raho usi ki taraf aur us se maafi chaho. Aur kharabi hai mushrikon ke liye.⁷ Jo zakat nahin dete aur woh akhirat ke munkir hain.

⁸. Beshak jo log iman laye aur unhon ne nek amal kiya, un ke liye aisa ajr hai jo khatm hone wala nahin hai.

⁹. Kaho kya tum log us hasti ka inkar karte ho jo zameen ko do dino mein banaya, aur tum us ke hamsar thahrate ho, woh Rab hai tamam jahan walon ka.¹⁰ Aur us ne zameen mein us ke upar pahad banaye. Aur us mein faide ki cheezein rakhin, aur us mein us ki ghizayein thahradin char dino mein, pura huva pochnay walon ke liye.¹¹ Phir woh aasman ki taraf mutawajja huva. Aur woh dhuwan tha. Phir us ne asman aur zameen se kaha ke tum donon aao khushi se ya na kushi se. Donon ne kaha ke hum khushi se hazir hain.

¹². Phir us ne do din mein us ke saat asman banaye aur har aasman mein us ka hukum bhej diya. Aur hum ne asman-e-dunya ko charaghon se zinat di, aur us ko mehfooz kardiya. Yeh Aziz-o-Alim ki mansubaband hai.

¹³. Pas agar woh inkar karte hain to kaho ke tum ko usi tarah ke azaab se darata hun jaisa azaab Aad aur Samud par nazil huva.¹⁴ Jab ke un ke paas Rasula aaye, un ke aage se aur un ke piche se ke Allah ke siwa tum kisi ki ibadat na karo. Unhon ne kaha ke agar hamara Rab chahta to woh farishta utarta, Pas hum us cheez ke munkir hain jis ko de kar tum bheje gaye ho.

¹⁵. Aad ka yeh haal tha ke unhon ne zameen mein baghair kisi haq ke ghamand kiya, aur unhon ne kaha, kaun hai jo qowat mein hum se zyada hai. Kya unhon ne nahin dekha ke jis khuda ne un ko paida kiya hai woh qowat mein un se zyada hai aur woh hamari nishaniyon ka inkar karte rahe.¹⁶ To hum ne chand manhus dino mein un par sakht tufani hawa bheji ta ke un ko dunya ki zindagi mein ruswai ka azaab chakhaein, aur akhirat ka azaab us se bhi

zyada ruswa kun hai aur un ko koi madad na pahunchegi.¹⁷ Aur woh jo Samud thay, to hum ne un ko hidayat ka rasta dikhaya magar unhon ne hidayat ke muqable mein andhe pan ko pasand kiya, to un ko azaab zillat ke kadke ne pakad liya un ki badkirdariyon ki waja se.¹⁸ Aur hum ne un logon ko najat di jo iman laye aur darne walay thay.

¹⁹ Aur jis din Allah ke dushman aage ki taraf jama kiye jayeinge, phir woh juda juda kiye jayeinge.²⁰ Yahan tak ke jab woh us ke paas aayeinge, un ke kaan aur un ki ankhein aur un ki khalein un par un ke amal ki gawahi deingi.²¹ Aur woh apni khalon se kaheinge, tum ne hamaray khilaf kyun gawahi di. Woh kaheinge ke hum ko usi Allah ne goyai di hai jis ne har cheez ko bolne wala bana diya hai. Aur us ne tum ko pehli martaba paida kiya aur usi ke paas tum laye gaye ho.²² Aur tum apne ko us se chhupana sakte thay ke tumharay kaan aur tumhari ankhein aur tumhari khalein tumharay khilaf gawahi dein, lekin tum us guman mein rahe ke Allah tumharay bahut se un amaal ko nahin janta jo tum karte ho.²³ Aur tumhari usi guman ne jo ke tum ne apne Rab ke sath kiya tha tum ko barbad kiya, Pas tum khasara uthane walon mein se hogay.²⁴ Pas agar woh sabr karein to aag hi un ka thikana hai, aur agar woh maafi mangein to un ko maafi nahin mile gi.

²⁵ Aur hum ne un par kuch sathi musallat kar diye to unhon ne un ke aage aur piche ki har cheez un ko khush numa bana kar dikhaya, aur un par wohi baat puri ho kar rahi jo jinnon aur insanon ke un girohon par puri huvi jo un se pehlay guzar chuke thay. Beshak woh khasare mein reh jane walay thay.

²⁶ Aur kufr karne walon ne kaha ke is Qur'an ko suno aur is mein khalal dalo, ta ke tum ghalib raho.²⁷ Pas hum inkar karne walon ko sakht azaab chakhayeinge aur un ko un ke amal ka badtarin badla deinge.²⁸ Yeh Allah ke dushmanon ka badla hai, yani aag. Un ke

liye us mein hameshgi ka thikana hoga, us baat ke badle mein ke woh hamari ayaton ka inkar karte thay.

²⁹. Aur kufr karne walay kaheinge ke aye hamaray Rab, hamein un logon ko dikha jinhon ne jinnon aur insanon mein se hum ko gumrah kiya, hum un ko apne paon ke niche dalienge, ta ke woh zalil hon.³⁰ Jin logon ne kaha ke Allah hamara Rab hai, phir woh sabit qadam rahe, yaqinan un par farishte utarte hain aur un se kehte hain ke tum na andesha karo aur na ranj karo aur us jannat ki basharat se khush ho jao jis ka tum se wada kiya gaya hai.³¹ Hum dunya ki zindagi mein tumharay sathi hain aur akhirat mein bhi. Aur tumharay liye wahan har cheez hai jis ka tumhara dil chahay aur tumharay liye us mein har cheez hai jo tum talab karogay.³² Ghafur Raheem ki taraf se mehmani ke taur par.

³³. Aur is se behtar kis ki baat hogi jis ne Allah ki taraf bulaya aur nek amal kiya aur kaha ke mein farmanbardaron mein se hun.
³⁴. Aur bhalai aur burai donon barabar nahin, tum jawab mein woh kaho jo us se behtar ho phir tum dekhoge ke tum mein aur jis mein dushmani thi, woh aisa ho gaya jaisay koi dost qarabat wala.³⁵ Aur yeh baat usi ko milti hai jo sabr karne walay hain, aur yeh baat usi ko milti hai jo bada nasib wala hai.³⁶ Aur agar shaitan tumharay dil mein kuch waswasa daley to Allah ki panah mango. Beshak woh sunne wala, jannay wala hai.

³⁷. Aur us ki nishaniyon mein se hai Raat aur Din aur Suraj aur Chaand. Tum suraj aur chaand ko sajda na karo balke us Allah ko sajda karo jis ne un sab ko paida kiya, agar tum usi ki ibadat karne walay ho.³⁸ Pas agar woh takabbur karein to jo log tere Rab ke paas hain woh shab-o-roz usi ki tasbih karte hain aur woh kabhi nahin thakte.

³⁹. Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ke tum zameen ko farsuda halat mein dekhte ho, phir jab hum us par pani barsatay hain to woh ubharti hai aur phool jati hai. Beshak jisnay us ko zinda

kar diya, woh murdon ko bhi zinda kar denay wala hai. Beshak woh har cheez par qadir hai.⁴⁰ Jo log hamari ayaton ko ulte maani pehnate hain, woh hum se chupe huve nahin hain. Kya jo aag mein dala jayega woh achcha hai ya woh shakhs jo qiyamat ke din aman ke sath aayega. Jo kuch chahe kar lo, beshak woh dekhta hai jo tum kar rahe ho.

⁴¹. Jin logon ne Allah ki nasihat ka inkar kiya jab ke woh un ke paas aagai, aur beshak yeh aek zabardast kitaab hai.⁴² Is mein batil na us ke aage se aa sakta hai aur na us ke piche se, yeh Hakeem aur hameed ki taraf se utari gai hai.⁴³ Tum ko wohi batein kahi ja rahi hain jo tum se pehlay Rasulon ko kahi gai hain. Beshak tumhara Rab maghfirat wala hai aur dardnak saza denay wala bhi.

⁴⁴. Aur agar hum is ko ajami Qur'an banate to woh kehte ke is ki ayatein saaf saaf kyun nahin bayan ki gaein. Kya ajami kitaab aur Arabi log. Kaho ke woh iman lanay walon ke liye to hidayat aur shifa hai, aur woh log jo iman nahin latay un ke kanon mein daat hai aur woh un ke haq mein andha pan hai. Yeh log goya ke dour ki jagah se pukare ja rahe hain.

⁴⁵. Aur hum ne Musa ko kitaab di thi to us mein ikhtilaf paida kiya gaya. Aur agar tairay Rab ki taraf se aek baat pehlay tai na ho chuki hoti to un ke darmiyan faisla kar diya jata. Aur yeh log us ki taraf se aise shak mein hain jis ne un ko taraddud mein dal rakha hai.⁴⁶ Jo shakhs nek amal karega to apne liye karega aur jo shakhs burai karega to us ka wabal usi par aayega. Aur tera Rab bandon par zulm karne wala nahin hai.

⁴⁷. Qiyamat ka ilm Allah hi se mutaalliq hai aur koi phal apne khaul se nahin nikalta aur na koi aurat hamila hoti aur na janti hai, magar yeh sab us ki ittila se hota hai. Aur jis din Allah un ko pukarega ke mere sharik kahan hain, woh kaheinge ke hum aap se yahi arz karte hain ke hum mein koi is ka muddai nahin.⁴⁸ Aur jin ko

woh pehlay pukarte thay woh sab un se gum ho jayeinge, aur woh samajh leinge ke un ke liye koi bachao ki surat nahin.

^{49.} Aur insan bhalai mangne se nahin thakta, aur agar us ko koi taklif pahunch jaye to mayus aur dil shikasta ho jata hai.^{50.} Aur agar hum us ko taklif ke baad jo ke use pahunchi thi, apni mehrbani ka maza chakha dete hain to woh kehta hai yeh to mera haq hi hai, aur main nahin samajhta ke Qiyamat kabhi aayegi. Aur agar main apne Rab ki taraf lautaya gaya to us ke paas bhi mere liye behtri hi hai. Pas hum un munkiron ko un ke amaal se zarur aagah kareinge, aur un ko sakht azaab ka maza chakhayeinge.

^{51.} Aur jab hum insan par fazl karte hain to woh aeraz karta hai aur apni karvat pher leta hai. Aur jab us ko taklif pahunch ti hai to woh lambi lambi duaen karne wala ban jata hai.^{52.} Kaho ke batao, agar yeh Qur'an Allah ki taraf se aaya ho, phir tum ne is ka inkar kiya to us shakhs se zyada gumrah aur kaun hoga jo mukhalifat me bahut dour chala jaye.

^{53.} Hum un ko apni nishaniyan dikhayeinge aafaq mein bhi aur khud un ke andar bhi. Yahan tak ke un par zahir ho jayega ke yeh haq hai. Aur kya yeh baat kafi nahin ke tera Rab har cheez ka gawah hai. ^{54.}Sun lo, yeh log apne Rab ki mulaqat mein shak rakhte hain. Sun lo, woh har cheez ka ehata kiye huve hai.

42. SURAH-AL -SHURA

Shuru Allah ke naam se jo bada merban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Ha Mim.*^{2.} *Ayin Sin Qaf.*

^{3.} Isi tarah Allah Ghalib-o-Hakeem wahi karta hai tumhari taraf aur un ki taraf jo tum se pehlay guzray hain.^{4.} Usi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai, woh sabse upar hai, sabse bada.^{5.} Qarib hai ke asman apne upar se phat pade, aur

farishte apne Rab ki tasbih karte hain usi ki hamd ke sath aur zameen walon ke liye maafi mang te hain. Sun lo ke Allah hi maaf karne wala, rehmat karne wala hai.⁶ Aur jin logon ne us ke siwa dosray karsaz banaye hain, Allah un ke upar nigaheban hai aur tum un ke upar zimmedar nahin.

⁷. Aur hum ne isi tarah tumhari taraf Arabi Qur'an utara hai ta ke tum Makke walon ko aur us ke aas paas walon ko dara do, aur un ko jama hone ke din se dara do jis ke aane mein koi shak nahin. Aek giroh jannat mein hoga aur aek giroh aag mein.

⁸. Aur agar Allah chahta to un sab ko aek hi ummat bana deta, lekin woh jis ko chahta hai apni rehmat mein dakhil karta hai aur zalimon ka koi hami-o-madadgar nahin.⁹ Kya unhon ne is ke siwa dosray karsaz banaye hain, Allah hi karsaz hai aur wohi murdon ko zinda karta hai aur woh har cheez par qadir hai.¹⁰ Aur jis kisi baat mein tum ikhtilaf karte ho us ka faisla Allah hi ke supurd hai. Wohi Allah mera Rab hai, usi par main ne bharosa kiya aur usi ki taraf main ruju karta hun.

¹¹. Woh aasmanon ka aur zameen ka paida karne wala hai. Us ne tumhari jins se tumharay jode paida kiye aur janwaron ke bhi jode banaye. Us ke zariye woh tumhari nasl chalata hai. Koi cheez us ke misl nahin aur woh sunne wala, dekhne wala hai.¹² Usi ke ikhtiyar mein aasmanon aur zameen ki kunjiyan hain. Woh jis ke liye chahta hai zyada rozi deta hai aur jis ko chahta hai kam kar deta hai. Beshak woh har cheez ka ilm rakhne wala hai.

¹³. Allah ne tumharay liye wohi deen muqarrar kiya hai jis ka us ne Nuh ko hukum diya tha aur jis ki wahi hum ne tumhari taraf ki hai aur jis ka hukum hum ne Ibrahim ko aur Musa ko aur Isa ko diya tha ke deen ko qaim rakho aur is mein ikhtilaf na dalo. Mushrikin par woh baat bahut giran hai jis ki taraf tum un ko bula rahay ho. Allah jis ko chahta hai apni taraf chun laita hai. Aur woh apni taraf un ki rehnumai karta hai jo us ki taraf mutawajja hote hain.

¹⁴. Aur jo log mutfarriq huve woh ilm aane ke baad huve, sirf apas ki zidd ki waja se. Aur agar tumharay Rab ki taraf se aek waqt-e-muayyan tak ki baat tai na huvi hoti to un ke darmiyan faisla kar diya jata. Aur jin logon ko un ke baad kitaab di gai woh us ki taraf se shak mein pade huve hain jis ne un ko taraddud mein dal diya hai.

¹⁵. Pas tum usi ki taraf bulao aur us par jamay raho jis tarah tum ko hukum huva hai aur un ki khwahishon ki pairavi na karo. Aur kaho ke Allah ne jo kitaab utari hai mein us par iman le aata hun. Aur mujh ko yeh hukum huva hai ke mein tumharay darmiyan insaf karun. Allah hamara Rab hai aur tumhara Rab bhi. Hamara amal hamaray liye aur tumhara amal tumharay liye. Hum mein aur tum mein kuch jhagda nahin. Allah hum sab ko jama karega aur usi ke paas jana hai.¹⁶ Aur jo log Allah ke bare mein hujjat kar rahay hain, baad is ke ke woh maan liya gaya, un ki hujjat un ke Rab ke nazdik batil hai aur un par ghazab hai aur un ke liye sakht azaab hai.

¹⁷. Allah hi hai jis ne haq ke sath kitaab aur tarazu bhi. Aur tum ko kya khabar shayad woh ghadi qarib ho.¹⁸ Jo log us ka yaqin nahin rakhte woh us ki jaldi kar rahay hain aur jo log yaqin rakhte hain woh us se darte hain aur woh jantay hain ke woh haq hai. Yad rakho ke log us ghadi ke baray mein jhagadte hain woh gumrahi mein bahut dour nikal gaye hain.

¹⁹. Allah apne bandon par mehrban hai. Woh jis ko chahta hai rozi deta hai. Aur woh qowat wala zabardast hai.²⁰ Jo shakhs akhirat ki kheti chahay hum us ko us ki kheti mein tarqqi deinge aur jo shakhs dunya ki kheti chahay hum us ko us mein se kuch de dete hain aur akhirat mein us ka koi hissa nahin.

²¹. Kya un ke kuch sharik hain jinhon ne un ke liye aisa deen muqarrar kiya hai jis ki Allah ne ijazat nahin di. Aur agar faisle ki baat tai na paa chuki hoti to un ka faisla kar diya jata. Aur beshak zalimon ke liye dardnak azaab hai.²² Tum zalimon ko dekhoge ke woh dar rahay honge us se jo unhon ne kamaya. Aur woh un par

zarur padney wala hai. Aur jo log iman laye aur unhon ne achche kaam kiye woh jannat ke baghon mein honge un ke liye un ke Rab ke paas woh sab kuch hoga jo woh chaheinge, yahi bada inaan hai.²³ Yeh cheez hai jis ki khush khabari Allah apne un bandon ko deta hai jo iman laye aur jinhon ne nek amal kiya. Kaho ke main is par tum se koi badla nahin chahta magar qarabat dari ki mohabbat. Aur jo shakhs koi neki karega, hum us ke liye us mein bhalai badha deinge. Beshak Allah maaf karne wala hai, qader daan hai.

²⁴ Kya woh kehte hain ke us ne Allah par jhut bandha hai. Pas agar Allah chahay to woh tumharay dil par mohr lagade. Aur Allah batil ko mitata hai aur haq ko sabit karta hai apni baton se. Beshak woh dilon ki batein janta hai.²⁵ Aur wohi hai jo apne bandon ki tauba qubul karta hai aur buraiyon ko maaf karta hai aur woh janta hai jo kuch tum karte ho.²⁶ Aur woh un logon ki duaen qubul karta hai jo iman laye aur jinhon ne nek amal kiya. Aur woh un ko apne fazl se zyada dedeta hai. Aur jo inkar karne walay hain un ke liye sakht azaab hai.

²⁷ Aur agar Allah apne bandon ke liye rozi ko khol deta to woh zameen mein fasad karte. Lekin woh andazay ke sath utarta hai jitna chahta hai. Beshak woh apne bandon ko jannay wala hai, dekhnay wala hai.²⁸ Aur wohi hai jo logon ke mayus ho jane ke baad barish barsa ta hai aur apni rehmat phela deta hai. Aur woh kaam bananay wala hai, qabil-e-tarif hai.²⁹ Aur usi ki nishaniyon mein se hai aasmanon aur zameen ka paida karna. Aur woh jaan dar jo us ne un ke darmiyan phelaye hain. Aur woh un ko jama karne par qadir hai jab woh un ko jama karna chahay.

³⁰ Aur jo musibat tum ko pahunchti hai to woh tumharay hathon ke kiye huve kamon hi se pahunchti hai, aur bahut se qusuron ko woh maaf kar deta hai.³¹ Aur tum zameen mein Khuda ke qabu se nikal nahin sakte. Aur Allah ke siwa na tumhara koi kaam bananay wala hai aur na koi madadgar.

³². Aur us ki nishaniyon mein se yeh hai ke jahaaz samandar mein chalte hain jaisay pahad.³³ Agar woh chahay to woh hawa ko rokde phir woh samandar ki satah par thahray huve reh jayein. Beshak is ke andar nishaniyan hain har us shakhs ke liye jo sabr karne wala, shukr karne wala hai.³⁴ Ya woh un ko taba karde un ke amalon ke sabab se aur maaf karde bahut se logon ko.³⁵ Aur ta ke jaan lein woh log jo hamari nishaniyon mein jhagadte hain ke un ke liye bhagnay ki koi jagah nahin.

³⁶. Pas jo kuch tum ko mila hai woh mehez dunyavi zindagi ke baratnay ke liye hai, aur jo kuch Allah ke paas hai, woh zyada behtar hai aur baqi rehne wala hai un logon ke liye jo iman laye aur woh Allah par bharosa rakhte hain.

³⁷. Aur woh log jo bade gunahon se aur be hayai se bachte hain aur jab un ko ghussa aata hai to woh maaf kar dete hain³⁸. Aur woh jinhon ne apne Rab ki dawat ko qubul kiya aur namaz qaim kiya aur woh apna kaam apas mein mashware se karte hain. Aur hum ne jo kuch unhein diya hai woh us mein se kharch karte hain.³⁹ Aur woh log ke jab un par chadhai hoti hai to woh badla lete hain.⁴⁰ Aur burai ka badla hai waisi hi burai. Phir jis ne maaf kiya aur islah ki to us ka ajr Allah ke zimme hai. Beshak woh zalimon ko pasand nahin karta.⁴¹ Aur jo shakhs apne mazlum hone ke baad badla le to aise logon ke upar kuch ilzam nahin.⁴² Ilzam sirf un par hai jo logon ke upar zulm karte hain aur zameen mein na haq sarkashi karte hain. Yahi log hain jin ke liye dardnak azaab hai.⁴³ Aur jis shakhs ne sabr kiya aur maaf kar diya to beshak yeh himmat ke kaam hain.

⁴⁴. Aur jis shakhs ko Allah bhatka de to us ke baad us ka koi karsaz nahin. Aur tum zalimon ko dekhoge ke jab woh azaab ko dekheinge to woh kaheinge ke kya wapas jane ki koi surah hai. Aur tum un ko dekhoge ke woh dozakh ke samne laye jayeinge.⁴⁵ Woh zillat se jhuke huve honge, chhupi nigah se dekhte honge. Aur iman walay log kaheinge ke khasaray walay wohi log hain jinhon ne

qiyamat ke din apne aap ko aur apne mutaalliqin ko khasaray mein dal diya. Sun lo, zalim log daimi azaab mein raheinge.⁴⁶ Aur un ke liye koi madadgar nahin honge jo Allah ke muqablay mein un ki madad karein. Aur Khuda jis ko bhatka de to us ke liye koi rasta nahin.

⁴⁷. Tum apne Rab ki dawat qubul karo us se pehlay ki aisa din ajaye jis ke liye Khuda ki taraf se hatna na hoga. Us din tumharay liye koi panah nahin hogi aur na tum kisi cheez ko rad kar sakoge.⁴⁸ Pas agar woh aeraz karein to hum ne tum ko un ke upar nigran bana kar nahin bheja hai. Tumhara zimma sirf pahuncha dena hai. Aur insan ko jab hum apni rehmat se nawazte hain to woh us par khush ho jata hai. Aur agar un ke amaal ke badlay mein un par koi musibat aa padti hai to admi na shukri karne lagta hai.

⁴⁹. Aasmanon aur zameen ki badshahi Allah ke liye hai, woh jo chahta hai paida karta hai. Woh jis ko chahta hai betiyan ata karta hai aur jis ko chahta hai bete ata karta hai.⁵⁰ Ya un ko jama kar deta hai bete bhi aur betiyan bhi. Aur jis ko chahta hai be aulad rakhta hai. Beshak woh jannay wala hai, qudrat wala hai.

⁵¹. Aur kisi admi ki yeh taqat nahin ke Allah us se kalaam kare, magar wahi ke zareya se ya parday ke piche se ya woh kisi farishte ko bheje ke woh wahi karde us ke izn se jo woh chahe. Beshak woh sab se upar hai, hikmat wala hai.⁵² Aur isi tarah hum ne tumhari taraf bhi wahi ki hai, aek ruh apne hukum se. Tum nahin jantay thay ke kitaab kya hai aur na yeh jantay thay ke iman kya hai. Lekin hum ne us ko aek noor banaya, us se hum hidayat dete hain apne bandon mein se jis ko chahtay hain. Aur be shak tum aek seedhay rastay ki taraf rehnumai kar rahay ho.⁵³ Us Allah ke rastay ki taraf jis ka woh sab kuch hai jo aasmanon aur zameen mein hai. Sunlo, sare maamlat Allah hi ki taraf lotney walay hain.

43. SURAH AL-ZUKHRUF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Ha Mim.*

^{2.} Qasam hai is wazeh kitaab ki.^{3.} Hum ne is ko Arabi zaban ka Qur'an banaya hai ta ke tum samjho.^{4.} Aur beshak yeh asl kitaab mein hamaray paas hai, buland aur pur hikmat.

^{5.} Kya hum tumhari nasihat se is liye sarf-e-nazar kar leinge ke tum had se guzarnay walay ho.^{6.} Aur hum ne aglay logon mein kitne hi Nabi bheje.^{7.} Aur un logon ke paas koi Nabi nahin aaya jis ka unhon ne mazaaq nahin udaya ho.^{8.} Phir jo log un se zyada taqatwar thay, un ko hum ne halak kar diya. Aur aglay logon ki misalein guzar chuki hain.

^{9.} Aur agar tum un se pucho ke aasmanon aur zameen ko kis ne paida kiya, to woh zarur kaheinge ke un ko Zabardast, jannay walay ne paida kiya.^{10.} Jis ne tumharay liye zameen ko farsh banaya, aur us mein tumharay liye rastay banaye ta ke tum raah pao.^{11.} Aur jis ne aasman se pani utara aek andazay ke sath. Phir hum ne is se murda zameen ko zinda kar diya, isi tarah tum nikalay jaoge.^{12.} Aur jis ne tamam qismein banain, aur tumharay liye woh kashtiyon aur chhupaye banaye jin par tum sawar hote ho.^{13.} ta ke tum un ki peeth par jam kar baitho. Phir tum apne Rab ki naemat ko yad karo jab ke tum un par baitho. Aur kaho ke paak hai woh jis ne in cheezon ko hamaray bas mein kar diya. Aur hum aise nahin thay ke un ko qabu mein karte.^{14.} Aur beshak hum apne Rab ki taraf lotney walay hain.

^{15.} Aur un logon ne Khuda ke bandon mein se Khuda ka juz thahraya. Beshak insan khula huva na shukra hai.^{16.} Kya Khuda ne apni makhluqat mein se betiyon pasand ki hain aur tum ko beton se nawaza.^{17.} Aur jab un mein se kisi ko us cheez ki khabar di jati hai jis ko woh Rahman ki taraf mansub karta hai to us ka chehra

siyah pad jata hai aur woh gham se bhar jata hai.¹⁸ Kya woh jo aaraish mein parwarish paye aur jhagday mein baat na keh sake.¹⁹ Aur farishte jo Rahman ke bande hain un ko unhon ne aurat qarar diya hai. Kya woh un ki paidaish ke waqt maujud thay? Un ka yeh dawa likh liya jayega aur un se puch hoga.

²⁰. Aur woh kehte hain ke agar Rahman chahta to hum un ki ibadat nahin karte. Un ko is ka koi ilm nahin. Woh mehez be tehqiq batein kar rahay hain.²¹ Kya hum ne un ko is se pehlay koi kitaab di hai to unhon ne us ko mazbut pakad rakha hai.²² Balke woh kehte hain ke hum ne apne baap dada ko aek tariqe par paya hai aur hum un ke piche chal rahay hain.²³ Aur isi tarah hum ne tum se pehlay jis basti mein koi nazeer bheja to us ke khush haal logon ne kaha ke hum ne apne baap dada ko aek tariqe par paya hai aur hum un ke piche chale ja rahay hain.²⁴ Nazeer ne kaha, agar che main is se zyada sahih rasta tumhein bataon jis par tum ne apne baap dada ko paya hai. Unhon ne kaha ke hum us ke munkir hain jo de kar tum bheje gaye ho.²⁵ To hum ne un se intiqam liya, pas dekho ke kaisa anjam huva jhutlanay walon ka.

²⁶. Aur jab Ibrahim ne apne baap se aur apni qaum se kaha ke mein un cheezon se bari hun jin ki tum ibadat karte ho.²⁷ Magar woh jis ne mujh ko paida kiya, pas beshak woh meri rehnumai karega.

²⁸. Aur Ibrahim yahi kalimah apne piche apni aulad mein chhod gaya ta ke woh is ki taraf ruju karein.²⁹ Balke main ne un ko aur un ke baap dada ko dunya ka saman diya yahan tak ke un ke paas haq aaya aur Rasul khol kar suna denay wala.³⁰ Aur jab un ke paas haq aa gaya, unhon ne kaha ke yeh jadu hai aur hum is ke munkir hain.

³¹. Aur unhon ne kaha ke yeh Qur'an donon bastiyon mein se kisi bade admi par kyun nahin utara gaya.³² Kya yeh log tere Rab ki rehmat ko taqsim karte hain? Dunya ki zindagi mein un ki rozi ko to hum ne taqsim kiya hai aur hum ne aek ko dosray par fauqiyat di hai ta ke woh aek dosray se kaam lein. Aur tere Rab ki rehmat

us se behtar hai jo yeh jama kar rahay hain.³³ Aur agar yeh baat na hoti ke sab log aek hi tariqe ke ho jaeinge to jo log Rahman ka inkar karte hain un ke liye hum un ke gharon ki chhatein chandi ki bana dete aur zeene bhi jin par woh chadhate hain.³⁴ Aur un ke gharon ke kiwad bhi aur takhat bhi jin par woh takiya laga kar baithte hain.³⁵ Aur sone ke bhi, aur yeh cheezein to sirf dunya ki zindagi ka saman hain aur akhirat tairay Rab ke paas muttaqiyon ke liye hai.

³⁶ Aur jo shakhs Rahman ki nasihat se aeraz karta hai to hum us par aek shaitan musallat kar dete hain, phir woh us ka sathi ban jata hai.³⁷ Aur woh un ko raah-e-haq se rokete rehtay hain. Aur yeh log samj thay hain ke woh hidayat par hain.³⁸ Yahan tak ke jab woh hamaray paas aayega ke kash mere aur tairay darmiyan mashriq aur maghrib ki दौरی hoti. Pas kya hi bura sathi tha.³⁹ Aur jab tum zulm kar chuke to aaj yeh baat tum ko kuch bhi faida nahin degi ke tum azaab mein aek dosray ke sharik ho.

⁴⁰ Pas kya tum behron ko sunaoge ya tum andhon ko raah dikhaoge aur un ko jo khuli huvi gumrahi mein hain.⁴¹ Pas agar hum tum ko utha lein to hum un se badla lene walay hain.⁴² Ya tum ko dikha deinge woh cheez jis ka hum ne un se wada kiya hai. Pas hum un par puri tarah qadir hain.⁴³ Pas tum us ko mazbuti se thamay raho jo tumharay upar wahi kiya gaya hai. Beshak tum aek sidhe raste par ho.⁴⁴ Aur yeh tumharay liye aur tumhari qaum ke liye nasihat hai. Aur anqarib tum se puch hogi.⁴⁵ Aur jin ko hum ne tum se pehlay bheja hai un se puch lo ke kya hum ne Rahman ke siwa dosray, mabood thehrey thay ke un ki ibadat ki jaye.

⁴⁶ Aur hum ne Musa ko apni nishaniyon ke sath Fir'aun aur us ke umara ke paas bheja to us ne kaha ke main Khuda wand-e-Aalam ka Rasul hun.⁴⁷ Pas jab woh un ke paas hamari nishaniyon ke sath aaya to woh us par hansnay lage.⁴⁸ Aur hum un ko jo nishaniyan dikhathe thay woh pehli nishani se badh kar hoti thi. Aur hum ne un ko azaab mein pakda ta ke woh ruju karein.⁴⁹ Aur unhon ne kaha

ke aye jadugar, hamaray liye apne Rab se dua karo, is ahad ki bina par jo us ne tum se kiya hai, hum zarur raah par ajayeinge.⁵⁰ Pas jab hum ne woh azaab un se hataya to unhon ne apna ahad tod diya.

⁵¹. Aur Fir'aun ne apni qaum ke darmiyan pukar kar kaha ke aye meri qaum, kya Misr ki badshahi meri nahin hai, aur yeh nehrein jo mere niche beh rahi hain. Kya tum log dekhte nahin.⁵² Balke main behtar hun is shakhs se jo ke haqir hai. Aur saaf bol nahin sakta.

⁵³. Phir kyun na us par sone ke kangan aa pade ya farishte us ke sath jama ho kar aate.⁵⁴ Pas us ne apni qaum ko be aql kar diya. phir unhon ne us ki baat maan li. Yeh nafarman qism ke log thay.⁵⁵ Phir jab unhon ne hum ko ghussa dilaya to hum ne un se badla liya. Aur hum ne un sab ko gharq kar diya.⁵⁶ Pas hum ne un ko mazi ki dastan bana diya aur dosron ke liye aek namona-e-ibrat.

⁵⁷. Aur jab ibn-e-Maryam ki misal di gai to tumhari qaum ke log us par chilla utthe.⁵⁸ Aur unhon ne kaha ke hamaray mabood achche hain ya woh. Yeh misal woh tum se sirf jhagad ne ke liye bayan karte hain. Balke yeh log jhagdalu hain.⁵⁹ Isa to bas hamara aek banda tha jis par hum ne fazl farmaya aur us ko bani Israil ke liye aek misal bana diya.⁶⁰ Aur agar hum chahein to tumharay andar se farishte bana dein. Jo zameen mein tumharay janashin hon.⁶¹ Aur beshak Isa qiyamat ka aek nishan hain, to tum us mein shak na karo aur meri pairavi karo. Yahi sidha rasta hai.⁶² Aur shaitan tum ko us se rokne na paye, beshak woh tumhara khula huva dushman hai.

⁶³. Aur jab Isa khuli huvi nishaniyon ke sath aaya, us ne kaha ke main tumharay paas hikmat le kar aaya hun aur ta ke main tum par wazeh kar dun baaz batein jin mein tum ikhtilaf kar rahe ho. Pas tum Allah se daro aur meri itaat karo.⁶⁴ Beshak Allah hi mera Rab hai aur tumhara Rab bhi, to tum usi ki ibadat karo, yahi seedha rasta hai.⁶⁵ Phir girohon ne apas mein ikhtilaf kiya. Pas tabahi hai un logon ke liye jinhon ne zulm kiya, aek dardnak din ke azaab se.

^{66.} Yeh log bas qiyamat ka intizar kar rahay hain ke woh un par achanak aa pade aur un ko khabar bhi na ho.^{67.} Tamam dost us din aek dosray ke dushman honge, bajuz darne walon ke.^{68.} Aye mere bando, aaj tum par na koi khauf hai aur na tum ghamgin hoge.^{69.} Jo log iman laye aur farmanbardar rahay.^{70.} Jannat mein dakhil ho jao tum aur tumhari biwiyen, tum shaad kiye jaoge.^{71.} Un ke samnay sone ki rikabiyen aur pyaale pesh kiye jayeinge. Aur wahan woh cheezein hongy jin ko ji chahega aur jin se ankhon ko lutf hoga. Aur tum yahan hamesha rahoge.^{72.} Aur yeh woh jannat hai jis ke tum malik bana diye gaye is ki waja se jo tum karte thay.

^{73.} Tumharay liye is mein bahut se meve hain jin mein se tum khaoge.^{74.} Beshak mujrim log hamesha dozakh ke azaab mein raheinge.^{75.} Woh un se halka na kiya jayega aur woh us mein mayus pade raheinge.^{76.} Aur hum ne un par zulm nahin kiya balke woh khud hi zalim thay.^{77.} Aur woh pukareinge ke aye Malik, tumhara Rab hamara khatma hi karde. Farishta kahega tum ko isi tarah pade rahna hai ^{78.} Hum tumharay paas haq le kar aaye magar tum mein se aksar log haq se bezar rahe.^{79.} Kya unhon ne koi baat thahraili hai to hum bhi aek baat thahra leinge.^{80.} Kya un ka guman hai ke hum un ke raazon ko aur un ke mashwaron ko nahin sun rahay hain. Haan, aur hamaray bheje huve un ke paas likhte rahte hain.

^{81.} Kaho ke agar Rahman ke koi aulad ho to main sab se pehlay us ki ibadat karne wala hun.^{82.} Aasmanon aur zameen ka Khuda wand, arsh ka malik. Woh un baton se paak hai jis ke log bayan karte hain.^{83.} Pas un ko chhod do ke woh bahes karein aur khelein, yahan tak ke woh us din se do char hon jis ka un se wada kiya ja raha hai.

^{84.} Aur wohi hai jo aasman mein Khuda wand hai aur wohi zameen mein Khuda wand hai aur woh hikmat wala, ilm wala hai.^{85.} Aur badi ba-barkat hai woh zaat jis ki badshahi aasmanon aur zameen mein hai aur jo kuch un ke darmiyan hai. Aur usi ke pass qiyamat ki khabar hai. Aur usi ki taraf tum lautaye jaoge.

^{86.} Aur Allah ke siwa jin ko ye log pukar te hain woh sifarish ka ikhtiyar nahin rakhte, magar woh jo haq ki gawahi deinge aur woh jante honge.^{87.} Aur agar tum un se pucho ke un ko kis ne paida kiya hai to woh yahi kaheinge ke Allah ne, phir woh kahan bhatak jate hain.^{88.} Aur us ko Rasul ke is kehne ki khabar hai ke aye mere Rab, ye aise log hain ke iman nahin late.^{89.} Pas un se darguzar karo aur kaho ke salam hai tum ko, anqarib un ko maalum ho jayega.

44. SURAH AL-DUKHAN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Ha Mim.*

^{2.} Qasam hai is wazeh kitaab ki.^{3.} Hum ne is ko aek barkat wali raat mein utara hai, beshak hum aagah karne walay thay.^{4.} Is raat mein har hikmat wala maamla tai kiya jata hai.^{5.} Hamare hukum se, beshak hum thay bhejne walay.^{6.} Tere Rab ki rehmat se, wohi sunne wala hai, jannay wala hai.^{7.} Aasmanon aur zameen ka Rab aur jo kuch un ke darmiyan hai, agar tum yaqin karne walay ho.^{8.} Us ke siwa koi mabood nahin. Wohi zindagi deta hai aur maarta hai. Tumhara bhi Rab aur tumharay agle baap dada ka bhi Rab.

^{9.} Balke woh shak mein pade huve khel rahe hain.^{10.} Pas intizar karo us din ka jab asman aek khule huve dhuvein ke sath zahir hoga.^{11.} Woh logon ko gher lega. Yeh aek dardnak azaab hai.^{12.} Aye hamaray Rab, hum par se azaab taal de, hum iman late hain.^{13.} Un ke liye nasihat kahan, aur un ke paas Rasul aa chuka tha khol kar sunanay wala.^{14.} Phir unhon ne us se peeth pheri aur kaha ke yeh to aek sikhaya huva diwana hai.^{15.} Hum kuch waqt ke liye azaab ko hata dein, tum phir apni usi halat par aajaoge.^{16.} Jis din hum pakdeinge badi pakad, us din hum pura badla leinge.

¹⁷. Aur un se pehlay hum ne Fir'aun ki qaum ko azmaya. Aur un ke paas aek muazzaz Rasul aaya.¹⁸ Ke Allah ke bandon ko mere hawalay karo. Main tumharay liye aek motabar Rasul hun.¹⁹ Aur yeh ke Allah ke muqable mein sarkashi na karo. Mein tumharay samnay aek wazeh dalil pesh karta hun.²⁰ Aur main apne aur tumharay Rab ki panah le chuka hun is baat se ke tum mujhe sangsar karo.²¹ Aur agar tum mujh par iman nahin late to tum mujh se alag raho.

²². Pas Musa ne apne Rab ko pukara key ye log mujrim hain.²³ To ab tum mere bandon ko raat hi raat mein le kar chalay jao, tumhara picha kiya jayega.²⁴ Aur tum dariya ko thama huva chhod do, un ka lashkar dubne wala hai.²⁵ Unhon ne kitne hi bagh aur chashme.²⁶ Aur khetiyani aur umda makanat.²⁷ Aur aaram ke saman jin mein woh khush rehte thay, sab chhod diye.²⁸ Isi tarah huva aur hum ne dosri qaum ko un ka malik bana diya.²⁹ To na un par asman roya aur na zameen, aur na un ko mohlat di gai.

³⁰. Aur hum ne Bani Israil ko zillat walay azaab se najat di.³¹ Yani Fir'aun se, beshak woh sarkash aur had se nikal jane walon mein se tha.³² Aur hum ne un ko apne ilm ki raah se dunya walon par taraqqi di.³³ Aur hum ne un ko aisi nishaniyan dein jin mein khula huva in'aaam tha.

³⁴. Yeh log kehte hain.³⁵ Bas yahi hamara pehla marna hai aur hum phir uthaye nahin jayeinge.³⁶ Agar tum sachche hoto le aao hamaray baap dada ko.³⁷ Kya yeh behtar hain ya tubba ki qaum aur jo un se pehlay thay, hum ne un ko halak kar diya, beshak woh nafarman thay.

³⁸. Aur hum ne aasmanon aur zameen ko aur jo kuch un ke darmiyan hai khel ke taur par nahin banaya.³⁹ Un ko hum ne haq ke sath banaya hai lekin un ke aksar log nahin jante.⁴⁰ Beshak faisle ka din un sab ka tai shuda waqt hai.⁴¹ Jis din koi rishtedar kisi rishte dar ke kaam nahin aayega aur na un ki kuch himayat ki jayegi.

^{42.} Han magar woh jis par Allah rahem farmaye. Beshak woh zabardast hai, rehmat wala hai.

^{43.} Zaaqqum ka darakht.^{44.} Gunahgar ka khana hoga.^{45.} Tail ki talchhat jaisa, woh pet mein khaulega.^{46.} Jis tarah garam pani khaul ta hai.^{47.} Is ko pakdo aur is ko ghasit te huve jahannam ke bich tak le jao. ^{48.} Phir us ke sir par khaulte huve pani ka azaab undel do. ^{49.} Chakh is ko, tu bada muazzaz, mukarram hai.^{50.} Yeh wohi cheez hai jis mein tum shak karte thay.

^{51.} Beshak khuda se darne walay aman ki jagah mein honge.

^{52.} Baghon aur chashmon mein.^{53.} Barik reshm aur dabiz reshm ke libas pehne huve amnay samnay baithe honge.^{54.} Yeh baat isi tarah hai, aur hum un se beyah deinge hoorein badi badi ankh wali.^{55.} Woh is mein talab kareinge har qism ke meve nihayat itminan se.^{56.} Woh wahan maut ko na chakheinge magar woh maut jo pehlay aa chuki hai aur Allah ne un ko jahannam ke azaab se bacha liya.^{57.} Yeh tairay Rab ke fazl se hoga, yahi hai badi kamyabi.

^{58.} Pas hum ne is kitaab ko tumhari zaban mein aasan bana diya hai ta ke log nasihat hasil karein.^{59.} Pas tum bhi intizar karo, woh bhi intizar kar rahay hain.

45. SURAH AL-JASIYAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Ha Mim.*

^{2.} Yeh nazil ki huvi kitaab hai. Allah Ghalib, Hikmat walay ki taraf se.^{3.} Beshak aasmanon aur zameen mein nishaniyan hain iman walon ke liye.^{4.} Aur tumharay bananay mein aur un haiwanat mein jo us ne zameen mein phaila rakhe hain. Nishaniyan hain un logon ke liye jo yaqin rakhte hain.^{5.} Aur raat aur din ke aane jane mein aur us rizq mein jis ko Allah ne aasman se utara, phir us se zameen ko

zinda kar diya us ke marjane ke baad, aur hawaon ki gardish mein bhi nishaniyan hain un logon ke liye jo aql rakhte hain.⁶ Yeh Allah ki ayatein hain jo hum haq ke sath tumhein suna rahay hain. Phir Allah aur us ki ayaton ke baad kaun si baat hai jis par woh iman layeinge.

⁷ Kharabi hai har shakhs ke liye jo jhuta ho.⁸ Jo Khuda ki ayaton ko sunta hai jab ke woh us ke samnay padhi jati hain, phir bhi takabbur ke sath ada rehta hai, goya us ne un ko suna hi nahin. Phir tum us ko aek dardnak azaab ki khush khabari dedo.⁹ Aur jab woh hamari ayaton mein se kisi cheez ki khabar paata hai to woh us ko mazaq bana leta hai. Aise logon ke liye zillat ka azaab hai.¹⁰ Un ke aage jahannam hai. Aur jo kuch Unhon ne kamaya woh un ke kaam aane walay nahin hain. Aur na woh jo unhon ne Allah ke siwa karsaz banaya. Aur un ke liye bada azaab hai.¹¹ Yeh hidayat hai, aur jinhon ne apne Rab ki ayaton ka inkar kiya, un ke liye sakhti ka dardnak azaab hai.

¹² Allah hi hai jis ne tumharay liye samandar ko musakkhar kar diya ta ke us ke hukum se us mein kashtiyen chalein aur ta ke tum us ka fazl talash karo aur ta ke tum shukr karo.¹³ Aur us ne aasmanon aur zameen ki tamam cheezon ko tumharay liye musakkhar kar diya, sab ko apni taraf se. Beshak us mein nishaniyan hain un logon ke liye jo ghaur karte hain.

¹⁴ Iman walon se kaho ke un logon se darguzar karein jo Khuda ke dinon ki ummid nahin rakhte, ta ke Allah aek qaum ko us ki kamai ka badla de.¹⁵ Jo shakhs nek amal karega to us ka faida usi ke liye hai. Aur jis shakhs ne bura kiya to us ka wabal usi par padega. Phir tum apne Rab ki taraf lautaye jaoge.

¹⁶ Aur hum ne Bani Israil ko kitaab aur hukum aur nabuwat di aur un ko pakiza rizq ata kiya aur hum ne un ko dunya walon par fazilat bakshi.¹⁷ Aur hum ne un ko deen ke bare mein khuli khuli dalilein dein. Phir unhon ne ikhtilaf nahin kiya magar is ke baad ke

un ke paas ilm aa chuka tha, aapas ki zid ki waja se. Beshak taira Rab qiyamat ke din un ke darmiyan faisla karega un cheezon ke bare mein jin mein woh baham ikhtilaf karte thay.¹⁸ Phir hum ne tum ko deen ke aek wazeh tariqe par qaim kiya. Phir tum usi par chalo aur un logon ki khwahishon ki pairavi na karo jo ilm nahin rakhte.¹⁹ Yeh log Allah ke muqable mein tumharay kuch kaam nahin aa sakte. Aur zalim log aek doqsray ke sathi hain. Aur darne walon ka sathi Allah hai.²⁰ Yeh logon ke liye basirat ki batein hain aur hidayat aur rehmat un logon ke liye jo yaqin karte hain.

²¹ Kya woh log jinhon ne buraiyon ka irtekar kiya hai, woh yeh khayal karte hain ke hum un ko un logon ki manind kar deinge jo iman laye aur nek amal kiya. Un sab ka jina aur marna eksan ho jaye. Bahut bura faisla hai jo woh kar rahay hain.²² Aur Allah ne aasmanon aur zameen ko hikmat ke sath paida kiya aur ta ke har shakhs ko us ke kiye ka badla diya jaye aur un par koi zulm na hoga.

²³ Kya tum ne us shakhs ko dekha jis ne apni khwahish ko apna mabood bana rakha hai aur Allah ne us ke ilm ke bawujud us ko gumrahi mein dal diya aur us ke kaan aur us ke dil par mohr laga di aur us ki ankh par parda dal diya. Pas aise shakhs ko kaun hidayat de sakta hai, is ke baad ke Allah ne us ko gumrah kar diya ho, kya tum dhyaan nahin karte.

²⁴ Aur woh kehte hain ke hamari is dunya ki zindagi ke siwa koi aur zindagi nahin. Hum martay hain aur jite hain aur hum ko sirf zamane ki gardish halak kar ti hai. Aur un ko is baab mein koi ilm nahin. Woh mehez guman ki bina par aisa kehte hain.²⁵ Aur jab un ko hamari khuli khuli ayatein sunai jati hain to un ke paas koi hujjat is ke siwa nahin hoti ke hamaray baap dada ko zinda kar ke lao agar tum sachche ho.²⁶ Kaho ke Allah hi tum ko zinda karta hai phir woh tum ko maarta hai phir woh qiyamat ke din tum ko jama karega, is mein koi shak nahin, lekin aksar log nahin jantay.

²⁷. Aur Allah hi ki badshahi hai aasmanon mein aur zameen mein aur jis din qiyamat qaim hogi us din ahl-e-batil khasaray mein pad jayeinge.²⁸ Aur tum dekhoge ke har giroh ghutnon ke bal gir padega. Har giroh apne nama-e-amaal ki taraf bulaya jayega. Aaj tum ko us amal ka badla diya jayega jo tum kar rahay thay.²⁹ Yeh hamara daftar hai jo tumharay upar theek theek gawah hai. Hum likhwa te ja rahay thay jo kuch tum karte thay.

³⁰. Pas jo log iman laye aur unhon ne achche kaam kiye to un ka Rab un ko apni rehmat mein dakhil karega. Yahi khuli huvi kamyabi hai.³¹ Aur jinhon ne inkar kiya, kya tum ko meri ayatein padh kar nahin sunai jati thin. Pas tum ne takabbur kiya aur tum mujrim log thay.³² Aur jab kaha jata tha ke Allah ka wada haq hai aur qiyamat mein koi shak nahin to tum kehte thay ke hum nahin jante ke qiyamat kya hai, hum to bas aek guman sa rkhte hain, aur hum is par yaqin karne walay nahin.

³³. Aur un par un ke amaal ki buraiyan khul jayeingi aur woh cheez un ko gher legi jis ka woh mazaqaq udate thay.³⁴ Aur kaha jayega ke aaj hum tum ko bhula deinge jis tarah tum ne apne us din ke aane ko bhulaye rakha hai. Aur tumhara thikana aag hai aur koi tumhara madadgar nahin.³⁵ Yeh is waja se ke tum ne Allah ki ayaton ka mazaqaq udaya aur dunya ki zindagi ne tum ko dhoke mein rakha. Pas aaj woh us se nikale jayeinge aur na un ka uzr qubul kiya jayega.

³⁶. Pas sari tarif Allah ke liye hai jo Rab hai aasmanon ka aur Rab hai zamen ka, Rab hai tamam Aalam ka.³⁷ Aur usi ke liye badai hai aasmanon aur zameen mein. Aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.

46. SURAH-AL-AHQAF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Ha Mim.*

^{2.} Yeh kitaab Allah zabardast, hikmat walay ki taraf se utari gai hai.

^{3.} Hum ne aasmanon aur zameen ko aur un ke darmiyan ki cheezon ko nahin paida kiya magar haq ke sath aur muayyan muddat ke liye. Aur jo log munkir hain woh is se berukhi karte hain jis se un ko daraya gaya hai.

^{4.} Kaho ke tum ne ghaur bhi kiya un cheezon par jin ko tum Allah ke siwa pukarte ho, mujhe dikhao ke unhon ne zameen mein kya banaya hai, ya un ka aasman mein kuch sajha hai, mere paas is se pehlay ki koi kitaab lao ya koi ilm jo chala aata ho, agar tum sachche ho.^{5.} Aur us shakhs se zyada gumrah kaun hoga jo Allah ko chhod kar un ko pukare jo qiyamat tak us ka jawab nahin de sakte, aur un ko un ke pukar ne ki bhi khabar nahin.^{6.} Aur jab log ikatthe kiye jayeinge to woh un ke dushman honge aur un ki ibadat ke munkir ban jayeinge.

^{7.} Aur jab hamari khuli khuli ayatein un ko padhkar sunai jati hain to munkir log is haq ki babat, jab woh un ke paas pahunchta hai, kehte hain ke yeh to khula huva jadu hai.^{8.} Kya yeh log kehte hain ke us ne us ko apni taraf se banaya hai. Kaho ke agar main ne us ko apni taraf se banaya hai to tum log mujh ko zara bhi Allah se bacha nahin sakte, jo batein tum banatay ho, Allah un ko khub janta hai. Woh mere aur tumharay darmiyan gawahai ke liye kafi hai. Aur woh bakhshne wala aur rehmat wala hai.

^{9.} Kaho ke main koi anokha Rasul nahin hun. Aur main nahin janta ke mere sath kya kiya jayega aur tumharay sath kya. Main to sirf usi ki itteba karta hun jo meri taraf wahi ke zariye aata hai aur main to sirf aek khula huva Agah karne wala hun.^{10.} Kaho, kya tum

ne kabhi socha ke agar yeh Qur'an Allah ki taraf se ho aur tum ne us ko nahin mana, aur Bani Israil mein se aek gawah ne us jaisi kitaab par gawahi di hai. Pas woh iman laya aur tum ne takabbur kiya. Beshak Allah zalimon ko hidayat nahin deta.

¹¹. Aur inkar karne walay, iman lane walon ki nisbat kehte hain ke agar yeh koi achchi cheez hoti to woh us par hum se pehlay na daudte. Aur chun ke unhon ne is se hidayat nahin pai to ab woh kehte hain ke yeh to purana jhut hai.

¹². Aur is se pehlay Musa ki kitaab thi rehnuma aur rehmat. Aur yeh aek kitaab hai jo us ki tasdiq karti hai, Arabi zaban mein, take un logon ko daray jinhon ne zulm kiya. Aur woh khush khabari hai nek logon ke liye. ¹³. Beshak jin logon ne kaha ke hamara Rab Allah hai, phir woh us par jame rahay to un logon par koi khauf nahin aur na woh ghamgin honge. ¹⁴. Yahi log Jannat walay hain jo is mein hamesha raheinge, un amaal ke badle jo woh dunya mein karte thay.

¹⁵. Aur hum ne insan ko hukum diya ke woh apne maa baap ke sath bhalai kare. Us ki maa ne taklif ke sath us ko pet mein rakha. Aur taklif ke sath us ko jana. Aur us ka hamal mein rehna aur doodh chudana tees mahine mein huva. Yahan tak ke jab wo apni pukhtagi ko pahuncha aur chalis baras ko pahunch gaya to woh kehne laga ke Aye mere Rab, mujhe taufiq de ke main tere ehsaan ka shukr karun jo tu ne mujh par kiya aur mere maa baap par kiya aur yeh ke main woh nek amal karun jis se tu razi ho. Aur meri aulad mein bhi mujh ko nek aulad de. Main ne teri taraf ruju kiya aur main farmanbardaron mein se hun. ¹⁶. Ye log hain jin ke achche amaal ko hum qubul kareinge aur un ki buraiyon se hum darguzar kareinge, woh ahl-e-jannat mein se honge, sachcha wada jo un se kiya jata tha.

¹⁷. Aur jis ne apne maa baap se kaha ke main bezar hun tum se, kya tum mujh ko yeh khauf dilataty ho ke main qabr se nikala jaunga, halanke mujh se pehlay bahut si qaumein guzar chuki hain

aur woh donon Allah se faryad karte hain ke teri kharabi ho, tu iman la, beshak Allah ka wada sach hai. Pas woh kehta hai ke yeh sab aglon ki kahaniyan hain.¹⁸ Yeh woh log hain jin par Allah ka qaul pura huva un girohon ke sath jo un se pehlay guzre, jinnon aur insanon mein se. Beshak woh khasare mein rahay.

¹⁹. Aur har aek ke liye un ke amaal ke aitbaar se darjay honge, aur take Allah sab ko un ke amaal puray karde aur un par zulm na hoga.²⁰ Aur jis din inkar karne walay aag ke samnay laye jayeinge, tum apni achchi cheezein dunya ki zindagi mein le chuke ho aur un ko bhul chuke ho to aaj tum ko zillat ki saza di jayegi, is waja se ke tum dunya mein na haq takabbur karte thay aur is waja se ke tum nafarmani karte thay.

²¹. Aur Aad ke bhai (Hud) ko yad karo. Jab ke us ne apni qaum ko Ahqaaf mein daraya aur darane walay us se pehlay bhi guzar chuke thay aur us ke baad bhi aaye ke Allah ke siwa kisi ki ibadat na karo. Main tum par aek haulnak din ke azaab se darta hun.²² Unhon ne kaha ke kya tum hamaray paas is liye aaye ho ke hum ko hamaray maboodon se pher do. To agar tum sachche ho to woh cheez hum par lao jis ka tum hum se wada karte ho.²³ Us ne kaha ke is ka ilm to Allah ko hai, aur main to tum ko woh paigham pahuncha raha hun jis ke sath mujhe bheja gaya hai, lekin main tum ko dekhta hun ke tum log nadani ki batein karte ho.

²⁴. Pas jab unhon ne us ko badal ki shakl mein apni wadiyon ki taraf atay huve dekha to unhon ne kaha ke yeh to badal hai jo hum par barsega. Nahin, balke yeh woh cheez hai jis ki tum jaldi kar rahay thay. Aek aandhi hai jismein dardnak azaab hai.²⁵ Woh har cheez ko apne Rab ke hukum se ukhad phenkegi. Pas woh aise ho gaye ke un ke gharon ke siwa wahan kuch nazar nahin aata tha. Mujrimon ko hum usi tarah saza dete hain.

²⁶. Aur hum ne un logon ko un baton mein qudrat di thi ke tum ko un baton mein qudrat nahin di aur hum ne un ko kaan aur ankh aur

dil diye, magar woh kaan un ke kuch kaam na aaye, aur na ankhein aur na dil. Kyun ke woh Allah ki ayaton ka inkar karte thay aur un ko us cheez ne gher liya jis ka woh mazaq udatay thay.²⁷ Aur hum ne tumharay aas paas ki bastiyan bhi tabah kardein, aur hum ne bar bar apni nishaniyan bataein ta ke woh baaz ayein.²⁸ Phir kyun na un ki madad ki unhon ne jin ko unhon ne Khuda ke taqarrub ke liye mabood bana rakha tha. Balke woh sab un se khoye gaye aur yeh un ka jhut tha aur un ki ghadi huvi baat thi.

²⁹. Aur jab hum jinnat ke aek giroh ko tumhari taraf le aaye, woh Qur'an sunne lage. Phir jab woh us ke paas aaye to kehney lage ke chup raho. Phir jab Qur'an padha ja chuka to woh log darane walay ban kar apni qaum ki taraf wapas gaye.³⁰ Unhon ne kaha ke aye hamari qaum, hum ne aek kitaab suni hai jo Musa ke baad utari gai hai, un peshin goion ki tasdiq karti huvi jo us ke pehlay se maujud hain. Woh haq ki taraf aur aek seedhay rastay ki taraf rehnumai karti hai.³¹ Aye hamari qaum, Allah ki taraf bula ne walay ki dawat qubul karo aur us par iman lao, Allah tumharay gunahon ko maaf kar dega aur tum ko dardnak azaab se bachayega.³² Aur jo shakhs Allah ke daiee ki dawat par labbaik na kahega to woh zameen mein hara nahin sakta, aur Allah ke siwa us ka koi madadgar na hoga. Aise log khuli gumrahi mein hain.³³ Kya in logon ne nahin dekha ke jis Khuda ne aasmanon aur zameen ko paida kiya aur woh un ke paida karne se thaka nahin tha, us par qudrat rakhta hai ke woh murdon ko zinda karay, han woh har cheez par qadir hai.³⁴ Aur jis din yeh inkar karne walay aag ke samnay laye jayeinge, kya yeh haqiqat nahin hai. Woh kaheinge ke haan, hamaray Rab ki qasam. Irshad hoga phir chakho azaab us inkar ke badlay jo tum kar rahay thay.

³⁵. Pas tum sabr karo jis tarah himmat walay paighambaron ne sabr kiya. Aur un ke liye jaldi na karo jis din yeh log us cheez ko dekheinge jis ka un se wada kiya ja raha hai to goya ke woh din ki

aek ghadi se zyada nahin rahay. Yeh pahuncha dena hai. Pas wohi log barbad hongee jo nafarmani karne walay hain.

47. SURAH MUHAMMAD

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Jin logon ne inkar kiya aur Allah ke raste se roka, Allah ne un ke amaal ko rayegan kar diya.² Aur jo log iman laye aur unhon ne nek amal kiye aur us cheez ko mana jo Muhammad par utara gaya hai. Aur woh haq hai un ke Rab ki taraf se, Allah ne un ki buraiyan un se dour kardi aur un ka haal durust kar diya.³ Yeh is liye ke jin logon ne inkar kiya unhon ne batil ki pairavi ki. Aur jo log iman laye unhon ne haq ki pairavi ki jo un ke Rab ki taraf se hai. Is tarah Allah logon ke liye un ki misalein bayan karta hai.

⁴ Pas jab munkiron se tumhara muqabla ho to un ki gardein maro. Yahan tak ke jab khub qatl kar chuko to un ko mazbut bandh lo. Phir us ke baad ya to ehsaan kar ke chhodna hai ya muawaza lekar, yahan tak ke jang apne hathiyar rakhde. Yeh hai kaam. Aur agar Allah chahta to woh un se badla le leta, magar ta ke woh tum logon ko aek dosray se azmaye. Aur jo log Allah ki raah mein mare jayeinge, Allah un ke amaal ko hargiz zaya nahin karega.⁵ Woh un ki rehnumai farmayega aur un ka haal durust karega.⁶ Aur un ko Jannat mein dakhil karega jis ki us ne unhein pehchan kara di hai.

⁷ Aye iman walo! agar tum Allah ki madad karoge to woh tumhari madad karega aur tumharay qadmon ko jama dega.⁸ Aur jin logon ne inkar kiya un ke liye tabahi hai aur Allah un ke amaal ko zaya kar dega.⁹ Yeh is sabab se ke Unhon ne us cheez ko na pasand kiya jo Allah ne utari hai. Pas Allah ne un ke amaal ko akarat kar diya.¹⁰ Kya yeh log mulk mein chalay phire nahin ke woh un logon ka anjam dekhte jo un se pehlay guzar chuke hain, Allah ne un ko ukhad phenka aur munkiron ke samnay unhein ki misalein

aani hain.¹¹ Yeh is sabab se ke Allah iman walon ka karsaz hai aur munkiron ka kio karsaz nahin hai.

¹² Beshak Allah un logon ko jo iman laye aur jinhon ne nek amal kiya aise baghon mein dakhil karega jin ke niche nehrein behti honghi. Aur jin logon ne inkar kiya, woh barath rahay hain aur kha rahay hain jaise ke chaupaye khaein, aur aag un logon ka thikana hai.¹³ Aur kitni hi bastiyan hain jo qowat mein tumhari is basti se zyada theen jis ne tum ko nikala hai. Hum ne un ko halak kar diya. Pas koi in ka madadgar na huva.

¹⁴ Kya woh jo apne Rab ki taraf se aek wazeh dalil par hai, woh us ki tarah ho jayega jis ki badamali us ke liye khush numa banadi gai hai aur woh apni khwahishat par chal rahay hain.¹⁵ Jannat ki misal, jis ka wada darne walon se kiya gaya hai, us ki kaifiyat yeh hai ke us mein nehrein hain aise pani ke jis mein taghayur na hoga aur nehrein honghi doodh ki jis ka maza nahin badla hoga aur nehrein honghi sharab ki jo pine walon ke liye laziz hogi aur nehrein honghi shahd ki jo bilkul saaf hogi. Aur un ke liye wahan har qism ke phal honge. Aur un ke Rab ki taraf se bakhshish hogi. Kya yeh log un jaise ho sakte hain jo hamesha aag mein raheinge aur un ko khaulta huva pani pine ke liye diya jayega, pas woh un ki aanton ko tukde tukde kar dega.

¹⁶ Aur un mein kuch log aise hain jo tumhari taraf kaan lagate hain. Yahan tak ke jab woh tumharay paas se baher jate hain to ilm walon se puchte hain ke Unhon ne abhi kya kaha. Yahi log hain jin ke dilon par Allah ne mohr laga di. Aur woh apni khwahishon par chaltay hain.¹⁷ Aur jin logon ne hidayat ki raah ikhtiyar ki to Allah un ko aur zyada hidayat deta hai aur un ko un ki parhezgari ata karta hai.

¹⁸ Yeh log to bas is ke muntazir hain ke qiyamat un par achanak aa jaye to us ki alamatein zahir ho chuki hain. Pas jab woh aa jayegi to un ke liye nasihat hasil karne ka mauqa kahan rahega.¹⁹ Pas jaan

lo ke Allah ke siwa koi maabud nahin aur maafi mango apne qusur ke liye aur momin mardon aur momin auraton ke liye. Aur Allah janta hai tumhari chalne phirnay ko aur tumharay thikanon ko.

²⁰. Aur jo log iman laye hain woh kehte hain ke koi surah kyun nahin utari jati. Pas jab aek wazeh surah utardi gai aur us mein jang ka bhi zikr tha to tum ne dekha ke jin ke dilon mein bimari hai, woh tumhari taraf is tarah dekh rahay hain jaise kisi par maut chhagai ho. Pas kharabi hai un ki.²¹ Hukum manna hai aur bhali baat kehna hai. Pas jab mu`amale ka qatayi faisla ho jaye to agar woh Allah se sachche rehte to un ke liye bahut behtar hota.²² Pas agar tum phir gaye to is ke siwa tum se kuch mutawaqqa nahin ke tum zameen mein fasad karo aur apas ki qarabaton ko qata karo.²³ Yahi log hain jin ko Allah ne apni rehematon se door kiya, pas un ko behra kar diya aur un ki aankhon ko andha kr diya.

²⁴. Kya ye log Qur'an mein ghaur nahin karte ya dilon par un ke tale lage huve hain.²⁵ Jo log peeth pher kar hat gaye, baad is ke ke hidayat un par wazeh ho gai, shaitan ne un ko fareb diya aur Allah ne un ko dhil de di.²⁶ Ye is sabab se huva ke unhon ne un logon se jo ke Khuda ki uteri huvi cheez ko na pasand karte hain, kaha ke baaz baton mein hum tumhara kehna maan leinge. Aur Allah un ki razdari ko janta hai.²⁷ Pas us waqt kya hoga jab ke farishte un ki ruhein qabz karte honge, un ke munh aur un ki peethon par maarte huve.²⁸ Yeh is sabab se ke unhon ne us cheez ki pairavi ki jo Allah ko ghussa dilane wali thi aur unhon ne us ki raza ko na spsand kiya. To Allah ne un ke amaal akarati kar diye.

²⁹. Jin logon ke dilon mein bimari hai, kya woh khayal karte hain ke Allah un ke keene ko kabhi zahir na karega? ³⁰. Aur agar hum chahtay to hum un ko tumhein dikha dete, phir tum un ki alamatan se un ko pehchan lete. Aur tum un ke andaz-e-kalaam se zarur un ko pehchan loge. Aur Allah tumharay amaal ko janta hai.

³¹. Aur hum zarur tum ko azmayeinge ta ke hum un logon ko jaan lein jo tum mein jihad karne walay hain aur sabit qadam rehney walay hain aur hum tumharay halaat ki janch kar lein.³² Be shak jin logon ne inkar kiya aur Allah ke rastay se roka, aur Rasul ki mukhalifat ki jab ke hidayat un par wazeh ho chuki thi, woh Allah ko kuch nuqsan na pahuncha sakeinge, aur Allah un ke amaal ko dha dega.

³³. Aye iman walo! Allah ki itaat karo aur Rasul ki itaat karo aur apne amaal ko barbad na karo.³⁴ Be shak jin logon ne inkar kiya aur Allah ke rastay se roka, phir woh munkir hi mar gaye, Allah un ko kabhi na bakhshega.³⁵ Pas tum himmat na haro aur sulah ki darkhwast na karo, aur tum hi ghalib rahoge, aur Allah tumharay sath hai, aur woh hargiz tumharay amaal mein kami na karega.

³⁶. Dunya ki zindagi to mehez aek khel tamasha hai aur agar tum iman lao aur taqwa ikhtiyar karo to Allah tum ko tumharay ajr ata karega aur woh tumharay maal tum se na mangega.³⁷ Agar woh tum se tumharay maal talab karay, phir aakhir tak talab karta rahay to tum bukhl karne lagoge aur Allah tumharay keene ko zahir karde.

³⁸. Haan, tum woh log ho ke tum ko Allah ki raah mein kharch karne ke liye bulaya jata hai, pas tum mein se kuch log hain jo bukhl karte hain. Aur jo shakhs bukhl karta hai, to woh apne hi se bukhl karta hai. Aur Allah be niyaz hai, tum mohtaj ho. Aur agar tum phir jao to Allah tumhari jagah dusri qaum le aayega, phir woh tum jaise na hongey.

48. SURAH-AL-FAT'H

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Beshak hum ne tum ko khuli huvi fatah dedi.² ta ke Allah tumhari agli aur pichli khataein maaf karde, aur tumharay upar apni naemat

ki takmil karde, aur tum ko seedha rasta dikhaye.³ Aur Allah tum ko zabardast madad ata karay.

⁴ Wohi hai jis ne mominin ke dil mein itminan utara, ta ke un ke iman ke sath un ka iman aur badh jaye, aur aasmanon aur zameen ki faujein Allah hi ki hain. Aur Allah janne wala, hikmat wala hai. ⁵ ta ke Allah momin mardon aur momin aurton ko aise baghon mein dakhil kare jin ke niche nehrein jari hongy, woh un mein hamesha raheinge, aur ta ke Allah un ki buraiyan un se dour karay, aur ye Allah ke nazdik badi kamyabi hai.⁶ Aur ta ke Allah munafiq mardon aur munafiq aurton ko aur mushrik mardon aur mushrik aurton ko azaab de jo Allah ke sath bure guman rakhte hain. Burai ki gardish un hi par hai. Aur un par Allah ka ghazab huva aur un par us ne laanat ki. Aur un ke liye us ne jahannam tayyar kar rakhi hai aur woh bahut bura thikana hai.⁷ Aur aasmanon aur zameen ki faujein Allah hi ki hain. Aur Allah zabardast hai, hikmat wala hai.

⁸ Beshak hum ne tum ko gawahi dene wala aur basharat dene wala aur darane wala bana kar bheja hai.⁹ Ta ke tum log Allah par aur us ke Rasul par iman lao aur us ki madad karo aur us ki tazim karo, aur tum Allah ki tasbih karo subah-o-sham.¹⁰ Jo log tum se baiat karte hain woh darhaqiqat Allah se baiat karte hain. Allah ka hath un ke hathon ke upar hai. Phir jo shakhs us ko todega, us ke todne ka wabal usi par padega. Aur jo shakhs us ahad ko pura karega jo us ne Allah se kiya hai to Allah us ko bada ajr ata farmayega.

¹¹ Aur jo dehati piche reh gaye woh ab tum se kaheinge ke hum ko hamaray amwal aur hamaray baal bachchon ne mashghul rakha, pas aap hamaray liye maafi ki dua farmaein. Yeh apni zabanon se woh baat kehte hain jo un ke dilon mein nahin hai. Tum kaho ke kaun hai jo Allah ke samnay tumharay liye kuch ikhtiyar rakhta ho, agar woh tum ko koi nuqsan ya koi nafa pahunchana chahay, balke Allah us se bakhbar hai jo tum kar rahay ho.¹² Balke tum ne yeh guman kiya ke Rasul aur mominin kabhi apne ghar walon ki taraf

laut kar na ayeinge. Aur yeh khayal tumharay dilon ko bahut bhala nazar aaya aur tum ne bahut boray guman kiye. Aur tum barbad ho ne walay log ho gaye.¹³ Aur jo iman na laya Allah par aur us ke Rasul par to hum ne aise munkiron ke liye dahakti huvi aag tayyar kar rakhi hai.¹⁴ Aur aasmanon aur zameen ki badshahi Allah hi ki hai, woh jis ko chahay baksh de aur jis ko chahay azaab de. Aur Allah bakshne wala, rahem karne wala hai.

¹⁵ Jab tum ghanimatein lene ke liye chaloge to pichay reh jane walay log kaheinge ke hamein bhi apne sath chalne do. Woh chahtay hain ke Allah ki baat ko badal dein. Kaho ke tum hargiz hamaray sath nahin chal sakte. Allah pehlay hi yeh farma chuka hai. To woh kaheinge balke tum log hum se hasad karte ho, balke yahi log bahut kam samajhte hain.

¹⁶ Pichay rehne walay dehatiyon se kaho ke anqarib tum aise logon ki taraf bulaye jaoge jo bade zorawar hain, tum un se ladoge ya woh islam layeinge. Pas agar tum hukum manoge to Allah tum ko achcha ajr dega aur agar tum rugardani karoge, jaisa ke tum ne is se pehlay rugardani kar chuke ho to woh tum ko dardnak azaab dega.¹⁷ Na andhe par koi gunah hai aur na langde par koi gunah hai aur na bimar par koi gunah hai. Aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki itaat karega, us ko Allah aise baghon mein dakhil karega jin ke nichay nehrein behti hongy. Aur jo shakhs ru gardani karega us ko woh dardnak azaab dega.

¹⁸ Allah iman walon se razi ho gaya jab ke woh tum se darakht ke nichay baiat kar rahay thay, Allah ne jaan liya jo kuch un ke dilon mein tha, pas us ne un par sakinat nazil farmai aur un ko inaan mein aek qaribi fatah dedi.¹⁹ Aur bahut si ghanimatein bhi jin ko woh hasil kareinge. Aur Allah zabardast hai, hikmat wala hai.²⁰ Aur Allah ne tum se bahut si ghanimaton ka wada kiya hai jin ko tum loge, pas yeh us ne tum ko fauri taur par de diya. Aur logon ke hath tum se rok diye aur ta ke ahl-e-iman ke liye yeh aek nishani ban

jaye. Aur ta ke woh tum ko seedhay rastay par chalaye.²¹ Aur aek fatah aur bhi hai jis par tum abhi qadir nahin huve. Allah ne is ka ihata kar rakha hai. Aur Allah har cheez par qadir hai.

²² Aur agar yeh munkir log tum se ladte to woh zarur peeth pher kar bhagte, phir woh na koi himayati pate aur na madadgar.²³ Yeh Allah ki sunnat hai jo pehlay se chali aa rahi hai. Aur tum Allah ki sunnat mein koi tabdili na paoge.²⁴ Aur wohi hai jis ne Makkah ki wadi mein un ke hath tum se aur tumharay hath un se rok diye, baad is ke ke tum ko un par qabu de diya. Aur Allah tumharay kamon ko dekhta hai.

²⁵ Wohi log hain jinhon ne kufr kiya aur tum ko Masjid-e-Haram se roka aur qurbani ke janwar ko bhi roke rakha ke woh apni jagah par na pahunchein. Aur agar (Makkah mein) bahut se momin mard aur momin aurtein na hotien jin ko tum laa ilmi mein pees dalte, phir un ke baais tum par bekhbari mein ilzam aata, ta ke Allah jis ko chahay apni rehmat mein dakhil karay, aur agar woh log alag ho gaye hote to un mein jo munkir thay un ko hum dardnak saza dete.

²⁶ Jab inkar karne walon ne apne dilon mein hamiiyyat paida ki, jahiliyyat ki hamiiyyat, phir Allah ne apni taraf se sakinat nazil farmai apne Rasul par aur iman walon par, aur Allah ne un ko taqwa ki baat par jamae rakha aur woh is ke zyada haqdar aur is ke ahl thay. Aur Allah har cheez ka jannay wala hai.

²⁷ Beshak Allah ne apne Rasul ko sachcha khwab dikhaya jo mutabiq-e-waqea hai. Beshak Allah ne chaha to tum Masjid Haram mein zarur dakhil hoge, aman ke sath, baal mundte huve apne saron ke aur katrate huve, tum ko koi andesh na hoga. Pas Allah ne woh baat jaani jo tum ne nahin jaani, pas us se pehlay us ne aek fatah dedi.

²⁸ Aur Allah hi hai jis ne apne Rasul ko hidayat aur deen-e-haq ke sath bheja, take woh us ko tamam deenon par ghalib karde. Aur Allah kafi gawah hai.

²⁹ Muhammad Allah ke Rasul hain aur jo log un ke sath hain woh munkiron par sakht hain aur apas mein mehrban hain. Tum un ko ruku mein dekhoge, woh Allah ka fazl aur us ki razamandi ki talab mein lage rehte hain. Un ki nishani un ke chehron par hai sajda ke asar se, un ki yeh missal Tawrat mein hai. Aur Injil mein un ki misal yeh hai ke jaise kheti, us ne apna ankhwa nikala, phir us ko mazbut kiya, phir woh aur mota huva, phir apne tane par khada hoga, woh kisanon ko bhla lagta hai take un se munkiron ko jalaye. Un mein se jo log iman laye aur nek amal kiya, Allah ne un se maafi ka aur bade sawab ka wada kiya hai.

49. SURAH-AL-HUJURAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Aye iman walo! tum Allah aur us ke Rasul se aage na badho, aur Allah se daro, beshak Allah sunne wala, jannay wala hai.

² Aye iman walo! tum apni awazein paighambar ki awaz se upar mat karo aur na us ko us tarah awaz de kar pukaro jis tarah tum apas mein aek dosray ko pukarte ho, kehin aisa na ho ke tumharay amaal barbad ho jayein aur tum ko khabar bhi na ho.³ Jo log Allah ke Rasul ke aage apni awazein past rakhte hain, wohi woh log hain jin ke dilon ko Allah ne taqwa ke liye janch liya hai. Un ke liye maafi hai aur bada sawab hai.⁴ Jo log tum ko hujron ke bahar se pukarte hain un mein se aksar samajh nahin rakhte.⁵ Aur agar woh sabr karte yahan tak ke tum khud un ke paas nikal kar ajao to yeh un ke liye behtar hota. Aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.

⁶ Aye iman walo! agar koi faasiq tumharay paas khabar laye to tum achchi tarah tahqiq karo, kahin aisa na ho ke tum kisi giroh ko nadani se koi nukhsan pahuncha do, phir tum ko apne kiye par pachtana pade.⁷ Aur jaan lo ke tumharay darmiyan Allah ka Rasul hai. Agar woh bahut se maamlat mein tumhari baat maane

to tum badi mushkil mein pad jaoge lekin Allah ne tum ko iman ki mohabbat di aur us ko tumharay dilon mein marghub bana diya, aur kufr aur fisq aur nafarmani se tum ko mutanaffir kar diya. Aise hi log raah-e-raast par hain.⁸ Allah ke fazl aur inaam se, aur Allah jannay wala, hikmat wala hai.

⁹. Aur agar musalmanon ke do giroh apas mein lad jayein to un ke darmiyan sulah karao. Phir agar un mein se ka aek giroh dosray giroh par zyadti karay to us giroh se lado jo zyadti karta hai, yahan tak ke woh Allah ke hukum ki taraf laut aaye. Phir agar woh laut aaye to un ke darmiyan adl ke sath sulah karao aur insaf karo, beshak Allah insaf karne walon ko pasand karta hai.¹⁰ Ahl-e-iman sab bhai hain, pas apne bhaiyon ke darmiyan milap karao aur Allah se daro, ta ke tum par rahem kiya jaye.

¹¹. Aye iman walo! na mard dosray mardon ka mazaq udayein, ho sakta hai ke woh un se behtar hon. Aur na aurtein dosri auraton ka mazaq udayein, ho sakta hai ke woh un se behtar hon. Aur na aek dosray ko taana do aur na aek dosray ko bure laqab se pukaro. Iman lane ke baad gunah ka naam dena bura hai. Aur jo baaz na aaye wohi log zalim hain.

¹². Aye iman walo! bahut se gumanon se bacho, kyun ke baaz guman gunah hote hain aur tohme na lago. Aur tum mein se koi kisi ki ghibat na karay. Kya tum mein se koi is baat ko pasand karega ke woh apne mare huve bhai ka ghosht khayee, us ko tum khud na gawar samjhte ho. Aur Allah se daro. Beshak Allah maaf karne wala, rahem karne wala hai.

¹³. Aye logo! hum ne tum ko aek mard aur aek aurat se paida kiya. Aur tum ko qaumon aur khandanon mein taqsim kiya, ta ke tum aek dosray ko pehchano. Beshak Allah ke nazdik tum mein sab se zyada izzat wala woh hai jo sab se zyada parhezgar hai. Beshak Allah jannay wala, khabar rakhne wala hai.

¹⁴. Aarab kehte hain ke hum iman laye, kaho ke tum iman nahin laye. Balke yun kaho ke hum ne islam qubul kiya, aur abhi tak iman tumharay dilon mein dakhil nahin huva. Aur agar tum Allah aur us ke Rasul ki itaat karo to Allah tumharay amaal mein se kuch kami nahin karega. Be shak Allah bakhshne wala, rahem karne wala hai.¹⁵ Momin to bas wohi hain jo Allah aur us ke Rasul par iman laye, phir unhon ne shak nahin kiya aur apne maal aur apni jaan se Allah ke raste mein jihad kiya, yahi sachche log hain.

¹⁶. Kaho, kya tum Allah ko apne deen se agah kar rahay ho, halanke Allah janta hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai. Aur Allah har cheez se bakhabar hai.¹⁷ Yeh log tum par ehsaan rakhte hain ke unhon ne islam qubul kiya hai. Kaho ke apne islam ka ehsaan mujh par na rakho, balke Allah ka ehshan hai ke us ne tum ko iman ki hidayat di. Agar tum sachche ho.¹⁸ Beshak Allah aasmanon aur zameen ki chhupi huvi baton ko janta hai. Aur Allah dekhta hai jo kuch tum karte ho.

50. SURAH QAF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. *Qaf*.

² Qasam hai ba azmat Qur'an ki. Balke un ko taajjub huva ke un ke paas un hi mein se aek darane wala aaya, pas munkiron ne kaha ke yeh taajjub ki cheez hai.³ Kya jab hum mar jayeinge aur mitti ho jayeinge, yeh dobara zinda hona bahut baid hai.⁴ Hum ko maalum hai jitna zameen un ke andar se ghatati hai aur hamaray paas kitaab hai jis mein sab kuch mehfooz hai.⁵ Balke unhon ne haq ko jhutlaya hai jab ke woh un ke paas aa chuka hai, pas woh uljhan mein pade huve hain.

⁶. Kya in logon ne apne upar asman ko nahin dekha, hum ne kaise is ko banaya aur us ko raunaq di aur us mein koi rakhna nahin.⁷ Aur zameen ko hum ne phailaya aur us mein pahad dal diye aur us mein har qism ki raunaq ki cheez ugai.⁸ Samajhne ko aur yad dilane ko har us bande ke liye jo ruju kare.⁹ Aur hum ne aasman se barkat wala pani utara, phir us se bagh ugaye aur kati jane wali faslein.¹⁰ Aur khajuron ke lambe darakht jin mein teh-ba-teh khoshe lagte hain.¹¹ Bandon ki rozi ke liye. Aur hum ne is ke zariye se murdah zameen ko zinda kiya. Isi tarah zameen se nikalna hoga.

¹². Un se pehlay Nuh ki qaum aur asḥab-e-Ras aur Samud.¹³ Aur Aad aur Fir'aun aur Lut ke bhai.¹⁴ Aur Aikah walay aur Tubba ki qaum ne bhi jhutlaya, sab ne paighambaron ko jhutlaya. Pas mera darana un par waqē ho kar raha.¹⁵ Kya hum pehli bar paida karne se ajiz rahe? Balke yeh log asar-e-nau paida karne ki taraf shubah mein hain.

¹⁶. Aur hum ne insan ko paida kiya aur hum jantay hain un baton ko jo us ke dil mein aati hain. Aur hum rag-e-gardan se bhi zyada us se qarib hain.¹⁷ Jab do lene walay lete rehte hain jo ke daein aur baein taraf baithe hain.¹⁸ Koi lafz woh nahin bolta magar us ke paas aek mustaid nigran maujud hai.

¹⁹. Aur maut ki behoshi haq ke sath aa pahunchi. Yeh wohi cheez hai jis se tu bhagta tha.²⁰ Aur sur phunka jayega, yeh darane ka din hoga.²¹ Har shakhs is tarah aayega ke us ke sath aek hankne wala hai aur aek gawahi dene wala.²² Tum us se ghaflat mein rahay. Pas hum ne tumharay upar se parda hata diya. Pas aaj tumhari nigah tez hai.²³ Aur us ke sath ka farishta kahega, yeh jo mere paas tha hazir hai.²⁴ Jahannam mein daldo na shukr, mukhalif ko.²⁵ Neki se rokne wala, had se badhne wala, shubah dal ne wala.²⁶ Jis ne Allah ke sath dosray mabood banaye, pas us ko daldo sakht azaab mein.²⁷ Us ka sathi shaitan kahega ke aye hamaray Rab, main ne us ko sarkash nahin banaya balke woh khud raah bhula huva, dour pada tha.

^{28.} Irshad hoga, mere samnay jhagda na karo aur main ne pehlay hi tum ko azaab se daraya tha.^{29.} Mere yahan baat badli nahin jati aur main bandon par zulm karne wala nahin hun.

^{30.} Jis din hum jahannam se kaheinge, kya tu bhar gai. Aur woh kahegi ke kuch aur bhi hai.^{31.} Aur jannat darne walon ke qarib lai jayegi, kuch dour na rahegi.^{32.} Yeh hai woh cheez jis ka wada kiya jata tha, har ruju kar ne walay aur yad rakhne walay ke liye.^{33.} Jo shakhs Rahman se darta hai aur ruju ho ne wala dil le kar aaya.

^{34.} Dakhil ho jao us mein salamati ke sath, yeh din hamesha rahega.

^{35.} Wahan un ke liye woh sab hoga jo woh chahein. Aur hamaray paas mazid hai.

^{36.} Aur hum un se pehlay kitni hi qaumon ko halak kar chuke hain, woh qowat mein un se zyada thein, pas unhon ne mulkon ko chhan mara ke hai koi panah ki jagah.^{37.} Is mein yad dahani hai us shakhs ke liye jo ke us ke paas dil ho ya woh kaan lagaye mutawajja ho kar.

^{38.} Aur hum ne aasmanon aur zameen ko aur jo kuch un ke darmiyan hai chhe din mein banaya aur hum ko kuch takaan nahin huvi.^{39.} Pas jo kuch woh kehte hain us par sabr karo aur apne Rab ki tasbih karo hamd ke sath, suraj nikalne se pehlay aur us ke dubne se pehlay.^{40.} Aur raat mein us ki tasbih karo aur sajdon ke piche.

^{41.} Aur kaan lagaye rakho ke jis din pukarne wala bahut qarib se pukarega. Jis din log bil yaqeen chinghad ko suneinge woh nikal ne ka din hoga.^{42.} Jis din log bil yaqeen chinghad ko suneinge, woh nikalne ka din hoga.^{43.} Beshak hum hi jilate hain aur hum hi maarte hain aur hamari hi taraf lautna hai.^{44.} Jis din zameen un par se khul jayegi, woh sab daudte honge, yeh ikattha karna hamaray liye asaan hai.

^{45.} Hum jantay hain jo kuch yeh log keh rahay hain. Aur tum un par jabr karne walay nahin ho. Pas tum Qur'an ke zariye us shakhs ko nasihat karo jo mere darane se dare.

51. SURAH-AL-ZARIYAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai in hawaon ki jo gard udane wali hain.² Phir woh utha leti hain bojh.³ Phir woh chalne lagti hain ahista.⁴ Phir alag alag karti hain mu`amala.⁵ Beshak tum se jo wada kiya ja raha hai woh sach hai.⁶ Aur be shak insaf hona zarur hai.⁷ Qasam hai jaaldar aasman ki.⁸ Beshak tum aek ikhtilaf mein pade huve ho.⁹ Is se wohi phirta hai jo phera gaya.

¹⁰ Maaray gaye atkal se batein karne walay.¹¹ Jo ghafalat mein bhule huve hain.¹² Woh puchte hain ke kab hai badle ka din.¹³ Jis din woh aag par rakhe jayeinge.¹⁴ Chakho maza apni shararat ka, yeh hai woh cheez jis ki tum jaldi kar rahay thay.¹⁵ Beshak darne walay log baghon mein aur chashmon mein honge.¹⁶ Le rahay honge jo kuch un ke Rab ne un ko diya, woh us se pehlay neki karne walay thay.¹⁷ Woh raton ko kam sotay thay.¹⁸ Aur subah ke waqton mein woh maafi mangte thay.¹⁹ Aur un ke maal mein sail aur mehrum ka hissa tha.

²⁰ Aur zameen mein nishaniyan hain yaqin karne walon ke liye.
²¹ Aur khud tumharay andar bhi, kya tum dekhte nahin.²² Aur aasman mein tumhari rozi hai aur woh cheez bhi jis ka tum se wada kiya ja raha hai.²³ Pas asman aur zameen ke Rab ki qasam, woh yaqini hai jaisa ke tum bolte ho.

²⁴ Kya tum ko Ibrahim ke muazzaz mehmanon ki baat pahunchi.²⁵ Jab woh us ke paas aaye, phir un ko salam kiya. Us ne kaha tum logon ko bhi salam hai kuch ajnabi log hain.²⁶ Phir woh apne ghar ki taraf chala aur aek bachhda bhuna huva le aaya.²⁷ Phir us ko un ke paas rakha, us ne kaha, aap log kyun khate nahin.²⁸ Phir woh dil mein un se dara. Unhon ne kaha ke daro mat. Aur un ko zi ilm ladke ki basharat di.²⁹ Phir us ki biwi bolti huvi aai, phir mathe par hath mara aur kehne lagi ke budhi, banjh.³⁰ Unhon ne kaha ke

aisa hi farmaya hai tairaye Rab ne. Beshak woh hikmat wala janne wala hai.

³¹. Ibrahim ne kaha ke aye farishton, tum ko kya mohim darpesh hai?³² Unhon ne kaha ke hum aek mujrim qaum (qaum Lut) ki taraf bheje gaye hain.³³ ta ke hum us par paki huvi mitti ke patthar barsaein.³⁴ Jo nishan lagaye huve hain tumharay Rab ke paas un logon ke liye jo had se guzarne walay hain.³⁵ Phir wahan jitne iman walay thay hum ne un ko nikal liya.³⁶ Pas wahan hum ne aek ghar ke siwa koi muslim ghar na paya.³⁷ Aur hum ne us mein aek nishani chhodi un logon ke liye jo dardnak azaab se darte hain.

³⁸. Aur Musa mein bhi nishani hai jab ke hum ne us ko Fir'aun ke paas aek khuli huvi dalil ke sath bheja.³⁹ To woh apni qowat ke sath phir gaya, aur kaha ke yeh jadugar hai ya majnun hai.⁴⁰ Phir hum ne us ko aur us ki fauj ko pakda, phir un ko samandar mein phenk diya aur woh saza war-e-malamat tha.⁴¹ Aur Aad mein bhi nishani hai jab ke hum ne un par aek be nafa hawa bhej di.⁴² Woh jis cheez par se bhi guzri, us ko rezah rezah karke chhod diya.⁴³ Aur Samud mein bhi nishani hai jab ke un se kaha gaya ke thodi muddat tak faida utha lo.⁴⁴ Pas unhon ne apne Rab ke hukum se sarkashi ki, to un ko kadak ne pakad liya. Aur woh dekh rahay thay.⁴⁵ Phir woh na uth sakay. Aur na apna bachao kar sakay.⁴⁶ Aur Nuh ki qaum ko bhi is se pehlay, beshak woh nafarman log thay.

⁴⁷. Aur hum ne asman ko apni qudrat se banaya aur hum kushada karne walay hain.⁴⁸ Aur zameen ko hum ne bichhaya, to kya hum khub bichha ne walay hain.⁴⁹ Aur hum ne har cheez ko joda joda banaya hai ta ke tum dhyan karo.⁵⁰ Pas daodo Allah ki taraf, main us ki taraf se aek khula huva darane wala hun.⁵¹ Aur Allah ke sath koi aur mabood na banao, main us ki taraf se tumharay liye khula huva darane wala hun.

⁵². Isi tarah un ke aglon ke paas koi paighambar aisa nahin aaya jis ko Unhon ne sahir ya majnun nahin kaha tha.⁵³ Kya yeh aek dosray

ko us ki wasiyyat karte chale aaye hain, balke yeh sab sarkash log hain.⁵⁴ To tum un se aeraz karo, tum par kuch ilzam nahin.⁵⁵ Aur samjhate raho kyun ke samjhana iman walon ko nafa deta hai.

⁵⁶. Aur mein ne jinn aur insan ko sirf isliye paida kiya hai ke woh meri ibadat karein.⁵⁷ Main un se rizq nahin chahta aur na yeh chahta hun ke woh mujh ko khilayein.⁵⁸ Beshak Allah hi rozi dene wala, zorawar, zabardast hai.⁵⁹ To jin logon ne zulm kiya, un ka dool bhar chuka hai jaise ke un ke sathiyon ke dool bhare thay, pas woh jaldi na karein.⁶⁰ To munafiqon ke liye tabahi hai un ke us din se jis ka un se wada kiya ja raha hai.

52. SURAH AL-TUR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

1. Qasam hai Tur ki.² Aur likhi huvi kitaab ki.³ Kushada warq mein.⁴ Aur abad ghar ki.⁵ Aur unchi chhat ki.⁶ Aur ubalte huve samandar ki.⁷ Beshak tumharay Rab ka azaab waqe ho kar rahega.⁸ Is ko koi taalne wala nahin.⁹ Jis din asman dagmagayega.¹⁰ Aur pahad chalne lageinge.¹¹ Pas kharabi hai us din jhutla ne walon ke liye.¹² Jo batein banate hain khelte huve.¹³ Jis din woh jahannam ki aag ki taraf dhakhele jayeinge.¹⁴ Yeh hai woh aag jis ko tum jhutlate thay.¹⁵ Kya yeh jadu hai ya tum ko nazar nahin aata.¹⁶ Is mein dakhil ho jao. Phir tum sabr karo ya sabr na karo, tumharay liye yaksan hai. Tum wahi badla pa rahay ho jo tum karte thay.

¹⁷. Beshak muttaqi log baghon aur naematon mein honge.¹⁸ Woh khush dil honge un cheezon se jo un ke Rab ne unhein di hongy, aur un ke Rab ne un ko dozakh ke azaab se bacha liya.¹⁹ Khao aur piyo maze ke sath apne amaal ke badle mein.²⁰ Takiya lagaye huve saf-ba-saf takhton ke upar. Aur hum badi badi ankhon wali hoorein un se biyah deinge.

²¹. Aur jo log iman laye aur un ki aulad bhi un ki raah par iman ke sath chali, un ke sath hum un ki aulad ko bhi jama kareinge, aur un ke amal mein se koi cheez kam nahin kareinge. Har admi apni kamai mein phansa huva hai.²² Aur hum un ki pasand ke meve aur gosht un ko barabar dete raheinge.²³ Un ke darmiyan sharab ke piyalon ke tabadle ho rahay honge jo laghviyat aur gunah se paak hogi.²⁴ Aur un ki khidmat mein bachche daud te phir rahay honge, goya ke woh hifazat se rakhe huve moti hain.²⁵ Woh aek dosray ki taraf mutawajja ho kar baat kareinge.²⁶ Woh kaheinge ke hum is se pehlay apne ghar walon mein darte rehte thay.²⁷ Pas Allah ne hum par fazl farmaya aur hum ko loo ke azaab se bacha liya.²⁸ Hum is se pehlay usi ko pukarte thay, beshak woh nek suluk wala, mehrban hai.

²⁹. Pas tum nasihat karte raho, apne Rab ke fazl se tum na kaahin ho aur na majnun.³⁰ Kya woh kehte hain ke yeh aek shayar hai? Hum us par gardish-e-zamana ke muntazir hain.³¹ Kaho ke intizar karo, main bhi tumharay sath intizar karne walon mein hun.³² Kya un ki aqlein un ko yahi sikhati hain ya yeh sarkash log hain.³³ Kya woh kehte hain ke yeh Qur'an ko khud bana laya hai, balke woh iman nahin lana chahte.³⁴ Pas woh un ki manind koi kalaam leayein agar woh sachche hain.

³⁵. Kya woh kisi khaliq ke baghair paida ho gaye ya woh khud hi khaliq hain.³⁶ Kya zameen aur asman ko unhon ne paida kiya hai, balke woh yaqin nahin rakhte.³⁷ Kya un ke paas tumharay Rab ke khazane hain ya woh darogha hain.³⁸ Kya un ke paas koi seedhi hai jis par woh batein sun liya karte hain, to un ka sunne wala koi khuli huvi dalil le aaye.³⁹ Kya Allah ke liye betiyan hain aur tumharay liye bete.

⁴⁰. Kiya tum um se mawezeh mangte ho ke woh tawaan ke bojh se daday ja rahay hain.⁴¹ Kya un ke Pas ghaib hai jo woh likh letay hain.⁴² Kya woh koi tadbir karna chahtay hain, pas inkar karne

walay khud hi us tadbir mein giraftar honge.⁴³ Kya Allah ke siwa aur koi mabood hai. Allah paak hai un ke sharik bananay se.

⁴⁴. Aur agar woh aasman se koi tukda girta huva dekhein to woh kaheinge ke yeh to teh-ba-teh badal hai.⁴⁵ Pas un ko chhodo, yahan tak ke woh apne us din se do char hon jis mein un ke hosh jate raheinge.⁴⁶ Jis din un ki tadbirein un ke kuch kaam na ayeingi aur na un ko koi madad mile gi.⁴⁷ Aur un zalimon ke liye is ke siwa bhi azaab hai, lekin un mein se aksar nahin jantay.

⁴⁸. Aur tum sabr ke sath apne Rab ke faisle ka intizar karo. Be shak tum hamari nigah mein ho. Aur apne Rab ki tasbih karo us ki hamd ke sath, jis waqt tum uthte ho.⁴⁹ Aur raat ko bhi us ki tasbih karo, aur sitaron ke piche hatne ke waqt bhi.

53. SURAH AL-NAJM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Qasam hai setaray ki jab ke woh ghurub ho.² Tumhara sathi na bhatka hai aur na gumraha huva hai.³ Aur woh apne ji se nahin bolta.⁴ Yeh aek wahi hai jo us par bheji jati hai.⁵ Is ko zabardast qowat walay ne talim di hai.⁶ Aaqil aur dana ne. Phir woh namodar huva.⁷ Aur woh apne asman ke unche kinare par tha.⁸ Phir woh nazdik huva, phir woh utar aaya.⁹ Phir do kamanon ke barabar ya us se bhi kam fasla reh gaya.¹⁰ Phir Allah ne wahi ki apne bande ki taraf jo wahi ki.¹¹ Jhut nahin kaha Rasul ke dil ne jo us ne dekha.¹² Ab kya tum is cheez par us se jhagadte ho jo us ne dekha hai.¹³ Aur us ne aek bar aur bhi us ko utar te huve dekha.¹⁴ Sidrat-ul-Muntaha ke paas.¹⁵ Us ke paas hi bahisht hai aaram se rehnay ki.¹⁶ Jab ke Sidrah par chha raha tha jo kuch chha raha tha.¹⁷ Nigah behki nahin aur na had se badhi.¹⁸ Us ne apne Rab ki badi badi nishaniyan dekhi.

¹⁹. Bhala tum ne LaaT aur Uzza par ghaur kiya hai.²⁰ Aur teesre aek aur Manaaf par.²¹ Kya tumharay liye bete hain aur Khuda ke liye betiyan?²² Yeh to bahut be dhangii taqsim huvi hai.²³ Yeh mehez naam hain jo tum ne aur tumharay baap dada ne rakh liye hain. Allah ne un ke haq mein koi dalil nahin utari. Woh mehez guman ki pairavi kar rahay hain aur nafs ki khwahish ki, halanke un ke paas un ke Rab ki taraf se hidayat aa chuki hai.²⁴ Kya insan woh sab pa leta hai jo woh chahta hai.²⁵ Pas Allah ke ikhtiyar mein hai akhirat aur dunya.

²⁶. Aur aasmanon mein kitne farishte hain jin ki sifarish kuch bhi kaam nahin aa sakti, magar baad is ke ke Allah ijazaf de jis ko woh chahe aur pasand karay.²⁷ Beshak jo log akhirat par iman nahin rakhte, woh farishton ko aurton ke naam se mausum karte hain.

²⁸. Halanke un ke paas is par koi dalil nahin. Woh mazid guman par chal rahay hain. Aur guman amr-e-haq mein zara bhi mufid nahin.

²⁹. Pas tum aise shakhs se aeraz karo jo hamari nasihat se munh mode. Aur woh dunya ki zindagi ke siwa aur kuch nahin chahay.

³⁰. Un ki samajh bas yahin tak pahunchi hai. Tumhara Rab khub janta hai ke kaun us ke raste se bhatka huva hai. Aur woh us ko bhi khub janta hai jo raah-e-raast par hai.

³¹. Aur Allah hi ka hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai, ta ke woh badla de bura kaam karne walon ko un ke kiye ka aur badla de bhalai walon ko bhalai se.³² Jo ke bade gunahon se aur be hayai se bachte hain, magar kuch aaludgi. Beshak tumharay Rab ki bakshish ki badi samaai hai. Woh tum ko khub janta hai jab ke us ne tum ko zameen se paida kiya. Aur jab tum apni maaon ke pet mein janin ki shakl mein thay. To tum apne aap ko muqaddas na samjho. Woh taqwa walon ko khub janta hai.

³³. Bhala tum ne us shakhs ko dekha jis ne aeraz kiya.³⁴ Thoda sa diya aur ruk gaya.³⁵ Kya us ke paas ghaib ka ilm hai. Pas woh dekh raha hai.³⁶ Kya us ko khabar nahin pahunchi us baaf ki jo Musa ke

sahifon mein hai.³⁷ Aur Ibrahim ki, jis ne apna qaul pura kar diya.³⁸ Ke koi utha ne wala kisi dosray ka bojh nahin uthayega.³⁹ Aur yeh ke insan ke liye wahi hai jo us ne kamaya.⁴⁰ Aur yeh ke us ki kamai anqarib dekhi jayegi.⁴¹ Phir us ko pura badla diya jayega.⁴² Aur yeh ke sab ko tumharay Rab tak pahunchna hai.

⁴³ Beshak wohi hansata hai aur rulata hai.⁴⁴ Aur wohi maarta hai aur jilata hai.⁴⁵ Aur usi ne donon qism, nar aur mada ko paida kiya.⁴⁶ Aek boond se jab ke woh tapkai jaye.⁴⁷ Aur usi ke zimma hai dosribar uthana.⁴⁸ Aur usi ne daulat di aur sarmayadar banaya.⁴⁹ Aur wohi shora ka Rab hai.

⁵⁰ Aur Allah hi ne halak kiya Aad-e-awwal ko.⁵¹ Aur Samud ko. Phir kisi ko baqi na chhoda.⁵² Aur qaum-e-Nuh ko is se pehlay, beshak woh nihayat zalim aur sarkash log thay.⁵³ Aur ulti huvi bastiyon ko bhi phenk diya.⁵⁴ Pas un ko dhank liya jis cheez ne dhank liya.⁵⁵ Pas tum apne Rab ke kin kin karishmon ko jhutlaoge.

⁵⁶ Yeh aek darane wala hai pehlay darane walon ki tarah.⁵⁷ Qarib aane wali qarib aagai.⁵⁸ Allah ke siwa koi us ko hatane wala nahin.⁵⁹ Kya tum ko is baat se taajjub hota hai.⁶⁰ Aur tum hanste ho aur tum rote nahin.⁶¹ Aur tum takabbur karte ho.⁶² Pas Allah ke liye sajda karo aur usi ki ibadat karo.

54. SURAH-AL-QAMAR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qiyamat qarib aagai aur chaand phat gaya.² Aur woh koi bhi nishani dekhein to woh aeraz hi kareinge. Aur kaheinge ke yeh to jadu hai jo pehlay se chala aa raha hai.³ Aur unhon ne jhutla diya aur apni khwahishon ki pairavi ki aur har kaam ka waqt muqarrar hai.⁴ Aur un ko woh khabreain pahunch chuki hain jis mein kafi ibrat hai.⁵ Nihayat darjah ki hikmat, magar tanbihaat un ko faida nahin deti.⁶ Pas un se aeraz karo, jis din pukarne wala aek nagawar cheez

ki taraf pukarega.⁷ Ankhein jhukaye huve qabron se nikal padeinge goya ke woh bikhri huve tiddiyan hain.⁸ Bhagtay huve pukarne walay ki taraf, munkir kaheinge ke yeh din bada sakht hai.

⁹ Un se pehlay Nuh ki qaum ne jhutlaya, unhon ne hamaray bande ki takzib ki aur kaha ke diwana hai aur jhidak diya.¹⁰ Pas us ne apne Rab ko pukara ke main maghlab hun, tu badla le.¹¹ Pas hum ne asman ke darwaze mosaladhaar barish se khol diye.¹² Aur zameen se chashmay baha diye. Pas sab pani aek kaam par mil gaya jo muqaddar ho chuka tha.¹³ Aur ham ne un ko takhton aur kilon wali kashti par utha liya.¹⁴ woh hamari ankhon ke samne chalti rahi. Us sakhsh ka badla lene ke liye jis ki naqadri ki gai thi.¹⁵ Aur us ko hum ne nishani ke liye chhod diya. Phir koi hai soch ne wala.¹⁶ Phir kaisa tha mera azaab aur mera darana.¹⁷ Aur hum ne Qur'an ko nasihat ke liye aasan kar diya, to kya koi hai nasihat hasil karne wala.

¹⁸ Aad ne jhutlaya, to kaisa tha mera azaab aur mera darana.

¹⁹ Hum ne un par aek sakht hawa bheji musalsal nahusat (sakht sardi) ke din mein.²⁰ Woh logon ko ukhad phenkti thi jaise ke woh ukhade huve khajuron ke tane hun.²¹ Phir kaisa tha mera azaab aur mera darana.²² Aur hum ne Qur'an ko nasihat ke liye aasan kardiya, to kya koi hai nasihat hasil karne wala.

²³ Samud ne dar sunane walon ko jhutlaya.²⁴ Pas unhon ne kaha ke kya hum apne hi andar ke aek admi ke kehney par chaleinge, is surat mein to hum ghalti aur junun mein pad jayeinge.²⁵ Kya hum sab mein se usi par nasihat utri hai, balke woh jhuta hai, bada banne wala.²⁶ Ab woh kal ke din jaan leinge ke kaun jhuta hai aur bada banne wala hai.²⁷ Hum ountni ko bhejne walay hain un ke liye azmaish bana kar, Pas tum un ka intizar karo, aur sabr karo.²⁸ Aur un ko Agah kardo ke pani un mein bant diya gaya hai. Har aek bari par hazir ho.²⁹ Phir unhon ne apne admi ko pukara, Pas us ne war kiya aur ountni ko kaat dala.³⁰ Phir kaisa tha mera azaab aur mera

darana.³¹ Hum ne un par aek chinghad bheji, to woh baadh walay ki raundi huvi ki baadh ki tarah ho kar reh gaye.³² Aur hum ne Qur'an ko nasihat ke liye aasan kar diya, to kya koi hai nasihat hasil karne wala.

³³ Lut ki qaum ne dar sunane walon ko jhutlaya.³⁴ Hum ne un par pathar barsane wali hawa bheji. Sirf Lut ke ghar walay is se bache, un ko hum ne bacha liya saher ke waqt.³⁵ Apni janib se fazl karke. Hum isi tarah badla dete hain us ko jo shukr kare.³⁶ Aur Lut ne un ko hamari pakad se daraya, phir unhon ne is darane mein jhagde paida kiye.³⁷ Aur woh us ke mehmanon ko us se lene lage. Pas hum ne un ki ankhein mita di. Ab chakho mera azaab aur mera darana.³⁸ Aur subah savere un par azaab aa pada jo thahar chuka tha.³⁹ Ab chakho mera azaab aur mera darana.⁴⁰ Aur hum ne Qur'an ko nasihat ke liye aasan kiya hai, to kya koi hai nasihat hasil karne wala.

⁴¹ Aur Fir'aun walon ke paas pahunche darane walay.⁴² Unhon ne hamari tamam nishaniyon ko jhutlaya to hum ne un ko aek ghalib aur qowat walay ke pakadne ki tarah pakda.

⁴³ Kya tumharay munkir un logon se behtar hain ya tumharay liye aasmani kitaabon mein maafi likh di gai hai.⁴⁴ Kya woh kehte hain ke hum aisi jamaat hain jo ghalib raheinge.⁴⁵ Anqarib yeh jamaat shikast khayegi aur peeth pher kar bhagegi.⁴⁶ Balke qiyamat un ke wada ka waqt hai aur qiyamat badi sakht aur badi kadwi cheez hai.⁴⁷ Beshak mujrim log gumrahi mein aur be-aqli mein hain.⁴⁸ Jis din woh munh ke bal aag mein ghasite jayeinge, chakho maza aag ka.

⁴⁹ Hum ne har cheez ko paida kiya hai andazah se.⁵⁰ Aur hamara hukum bas yak bargi ajayega jaise ankh ka jhapakna.⁵¹ Aur hum halak kar chuke hain tumharay sath walon ko, phir kya koi hai soch ne wala.⁵² Aur jo kuch unhon ne kiya, sab kitaabon mein darj hai.⁵³ Aur har chhoti aur badi baat likhi huvi hai.⁵⁴ Beshak darne walay

baghon mein aur nehron mein honge.⁵⁵ Woh baithy honge sachchi baithak mein, qudrat walay badshah ke paas.

55. SURAH-AL-RAHMAN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Rahman ne.² Qur'an ki talim di.³ Us ne insan ko paida kiya.
⁴ Us ko bolna sikhaya.⁵ Suraj aur chaand ke liye aek hisab hai.⁶ Aur sitare aur darakht sajda karte hain.⁷ Aur us ne asman ko uncha kiya aur us ne tarazu rakh di.⁸ Ke tum toalne mein zyadti na karo.⁹ Aur insaf ke sath sidhi tarazu toalo aur toal mein na ghatao.

¹⁰. Aur zameen ko us ne khalq ke liye rakh diya.¹¹ Us mein meve hain aur khajur hain jin ke upar ghilaf hota hai.¹² Aur bhus walay anaj bhi hain aur khushbudar phool bhi.¹³ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.¹⁴ Us ne paida kiya insan ko thekre ki tarah khankhanati huvi mitti se.¹⁵ Aur us ne jinnat ko aag ki lapet se paida kiya.¹⁶ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.
¹⁷. Aur woh malik hai donon mashriq ka aur donon maghrib ka.
¹⁸. Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.¹⁹ Us ne chalaye do dariya, mil kar chalne walay.²⁰ Donon ke darmiyan aek parda hai jise woh tajawuz nahin karte.²¹ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlao ge.²² Un donon se moti aur monga nikalta hai.²³ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.²⁴ Aur usi ki hain jahaaz, samandar mein unche khade huve jaise pahad.
²⁵. Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.

²⁶. Jo bhi zameen par hai, woh fana hone wala.²⁷ Aur tere Rab ki zaat baqi rahegi, azmat wali aur izzat wali.²⁸ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.²⁹ Usi se mangte hain jo aasmanon aur zameen mein hain. Har roz us ka aek kaam hai.³⁰ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.

³¹. Hum jaldi farigh hone walay hain tumhari taraf, aye do bhari qafilo.³² Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.³³ Aye jinnon aur insanon ke giroh, agar tum se ho sake ke tum aasmanon aur zameen ki hudud se nikal jao to nikal jao, tum nahin nikal sakte baghair sanad ke.³⁴ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.³⁵ Tum par chhode jayeinge aag ke shole aur dhuvan, to tum bachao na kar sakoge.³⁶ Phir tum apne Rab ki kin kin qudraton ko jhutlaoge.

³⁷. Phir jab asman phat kar khal ke manind surkh ho jayega.

³⁸. Phir tum apne Rab ki kin kin qudraton ko jhutlaoge.³⁹ Pas us din kisi insan ya jinn se us ke gunah ki babat puch na hogi.⁴⁰ Phir tum apne Rab ki kin kin qudraton ko jhutlaoge.⁴¹ Mujrim pehchan liye jayein ge apni alamaton se, phir pakda jaye ga peshani ke baal se aur paon se.⁴² Phir tum apne Rab ki kin kin qudraton ko jhutlaoge.⁴³ Yeh jahannam hai jise mujrim log jhut batate thay.⁴⁴ Woh phireinge is ke darmiyan aur khaulte pani ke darmiyan.⁴⁵ Phir tum apne Rab ki kin kin qudraton ko jhutlaoge.

⁴⁶. Aur jo shakhs apne Rab ke samne khada hone se dare, us ke liye do bagh hain.⁴⁷ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁴⁸ Donon bahut shakhon walay.⁴⁹ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁵⁰ Un ke darmiyan do chashme jari honge.⁵¹ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁵² Donon baghon mein har phal ki do qismein.⁵³ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁵⁴ Woh takiya lagaye aise bichhonon par baithe honge jin ke astar dabiz resham ke hon ge aur phal un baghon ka jhuk raha hoga.⁵⁵ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁵⁶ Un mein niche nigah wali aurtein hongy, jinhein un logon se pehlay na kisi insan ne chhuva hoga na kisi jinn ne.⁵⁷ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁵⁸ Woh aisi hongy jaise ke yaqut aur marjan.⁵⁹ Phir tum apne Rab ki kin kin

neamaton ko jhutlaoge.⁶⁰ Neki ka badla neki ke siwa aur kya hai.
⁶¹ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.

⁶² Aur in ke siwa do bagh aur hain.⁶³ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁶⁴ Donon gehre sabz siyahi mael.⁶⁵ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁶⁶ Un mein do chashme honge ublte huve.⁶⁷ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁶⁸ Un mein phal aur khajur aur anaar honge.⁶⁹ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁷⁰ Un mein khub seerat, khub surat aurtein hongy.⁷¹ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁷² Hoorein khimon mein rehne waliyan.⁷³ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁷⁴ Un se pehlay un ko na kisi insan ne hath lagaya hoga aur na kisi jinn ne.⁷⁵ Phir tum apne Rab ki kinkin naematon ko jhutlaoge.⁷⁶ Takiya lagaye sabz masnadon par aur qimti nafis bichhone par.⁷⁷ Phir tum apne Rab ki kin kin naematon ko jhutlaoge.⁷⁸ Bada babarakt hai tere Rab ka naam badai wala aur azmat wala.

56. SURAH-AL-WAQI'AH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahm wala hai.

¹ Jab waqae hone wali waqae ho jayegi.² Is ke waqae hone mein kuch jhut nahin.³ Woh past karne wali, buland karne wali hogi.
⁴ Jab ke zameen hila dali jayegi.⁵ Aur pahad tut kar rezah rezah ho jayeinge.⁶ Phir woh paragandah gubbar ban jayeinge.⁷ Aur tum log teen qism ke ho jaoge.

⁸ Phir dayein walay, pas kya khub hain dayein walay.⁹ Aur bayein walay, kaise bure log hain bayein walay.¹⁰ Aur aage walay to aage hi walay hain.¹¹ Woh muqarrab log hain.¹² Naemat ke baghon mein.¹³ Un ki badi taadad aglon mein se hogi.¹⁴ Aur thode pichlon mein se honge.¹⁵ jadao takhton par¹⁶Takiya lagaye huve amne samne baithe huve honge.¹⁷ Phir rahe honge un ke paas bachay

hamesha rehne walay.¹⁸ Aabkhure aur kuze liye huve aur piyala saaf sharab ka.¹⁹ Us se na dard-e-sar hoga aur na aql mein future ayega.²⁰ Aur meve ke jo chahein chun lein.²¹ Aur parindon ka gosht jo un ko marghub ho.²² Aur badi ankhon wali hoorein.²³ Jaise moti ke dane apne ghilaf ke andar.²⁴ Badla un kamon ka jo woh karte thay.²⁵ Us mein woh koi laghu aur gunah ki baat nahin suneinge.²⁶ Magar sirf salam salam ka bol.

²⁷ Aur dahine walay, kya khub hain dahine walay.²⁸ Beri ke darakhton mein jin mein kanta nahin.²⁹ Aur kele teh-ba-teh.³⁰ Aur phailaye huve saae.³¹ Aur behta huva pani.³² Aur kasrat se meve.³³ Jo na khatm honge aur na koi rok tok hogi.³⁴ Aur unche bichhone.³⁵ Hum ne un aurton ko khas taur par banaya hai.³⁶ Phir un ko kunwari rakha hai.³⁷ Dil ruba aur hum umr.³⁸ Dahine walon ke liye.³⁹ Aglon mein se aek bada giroh hoga.⁴⁰ Aur pichlon mein se bhi aek bada giroh.

⁴¹ Aur bayein walay, kaise bure hain bayein walay.⁴² Aag mein aur khaulte huve pani mein.⁴³ Aur siyah dhuvein ke saae mein.⁴⁴ Na thanda aur na izzat ka.⁴⁵ Yeh log is se pehlay khush haal thay.⁴⁶ Aur woh bhari gunah par israr karte rahe.⁴⁷ Aur woh kehte thay, kya jab hum mar jayeinge aur hum mitti aur haddiyan ho jayeinge to kya hum phir uthaye jayeinge.⁴⁸ Aur kya hamaraay agle baap dada bhi.⁴⁹ Kaho ke agle aur pichle.⁵⁰ Sab, jama kiye jayeinge aek muqarrar din ke waqt par.⁵¹ Phir tum log, aye behke huve aur jhutlane walay,⁵² Zaqqum ke darakht mein se khaoge.⁵³ Phir us se apna pet bharoge.⁵⁴ Phir us par khaulta huva pani piyoge.⁵⁵ Phir pyase ounton ki tarah piyoge.⁵⁶ Ye un ki mehmani hogi insaf ke din.

⁵⁷ Hum ne tum ko paida kiya hai, phir tum tasdiq kyun nahin karte.⁵⁸ Kya tum ne ghaur kiya us cheez par jo tum tapkate ho.⁵⁹ Kya tum us ko banate ho ya hum hain banane walay.⁶⁰ Hum ne tumharay darmiyan maut muqaddar ki hai aur hum is se ajiz nahin.⁶¹ Ke tumhari jagah tumharay jaise paida kardein aur tum ko aisi

surat mein bana dein jin ko tum jante nahin.⁶² Aur tum pehli paidaish ko jante ho, phir kyun sabak nahin lete.⁶³ Kya tum ne ghaur kiya us cheez par jo tum bote ho.⁶⁴ Kya tum us ko ugate ho ya hum hain ugame walay.⁶⁵ Agar hum chahein to us ko rezah rezah kardein, phir tum batein banate reh jao.⁶⁶ Hum to tawaan mein pad gaye.⁶⁷ Balke hum bilkul mehrum ho gaye.⁶⁸ Kya tum ne ghaur kiya us pani par jo tum peete ho.⁶⁹ Kya tum ne us ko badal se utara hai ya hum hain utarne walay.⁷⁰ Agar hum chahein to is ko sakht khari bana dein. Phir tum shukr kyun nahin karte.⁷¹ Kya tum ne ghaur kiya us aag par jis ko tum jalate ho.⁷² Kya tum ne paida kiya hai us ke darakht ko ya hum hain is ke paida karne walay.⁷³ Hum ne is ko yad dahani banaya hai, aur musafiron ke liye faide ki cheez.⁷⁴ Pas tum apne azeem Rab ke naam ki tasbih karo.

⁷⁵. Pas nahin, main qasam khata hun sitaron ke mawaqe ki.
⁷⁶. Aur agar tum ghaur karo to yeh bahut badi qasam hai.⁷⁷ Be shak yeh aek izzat walay Qur'an hai.⁷⁸ Aek mehfooz kitaab mein.⁷⁹ Is ko wohi chhute hain jo paak banaye gaye hain.⁸⁰ Utara huva hai Parwardigar-e-Aalam ki taraf se.⁸¹ Phir kya tum is kalaam ke sath beaitnai baratte ho.⁸² Aur tum apna hissa yahi lete ho ke tum is ko jhutlate ho.

⁸³. Phir kyun nahin, jab ke jaan halaq mein pahunchti hai.⁸⁴ Aur tum us waqt dekh rahe hote ho.⁸⁵ Aur hum tum se zyada us shakhs se qarib hote hain magar tum nahin dekhte.⁸⁶ Phir kyun nahin, agar tum mahkoom nahin ho.⁸⁷ To tum us jaan ko kyun nahin lautate, agar tum sachche ho.⁸⁸ Pas agar woh muqarrabin mein se ho.⁸⁹ To raahat hai aur umda rozi hai aur naemat ka bagh hai.⁹⁰ Aur agar woh as'hab-e-yamin mein se ho.⁹¹ To tumhare liye salamati, to as'hab-e-yamin mein se hai.⁹² Aur agar woh jhutlane walay gumrah logon mein se ho.⁹³ To garam pani ki ziyafat hai.⁹⁴ Aur jahannam mein dakhil hona.⁹⁵ Beshak yeh qatai haq hai.⁹⁶ Pas tum apne azeem Rab ke naam ki tasbih karo.

57. SURAH-AL-HADID

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Allah ki tasbih karti hai har cheez jo aasmanon aur zameen mein hai aur woh zabardast hai hikmat wala hai.² Aasmanon aur zameen ki saltanat usi ki hai. Woh jilata hai aur maarta hai aur woh har cheez par qadir hai.³ Wohi awwal bhi hai aur aakhir bhi aur zahir bhi hai aur batin bhi. Aur woh har cheez ka janne wala hai.⁴ Wohi hai jis ne aasmanon aur zameen ko paida kiya chhe dinon mein, phir woh arsh par mutamakkin huva. Woh janta hai jo kuch zameen ke andar jata hai aur jo kuch us se nikalta hai aur jo kuch aasman se utarta hai aur jo kuch us mein chadhta hai, aur woh tumharay sath hai jahan bhi tum ho, aur Allah dekhta hai jo kuch tum karte ho.

⁵ Aasmanon aur zameen ki saltanat usi ki hai, aur Allah hi ki taraf laut te hain sare umoor.⁶ Woh raat ko din mein dakhil karta hai aur din ko raat mein dakhil karta hai, aur woh dil ki baton ko janta hai.

⁷ Iman lao Allah par aur us ke Rasul par aur kharch karo us cheez mein se jis mein us ne tum ko ameen banaya hai, pas jo log tum mein se iman layein aur kharch karein un ke liye bada ajr hai.⁸ Aur tum ko kya huva ke tum Allah par iman nahin late. Halanke Rasul tum ko bula raha hai ke apne Rab par iman lao aur woh tum se ahad le chuka hai, agar tum momin ho.⁹ Wohi hai jo apne bande par wazeh ayatein utarta hai ta ke tum ko tarikiyon se raushni ki taraf le aaye, aur Allah tumharay upar narmi karne wala hai, mehrban hai.

¹⁰ Aur tum ko kya huva ke tum Allah ke raste mein kharch nahin karte, halanke sab asman aur zameen aakhir mein Allah hi ka reh jayega. Tum mein se jo log fatah ke baad kharch karein aur ladein woh un logon ke barabar nahin ho sakte jinhon ne fatah se pehlay kharch kiya aur lade, aur Allah ne sab se bhalai ka wada kiya hai, Allah janta hai jo kuch tum karte ho.

¹¹. Kaun hai jo Allah ko qarz de, achcha qarz, ke woh us ko us ke liye badhaye, aur us ke liye baizzat ajr hai.¹² Jis din tum momin mard aur momin aurton ko dekhoge ke un ki raushni un ke aage aur un ke dayein chal rahi hogi aaj ke din tum ko khush khabari hai baghon ki jin ke niche nadiyan jari hongi, yeh badi kamyabi hai.

¹³. Jis din munafiq mard aur munafiq aurtein iman walon se kaheinge ke hamein mauqa do ke hum bhi tumhari raushni se kuch faida utha lein. Kaha jayega ke tum apne piche laut jao, phir raushni talash karo. Phir un ke darmiyan aek diwar khadi kardi jaye gi jis mein aek darwaza ho ga. Us ke andar ki taraf rahemat ho gi aur us ke bahar ki taraf azaab hoga.¹⁴ Woh un ko pukareinge ke kya hum tumharay sath nahin thay. Woh kaheinge ke haan, magar tum ne apne aap ko fitne mein dala aur raah dekhte rahe aur shak mein pade rahe aur jhuti ummidon ne tum ko dhoka mein rakha, yahan tak ke Allah ka faisla agaya aur dhokhebaz ne tum ko Allah ke mu`amale mein dhoka diya.¹⁵ Pas aaj na tum se koi fidya qubul kiya jayega aur na un logon se jinhon ne kufr kiya. Tumhara thikana aag hai. Wohi tumhari rafiq hai. Aur woh bura thikana hai.

¹⁶. Kya iman walon ke liye woh waqt nahin aaya ke un ke dil Allah ki nasihat ke aage jhuk jayein aur us haq ke aage jo nazil ho chuka hai. Aur woh un logon ki tarah na ho jayein jin ko pehlay kitaab di gai thi, phir un par lambi muddat guzri to un ke dil sakht ho gaye aur un mein se aksar log nafarman hain.¹⁷ Jaan lo ke Allah zameen ko zindagi deta hai us ki maut ke baad, hum ne tumharay liye nishaniyan bayan ki hain, ta ke tum samjho.

¹⁸. Beshak sadqa dene walay mard aur sadqa dene wali aurtein. Aur woh log jinhon ne Allah ko qarz diya, achcha qarz, to un ke liye badhaya jayega aur un ke liye ba izzat ajr hai.¹⁹ Aur jo log imam laye Allah par aur us ke Rasulon par, wohi log apne Rab ke nazdik sadiq aur shaheed hain. Un ke liye un ka ajr aur un ki raushni

hai, aur jin logon ne inkar kiya aur hamari ayaton ko jhutlaya woh dozakh ke log hain.

²⁰. Jaan lo ke dunya ki zindagi is ke siwa kuch nahin ke khel aur tamasha hai aur zinat aur bahmi fakhr aur maal aur aulad mein aek dosray se badhne ki koshish karna. Jaise ke barish ke us ki paidawar kisanon ko achchi maalum hoti hai, phir woh khushk ho jati hai, phir tu us ko zard dekhta hai, phir woh rezah rezah ho jati hai. Aur akhirat mein sakht azaab hai aur Allah ki taraf se maafi aur razamandi bhi. Aur dunya ki zindagi dhoke ki punji ke siwa aur kuch nahin.²¹ Daudo apne Rab ki maafi ki taraf aur aisi jannat ki taraf jis ki wusat asman aur zameen ki wusat ke barabar hai. Woh un logon ke liye tayyar ki gai hai jo Allah aur us ke Rasul par imam layein, yeh Allah ka fazl hai. Woh us ko deta hai jise woh chahta hai aur Allah bada fazl wala hai.

²². Koi musibat na zameen mein aati hai aur na tumhari janon mein magar woh aek kitaab mein likhi huvi hai is se pehlay ke hum us ko paida karein, beshak yeh Allah ke liye aasan hai.²³ Ta ke tum gham na karo us par jo tum se khoya gaya. Aur na us cheez par fakhr karo jo us ne tum ko diya, aur Allah itrtane walay fakhr karne walay ko pasand nahin karta.²⁴ Jo ke bukhl karte hain aur dosron ko bhi bukhl ki talim dete hain. Aur jo shakhs aeraz karega to Allah be niyaz hai, khubiyon wala hai.

²⁵. Hum ne apne Rasulon ko nishaniyon ke sath bheja aur un ke sath utara kitaab aur tarazu, ta ke log insaf par qaim hon. Aur hum ne loha utara jis mein badi qowat hai aur logon ke liye faide hain aur ta ke Allah jaan le ke kaun us ki aur us ke Rasulon ki madad kar ta hai bin dekhe, beshak Allah taqat wala, zabardast hai.

²⁶. Aur hum ne Nuh ko aur Ibrahim ko bheja. Aur un ki aulad mein hum ne paighambari aur kitaab rakh di. Phir un mein se koi raah par hai aur un mein se bahut se nafarman hain.²⁷ Phir un ke naqsh-e-qadam par hum ne apne Rasul bheje aur un ke naqsh-e-

qadam par Isa bin Maryam ko bheja aur hum ne us ko Injil di. Aur jin logon ne us ki pairavi ki hum ne un ke dilon mein shafqat aur rahemat rakh di. Aur rehbaniyat ko unhon ne khud ijaad kiya hai, hum ne us ko un par nahin likha tha. Magar unhon ne Allah ki raza mandi ke liye us ko ikhtiyar kar liya, phir unhon ne us ki puri riayat nahin ki, pas un mein se jo log iman laye un ko hum ne un ka ajr diya. Aur un mein se aksar log nafarman hain.

^{28.} Aye iman walo! Allah se daro aur us ke Rasul par iman lao. Allah tum ko apni rahemat se do hisse ata karega. Aur tum ko raushni ata karega jise le kar tum chaloge. Aur tum ko bakhsh dega. Aur Allah bakshne wala, mehrban hai.^{29.} ta ke ahl-e-kitaab jaan lein ke woh Allah ke fazl mein se kisi cheez par ikhtiyar nahin rakhte aur yeh ke fazl Allah ke hath mein hai. Woh jise chahta hai ata farmata hai. Aur Allah bada fazl wala hai.

58. SURAH-AL-MUJADALAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} Allah ne sunli us aurat ki baat jo apne shohar ke mu`amale mein tum se jhagadti thi aur Allah se shikwa kar rahi thi, aur Allah tum donon ki guftagu sun raha tha, beshak Allah sunne wala, janne wala hai.

^{2.} Tum mein se jo log apni biwiyon se zihar karte hain woh un ki maaein nahin hain. Un ki maaein to wohi hain jinhon ne un ko jana. Aur yeh log beshak aek na maqool aur jhut baat karte hain, aur Allah maaf karne wala, bakshne wala hai.^{3.} Aur jo log apni biwiyon se zihar karein phir us se ruju karein jo unhon ne kaha tha to aek gardan ko azad karna hai, is se pehlay ke woh apas mein hath lagaein. Is se tum ko nasihat ki jati hai, aur Allah janta hai jo kuch tum karte ho.^{4.} Phir jo shakhs na paye to roze hain do mahine ke lagatar, is se pehlay ke woh apas mein hath lagaein. Phir jo shakhs

na kar sake to sath miskinon ko khana khilana hai. Yeh is liye ke tum Allah aur us ke Rasul par iman lao. Aur yeh Allah ki hadein hain aur munkiron ke liye dardnak azaab hai.

⁵. Jo log Allah aur us ke Rasul ki mukhalifat karte hain, woh zalil honge jis tarah woh log zalil huve jo un se pehlay thay aur hum ne wazeh ayatein utardi hain, aur munkiron ke liye zillat ka azaab hai.⁶ Jis din Allah un sab ko uthayega aur un ke kiye huve kaam un ko batayega. Allah ne us ko gin rakha hai. Aur woh log us ko bhul gaye, aur Allah ke samne hai har cheez.

⁷. Tum ne nahin dekha ke Allah janta hai jo kuch aasmanon mein hai aur jo kuch zameen mein hai. Koi sargoshi teen admiyon ki nahin hoti jis mein chautha Allah na ho. Aur na panch ki sargoshi hoti hai jis mein chhata woh na ho aur na us se kam ki ya zyada ki. Magar woh un ke sath hota hai jahan bhi woh hon, phir woh un ko un ke kiye se Agah karega qiyamat ke din. Beshak Allah har baat ka ilm rakhta hai.⁸ Kya tum ne nahin dekha jin ko sargoshiyon se roka gaya tha, phir bhi woh wohi kar rahe hain jis se woh roke gaye thay. Aur woh gunah aur zyadati aur Rasul ki nafarmani ki sargoshiyan karte hain, aur jab woh tumharay paas aate hain to tum ko aise tariqe se salam karte hain jis se Allah ne tum ko salam nahin kiya. Aur apne dilon mein kehte hain ke hamari in baton par Allah hamein azaab kyun nahin deta. Un ke liye jahannam hi kafi hai, woh us mein padeinge, pas woh bura thikana hai.

⁹. Aye iman walo! jab tum sargoshi karo to gunah aur zyadati aur Rasul ki nafarmani ki sargoshi na karo. Aur tum neki aur parhezgari ki sargoshi karo. Aur Allah se daro jis ke paas tum jama kiye jaoge.¹⁰ Yeh sargoshi shaitan ki taraf se hai ta ke woh iman walon ko ranj pahunchaye, aur woh un ko kuch bhi ranj nahin pahuncha sakta magar Allah ke hukum se. Aur iman walon ko Allah hi par bharosa rakhna chahiye.

¹¹. Aye iman walo! jab tum ko kaha jaye ke majlison mein khul kar baitho to tum khul kar baitho, Allah tum ko kushadgi dega. Aur jab kaha jaye ke uth jao to tum uth jao. Tum mein se jo log iman walay hain aur jin ko ilm diya gaya hai, Allah un ke darje buland karega. Aur jo kuch tum karte ho, Allah us se ba khabar hai.

¹². Aye iman walo! jab tum Rasul se razdaranah baat karo to apni razdaranah baat se pehlay kuch sadaqah do. Yeh tumharay liye behtar hai aur zyada pakiza hai. Phir agar tum na pao to Allah bakshne wala, mehrban hai.¹³ Kya tum dar gaye is baat se ke tum apni razdaranah guftagu se pehlay sadaqah do. Pas agar tum aisa na karo, aur Allah ne tum ko maaf kar diya, to tum namaz qaim karo aur zakat ada karo aur Allah aur us ke Rasul ki itaat karo. Aur jo kuch tum karte ho, Allah us se bakhabar hai.

¹⁴. Kya tum ne un logon ko nahin dekha jo aise logon se dosti karte hain jin par Allah ka ghazab huva. Woh na tum mein se hain aur na un mein se hain, aur woh jhuti baat par qasam khate hain halanke woh jante hain.¹⁵ Allah ne un logon ke liye sakht azaab tayyar kar rakha hai, beshak woh bure kaam hain jo woh karte hain.¹⁶ Unhon ne apni qasmon ko dhaal bana rakha hai, phir woh rokte hain Allah ki raah se, pas un ke liye zillazt ka azaab hai.

¹⁷. Un ke maal aur un ki aulad un ko zara bhi Allah se na bacha sakti hai. Yeh log dozakh walay hain. Woh us mein hamesha raheinge.¹⁸ Jis din Allah un sab ko uthayega to woh us se bhi usi tarah qasam khayeinge jis tarah tum se qasam khate hain. Aur woh samajhte hain ke woh kisi cheez par hain, sun lo ke ye hi log jhute hain.¹⁹ Shaitan ne un par qabu hasil kar liya hai, phir us ne un ko Khuda ki yad bhula di hai. Yeh log shaitan ka giroh hain. Sun lo ke shaitan ka giroh zarur barbad hone wala hai.²⁰ Jo log Allah aur us ke Rasul ki mukhalifat karte hain, wohi log sab se zyada zalil log hain.²¹ Allah ne likh diya hai ke main aur mere Rasul hi ghalib raheinge. Beshak Allah qowat wala, zabardast hai.

²² Tum aisi qaum nahin paa sakte jo Allah par aur akhirat ke din par iman rakhti ho aur woh aise logon se dosti rakhe jo Allah aur us ke Rasul ke mukhalif hain. Agarche woh un ke baap ya un ke bete ya un ke bhai ya un ke khandan walay kyun na hon. Yahi log hain jin ke dilon mein Allah ne iman likh diya hai. Aur un ko apne faiz se qowat di hai. Aur woh un ko aise baghon mein dakhil karega jin ke niche nehrein jari hongy, un mein woh hamesha raheinge. Allah un se razi huva aur woh Allah se razi huve. Yahi log Allah ka giroh hain, aur Allah ka giroh hi falah pane wala hai.

59. SURAH-AL-HASHR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Allah ki paki bayan karti hain sab cheezein jo aasmanon aur zameen mein hain, aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.² Wohi hai jis ne Ahl-e-Kitaab munkiron ko un ke gharon se pehli hi bar ikattha karke nikal diya. Tumhara guman na tha ke woh nikleinge aur woh khayal karte thay ke un ke qile un ko Allah se bachaleinge, phir Allah un par wahan se pahuncha jahan se un ko khayal bhi na tha. Aur un ke dilon mein roab dal diya, woh apne gharon ko khud apne hathon se ujaad rahe thay aur Musalmanon ke hathon se bhi. Pas aye ankh walo! Ibrat hasil karo.

³ Aur agar Allah ne un par jalawatani na likhdi hoti to woh dunya hi mein un ko azaab deta, aur akhirat mein un ke liye aag ka azaab hai.⁴ Yeh is liye ke unhon ne Allah aur us ke Rasul ki mukhalifat ki. Aur jo shakhs Allah ki mukhalifat karta hai to Allah sakht azaab wala hai.⁵ Khajuron ke jo darakht tum ne kaat dale ya un ko un ki jadon par khada rehne diya, to yeh Allah ke hukum se, aur ta ke woh nafarmanon ko ruswa kare.

⁶ Aur Allah ne un se jo kuch apne Rasul ki taraf lautaya to tum ne us par na ghode daudaye aur na ount, aur lekin Allah apne

Rasulon ko jis par chahta hai tasallut de deta hai. Aur Allah har cheez par qadir hai.⁷ Jo kuch Allah apne Rasul ko bastiyon walon ki taraf se lautaye to woh Allah ke liye hai aur Rasul ke liye hai aur rishtadaron aur yatimon aur miskinon aur musafiron ke liye hai, ta ke woh tumharay maal daron hi ke darmiyan gardish na karta rahe. Aur Rasul tum ko jo kuch de us ko tum lelo aur woh jis cheez se tum ko roke us se tum ruk jao aur Allah se daro, Allah sakht saza dene wala hai.⁸ Un muflis mhajiron ke liye jo apne gharon aur apne maalon se nikale gaye hain. Woh Allah ka fazl aur raza mandi chahte hain, aur woh Allah aur us ke Rasul ki madad karte hain, yahi log sachche hain.

⁹. Aur Jo log pehlay se Madina mein qarar pakde huve hain aur iman ustumar kiye huve hain, jo un ke paas hijrat kar ke aata hai us se woh mohabbat karte hain aur woh apne dilon mein us se tangi nahin pate jo muhajirin ko diya jata hai. Aur woh un ko apne upar muqaddam rakhte hain agarche un ke upar faqa ho. Aur jo shakhs apne ji ke lalach se bacha liya gaya to wohi log falah pane walay hain.¹⁰ Aur jo un ke baad aaye woh kehte hain Aye hamaray Rab, hum ko bakhsh de aur hamaray un bhaiyon ko jo hum se pehlay iman la chuke hain. Aur hamaray dilon mein iman walon ke liye keena na rakh, aye hamaray Rab, tu bada shafiq aur bada mehrban hai.

¹¹. Kya tum ne un logon ko nahin dekha jo nifaq mein muftala hain. Woh apne bhaiyon se kehte hain jinhon ne ahl-e-kitaab mein se kufr kiya hai, agar tum nikale gaye to hum bhi tumharay sath nikal jayeinge. Aur tumharay maamla mein hum kisi ki baat na manayeinge. Aur agar tum se ladai huvi to hum tumhari madad kareinge. Aur Allah gawahi deta hai ke woh jhute hain.¹² Agar woh nikale gaye to ye un ke sath nahin nikleinge. Aur agar un se ladai huvi to ye un ki madad nahin kareinge. Aur agar un ki madad

kareinge to zarur woh peeth pher kar bhageinge, phir woh kahin madad na payeinge.

¹³. Beshak tum logon ka dar un ke dilon mein Allah se zyada hai. Yeh is liye ke woh log samajh nahin rakhte.¹⁴ Yeh log sab mil kar tum se kabhi nahin ladeinge, magar hifazat wali bastiyon mein ya diwaron ki aad mein. Un ki ladai aapas mein sakht hai. Tum un ko muttahid khayal karte ho aur un ke dil juda juda ho rahe hain. Yeh is liye ke woh log aql nahin rakhte.

¹⁵. Yeh un logon ki manind hain jo un se kuch hi pehlay apne kiye ka mazah chakh chuke hain, aur un ke liye dardnak azaab hai.

¹⁶. Jaise shaitan jo insan se kehta hai ke munkir ho ja, phir jab woh munkir ho jata hai to woh kehta hai ke main tum se bari hun. Main Allah se darta hun jo sare jahan ka Rab hai.¹⁷ Phir anjam donon ka yeh huva ke donon dozakh mein gaye. Jahan woh hamesha raheinge, aur zalimon ki saza yahi hai.

¹⁸. Aye iman walon, Allah se daro, aur har shakhs dekhe ke us ne kal ke liye kya bheja hai. Aur Allah se daro, beshak Allah bakhabar hai us se jo tum karte ho.¹⁹ Aur tum un logon ki tarah na ban jao jo Allah ko bhul gaye. To Allah ne un ko khud un ki janon se ghafil kar diya, yeh hi log nafarman hain.²⁰ Dozakh walay aur jannat walay barabar nahin ho sakte. Jannat walay hi asl mein kamyab hain.

²¹. Agar hum is Qur'an ko pahad par utarte to tum dekhte ke woh Khuda ke khauf se dab jata aur phat jata, aur yeh misalein hum logon ke liye bayan karte hain ta ke woh sochein.²² Wohi Allah hai jis ke siwa koi mabood nahin, poshidah aur zahir ko janne wala, woh bada mehrban hai, nihayat rahem wala hai.²³ Wohi Allah hai jis ke siwa koi mabood nahin, badshah sab aibon se paak, sarasar salamati, aman dene wala, nighban, ghalib, zor aawar, azmat wala, Allah us shirk se paak hai jo log kar rahe hain.²⁴ Wohi Allah hai paida karne wala, wujud mein lane wala, surat giri karne wala, usi ke liye hain sare achche naam. Har woh cheez jo aasmanon aur

zameen mein hai us ki tasbih kar rahi hai, aur woh zabardast hai, hikmat wala hai.

60. SURAH-AL-MUMTAHINAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Aye iman walo! tum mere dushmanon aur apne dushmanon ko dost na banao, tum un se dosti ka izhar karte ho halanke ke unhon ne us haq ka inkar kiya jo tumharay paas aaya, woh Rasul ko aur tum ko is bina par jalawatan karte hain ke tum apne Rab, Allah par iman laye agar tum meri raah mein jihad aur meri raza mandi ki talab ke liye nikle ho. Tum chhupa kar unhein dosti ka paigham bhejte ho. Aur main janta hun jo kuch tum chhupate ho aur jo kuch tum zahir karte ho. Aur jo shakhs tum mein se aisa karega woh raah-e-raast se bhatak gaya.² Agar woh tum par qabu pajayein to woh tumharay dushman ban jayeinge. Aur woh apne hath aur apni zaban se tum ko aazaar pahunchayeinge aur chaheinge ke tum bhi kisi tarah munkir ho jao.³ Tumharay rishtedar aur tumhari aulad qiyamat ke din tumharay kaam na aaeinge, woh tumharay darmiyan faisla karega, aur Allah dekh ne wala hai jo kuch tum karte ho.

⁴ Tumharay liye Ibrahim aur us ke sathiyon mein achcha namuna hai, jab ke unhon ne apni qaum se kaha ke hum alag hain tum se aur un cheezon se jin ki tum Allah ke siwa ibadat karte ho, hum tumharay munkir hain aur hamaray aur tumharay darmiyan hamesha ke liye adawat aur bezari zahir hogai, yahan tak ke tum Allah waahid par iman lao. Magar Ibrahim ka apne baap se yeh kehna ke main aap ke liye maafi mangunga, aur mein aap ke liye Allah ke aage kisi baat ka ikhtiyar nahin rakhta. Aye hamaray Rab, hum ne tere upar bharosa kiya aur hum teri taraf ruju huve aur teri hi taraf lautna hai.⁵ Aye hamaray Rab, hum ko munkiron ke liye fitna na bana, aur aye hamaray Rab hum ko baksh de, beshak tu

zabardast hai, hikmat wala hai.⁶ Beshak tumharay liye un ke andar achcha namuna hai, us shakhs ke liye jo Allah ka aur akhirat ke din ka ummid war ho. Aur jo shakhs ru gardani karega to Allah be niyaz hai, tareefon wala hai.⁷ Ummid hai ke Allah tumharay aur un logon ke darmiyan dosti paida karde jin se tum ne dushmani ki. Aur Allah sab kuch kar sakta hai, aur Allah baksh ne wala, mehrban hai.

⁸ Allah tum ko un logon se nahin rokta jinhon ne deen ke maamla mein tum se jang nahin ki. Aur tum ko tumharay gharon se nahin nikala ke tum un se bhalai karo aur tum un ke sath insaf karo. Beshak Allah insaf karne walon ko pasand karta hai.⁹ Allah bas un logon se tum ko mana karta hai jo deen ke maamla mein tum se lade aur tum ko tumharay gharon se nikala. Aur tumharay nikalne mein madad ki ke tum un se dosti karo, aur jo un se dosti kare to wohi log zalim hain.¹⁰ Aye iman walon, jab tumharay paas musalman aurtein hijrat kar ke ayein to tum un ko janch lo. Allah un ke iman ko khub janta hai. Pas agar tum jaan lo ke woh momin hain to un ko munkiron ki taraf na lautao. Na woh aurtein un ke liye halal hain aur na woh un auraton ke liye halal hain. Aur munkir shauharon ne jo kuch kharch kiya woh un ko ada kardo. Aur tum par koi gunah nahin agar tum un se nikah karlo jab ke tum un ke mehar un ko ada kardo. Aur tum munkir auraton ko apne nikah mein na roke raho. Aur jo kuch tum ne kharch kiya hai us ko manglo. Aur jo kuch munkiron ne kharch kiya woh bhi tum se mang lein. Yeh Allah ka hukum hai, woh tumharay darmiyan faisla karta hai, aur Allah janne wala, hikmat wala hai.¹¹ Aur agar tumhari biwiyon ke mehar mein se kuch munkiron ki taraf reh jaye, phir tumhari naubat aaye to jin ki biwiyon gai hain un ko ada kardo jo kuch unhon ne kharch kiya. Aur Allah se daro jis par tum iman laye ho.

¹² Aye Nabi, jab tumharay paas momin aurtein is baat par baet ke liye ayein ke woh Allah ke sath kisi cheez ko sharik na kareingi, aur woh chori na kareingi, aur woh bad kari na kareingi, aur woh

apni aulad ko qatl na kareingi, aur woh apne hath aur paon ke aage koi bohtan ghad kar na layein gi, aur woh kisi maaruf mein tumhari nafarmani na kareingi to tum un se baet lelo aur un ke liye Allah se bakshish ki dua karo, beshak Allah bakshne wala, mehrban hai.

^{13.} Aye iman walo! tum un logon ko dost na banao jin ke upar Allah ka ghazab huva, woh akhirat se na ummid ho gaye hain jis tarah qabron mein pade huve munkir na ummid hain.

61. SURAH-AL-SAFF

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} Allah ki tasbih karti hai har cheez jo aasmanon aur zameen mein hai, aur woh ghalib hai Hakim hai.^{2.} Aye iman walo! tum aisi baat kyun kehte ho jo tum karte nahin.^{3.} Allah ke nazdik yeh baat bahut narazi ki hai ke tum aisi baat kaho jo tum karo nahin.^{4.} Allah to un logon ko pasand karta hai jo us ke raste mein is tarah mil kar ladte hain goya woh aek seesa pilai huvi diwar hain.

^{5.} Aur jab Musa ne apni qaum se kaha ke aye meri qaum, tum log kyun mujh ko satate ho, halanke ke tum ko maalum hai ke main tumhari taraf Allah ka bheja huva Rasul hun. Pas jab woh phir gaye to Allah ne un ke dilon ko pher diya aur Allah nafarman logon ko hidayat nahin deta.

^{6.} Aur jab Isa bin Maryam ne kaha ke aye bani Israil, main tumhari taraf Allah ka bheja huva Rasul hun, tasdiq karne wala hun us Tawrat ka jo mujh se pehlay se maujud hai, aur khushkhabari dene wala hun aek Rasul ki jo mere baad aayega, us ka naam Ahmad hoga. Phir jab woh un ke paas khuli nishaniyan lekar aaya to unhon ne kaha, yeh to khula huva jadu hai.^{7.} Aur us se badh kar zalim kaun hoga jo Allah par jhut bandhe, halanke ke woh Islam ki taraf bulaya ja raha ho, aur Allah zalim logon ko hidayat nahin deta.^{8.} Woh chahte hain ke Allah ki raushni ko apne munh se bujha

dein, halanke ke Allah apni raushni ko pura kar ke rahega, chahe munkiron ko yeh kitna hi nagawar ho.⁹ Wohi hai jis ne bheja apne Rasul ko hidayat aur deen haq ke sath, ta ke woh us ko sab deenon par ghalib karde, chahe mushrikon ko yeh kitna hi nagawar ho.

¹⁰. Aye iman walo! kya main tum ko aek aisi tijarat bataun jo tum ko aek dardnak azaab se bacha le.¹¹ Tum Allah aur us ke Rasul par iman lao aur Allah ki raah mein apne maal aur apni jaan se jihad karo, yeh tumharay liye behtar hai agar tum jano.¹² Allah tumharay gunah maaf kar dega aur tum ko aise baghon mein dakhil karega jin ke niche nehrein jari honggi. Aur umda makanon mein jo hamesha rehne ke baghon mein honge, yeh hai badi kamyabi.¹³ Aur aek aur cheez bhi jis ki tum tamanna rakhte ho, Allah ki madad aur fatah jaldi, aur mominon ko basharat dedo.

¹⁴. Aye iman walo! tum Allah ke madadgar bano. Jaisa ke Isa bin Maryam ne hawariyon se kaha, kaun Allah ke waste mera madadgar hota hai? Hawariyon ne kaha, hum hain Allah ke madadzgar, phir bani Israil mein se kuch log iman laye aur kuch logon ne inkar kiya. Phir hum ne iman lane walon ki un dushmanon ke muqable mein madad ki, pas woh ghalib ho gaye.

62. SURAH-AL-JUMU'AH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Allah ki tasbih kar rahi hai woh cheez jo aasmanon mein hai aur jo zameen mein hai jo badshah hai, paak hai, zabardast hai, hikmat wala hai.² Wohi hai jis ne ummiyon ke andar aek Rasul unhein mein se uthaya, woh un ko us ki ayatein padh kar sunata hai. Aur un ko paak karta hai aur un ko kitaab aur hikmat ki talim deta hai, aur woh us se pehlay khuli huvi gumrahi mein thay.³ Aur dosron ke liye bhi un mein se jo abhi un mein shamil nahin huve. Aur woh zabardast

hai, hikmat wala hai.⁴ Yeh Allah ka fazl hai. Woh deta hai jis ko chahta hai, aur Allah bade fazl wala hai.

⁵ Jin logon ko Tawrat ka hamil banaya gaya phir unhon ne us ko na uthaya, un ki misal us gadhe ki si hai jo kitaabon ka bojh uthaye huve ho. Kya hi buri misal hai un logon ki jinhon ne Allah ki ayaton ko jhutlaya aur Allah zalimon ko hidayat nahin deta.

⁶ Kaho ke aye yahudiyon, agar tumhara guman hai ke tum dosron ke muqable mein Allah ke mehbub ho to tum maut ki tamanna karo, agar tum sachche ho.⁷ Aur woh kabhi us ki tamanna nahin kareinge, un kamon ki waja se jin ko un ke hath aage bhej chuke hain. Aur Allah zalimon ko khub janta hai.⁸ Kaho ke jis maut se tum bhagte ho woh tumhein aa kar rahegi, phir tum poshidah aur zahir ke janne walay ke paas le jaye jaoge, phir woh tum ko bata dega jo tum karte rahe ho.

⁹ Aye iman walo! jab juma ke din ki namaz ke liye pukara jaye to Allah ki yad ki taraf chal pado aur kharid-o-farokht chhod do, yeh tumharay liye behtar hai agar tum jano.¹⁰ Phir jab namaz puri ho jaye to zameen mein phail jao aur Allah ka fazl talash karo, aur Allah ko kasrat se yad karo, ta ke tum falah pao.¹¹ Aur jab woh koi tijarat ya khel tamasha dekhte hain to us ki taraf daud padte hain. Aur tum ko khada huva chhod dete hain, kaho ke jo Allah ke paas hai woh khel tamashe aur tijarat se behtar hai, aur Allah behtarin rizq dene wala hai.

63. SURAH-AL-MUNAFIQUN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Jab munafiq tumharay paas aate hain to woh kehte hain ke hum gawahi dete hain ke aap beshak Allah ke Rasul hain, aur Allah janta hai ke be shak tum us ke Rasul ho, aur Allah gawahi deta hai ke yeh munafiqin jhute hain.² Unhon ne apni qasmon ko dhaal bana rakha

hai, phir woh rokthe hain Allah ki raah se, be shak nihayat bura hai jo woh kar rahe hain.³ Yeh is sabab se hai ke woh iman laye phir unhon ne kufr kiya, phir un ke dilon par mohr kardi gai, phir woh nahin samajhte.

⁴. Aur jab tum unhein dekho to un ke jism tum ko achche lagte hain, aur agar woh baat karte hain to tum un ki baat sunte ho, goya ke woh lakdiyan hain tek lagai huvi. Woh har zor ki awaz ko apne khilaf samajhte hain. Yahi log dushman hain, phir un se bacho. Allah un ko halak kare, woh kahan phire jate hain.⁵ Aur jab un se kaha jata hai ke aao, Allah ka Rasul tumharay liye istighfar kare to woh apna sir pher lete hain, aur tum un ko dekhoge ke woh takabbur karte huve be rukhi karte hain.⁶ Un ke liye yaksan hai, tum un ke liye maghfirat ki dua karo ya maghfirat ki dua na karo. Allah hargiz un ko maaf na karega. Allah nafarman logon ko hidayat nahin deta.

⁷. Yahi hain jo kehte hain ke jo log Rasulullah ke paas hain un par kharch mat karo yahan tak ke woh muntashir ho jayein. Aur aasmanon aur zameen ke khazane Allah hi ke hain lekin munafiqin nahin samajhte.⁸ Woh kehte hain ke agar hum Madina laute to izzat wala wahan se zillat walay ko nikal dega. Halanke izzat Allah ke liye aur us ke Rasul ke liye aur mominin ke liye hai, magar munafiqin nahin jante.

⁹. Aye iman walo! tumharay maal aur tumhari aulad tum ko Allah ki yad se ghaafil na karne payein, aur jo waisa karega to wohi ghaate mein pad ne walay log hain.¹⁰ Aur hum ne jo kuch tum ko diya hai us mein se kharch karo is se pehlay ke tum mein se kisi ki maut aa jaye, phir woh kahe ke aye mere Rab, tu ne mujhe kuch aur mohlat kyun nahin di ke main sadqa karta aur nek logon mein shamil ho jata.¹¹ Aur Allah hargiz kisi jaan ko mohlat nahin deta jab ke us ki meyaad aa jaye, aur Allah janta hai jo kuch tum karte ho.

64. SURAH-AL-TAGHABUN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Allah ki tasbih kar rahi hai har cheez jo aasmanon mein hai aur har cheez jo zameen mein hai. Usi ki badshahi hai aur usi ke liye tarif hai, aur woh har cheez par qadir hai.² Wohi hai jis ne tum ko paida kiya, phir tum mein se koi munkir hai aur koi momin, aur Allah dekh raha hai jo kuch tum karte ho.³ Us ne aasmanon aur zameen ko theek taur par paida kiya aur us ne tumhari surat banai to nihayat achchi surat banai, aur usi ki taraf hai lautna.⁴ Woh janta hai jo kuch aasmanon aur zameen mein hai, aur woh janta hai jo tum chhupate ho aur jo kuch tum zahir karte ho, aur Allah dilon tak ki baton ka janne wala hai.

⁵ Kya tum ko un logon ki khabar nahin pahunchi jinhon ne is se pehlay inkar kiya, phir unhon ne apne kiye ka wabal chakha aur un ke liye aek dard nak azaab hai.⁶ Yeh is liye ke un ke paas un ke Rasul khuli huvi dalilon ke sath aaye, to Unhon ne kaha ke kya insan hamari rehnumai kareinge. Pas unhon ne inkar kiya aur munh pher liya, aur Allah un se be parwah ho gaya, aur Allah be niyaz hai, tarif wala hai.

⁷ Inkar karne walon ne dawa kya ke woh hargiz dobara uthaye nahin jayeinge. Kaho ke haan, mere Rab ki qasam, tum zarur uthaye jaoge, phir tum ko bataya jayega jo kuch tum ne kiya hai, aur yeh Allah ke liye bahut aasan hai.⁸ Pas Allah par iman lao aur us ke Rasul par aur us noor par jo hum ne utara hai. Aur Allah janta hai jo kuch tum karte ho.⁹ Jis din woh tum sab ko aek jama hone ke din jama karega, yahi din haar jeet ka din hoga. Aur jo shakhs Allah par iman laya hoga aur us ne nek amal kiya hoga, Allah us ke gunah us se dour kar dega aur us ko aise baghon mein dakhil kar dega jin ke niche nehrein behti hongy, woh hamesha us mein raheinge. Yahi hai bahut badi kamyabi.¹⁰ Aur jin logon ne inkar kiya aur hamari

ayaton ko jhutlaya, wohi log aag walay hain, us mein woh hamesha raheinge, aur woh bura thikana hai.

¹¹. Jo musibat bhi aati hai Allah ke izn se aati hai. Aur jo shakhs Allah par iman rakhta hai, Allah us ke dil ko raah dikhata hai, aur Allah har cheez ko janne wala hai.¹² Aur tum Allah ki itaat karo aur Rasul ki itaat karo, phir agar tum aeraz karoge to hamaray Rasul par bas saaf saaf pahuncha dena hai.¹³ Allah, us ke siwa koi ilaah nahin, aur iman lane walon ko Allah hi par bharosa rakhna chahiye.

¹⁴. Aye iman walo! tumhari baaz biwiyen aur baaz aulad tumharay dushman hain, pas tum un se hoshiyar raho, aur agar tum maaf kardo aur darguzar karo aur bakhshdo to Allah bakhshne wala, rahem karne wala hai.¹⁵ Tumharay maal aur tumhari aulad azmaish ki cheez hain, aur Allah ke paas bahut bada ajr hai.¹⁶ Pas tum Allah se daro jahan tak ho sake, aur suno aur mano aur kharch karo, yeh tumharay liye bahut behtar hai, aur jo shakhs dil ki tangi se mehfooz rehta hai, aise hi log falah pane walay hain.¹⁷ Agar tum Allah ko achcha qarz doge to woh us ko tumharay liye kayi guna badha dega aur tum ko bakhsh dega, aur Allah qadrdan hai, burdbar hai.¹⁸ Gayab aur hazir ko janne wala hai, zabardast hai, Hakeem hai.

65. SURAH-AL- TALAQ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye Paighambar, jab tum log aurton ko talaq do to un ki iddat par talaq do aur iddat ko ginte raho, aur Allah se daro jo tumhara Rab hai. Un aurton ko un ke gharon se na nikalo aur na woh khud nikle illa yeh ke woh koi khuli huvi behiyai karein, aur yeh Allah ki hadein hain, aur jo shakhs Allah ki hadod se tajawuz karega to us ne apne upar zulm kiya, tum nahin jante shayad Allah is talaq ke baad koi nayi surat paida karde.² Phir jab woh apni muddat ko pahunch jayein to un ko ya to maaruf ke mutabiq rakhlo ya maaruf

ke mutabiq un ko chhod do aur apne mein se do motabar gawah banalo aur theek theek Allah ke liye gawahi do. Yeh us shakhs ko nasihat ki jati hai jo Allah par aur akhirat ke din par iman rakhta hai. Aur jo shakhs Allah se darta hai, Allah us ke liye raah nikalega.

^{3.} Aur us ko wahan se rizq dega jahan us ka guman bhi na gaya ho, aur jo shakhs Allah par bharosa karega to Allah us ke liye kafi hai, beshak Allah apna kaam pura karke rehta hai. Allah ne har cheez ke liye aek andaza thahra rakha hai.

^{4.} Aur tumhari aurton mein se jo haiz se mayus ho chuki hain, agar tum ko shubah ho to un ki iddat teen mahina hai. Aur isi tarah un ki bhi iddat jin ko haiz nahin aaya, aur hamila aurton ki iddat us hamal ka paida ho jana hai, aur jo shakhs Allah se darta hai, Allah us ke liye us ke kaam mein asani kar dega.^{5.} Yeh Allah ka hukum hai jo us ne tumhari taraf utara hai. Aur jo shakhs Allah se darta hai, Allah us ke gunah us se dour kardega aur us ko bada ajr dega.

^{6.} Tum un aurton ko apni wusat ke mutabiq rehne ka makan do jahan tum rehte ho aur un ko tang karne ke liye unhein taklif na pahunchao, aur agar woh hamal waliyan hon to un par kharch karo yahan takke un ka waz-e-hamal ho jaye. Phir agar woh tumharay liye doodh pilayein to un ki ujrat unhein do. Aur tum apas mein aek dosray ko neki sikhao. Aur agar tum aapas mein zidd karogi to koi aur aurat doodh pilayegi.^{7.} Chahiye ke wusat wala apni wusat ke mutabiq kharch kare aur jis ki aamdani kam ho us ko chahiye ke Allah ne jitna us ko diya hai woh us mein se kharch kare. Allah kisi par bojh nahin dalta magar itna hi jitna us ko diya hai, Allah sakhti ke baad jald hi asani paida kar dega.

^{8.} Aur bahut si bastiyan hain jinhon ne apne Rab ke hukum se sartabi ki aur us ke Rasulon ki, phir hum ne un ka sakht hisab kiya aur hum ne un ko haulnak saza di.^{9.} Pas unhon ne apne kiye ka wabal chakha aur un ka anjamkar khasara huva.^{10.} Allah ne un ke liye aek sakht azaab tayyar kiya hai. Pas Allah se daro, aye aql walo

jo ke iman laye hain. Allah ne tumhari taraf aek nasihat utari hai.

¹¹. Aek Rasul jo tum ko Allah ki khuli huvi ayatein padh kar sunata hai, ta ke un logon ko tarikiyon se raushni ki taraf nikale jo iman laye aur unhon ne nek amal kiya. Aur jo shakhs Allah par iman laya aur nek amal kiya us ko woh aise baghon mein dakhil karega jin ke niche nadiyan behti hongii woh us mein hamesha raheinge, Allah ne us ko bahut achchi rozi di.

¹². Allah hi hai jis ne banaye saat asman aur unhein ki tarah zameen bhi, un ke andar us ka hukum utarta hai take tum jaan lo ke Allah har cheez par qadir hai. Aur Allah ne apne ilm se har cheez ka ehata kiya hai.

66. SURAH-AL-TAHRIM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye Nabi, tum kyun us cheez ko haram karte ho jo Allah ne tumharay liye halal ki hai, apni biwiyon ki raza mandi chahne ke liye, aur Allah bakhshne wala, mehrban hai.² Allah ne tum logon ke liye tumhari qasmon ka kholna muqarrar kar diya hai, aur Allah tumhara karsaz hai, aur woh janne wala, hikmat wala hai.

³. Aur jab Nabi ne apni kisi biwi se aek baat chhupa kar kahi, to jab us ne us ko bataya aur Allah ne Nabi ko us se Agah kar diya to Nabi ne kuch baat batai aur kuch taal di, phir jab Nabi ne us ko yeh baat batai to us ne kaha ke aap ko kisne us ki khabar di. Nabi ne kaha ke mujh ko bataya janne walay ne, bakhabar ne.⁴ Agar tum donon Allah ki taraf ruju karo to tumharay dil jhuk pade hain, aur agar tum donon Nabi ke muqable mein karwaiyan karogi to us ka rafiq Allah hai aur Jibril aur Salih Ahl-e-iman aur un ke ilawa farishte us ke madadgar hain.⁵ Agar Nabi tum sab ko talaq dede to us ka Rab tumharay badle mein tum se behtar biwiyon us ko dede,

Musalmah, ba iman, farmanbardar, tauba karne wali, ibadat karne wali, roza dar, bewah aur kunwari.

⁶. Aye iman walo! apne aap ko aur apne ghar walon ko us aag se bachao jis ka indhan admi aur patthar honge, us par tandkhu aur zabardast farishte muqarrar hain, Allah un ko jo hukum de us mein woh us ki nafarmani nahin karte, aur woh wohi karte hain jis ka un ko hukum milta hai.⁷ Aye logo jinhon ne inkar kiya, aaj uzr na pesh karo, tum wohi badle mein paa rahe ho jo tum karte thay.

⁸. Aye iman walo! Allah ke aage sachchi tauba karo. Ummid hai ke tumhara Rab tumharay gunah maaf karde aur tum ko aise baghon mein dakhil kare jin ke niche nehrein behti hongii, jis din Allah Nabi ko aur us ke sath iman la ne walon ko ruswa nahin karega. Un ki raushni un ke aa ge aur un ke dayein taraf daud rahi hogi, woh keh rahe hon ge ke aye hamaray Rab, hamaray liye hamari raushni ko kamil karde aur hamari maghfirat farma, beshak tu har cheez par qadir hai.

⁹. Aye Nabi, munkiron aur munafiqon se jihad karo aur un par sakhti karo, aur un ka thikana jahannam hai aur woh bura thikana hai.¹⁰ Allah munkiron ke liye missal bayan karta hai Nuh ki biwi ki aur Lut ki biwi ki, donon hamaray bandon mein se do nek bandon ke nikah mein thi, phir unhon ne un ke sath khayanat ki to woh donon Allah ke muqable mein un ke kuch kaam nahin aa sake, aur donon ko kaha gaya ke aag mein dakhil hojao, dakhil hone walon ke sath.

¹¹. Aur Allah iman walon ke liye missal bayan karta hai Fir'aun ki biwi ki, jab ke us ne kaha ke aye mere Rab, mere liye apne paas jannat mein aek ghar banade aur mujh ko Fir'aun aur us ke amal se bachale aur mujh ko zalim qaum se najat de.¹² Aur Imran ki beti Maryam, jis ne apni ismat ki hifazat ki, phir hum ne us mein apni ruh phunk di aur us ne apne Rab ke kalmaat ki aur us ki kitaabon ki tasdiq ki, aur woh farmanbardaron mein se thi.

67. SURAH-AL-MULK

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Bada ba barkat hai woh jis ke hath mein badshahi hai aur woh har cheez par qadir hai.² Jis ne maut aur zindagi ko paida kiya ta ke woh tum ko janche ke tum mein se kaun achcha kaam karta hai, aur woh zabardast hai, bakhshne wala hai.³ Jis ne banaye saat asman upar tale, tum Rahman ke banane mein koi khalal na dekhoge, phir nigah dalkar dekhlo, kahin tum ko koi khalal nazar aata hai.⁴ Phir bar bar nigah dal kar dekho, nigah nakaam thak kar tumhari taraf wapas aa jayegi.

⁵ Aur hum ne qarib ke asman ko charaghon se sajaya hai, aur hum ne un ko shaitanon ke maarne ka zariya banaya hai, aur hum ne un ke liye dozakh ka azaab tayyar kar rakha hai.⁶ Aur jin logon ne apne Rab ka inkar kiya, un ke liye jahannam ka azaab hai, aur woh bura thikana hai.⁷ Jab woh us mein dale jayeinge, woh us ka dahadna suneinge, aur woh josh maregi.⁸ Maalum hoga ke woh ghusse mein phat padegi. Jab us mein koi giroh dala jayega, us ke darogha us se pucheinge, kya tumharay paas koi darane wala nahin aaya.⁹ Woh kaheinge ke haan, hamaray paas darane wala aaya. Phir hum ne us ko jhutla diya aur hum ne kaha ke Allah ne koi cheez nahin utari, tum log badi gumrahi mein pade huve ho.¹⁰ Aur woh kaheinge ke agar hum sunte ya samajhte to hum dozakh walon mein se nahin hote.¹¹ Pas woh apne gunah ka iqrar kareinge, Pas laanat ho dozakh walon par.

¹² Jo log apne Rab se bin dekhe darte hain, un ke liye maghfirat aur bada ajr hai.¹³ Aur tum apni baat chhupa kar kaho ya pukar kar kaho, woh dilon tak ki baton ko janta hai.¹⁴ Kya woh na janega jis ne paida kiya hai, aur woh barik been hai, khabar rakhne wala hai.

¹⁵ Wohi hai jis ne zameen ko tumharay liye past kar diya, to tum us ke raston mein chalo aur us ke rizq mein se khao aur usi ki taraf

hai uthna.¹⁶ Kya tum us se bekhauf ho gaye jo aasman mein hai ke woh tum ko zameen mein dhansa de, phir woh larazne lage.¹⁷ Kya tum us se jo aasman mein hai bekhauf ho gaye ke woh tum par pathrao karne wali hawa bhejde, phir tum jaanlo ke kaisa hai mera darana.¹⁸ Aur unhon ne jhutla diya jo un se pehlay thay. To kaisa huva mera inkar.

¹⁹ Kya woh parindon ko apne upar nahin dekhte par phailay huve aur woh un ko samet bhi lete hain. Rahman ke siwa koi nahin jo un ko thame huve hai. Beshak woh har cheez ko dekh raha hai.²⁰ Aakhir kaun hai ke woh tumhara lashkar bankar Rahman ke muqable mein tumhari madad karsake. Inkar karne walay ke dhoke mein pade huve hain.²¹ Aakhir kaun hai jo tum ko rozi de agar Allah apni rozi rokle, balke woh sarkashi par aur bidak ne par add gaye hain.

²² Kya jo shakhs aundhe munh chal raha hai woh zyada sahih raah pane wala hai ya woh shakhs jo sidha aek sirat-e-mustaqim par chal raha hai.²³ Kaho ke wohi hai jisne tum ko paida kiya aur tumharay liye kaan aur ankh aur dil banaye. Tum log bahut kam shukr ada karte ho.²⁴ Kaho ke wohi hai jisne tum ko zameen mein phailaya aur tum usi ki taraf ikattha kiye jaoge.

²⁵ Aur woh kehte hain ke yeh wada kab hoga agar tum sachche ho.²⁶ Kaho ke yeh ilm Allah ke paas hai aur main sirf khula huva darane wala hun.²⁷ Pas jab woh us ke qarib aata huva dekheinge to un ke chehre bigad jayeinge jinhon ne inkar kiya, aur kaha jayega ke yahi hai woh cheez jis ko tum mangte thay.²⁸ Kaho ke agar Allah mujhe halak karde aur un logon ko jo mere sath hain, ya hum par rahem farmaye to munkiron ko dardnak azaab se kaun bachayega.²⁹ Kaho, woh Rahman hai, hum us par iman laye aur usi par hum ne bharosa kiya. Phir jaldi tum jaan loge ke khuli huvi gumrahi mein kaun hai.³⁰ Kaho ke batao, agar tumhara pani niche utar jaye to kaun hai jo tumharay liye saaf pani le aaye.

68. SURAH-AL-QALAM

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

^{1.} *Noon,*

qasam hai qalam ki aur jo kuch log likhte hain.^{2.} Tum apne Rab ke fazl se diwane nahin ho.^{3.} Aur beshak tumharay liye ajr hai kabhi khatm na hone wala.^{4.} Aur beshak tum aek aala akhlaq par ho.^{5.} Pas anqarib tum dekhoge aur woh bhi dekheinge.^{6.} Ke tum mein se kis ko junun tha.^{7.} Tumhara Rab hi khub janta hai, jo us ki raah se bhatka huva hai, aur woh raah par chalne walon ko bhi khub janta hai.

^{8.} Pas tum un jhutlane walon ka kehna na mano.^{9.} Woh chahte hain ke tum narm pad jao to woh bhi narm pad jayein.^{10.} Aur tum aise shakhs ka kehna na mano jo bahut qasmein khane wala hai.^{11.} Be waqat ho, taana dene wala ho, chughli lagata phirta ho.^{12.} Nek kaam se rokne wala ho, had se guzar jane wala ho, haq maarne wala ho.^{13.} Sang dil ho, mazid baraan be nasab ho.^{14.} Is sabab se ke woh maal-o-aulad wala hai.^{15.} Jab us ko hamari ayatein padh kar sunai jati hain to woh kehta hai ke yeh aglaon ki besanad batein hain.^{16.} Anqarib hum us ki nak par dagh lagayeinge.

^{17.} Hum ne un ko azmaish mein dala hai, jis tarah hum ne bagh walon ko azmaish mein dala tha, jab ke unhon ne qasam khai ke woh subah sawere zarur is ka phal todeinge.^{18.} Aur unhon ne in sha Allah nahin kaha.^{19.} Pas us bagh par tere Rab ki taraf se aek phirne wala phir gaya aur woh so rahe thay.^{20.} Phir subah ko woh aisa reh gaya jaise kati huvi fasl.^{21.} Pas subah ko unhon ne aek dosray ko pukara.^{22.} Ke apne khet par sawere chalo agar tumhein phal todna hai.^{23.} Phir woh chal pade aur woh aapas mein chupke chupke keh rahe thay.^{24.} Ke aaj koi mohtaj tumharay paas bagh mein na aaye.^{25.} Aur woh apne ko na dene par qadir samajh kar chale.^{26.} Phir

jab bagh ko dekha to kaha ke hum rasta bhul gaye.²⁷ Balke hum mehrum ho gaye.²⁸ Un mein jo behtar admi tha us ne kaha, main ne tum se nahin kaha tha ke tum log tasbih kyun nahin karte.²⁹ Unhon ne kaha ke hamara Rab paak hai. Beshak hum zalim thay.³⁰ Phir woh apas mein aek dosray ko ilzam dene lage.³¹ Unhon ne kaha, afsos hai hum par, beshak hum had se nikalne walay log thay.³² Shayad hamara Rab hum ko is se achcha bagh is ke badle mein dede, hum usi ki taraf ruju hote hain.³³ Isi tarah aata hai azaab, aur akhirat ka azaab is se bhi bada hai, kash yeh log jante.

³⁴ Beshak darne walon ke liye un ke Rab ke paas naemat ke bagh hain.³⁵ Kya hum farmanbardaron ko nafarmanon ke barabar kar deinge.³⁶ Tum ko kya huva, tum kaisa faisla karte ho.³⁷ Kya tumharay paas koi kitaab hai jis mein tum padhte ho.³⁸ Is mein tumharay liye woh hai jis ko tum pasand karte ho.³⁹ Kya tumharay liye hamaray upar qasmein hain qiyamat tak baqi rehne wali, ke tumharay liye wohi kuch hai jo tum faisla karo.⁴⁰ Un se pucho ke un mein se kaun us ka zimmedar hai.⁴¹ Kya un ke kuch sharik hain, to woh apne apne sharikon ko layein agar woh sachche hain.

⁴² Jis din haqiqat se parda uthaya jayega aur log sajde ke liye bulaye jayeinge to woh sajda na kar sakeinge.⁴³ Un ki nigahein jhuki huvi hongi, un par zillat chhai hogi, aur woh sajde ke liye bulaye jate thay aur sahih salim thay.⁴⁴ Pas chhodo mujh ko aur un ko jo is kalaam ko jhutlate hain, hum un ko ahista ahista laa rahe hain jahan se woh nahin jante.⁴⁵ Aur main un ko mohlat de raha hun, beshak meri tadbir mazbut hai.

⁴⁶ Kya tum un se muawaza mangte ho ke woh us ke tawaan se dabe jarahe hain.⁴⁷ Ya un ke paas ghaib hai pas woh likh rahe hain.⁴⁸ Pas apne Rab ke faisle tak sabr karo aur machhli walay ki tarah na ban jao, jab us ne pukara aur woh gham se bhara huva tha.⁴⁹ Agar us ke Rab ki mehrbani us ke shamil-e-haal na hoti to woh mazmum ho kar chatiyal maidan mein phenk diya jata.⁵⁰ Phir us ke Rab ne

us ko nawaza, pas us ko nekon mein shamil kar diya.⁵¹ Aur yeh munkir log jab nasihat ko sunte hain to is tarah tum ko dekhte hain goya apni nigahon se tum ko phisla deinge, aur kehte hain ke yeh zarur diwana hai.⁵² Aur woh jahan walon ke liye sirf aek nasihat hai.

69. SURAH-AL-HAQQAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Woh hone wali.² Kya hai woh hone wali.³ Aur tum kya jano ke kya hai woh hone wali.⁴ Samud aur Aad ne us khad khada ne wali cheez ko jhutlaya.⁵ Pas Samud, to woh aek sakht haadsa se halak kar diye gaye.⁶ Aur Aad, to woh aek tez-o-tund hawa se halak kiye gaye.⁷ Us ko Allah ne musalsal saat raat aur aatth din un par musallat rakha, pas tum dekhte ho ke wahan woh is tarah gire huve pade hain goya ke woh khajuron ke khokhle tane hon.⁸ To kya tum ko un mein se koi bacha huva nazar aata hai.⁹ Aur Fir'aun aur us se pehlay walon ne aur ulti huvi bastiyon ne jurm kiya.¹⁰ Unhon ne apne Rab ke Rasul ki na farmani ki to Allah ne un ko bahut sakht pakda.¹¹ Aur jab pani had se guzar gaya to hum ne tum ko kashti mein sawar karaya.¹² Ta ke hum us ko tumharay liye yadgar bana dein. Aur yad rakhne walay kaan us ko yad rakhein.

¹³ Pas jab sur mein yak baragi phunk mari jayegi.¹⁴ Aur zameen aur pahadon ko utha kar aek hi bar mein rezah rezah kar diya jayega.¹⁵ To us din waqe ho ne wala hai.¹⁶ Aur asman phat jayega to woh us roz bilkul boda hoga.¹⁷ Aur farishte us ke kinaron par honge, aur tere Rab ke arsh ko us din aatth farishte apne upar uthaye honge.¹⁸ Us din tum pesh kiye jaoge, tumhari koi baat poshidah na hogi.

¹⁹ Pas jis shakhs ko us ka amaal nama us ke dayein hath mein diya jayega to woh kahega ke lo, mera amaal nama padho.²⁰ Main ne guman rakha tha ke mujh ko mera hisab pesh aane wala hai.

21. Pas woh aek pasandidah aysh mein hongā.²² unche bagh mein.
 23. Us ke phal jhuke pade hongē.²⁴ Khao aur piyo maze ke sath, un
 aamalon ke badle mein jo tum ne guzre huve dino mein kiye hain.
 25. Aur jis shakhs ka amaal nama us ke bayein hath mein diya jayega,
 to woh kahega kash mera amaal nama mujhe na diya jata.²⁶ Aur main
 na janta ke mera hisab kya hai.²⁷ Kash wohi maut faislakun hoti.
 28. Mera maal mere kaam na aaya.²⁹ Mera ikhtiyar khatm ho gaya.
 30. Us shakhs ko pakdo, phir us ko tauq pehnao.³¹ Phir us ko
 jahannam mein dakhil kardo.³² Phir aek zanjir mein jis ki paimaish
 sattar hath hai us ko jakad do.³³ Yeh shakhs khuda-e-azeem par
 iman na rakhta tha.³⁴ Aur woh gharibon ko khana khilane par
 nahin ubhaarta tha.³⁵ Pas aaj yahan us ka koi hamdard nahin.³⁶ Aur
 zakhmon ke dhuwon ke siwa us ke liye koi khana nahin.³⁷ Us ko
 gunah garon ke siwa koi nahin khayega.

38. Pas nahin, main qasam khata hun un cheezon ki jin ko tum
 dekhte ho.³⁹ Aur jin ko tum nahin dekhte.⁴⁰ Beshak yeh aek ba izzat
 Rasul ka kalaam hai.⁴¹ Aur woh kisi shayar ka kalaam nahin, tum
 bahut kam iman laate ho.⁴² Aur yeh kisi kaahin ka kalaam nahin,
 tum bahut kam ghaur karte ho.⁴³ Khuda wand-e-Aalam ki taraf
 se utara huva hai.⁴⁴ Aur agar woh koi baat ghad kar hamaray upar
 lagata.⁴⁵ To hum us ka dayan hath pakadte.⁴⁶ Phir hum us ki rag-e-
 dil kaat dete.⁴⁷ Phir tum mein se koi us se hum ko rokne wala nahin
 hota.⁴⁸ Aur bila shubah yeh yad dahani hai darne walo ke liye.⁴⁹ Aur
 hum jante hain ke tum mein us ke jhutlane walay hain.⁵⁰ Aur woh
 munkiron ke liye pachtawa hai.⁵¹ Aur yeh yaqini haq hai.⁵² Pas tum
 apne Rabb-e-azeem ke naam ki tasbih karo.

70. SURAH-AL-MA'ARIJJ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Mangne walay ne azaab manga waq̄e hone wala.² Munkiron ke liye koi us ko hatane wala nahin.³ Allah ki taraf se jo sidhiyon ka malik hai.⁴ Us ki taraf farishte aur Jibril chadh kar jate hain, aek aise din mein jis ki miqdar pachas hazar sal hai.⁵ To tum sabr karo, bhali tarah ka sabr.⁶ Woh us ko dour dekhte hain.⁷ Aur hum us ko qarib dekh rahe hain.⁸ Jis din asman tail ki talchhat ki tarah ho jayega.⁹ Aur pahad dhune huve oon ki tarah.¹⁰ Aur koi dost kisi dost ko na puchega.¹¹ Woh un ko dikhaye jayeinge, mujrim chahega ke kash, us din ke azaab se bachne ke liye apne beton.¹² Aur apni biwi aur apne bhai.¹³ Aur apne kunbe ko jo use panah dene wala tha.¹⁴ Aur tamam ahl-e-zameen ko fidye mein de kar apne ko bachale.

¹⁵. Hargiz nahin, woh to bhadakti huvi aag ki lapet hogi.¹⁶ Jo khal utar degi.¹⁷ Woh har us shakhs ko bulayegi jis ne peeth pheri aur aeraz kiya.¹⁸ Jama kiya aur saint kar rakha.¹⁹ Beshak insan kam himmat paida huva hai.²⁰ Jab us ko taklif pahunchti hai to woh ghabra uthta hai.²¹ Aur jab us ko farigh-ul-bali hoti hai to woh bukhil karne lag jata hai.²² Magar woh namazi.²³ Jo apni namaz ki pabandi karte hain.²⁴ Aur jin ke maalon mein mutayyan haq hai.²⁵ Sayel aur mehrum ka.²⁶ Aur jo insaf ke din par yaqin rakhte hain.²⁷ Aur jo apne Rab ke azaab se darte hain.²⁸ Beshak un ke Rab ke azaab se kisi ko nidar na hona chahiye.²⁹ Aur jo apni sharmgahon ki hifazat karte hain.³⁰ Magar apni biwiyon se ya apni mamluka auraton se, phir un par un ko koi malammat nahin.³¹ Phir jo shakhs us ke ilawa kuch aur chahe to wohi log had se tajawuz karne walay hain.³² Aur jo apni amanaton aur apne ahad ko nibahate hain.³³ Aur jo apni gawahiyon par qaim rehte hain.³⁴ Aur jo apni namaz ki hifazat karte hain.³⁵ Yahi log jannaton mein izzat ke sath honge.

³⁶. Phir un munkiron ko kya huva hai ke woh tumhari taraf daude chale aa rahe hain.³⁷ Dayein se aur bayein se giroh dar giroh.³⁸ Kya in mein se har shakhs yeh lalach rakhta hai ke woh naemat ke bagh mein dakhil kar liya jayega.³⁹ Hargiz nahin, hum ne un ko paida kiya hai us cheez se jis ko woh jante hain.

⁴⁰. Pas nahin, main qasam khata hun mashriqon aur maghribon ke Rab ki, hum is par qadir hain.⁴¹ Ke badal kar in se behtar layein, aur hum ajiz nahin hain.⁴² Pas un ko chhod do ke woh batein banayein aur khel karein, yahan tak ke woh apne us din se dochar hon jis ka un se wada kiya ja raha hai.⁴³ Jis din qabron se nikal padeinge daudte huve, jaise woh kisi nishane ki taraf bhag rahe hon.⁴⁴ Un ki nigahein jhuki honghi, un par zillat chhai hogi, yeh hai woh din jis ka un se wada tha.

71. SURAH NUH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Hum ne Nuh ko us ki qaum ki taraf Rasul bana kar bheja ke apni qaum ke logon ko khabardar kardo, is se pehlay ke un par aek dardnak azaab aa jaye. ² Us ne kaha ke aye meri qaum ke logo, main tumharay liye aek khula huva darane wala hun.³ Ke tum Allah ki ibadat karo aur us se daro aur meri itaat karo.⁴ Allah tumharay gunahon se darguzar karega aur tum ko aek muayyan waqt tak baqi rakhega. Beshak jab Allah ka muqarrar kiya huva waqt aa jata hai to phir woh taala nahin jata. Kash, tum is ko jante.

⁵. Nuh ne kaha ke aye mere Rab, main ne apni qaum ko shab-o-roz pukara.⁶ Magar meri pukar ne un ki dori hi mein izafa kiya. ⁷ Aur main ne jab bhi un ko bulaya ke tu unhein maaf karde to unhon ne apne kanon mein ungliyan dallin aur apne upar apne kapde lapet liye aur zid par adgaye aur bada ghamand kiya.⁸ Phir main ne un ko barmala pukara.⁹ Phir main ne un ko khuli tabligh ki aur un ko

chupke se samjhaya.¹⁰ Main ne kaha ke apne Rab se maafi mango, beshak woh bada maaf karne wala hai.¹¹ Woh tum par aasman se khub barish barsayega.¹² Aur tumharay maal aur aulad mein taraqqi dega aur tumharay liye bagh paida karega aur tumharay liye nehron ko jari karega.¹³ Tum ko kya ho gaya hai ke tum Allah ke liye azmat ke mutawaqqa nahin ho.¹⁴ Halanke us ne tum ko tarah tarah se banaya.¹⁵ Kya tum ne dekha nahin ke Allah ne kis tarah saat asman teh-ba-teh banaye.¹⁶ Aur un mein chaand ko noor aur suraj ko charagh banaya.¹⁷ Aur Allah ne tum ko zameen se khas ihtimam se ugaya.¹⁸ Phir woh tum ko zameen mein wapas le jayega aur phir se tum ko baher le aayega.¹⁹ Aur Allah ne tumharay liye zameen ko hamwar banaya.²⁰ ta ke tum us ke khule raston mein chalo.

²¹ Nuh ne kaha ke aye mere Rab, unhon ne mera kaha na mana aur aise admiyon ki pairavi ki jin ke maal aur aulad ne un ke ghate hi mein izafa kiya.²² Aur unhon ne badi tadbirein kein.²³ Aur unhon ne kaha ke tum apne mabudon ko hargiz na chhodna aur tum hargiz na chhodna Wadd ko aur Suwa ko aur Yaghus ko aur Ya'ûq ko aur Nasr ko.²⁴ Aur unhon ne bahut logon ko behka diya. Aur ab to un gumrahon ki gumrahi mein hi izafa kar.²⁵ Apne gunahon ke sabab se woh gharq kiye gaye, phir woh aag mein dakhil kiye gaye. Pas unhon ne apne liye Allah se bachane wala koi madadgar na paya.

²⁶ Aur Nuh ne kaha ke aye mere Rab, tu un munkiron mein se koi zameen par basne wala na chhod.²⁷ Agar tu ne un ko chhod diya to yeh tere bandon ko gumrah kareinge aur un ki nasl se jo bhi paida hoga, woh badkar aur sakht munkir hoga.²⁸ Aye mere Rab, meri maghfirat farma aur mere maa baap ki maghfirat farma aur jo mere ghar mein momin hokar dakhil ho, to us ki maghfirat farma. Aur sab momin mardon aur momin auraton ko maaf farma aur zalimon ke liye halakat ke siwa kisi cheez mein izafa na kar.

72. SURAH-AL-JINN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kaho ke mujhe wahi ki gai hai ke jinnat ki aek jamaat ne Qur'an suna to unhon ne kaha ke hum ne aek ajib Qur'an suna hai.² Jo hidayat ki raah batata hai to hum us par iman laye aur hum apne Rab ke sath kisi ko sharik nahin banayeinge.³ Aur yeh ke hamaray Rab ki shan bahut buland hai. Us ne na koi biwi banai hai aur na aulad.⁴ Aur yeh ke hamara nadan shakhs Allah ke bare me bahut khilaf-e-haq batein kehta tha.⁵ Aur hum ne guman kiya ke insan aur jinn, Khuda ki shan mein kabhi jhut nahin kaheinge.⁶ Aur yeh ke insanon mein kuch aise thay jo jinnat mein se baaz ki panah lete thay, to unhon ne jinnon ka ghurur aur badha diya.⁷ Aur yeh ke unhon ne bhi guman kiya, jaisa tumhara guman tha ke Allah kisi ko na uthayega.

⁸ Aur hum ne asman ka jayiza liya to hum ne paya ke woh sakht pehredaron aur sholon se bhara huva hai.⁹ Aur hum us ke baaz thikanon mein sunne ke liye baitha karte thay, so ab jo koi sunna chahta hai to woh apne liye aek tayyar shola paata hai.¹⁰ Aur hum nahin jante ke yeh zameen walon ke liye koi burai chahi gai hai ya un ke Rab ne un ke sath bhalai ka irada kiya hai.¹¹ Aur yeh ke hum mein baaz nek hain aur baaz aur tarah ke. Hum mukhtalif tariqon par hain.¹² Aur yeh ke hum ne samajh liya ke hum zameen mein Allah ko hara nahin sakte, aur na bhag kar us ko hara sakte hain.¹³ Aur yeh ke hum ne jab hidayat ki baat suni to hum us par iman laye. Pas jo shakhs apne Rab par iman layega to us ko na kisi kami ka andesha hoga, aur na ziyadati ka.¹⁴ Aur yeh ke hum mein baaz farmanbardar hain aur hum mein baaz be raah hain, pas jisne farmanbardari ki to unhon ne bhalai ka rasta dhund liya.¹⁵ Aur jo log be raah hain to woh dozakh ke indhan honge.

¹⁶. Aur (mujhe wahi ki gai hai ke) yeh log agar raste par qaim ho jate to hum un ko khub sairab karte.¹⁷ ta ke is mein un ko azmayein, aur jo shakhs apne Rab ki yad se aeraz karega to woh us ko sakht azaab mein muftala karega.¹⁸ Aur yeh ke Masajid Allah ke liye hain, pas tum Allah ke sath kisi aur ko na pukaro.¹⁹ Aur yeh ke jab Allah ka banda us ko pukarne ke liye khada ho to log us par tut padne ke liye tayyar ho gaye.²⁰ Kaho ke main sirf apne Rab ko pukarta hun aur us ke sath kisi ko sharik nahin karta.²¹ Kaho ke mein tum logon ke liye na kisi nuqsan ka ikhtiyar rakhta hun aur na kisi bhalai ka.²² Kaho ke mujh ko Allah se koi bacha nahin sakta, aur na mein us ke siwa koi panah pa sakta hun.²³ Bas Allah hi ki taraf se pahuncha de na aur us ke paighamon ki adayegi hai aur jo shakhs Allah aur us ke Rasul ki nafarmani karega to us ke liye dozakh ki aag hai jis me woh hamesha raheinge.

²⁴. Yahan tak ke jab woh dekheinge us cheez ko jis ka un se wada kiya jaraha hai to woh jaan leinge ke kis ke madadgar kamzor hain aur kaun taadad mein kam hai.²⁵ Kaho ke main nahin janta ke jis cheez ka tum se wada kiya jaraha hai woh qarib hai ya mere Rab ne us ke liye lambi muddat muqarrar ki hai.²⁶ Ghaib ka janne wala wahi hai. Woh apne ghaib par kisi ko mutala nahin karta.²⁷ Siwa us Rasul ke jis ko us ne pasand kiya ho, to woh us ke aage aur piche muhafiz laga deta hai.²⁸ take Allah jaan le ke unhon ne apne Rab ke paighamat ko pahuncha diya hai aur woh un ke mahoul ka ehata kiye huve hai aur us ne har cheez ko gin rakha hai.

73. SURAH-AL-MUZZAMMIL

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye kapde mein lipatne walay.² Raat mein qayam kar magar thoda hissa.³ Aadhi raat ya us se kuch kam kardo.⁴ Ya us se kuch badhado,

aur Qur'an ko thahr thahr kar padho.⁵ Hum tum par aek bhari baat dalne walay hain.

⁶ Beshak raat ka uthna sakht rondta hai aur baat theek nikalti hai.⁷ Beshak tum ko din mein bahut kaam rehta hai.⁸ Aur apne Rab ka naam yad karo aur us ki taraf mutawajja ho jao sab se alag ho kar.⁹ Woh mashriq aur maghrib ka malik hai, us ke siwa koi ilah nahin, pas tum us ko apna karsaz bana lo.¹⁰ Aur log jo kuch kehte hain us par sabr karo, aur bhali tarah un se alag ho jao.¹¹ Aur jhutlane walay khush haal logon ka mu'amala mujh par chhod do aur un ko thodi dhil do.¹² Hamaray paas, bediyan hain aur dozakh hai.¹³ Aur gale mein phans jane wala khana hai aur dardnak azaab hai.¹⁴ Jis din zameen aur pahad hilne lageinge aur pahad ret ke phisal te huve tode ho jayeinge.

¹⁵ Hum ne tumhari taraf aek Rasul bheja hai, tum par gawah bana kar, jis tarah hum ne Fir'aun ki taraf aek Rasul bheja.¹⁶ Phir Fir'aun ne Rasul ka kaha na mana to hum ne us ko pakda sakht pakadna.¹⁷ Pas agar tum ne inkar kiya to tum us din ke azaab se kaise bachoge jo bachchon ko budha kardega.¹⁸ Jis mein asman phat jayega, be shak us ka wada pura ho kar rahega.¹⁹ Yeh aek nasihat hai, pas jo chahe apne Rab ki taraf raah ikhtiyar karle.

²⁰ Beshak tumhara Rab janta hai ke tum dotihai raat ke qarib ya aadhi raat ya aek tihai raat qayam karte ho, aur aek giroh tumharay sathiyon mein se bhi. Aur Allah hi raat aur din ka andaza thahrata hai, us ne jana ke tum us ko pura na kar sakoge pas us ne tum par mehrbani farmai, ab Qur'an se padho jitna tum ko asan ho. Us ne jana ke tum mein bimarhonge aur kitne log Allah ke fazl ki talash mein zameen mein safar kareinge, aur dosray aise log bhi honge jo Allah ki raah mein jihad kareinge. Pas us mein se padho jitna tum ko asan ho, aur namaz qaim karo aur zakat ada karo aur Allah ko qarz do achcha qarz. Aur jo bhalai tum apne liye aage bhejoge us ko Allah ke yahan maujud paoge. Woh behtar hai aur sawab mein

zyada, aur Allah se maafi mango, be shak Allah bakhshne wala, mehrban hai.

74. SURAH-AL-MUDDASSIR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Aye kapde mein lipatne walay.² Uth aur logon ko dara.³ Aur apne Rab ki badai bayan kar.⁴ Aur apne kapde ko paak rakh.⁵ Aur gandagi ko chhod de.⁶ Aur aisa na karo ke ehsan karo aur bahut badla chaho.⁷ Aur apne Rab ke liye sabr karo.

⁸. Phir jab sur phunka jayega.⁹ To woh bada sakht din hoga.¹⁰ Munkiron par aasan na hoga.¹¹ Chhod do mujh ko aur us shakhs ko jis ko main ne paida kiya akela.¹² Aur us ko bahut sa maal diya.¹³ Aur paas rehne walay bete.¹⁴ Aur sab tarah ka saman us ke liye muhayya kar diya.¹⁵ Phir woh tamanna rakhta hai ke main us ko aur zyada dun.¹⁶ Hargiz nahin, woh hamari ayaton ka mukhalif hai.¹⁷ Anqarib main us ko aek sakht chadhai chadhaunga.

¹⁸. Us ne socha aur baat banai.¹⁹ Pas woh halak huva, us ne kaisi baat banai.²⁰ Phir woh halaak huva, us ne kaisi baat banai.²¹ Phir us ne dekha.²² Phir us ne tewar chadhaye aur munh banaya.²³ Phir peeth pheri aur takabbur kiya.²⁴ Phir bola yeh to mazid aek jadu hai jo pehlay se chala aa raha hai.²⁵ Yeh to bas admi ka kalaam hai.

²⁶. Mein us ko anqarib dozakh mein dakhil karunga.²⁷ Aur tum kya jano ke kya hai dozakh.²⁸ Na baqi rehne degi aur na chhodegi.²⁹ Khal jhulsa dene wali.³⁰ Is par ¹⁹ farishte hain.³¹ Aur hum ne dozakh ke kar kun sirf farishte banaye hain. Aur hum ne un ki jo ginti rakhi hai woh sirf munkiron ko janchne ke liye, ta ke yaqin hasil karein woh log jin ko kitaab ata huvi. Aur iman walay apne iman ko badhayein aur ahl-e-kitaab aur mominin shak na karein, aur ta ke jin logon ke dilon mein maraz hai aur munkir log kehein ke is se Allah ki kya murad hai. Is tarah Allah gumrah karta hai jis

ko chahta hai aur hidayat deta hai jis ko chahta hai, aur tere Rab ke lashkar ko sirf wohi janta hai, aur yeh to sirf samjhana hai logon ke liye.

³² Hargiz nahin, qasam hai chand ki.³³ Aur raat ki jab woh jane lage.³⁴ Aur subah ki jab woh raushan ho jaye.³⁵ Yaqinan dozakh badi cheezon mein se hai.³⁶ Insan ke liye darawa.³⁷ Un ke liye jo tum mein se aage ki taraf badhe ya piche ki taraf hate.³⁸ Woh shakhs apne amaal ke badle mein rahein hai.³⁹ Dayein walon ke siwa.⁴⁰ Woh baghon mein honge, puchte honge.⁴¹ Mujrimon se.⁴² Tum ko kya cheez dozakh mein legai.⁴³ Woh kaheinge, hum namaz padhne walon mein se nahin thay.⁴⁴ Aur hum gharibon ko khana nahin khilate thay.⁴⁵ Aur hum behas karne walon ke sath behas karte thay.⁴⁶ Aur hum insaf ke din ko jhutlate thay.⁴⁷ Yahan tak ke woh yaqini baat hum par aagai.⁴⁸ To un ko shafaat karne walon ki shafaat kuch faida na degi.

⁴⁹ Phir un ko kya huva hai ke woh nasihat se rugardani karte hain.⁵⁰ Goya ke woh wahshi ghadhe hain.⁵¹ Jo sher se bhage ja rahe hain.⁵² Balke un mein se har shakhs yeh chahta hai ke us ko khule huve noshte diye jayein.⁵³ Hargiz nahin, balke yeh log akhirat se nahin darte.⁵⁴ Hargiz nahin. Yeh to aek nasihat hai.⁵⁵ Pas jis ka ji chahe, is se nasihat hasil kare.⁵⁶ Aur woh is se nasihat hasil nahin kareinge magar yeh ke Allah chahe. Wohi hai jis se darna chahiye aur wohi hai bakhshne ke laiq.

75. SURAH-AL-QIYAMAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Nahin, main qasam khata hun qiyamat ke din ki.² Aur nahin, main qasam khata hun malamati karne walay nafsi ki.³ Kya insan khayal karta hai ke hum us ki haddiyon ko jama na kareinge.⁴ Kyun nahin, hum is par qadir hain ke us ki ungliyon ke por por tak durust

kardein.⁵ Balke insan chahta hai ke woh dhitayi kare us ke samne.
⁶ Woh puchta hai ke qiyamat ka din kab aayega.⁷ Pas jab ankhein
 khirah ho jayeingi.⁸ Aur chaand benoor ho jayega.⁹ Aur suraj aur
 chaand ikathta kiye jayeinge.¹⁰ Us din insan kahega ke kahan
 bhagun?¹¹ Hargiz nahin, kahin panah nahin.¹² Us din tere Rab hi ke
 paas thikana hai.¹³ Us din insan ko bataya jayega ke us ne kya aage
 bheja aur kya piche chhoda.¹⁴ Balke insan khud apne aap ko janta
 hai.¹⁵ Chahe woh kitne hi bahane pesh kare.

¹⁶ Tum us ke padhne par apni zaban na chhalao take tum us ko jaldi
 sikh lo.¹⁷ Hamare upar hai us ko jama karna aur us ko sunana.¹⁸ Pas
 jab hum us ko sunayeinge to tum us sunane ki pairavi karo.¹⁹ Phir
 hamaray upar hai us ko bayan karde na.

²⁰ Hargiz nahin, balke tum chahte ho jo jaldi aaye.²¹ Aur tum
 chhodte ho jo der mein aaye.²² Kuch chehre us din ba raunaq
 honge.²³ Apne Rab ki taraf dekhte honge.²⁴ Aur kuch chehre us din
 udas honge.²⁵ Guman karte honge ke un ke sath kamar tod dene wala
 mu`amala kya jayega.²⁶ Hargiz nahin, jab jaan halaq tak pahunch
 jayegi.²⁷ Aur kaha jayega ke kaun hai jhad phunk karne wala.²⁸ Aur
 woh guman karega ke yeh judai ka waqt hai.²⁹ Aur pindli se pindli
 lipat jayegi.³⁰ Woh din hoga tere Rab ki taraf jane ka.

³¹ To us ne na sach mana aur na namaz padhi.³² Balke jhutlaya
 aur munh moda.³³ Phir akadta huva apne logon ki taraf chala
 gaya.³⁴ Afsos hai tujh par afsos hai.³⁵ Phir afsos hai tujh par afsos
 hai.³⁶ Kya insan khayal karta hai ke woh bas yun hi chhodh diya
 jayega?³⁷ Kya woh tapkai huvi mani ki aek bund na tha.³⁸ Phir woh
 alqa ho gaya, phir Allah ne banaya, phir aaza durust kiye.³⁹ Phir us
 ki do qismein kardein, mard aur aurat.⁴⁰ Kya woh us par qadir nahin
 ke murdon ko zinda karde.

76. SURAH-AL-DHAR (INSAN)

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Kabhi insan par zamane mein aek waqt guzra hai ke woh koi qabil-e-zikr cheez na tha.² Hum ne insan ko aek makhlut bund se paida kiya, hum us ko palatte rahe. Phir hum ne us ko sunne wala, dekhne wala banaya.³ Hum ne us ko raah samjhai, chahe woh shukr karne wala bane ya inkar karne wala.

⁴. Hum ne munkiron ke liye zanjirein aur tauq aur bhadakti huvi aag tayyar kar rakhi hai.⁵ Nek log aise piyale se piyeinge jis mein kafoor ki amezish hogi.⁶ Is chashme se Allah ke bande piyeinge. Woh is ki shakhein nikaleinge.⁷ Woh log wajibaat ko pura karte hain aur aise din se darte hain jis ki sakhti aam hogi.⁸ Aur us ki mohabbat par khana khilate hain mohtaj ko aur yatim ko aur qaidi ko.⁹ Hum jo tum ko khilate hain to Allah ki khushi chahne ke liye. Hum na tum se badla chahte hain aur na shukr guzari.¹⁰ Hum apne Rab ki taraf se aek sakht aur talkh din ka andesha rakhte hain.¹¹ Phir Allah ne un ko us din ki sakhti se bachaya aur un ko tazgi aur khushi ata farmai.¹² Aur un ke sabr ke badle mein un ko jannat aur reshmi libas ata kiya.¹³ Taek lagaye hain woh is mein takhton par, is mein na woh garmi se dochar honge aur na sardi se.¹⁴ Jannat ke saye un par jhuke huve honge aur us ke phal un ke bas mein honge.¹⁵ Aur un ke aage chandi ke bartan aur shishe ke piyale gardish mein honge.¹⁶ Shishe chandi ke honge, jin ko bharne walon ne munasib andaz se bhara hoga.

¹⁷. Aur wahan un ko aek aur jaam pilaya jayega jis mein sonth ki amezish hogi.¹⁸ Yeh is mein aek chashma hai jis ko salsabil kaha jata hai.¹⁹ Aur un ke paas phir rahe honge aise bachche jo hamesha bachche hi raheinge. Tum unhein dekho to samjho ke moti hain jo bikher diye gaye hain.²⁰ Aur tum jahan dekhoge, wahan wohi azeem naemat aur azeem badshahi de khoge.²¹ Unke upar barik

resham ke sabz kapde honge aur dabiz resham ke kapde bhi. Aur un ko chandi ke kangan pehnaye jayeinge. Aur un ka Rab un ko pakiza mashrub pilayega.²² Beshak yeh tumhara silah hai aur tumhari koshish maqbul huvi hai.

²³. Hum ne tum par Qur'an thoda thoda karke utara hai.²⁴ Pas tum apne Rab ke hukum par sabr karo aur un mein se kisi gunahgar ya na shukr ki baat na mano.²⁵ Aur apne Rab ka naam subah-osham yad karo.²⁶ Aur raat ko bhi us ko sajda karo aur us ki tasbih karo raat ke tawil hisse mein.²⁷ Yeh log jaldi milne wali cheez ko chahte hain aur unhon ne chhod rakha hai apne piche aek bhari din ko.²⁸ Hum hi ne un ko paida kiya aur hum hi ne un ke jod band mazbut kiye, aur jab hum chaheinge unhi jaise log un ki jagah badal leinge.²⁹ Yeh aek nasihat hai. Pas jo shakhs chahe, apne Rab ki taraf rasta ikhtiyar karle.³⁰ Aur tum nahin chah sakte magar yeh ke Allah chahe. Beshak Allah janne wala, hikmat wala hai.³¹ Woh jis ko chahta hai apni rahemat mein dakhil karta hai, aur zalimon ke liye us ne dardnak azaab tayyar rakha hai.

77. SURAH-AL-MURSALAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Qasam hai hawaon ki jo chhoddi jati hain.² Phir woh tufani raftar se chalti hain.³ Aur badalon ko utha kar phailati hain.⁴ Phir maamla ko juda karti hain.⁵ Phir yad dahani dalti hain.⁶ Uzr ke taur par ya darawe ke taur par.⁷ Jo wada tum se kiya ja raha hai woh zarur waqehone wala hai.

⁸. Pas jab sitare benoor ho jayeinge.⁹ Aur jab asman phat jayega.¹⁰ Aur jab pahad rezah rezah kar diye jayeinge.¹¹ Aur jab paighambar waqt-e-mu'ayyan par jama kiye jayeinge.¹² Kis din ke liye woh taale gaye hain.¹³ Faisle ke din ke liye.¹⁴ Aur tum ko kya khabar ke faisla ka din kya hai.¹⁵ Tabahi hai us din jhutlane walon

ke liye.¹⁶ Kya hum ne aglon ko halak nahin kiya.¹⁷ Phir hum un ke piche bhejte hain pichhlon ko.¹⁸ Hum mujrimon ke sath aisa hi karte hain.¹⁹ kharabi hai us din jhutlane walon ke liye.

²⁰ Kya hum ne tum ko aek haqir pani se paida nahin kiya?²¹ Phir us ko aek mehfooz jagah rakha.²² Aek muqarrar muddat tak.²³ Phir hum ne aek andaza thahraya, hum kaisa achcha andaza thahrane walay hain.²⁴ kharabi hai us din jhutlane walon ki.²⁵ Kya hum ne zameen ko sametne wala nahin banaya.²⁶ Zindon ke liye aur murdon ke liye.²⁷ Aur hum ne is mein unche pahad banaye aur tum ko mitha pani pilaya.²⁸ Us roz kharabi hai jhutlane walon ke liye.

²⁹ Chalo us cheez ki taraf jis ko tum jhutlate thay.³⁰ Chalo teen shakhon walay saya ki taraf.³¹ Jis mein na saya hai aur na woh garmi se bachata hai.³² Woh angare barsayega jaise ke uncha mahal.³³ Zard ounthon ki manind.³⁴ Us din kharabi hai jhutlane walon ke liye.³⁵ Yeh woh din hai jis mein log bol na sakeinge.³⁶ Aur na un ko ijazat hogi ke woh uzr pesh karein.³⁷ Kharabi hai us din jhutlane walon ke liye.³⁸ Yeh faisle ka din hai. Hum ne tum ko aur agle logon ko jama kar liya.³⁹ Pas agar koi tadbir ho to mujh par tadbir chalao.⁴⁰ kharabi hai us din jhutlane walon ke liye.⁴¹ Beshak darne walay saye mein aur chashmon mein honge.⁴² Aur phalon mein jo woh chahein.⁴³ Maze ke sath khao aur piyo. Us amal ke badle mein jo tum karte thay.⁴⁴ Hum nek logon ko aisa hi badla dete hain.⁴⁵ kharabi hai us din jhutlane walon ke liye.⁴⁶ Khao aur barat lo thode din, beshak tum gunahgar ho.⁴⁷ kharabi hai us din jhutlane walon ke liye.⁴⁸ Aur jab un se kaha jata hai ke jhuko to woh nahin jhukte.⁴⁹ kharabi hai us din jhutlane walon ke liye.⁵⁰ Ab us ke baad woh kis baat par iman layeinge.

78. SURAH-AL-NABA'

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Log kis cheez ke bare mein puch rahe hain² Us badi khabar ke bare mein.³ Jis mein woh log mukhtalif hain.⁴ Hargiz nahin, anqarib woh jaan leinge.⁵ Hargiz nahin, anqarib woh jaan leinge.⁶ Kya hum ne zameen ko farsh nahin banaya.⁷ Aur pahadon ko mekhein.⁸ Aur tum ko hum ne banaya jode jode.⁹ Aur nind ko banaya tumhari thakan dour karne ke liye.¹⁰ Aur hum ne raat ko parda banaya.¹¹ Aur hum ne din ko maash ka waqt banaya.¹² Aur hum ne tumharay upar saat mazbut asman banaye.¹³ Aur hum ne is mein aek chamakta huva charagh rakh diya.¹⁴ Aur hum ne pani bhare badalon se musla dhaar pani barsaya.¹⁵ ta ke hum is ke zariye ugayein ghalla aur sabzi.¹⁶ Aur ghane bagh.¹⁷ Beshak faisle ka din aek muqarrar waqt hai.

¹⁸ Jis din sur phunka jayega, phir tum fauj dar fauj aaoge.¹⁹ Aur asman khol diya jayega, phir us mein darwaze hi darwaze ho jayeinge.²⁰ Aur pahad chala diye jayeinge to woh ret ki tarah ho jayeinge.²¹ Beshak jahannam ghaat mein hai.²² Sarkashon ka thikana.²³ Is mein woh muddaton pade raheinge.²⁴ Is mein na woh kisi thandak ko chakheinge aur na pine ki cheez ko.²⁵ Magar garam pani aur peep.²⁶ Badla un ke amaal ke muafiq.²⁷ Woh hisab ka andesha nahin rakhte thay.²⁸ Aur unhon ne hamari ayaton ko bilkul jhutla diya.²⁹ Aur hum ne har cheez ko likh kar shumar kar rakha hai.³⁰ Pas chakho ke hum tumhari saza hi badhate jayeinge.

³¹ Beshak dar ne walon ke liye kamyabi hai.³² Bagh aur angur.³³ Aur naukhez hamsin ladkiyan.³⁴ Aur bhare huve jaam.³⁵ Wahan woh laghv aur jhuti baat na suneinge.³⁶ Badla tere Rab ki taraf se ho ga, un ke amaal ke hisab se.³⁷ Rahman ki taraf se jo aasmanon aur zameen aur un ke darmiyan ki cheezon ka Rab hai, koi qudrat nahin rakhta ke us se baat kare.³⁸ Jis din ruh aur farishte saf basta khade honge, koi na bolega magar jis ko Rahman ijazat de, aur woh theek

baat karega.³⁹ Yeh din barhaq hai, pas jo chahe apne Rab ki taraf thikana banale.⁴⁰ Hum ne tum ko qarib aane walay azaab se dara diya hai. Jis din admi us ko dekh lega jo us ke hathon ne aage bheja hai, aur munkir kahega, kash main mitti hota.

79. SURAH AL-NAZI' AAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai jad se ukhadne wali hawaon ki.² Aur qasam hai ahista chalne wali hawaon ki.³ Aur qasam hai tairne walay badalon ki.⁴ Phir sabqat karke badhne walon ki.⁵ Phir mu'amale ki tadbir karne walon ki.⁶ Jis din hila dene wali hila dalegi.⁷ Us ke piche aek aur aane wali cheez ayegi.⁸ Kitne dil us din dhadakte honge.⁹ Un ki ankhein jhuk rahi hongi.¹⁰ Woh kehte hain kya hum pehli halat mein phir wapas honge?¹¹ Kya jab hum bosida haddiyan ho jayeinge?¹² Unhon ne kaha ke yeh wapasi to bade ghate ki hogi.¹³ Woh to bas aek daant hogi.¹⁴ Phir yakayak woh maidan mein maujud honge.

¹⁵ Kya tum ko Musa ki baat pahunchi hai?¹⁶ Jab ke us ke Rab ne us ko Tur ki muqaddas wadi mein pukara.¹⁷ Fir'aun ke paas jao, woh sarkash ho gaya hai.¹⁸ Phir us se kaho, kiya tujh ko is baat ki khwahish hai ke tu durust ho jaye?¹⁹ Aur tujh ko tere Rab ki raah dikhaun, phir tu dare.²⁰ Pas Musa ne us ko badi nishani dikhai.²¹ Phir us ne jhutlaya aur na mana.²² Phir woh palatne ki koshish karte huve.²³ Phir us ne jama kiya, phir us ne pukara.²⁴ Pas us ne kaha ke mein tumhara sab se bada Rab hun.²⁵ Pas Allah ne us ko akhiraat aur dunya ke azaab mein pakda.²⁶ Beshak us mein nasihat hai har us shakhs ke liye jo darta hai.

²⁷ Kya tumhara banana zyada mushkil hai ya asman ka, Allah ne us ko banaya.²⁸ Us ki chhat ko buland kiya, phir us ko durust banaya.²⁹ Aur us ki raat ko tarik banaya aur us ke din ko zahir kiya.³⁰ Aur zameen ko us ke baad phailaya.³¹ Us se us ka pani aur

chara nikala.³² Aur pahadon ko qaim kar diya.³³ Saman-e-hayat ke taur par tumharay liye aur tumharay maweshiyon ke liye.

³⁴. Phir jab woh bada hangama aayega.³⁵ Jis din insan apne kiye ko yad karega.³⁶ Aur dekh ne walon ke samne dozakh zahir ki jayegi.³⁷ Pas jis ne sarkashi ki.³⁸ Aur dunya ki zindagi ko tarjih di.³⁹ To dozakh us ka thikana hoga.⁴⁰ Aur jo shakhs apne Rab ke samne khada hone se dara aur nafs ko khwahish se roka.⁴¹ To jannat us ka thikana hoga.⁴² Woh qiyamat ke bare mein puchte hain ke woh kab khadi hogi.⁴³ Tum ko kya kaam us ke zikr se?⁴⁴ Yeh mu`amala tere Rab ke hawale hai.⁴⁵ Tum to bas darane walay ho us shakhs ko jo dare.⁴⁶ Jis roz yeh us ko dekheinge to goya woh dunya mein nahin thahare, magar aek sham ya us ki subah.

80. SURAH ABASA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Tursh ru huva aur be rukhi barti.² Is baat par ke andha us ke paas aaya.³ Aur tum ko kya khabar ke woh sudhar jaye?⁴ Ya nasihat ko sune to nasihat us ke kaam aaye.⁵ Jo shakhs beparwai baratta hai.⁶ Tum us ki fikr mein padte ho.⁷ Halanke tum par koi zimmedari nahin agar woh na sudhre.⁸ Aur jo shakhs tumharay paas daudta huva aata hai.⁹ Aur woh darta hai.¹⁰ To tum us se beparwari baratte ho.¹¹ Hargiz nahin, yeh to aek nasihat hai.¹² Phir jo chahe yad dahani hasil kare.¹³ Woh aise sahifon mein hai jo mukarram hain.¹⁴ Buland martaba hain, pakiza hain.¹⁵ Katibon ke hathon mein.¹⁶ Muazzaz, nek.

¹⁷. Bura ho admi ka, woh kaisa na shukr hai?¹⁸ Us ko Allah ne kis cheez se paida kiya hai?¹⁹ Aek bund se. Us ko paida kiya. Phir us ke liye andaza thahraye.²⁰ Phir us ke liye raah aasan kardi.²¹ Phir us ko maut di, phir us ko qabr mein legaya.²² Phir jab woh chahega us ko dobara zinda kar dega.²³ Hargiz nahin, us ne pura nahin kiya jis ka

Allah ne use hukum diya tha.²⁴ Pas insan ko chahiye ke woh apne khane ko dekhe.²⁵ Hum ne pani barsaya achchi tarah.²⁶ Phir hum ne zameen ko achchi tarah phada.²⁷ Phir ugaye us mein ghalle.²⁸ Aur angur aur tarkariyan.²⁹ Aur zaitun aur khajur.³⁰ Aur ghane bagh.³¹ Aur phal aur sabzah.³² Tumharay liye aur tumharay maweshiyon ke liye saman-e-hayat ke taur par.

³³ Pas jab woh kanon ko behra kar dene wala shor barpa hoga.
³⁴ Jis din admi bhagega apne bhai se.³⁵ Aur apni maa se aur apne baap se.³⁶ Aur apni biwi se aur apne beton se.³⁷ Un mein se har shakhs ko us din aisa fikr hoga jo us ko kisi aur taraf mutawajja na ho ne dega.³⁸ Kuch chehre us din raushan honge.³⁹ Hanste huve, khushi karte huve.⁴⁰ Aur kuch chehron par us din khak ud rahi hogi.⁴¹ Un par siyahi chhai huvi hogi.⁴² Yahi log munkir hain, dheet hain.

81. SURAH AT-TAKWIR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Jab suraj lapet diya jayega.² Aur jab sitare benoor ho jayeinge.
³ Aur jab pahad chalye jayeinge.⁴ Aur jab das mahine ki hamela ountniyan aawara phireingi.⁵ Aur jab wahshi janwar ikattha ho jayeinge.⁶ Aur jab samandar bhadka diye jayeinge.⁷ Aur jab aek aek qism ke log ikatthe kiye jayeinge.⁸ Aur jab zinda gadi huvi ladki se pucha jayega.⁹ Ke woh kis qusur mein maari gai.¹⁰ Aur jab amaal name khole jayeinge.¹¹ Aur jab asman khul jayega.¹² Aur dozakh bhadkai jayegi.¹³ Aur jab jannat qarib layi jayegi.¹⁴ Har shakhs jaan lega ke woh kya le kar aaya hai.

¹⁵ Pas nahin, main qasam khata hun piche hatne walay,¹⁶ Chalne walay aur chhup jane walay sitaron ki.¹⁷ Aur raat ki jab woh jane lage.¹⁸ Aur subah ki jab woh aane lage.¹⁹ Ke yeh aek ba izzat Rasul ka laya huva kalaam hai.²⁰ Qowat wala, ‘Arsh walay ke nazdik

buland martaba hai.²¹ Us ki baat mani jati hai, woh amanatdar hai.²² Aur tumhara sathi diwana nahin.²³ Aur us ne us ko khule ufaq mein dekha hai.²⁴ Aur woh ghaib ki baton ka haris nahin.²⁵ Aur woh shaitan mardud ka qaul nahin.²⁶ Phir tum kidhar ja rahe ho?²⁷ Yeh to bas Aalam walon ke liye aek nasihat hai.²⁸ Us ke liye jo tum mein se sidha chalna chahiye.²⁹ Aur tum nahin chah sakte, magar yeh ke Allah Rabb-ul-Aalamin chahe.

82. SURAH AL-INFITAR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Jab asman phat jayega.² Aur jab sitare bikhar jayeinge.³ Aur jab samandar beh padeinge.⁴ Aur jab qabrein khol di jayeingi.⁵ Har shakhs jaan lega ke us ne kya aage bheja aur kya piche chhoda.⁶ Aye insan, tujh ko kis cheez ne apne Rabb-e-Kareem ki taraf dhoke mein dal rakha hai?⁷ Jis ne tujh ko paida kiya, phir tere aaza ko durust kiya, phir tujh ko mutanasib banaya.⁸ Us ne jis surat mein chaha, tum ko tartib dedi.⁹ Hargiz nahin, balke tum insaf ke din ko jhutlate ho.¹⁰ Halanke tum par nighban muqarrar hain.¹¹ Muazzaz likh ne walay,¹² Woh jante hain jo kuch tum karte ho.¹³ Beshak nek log aysh mein honge.¹⁴ Aur beshak gunahgar dozakh mein.¹⁵ Insaf ke din woh us mein dale jayeinge.¹⁶ Woh us se juda hone walay nahin.¹⁷ Aur tum ko kya khabar ke insaf ka din kya hai?¹⁸ Phir tum ko kya khabar ke insaf ka din kya hai?¹⁹ Us din koi jaan kisi dosri jaan ke liye kuch nahin kar sakegi. Aur maamla us din Allah hi ke ikhtiyar mein hoga.

83. SURAH AL-MUTAFFIFEEN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kharabi hai nap taul mein kami karne walon ki.² Jo logon se nap kar lein to pura lein.³ Aur jab un ko nap kar ya taul kar dein to ghta kar dein.⁴ Kya yeh log nahin samajhte ke woh uthaye jane walay hain.⁵ Aek bade din ke liye.⁶ Jis din tamam log Khuda wand-e-Aalam ke samne khade honge.⁷ Hargiz nahin, beshak gunahgaron ka amaal nama sijjin mein hoga.⁸ Aur tum kya jano ke sijjin kya hai.⁹ Woh aek likha huva daftar hai.¹⁰ kharabi hai is din jhutla ne walon ki.¹¹ Jo insaf ke din ko jhutlate hain.¹² Aur us ko wohi shakhs jhutla ta hai jo had se guzar ne wala ho, gunahgar ho.¹³ Jab us ko hamari ayatein sunai jati hain to woh kehta hai ke yeh aglon ki kahaniyan hain.¹⁴ Hargiz nahin, balke un ke dilon par un ke amaal ka zang chadh gaya hai.¹⁵ Hargiz nahin, balke is din woh apne Rab se oat mein rakhe jayeinge.¹⁶ Phir woh dozakh mein dakhil honge.¹⁷ Phir kaha jayega ke yahi woh cheez hai jis ko tum jhutlate thay.

¹⁸ Hargiz nahin, beshak nek logon ka amaal nama illiyyin mein hain.¹⁹ Aur tum kya jano illiyyin kya hai.²⁰ Likha huva daftar hai.²¹ Muqarrab farishton ki nigrani mein.²² Beshak nek log aaram mein honge.²³ Woh takhton par baithe dekhte honge.²⁴ Un ke chehron mein tum aaram ki tazgi mehsus karoge.²⁵ Un ko sharab khalis, mohr lagi huvi pilai jayegi.²⁶ Jis par mushk ki mohr hogi, aur yeh cheez hai jis ki hirs karne walon ko hirs karna chahiye.²⁷ Aur is sharab mein Tasnim ki amezish hogi.²⁸ Aek aisa chashma jis se muqarrab log piyeinge.²⁹ Beshak jo log mujrim thay, woh iman walon par hanste thay.³⁰ Pas jab woh un ke samne se guzarte to woh apas mein ankhon se ishare karte thay.³¹ Aur jab woh apne logon mein lautte to dil lagi kar ke lautte.³² Aur jab woh un ko dekhte to kehte ke yeh behke huve log hain.³³ Halanke woh un par nigran bana kar nahin bheje gaye.³⁴ Pas aaj iman walay munkiron par

hanste honge.³⁵ Woh takhton par baithe dekh rahe honge.³⁶ Waqai munkiron ko un ke kiye ka khub badla mila.

84. SURAH AL-INSHIQAQ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Jab asman phat jayega.² Aur woh apne Rab ka hukum sun lega, aur woh usi laiq hai.³ Aur jab zameen phaila di jayegi.⁴ Aur woh apne andar ki cheezon ko ugal degi aur khaali ho jaye gi.⁵ Aur woh apne Rab ka hukum sun lega, aur woh usi laiq hai.⁶ Aye insan, tu Kashan kashan apne Rab ki taraf ja raha hai, phir us se milne wala hai.⁷ To jis ko us ka amaal nama us ke dahine hath mein diya jayega.⁸ Us se aasan hisab liya jayega.⁹ Aur woh apne logon ke paas khush khush aayega.¹⁰ Aur jis ka amaal nama us ki peeth ke piche se diya jayega.¹¹ Woh maut ko pukarega.¹² Aur Jahannam mein dakhil hoga.¹³ Woh apne logon mein begham rehta tha.¹⁴ Us ne khayal kiya tha ke us ko lautna nahin hai.¹⁵ Kyun nahin, us ka Rab us ko dekh raha tha.¹⁶ Pas nahin, main qasam khata hun shafaq ki.¹⁷ Aur raat ki aur un cheezon ki jo woh samet leti hai.¹⁸ Aur chaand ki jab woh pura ho jaye.¹⁹ Ke tum ko zarur aek halat ke baad dosri halat par pahunchna hai.²⁰ To unhein kya huva ke woh iman nahin late.²¹ Aur jab un ke samne Qur'an padha jata hai to woh Khuda ki taraf nahin jhukte.²² Balke munkirin jhutla rahe hain.²³ Aur Allah janta hai jo kuch woh jama kar rahe hain.²⁴ Pas un ko aek dard nak azaab ki khush khabari dedo.²⁵ Lekin jo log iman laye aur unhon ne achche amal kiye, un ke liye kabhi na khatm hone wala ajr hai.

85. SURAH AL-BURUJ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai burjon walay aasman ki.² Aur wada kiye huve din ki.³ Aur dekhne walay ki aur dekhi huvi ki.⁴ Halaak huve khandaq walay.⁵ Jis mein bhadakte huve indhan ki aag thi.⁶ Jab ke woh us par baithe huve thay.⁷ Aur jo kuch woh iman walon ke sath kar rahe thay, woh us ko dekh rahe thay.⁸ Aur un se un ki dushmani us ke siwa kisi waja se nahin thi ke woh iman laye Allah par jo zabardast hai, tarif wala hai.⁹ Usi ki badshahi aasmanon aur zameen mein hai, aur Allah har cheez ko dekh raha hai.¹⁰ Jin logon ne momin mardon aur momin auraton ko sataya, phir tauba na ki to un ke liye Jahannam ka azaab hai, aur un ke liye jalne ka azaab hai.¹¹ Beshak jo logon ne iman laye aur unhon ne nek amal kiya un ke liye bagh hain jin ke niche nehrein jari hongy, yeh badi kamyabi hai.¹² Beshak tere Rab ki pakad badi sakht hai.¹³ Wohi aghaz karta hai aur wohi lautayega.¹⁴ Aur woh bakhshne wala hai, mohabbat karne wala hai.¹⁵ Arsh-e-barin ka malik.¹⁶ Kar dalne wala jo chahe.¹⁷ Kya tum ko Lashkaron ki khabar pahunchi hai?¹⁸ Fir'aun aur Samud ki.¹⁹ Balke yeh munkir jhutla ne par lage huve hain.²⁰ Aur Allah un ko har taraf se ghera huve hai.²¹ Balke woh aek ba azmat Qur'an hai.²² Loh-e-Mehfooz mein likha huva.

86. SURAH AT-TARIQ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai aasman ki aur raat ko namudar hone walay ki.² Aur tum kya jano ke woh raat ko namudar hone wala kya hai.³ Chamakta huva tara.⁴ Koi jaan aisi nahin hai jis ke upar nigezban na ho.⁵ To insan ko dekhna chahiye ke woh kis cheez se paida kiya gaya hai.⁶ Woh aek uchhalte huve pani se paida kiya gaya hai.⁷ Jo nikalta

hai peeth aur sine ke darmiyan se.⁸ Beshak woh us ke dobara paida karne par qadir hai.⁹ Jis din chhupi huvi batein parkhi jayeingi.¹⁰ Us waqt insan ke paas koi zor nahin hoga aur na koi madadgar.¹¹ Qasam hai asman chakkar maarne walay ki.¹² Aur phut nikalne wali zameen ki.¹³ Beshak yeh do tok baat hai.¹⁴ Aur woh hans ki baat nahin.¹⁵ Woh tadbir karne mein lage huve hain.¹⁶ Aur main bhi tadbir karne mein laga huva hun.¹⁷ Pas munkiron ko dhil de, un ko dhil de thode dino.

87. SURAH AL-A'LA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Apne Rab ke naam ki paki bayan kar jo sab se upar hai.² Jis ne banaya phir theek kiya.³ Aur jis ne thahraya, phir raah batai.⁴ Aur jis ne chara nikala.⁵ Phir us ko siyah kuda banaya.⁶ Hum tum ko padhayeinge phir tum nahin bhuloge.⁷ Magar jo Allah chahe, woh janta hai khule ko bhi aur us ko bhi jo chhupa huva hai.⁸ Aur hum tum ko le chaleinge aasan raah.⁹ Phir nasihat karo agar nasihat faida pahunchaye.¹⁰ Woh shakhs nasihat qubul karega jo darta hai.¹¹ Aur us se gurez karega, woh jo badbakht hoga.¹² Woh padega badi aag mein.¹³ Phir na woh us mein marega aur na jiyega.¹⁴ Kamyab huva jis ne apne ko paak kiya.¹⁵ Aur apne Rab ka naam liya, phir namaz padhi.¹⁶ Balke tum dunyavi zindagi ko muqaddam rakhte ho.¹⁷ Aur akhirat behtar hai aur payedar hai.¹⁸ Yahi agle sahifon mein bhi hai.¹⁹ Musa aur Ibrahim ke sahifon mein.

88. SURAH AL GHASHIYAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kya tum ko us chha jane wali ki khabar pahunchi hai?² Kuch chehre us din zalil honge.³ Mehnat karne walay thake huve.⁴ Woh

dahakti huvi aag mein padeinge.⁵ Khaulte huve chashme se pani pilaye jayeinge.⁶ Un ke liye kanton walay jhad ke siwa aur koi khana na hoga.⁷ Jo na mota kare aur na bhuk mitaye.⁸ Kuch chehre us din ba raunaq honge.⁹ Apni kamai par khush honge.¹⁰ Unche bagh mein.¹¹ Woh is mein koi laghv baat nahin suneinge.¹² Us mein bahte huve chashme honge.¹³ Us mein takht honge unche bichhe huve.¹⁴ Aur aab khore, samne chune huve.¹⁵ Aur barabar bichhe huve gadde.¹⁶ Aur qaleen har taraf bichhe huve.¹⁷ To kya woh ount ko nahin dekhte ke woh kaise paida kiya gaya?¹⁸ Aur asman ko ke woh kis tarah buland kiya gaya?¹⁹ Aur pahadon ko ke woh kis tarah khada kiya gaya?²⁰ Aur zameen ko ke woh kis tarah bichhai gai?²¹ Pas tum yad dahani kardo, tum bas yad dahani karne walay ho.²² Tum un par darogha nahin.²³ Magar jis ne rugardani ki aur inkar kiya.²⁴ To Allah us ko bada azaab dega.²⁵ Hamari hi taraf un ki wapasi hai.²⁶ Phir hamaray zimme hai un se hisab lena.

89. SURAH AL-FAJR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai Fajr ki.² Aur das raton ki.³ Aur juft aur taq ki.⁴ Aur raat ki jab woh chalne lage.⁵ Kyun, is mein aqlmand ke liye kafi qisam hai.⁶ Tum ne nahin dekha, tumharay Rab ne Aad ke sath kya maamla kiya.⁷ Satonon walay Iram ke sath.⁸ Jin ke barabar koi qaum mulkon mein paida nahin ki gai.⁹ Aur Samud ke sath jinhon ne wadi mein chattanein tarashin.¹⁰ Aur mekhon walay Fir'aun ke sath.¹¹ Jinhon ne mulkon mein sarkashi ki.¹² Phir un mein bahut fasad phailaya.¹³ To tumharay Rab ne un par azaab ka koda barsaya.¹⁴ Beshak tumhara Rab ghaat mein hai.

¹⁵ Pas insan ka haal yeh hai ke jab us ka Rab us ko aazmata hai aur us ko izzat aur naemat deta hai to woh kehta hai ke "Mere Rab ne mujh ko izzat di."¹⁶ Aur jab woh us ko aazmata hai aur us

ka rizq us par tang kardeta hai to woh kehta hai ke “Mere Rab ne mujh ko zalil kar diya.”¹⁷ Hargiz nahin, balke tum yatim ki izzat nahin karte.¹⁸ Aur tum miskin ko khana khilane par aek dosray ko nahin ubhaar te.¹⁹ Aur tum wirasat ko samet kar kha jate ho.²⁰ Aur tum maal se bahut zyada mohabbat rakhte ho.²¹ Hargiz nahin, jab zameen ko tod kar rezah rezah kar diya jayega.²² Aur tumhara Rab aayega aur farishte aayeinge qitar dar qitaar.²³ Aur us din Jahannam layi jayegi, us din insan ko samajh aayegi, aur ab samajh aane ka mauqa kahan?²⁴ Woh kahega, “Kash main apni zindagi mein kuch aage bhejta.”²⁵ Pas us din na to Khuda ke barabar koi azaab dega.²⁶ Aur na us ke bandhne ke barabar koi bandhega.

²⁷ Aye nafs-e-mutmainnah! ²⁸ Chal apne Rab ki taraf, tu us se razi, woh tujh se razi.²⁹ Phir shamil ho mere bandon mein.³⁰ Aur dakhil ho meri Jannat mein.

90. SURAH AL-BALAD

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Nahin, main qasam khata hun us shahr ki.² Aur tum us mein muqim ho.³ Aur qasam hai baap ki aur us ki aulad ki.⁴ Hum ne insan ko mushaqqat mein paida kiya hai.⁵ Kya woh khayal karta hai ke us par kisi ka zor nahin.⁶ Kehta hai ke main ne bahut sara kharch kiya.⁷ Kya woh samajhta hai ke kisi ne us ko nahin dekha.⁸ Kya hum ne us ko do ankhein nahin di.⁹ Aur aek zaban aur do hont.¹⁰ Aur hum ne us ko donon raste bata diye.¹¹ Phir woh ghati par nahin chadha.¹² Aur tum kya jano ke kya hai woh ghati?¹³ Gardan ko chhudana.¹⁴ Ya bhuk ke zamane mein khilana.¹⁵ Qarabatdar yatim ko.¹⁶ Ya khak nashin mohtaj ko.¹⁷ Phir woh un logon mein se ho jo iman laye aur aek dosray ko sabr ki aur hamdardi ki nasihat ki.¹⁸ Yahi log nasib walay hain.¹⁹ Aur jo hamari ayaton ke munkir huve, woh badbakhti walay hain.²⁰ Un par aag chhai huvi hogi.

91. SURAH AL-SHAMS

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Qasam hai Suraj ki aur us ki dhup chadhne ki.² Aur chaand ki jab ke woh Suraj ke piche aaye.³ Aur din ki jab ke woh us ko raushan karde.⁴ Aur raat ki jab woh us ko chhupaye.⁵ Aur aasman ki aur jaisa ke us ko banaya.⁶ Aur zameen ki aur jaisa ke us ko phailaya.⁷ Aur jaan ki jaisa ke us ko theek kiya.⁸ Phir us ko samajh di, us ki badi ki aur us ki neki ki.⁹ Kamyab huva jis ne us ko paak kiya.¹⁰ Aur namurad ho jis ne us ko aaluda kiya.¹¹ Samud ne apni sarkashi ki bina par jhutlaya.¹² Jab ke uth khada huva un ka sab se bada badbakht.¹³ To Allah ke Rasul ne un se kaha ke Allah ki ountni aur us ke pani pine se khabardar.¹⁴ To unhon ne us ko jhutlaya, phir ountni ko maar dala, phir un ke Rab ne un par halakat nazil ki un ke gunah ke sabab, phir sab ko barabar kar diya.¹⁵ Woh nahin darta ke us ke piche kya hoga.

92. SURAH AL-LAIL

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Qasam hai raat ki jab ke woh chha jaye.² Aur din ki jab ke woh raushan ho.³ Aur us ki jo us ne paida kiye Nar aur madah.⁴ Ke tumhari koshishein alag alag hain.⁵ Pas jis ne diya aur woh dara.⁶ Aur us ne bhalai ko sach mana.⁷ To us ko hum aasan raste ke liye sahalat deinge.⁸ Aur jis ne bukhl kiya aur beparwah raha.⁹ Aur bhalai ko jhutlaya.¹⁰ To hum us ko sakht raste ke liye sahalat deinge.¹¹ Aur us ka maal us ke kaam na aayega jab woh gadhe mein girega.¹² Beshak hamaray zimme hai raah bata na.¹³ Aur beshak hamaray ikhtiyar mein hai akhirat aur dunya.¹⁴ Pas main ne tum ko daraya bhadakti huvi aag se.¹⁵ Us mein wohi padega jo bada badbakht hai.¹⁶ Jis ne jhutlaya aur ru gardani ki.¹⁷ Aur hum us se

bacha deinge zyada darne walay ko.¹⁸ Jo apna maal deta hai paki hasil karne ke liye.¹⁹ Aur us par kisi ka ehsan nahin jis ka badla us ko dena ho.²⁰ Magar sirf apne Khuda-e-Bartar ki khushnudi ke liye.²¹ Aur anqarib woh khush ho jayega.

93. SURAH AL-DUHA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai roz-e-raushan ki.² Aur raat ki jab woh chha jaye.
³ Tumharay Rab ne tum ko nahin chhoda, aur na woh tum se bezar huva.⁴ Aur yaqinan akhirat tumharay liye dunya se behtar hai.⁵ Aur anqarib Allah tujh ko dega, phir tu razi ho jayega.⁶ Kya Allah ne tum ko yatim nahin paya, phir us ne tum ko thikana diya.⁷ Aur tum ko mutalashi paya to tum ko raah dikhai.⁸ Aur tum ko nadar paya to tum ko ghani kar diya.⁹ Pas tum yatim par sakhti na karo.¹⁰ Aur tum sayel ko na jhid ko.¹¹ Aur tum apne Rab ki naemat bayan karo.

94. SURAH AL-SHARH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kya hum ne tumhara Sina tumharay liye khol nahin diya?² Aur tumhara woh bojh utar diya.³ Jis ne tumhari peeth jhuka di thi.⁴ Aur hum ne tumhara zikr buland kiya.⁵ Pas mushkil ke sath asani hai.
⁶ Beshak mushkil ke sath aasani hai.⁷ Phir jab tum farigh ho jao to mehnat karo.⁸ Aur apne Rab ki taraf tawajju rakho.

95. SURAH AL-TEEN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

- ¹ Qasam hai teen ki aur zaitun ki.² Aur Tur-e-Sina ki.³ Aur is aman walay shahr ki.⁴ Hum ne insan ko behtarin saakht par paida kiya.
⁵ Phir us ko sab se niche phenk diya.⁶ Lekin Jo log iman laye aur achche kaam kiye to un ke liye kabhi khatm na hone wala ajr hai.
⁷ To ab kya hai jis se tum badla milne ko jhutlate ho.⁸ Kya Allah sab hakimon se bada haakim nahin.

96. SURAH AL-ALAQ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai

- ¹ Padh apne Rab ke naam se jis ne paida kiya.² Paida kiya insan ko alaq se.³ Padh aur tera Rab bada Kareem hai.⁴ Jisne ilm sikhaya qalam se.⁵ Insan ko woh kuch sikhaya jo woh nahin janta tha.
⁶ Hargiz nahin, insan sarkashi karta hai.⁷ Is bina par ke woh apne aap ko be niyaz dekhta hai.⁸ Beshak tere Rab hi ki taraf lautna hai.
⁹ Kya tum ne dekha us shakhs ko jo mana karta hai.¹⁰ Aek bande ko jab woh namaz padhta hai.¹¹ Tumhara kya khayal hai, agar woh hidayat par ho.¹² Ya woh taqwe ki hidayat kar raha hai.¹³ Tumhara kya khayal hai, agar us ne jhutlaya aur rugardani ki.¹⁴ Kya us ne nahin jana ke Allah dekh raha hai.¹⁵ Hargiz nahin, agar woh baaz na aaya to hum peshani ke baal pakad kar us ko khincheinge.¹⁶ Us peshani ko jo jhuti, gunahgar hai.¹⁷ Ab woh bula le apne haamion ko.¹⁸ Hum bhi dozakh ke farishton ko bulayeinge.¹⁹ Hargiz nahin, us ki baat na maan aur sajda kar aur qarib hoja.

97. SURAH AL-QADR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

- ¹. Hum ne is ko utara hai Shab-e-Qadr mein.² Aur tum kya jano ke Shab-e-Qadr kya hai.³ Shab-e-Qadr hazar mahinon se behtar hai.
⁴. Farishte aur ruh is mein apne Rab ki ijazat se utarte hain, har hukum lekar.⁵ Woh raat sara sar salamati hai, subah nikalne tak.

98. SURAH AL-BAYYINAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

- ¹. Ahl-e-Kitaab aur Mushrikin mein se jin logon ne inkar kiya, woh baaz aane walay nahin jab tak un ke paas wazeh dalil na aa jaye.
². Allah ki taraf se aek Rasul jo paak sahife padh kar sunaye.³ Jin mein durust mazamin likhe hon.⁴ Aur jo log Ahl-e-Kitaab thay woh wazeh dalil aane ke baad hi mukhtalif ho gaye.⁵ Halanke un ko yahi hukum diya gaya tha ke woh Allah ki ibadat karein, is ke liye deen ko khalis karein, yaksu ho kar aur namaz qaim karein aur zakat dein, aur yahi durust deen hai.⁶ Beshak Ahl-e-Kitaab aur Mushrikein mein se jin logon ne kufr kiya woh Jahannam ki aag mein padeinge, woh hamesha is mein raheinge, yeh log badtarin khalaq hain.⁷ Jo log iman laye aur unhon ne achche kaam kiye, woh log behtarin khalaq hain.⁸ Un ka badla un ke Rab ke paas hamesha rehne walay bagh hain jin ke niche nehrein jari hongy, in mein woh hamesha hamesha raheinge. Allah un se razi aur woh Allah se razi, yeh us shakhs ke liye hai jo apne Rab se dare.

99. SURAH AL-ZALZALA

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Jab zameen shiddat se hila di jayegi.² Aur zameen apna bojh nikal kar bahar dal degi.³ Aur insan kahega ke is ko kya huva.⁴ Us din woh apne halaat bayan karegi.⁵ Kyun ke tumharay Rab ka us ko yahi hukum hoga.⁶ Us din log alag alag nikleinge, ta ke un ke amaal unhein dikhaye jayein.⁷ Pas jis shakhs ne zarrah barabar neki ki hogi, woh us ko dekh lega.⁸ Aur jis shakhs ne zarrah barabar badi ki hogi, woh us ko dekh lega.

100. SURAH AL-ADIYAT

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Qasam hai un ghodon ki jo hanpte huve daudte hain.² Phir taap maar kar chingari nikalne walay.³ Phir subah ke waqt chhapa maarne walay.⁴ Phir us mein gubhar udane walay.⁵ Phir us waqt fauj mein ghus jane walay.⁶ Beshak insan apne Rab ka na shukr hai.⁷ Aur woh khud us par gawah hai.⁸ Aur woh maal ki mohabbat me bahut shadid hai.⁹ Kya woh us waqt ko nahin janta jab woh qabron se nikala jayega.¹⁰ Aur nikala jayega jo kuch dilon mein hai.¹¹ Beshak us din un ka Rab un se khub bakhabar hoga.

101. SURAH AL-QARI'AH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹. Khad khadane wali.² Kya hai Khad khadane wali.³ Aur tum kya jano ke kya hai woh Khad khadane wali.⁴ Jis din log patingon ki tarah bikhre huve hongey.⁵ Aur pahad dhunke huve rangin oon ki tarah ho jayeinge.⁶ Phir jis shakhs ka palla bhari hoga.⁷ Woh dil

pasand aaram mein hoga.⁸ Aur jis shakhs ka palla halka hoga.
⁹ To us ka thikana gadha hai.¹⁰ Aur tum kya jano ke woh kya hai.
¹¹ Bhadakti huvi aag.

102. SURAH AL-TAKASUR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Bohtat ki hirs ne tum ko ghaflat mein rakha.² Yahan tak ke tum qabron mein ja pahunche.³ Hargiz nahin, tum bahut jald jaan loge.
⁴ Phir hargiz nahin, tum bahut jald jaan loge.⁵ Hargiz nahin, agar tum yaqin ke sath jante.⁶ Ke tum zarur dozakh ko dekhoge.⁷ Phir tum us ko yaqin ki ankh se dekhoge.⁸ Phir us din yaqinan tum se naematon ke bare mein zarur puch hogi.

103. SURAH AL-ASR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Qasam hai zamane ki.² Beshak insan ghate mein hai.³ Magar jo log ke iman laye aur nek amal kiya aur unhon ne aek dosray ko haq ki nasihat ki aur unhon ne aek dosray ko sabr ki nasihat ki.

104. SURAH AL-HUMAZAH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Tabahi hai har tana dene walay, aib nikalne walay ke liye.² Jis ne maal ko sameta aur gin gin kar rakha.³ Woh khayal karta hai ke us ka maal hamesha us ke sath rahega.⁴ Hargiz nahin, woh phenka jayega raundne wali jagah mein.⁵ Aur tum kiya jano ke woh raundne wali jagah kya hai.⁶ Allah ki bhadkai huvi aag.⁷ Jo

dilon tak pahunchegi.⁸ Woh un par band kardi jayegi.⁹ Unche unche sutunon mein.

105. SURAH AL-FIL

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kya tum ne nahin dekha ke tumharay Rab ne hathi walon ke sath kya kiya.² Kya us ne un ki tadbir ko akarat nahin kar diya.³ Aur un par chidiyan bhejin jhund-ke-jhund.⁴ Jo un par kankar ki patthriyan phenkte thay.⁵ Phir Allah ne us ko khae huve bhus ki tarah kar diya.

106. SURAH AL-QURAIISH

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Us waste ke Quraish manus huve.² Jaade aur garmi ke safar se manus.³ To un ko chahiye ke woh us ghar ke Rab ki ibadat karein.
⁴ Jis ne un ko bhuk mein khana diya aur khauf se un ko aman diya.

107. SURAH AL MA'UN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kya tum ne nahin dekha us shakhs ko jo insaf ke din ko jhutlata hai.² Wohi hai jo yatim ko dhakke deta hai.³ Aur miskin ko khana dene par nahin ubhaarta.⁴ Pas tabahi hai un namaz padhne walon ke liye.⁵ Jo apni namaz se ghafil hain.⁶ Woh jo dikhawa karte hain.
⁷ Aur mamuli zarurat ki cheezein bhi nahin dete.

108. SURAH AL-KAUSAR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Hum ne tum ko kausar de diya.² Pas apne Rab ke liye namaz padho aur qurbani karo.³ Beshak tumhara dushman hi be naam o nishan hai.

109. SURAH AL-KAFIRUN

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kaho ke aye munkiro.² Main un ki ibadat nahin karunga jin ki ibadat tum karte ho.³ Aur na tum us ki ibadat karne walay ho jis ki ibadat main karta hun.⁴ Aur main un ki ibadat karne wala nahin jin ki ibadat tum ne ki hai.⁵ Aur na tum us ki ibadat karne walay ho jis ki ibadat main karta hun.⁶ Tumharay liye tumhara deen, aur mere liye mera deen.

110. SURAH AL-NASR

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Jab Allah ki madad aa jaye aur fath.² Aur tum dekhoge ke log Khuda ke deen mein dakhil ho rahe hain fauj dar fauj.³ To apne Rab ki tasbih karo, us ki hamd ke sath, aur us se bakshish mango, beshak woh bahut maaf karne wala hai.

111. SURAH AL-MASAD

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat raem wala hai.

¹ Abulahab ke hath tut jayein aur woh barbad ho jaye.² Na us ka maal us ke kaam aaya aur na woh jo us ne kamaya.³ Woh anqarib

bhadakti huvi aag mein padega.⁴ Aur us ki biwi bhi jo indhan liye phirti hai sar par.⁵ Us ki gardan mein rassi hai bati huvi.

112. SURAH AL-IKHLAS

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kaho, woh Allah aek hai.² Allah be niyaz hai.³ Na us ki koi aulad hai aur na woh kisi ki aulad.⁴ Aur koi us ke barabar ka nahin.

113. SURAH AL-FALAQ

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kaho, main panah mangta hun subah ke Rab ki.² Har cheez ke shar se jo usne paida ki.³ Aur tariki ke shar se jab ke woh chha jaye.⁴ Aur girhon mein phunk maarne walon ke shar se.⁵ Aur hasad ke shar se, jab ke woh hasad kare.

114. SURAH AL-NAS

Shuru Allah ke naam se jo bada mehrban, nihayat rahem wala hai.

¹ Kaho, main panah mangta hun logon ke Rab ki.² Logon ke badshah ki.³ Logon ke mabood ki.⁴ Us ke shar se jo waswasa dale aur chhup jaye.⁵ Jo logon ke dilon mein waswasa dalta hai.⁶ Jinn mein se, aur insan mein se.

Qur'an Khuda ki kitab hai. Woh apni asl Arabi zaban mein puri tarah mahfooz hai. Aesi aek kitab ka tarjuma kabhi asl kitab ka badal nahin ban sakta. Magar iska yeh matlab nahin ke jo shakhs Arabi zaban na janta ho, woh Qur'an ko samajh nahin sakta. Qur'an ba-zahir Arabi zaban mein hai, lekin apni haqiqat ke aitbar se woh fitrat ki zaban mein hai.

Har kitab ka aek mauzu (subject) hota hai. Qur'an ka mauzu yeh hai ke Khuda ke Takhliqi plan (Creation plan of God) se insan ko aagah kiya jaye, yani insan ko yeh bataya jaye ke Khuda ne yeh duniya kis liye banayi hai. Insan ko zamin par basane ka maqsad kya hai. Maut se pahle ke Daur-e-hayat mein insan se kya matlub hai, aur maut ke baad ke Daur-e-hayat mein insan ke sath kya pesh aane wala hai.

Insan aek abadi makhluq (eternal creature) hai. Iska Safar-e-hayat maut ke baad bhi jari rahta hai. Qur'an is pure Safar-e-hayat ke liye aek rahnuma kitab ki haisiyat rakhta hai.

ISBN 978-93-49952-05-8

